ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 37

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

. . . . . .

ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5

διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3

ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Λόγος ἐπιμνημόσυνος εἰς τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιον ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 29 αὐγούστου 1899 ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΔΙΑΨΕΥΣΕΙΣ

Μετὰ πολλῆς τῆς λύπης ἡμῶν παρατηροῦμεν ὅτι ἀπό τινος ἤδη τισὶ ρωσικοῖς δημοσιογραφικοῖς ὀργάνοις σφοδραὶ γίνονται ἐπιθέσεις κατὰ τῆς πολιτείας καὶ τῆς καθόλου δράσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατακρίνουσαι δριμέως τὴν ὑπ' αὐτοῦ γενομένην λύσιν ἐκκλησιαστικῶν τινων ζητημάτων μόνον καὶ μόνον διότι ἡ τοιαύτη λύσις φαίνεται αὐτοῖς ἀπαρέσκουσα. Τὸ δὲ ἔτι λυπηρότερον εἶνε ὅτι ἔνια τῶν ὀργάνων τούτων προβαίνοντα ἔτι περαιτέρω ἐκστομίζουσιν ἥκιστα εὐλαβεῖς περὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκφράσεις. Οὕτως ἐν ἐνὶ τῶν τοιούτων, τῷ «Φωτὶ τῆς Πετρουπόλεως» (Σφιὲτ) ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ὅτι δῆθεν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον **χρήματα λαβὸν** *προέβη εἰς τὴν τοιάνδε λύσιν τοῦ βοσνιακοῦ ζητήματος.*

Διαψεύδοντες κατηγορηματικῶς καὶ ἐπισήμως τὰς ἀναλήθεις καὶ ἀνυποστάτους ταύτας εἰδήσεις τοῦ «Φωτὸς τῆς Πετρουπόλεως» ἐπαναλαμβάνομεν τὴν ἔκφρασιν τῆς ἐπὶ τούτῳ λύπης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, προτρεπόμενοι τὰ ὄργανα ταῦτα ὅπως τοῦ λοιποῦ μείζονα ἐπιδεικνύμενα εὐλάβειαν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἀποφεύγωσι τὰς μωμητὰς ταύτας καὶ προσβλητικὰς δημοσιεύσεις.

Νέα Ἰνδικτιών.—Ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ΙΓ'. Ἰνδικτιῶνος, μετ' ἐπιβαλλούσης τάξεως καὶ εὐπρεπείας ἐγένετο τῇ προχθὲς Τετάρτῃ, 1ῃ Σεπτεμβρίου μηνός, ἡ ἐκπαλαι καθιερωθεῖσα τελετή. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμ. Πατριάρχης κατὰ τὴν ἐπὶ τούτῳ τυπικὴν διάταξιν ἐχορωστάτησε κατά τε τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ παραθρονίῳ φέρων ἐπανωκαλύμμαυχον καὶ τὸ χασράνιον, τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ἱσταμένων ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ βήματος. Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πανοσιωτάτου Μεγ. Ἀρχιμανδρίτου Ἱεροθέου, ἥ τε Α. Θ. Π. καὶ ἡ συνοδία, ἤτοι οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ Δέρκων, Ἀμασείας, Βερροίας, Ρόδου, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, Σωζουαγαθουπόλεως, Σκοπίων, Χαλδείας, Σερβίων καὶ Κοζάνης, οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται Βελιγράδων, Δεβρῶν, καὶ Βελλᾶς, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων, οἱ ἐν διαθεσιμότητι μητροπολῖται πρώην Ἐρσεκίου πρώην Μεσημβρίας καὶ πρώην Κώου, ὁ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Ταταούλων ἅγιος Παμφίλου, οἱ πανοσ. ἀρχιμανδρῖται Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, Ἰωακεὶμ Φορόπουλος ἀρχειοφύλαξ τοῦ πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακείου, Καλλίνικος Δελικάνης, πατριαρχικὸς ἐπόπτης τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων, οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἡ Α. Ε. ὁ Ἀνδρέας Κοπάσης ἐφέντης καὶ Ἰωάννης Μαμόπουλος ἐφέντης, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὁ ἄρχων Μ. Χαρτοφύλαξ Μ. Γεδεὼν καὶ πάντες οἱ λοιποὶ κλη-

ρικοί καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῶν Πατριαρχείων, ἀνῆλθον εἰς τὸ μέγα Συνοδικὸν ἔνθα μετὰ τὴν τελετὴν ἡ Α. Θ. Π. ἀνέγνω τὴν Πρᾶξιν τῆς ἐνδίκτου. Τῶν χορῶν δ' εἶτα ψαλάντων τὸν πολυχρονισμόν, ἡ Α. Θ. Π. ὑπέγραψε τὴν Πρᾶξιν σημειώσας «ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος....» Κατόπιν πάντες οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ οἱ παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται ὑπέγραψαν καθ' ἱεραρχικὴν τάξιν, φέρων εἷς ἕκαστος κατὰ τὴν ὑπογραφὴν ὠμοφόριον καὶ ἐπιτραχήλιον, τῶν χορῶν ψαλλόντων ἐμμελῶς τὰ ἰδιόμελα τῆς ἡμέρας.

Μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ὑπογραφὴν ἡ Α. Θ. Π. κύξατο πᾶσι τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος εἴσιον καὶ ζωοπάροχον τῇ πανσθενεῖ χάριτι τοῦ παναγίου Πνεύματος.

—*Πατριαρχικὴ Λειτουργία.*—Ἐν μέσῳ συρροῆς πολλοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος καὶ ἐν μεγάλῃ κατανύξει ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου τὸ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σωφρονίου προαγγελθὲν μνημόσυνον. Τῇ Α. Θ. Π. συνιερούργησαν πάντες οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ πλὴν τοῦ ἁγίου Μαρωνείας, ἱερουργοῦντος ἐν τῷ ἐν Ἀντιγόνῃ πανηγυρίζοντι ἱερῷ ναῷ τοῦ Τιμίου Προδρόμου. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μετὰ πολλῆς κατανύξεως ἐμνημόνευσε κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀοιδίμου ἐν Πατριάρχαις Σωφρονίου.

Λίαν γλαφυρὸν δὲ ἐπιμνημόσυνον λόγον, ὃν δημοσιεύομεν κατωτέρω, ἐξεφώνησεν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὁ πανοσιολογιώτατος Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐξάρας τὰς ἀρετὰς τοῦ μεταστάντος Πατριάρχου καὶ ἐξυμνήσας τὴν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου δόκιμον καὶ καρποφόρον λειτουργίαν τοῦ ἀξίου λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου καὶ προβαλὼν εἰς μίμησιν τὸν βίον τούτου πᾶσι τοῖς τῷ Κυρίῳ ἀγαθῶς, ὁσίως καὶ πιστῶς δουλεύειν ἐθέλουσι.

—*Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή.*—Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τελετῆς τῆς Ἰνδίκτου, ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος, πρύεδρος τοῦ εὐαγοῦς καθιδρύματος, μετὰ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Μαρωνείας Ἰωακεὶμ καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου μεταβὰς εἰς τὴν Σχολὴν ἐτέλεσε τὴν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων αὐτῆς εἰθισμένην τελετὴν παρουσίᾳ τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου καὶ ἱκανῶν κηδεμόνων καὶ γονέων τῶν φοιτώντων. Μετὰ τὸν ἁγιασμὸν ἡ Α.Π. ὁ Σχολάρχης ἀρχιμανδρίτης Μιχαὴλ Κλεόβουλος ἀνέγνω τὴν οἰκείαν ἔκθεσιν ἀφορῶσαν τὴν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συντελεσθεῖσαν πνευματικὴν ἐν τῷ φυτωρίῳ κατάστασιν, ἀπαγγείλας ἅμα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἀποφοίτων, ἀνελθόντων εἰς 34, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς κρατιστευσάντων. Ἡ Α. Πανοσιολογιότης ἐξέθετο πρὸς τούτοις ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ τὴν οἰκονομικὴν τοῦ ἱδρύματος κατάστασιν, ἅτε ἐκπροσωποῦσα τὸν ἀπόντα ἐφοροταμίαν αὐτοῦ κ. Ν. Δ. Φωτιάδην, ἀγαθὰ περὶ αὐτῆς προοιωνισαμένη καὶ ἐνδεχομένην τὴν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν χαρακτηρίσασα.

Ὁ πανοσιολ. Σχολάρχης περαίνων τὰς ἐκθέσεις ταύτας ἦρε καὶ αὖθις τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς πολυτίμου συμπράξεως τῶν γονέων, τὰ μάλιστα συντελούσης καὶ ἀπαραιτήτου ἀποβαινούσης εἰς ἐπίτευξιν τῆς ὑψηλῆς καὶ ἀπροσκόπτου λειτουργίας τοῦ ἀνωτάτου τούτου παρ' ἡμῖν μορφωτηρίου τῆς νεότητος.

—*Διευθυντὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.*—Ἡ θέσις τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς διετέλει ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου, ὡς γνωστόν, κενὴ τὰ δὲ καθήκοντα αὐτοῦ ἀνεπλήρου μέχρι τοῦδε προσωρινῶς ὁ Σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης κ. Κλεόβουλος, βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ ἀρχαιοτέρου καθηγητοῦ πανοσιολ. ἀρχιμανδρ. Ἀποστόλου.

Ἡ Ἐφορεία ἤδη σκεψαμένη ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδρίᾳ περὶ διορισμοῦ ὁριστικοῦ διευθυντοῦ ὑπέδειξε τοιοῦτον τὸν ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς καὶ ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν καρποφόρως ἐν αὐτῇ καὶ μετὰ ζήλου διδάσκοντα, συγγραφέα δὲ δοκίμων ἐκκλησιαστικῶν ἔργων, πανοσιολογιώτατον ἀρχιμανδρίτην κ. Ἀπόστολον. Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, εἰς ἣν ὑπεβλήθη τὸ πρᾶγμα, ἐγκρίνασα διώρισε διευθυντὴν τῆς Σχολῆς τὸν εἰρημένον ἀρχιμανδρίτην Ἀπόστολον, ἄνδρα ἀφωσιωμένον εἰς τὸ καθῆκον καὶ πλήρη στοργῆς καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολήν, ἣν καλεῖται νὰ διευθύνῃ.

—*Ἐπίσκεψις εἰς τὰ Ἀνάκτορα.*—Τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου μετέβη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ καὶ συνδιελέξατο μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ Ταχσὶν βέη, ἀρχιγραμματέως τῶν ἀνακτόρων.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος*—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ, μνήμῃ τοῦ ἁγίου Ἀλεξάνδρου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἡ Α. Θ. Π. εὐηρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσρήσεις καὶ εὐχὰς τοῖς ἐκ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν Ἀλεξάνδρῳ Καραθεοδωρῇ πασᾷ, Ἀλεξάνδρῳ Παντζίρῃ βέῃ, Ἀλεξάνδρῳ Ζωηρῷ πασᾷ, τῷ Ἀλεξ. Καμπούρογλου, ἰατρῷ, καὶ τῷ Α' διερμηνεῖ τῆς Ἑλληνικῆς πρεσβείας Α. Ναούμ ἄγουσι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτήν.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς καὶ τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Νεοκαισαρείας Ἀλεξάνδρῳ.

—*Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Λουκᾶς τηλεγραφικῶς ἤγγειλε τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκετο εἰς τὴν ἕδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

—*Μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως.*— Προχθὲς ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Φιλιππουπόλεως Φώτιος, ὃς ἐπὶ μῆνα περίπου, ἀδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ, διέτριψεν ἐν τῇ βασιλευούσῃ πρὸς περιθαλψιν τῆς ὑγιείας αὐτοῦ, προπεμφθεὶς ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ ἱερολογιωτάτου Τριτεύοντος Βενιαμίν.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς ἐνταῦθα σερβικῆς πρεσβείας κ. Χρίστιτς.

Τῇ Δευτέρᾳ ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης.

Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης διαπρεπὴς καθηγητὴς τῆς ἱστορίας, ἐν συνοδίᾳ τοῦ β' διερμηνέως τῆς ἐνταῦθα γερμανικῆς πρεσβείας, ἐλλογιμώτατος κ. Γκέλτσερ, συνδιαλεξάμενος μετὰ τῆς Α. Θ. Π. περί τινων ζητημάτων ἱστορικῶν.

Χθὲς ἐπεσκέψατο ὡσαύτως τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἀξιότιμος ὁμογενὴς κ. Κ. Ἠλιάσκος.

Προχθὲς ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα πρεσβευτῇ τῆς Σερβίας κ. Νοβάκοβιτς, ἄρτι εἰς βασιλεύουσαν ἐξ Εὐρώπης ἐπανακάμψαντι, τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

Χθὲς δὲ ἡ Α. Θ. Π. ἀνελθοῦσα εἰς Πέραν ἀντεπεσκέψατο τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας κ. Βράουν καὶ τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδᾶτον.

—*Μητροπολίτης Τριπόλεως.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀφίκετο ἐξ Ἀλεξανδρείας εἰς βασιλεύουσαν, ὁ θεοφιλέστατος ἐψηφισμένος Τριπόλεως κ. Θεοφάνης ὃς καὶ κατευθυνθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

Τῇ Α. Θεοφιλίᾳ ἐγένετο τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου παράστασις τὸ Μήνυμα· εἶτα δὲ ἡ νενομισμένη εὐχαριστία ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ.

Τῇ δὲ ἐπαύριον Τετάρτῃ ἱερουργούντων τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν μητροπολιτῶν Βερροίας Κωνσταντίου, Σηλυβρίας Κωνσταντίου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου ἐγένετο ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία αὐτοῦ.

—*Ἐξαρχία Γηρομερίου.*—Ἔνιοι τῶν κατοίκων τῆς τέως ἐξαρχίας Γηρομερίου δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν ἐζήτησαντο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀνασύστασιν αὐτῆς. Σκέψεως δὲ περὶ τούτου γενομένης ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἐνεκρίθη ὅπως διορισθῇ ἔξαρχος ἵνα μεταβὰς αὐτόσε ἐξετάσῃ ἐπιτοπίως τὰ πράγματα καὶ πληροφορήσῃ εἶτα τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὰ περαιτέρω· τοιοῦτος δὲ διωρίσθη ὁ θεοφιλέστατος ἐψηφισμένος ἅγιος Περιστερᾶς κ. Μελέτιος.

ΛΟΓΟΣ
ΕΠΙΜΝΗΜΟΣΥΝΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΝ

Ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ

τῇ 29 Αὐγούστου 1899.

Ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

«Ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς »καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει »τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς». (Ψαλμ. 77,72).

Καὶ πάλιν ἐπ' ἐμέ, Παναγιώτατε Δέσποτα, Σεβασμιώτατοι Ἱεράρχαι καὶ λοιπὸν φιλόχριστον ἐκκλησίασμα, ἔλαχεν ὁ θλιβερὸς κλῆρος νὰ τονίσω πένθιμον ᾠδὴν διὰ τὴν νέαν Σιών, στερηθεῖσαν μίαν ὑπέροχον δόξαν της, καὶ γυμνωθεῖσαν ἑνός, τοῦ ἀρχαιοτάτου καὶ τιμιωτάτου αὐτῆς ἐγκαλλωπίσματος, καὶ ἐπέπρωτο ὁ τάλας ἐγώ, δεύτερος ἀπ' ἐκείνου ἔκγονος κατὰ τὴν πνευματικὴν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῆς ὑμετέρας θειοτάτης παναγιότητος γέννησιν ἀριθμούμενος, νὰ δώσω τὸν λόγον τῶν πεπραγμένων μιᾶς τόσον μακροχρονίου βιοτῆς, καὶ νὰ ἐξιστορήσω μακρὰν καὶ χρυσῆν σειρὰν γεγονότων μιᾶς ὁλοκλήρου ἑκατονταετηρίδος, μεθ' ἧς ἐξ ἀρχῆς σχεδὸν ἀνέτειλε, καὶ μεθ' ἧς συνεβάδισε καὶ συνεζυμώθη καθ' ὅλας τὰς περιόδους της, καὶ μεθ' ἧς ταὐτοχρόνως σχεδὸν εἰπεῖν καὶ ἐσβέσθη ὁ τοῦ στερεώματος τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας πνευματικὸς φωστὴρ καὶ πατριάρχης, ὁ ἀείμνηστος Σωφρόνιος. Οἱ δάκτυλοί μου ἐσκληρύνοντο ἐκ τοῦ πόνου, χαράσσοντες κατ' ὀρειλὴν ἀπαραίτητον τοὺς ἐπικηδείους τούτους λόγους, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου μετεβάλλοντο, ὡς τοῦ θρηνῴδους Ἱερεμίου οἱ ὀφθαλμοί, εἰς δύο ἀστειρεύτους πηγὰς ὑπερῳθούντων δακρύων, δι' ὧν ἐζήτουν νὰ παραμυθήσω τὸ πένθος τῆς νέας Σιών, καὶ νὰ καθηδύνω τὴν ὀδύνην, ἣν δοκιμάζει σύμπασα ἡ κατὰ Ἀνατολὰς ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, διότι ἐσβέσθη ὁ πανάρχαιος αὐτῆς λύχνος ὁ καιόμενος ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ φαίνων καὶ ἔδυσεν ὁ φωστὴρ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῆς ὁ καλλιλαμπέστατος, ὃν ὁ δάκτυλος τῆς θείας Προνοίας ἔθετο ἀπὸ δέκα δεκάδων ἐτῶν ἐν τῷ στερεώματι τῆς Ἐκκλησίας, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προεχείρισεν αὐτὸν ἡ χάρις τοῦ ἁγίου πνεύματος καὶ προε-

διέβασε καὶ ὑπερύψωσεν εἰς τὴν πλέον ὑψηλὴν καὶ ὑπέροχον τῆς πατριαρχικῆς ἀξίας καὶ δόξης περιωπήν, καὶ ὅστις μετέδωκεν ἐπὶ τόσους μακροὺς ἐνιαυτοὺς εἰς τοὺς ἐμπιστευομένους αὐτῷ λαοὺς τὰς αὐγὰς καὶ τὰς ἐπιλάμψεις τοῦ ὑπερκοσμίου φωτός, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπὶ μακρὰς σειρὰς μεγάλων ἐνιαυτῶν ἀπεδίωκεν ἐν τῷ ἑαυτοῦ στερεώματι τὸ ἐπιπολάζον σκότος τῆς κακίας, τῆς πλάνης, τῆς ἀπιστίας καὶ αἱρέσεως, καὶ διεχώριζεν ἀναμέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀναμέσον τῆς νυκτός, καὶ ὡκονόμει τοὺς καιρούς, καὶ διέκρινε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ διεγίνωσκε τὰς περιστάσεις καὶ ἐγίνετο τὰ πάντα τοῖς πᾶσι, καὶ ἴστατο ὡς ὁδηγὸς εὐσεβείας ἀπλανὴς καὶ σωτῆρις εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐνιαυτούς. Αἰσθάνομαι πανν. Δέσποτα, τὸν μέγαν κίνδυνον, ὃν διατρέχει ἡ πένθιμος καὶ πενιχρὰ γλῶτσά μου, εἴτε διὰ τὴν πνευματικὴν μου ἀδυναμίαν, εἴτε διὰ τὴν δυσκολίαν τοῦ ἐγχειρήματος, εἴτε καὶ διὰ τὸν μέγαν καὶ ἀπεριόριστον σεβασμόν, ὃν πρὸς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν σεπτὴν πολιὰν τοῦ ὑμνουμένου Πατριάρχου ἄνωθεν καὶ ἐξ ὑπαρχῆς ἔμαθον νὰ διατρέφω· ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις πλουσιωτάτη ἐαυτὴν καθ' ἑαυτὴν δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς ἐμῆς ἀσθενοῦς εὐγλωττίας καὶ τέχνης πρὸς ἀνάδειξιν καὶ στολισμόν· ὡραῖαι καὶ μεγάλαι ὑποθέσεις, τότε ἐγκωμιάζονται ἀρμοδιώτερον, ὅταν καὶ ὅσον ἁπλούστερον ἐξιστορῶνται. Σὺ μόνον πνεῦμα τῆς ἀληθείας, τὸ φωτίζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον, διάνοιξον τὰ χείλη μου καὶ δός μοι τὴν τῶν σῶν θρόνων πάρεδρον σοφίαν, ἵνα συμπαροῦσά μοι διδάξῃ τί εἴπω καὶ τί λαλήσω εἰς ἔπαινον μιᾶς τόσον μεγάλης δόξης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ποιμένος, ὅστις ἐποίμανεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν αὐτοῦ ὡδήγησεν αὐτούς.

Πατέγνωστος, Π.Δ. καὶ πανθομολογουμένη ἀλήθεια εἶνε, ὅτι καιροὶ ἔκτακτοι καὶ περιστάσεις διαφερόντως ἐξαιρετικαὶ δημιουργοῦσι καὶ χαρακτῆρας ἐκτάκτους καὶ οἱονεὶ κατ' ἐξαιρετικόν τινα τρόπον πεπλασμένους, καὶ ὡπλισμένους οὕτως εἰπεῖν μὲ ἠθικὴν ἀντοχὴν ὅλως ἰδιαιτέραν καὶ ἀξιοθαύμαστον, καὶ μὲ ἀκαταπόνητον ψυχῆς καὶ σώματος ἀρετὴν καὶ σθένος, ἅτινα εἶνε τὰ ἀπαραίτητα καὶ πρῶτα στοιχεῖα τῆς καλῆς καὶ εὐδοκίμου ἐν μέσῳ τεθορυβημένων καὶ δυσχειμέρων ἡμερῶν διοικήσεως τῶν κοινῶν πραγμάτων καὶ προαγωγῆς. Θ' ἀνελάμβανον δὲ ἔργον παγχάλεπον, ἂν ἐπεχείρουν ν' ἀνελίξω ἐνώπιον ὑμῶν ὅλας τὰς σοβαρὰς σελίδας τῆς ἱστορικῆς ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ νέος οὗτος πατριάρχης Ἰακὼβ εἶδε τοῦ ἡλίου τότε τὰς αὐγὰς ἐν τῇ βασιλίδι ταύτῃ τῶν πόλεων, καὶ ἀνέπνευσε τὰς πνοὰς τῆς βαρείας ἀτμοσφαίρας, ἥτις ἐπερέρετο ἐπὶ τὰς τύχας τοῦ ἡμετέρου Γένους παντός, καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν μόνον τῆς Ἐκκλησίας τὸ ἄγρυπνον ὄμμα, ἀκοίμητον δὲν ὑπνωττεν οὐδὲ ἐνύσταζε φυλάττον τὸν νέον τῆς χάριτος Ἰσραήλ.

Ἡ ἄνευ τινὸς γογγυσμοῦ ἐγκαρτέρησις ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἡ ἀπόλυτος ὑποταγὴ εἰς τὸ θεῖον θέλημα, ἦσαν τὰ πρῶτα καὶ στοιχειώδη μαθήματα, ἅτινα ἐν τῇ σχολῇ τῶν δοκιμασιῶν καὶ συμφορῶν ὑπὸ διδασκάλους καὶ καθηγεμόνας τοὺς ἀλήστου μνήμης ἐκείνους καὶ ἀειμνήστους πατριάρχας Γρηγόριον τὸν Ε'. καὶ Γρηγόριον τὸν ΣΤ'. καλῶς ἐναπέμαθε καὶ καλῶς ἐδιδάχθη ὁ σώφρων Σωφρόνιος.

Τὰ λαμπρὰ δὲ ἴχνη, ἅτινα ἐκ παίδων ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀρετῆς ἐναπετύπωσεν ὁ ἀείμνηστος, διατρέχων μέχρι βαθυτάτου γήρατος ὅλους τοὺς βαθμοὺς καὶ ὅλα τὰ ἔνδοξα στάδια τοῦ ὑπουργήματος τῆς ἱερωσύνης, ἣν ὑπηρέτησεν ἀπὸ τῆς κατωτάτης μέχρι τῆς ἀνωτάτης πατριαρχικῆς βαθμίδος καὶ κλίμακος μὲ ὅλην τὴν ἀροσίωσιν τῆς καρδίας του, μὲ ὅλην τοῦ χαρακτῆρός του τὴν μεγαλοπρέπειαν, μὲ ὅλην τοῦ ἤθους του τὴν ἀγαθότητα, καὶ μ' ὅλον τὸν ζῆλον τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος τῆς διανοίας του, πείθουσι πάντα καὶ οὐδεμίαν καταλείπουσιν ἀμφιβολίαν, ὅτι ἡ πανσόφως τὰ πάντα διέπουσα θεία πρόνοια ὕψωνεν ἐν καιρῷ τὸν κατάλληλον, καὶ ἔθετεν ἐπὶ τῆς σκοπιᾶς ἀξίως τὸν ἄξιον, καὶ ὅτι εἰς ἡμέρας καὶ καιροὺς ἐκτάκτους καὶ θυελλώδεις, ἔκτακτος ὡς ἀληθῶς στρατηλάτης καὶ χαρακτὴρ ὑπερθαύμαστος ἐνεπιστεύετο καὶ διεχειρίσατο τὴν ἀνωτάτην ἐν ταῖς δυσὶ πρεσβυγενέσι πατριαρχικαῖς καὶ ἀποστολικαῖς Ἐκκλησίαις τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἀρχήν.

Ὁ Σωφρόνιος ἄλλως τε δὲν ἦτο ἐκ τῶν κοινῶν καὶ συνήθων καὶ ὡς τὰ πολλὰ ἀναξίων ἐκείνων τοῦ λόγου ὑπηρετῶν, οἵτινες καὶ κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους περιεκύκλουν τῆς χριστιανωσύνης τὰ θυσιαστήρια, καὶ συνωθοῦντο καὶ τότε περὶ τὸ βῆμα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἠγωνίζοντο τίς τίνα ὑπερνικῶν νὰ ὑψωθῇ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ ἐπισκοπικοῦ καὶ νὰ ἐγχειρισθῇ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον· καὶ τότε ἦσαν πολλοί, ὧν ἡ φιλοδοξία ἐτύρλου τὰ νοήματα, ὥστε οὐδαμῶς ἐσκέπτοντο, ὅτι ἡ ἐπιθυμία καὶ ὄρεξις τῆς ἐπισκοπῆς ὅσον εἶνε τὸ ἐξοχώτερον καὶ μᾶλλον περισπούδαστον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ἔργον καὶ ὑπούργημα, ἄλλο τόσον εἶνε ταυτοχρόνως καὶ ἡ μᾶλλον ἐπικίνδυνος θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀρχή, καὶ ἕνεκα τῆς ἀμέτρου τῶν ὁποίων φιλοδοξίας ἐκινδύνευε καὶ τότε καὶ κινδυνεύει καὶ νῦν τὸ πάντων ἁγιώτατον τάγμα, ὡς λέγει βαρυκλιγῶν ὁ θεῖος Γρηγόριος, πάντων νὰ εἶνε καταγελαστότατον· οὐ γὰρ ἐξ ἀρετῆς μᾶλλον ἢ ἐκ κακουργίας ἡ προεδρία, οὐδὲ τῶν ἀξιωτέρων, ἀλλὰ τῶν δυνατωτέρων οἱ θρόνοι».

Ὁ Σωφρόνιος ὑπὲρ πάντα ἄλλον κάλλιστα ἐγίνωσκεν, ὅτι ἡ ποιμαντορικὴ ῥάβδος, ὅσον εἶνε ἐπιφθονώτατον ἀντικείμενον ἀγάπης καὶ ἔρωτος εἰς πάντα ὀφθαλμόν, ἄλλο τόσον εἶνε βάρος δυσβαστακτότατον διὰ πᾶσαν δεξιάν, καὶ ἐνεθυμεῖτο πάντοτε, ὅτι ὑπὸ-

τὴν ἁστράπτουσαν λάμψιν τῆς ἀρχιερατικῆς πορφύρας καλύπτονται βαρύτατοι αἱ τοῦ ἀξιώματος φροντίδες καὶ μέριμναι, καὶ μεγάλοι οἱ καθημερινοὶ ἀγῶνες καὶ αἱ προσπάθειαι, καὶ ἀκατάπαυστοι οἱ ἱδρῶτες καὶ τὰ σκάμματα, ἅτινα ἀπαιτεῖ ἡ σώφρων πνευματικὴ διοίκησις τῶν λαῶν.

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ τὰ ἀγρυπνοῦντα τῆς θείας Προνοίας ὄμματα ἐρέροντο πάντοτε ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐν αὐτῷ ἐνέβλιπον τὸν εὐπειθῆ εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ ὑψίστου καὶ καθωσιωμένον νὰ ὑπουργήσῃ μετ' ἀκριβοῦς ἐθελοθυσίας εἰς τὰ καλὰ καὶ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας στρατιώτην, καὶ αὐτὸν μόλις ἀναδειχθέντα ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἀνδρωθέντα ἐκ τῶν λαμπρῶν βημάτων, ἅτινα ἐν ταῖς κατωτέραις τῆς Ἐκκλησίας ὑπουργίαις στερεμνίως ἐβημάτισεν, ἐκάλεσεν ἡ φωνὴ τοῦ Θεοῦ νὰ ποιμάνῃ θεοριλῶς καὶ ὁσίως καὶ μετ' ἐπιστήμης τὸν εὐσεβῆ καὶ φιλόχριστον τῆς Χίου λαὸν τὸ πρῶτον, τὸν φιλόθρησκον καὶ ἀφωσιωμένον εἰς τὴν πατρῴαν πίστιν καὶ εὐσέβειαν λαὸν τῆς Ἀμασείας τὸ δεύτερον, καὶ χηρεύσαντος τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου καὶ ἀποστολικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου αὐτὸς ἐκλήθη εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεώματι τῆς οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐπ' αὐτὸν ἐμεγάλυνε Κύριος τοῦ ποιῆσαι καὶ φωνὴ ἄνωθεν ἠνέχθη ἐπὶ τὸν Σωφρόνιον, ἵνα ὡς ὄργανον ἐκλογῆς ὑπὸ τὴν θείαν χεῖρα αὐτὸς συνεχίσῃ ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου τούτου θρόνου τὴν χρυσῆν καὶ ἔνδοξον σειρὰν τῶν ἁγιωτάτων ἐκείνων πατριαρχῶν, οἵτινες ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ ἔλαμψαν καὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον διὰ θείων ἀκτίνων βίου σεμνοῦ καὶ ἁγίου παραδείγματος περιφανῶς κατεπύρσευσαν.

Ἡμεῖς ἀληθῶς δὲν ἔχομεν νὰ θαυμάσωμεν παρὰ τῷ ὑμνουμένῳ νῦν ἀειμνήστῳ πατριάρχῃ οὔτε θεολογικῆς γνώσεως καὶ ὑψηλῆς καὶ οὐρανοβάμονος σοφίας πλοῦτον, οὔτε κοσμικοῦ μεγαλείου καὶ πλούτου, καὶ περιφανείας γένους ἀειθαλεῖς δάφνας καὶ μεγάλα κατορθώματα· ἀλλ' οὐδαμῶς οὔτε διὰ τὸ πρῶτον οὔτε διὰ τὸ δεύτερον θλιβόμεθα· δὲν θλιβόμεθα διὰ τὸ πρῶτον, διότι γνωρίζομεν ὅτι ἡ γνῶσις μόνη ὡς τὰ πολλὰ φυσιοῖ καὶ οὐδαμῶς συντελεῖ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν πρὸς οἰκοδομήν, καὶ ὅτι προτιμότερον ὡς ἰδιῶται καὶ ὀλιγομαθεῖς ζῶντες νὰ εὑρισκώμεθα διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τῆς παιδικῆς ἀφελείας καὶ ἁπλότητος πλησίον τοῦ Θεοῦ, παρὰ σοφοὶ δοκοῦντες καὶ ἐπιστήμονες νομιζόμενοι νὰ ὑψῶμεν ὑπερήφανον τὴν κεφαλήν, καὶ νὰ καταφρονῶμεν τοὺς μικροὺς καὶ ν' ἀπαιτῶμεν παρ' αὐτῶν ὑπέρμετρον καὶ κατηναγκασμένον σεβασμὸν καὶ τυφλὴν ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν. Ὁ Σωφρόνιος ἐν τούτῳ ᾐσθάνετο ὅτι ὤφειλε νὰ ἑρμηνεύῃ ἐν ἔργοις καὶ οὐχὶ ἐν λόγοις τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ τὰ παραγγέλματα τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ οὐχὶ νὰ λέγῃ ἀλλὰ νὰ πράττῃ τὰ ἔργα τὰ ἅγια. Ἐν αὐτῷ ἡ θρησκεία τοῦ ἐσταυρωμένου εὗρε καρδίαν, ἥτις καὶ χωρὶς πολλῆς γνώσεως καὶ σοφίας ἦτο ἀξία νὰ τὸν λατρεύσῃ ἀξίως καὶ νὰ τὸν κηρύξῃ καρποφόρως εἰς τοὺς λαούς· διὰ δὲ τὸ δεύτερον καυχώμεθα καὶ σεμνυνόμεθα ὡς ἀληθῶς, διότι κάλλιστα ἐδιδάχθημεν, ὅτι πλεῖστοι ὅσοι ἔξοχοι ἄνδρες, καὶ ἴσως ἴσως σύμπαντες οἱ μεγάλοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ πάλαι καὶ νῦν λειτουργοὶ καὶ ἄρχοντες ἐκτὸς τῆς εὐσεβείας καὶ τοῦ ἐντίμου ὀνόματος οὐδὲν ἄλλο ἐκ τῆς οἰκιακῆς ἑστίας εἰς τὸν μέλλοντα αὐτῶν βίον ἀπεκόμισαν ἐρρίζων, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐκληρονόμησαν ἀγαθόν, οὔτε πλοῦτον, οὔτε δόξαν, οὔτε ἔκτακτα καὶ μεγάλα ἔργα καὶ κατορθώματα· οἱ πάντες εἶνε ἔργα τῶν ἰδίων αὐτῶν χειρῶν, καὶ σύμπαντες διεκρίθησαν διὰ τῆς ἀτομικῆς αὐτῶν ὑπεροχῆς καὶ ἀξίας καὶ ἐπιμονῆς καὶ τῆς ἐσκεμμένης μελέτης καὶ παρατηρήσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν πραγμάτων, σχεδὸν δὲ εἰπεῖν οἱ πλεῖστοι, ἵνα ἀναδειχθῶσιν, ἐθριάμβευσαν ἐν τῇ σκληρᾷ πάλῃ κατὰ τῆς πτωχείας, καὶ ἐπάλαισαν κατὰ μυρίων προσκομμάτων, ἅτινα ἀκριβῶς παρενέβαλεν εἰς αὐτοὺς τοῦ γένους ἡ ἀφάνεια καὶ τῶν πατέρων των ἡ πτωχεία.

Ἀκριβῶς δὲ καὶ ἐν τῷ ἀειμνήστῳ Σωφρονίῳ διὰ τοῦτο ἐπαινοῦμεν ἀποκλειστικῶς πᾶν ὅ,τι ἀνήκει καθαρῶς εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ πᾶν ὅ,τι ἀπέρρευσεν ἐκ τῶν διαυγῶν πηγῶν τῆς μεγαθύμου καρδίας του. Ἐπαινοῦμεν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὴν ὑψηλὴν ἀρετὴν τῆς ψυχῆς του ἄνευ ἐπικτήτου καὶ κληρονομικοῦ τινος ἐξωτερικοῦ στολισμοῦ καὶ γωρίσματος· καὶ θαυμάζομεν τὴν εὐγενῆ τῆς χριστιανικῆς καρδίας του ταπείνωσιν, ἣν σύμπας ἀπαστράπτει ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς ἐσχάτης πνοῆς ὅ τε ἰδιωτικὸς καὶ δημόσιος βίος του.

Καὶ παρὰ πάσας τὰς μεγάλας ἀρχάς, ἃς διεχειρίσατο, καὶ ἐν μέσῳ ὅλων τῶν θορύβων καὶ ἀνωμαλιῶν τῆς Ἐκκλησίας, καθ' ἃς ἡ ζῶσα αὐτὴ τῶν γεγονότων ἱστορία ἦτο τὸ πρωταγωνιστοῦν σχεδόν, πάντοτε πρόσωπον, ὅμως ὁ βίος του ἀείποτε ἐκτυλίσσεται οὐχὶ ἐπὶ τῆς ὑπερηράνου καὶ ἐπιδεικτικῆς ὁδοῦ τῆς φιλοδοξίας καὶ τοῦ ἐγωισμοῦ, ὃν ἴσως ἐπέβαλε τὸ μεγαλεῖον τῆς ἑαυτοῦ θέσεως, ἀλλ' ἐν τῷ σεμνῷ καὶ μετριόφρονι κύκλῳ τῶν καθημερινῶν ἔργων καὶ τῶν ἁπλῶν καὶ ἱερῶν σχέσεων, ἐν αἷς ἔζησε καὶ ἀνετράφη, σχέσεων φιλοστόργου πατρὸς πρὸς ἀγαπητὰ τέκνα, καλοῦ ποιμένος πρὸς ἐκλεκτὴν ποίμνην, ἀληθοῦς καὶ ἀκριβεστάτου ἀδελφοῦ πρὸς ἀδελφούς, καὶ μεγάλου καὶ εἰλικρινοῦς φίλου πρὸς φίλους· τὸ δὲ μεγαλεῖον τῆς θέσεως καὶ τὸ ὕψος τῆς ἀρχῆς του μεγαλεῖον καὶ ὕψος ἄνευ φιλοδοξίας καὶ ἐπιδείξεως, μεγαλεῖον ἁπλοῦν καὶ ἀφελές, σχεδὸν εἰπεῖν παιδικόν, τόσον ἦτο ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Σωφρονίου ἱλαρὸν καὶ παρήγορον, ὥστε ἀντὶ ν' ἀπομακρύνῃ τὸν ἀτενίζοντα πρὸς αὐτό, τοὐναντίον προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ πλησιάσῃ πρὸς αὐτὸ μετὰ θάρρους καὶ μετ' ἀγάπης, μετ' ἐμπιστοσύνης καὶ θυμασμοῦ. Ὅσοι εἶδον αὐτόν, εἶδον πρόσωπον ἐν εἰκόνι Θεοῦ

μεμορφωμένον· εἶδον ἀγάπην πατρικὴν πάντοτε, ἐκ τῶν λόγων, ἐκ τῶν ἔργων, ἐκ τοῦ βίου, ἐκ τοῦ βλέμματος αὐτοῦ πηγάζουσαν καὶ ἐκπορευομένην· εἶδον ἐπανθοῦσαν ταπείνωσιν, ἀγαθωσύνην καὶ εὐμένειαν· εἶδον χάριν περικεχυμένην καὶ ταπεινορροσύνης ὄρον τὸν ἀκρότατον. Εἶδον κατὰ τὸν Μωσέα τὴν ἀγαθότητα, κατὰ τὸν Ἀαρὼν τὴν ἀρχιερωσύνην, καὶ κατὰ τὸν Σαμουὴλ τὴν ἀκρίβειαν. Εἶδον τὴν πραότητα κατὰ τὸν Δαυΐδ, τὴν σύνεσιν κατὰ τὸν Σολομῶντα, καὶ τὴν ὑπομονὴν κατὰ τὸν Ἰώβ. Εἶδον κατὰ τὸν Ἰωσὴφ τὴν χρηστότητα, κατὰ τὸν Ἠλίαν τὸν ζῆλον, κατὰ τὸν Παῦλον τὴν ἀγάπην, καὶ κατὰ τὸν πατριάρχην Ἰακὼβ τὴν εὐλογίαν καὶ τὸν πληθυσμὸν τοῦ σπέρματος αὐτοῦ, ὅπερ ἐπληθύνθη ἀπ' ἐκείνου ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ δι' οὗ ἐνευλογήθησαν καὶ ἐνευλογοῦνται πάντες τῆς γῆς οἱ ὀρθόδοξοι λαοί.

Βλέπετε τοὺς πατριάρχας τούτους; πάντες οὗτοι γνήσια καὶ ἀκραιφνῆ τέκνα τοῦ μεγάλου τοῦτου πατριάρχου εἶναι Ἰακώβ. Βλέπετε τὸν προεξάρχοντα σήμερον τοῦ μεγάλου πένθους καὶ βαθεῖαν φέροντα τὴν πληγὴν τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ ἄλγους; παναγιώτατον ἡμῶν Δεσπότην καὶ πατριάρχην; εἶνε ὁ παῖς αὐτοῦ ὁ κατ' ἐξοχὴν ἠγαπημένος, ὁ ἐκλεκτὸς καὶ πρωτότοκος, ὃν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐγέννησε, καὶ περὶ ὃν ἀμέτρησε πλείστας ὅσας πατρικὰς καὶ φιλοστόργους μερίμνας τοῦ ἐνδόξου βίου του. Βλέπετε τὴν εὐλογοῦσαν σήμερον τὴν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου σεβασμίαν χορείαν τῶν πανιέρων καὶ σεβασμιωτάτων τούτων ἱεραρχῶν; οἱ πάντες σχεδὸν εἰπεῖν εἴτε ὑπ' ἐκείνου εἴτε διὰ τῶν ἐξ ἐκείνου μορφωθέντες καὶ ἀναδειχθέντες ἐν τῷ νέῳ Ἰσραὴλ κατεστάθησαν ἄρχοντες καὶ ἡγούμενοι λαῶν καὶ καὶ πνευματικοὶ τῆς Ἐκκλησίας πατέρες.

Ἐπ' εὐλογίαις ὄντως ἔσπειρεν ὁ Σωφρόνιος, καὶ ἐπ' εὐλογίαις ἐθέρισεν· ἔσπειρεν ἐπ' εὐλογίαις ὑπεράρθονον τῆς ἱερωσύνης χάριν, διότι ἐπὶ ἕνα ἤδη αἰῶνα ἀναζωπυρῶν τὴν ἐν αὐτῷ χάριν τῆς ἱερωσύνης, ἤ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν πρὸ ἑνὸς αἰῶνος βιωσάντων πατέρων τῆς πίστεως καὶ πατριαρχῶν ἠξιώθη, καὶ μνημονεύων ἡμέρας καὶ νυκτὸς τοῦ ἐν αὐτῷ θείου τούτου χαρίσματος, ἐγνώρισεν ὁ Σωφρόνιος νὰ μεταδίδῃ αὐτὸ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν ἁγίων του χειρῶν ἀνθρώποις πιστοῖς καὶ ἀξίοις τοῦ ὑψηλοῦ τούτου ἐκκλησιαστικοῦ ὑπουργήματος, καὶ ἐγένετο οὕτως ὁ Σωφρόνιος ἡ κατ' ἐξοχὴν πηγὴ τῆς ἱερωσύνης, ἐξ ἧς ποταμοὶ ἔρρευσαν ὕδατος ζῶντος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ καθ' ὅλον τὸ μακρὸν καὶ αἰωνόβιον τῆς ἀμέμπτου βιοτῆς του στάδιον, καὶ καθ' ὅλας τὰς φάσεις τοῦ ῥθίνοντος νῦν τούτου ἡμετέρου αἰῶνος. Ἔσπειρεν ἐπ' εὐλογίαις πανταδαπὰ καλὰ ἔργα καὶ κατορθώματα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ λαμπρὰ καὶ ὠφέλιμα, καὶ εὐεργεσίας μεγάλας καὶ ὑπεραρθόνους εἰς πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς ὅπου μετέβη καὶ εἰς πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου, οἵτινες μαστιζόμενοι ὑπὸ θηλάτου συμφορᾶς προσέφευγον ὑπὸ τὰς φιλοστόργους αὐτοῦ πτέρυγας καὶ ὑπὸ τὴν πατρικὴν του ἀγαθωσύνην.

Καὶ ἐπ' εὐλογίαις ἐθέρισε βίον μακραίωνα καὶ ἔτη μαθουσάλια, ἅτινα εἰς ἀντάμειψιν τρόπον τινὰ τῶν μακρῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπηρεσιῶν του ὑπεράρθονα αὐτῷ ἐδαψίλευεν ἡ χαριτόβρυτος τῆς θείας προνοίας καὶ πλουσιόδωρος δεξιά, καὶ ἐν τῇ ἐπισωρεύσει τῶν μακρῶν ἐτῶν ἀνεκαινίζετο οὕτως εἰπεῖν διὰ τῆς οὐρανίου εὐλογίας ἡ νεότης αὐτοῦ ὡς ἀετοῦ, καὶ ἴσχυον καὶ ἐνεδυναμοῦντο μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου τὰ γεροντικὰ αὐτοῦ γόνατα, καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ἀκακίᾳ τῆς καρδίας αὐτοῦ στρεφόμενος ἐγίνετο ὡς τὰ παιδία ἄκακος καὶ ἡμερώτατος συμφώνως πρὸς τὴν εὐαγγελικὴν παραγγελίαν καὶ ἐντολήν· ἐθέρισεν ἐπ' εὐλογίαις ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἀγήρω, καὶ ἰσόβιον καὶ αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην καὶ πάντοτε μέν, ἰδιαίτατα δὲ ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις τοῦ γήρατος αὐτοῦ ἡμέραις, ὁπότε τὸ τίμιον γῆρας του καὶ ἡ σεπτὴ πολιά του ἦσαν τοῖς πᾶσι σεπτότατα καὶ ἁγλαώτατα σεβασμοῦ καὶ εὐλαβείας ἀντικείμενα.

Εἶδεν ὅλας τὰς ἀγχιστρόφους καὶ παλιντρόπους τῆς τύχης μεταβολὰς καὶ ἀντήλλαξε πλειστάκις τὴν χαρὰν εἰς τὴν λύπην καὶ τὸν κλαυθμὸν μὲ τὴν ἀγαλλίασιν. Ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς τῶν μακρῶν ἐτῶν σκοπιᾶς, ὁπόσας τὸ γεροντικὸν αὐτοῦ ὄμμα ἐν τῷ πολυκυμάντῳ βίῳ του δὲν ἠτένισε θυέλλας καὶ συμφορᾶς, καὶ ὁπόσας πικρίας δὲν ἐδοκίμασε περιπλέων τὴν ἄνευ ὄχθης καὶ παραλίας ἀπέραντον τῆς θλίψεως καὶ τοῦ στεναγμοῦ τοῦ παρόντος κόσμου θάλασσαν, αὐτός, ὅστις ἐδάρη ὑρ' ὅλων τῶν κυμάτων τῆς δυστυχίας, καὶ εἶδεν ἐπὶ ἕνα μακρὸν αἰῶνα ὅλους τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ σαρωθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνέμων τῆς συμφορᾶς, καὶ ὅστις ἀπολέσας ὅλους τοὺς ὁμήλικας αὐτοῦ καὶ ἡλικιώτας ἐπέζησε πάντων καὶ εὑρέθη μόνος ἑκατοντούτης σεπτὸς γέρων, ριπταζόμενος ἐπὶ τῆς ἀπείρου τοῦ ὠκεανοῦ ἐπιφανείας μὲ κίνδυνον νὰ πνιγῇ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης, εἰς ἃ πολλάκις ἡ πικρὰ δίνη τῶν ἀσθενειῶν τοῦ σώματος, τῶν παθῶν τοῦ κόσμου καὶ τῆς κακίας τῶν ἀνθρώπων, κατεβίβασεν αὐτόν, καὶ ἐξ ὧν μόνη ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου ἐπεκτεινομένη ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ καὶ ἔσῳζεν αὐτὸν καὶ διετήρει ἀσινῆ καὶ ἀλώβητον ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ πρὸς τιμὴν καὶ ἔπαινον τῆς θείας προνοίας.

Εἶδε πολλά, ἐδοκίμασε περισσότερα, ἔπαθε καὶ ἔμαθε πλεῖστα· πᾶς τις ἄλλος εἰς τὴν θέσιν του ἤθελε θησαυρίσῃ ἴσως ἀγαθὰ πολλά, δόξας ἄλλας περισσοτέρας, θησαυροὺς καὶ πλούτη ὅτι πλεῖστα ἕτερος. Διὰ τὸν Σωφρόνιον ὅμως μία μόνη λέξις ἀρκεῖ πρὸς ἔπαινον καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ὅλων τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν του, ἀπέθανεν ἐνδεέστερος τῶν ἐνδεῶν, οὓς ἀφῆκε, μὴ

προσθέσας ἵνα πλουτίσῃ καὶ αὐτούς· ὁ Σωφρόνιος ἐθεώρει δόξαν του ὄχι νὰ κατέχῃ πλοῦτον, ἀλλὰ νὰ περιφρονῇ αὐτὸν ἐν ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ χειρίζηται αὐτὸν πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τῆς Ἐκκλησίας του. Ἡγεμονικαὶ χάριτες, βασιλικαὶ δωρεαί, αὐτοκρατορικῶν χρημάτων ἐπιχορηγήσεις, ταμεῖον, ὅπου ἐναπετίθεντο, εὕρισκον ἢ τὰ στόματα τῶν πεινώντων καὶ γυμνῶν, ἢ τὰς χαινούσας πληγὰς καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, ἃς ἀνεκαύριζε καὶ ἐθεράπευεν οὐ μόνον ἐν τῷ παρόντι, ἀλλὰ διὰ παντὸς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι διὰ τῶν κτημάτων καὶ ὑποστατικῶν, δι' ὧν τὸν θρόνον του κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐπροικοδότησεν.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ ὁ Σωφρόνιος ἔζησε τὸν μακραίωνα βίον του. ἀείποτε τύπος ἐν παντὶ γενόμενος τῶν πιστῶν, ἐν πίστει, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ· τύπος ποιμένος ἀληθοῦς, γνώστης καὶ τηρητὴς ἀκριβέστατος καὶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον αὐστηρότατος τῶν πατρικῶν παραδόσεων, εὐσέβειαν κεκτημένος ἀνυπόκριτον, μὲ ζῆλον κεκοσμημένος ἔνθεον, μὲ εὐπροσηγορίαν πεπλουτισμένος καὶ ἀρέλειαν τοῦτ' αὐτὸ παιδικὴν καὶ μὲ παροιμιώδη καὶ ἀνέκφραστον τρόπων καὶ βίου ἁπλότητα, ἁπλότητα, ἥτις ὅσον αὐτὸς ὑψοῦτο εἰς ἀξιώματα καὶ ἐμεγαλύνετο, ἄλλο τόσον κατεβίβαζεν αὐτὸν εἰς πάντας, ἵνα προσεγγίζωσιν εἰς αὐτὸν εὐκόλως ὅλων τὰ ὄμματα, καὶ ν' ἀκούωνται ἀσφαλῶς εἰς τὰ ὦτά του ὅλων τὰ αἰτήματα καὶ αἱ παρακλήσεις.

Καὶ νῦν, ἀδελφοί μου, ὁ μέγας οὗτος ἡγούμενος ἐν τῷ Ἰσραὴλ πέπτωκεν· ὁ αἰωνόβιος πατριάρχης Σωφρόνιος δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τοῖς ζῶσιν· ἡ ζῶσα τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ἱστορία, καὶ ἡ δόξα καὶ ὁ κόσμος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους ἡμῶν ὁ περιφανέστατος ἐξέλιπεν· ὁ ἀρχιερεὺς ὁ μέγας τελέσας τὸν ἔνδοξον δρόμον του κεκοίμηται νῦν εὐσεβῶς τῶν δικαίων τὸν ὕπνον τὸν αἰώνιον. Καὶ νῦν ἔλθετε λαοί, καὶ χύσατε δάκρυ, καὶ δότε στεναγμὸν καὶ κλαύσατε, ὡς ἐδάκρυσέ ποτε ξένος λαὸς καὶ ἀλλόφυλος ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἰακώβ, καὶ ἐθρήνησε τὴν ἀλλοτρίαν συμφορὰν ὡς ἰδίαν, ὅτε ἐξ Αἰγύπτου τὸν νεκρὸν τοῦ Ἰακὼβ οἱ υἱοὶ καὶ οἰκεῖοι μετακομίσαντες πανδημεὶ τὴν ἐπὶ τῷ θανάτῳ συμφορὰν ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας ἐθρήνησαν, καὶ ἐπὶ ἡμέρας τριάκοντα καὶ νύκτας τριάκοντα τὸν θρῆνον παρατείνοντες, τοὺς πόνους τῶν καρδιῶν αὐτῶν κατεπράυνον. Μιμησασθε τοὺς ἀλλορύλους, οἱ ἀδελφοὶ καὶ ὁμόφυλοι, πένθος μέγα τοῦτο οὐχὶ τοῖς Αἰγυπτίοις, ἀλλ' ἡμῖν ἅπασι τοῖς εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις τῆς Ἑῴας λήξεως χριστιανοῖς· κοινὰ ἦταν τότε τῶν οἰκείων καὶ ξένων τὰ δάκρυα· κοινὰ γενέσθωσαν καὶ σήμερον τὰ δάκρυα καὶ οἱ θρῆνοί μας, διότι οὐχ ἧττον τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας συνθρηνεῖ καὶ συστενάζει καὶ ἡ μεγάλη αὕτη Ἐκκλησία τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων.

Σὺ δὲ πατριάρχα ἀείμνηστε νῦν, ὅτε τὸ περικάλυμμα τῆς σαρκὸς κατέπεσε, καὶ τὸ κοσμικὸν παραπέτασμα ἤρθη· νῦν, ὅτε πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἀξιοῦσαι τῆς θείας τοῦ οὐρανίου πατρός παρουσίας, καὶ δὲν βλέπεις πλέον δι' ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος, ἀλλ' αὐτὴν ἀτενίζεις τῶν πραγμάτων τὴν εἰκόνα· νῦν ὅτε ὡς ἀρχιερεὺς εἰσῆλθες ἅπαξ εἰς τὰ ἅγια, καὶ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ἐν οὐρανοῖς, καὶ αἰωνίαν λυτρωσιν εὑράμενος ἐντυγχάνεις ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις καὶ προσφέρεις εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἀρνίου τὸ θυμίαμα τῶν θεοπειθῶν σου προσευχῶν ὑπὲρ τῶν ἀγνοημάτων καὶ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ του, καὶ συναυλιζόμενος μετὰ τοῦ πατριάρχου Ἀβραὰμ δοξολογεῖς τῆς δόξης τὸν Κύριον, ἀπόδεξαι εὐμενῶς τὸ ἀσθενὲς καὶ βραχὺ τοῦτο τῆς μακρᾶς καὶ ἐνδόξου σου βιοτῆς ἐρώμενον, ἐπίβλεψον ἄνωθεν ἐλαρὸς ἐπὶ τὴν ἐκλεκτήν σου ταύτην ποίμνην, ἣν ἐν ἀκακίᾳ τῆς καρδίας σου θεοφιλῶς καὶ ὁσίως ἐποίμανας, καὶ τὴν ὁποίαν ἐν τῇ συνέσει τῶν χειρῶν σου εἰς νομὰς ὡδήγησας σωτηρίους. εὐλόγησον τὸν περιεστῶτα τοῦτον λαόν, ὅστις συνηγμένος σήμερον ὑπὸ τοὺς θόλους τοῦ πανσέπτου τούτου ναοῦ προσφέρει σοι τὸν τελευταῖον φόρον τοῦ σεβασμοῦ εἰς τὸ ὄνομα καὶ τὴν μνήμην σου· καὶ νῦν, ὅτε, ἀντὶ τῶν πατέρων ἐγεννήθησαν ἐπὶ τοῦ θρόνου οἱ υἱοί σου, τὰ σκῆπτρα τῆς πατριαρχείας καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτῶν κραταίωσον, καὶ δὸς ἡμῖν ἵνα μέχρις ἰσχάτης ἀναπνοῆς μνημονεύωμεν τοῦ γεραροῦ σου ὀνόματος διαπαντὸς καὶ ἐπαινῶμεν καὶ μιμώμεθα τὴν πατρικήν σου ἀγαθότητα καὶ τὴν ἁβρὸν πρὸς πάντας εἰλικρίνειαν τῆς καρδίας σου, τὴν ἀληθειαν τοῦ στόματός σου, τὸ ἀριλάργυρον τῶν τρόπων σου, τὴν ἐλευθεριότητα τῆς χαριτοβρύτου σου χειρός, τὸν ζῆλόν σου ὑπὲρ τῆς θρησκείας τῶν πατέρων σου, τὴν ἀροσίωσίν σου εἰς τὸ κοινὸν ὄρελος, τοὺς ἀγῶνάς σου ὑπὲρ τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τὰς προσευχάς σου διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς σου καὶ τῶν ψυχῶν τῶν ποιμανομένων σου. Γένοιτο. Ἀμήν.

Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι καὶ Εὐλαβέστατοι Προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν

Ἐγκριθέντος ὅπως καὶ οἱ νεωκόροι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἐφοδιάζωνται διὰ τῶν καταλλήλων συστατικῶν καὶ διαμονῶν, προτρεπόμεθα ὅπως ἀπὸ τῆς σήμερον ἀναλάβητε αὐτοῖς ὅτι δέον ἵνα μέχρι τῆς 10ης προσεχοῦς Ἰανουαρίου ἐλευσομένου ἔτους 1900 προσέλθωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ παρουσιάσωσι τὰ ἑαυτῶν συστατικὰ καὶ τὰς διαμονάς, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδενὶ τούτων δύναται νὰ ἐπιτραπῇ τοῦ λοιποῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ νεωκόρου ἐνταῦθα. Εἴητε δ' ἐν Κυρίῳ διατελοντες.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Πέτρος Ἀβραὰμ Σανσίρογλους, ὑπήκοος ὀθωμανὸς, τέως ὑπάλληλος φαρμακείου καὶ κάτοικος τῆς ἐνορίας Ποτηρᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἑλένης, θυγατρὸς Ἰωάννου Μαρκουρίου, λιθοξόου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, καὶ κατοίκου Βλάγκας, ἐναγόμενος ἐπὶ διαζυξει. Προσεπιδηλοῦνται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», καὶ «Ἀνατολῆς». 1

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30 Αὐγούστου 1899.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ Γραμματεύς.

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον

Καλεῖται ἡ Ἑλένη Εὐαγγέλου ἐκ Μεσαχώρου τοῦ Βοσπόρου, ὑπήκοος ὀθωμανή, ἀγνώστου νῦν διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 7 τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς Γιάκου Ἀγγελίδου, ὑποδηματοποιοῦ, ὑπηκόου ὀθωμανοῦ καὶ κατοίκου Μεσαχώρου τοῦ Βοσπόρου, ἐναγομένη ἐπὶ διαζυξει. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῇ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτῆς ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην αὐτῆς. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων, «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Ταχυδρόμου».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 22 Ἰουνίου 1899. 3

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος**

Ὁ γραμματεύς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος

Ἀγγέλλεται τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μαθητῶν τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου διὰ τὸ Β' σχολικὸν ἔτος ἀρχόμεναι ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Δευτέρας 6 Σεπτεμβρίου, γενήσονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς ἀπὸ 3—5 μ. μ. καθ' ἑκάστην. Τὰ δὲ μαθήματα τῶν τριῶν τάξεων τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἀρχόμενα ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Πέμπτης, 9 Σεπτεμβρίου γενήσονται ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ κατὰ Δευτέραν καὶ Πέμπτην ἀπὸ τῆς 2 1/2—5 1/2 μ. μ.

(Ἐκ τοῦ γραφείου).

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διώρισεν ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων νέων μαρτυρικῶν βαπτίσεως γενικὸν πωλητὴν καθ' ἅπασαν τὴν πρωτεύουσαν τὸν κύριον Παναγιώτην Καρδομμάτην, εἰς τὰ ἐν Γαλατᾷ αὐτοῦ καταστήματα.

Ὥρισε δ' ὅπως τὰ μαρτυρικὰ ταῦτα πωλῶνται ὡς ἑξῆς:

μὲ μετζιτιὲ ἀργυροῦν πρὸς γρόσια 20.

1ον μέγεθος,	*ἡ δωδεκὰς*	*Γρ.*	*10.*
2ον »	»	»	*6.*
3ον »	»	»	*4.*
4ον »	»	»	*3.*

Ἐπὶ τῶν τιμῶν τούτων θὰ γίνηται 5 τοῖς ἑκατὸν ἔκπτωσις διὰ τοὺς μεταπράτας.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τοῦ κλήρου τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν γένει πάντες οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅπως ἐν περιπτώσει ἀλλαγῆς τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς αὐτῶν εἰδοποιῶσι τὸ Γραφεῖον τοῦ εἰρημένου φύλλου. Ἄλλως πᾶσα ἀπώλεια τοῦ φύλλου θέλει ἐπιβαρύνει αὐτοὺς καὶ μόνους. Ἐπίσης παρακαλοῦνται καὶ οἱ μὴ λαμβάνοντες τὸ φύλλον τακτικῶς, ὅπως εἰδοποιῶσι τὴν Διευθύνουσαν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴτε τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 38

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Περιεχόμενα.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἐκπαιδευτικὸς προσηλυτισμὸς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ— Τρεῖς μῆνες ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ (ἐν Βέρνῃ καὶ Βόννῃ) — Πρόγραμμα ὑποδοχῆς τῶν Αὐτῶν Ὑψηλοτήτων τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάου τοῦ Α'. καὶ τῆς ἡγεμονίδος Μιλένας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης. Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ οἱ ἐκ τῶν Ἐφόρων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Μαρωνείας Ἰωακείμ, Χαλδείας Γερβάσιος, ταμίας, καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος μεταβάντες εἰς Χάλκην παρέστησαν εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ νέου σχολικοῦ ἔτους τελετὴν καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ νέου διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς ἀρχιμανδρίτου Ἀποστόλου. Τοῦ προέδρου τῆς Ἐφορείας σεβασμιωτάτου ἁγίου Δέρκων Καλλινίκου κωλυθέντος ἵνα παραστῇ, τὴν τελετὴν ἐποιήσατο ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Μαρωνείας Ἰωακείμ, ὃς καὶ μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς διὰ λίαν προσφόρου προσλαλιᾶς συνέστησε τοῖς μαθηταῖς τὸν νέον διευθυντὴν τοῦ φυτωρίου ἀγγείλας τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας ἀπαιτούσης τὸν ὀφειλόμενον ὑπ' αὐτῶν σεβασμὸν πρὸς τὸ καθεστὼς τῆς Σχολῆς καὶ τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τοῦ Κανονισμοῦ, ὑποδηλώσας ἅμα ὅτι πᾶσα παράβασις τούτου ὑπό τινος θέλει συνεπαγάγῃ καὶ τὴν τιμωρίαν αὐστηράν. Εἶτα ὁ νέος διευθυντὴς πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης Ἀπόστολος δι' ἰδίου προσφωνήματος τὸ μὲν ἐξέφρασε τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ τὴν ἁγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον ἐπὶ τῇ ἀπονεμηθείσῃ αὐτῷ τιμῇ τοῦ διορισμοῦ, τὸ δὲ ἐπεκαλέσατο τὴν ὁμόθυμον συναντίληψιν τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου ἐπὶ τὸ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀνατιθέμενον αὐτῷ σπουδαῖον ἔργον τῆς πνευματικῆς διακυβερνήσεως καὶ εὐστόχου λειτουργίας τῆς Σχολῆς, τοῦ ἐγκαλλωπίσματος τούτου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, χάριν τῆς πλήρους ἐπιτυχίας τοῦ στοχαζομένου ὑψηλοῦ σκοποῦ.

Εἶτα τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν μετὰ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ καθηγητικοῦ Συλλόγου μεταβάντων εἰς τὸ Ἐφορεῖον, ἀνεγνώσθη ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν καθηγητῶν τὸ πατριαρχικὸν πιττάκιον τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς καὶ συνετάγη καὶ ὑπεγράφη τὸ σχετικὸν πρακτικὸν τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου.

Μετὰ τὴν τελετὴν οἱ ἅγιοι συνοδικοὶ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Μ. τὸν αὐτόθι ἐρησυχάζοντα Πατριάρχην πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημον καὶ τῇ ἑσπέρᾳ ἐπανέκαμψαν εἰς Φανάριον.

—*Ἐπίσκεψις.*— Ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Νοβάκοβιτς κατελθὼν τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς Φανάριον μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐκφράσας τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ διὰ τὰς διαβιβασθείσας εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἐπὶ τῇ ἐναγχος αἰσίᾳ ἐπανόδῳ τῆς Α. Ε. εἰς βασιλεύουσαν.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*— Χθὲς ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ Μητροπολίτης Μαρωνείας Ἰωακείμ. Τὴν Α. Σ. ἐπεσκέψαντο ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης αὐτοπροσώπως, οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοί, πλεῖστοι φίλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, οἱ ὑπάλληλοι τῶν πατριαρχείων καὶ ἄλλοι. Ὡσαύτως ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς διεβιβάσθησαν τῇ Α. Σ. πολλὰ συγχαρητήρια τηλεγραφήματα.

Τοῖς δὲ ἑορτάζουσι μητροπολίταις Ἐφέσου Ἰωακείμ καὶ Ξάνθης Ἰωακείμ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

—*Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον.*— Περατωθεισῶν

τῶν πρὸς ἐγκατάστασιν τοῦ νέου πιεστηρίου τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἐργασιῶν, ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν πρώτων πρὸς λειτουργίαν αὐτοῦ γενομένων δοκιμῶν ἐτελέσθη χθὲς ἐν τῷ τμήματι τούτῳ ἁγιασμὸς ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σωζοαγαθουπόλεως Παρθενίου, προέδρου τῆς τὸ Πατριαρχικὸν Τυπογραφεῖον Διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς, παρόντος τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, μέλους τῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ Ἀρχιγραμματέως καὶ Ὑπογραμματέως τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου, τοῦ Δευτερεύοντος καὶ Τριτεύοντος ὡς καὶ ἅπαντος τοῦ προσωπικοῦ τοῦ τμήματος τούτου.

—*Μνημόσυνον.*— Ἡ Ἐφορεία τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακειμείου Παρθεναγωγείου ἀϊδίου εὐγνωμοσύνης φόρον ἀποτίνουσα τῇ μνήμῃ τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ φερωνύμου Ἐκπαιδευτηρίου, ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Β'. ἐτέλεσε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ μνημόσυνον ἐν τῷ ἐν Μουχλίῳ ἱερῷ ἧνῳ τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ, μνήμῃ τῶν Θεοπατόρων Ἰωακείμ καὶ Ἄννης, ἱερουργοῦντος ἐν μέσῳ πολλοῦ ἐκκλησιάσματος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σκοπίων Ἀμβροσίου, προέδρου τῆς ἐφορείας τοῦ καθιδρύματος.

—*Μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως.*— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐπανέκαμψεν ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος καὶ ἀνέλαβε τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα.

—*Μητροπολίτης Σηλυβρίας.*—Αὐθημερὸν ἀπῆλθεν ἀδείᾳ ἐκκλησιαστικῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος, χάριν τῆς αὐτόθι ἐπὶ τῷ γενεθλίῳ τῆς Θεοτόκου ἀγομένης πανηγύρεως.

—*Μητροπολίτης Καστορίας.*—Ὡσαύτως αὐθημερὸν ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Καστορίας Ἀθανάσιος προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν φίλων αὐτοῦ, ἐκ μέρους δὲ τῆς Α. Θ. Π. ὑπὸ τοῦ ἱερολογιωτάτου Τριτεύοντος Βενιαμίν.

—*Ἐπίσκεψις.* Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Βερροίας Κωνσταντίου ἐπεσκέψατο τὸν ἐν τῇ βασιλευούσῃ παρεπιδημοῦντα μητροπολίτην Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντῖνον.

—*Συγχώρησις.*—Ὁ ἐν τῇ ἐξαρχίᾳ Μετσόβου ἱερεὺς Δημήτριος Ματσόλας, ὃς διετέλει ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ποινήν, αἰτησάμενος συγγνώμην παρὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἐφ' οἷς ἥμαρτεν, ἔτυχε ταύτης ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης.

—*Ἀναχώρησις.*— Ἀδείᾳ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολ. Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἀπῆλθε σήμερον εἰς Προῦσαν χάριν λουτρῶν. Ἡ Α. Πανοσιολογιότης ἐπανακάμπτει ἐνταῦθα μεθ' ἑβδομάδα.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Τῷ ἐν Πριγκήπῳ παραθερίζοντι ὁμογενεῖ κ. Ζαχαρίᾳ Χατζοπούλῳ ἄγοντι τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ.

—*Οἱ νέοι συνοδικοί.* — Διὰ Β. Δ. δημοσιευθέντος τῇ 22 αὐγούστου ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως» προσεκλήθησαν νέοι συνοδικοὶ σύνεδροι οἱ σεβ. ἀρχιερεῖς Τρίκκης Προκόπιος, Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεόκλητος, Δημητριάδος Γρηγόριος καὶ Θαυμακοῦ Μισαήλ.

—*Νέος γραμματεὺς παρὰ τῇ ἱερᾷ Συνόδῳ.*—Ἀντὶ τοῦ Βαρθολομαίου Γεωργιάδου, τέως Α' Γραμματέως τῆς ἱερᾶς Συνόδου προαχθέντος εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κορίνθου, διωρίσθη Α' Γραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ ἀρχ. Ἀθανάσιος Λιβεντόπουλος, καθηγητὴς τῶν βασιλοπαίδων, Β' δὲ ὁ ἀρχιμ. Χρύσανθος Ἀντωνιάδης διατελέσας ἄλλοτε διευθυντὴς τῆς ἐν Χαλκίδι Ἱερατικῆς Σχολῆς.

—*Βασιλικὸς Ἐπίτροπος.* — Νέος Βασιλικὸς ἐπίτροπος παρὰ τῇ Ι. Συνόδῳ, ἀντικαταστήσας τὸν τέως τοιοῦτον Ἀνδρ. Ψύλλαν, διωρίσθη ὁ Δημήτριος Βουλπιώτης, ἀνὴρ ἔμφρων καὶ πολλὰ κεκτημένος προσόντα διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο, χρηματίσας ἐπὶ ἔτη σύμβουλος τοῦ Στέμματος ἐν τῇ διευθύνσει τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

—*Ὁ διορισμὸς τῶν νέων ἐπισκόπων.* —Ἐδημοσιεύθησαν κεκυρωμένα ὑπὸ τοῦ Ἀντιβασιλέως τὰ Β. Δ. τοῦ διορισμοῦ τῶν νέων Ἐπισκόπων. Ἐκ τῶν προταθέντων διωρίσθησαν ὁ μὲν ἀρχιμ. Βαρθολ. Γεωργιάδης εἰς πλήρωσιν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κορίνθου, ὁ Σ. Νικοκάβουρας τῆς Κερκύρας καὶ ὁ Εὐάγγελος Περδικάρης τῆς Λευκάδος. Ἡ χειροτονία αὐτῶν γενήσεται προσεχῶς.

Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟΣ ΕΝ ΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Εἶνε τῇ ἀληθείᾳ λίαν εὐχάριστον νὰ βλέπῃ τις τὰ ὁμόγλωσσα τῆς βασιλευούσης πολιτικὰ φύλλα μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦντα τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν κατάστασιν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὁμογενῶν κοινοτήτων. Τοιαύτην ἀγαθὴν ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν ἡμῖν ἄρθρον τι, λίαν ἐνδιαφέρον δημοσιευθὲν ἐν τῷ «Ταχυδρόμῳ» τῆς δευτέρας, ἐξ οὗ καταφαίνεται, ὅτι ὁ ἐγχώριος ἡμῶν τύπος παρακολουθεῖ τὴν κατάστασιν τῶν ἐπαρχιῶν ἀπὸ τῆς πραγματικῆς αὐτῶν ἀπόψεως. Τὸ σοβαρὸν

τοῦ πράγματος σπουδαίως ἀναγνωρίζων καὶ ἐκτιμῶν, λαμβάνω καὶ ἐγὼ τὴν τόλμην καὶ τὸ θάρρος, ἵνα χαράξω γραμμάς τινας περὶ τοῦ ἀπαισίου θρησκευτικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ προσηλυτισμοῦ, τοῦ διενεργουμένου πυρετωδῶς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Τοὺς ψυχροὺς καὶ ἀδιαφόρους τῆς φιλελευθέρου χριστιανικῆς θρησκείας, τοὺς ἀπαντωμένους τὴν σήμερον εἰς πᾶσαν σχεδὸν κοινωνίαν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης, οὐδέποτε συνεχώρουν ἐν τῇ συνειδήσει μου. Οὐδέποτε εὕρισκον λόγον τινὰ ἀποχρώντως δικαιολογοῦντα τὴν ψυχρότητα αὐτῶν καὶ ἀδιαφορίαν πρὸς τὰ θεῖα καὶ οὐράνια διδάγματα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἡ θρησκεία αὕτη ἐξηνθρώπισε καὶ ἐξύψωσε τὰς νεωτέρας κοινωνίας, τὰς σχέσεις τῶν ἐχθρικῶς διακειμένων ἀτόμων καὶ λαῶν κατέστησε φιλικωτέρας, ἐπέφερε τὴν ἰσονομίαν καὶ ἰσοτιμίαν, κατήργησε τὴν δουλείαν καὶ τόσα ἄλλα ἀγαθὰ ἐπέφερεν εἰς τὰ ἔθνη καὶ εἰς τοὺς λαούς, ὥστε ἡ ἀπαρίθμησις αὐτῶν ἀποβαίνει ἀδύνατος εἰς τόσον βραχείας στήλας. Τὰ ἀνεκτίμητα λοιπὸν ταῦτα ἀγαθὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ὑπ' ὄψιν ἔχων δὲν ἠδυνάμην ποτὲ νὰ συγχωρήσω ἢ καὶ νὰ εὕρω ἐλαφρυντικάς τινας περιπτώσεις διὰ τὴν ψυχρανθεῖσαν ψυχὴν τῶν ἀδιαφόρων τούτων ἀνθρώπων. Ἀλλὰ γεγονότα τινὰ φοβερὰ καὶ ἀποτρόπαια, ὧν αὐτόπτης μάρτυς ἐγενόμην πρὸ μηνὸς κατὰ τὸ εἰς Βιθυνίαν βραχυχρόνιον ταξείδιόν μου, παρέσχον μοι σοβαρὰν ἀφορμήν, ἵνα ἀποδώσω ἐλαφρυντικὰς περιπτώσεις εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι δείκνυνται εἰς τὸν χριστιανισμὸν καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει θρησκευτικὴν ἰδέαν καὶ πρᾶξιν. Ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἡμῶν τοιοῦτος θρησκευτικὸς προσηλυτισμὸς διενεργεῖται, τοιαῦτα ἀνήκουστα προπαγανδικὰ ἐπεισόδια λαμβάνουσι χώραν, τοιαῦτα ἀποτρόπαια διαπράττονται ὑπὸ πολυαρίθμων ἱεραποστόλων καὶ λοιπῶν κληρικῶν ταγμάτων τῆς παπικῆς καὶ προτεσταντικῆς ἐκκλησίας, ὥστε βλέπων τις ταῦτα ὀρθαλμοφανῶς, ἐκτὸς ἑαυτοῦ γίνεται καὶ ἐκφέρει ἐκ τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς του βαρὺν στεναγμόν, διότι τοσοῦτον οἰκτρῶς παραγνωρίζεται ἡ μεγάλη ἀρχὴ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ ἀρχὴ δηλονότι τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. Οἱ κήρυκες οὗτοι τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης ἐν ταῖς ἡμετέραις ἐπαρχίαις παντοῖα μέσα κοσμικὰ μεταχειρίζονται ἵνα χωρίζωσι τὰ τέκνα ἀπὸ τῶν γονέων καὶ τοὺς γονεῖς ἀπὸ τῶν τέκνων, τὰς συζύγους ἀπὸ τῶν συζύγων, ἐμφυτεύωσιν ἔριδας καὶ θρησκευτικὸν φανατισμὸν κατὰ φιλτάτων προσώπων καὶ ἐν μιᾷ λέξει ἀσυστόλως ἀποτολμῶσι νὰ χωρίζωσιν, οὓς ἡ φύσις συνέδεσε δι' ἀρρήκτων συμπαθείας καὶ ἀγάπης δεσμῶν.

Οἱ ἀποτρόπαιοι οὗτοι λυμεῶνες τῶν χριστιανικῶν κοινωνιῶν ἐννοεῖται ὅτι δὲν εἶνε γεννήματα καὶ θρέμματα τῶν ἡμετέρων ἐπαρχιῶν, ἀλλ' ἔρχονται ἡμῖν ἔξωθεν, ἐκ διαφόρων χωρῶν τῆς χριστιανικῆς Δύσεως, ἐν ᾗ διὰ παρομοίων ἀντιχριστιανικῶν τολμημάτων ἐγέννησαν καὶ ἐπλήθυναν τὴν πολυάριθμον ἐκείνην τάξιν τῶν ἀνθρώπων τῶν εὐρωπαϊκῶν κοινωνιῶν, οἵτινες ἀντὶ μακροῦ καὶ πολυμηχάνου κατ' αὐτῶν πολέμου ἀναγκάζονται νὰ δειχθῶσι ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι πρὸς τὸν χριστιανισμόν, τὸν τοσοῦτον φρικτῶς διαστρεβλούμενον ὑπὸ τῶν ὑπαδῶν καὶ στρατιωτῶν αὐτοῦ.

Ἂν δὲ ἡ ἀντιχριστιανικωτάτη αὕτη πολιτεία τῶν ἱεραποστόλων τούτων τοῦ καθολικισμοῦ καὶ τοῦ προτισταντισμοῦ δὲν ἀναχαιτισθῇ ἐγκαίρως, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, ὅτι θἄττον ἢ βράδιον ἡ θρησκευτικὴ ψυχρότης καὶ ἀδιαφορία θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἐν ταῖς παρ' ἡμῖν ἐπαρχίαις. Θὰ ἔλθῃ καιρός, ὅτε οἱ ἐγχώριοι ἐπαρχιακοὶ πληθυσμοί, χάρις εἰς τὰς ἐπιτηδείους ἐνεργείας τῶν προσηλυτιστῶν, θὰ ἀλλάξωσι τὴν θρησκείαν των, ὅπως ἀλλάζουσι καθ' ἑβδομάδα καὶ τὰ ἐνδύματά των.

Ἀλλ' ἐνταῦθα γεννᾶται δικαία τις ἀπορία. Τί ζητοῦσιν οἱ ἱεραπόστολοι οὗτοι ἐν ταῖς χριστιανικαῖς ἐπαρχίαις τῆς Μ. Ἀσίας; «Ἐκήρυξαν οὗτοι, ὡς λίαν ὀρθῶς παρατηρεῖ καὶ ὀνομαστὸς μικρασιάτης καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Μαργαρίτης Εὐαγγελίδης[1], ἐκήρυξαν οὗτοι τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πάντας τοὺς μὴ χριστιανοὺς πρῶτον, κατήρτησαν δ' ἔπειτα διὰ τῆς χριστιανικῆς αὐτῶν ἀγάπης πάσας τὰς τάξεις τῆς εὐρωπαϊκῆς καὶ ἀμερικανικῆς κοινωνίας καὶ φέρουσι καὶ πρὸς ἡμᾶς τὰ περισσεύσαντα ναύαγια αὐτῆς; Ἐθεράπευσαν τὴν πεῖναν τῶν ἐξ ἀπορίας ἀποθνησκόντων ἐν τῇ Εὐρώπῃ, ἔπαυσαν τὰ ἐγκλήματα, κατέστησαν περιττὰς τὰς εἱρκτάς, ἐποίησαν ἀρχὰς τὰς λαιμητόμους διὰ τοῦ ἠθικοῦ προβιβασμοῦ τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινωνίας, κατεβίβασαν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐν Εὐρώπῃ καὶ προθυμοποιοῦνται νὰ μεταφυτεύσωσιν αὐτὴν καὶ παρ' ἡμῖν; Εἰ δὲ μὴ δύνανται νὰ καυχηθῶσιν, ὅτι κατώρθωσαν ταῦτα ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἐκκλησίαις, δὲν ἔχομεν δίκαιον νὰ ὑποπτεύωμεν τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἀρνοῦνται αὐτὴν τοῖς ὁμορρύλοις, τοῖς συμπολίταις, τοῖς συγγενέσι, τοῖς οἰκείοις;» Μὴ πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἡμερῶν, προσθέτομεν, ἐν μέσῳ Παρισίων δὲν περιυβρίσθη ὁ καθολικὸς κλῆρος ὑπὸ τοῦ λαοῦ, καθολικοί τινες ναοὶ δὲν κατεπατήθησαν ὑπὸ ἀσεβῶν τολμημάτων, τὰ ἱερὰ δὲν ἐγένοντο ἀντικείμενα ἀνοσίου χλεύης; Διατί λοιπὸν οἱ ψευδοαπόστολοι οὗτοι ἔρχονται εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἀνατολήν, ἐν ᾧ ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτῶν χώρᾳ τηλικαῦτας πρὸς χριστιανικὴν διδασκαλίαν ἀνάγκας ἔχουσι; Δι' οὐδέ-

(1) Ἴδε «Δευτέραν ἐπέτειον ἑορτὴν» τοῦ Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν «Ἀνατολῆς» (Ἀθῆναι 1893).

να ἄλλον βεβαίως λόγον, παρὰ διὰ νὰ καταπολεμῶσι πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν.

Ἀλλ' ἀντὶ πάσης ἀτομικῆς ἰδέας, ἂς ἀφήσωμεν ὀλίγον αὐτὰ τὰ πράγματα νὰ διαμαρτυρηθῶσι κατὰ τῆς πολιτείας τῶν ψυχεμπόρων τούτων τοῦ δυτικοῦ χριστιανισμοῦ.

Πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος περίπου μηνός, χάριν ἀναψυχῆς, ἀπεράσισα νὰ ἐκδράμω μέχρι τῶν ἐνδοτέρων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τὸ ἐνδιαφέρον μου ὑπὲρ τῆς ἱστορικῆς ταύτης χώρας μὲ ἔκαμε νὰ ἴδω καὶ ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτὴν καὶ νὰ θαυμάσω τὰς μεγάλας αὐτῆς φυσικὰς καλλονάς. Ἐπιβὰς λοιπὸν τοῦ σιδηροδρόμου Χαϊδὰρ-Πασᾶ-Ἀγκύρας ἐξῆλθον εἰς τὸν σταθμὸν Κεϋβές, ἔνθα ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ ὑπάρχει ἡ μεγάλη ἱστορικὴ γέφυρα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ κτισθεῖσα. Ἐκ τοῦ σταθμοῦ τούτου ἡτοιμαζόμην ἵππος νὰ ἐπισκερθῶ τὴν γραφικωτάτην ὀρεινὴν πολίχνην *Ὀρτάκιοϊ τῆς Βιθυνίας*, ὅτε ἀπροσδοκήτως ὅλως εἰς τὴν ἀντίπεραν ἄκραν τῆς ἱστορικῆς γεφύρας βλέπω διοπτροφόρον τινὰ καθολικὸν ἱερέα, ὡσεὶ ἡλικίας 35 ἐτῶν. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ καθολικοῦ τούτου ἱερέως εἰς τόπον ὅπου δὲν ὑπῆρχον τοῦ δυτικοῦ δόγματος χριστιανοί, μ' ἐξέπληξε κάπως, καὶ διὰ τοῦτο διηγέρθη ἐν ἐμοὶ φυσική τις ἀπορία, ἵνα μάθω τὰ καθέκαστα. Ἐρωτήσας λοιπὸν τὸν ἀγωγιάτην μου ἐπληροφορήθην, ὅτι ὁ ἱερεὺς οὗτος ἦτο καθολικὸς ἐκ Νικομηδείας ἐλθὼν διὰ νὰ κτίσῃ ἐκκλησίαν.

Ἠθέλησα λεπτομερείας τινὰς περὶ τοῦ ἱερέως τούτου, ἀλλ' ὁ σφοδρὸς βόρειος ἄνεμος καθίστα ἀδύνατον τὴν μετὰ τοῦ συνοδοῦ μου συνομιλίαν· Μετὰ ἡμίσειαν περίπου ὥραν ἐφθάσαμεν εἰς ἀρμενικόν τι χωρίον *Ἔσμὲς* καλούμενον. Τὸ χωρίον τοῦτο σύγκειται ἐξ 100 περίπου ἀρμενικῶν οἰκογενειῶν καὶ 5—6 ἑλληνικῶν. Διερχόμενος λοιπὸν αὐτοῦ ἐγενόμην αὐτόπτης μάρτυς σπαρακτικῆς τινος σκηνῆς. Μεσήλιξ τις γυνὴ ἀρμενία κρατοῦσα σφιγκτῶς εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ δύο αὐτῆς ἀνήλικα τέκνα, ἔκλαιε καὶ ὠδύρετο μετὰ τῶν φιλτάτων αὐτῆς ὑπάρξεων. Μὴ δυνηθεὶς νὰ κρατήσω τὴν συγκίνησίν μου, ἐπλησίασα διὰ νὰ μάθω τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης σπαρακτικῆς σκηνῆς.

—*Ἦλθαν αὐτοὶ παπάδες νὰ χαλάσουν τὸ ὀτσάκι (τὴν ἑστίαν) τοῦ σπητιοῦ μας, νὰ μᾶς χωρήσουν ἀπὸ τοὺς ἄνδρας μας, καὶ νὰ πάρουν τὰ παιδιά μας.*

Πλήρης ὀργῆς καὶ ψυχικοῦ ἀναβρασμοῦ εἰποῦσα ταῦτα ἡ δυστυχὴς ἀρμενία μήτηρ περιέπτυξε σφιγκτώτερον εἰς τὰς ἀγκάλας τὰ προσφιλῆ αὐτῆς τέκνα καὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν ἐπλήρωσε μητρικοῦ φιλήματος.

Ἰδοὺ δὲ ἡ συγκινητικωτάτη αὕτη σκηνὴ τί φρικτὴν ἱστορίαν ἐμπεικλείει.

Οἱ Ἀρμένιοι κάτοικοι τοῦ χωρίου διαφωνήσαντες ἀναμεταξύ των πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἕνεκα κοινοτικῶν διαφορῶν ἦλθον εἰς λόγους καὶ διαπληκτισμούς. Τινὲς δὲ ἐκ τῶν μειονοψηφισάντων μὴ ἀνεχόμενοι τὸ κράτος τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν, ἐψιθύριζον τῇδε κακεῖσε, ὅτι θ' ἀλλαξοπιστήσωσιν ἂν μὴ ἐνδώσωσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις των οἱ ἀντιφρονοῦντες. Οἱ ἐκφοβιστικοὶ οὗτοι λόγοι δὲν ἔμειναν κενοί, ἀλλ' ἐγένοντο πράγματα, διότι εὑρέθησαν οἱ καιροσκόποι ψυχέμποροι, οἵτινες ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας. Δὲν κατίσχυσεν ἐνταῦθα ὁ περὶ *Λύκου* καὶ γραὸς τοῦ Αἰσώπου μῦθος, καθ' ὃν τιτθὴ διὰ νὰ καταπαύσῃ τοὺς κλαυθμηρισμοὺς τοῦ παιδίου ἠπείλει ὅτι θὰ τὸ ρίψῃ εἰς λύκον. Λύκος δέ τις παρατυχὼν ἐκεῖ, παρέμεινε διὰ νὰ ἐκβῇ εἰς ἔργον ὁ λόγος. Καὶ τὸ παιδίον παρεδόθη πρὸς ὕπνον, κενὸς δὲ ὁ λύκος ἀπεχώρει.

Εὑρέθησαν λοιπὸν ἐπιτήδειοι ψυχέμποροι, οἵτινες ἠθέλησαν νὰ ἐπωφεληθῶσι τῶν κοινοτικῶν διαμαχῶν τῶν μειονοψηφισάντων κατοίκων τοῦ χωρίου Ἐσμές. Ὁ κλῆρος δὲ τῆς ψυχεμπορικῆς ὠφελείας ἔπεσεν ἐπὶ τῶν καθολικῶν πατέρων τῆς καθολικῆς σχολῆς Νικομηδείας. Ἡ Νικομήδεια ἀπέχει ἐκ τοῦ ἀρμενικοῦ χωρίου τρεῖς περίπου ὥρας σιδηροδρομικῶς. Ἀφίκοντο λοιπὸν σεβάσμιοι πατέρες καὶ ἱεραπόστολοι ἐκ Νικομηδείας διὰ νὰ δεχθῶσι τοὺς νεοφωτίστους τούτους ἀρμενίους. Τριάκοντα περίπου οἰκογένειαι ἠσπάσθησαν τὸν καθολικισμὸν οὐχὶ ἐκ λόγων θρησκευτικῆς πεποιθήσεως, ἀλλ' ἐξ αἰτίας κομματικῶν διαμαχῶν. Οἰκίσκος τις χρησιεύει πρὸς τὸ παρὸν ὡς ἐκκλησία, ἐν ᾗ κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν λειτουργεῖ καθολικὸς ἱερεὺς ἐν Νικομηδείᾳ διαμένων. Τὸ προσηλυτιστικὸν κέντρον Νικομηδείας ὑπεσχέθη εἰς τοὺς νεοφωτίστους νὰ ἱδρύσῃ καὶ ἐκκλησίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ σχολήν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον ὡς *ἐγγύησις* νὰ μεταγραφῶσιν ἐπ' ὀνόματί των παρὰ τῇ ἐπιτοπίῳ ἀρχῇ τὰ ἀκίνητα αὐτῶν κτήματα, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ἤδη ἀρχιτέκτονες συντάττουσι τὰ σχέδια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς σχολῆς!

Ἐκ τῆς πιστῆς ταύτης ἀφηγήσεως ὁ ἀναγνώστης δύναται ἤδη νὰ προμαντεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς προμνησθείσης συγκινητικῆς σκηνῆς. Ἕνεκα τῆς ἀλλαξοπιστίας ταύτης πολλοὶ σύζυγοι εὑρίσκονται εἰς διαπληκτισμοὺς μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν. Ὁ ἀνὴρ θέλει καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα του νὰ καταστήσῃ συμμετόχους τῆς νέας θρησκευτικῆς τύχης του, ἀλλ' εὑρίσκονται καὶ γυναῖκες, αἵτινες προτιμῶσι τὸν χωρισμὸν μᾶλλον ἀπὸ τῶν συζύγων των παρὰ ἀπὸ τὴν θρησκείαν τῶν πατέρων των. Ἕνεκα τοιούτων λόγων προκύπτουσι σπαρακτικὰ ἐπεισόδια μεταξὺ πατέρων, μητέρων καὶ τέκνων. Ὁ πατὴρ τῶν δύο ἀνηλίκων τέκνων τῆς προρρηθείσης σκηνῆς ἤθελε διὰ τῆς ἀνδρικῆς βίας ν' ἀποσπάσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀτυχὴς μήτηρ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐνόει νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἀλλοξοπιστήσαντα σύζυγον τὰ ἀθῷα ἐκεῖνα πλάσματα, τὰ ὁποῖα ἐγέννησε καὶ

ἀνέθρεψε διὰ τῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν τῆς θρησκείας τῶν πατέρων της. Τοὺς ἠθικοὺς αὐτουργοὺς τῆς διαταράξεως τῆς οἰκογενειακῆς ἡσυχίας κάλλιστα ἐννοοῦσα ἡ δυστυχὴς γυνή, δικαίως διὰ καταρῶν ἐξεδήλου τὴν ὀργὴν αὐτῆς.

Μετὰ τὴν σπαραξικάρδιον ταύτην σκηνὴν ἠκολούθησα τὴν πρὸς τὸ Ὀρτάκιοϊ τῆς Βιθυνίας ἄγουσαν. Ἡ πολίχνη αὕτη εἶνε μαγευτικωτάτη καὶ γραφικωτάτη. Περιλαμβάνει 7 χιλιάδας περίπου ψυχῶν, ὧν 5 χιλ. ξενόφωνοι ὀρθόδοξοι ἕλληνες καὶ 2 χιλ. Ἀρμένιοι. Ἐνταῦθα ἐπληροφορήθην, ὅτι ἐπεσκέφθη τὴν χώραν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ προσηλυτιστικοῦ κέντρου τῆς καθολικῆς προπαγάνδας Νικομηδείας. Ἐκ τῶν δοθεισῶν μοι περὶ αὐτοῦ πληροφοριῶν ἐσχημάτισα ἐν ἐμοὶ τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις σχετίζεται μὲ τὸ σχέδιον τῆς ἱδρύσεως καθολικῆς σχολῆς ἐν Ἐσμέ. Ἡ συντήρησις μεγαλοπρεποῦς σχολῆς ἐν τῷ ἀρμενικῷ τούτῳ χωρίῳ ἐξαρτᾶται ἐν πολλοῖς καὶ ἐκ τῶν πληθυσμῶν τῶν πέριξ εὑρισκομένων χριστιανῶν κοινοτήτων. Ὁ *θρησκευτικὸς προσηλυτισμὸς* εἶνε ἀληθές, ὅτι ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς κοινότησι τῆς Μ. Ἀσίας δὲν ποιεῖται τόσην θραῦσιν, ὅσων ἐν ταῖς ἀρμενικαῖς, ὧν ὁ πληθυσμὸς φαίνεται πολὺ εὐάλωτος. Ἀλλὰ ὁ *ἐκπαιδευτικὸς* ποιεῖται καὶ παρ' ἡμῖν ἐν ἴσῳ σχεδὸν βαθμῷ κατάκτησιν. Εἰς πολλὰ καθολικὰ καὶ προτεσταντικὰ ἀρρεναγωγεῖα καὶ Παρθεναγωγεῖα φοιτῶσι καὶ ἀρκετοὶ ἑλληνόπαιδες, ὧν τὸ θρησκευτικὸν φρόνημα δὲν δυνάμεθα βεβαίως καὶ σοβαρῶς νὰ διϊσχυρισθῶμεν ὅτι διαμένει ἀμείωτον. Μόνον ὁ εὐπαίδευτος κλῆρος ἠδύνατο νὰ ἐνισχύσῃ τὸν ὁμογενῆ ἐπαρχιακὸν πληθυσμὸν εἰς τὴν πάτριον αὐτοῦ πίστιν καὶ τὴν πάτριον παίδευσιν, ἀλλ' εὐπαίδευτοι κληρικοὶ σχεδὸν παντελῶς ἐλλείπουσιν ἐκ τῶν ὁμογενῶν κοινοτήτων τῆς Μ. Ἀσίας. Εὐτυχῶς ἡ ὁμογενὴς κοινότης τοῦ Ὀρτάκιοϊ ἐδοῦσα εἰς τὰ πρόθυρα αὐτῆς τοὺς προσηλυτιστὰς προέβη εἰς λίαν ἀξιέπαινον πρᾶξιν. Ἀπέστειλε εἰς τὴν κατὰ Χάλκην Θεολογικὴν Σχολὴν δύο ἐπιμελεῖς καὶ χρηστοήθεις μαθητάς, ἵνα οὗτοι μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν ὦσιν χρήσιμοι εἰς τὸν τόπον. Ἐπίσης καὶ ἐκ τοῦ παρακειμένου χωρίου *Χουδίου* ἄλλος ἐπιμελέστατος μαθητὴς συντηρεῖται ὑπὸ τοῦ Μικρασιατικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ. Μετὰ ὀλιγοήμερον ἐν Ὀρτάκιοϊ διαμονὴν ἐπεσκέφθην καὶ ἄλλας βιθυνικὰς χώρας, περὶ ὧν προσεχῶς θέλω ἐκθέσει τὰς σχετικὰς ἐντυπώσεις μου.

Εἷς ὀρθόδοξος

ΤΡΕΙΣ ΜΗΝΕΣ
ΕΝ ΤΩ ΚΕΝΤΡΩ
ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΥ
(ἐν Βόννῃ καὶ Βέρνῃ *)

Ἕνεκα τῆς βροχυχρονίου διαμονῆς ἡμῶν ἐν Βέρνῃ δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἴδωμεν ὑπὸ ποῖον τύπον, ἂν δηλ. ὑπὸ τὸ ἓν ἢ ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἴδη, μεταδίδεται ἡ θεία εὐχαριστία παρὰ τοῖς ἐν Ἑλβετίᾳ παλαιοκαθολικοῖς. Ἀμβάνοντες ὅμως ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν τῷ λειτουργικῷ κατὰ τὴν μετάδοσιν τῶν τιμίων δώρων εἰς τοὺς πιστοὺς εὑρίσκομεν γενομένην μνείαν τοῦ τε σώματος (Der Leib unseres Herrn Jesu Christi bewahre deine Seele zum ewigen Leben. Amen.) καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ (Das Blut unseres Herrn Jesu Christi bewahre deine Seele zum ewigen Leben A, men) δὲν ἀπατώμεθα, νομίζομεν, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι παρὰ τοῖς ἐν Ἑλβετίᾳ παλαιοκαθολικοῖς ἡ εὐχαριστία μεταδίδοται ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἴδη. Οἱ ἑλβετοὶ παλαιοκαθολικοὶ παρουσιάζουσι τοιουτοτρόπως ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ γενναίαν πρόοδον ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς ἐν Γερμανίᾳ παλαιοκαθολικούς.

Ἐσχάτως διὰ τῶν προσπαθειῶν τοῦ ἐκ τῶν παλαιοκαθολικῶν ἱερέων τῆς πόλεως Βέρνης διδάκτορος Ἴσκα ἡ λειτουργία τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆς Ἑλβετίας ὑπέστη οὐσιώδη τροποποίησιν ἐπὶ σκοπῷ ὁριστικῆς προσεγγίσεως πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν λειτουργίαν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ὁ Ἴσκας, Τσέχος τὸ γένος καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον δραστηρίων ἀποστόλων τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ ἐν μέσῳ τῶν ἐν Γερμανίᾳ Σλαύων, ὧν τὸ μέγιστον μέρος ἔχεται τοῦ ρωμαϊκοῦ καθολικισμοῦ, παρίσταται ἅμα δραστηριώτατος ὀπαδὸς τῆς προσεγγίσεως τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν. Ὑπὸ τοῦ πάθου τούτου ἀναμφιβόλως ἀγόμενος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐξομοιώσῃ τὴν λειτουργίαν τῶν ἑλβετῶν παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὅπως τοιουτοτρόπως διὰ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καταστήσῃ βαθμηδὸν γνωστὴν εἰς τοὺς παλαιοκαθολικοὺς τὴν ὀρθόδοξον ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν. Χάρις εἰς τὸ φιλόρρων τοῦ διδάκτορος Ἴσκα ἠδυνήθημεν νὰ γνωρίσωμεν τὴν καταρτισθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ λειτουργίαν, ἐν πεποιθήσει δὲ δυναμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἐν αὐτῇ περιελήφθησαν ἱκανῶς πολλὰ ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐν αὐτῷ ἤδη τῷ πρώτῳ μέρει τῆς λειτουργίας, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς προσκομιδήν, εὑρίσκομέν τινας ἐκ τῶν εὐχῶν τῶν ἐν λίαν συχνῇ χρήσει κατὰ τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας, λ. χ. τὸ «Βασιλεῦ οὐράνιε» κλ. Διαφόρως πρὸς τὰς λοιπὰς παλαιοκαθολικὰς λειτουργίας καὶ ἐπὶ σκοπῷ

* Συνέχεια καὶ τέλους ἀπὸ σελ. 218

προσεγγίσεως πρὸς τὴν λειτουργίαν τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολῆς, εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς λειτουργίας τοῦ διδάκτορος Ἴσκα εἰσήχθη ὡσαύτως ἡ ἐπίκλησις τῆς Θεοτόκου, τῶν ἀγγέλων, κλ. Τὸ δεύτερον μέρος ἀποτελεῖται ἐξ ἀναγνώσεως τοῦ 102 ψαλμοῦ, ληφθέντος ἐκ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἐκ τοῦ ἐκ τῆς ἡμετέρας ἐπίσης λειτουργίας ληφθέντος Δόξα Πατρί, ἐξ ἐκτενοῦς, εὐχῆς πρὸς τιμὴν τῶν ἁγίων, ἐξ ἀναγνώσεως τοῦ ἀποστόλου καὶ τοῦ εὐαγγελίου καὶ ἐκ τοῦ κηρύγματος. Τὸ τρίτον μέρος τῆς λειτουργίας τοῦ διδάκτορος Ἴσκα ἄρχεται διὰ τοῦ συμβόλου τῆς πίστεως, ἄνευ τοῦ filioque, ἀναγινωσκομένου ἢ ψαλλομένου, καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐκ τῆς ὀρθοδόξου λειτουργίας ληφθείσης εὐχῆς. «Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ τὸν οὐράνιον ἄρτον, τὴν τροφὴν τοῦ παντὸς κόσμου, τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐξαποστείλας...», μεθ' ὃ ἀκολουθεῖ κατὰ τὴν ρωμαιοκαθολικὴν τάξιν ἡ ἔγχυσις εἰς τὸ ποτήριον ὕδατος καὶ οἴνου, συνοδευομένη μετὰ θυμιάσεως, παραληφθείσης ἐκ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, καθ' ἣν ἀπαγγέλλονται αἱ λέξεις «Θυμίαμά σοι προσφέρομεν, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν»· εἶτα ἕπεται ἡ ἀνάγνωσις τοῦ 140 ψαλμοῦ, ἡ νίψις τῶν χειρῶν τοῦ ἱερέως καὶ ἡ ἀνάγνωσις τοῦ 15 ψαλμοῦ. Τὸ κατόπιν περιεχόμενον τῆς λειτουργίας ταύτης παρελήφθη σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ τῆς λειτουργίας τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Ὁ ἱερεὺς ἀποτείνεται πρὸς τὸν λαὸν καὶ προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ εὐχηθῇ ὑπὲρ τῶν προσκομισθέντων τιμίων δώρων, λέγων «Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας»... «Καὶ μετὰ τοῦ πνεύματός σου»... «ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος»... Ἀκολουθεῖ ἡ εὐχὴ «Μετὰ τούτων καὶ ἡμεῖς τῶν μακαρίων δυνάμεων», αἱ λέξεις τῆς συστάσεως τοῦ μυστηρίου τῆς εὐχαριστίας «Λάβετε, φάγετε»... «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες»... εἶτα αἱ λέξεις «τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν», ἡ ἀπαγγελία ὑπὸ τοῦ ἱερέως τῆς εὐχῆς «Καὶ παρακαλοῦμέν σε καὶ δεόμεθα καὶ ἱκετεύομεν· κατάπεμψον τὸ Πνεῦμά σου τὸ Ἅγιον ἐπὶ τὰ δῶρα ταῦτα». Τούτοις ἀκολουθεῖ ἡ ἐπίκλησις (opfergebet), ἐν ᾗ ἐκφράζεται ὁ χαρακτὴρ τῆς εὐχαριστίας ὡς θυσίας, ἡ ἐπίκλησις τῶν ἁγίων, ἐν ᾗ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς λοιπὰς παλαιοκαθολικὰς λειτουργίας, μεταξὺ τῶν ἁγίων· ὀνομάζονται καὶ ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος, οἱ διδάσκαλοι τῶν Σλαύων, ἡ μνημόνευσις τῶν τεθνεώτων καὶ ζώντων, ὡς καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς παλαιοκαθολικαῖς λειτουργίαις, τὸ Πάτερ ἡμῶν, ἀναγινωσκόμενον ἢ ψαλλόμενον, καὶ ἡ ἀπαγγελία ὑπὸ τοῦ ἱερέως τῶν ἐκ τῆς ἡμετέρας λειτουργίας ληφθεισῶν λέξεων «Μελίζεται καὶ διαμελίζεται ὁ Ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ». Μετὰ βραχείας τινὰς τέλος εὐχὰς γίνεται ἡ ὕψωσις τῶν ἁγίων δώρων διὰ τῶν λέξεων «Μετὰ φόβου καὶ πίστεως προσέλθετε». Ἡ μετάληψις κατὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ Ἴσκα γίνεται ἀπαραιτήτως ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἴδη. Τελειώνει δὲ ἡ λειτουργία διὰ τῆς ἀναγνώσεως τῆς περικοπῆς «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος» ἐκ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Ἰωάννου, τῆς ἀναγνώσεως τῆς εὐχῆς «Εὐχαριστοῦμέν σοι, Δέσποτα φιλάνθρωπε» καὶ τῆς ἀπολύσεως.

Ὡς δύναταί τις νὰ ἴδῃ ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης τῆς λειτουργίας, ἣν κατήρτισεν ὁ Ἴσκας, αὕτη πράγματι ἵσταται λίαν ἐγγὺς πρὸς τὴν λειτουργίαν, ἥτις εἶνε ἐν χρήσει ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ. Καθ' ὅσον δὲ γνωρίζομεν, ἡ λειτουργία αὕτη ἐνεκρίθη ἤδη ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου τῶν παλαιοκαθολικῶν τῆς Ἑλβετίας, ὑπάρχουσι δὲ μάλιστα καὶ παραδείγματα τελέσεως αὐτῆς. Καὶ δὲν δύναταί τις νὰ μὴ εὐχηθῇ, ὅπως ἡ λειτουργία αὕτη, ὡς δυναμένη νὰ ὑποβοηθήσῃ σημαντικῶς τὸ ἔργον τῆς προσεγγίσεως τῶν παλαιοκαθολικῶν πρὸς τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, λάβῃ ὡς οἷόν τε εὐρυτέραν διάδοσιν μεταξὺ τῶν παλαιοκαθολικῶν ἐν γένει, καὶ ἰδίᾳ τῶν σλαύων παλαιοκαθολικῶν.

Ἐξαιρέσει τῆς λειτουργίας αἱ λοιπαὶ ἐκκλησιαστικαὶ ἀκολουθίαι αἱ ἔχουσαι σχέσιν πρὸς τὰ μυστήρια τηροῦσι καὶ παρὰ τοῖς ἐν Ἑλβετίᾳ παλαιοκαθολικοῖς τὸν τύπον τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας. Οὕτω τὸ μυστήριον τοῦ χρίσματος τελεῖται καὶ παρὰ τοῖς ἐν Ἑλβετίᾳ παλαιοκαθολικοῖς κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν τύπον ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου, ἀπαγγελλομένων τῶν γνωστῶν λέξεων τῶν καὶ ἐν τῇ ρωμαιοκαθολικῇ τάξει, κατὰ τὴν ὁριζομένην ὑπὸ τῆς ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἡλικίαν. Ὡσαύτως τὸ μυστήριον τοῦ βαπτίσματος τελεῖται οὐχὶ διὰ καταδύσεως, ὡς ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ δι' ἐπιχύσεως, ὡς ἐν τῇ ρωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ, κτλ.

Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι διὰ τὴν ὀλιγοχρόνιον διαμονὴν ἡμῶν ἐν Βέρνῃ καὶ ἐν γένει ἐν Ἑλβετίᾳ δύσκολον ἦτο νὰ σχηματίσωμεν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ὡρισμένην ἰδέαν περὶ τῆς ἐξωτερικῆς προόδου τοῦ παλαιοκαθολικοῦ κινήματος. Στηριζόμενοι οὐχ ἧττον ἐπί τινων τεκμηρίων δυνάμεθα μετὰ βεβαιότητος νὰ εἴπωμεν ὅτι τὸ κίνημα τοῦτο ἔχει ἐν Ἑλβετίᾳ στοιχεῖα βεβαιοτέρας ὑπάρξεως ἢ ἐν Γερμανίᾳ. Ἐν μέρει ἐξαρτᾶται τοῦτο ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς ζωηρᾶς καὶ τελεσφόρου δράσεως τοῦ ἐπισκόπου τῶν ἑλβετῶν παλαιοκαθολικῶν Χέρτσογ, ἀνδρὸς πολυειδῶς μεμορφωμένου καὶ δραστηρίου, ἀπολαύοντος γενικῆς συμπαθείας καὶ φήμης καὶ πολὺ πέραν τῶν ὁρίων τῆς Βέρνης. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ὅλης τυχαίας ταύτης αἰτίας ὑπάρχουσι καὶ αἴτια μᾶλλον οὐσιώδη συντελοῦντα εἰς τὴν παγίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ ἐν Ἑλβετίᾳ. Οὕτω λ. χ. ἐλλείπει ἐνταῦθα ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος ἐχθρός, ἡ ρωμαϊκὴ ἐκκλησία, καθ' ἧς ὁ παλαιοκαθολικισμὸς ἔχει νὰ παλαίσῃ ἐν ἄλλοις κράτεσιν καὶ δὴ καὶ ἐν Γερμανίᾳ. Ἡ Ἑλβετία ὑπῆρξε πάντοτε, ὡς γνωστόν, χώρα φιλελευθέρα, οἱ κάτοικοι δὲ αὐτῆς ἦσαν πάντοτε ἐχθροὶ τοῦ δεσποτισμοῦ, ὅπου δήποτε οὗτος καὶ ἂν ἐξεφαίνετο, εἴτε ἐν τῷ κυβερνητικῷ συστήματι, εἴτε ἐν τῇ θρησκείᾳ. Διὰ

τοῦτο ὁ παπισμὸς οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ οὐδὲ ἐπέτυχεν ἐν Ἑλβετίᾳ. Διὰ τοῦτο τοὐναντίον ὁ παλαιοκαθολικισμὸς εὗρεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τῆς ἱστορικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως συμπάθειαν παρὰ τοῖς κυβερνητικοῖς κύκλοις ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἔσχεν ἐνταῦθα τὴν μεγίστην ἐπιτυχίαν ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα κράτη. Ἡ ἐξωτερικὴ αὕτη θέσις τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ ἐνταῦθα δὲν μετεβλήθη ἄχρι τοῦδε· καὶ ἂν ὁ παλαιοκαθολικισμὸς πορευθῇ τὴν προσήκουσαν ὁδόν, θὰ ἀποβῇ, δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν, ἐθνικὴ ἐκκλησία ἐν Ἑλβετίᾳ, διότι αἱ θεμελιώδεις αὐτοῦ ἀρχαὶ ἐξ ὁλοκλήρου συμφωνοῦσι πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἑλβετικῆς χώρας.

Διὰ τῆς εὐχῆς ταύτης, ὅπως ὁ ἐν Ἑλβετίᾳ παλαιοκαθολικισμὸς ἀποβῇ ἐθνικὴ ἐκκλησία τῆς Ἑλβετίας, καταπαύομεν τὴν περιγραφὴν τῶν ἐντυπώσεων, ἃς ἔσχομεν περὶ τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ κατὰ τὸ τρίμηνον διάστημα τῆς ἐν Βόννῃ καὶ Βέρνῃ διαμονῆς ἡμῶν. Συντόμως αἱ ἐντυπώσεις αὗται ἡμῶν δύνανται νὰ διατυπωθῶσιν ὡς ἑξῆς· ὡς ἐπιστημονικὸν κίνημα ὁ παλαιοκαθολικισμὸς διακρίνεται νῦν τοῦ ρωμαϊκοῦ καθολικισμοῦ καὶ τοῦ προτεσταντισμοῦ καὶ πρὸ παντὸς προσεγγίζει πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν· ποίαν ὅμως ὁδὸν θὰ βαδίσῃ περαιτέρω, ἂν δηλ. θὰ μείνῃ πιστὸς εἰς τὰς ἐκτεθείσας ἀρχὰς αὐτοῦ ἢ ὄχι, νὰ ἀπορανθῇ τις ὁριστικῶς περὶ τούτου ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δύναται.

ΒΛΑΔ. ΚΕΡΕΝΣΚΗΣ

Τὸ ἐντολῇ τῆς **Α. Θ.** Παναγιότητος ὑπὸ εἰδικῆς ἐπιτροπῆς συνταγὲν πρόγραμμα πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου ἔχει ὧδε:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ

τῶν Αὐτῶν Ὑψηλοτήτων τοῦ Ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάου τοῦ Α΄. καὶ τῆς Ἡγεμονίδος Μιλένης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἐν τῇ ἀποβάθρᾳ προϋπαντῶσι τὰς Αὐτῶν Ὑψηλότητας ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου φέροντες ἐπικαμήλαυκον, σταυρὸν καὶ τὰ παράσημα αὐτῶν, ὁ Καποῦ Κεχαγιᾶς καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου φέροντες τὰ παράσημα αὐτῶν, προπορευομένων τεσσάρων πατριαρχικῶν κλητήρων καὶ ἀποσπάσματος χωροφυλάκων.

Ἔξω τῶν πυλῶν τῶν Πατριαρχείων εἰσὶ τεταγμένοι ὁ α΄ γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου, ὁ Ταμίας, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου, ὁ δ΄ γραμματεὺς τοῦ Πατριαρχικοῦ Γραφείου.

Ἔνδον δὲ τῆς πρὸς τὸν ἱερὸν Ναὸν Πύλης οἱ ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν κληρικῶν ὑπαλλήλων Ἀρχιμανδρῖται Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, Κ. Δελικάνης, Κ. Βοντζαλίδης καὶ ὁ Μ. Σύγκελλος Νικόδημος.

Ἐν τῇ κυρίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ὑποδέχεται τὰς Αὐτῶν Ὑψηλότητας ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης φέρουσα μανδύαν, ἐπιτραχήλιον, ὠμοφόριον καὶ τὴν ποιμαντικὴν ῥάβδον, καὶ περιστοιχιζομένη ὑπὸ τοῦ κλήρου τῶν Πατριαρχείων φέροντος χρυσοϋφάντους στολάς· ἐνδότερον δὲ τοῦ Ναοῦ ἵστανται ἐκ δεξιῶν οἱ ἅγιοι Ἀρχιερεῖς φέροντες ἐπικαμήλαυκα καὶ ἐγκόλπια μετὰ τῶν παρασήμων αὐτῶν, καὶ ἐξ ἀριστερῶν ὁ Μ. Λογοθέτης ἐν στολῇ καὶ οἱ κύριοι Σύμβουλοι.

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης εὐλογεῖ ἅμα εἰσελθούσας τὰς Αὐτῶν Ὑψηλότητας διὰ σταυροῦ καὶ ῥαντίζει δι' ἁγιασμοῦ, μεθ' ὃ προπορευομένων τῶν ψαλτῶν ψαλλόντων τὸ «Ἄξιόν ἐστιν» χωροῦσι κατὰ τάξιν ἅπαντες, καὶ οἱ μὲν Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ κύριοι Σύμβουλοι καταλαμβάνουσι τὰς εἰθισμένας αὐτῶν θέσεις, τοῦ Ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου ἱσταμένου κατὰ τὴν τάξιν ἐν τῷ παραθρονίῳ, ἡ δὲ Α. Θ. Π. ὁδηγήσασα τὰς Αὐτῶν Ὑψηλότητας εἰς τὰ ἀπέναντι τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου καταλλήλως πύτρεπισμένα ἰδιαίτερα στασίδια, ὧν δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν καταλαμβάνουσι θέσεις ὁ ἐξοχώτατος πρεσβευτὴς Βάκιτς καὶ ἡ λοιπὴ ἡγεμονικὴ ἀκολουθία, εὐλογεῖ κατὰ τὴν τάξιν τὸν λαόν, τῶν χορῶν ψαλλόντων τὸ «εἰς πολλὰ ἔτη» καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον.

Μεθ' ὃ ἄρχεται ἡ τελετὴ:

Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος, Εὐλόγησον Δέσποτα.

Ὁ Πατριάρχης, Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς κτλ.

Ὁ Μέγας Ἀρχιμανδρίτης, τὸ Τρισάγιον.

Ὁ Πατριάρχης, ὅτι Σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία κτλ.

Ὁ α΄ χορός, τὸ Ἀπολυτίκιον τοῦ Ναοῦ.

Ὁ β΄ χορός, ἐν τῇ Γεννήσει κτλ.

Εἶτα ἡ δοξολογία μέχρι τοῦ: ὅτι σὺ εἶ μόνος ἅγιος συμπεριλαμβανομένου.

Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος, Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεὸς κτλ.

Ὁ Δευτερεύων, Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Ὁ Τριτεύων, Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν Κωνσταντίνου.

Ὁ τῆς σειρᾶς, Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων κτλ.

Μετὰ τὴν τελετὴν ἡ Α.Θ.Π. ἀπαγγέλλει προσφώνησιν, ἥτις ἀμέσως καὶ μεταφράζεται γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Λογοθέτου.

Περατωθείσης τῆς προσφωνήσεως καὶ μεταφράσεως αὐτῆς, ψάλλουσιν οἱ χοροὶ τὸν πολυχρονισμὸν τοῦ Ἡγεμόνος Νικολάου καὶ τοῦ Ἡγεμονικοῦ οἴκου, ἔχοντα ὧδε·

Πολυχρόνιον ποιήσαι Κύριος ὁ Θεὸς τὸν εὐσεβέστατον, Ὑψηλότατον καὶ Γαληνότατον Ἡγεμόνα τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαον τὸν Α΄ σὺν τῇ εὐσεβεστάτῃ ἡγεμονίδι Μιλένῃ καὶ τῷ διαδόχῳ Δανιὴλ, σὺν τῇ εὐσεβεστάτῃ πριγκηπίσσῃ Μπλίτσῃ μετὰ παντὸς τοῦ παλατίου αὐτῶν. Κύριε φύλαττε αὐτοὺς εἰς πολλὰ ἔτη.

Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ πολυχρονισμοῦ γίνεται ἡ νενομισμένη ἀπόλυσις, μεθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐλογοῦσα διὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ κατὰ τὴν τάξιν, τῶν χορῶν ψαλλόντων «τὸν Δεσπότην καὶ ἀρχιερέα» κατέρχεται εἰς τὴν μέσην τῶν βαθμίδων τοῦ θρόνου καὶ δίδωσι τὸν τίμιον Σταυρὸν εἰς προσκύνησιν ταῖς Αὐτῶν Ὑψηλότησι καὶ τῇ ἀκολουθίᾳ Αὐτῶν. Μεθ' ὃ, προπορευομένων τῶν ἱερέων καὶ τῶν διακόνων, ἡ Α. Θ. Παναγιότης παραλαμβάνουσα τὰς Αὐτῶν Ὑψηλότητας ἐξέρχεται μετ' αὐτῶν συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ ἐξοχωτάτου κ. πρέσβεως, τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου, τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, τῆς ἡγεμονικῆς ἀκολουθίας καὶ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου. Φθάσα δὲ εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ, ἀπεκδύεται κατὰ τὴν τάξιν τὸν μανδύαν, τοῦ Πριμικηρίου λέγοντος τὸν πολυχρονισμόν, καὶ οὕτως ἀνέρχεται μετὰ τῶν Αὐτῶν Ὑψηλοτήτων καὶ τῆς λοιπῆς συνοδείας διὰ τῆς μεγάλης κλίμακος εἰς τὸ μέγα Συνοδικόν.

Ἐν δὲ τῇ αἰθούσῃ τοῦ μεγάλου Συνοδικοῦ δεξιᾷ μὲν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καθέζεται ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ὁ Ἡγεμών, ἀριστερᾷ δὲ ἡ Αὐτῆς Ὑψηλότης ἡ Ἡγεμονίς, καὶ μετ' αὐτὴν ὁ ὑψηλότατος πρίγκηψ Μίρκος. Πορρωτέρω δὲ δεξιόθεν τοῦ Πατριάρχου κατὰ σειρὰν οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς, ἀριστερόθεν δὲ ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης, καὶ μετ' αὐτὸν τὰ μέλη τοῦ ἐντίμου Συμβουλίου, ἀπέναντι δὲ τοῦ Πατριάρχου ὁ ἐξοχώτατος κ. πρέσβυς καὶ ἡ λοιπὴ ἀκολουθία τῶν Αὐτῶν Ὑψηλοτήτων.

Παρίστανται δ' ὀρθιοι ἐν τῇ αἰθούσῃ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἱστάμενοι ὀπισθεν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὁ πρῶτος δεξιόθεν καὶ ὁ δεύτερος ἀριστερόθεν καὶ οἱ ἄλλοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι, ἱστάμενοι παρὰ τῇ εἰσόδῳ τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ.

(Σημ.) Ἀπαγορεύεται αὐστηρότατα οὐ μόνον ἡ εἴσοδος, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ παρὰ τὴν θύραν τοῦ Μεγάλου Συνοδικοῦ προσέγγισις οἱωνδήποτε ἄλλων προσώπων μὴ ἀναγραφομένων ἐν τῷ προγράμματι τῷδε.

Μετὰ δὲ τὰς συνήθεις φιλοφρονήσεις ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνίστησι ταῖς Αὐτῶν Ὑψηλότησι τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους ἀρχιερεῖς, τὸν Μέγαν Λογοθέτην καὶ τοὺς κκ. Συμβούλους.

Ἀπερχομένας δὲ τὰς Αὐτῶν Ὑψηλότητας συνοδεύει ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προπορευομένων καὶ αὖθις τῶν αὐτῶν ὡς ἄνω προσώπων, μέχρι τῆς κλίμακος τῆς αἰθούσης τῶν Πατριαρχῶν καὶ εὐλογήσας ἀσπάζεται τὸν Ἡγεμόνα εἰς τὴν κορυφήν.

Κατὰ τὴν κατάβασιν δὲ δεξιόθεν μὲν τῶν Αὐτῶν Ὑψηλοτήτων ἵσταται ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης, ἀριστερόθεν δὲ ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος· ἐκ δὲ τῆς μεσαίας αἰθούσης οἱ ἀναμένοντες ἐκεῖ ἱερεῖς καὶ διάκονοι προπορεύονται τῶν Αὐτῶν Ὑψηλοτήτων καὶ παρατάσσονται ἐν τῷ προαυλίῳ, ἑπόμενοι τοῖς ἐν τῇ αὐτῇ ὡς καὶ ἄνω τάξει προηγηθεῖσι καὶ παραταχθεῖσι κληρικοῖς καὶ λαϊκοῖς ὑπαλλήλοις τῶν Πατριαρχείων.

Ἀπὸ δὲ τῆς ἔξω θύρας τῶν Πατριαρχείων μέχρι τῆς ἀποβάθρας, προηγουμένων ἓξ πατριαρχικῶν κληρήρων καὶ ἀποσπάσματος χωροφυλάκων, συνοδεύουσι ταῖς Αὐτῶν Ὑψηλότησιν ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Καποῦ κεχαγιᾶς, ὁ α' γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου, ὁ διευθυντὴς τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Τουρκικοῦ Γραφείου.

Τελετάρχαι πρὸς τήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος προγράμματος ὁρίζονται ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν ἐποπτείαν τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου οἱ διευθυνταὶ τῶν διαφόρων πατριαρχικῶν γραφείων μετὰ τοῦ Μεγάλου Ἐκκλησιάρχου.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 21 Αὐγούστου 1899.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

— *Θρησκευτικὴ Ἀδελφότης «Εὐσέβεια».* Ζητοῦνται διὰ τὴν ἐν Σμύρνῃ θρησκευτικὴν ἀδελφότητα «Εὐσέβειαν» δύο ἱεροκήρυκες. Ὁ βουλόμενος ἀποταθήτω διὰ πλείονας πληροφορίας εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν.

Θεοφιλεστάτοι Ἐπίσκοποι καὶ Εὐλαβεστάτοι Προϊστάμενοι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν

Ἐγκριθέντος ὅπως καὶ οἱ νεωκόροι τῶν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως ἱερῶν Ἐκκλησιῶν ἐφοδιάζωνται διὰ τῶν καταλλήλων συστατικῶν καὶ διαμονῶν, προτρεπόμεθα ὅπως ἀπὸ τῆς σήμερον ἀνακοινώσητε αὐτοῖς ὅτι δέον ἵνα μέχρι τῆς 10ης προσεχοῦς Ἰανουαρίου ἐλευσομένου ἔτους 1900 προσέλθωσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ παρουσιάσωσι τὰ ἑαυτῶν συστατικὰ καὶ τὰς διαμονάς, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδενὶ τούτων δύναται νὰ ἐπιτραπῇ τοῦ λοιποῦ μετέρχεσθαι τὸ ἐπάγγελμα τοῦ νεωκόρου ἐνταῦθα. Εἶτε δ' ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴτε τὴν ἑλληνικήν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 17 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 39

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Περιεχομενα.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Ὁ θρησκευτικὸς καὶ ἐκπαιδευτικὸς προσηλυτισμὸς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ—Περὶ κωλύματος γάμου ἐν οἱονεὶ ἀγχιστείᾳ ἐκ διαζυγίου—Κανονισμὸς τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Χειροτονία Περιστερᾶς.*— Οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Ἰωαννίνων Γρηγόριος, Γρεβενῶν Δωρόθεος καὶ Παραμυθίας Βασίλειος ἤγγειλαν τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ ὅτι ἐτέλεσαν ἐν Ἰωαννίνοις τὴν εἰς ἀρχιερέα χειροτονίαν τοῦ ἐψηφισμένου ἁγίου Περιστερᾶς Μελετίου τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ 12 μεσοῦντος.

Ὡσαύτως ὁ νεοχειροτονηθεὶς τηλεγραφικῶς ὑπέγειλε τῇ Α. Θ. Π. τὰ σέβη καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Βερροίας Κωνσταντίου ἐκδραμὼν δι' ἰδίας ἁτμακάτου τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς τὸν ἄνω Βόσπορον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἄγοντα ἑορτὴν ἄρχοντα Μέγαν Λογοθέτην Σταυράκην βέην Ἀριστάρχην, παρ' ᾧ καὶ ἐγευμάτισεν.

Τὴν Α. Ἐξοχότητα ἐπεσκέψαντο πρὸς τούτοις τινὲς μὲν τῶν ἁγίων συνοδικῶν αὐτοπροσώπως, ἄλλοι δὲ συνεχάρησαν τηλεγραφικῶς.

Ἐντεῦθεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μεταβᾶσα εἰς Θεραπεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Σεβασμιότητα τὸν μητροπολίτην Δέρκων Καλλίνικον καὶ εἶτα τὸν ἐπιτετραμμένον τὰ τῆς αὐστριακῆς πρεσβείας βαρόνον Βράουν, τὴν δ' ἑσπέραν ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

—*Μητροπολῖται Καστορίας καὶ Δρυϊνουπόλεως.*— Οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Καστορίας Ἀθανάσιος καὶ Δρυϊνουπόλεως Λουκᾶς ἤγγειλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκοντο εἰς τὴν ἰδίαν ἕκαστος ἐπαρχίαν καὶ θερμῆς ἔτυχον ὑποδοχῆς ἐκ μέρους τῶν ποιμνίων αὐτῶν.

—*Μητροπολῖτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης.* — Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντῖνος προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων, ἐκ μέρους δὲ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τοῦ ἱερολογ. Τριτεύοντος Βενιαμίν.

— *Μητροπολῖτης Σηλυβρίας.* — Χθὲς ἐπανέκαμψεν ἐκ Σηλυβρίας, ἔνθα πρό τινων ἡμερῶν μετέβη, ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σηλυβρίας Κωνστάντιος.

—*Ἐπίσκεψις.* — Χθὲς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μεταβὰς εἰς Πέραν ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν ἐνταῦθα πρεσβευτὴν τῆς Σερβίας κ. Νοβάκοβιτς.

—*Πατριάρχης Ἀρμενίων.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης πληροφορηθεὶς ὅτι οἰκουρεῖ ἀδιαθετῶν ἀπό τινος ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων διηρώτησε τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς Α. Μακαριότητος διὰ τοῦ ἐκ τῶν διαγγελέων τῶν Πατριαρχείων ἀρμενομαθοῦς Δημητρίου Τσολακίδου.

—*Μονὴ Λειμῶνος.*—Ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Λειμῶνος πανοσ. ἀρχιμανδρίτης Κυπριανὸς ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτοῦ παραίτησιν ἕνεκα λόγων ὑγείας. Ἡ Ἐκκλησία μὴ ἀποδεξαμένη τὴν παραίτησιν ἐνετείλατο αὐτῷ ὅπως προσωρινῶς διορίσῃ ἐπίτροπον αὐτοῦ καὶ μεταβῇ ὅπου ἂν δεήσῃ πρὸς περίθαλψιν τῆς ὑγείας αὐτοῦ.

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.*— Σήμερον ἡ Α. Π. ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος μεταβὰς ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος εἰς Πέραν διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῇ Α. Ε. τῷ πληρεξουσίῳ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, κ. Δ. Στεφάνου ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἐνταῦθα ἀφίξει αὐτοῦ, τῇ δὲ παρελθούσῃ Κυριακῇ εἰς Ξηροκρήνην τῷ ἐλλογιμ. Βασιλείῳ Μυστακίδῃ καθηγητῇ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἐπὶ τοῖς ἄρτι τελεσθεῖσι γάμοις αὐτοῦ.

Ο ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΗΛΥΤΙΣΜΟΣ
ΕΝ ΤΗ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

Β'.

Αἱ προσηλυτιστικαὶ αὗται ἐνέργειαι τῶν καθολικῶν ψυχεμπόρων μοὶ ἐνέβαλον τὴν ἀπορίαν, ἵνα καταλιπὼν τὴν μαγευτικωτάτην πολίχνην *Ὀρτάκιοϊ τῆς Βιθυνίας*, ἐπισκεφθῶ καὶ ἐνδότερά τινα βιθυνικὰ χωρία καὶ κωμοπόλεις. Κατῆλθον λοιπὸν διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ καὶ διηυθύνθην εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τῆς *Κέσβες*. Ἐπιβὰς δὲ τοῦ σιδηροδρόμου ἀφικόμην εἰς τὴν κωμόπολιν *Λεύκην*. Ἡ *Λεύκη*, ἡ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν καλουμένη *Λεῦκαι*, εἶνε κωμόπολις κειμένη παρὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ καὶ ἀριθμοῦσα περὶ τὰς 600 οἰκογενείας, ὧν 250 τουρκόφωνοι ὀρθόδοξοι ἑλληνικαὶ καὶ αἱ λοιπαὶ ὀθωμανικαί. Ἀπέχει τῆς Κων)πόλεως περὶ τὰ 200 χιλιάμετρα. Αἱ Λεῦκαι χρησιμεύουσι καὶ ὡς μόνιμος σταθμὸς εἰς τοὺς εἰς Νίκαιαν μεταβαίνοντας, ἧς ἀπέχει ἑξάωρον. Τὰ σχολεῖα τῶν ἡμετέρων ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ εὑρίσκονται εἰς μετρίαν κατάστασιν, εἰς ἔτι δὲ μετριωτέραν ἡ θέσις τῶν ἱερέων, οἵτινες εἶνε μὲν καλοὶ καὶ τίμιοι χριστιανοί, ἀλλὰ στεροῦνται συστηματικῆς τινος παιδεύσεως ὥστε νὰ δύνανται νὰ διδάξωσι τὸν λαὸν καὶ ἐρρωμένως νὰ ἀντεπεξέλθωσι κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ παιδείας. Τοιοῦτοι δὲ ἐχθροί, ἀνὰ πᾶν σχεδὸν βῆμα εὑρίσκονται, ἕνεκα τῶν εὐκολιῶν τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐνταῦθα εὗρομεν ἐν περιωδείᾳ καὶ τὸν σεβασμιώτατον μητροπολίτην Νικαίας κύριον Σωφρόνιον, ὅστις μὲ ὅλην τὴν γεροντικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν δεικνύει νεανικὴν ὅλως δράσιν καὶ ἐνέργειαν ὑπὲρ τοῦ ποιμνίου του. Πανταχοῦ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ προσπαθεῖ τὴν θέσιν τοῦ κλήρου καὶ τῶν σχολείων ν' ἀνυψώσῃ καὶ νὰ προαγάγῃ, ἀλλὰ τὰ πολλὰ προσκόμματα τὰ ὁποῖα εἰς ἕκαστον βῆμα ἀπαντῶνται, καὶ περὶ ὧν σκοποῦμεν προσεχῶς νὰ διαλάβωμεν, ματαιοῦσι πολλάκις τὰς πατρικὰς αὐτοῦ προσπαθείας καὶ ἐνεργείας. Ἡ ἐξωθεν δὲ ἐπίκουρος συνδρομὴ παντελῶς ἐλλείπει.

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 238—241.

Ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ ἐγνωρίσθημεν καὶ μετὰ ὁμογενοῦς ἰατροῦ ἐκ Κυδωνιῶν ὁρμωμένου καὶ ἀποφοίτου τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Τὸν φιλογενῆ τοῦτον Ἀσκληπιάδην ἠρωτήσαμεν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ περὶ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἐκπαιδευτικῆς καταστάσεως τῶν ἡμετέρων ἐν τοῖς περιχώροις. Δὲν ἠδυνήθη ὅμως οὗτος νὰ μᾶς διαφωτίσῃ τι, καθότι ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη διέμενεν εἰς *Ἐσκήσεχηρ* καὶ ὀλίγων μηνῶν διαμονὴν εἶχεν ἐν Λεύκαις. Ἐν Ἐσκήσεχηρ ὅμως, προσέθηκεν οὗτος, ὁ ἐκπαιδευτικὸς προσηλυτισμὸς ποιεῖται θραῦσιν καὶ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἡμετέρων. Ἀφηγήθη δὲ ἡμῖν καὶ ἓν ἐπεισόδιον λαβὸν χώραν αὐτόθι εἰς μίαν ἀνωτέραν σχολὴν τῶν καθολικῶν πατέρων. Ὁ τῆς ἀνωτέρας τάξεως καθολικὸς καθηγητὴς ὥρισε θέμα πρὸς συνθετικὴν ἄσκησιν τὸν ἱερὸν Φώτιον Πατριάρχην Κων)πόλεως, ὃν ἀπεκάλεσε καὶ *σχισματικόν!* Ὁ σκελετὸς δὲ τοῦ θέματος, ὃν πρὸς τοὺς μαθητάς του παρέσχεν ὁ ἔξοχος οὗτος καθολικὸς παιδαγωγός, ἦτο τοσοῦτο προσβλητικῆς φύσεως, ὥστε οἱ ἕλληνες μαθηταὶ ἐγερθέντες μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ ἐζήτησαν τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ θέματος δι' ἄλλου, προσθέντες ὅτι ὁ Πατριάρχης Φώτιος, ὅστις τοσοῦτον σκληρῶς καὶ ἀνευλαβῶς χαρακτηρίζεται ὑπ' αὐτοῦ, τιμᾶται ὡς ἅγιος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας των. Ὁ καθολικὸς καθηγητὴς ἀντὶ πάσης λογικῆς ἀπαντήσεως non possumus ἀπαντᾷ, προσθεὶς ὅτι οὕτως ὑπαγορεύει αὐτῷ ὁ Κανονισμὸς τῆς Σχολῆς! Τότε οἱ ἕλληνες μαθηταί, στρέφουσι τὰ νῶτα εἰς τὸν ἀνευλαβῆ καὶ ἀπαιδαγώγητον καθηγητήν των καὶ ἀπέρχονται εἰς τὰ ἴδια, ἀναγγέλλοντες τὸ πρᾶγμα τοῖς ἐνδιαφερομένοις. Εἰρήσθω δ' ὅτι οἱ ἕλληνες μαθηταὶ τῆς ἀνωτάτης ταύτης τάξεως ἀπετέλουν τὰ τρία τέταρτα τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν σπουδαστῶν τῆς ταξεως. Ὁ διευθυντὴς τῆς Σχολῆς κατανοήσας τὸ βάρος τοῦ ἠθικοῦ τούτου ραπίσματος, ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς ἀποχωρήσαντας ἕλληνας μαθητὰς καὶ νὰ συμφιλιώσῃ τὰ διεστῶτα, ἀλλ' εἰς μάτην, καθόσον ἡ λεόντη εἶχεν ἤδη δημοσίᾳ περιαιρεθῇ. Οἱ ψευδεῖς οὗτοι τῆς παιδείας διδάσκαλοι ἐνόμιζον ὅτι παιδεύουσι τοὺς ἐμπεπιστευμένους εἰς ἑαυτοὺς μαθητάς, ὧν ὑβρίζουσι καὶ χλευάζουσι τὰ ἱερώτατα πρόσωπα καὶ πράγματα τῆς θρησκείας τῶν ἀντιπάλων των. Πόσον ἀπέχουσιν οἱ τοιοῦτοι τῆς ἀληθοῦς χριστιανικῆς ἀγάπης! Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, οὐχὶ δὲ καὶ περιρρονήσατε αὐτούς. Ἀλλ' εἰς τοὺς ψευδαποστόλους τοῦ καθολικισμοῦ, τοὺς λυλαινομένους τὰς καθ' ἡμᾶς ἐπαρχίας τόσον ἀσυστόλως, τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον χρησιμεύει ὡς ὄργανον μόνον κρυφίων κοσμικῶν σκοπῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς μέσον τῆς διαδόσεως τοῦ ἀληθοῦς χριστιανικοῦ πνεύματος καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης.

Ἀλλ' ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς Λεύκας. Ἡ κωμόπολις αὕτη, ἐν ᾧ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς φαίνεται ἀπρόσβλητος ἀπὸ τὴν καθολικὴν προπαγάνδαν, λευκὴ ὡς ἡ περι-

στερά, ἔχει ὅμως εἰς τοὺς κόλπους της, ἀκριβῶς ἐξεταζομένη, τὰς πληγὰς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ προσηλυτισμοῦ, αἱ πληγαὶ δ' αὗται μὴ θεραπευόμεναι ἐγκαίρως δύναται ἐν οὐχὶ μακρῷ μέλλοντι θρησκευτικὴν καὶ ἐκπαιδευτικὴν γάγγραιναν νὰ προξενῶσιν εἰς τὴν κοινότητα. Ἀπὸ τεσσάρων περίπου ἐτῶν ὑπὸ τῶν πρακτόρων τῆς καθολικῆς προπαγάνδας Νικομηδείας διενεργεῖται αὐτόθι συστηματικὸν *παιδομάζωμα* διὰ τοῦ μυστικωτάτου τρόπου, ὑπενθυμίζοντος ἐν μέρει καὶ τὸν μυστικισμὸν τῆς ἱερᾶς ἐξετάσεως. Πράκτορες δηλονότι ἐπιτήδειοι ἔρχονται αὐτόθι κατὰ τοὺς μῆνας τῶν σχολικῶν διακοπῶν πρὸς ἄγραν πτωχῶν καὶ ἀπόρων μαθητῶν διὰ τὴν ἐν Νικομηδείᾳ Σχολήν των καὶ εἶτα ἱεραρχικῶς διὰ τῆς ἐν Κων)πόλει. Εἰσέρχονται δὲ εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν πτωχῶν τούτων ἀνθρώπων, ὡς κήρυκες τοῦ Εὐαγγελίου, ὡς προστάται καὶ προβιβασταὶ τῆς παιδείας, ἐν μιᾷ λέξει ὡς ἀλλόγλωσσοι *ὀρθόδοξοι*, ὡς εἶ.ε τοιοῦτοι οἱ Ρῶσσοι, οἱ Σέρβοι, καὶ ἄλλοι. Οἱ ἔχθιστοι οὗτοι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τῆς ὀρθοδόξου παιδεύσεως εἰσέρχονται εἰς τὰς πτωχὰς εἰκογενείας μας ὡς ἀθῶα καὶ ἄκακα πρόβατα, ὡς καλόγηροι διὰ τὴν ψυχήν των ἐργαζόμενοι, ὡς ἄνθρωποι φιλάνθρωποι καὶ φιλελεήμονες. Ὅλα δὲ ταῦτα γίνονται νύκτωρ, ἴσως δὲ ἵνα τὰ σκοτεινὰ τῶν πρακτόρων τούτων σχέδια ἐν ἁρμονίᾳ διατελῶσι πρὸς τὸ σκότος τῆς νυκτός. Μετὰ τὴν προκαταρκτικὴν ταύτην ὑποκρισίαν ἔρχονται αἱ προτάσεις, αἱ ὑποσχέσεις καὶ τόσα ἄλλα ὑποθετικὰ ἀγαθὰ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν πτωχῶν παιδίων. Ὡς καλοὶ καὶ φιλελεήμονες δῆθεν χριστιανοὶ ὑπόσχοντα *δωρεὰν ἐκπαίδευσιν* διὰ τὰ πτωχὰ τέκνα. Ἀφ' οὗ δὲ καταπείσωσι τοὺς πτωχοὺς τούτους ἀνθρώπους, συνιστῶσιν αὐτοῖς καὶ μυστικότητα διὰ νὰ μὴ πληρωθῇ, ὡς λέγουσιν, ἡ Σχολή των καὶ ἀπὸ ἄλλα παιδιά! Ὁ πτωχὸς δὲ γονεὺς διὰ νὰ μὴ ἀπολέσῃ τὴν λαμπρὰν ταύτην εὐκαιρίαν κλείει τὸ στόμα του καὶ εἰς οὐδένα ἀναγγέλλει τι. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον πολλοὶ ὁμογενεῖς κάτοικοι τῆς Λεύκης ἠγνόουν τὰς προσηλυτιστικὰς ταύτας ἐνεργείας τῶν ἐν Νικομηδείᾳ προπαγανδιστῶν. Τυχαῖόν τι γεγονὸς παρέσχεν ἡμῖν ἀφορμὴν πρὸς ἀποκάλυψιν. Ἴσως καί τινες τῶν ἀναγνωστῶν μας ἀπορῶσι διὰ τὴν εὐπείθειαν, ἣν πτωχοὶ γονεῖς δεικνύουσιν εἰς τοὺς ἀσπόνδους ἐχθροὺς τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἐθνικῆς παιδεύσεώς των. Ἀλλά, καθ' ἡμᾶς, οἱ πτωχοὶ οὗτοι ἄνθρωποι δὲν εἶνε καὶ ἄξιοι μομφῆς, καθόσον οὐδεὶς εὑρίσκεται διαφωτίζων αὐτοὺς περὶ τῆς θρησκείας καὶ τῶν πολεμίων αὐτῆς. Οἱ ἱερεῖς εἶνε ἀμαθεῖς, οἱ διδάσκαλοι ἀνεπαρκεῖς καὶ οὐχὶ τελεσφόρως ἐργαζόμενοι, ἐφάπαξ δὲ τοῦ ἔτους ἔρχεται καὶ ὁ ἀρχιερεύς. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη καὶ τάστασις εἰς τί δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὸν πτωχὸν καὶ ἀμαθῆ λαόν; Ὁ λαὸς εἶνε πανταχοῦ καὶ πάντοτε λαός. Ἔχει ἀνάγκην διδασκαλίας διὰ νὰ ἐμμείνῃ πιστῶς τὰ εἰς δόγματα καὶ τὴν παίδευσιν τῶν πατέρων του. Ἀλλὰ τίς ἐργάζεται διὰ τὸν ἐπαρχιακὸν ἡμῶν λαόν; Οὐδείς σχεδόν! Πανταχοῦ ἀμάθεια, πανταχοῦ ἀνεπάρκεια. Τίς ἐκ τῶν πολυαρίθμων θεολόγων μας ἔσχε τὴν αὐταπάρνησιν καὶ τὴν ἐθελοθυσίαν ἵνα μεταβῇ ὄχι πλέον εἰς τὴν Κίναν ἢ εἰς τὴν Νότιον Ἀφρικήν, ὡς πράττουσιν οἱ ἱεραπόστολοι τῶν ἄλλων δογμάτων, ἀλλ' εἰς τὰς ἡμετέρας ἐπαρχίας, διὰ νὰ κηρύξῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν διψῶντα ὁμογενῆ καὶ ὁμόθρησκον ἐπαρχιακὸν πληθυσμόν; Τίς ἐσκέφθη ἐκ τῶν ἐν Κων)πόλει ἐφησυχαζόντων εὐπαιδεύτων κληρικῶν μας νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν μικρὰν ταύτην θυσίαν διὰ νὰ σώσῃ τόσας ὑπάρξεις ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς καθολικῆς καὶ προτεσταντικῆς προπαγάνδας; Καὶ ὅμως θρησκευτικοὶ σύλλογοι καὶ θρησκευτικαὶ ἀδελφότητες κατέκλυσαν τὴν βασιλεύουσαν. Αἱ στῆλαι τῶν ἐφημερίδων μας πληροῦνται σχετικῶν ἀγγελιῶν. Δεινοὶ ἱεροκήρυκες ἀγγέλλουσιν ὡς κηρύξοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἐκκλησίαις καὶ ἀλλαχοῦ. Δὲν εἶναι δυνατὸν τὸ ρεῦμα τοῦτο νὰ μετοχετευθῇ ὀλίγον καὶ ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐπαρχιακῶν πληθυσμῶν διὰ νὰ δειχθῇ καὶ εἰς τὸν ἔξω κόσμον, ὅτι ἡ θρησκευτικὴ αὕτη κίνησις δὲν γίνεται παρ' ἡμῖν πρὸς τὸ *θεαθῆναι* μόνον;

Καὶ ἐν ᾧ λοιπὸν εἰς τὰς μικρασιατικὰς ἐπαρχίας ἤρξατο μεγολοφώνως νὰ κρούῃ ὁ κώδων τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ κινδύνου, ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις οἱ φρονοῦντες καὶ οἱ λέγοντες, ὅτι ὁ κίνδυνος οὗτος εἶνε φαντασιώδης.

Ἀφ' οὗ λοιπὸν αἱ ὁμογενεῖς ἐπαρχιακαὶ κοινότητες εἰς τοιαύτην ἀπελπιστικὴν κατάστασιν διατελοῦσιν, εὐνόητον εἶνε ὅτι αἱ ξέναι προπαγάνδαι γιγαντιαίοις βήμασι χωροῦσι καὶ σπουδαίας ποιοῦνται κατακτήσεις· εὑρίσκουσιν ἔδαφος προσιτὸν διὰ τοὺς κρυφίους σκοπούς των. Ἡ *ὑποκρισία*, ἡ *συστηματικὴ δραστηριότης* καὶ τὸ *χρῆμα* εἶνε τὰ πανίσχυρα μέσα τῶν κατορθωμάτων των. Ἐκπαιδεύουσι δωρεὰν εἰς τὰς σχολάς των ὀρθόδοξα τεκνία καὶ κατόπιν ταῦτα χρησιμοποιοῦσιν ὡς ὄργανα τῶν κατὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀγώνων των. Τοσαύτην δὲ ἀνευλάβειαν δεικνύουσι καὶ πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν τῶν ἐκπαιδευομένων ἐν ταῖς σχολαῖς τῶν πτωχῶν ὀρθοδόξων νέων, ὥστε χάριν ἀσφαλείας συνάπτουσι καὶ συμβόλαια μετὰ τῶν γονέων αὐτῶν, παρὰ τῶν ὁποίων ζητοῦσι καὶ ἀποζημίωσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐν ᾗ περιπτώσει τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν των δὲν ἀποχωρισθῶσι τοῦ ὀρθοδόξου δόγματος. Εὐτυχῶς τοιοῦτον συμβόλαιον, ἑλληνιστὶ συντεταγμένον, περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν, ἀντίγραφον δὲ αὐτοῦ δημοσιεύομεν κατωτέρω. Ὁ πατὴρ τοῦ ἐν τῷ συμβολαίῳ ἀναφερομένου νέου σπουδαστοῦ, ἀγνοῶν τὴν ἑλληνικήν, ἐζήτησε παρὰ τοῦ πράκτορος τῆς καθολικῆς προπαγάνδας Νικομηδείας, ὅστις παρουσίασε τὸ ἔγγραφον πρὸς ὑπογραφήν, ὀλιγώρον προθεσμίαν διὰ νὰ σκεφθῇ. Ἀποταθεὶς δὲ εἰς τὸν εἰ-

ρημένον ὁμογενῆ ἰατρὸν ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἐν τῷ συμβολαίῳ περιεχομένου. Ἀντιληφθεὶς δὲ τὴν οὐσιώδη ἀντίθεσιν τῶν προφορικῶν διαβεβαιώσεων τοῦ καθολικοῦ πράκτορος καὶ τῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ περιλαμβανομένων, ἐνόησε τὴν παγίδα, ἣν κατ' αὐτοῦ ἐσκόπει νὰ στήσῃ ὁ εὐσυνείδητος οὗτος ἀπόστολος τοῦ καθολικοῦ χριστιανισμοῦ καὶ συνεπῶς ἀπέσχε τοῦ νὰ ὑπογράψῃ τὴν καταδίκην τοῦ τέκνου του.

Τὸ συμβόλαιον τοῦτο αὐτολεξεὶ ἔχει ὧδε·

«Ὁ ὑποφαινόμενος . . . . . (1) διαμένων ἐν Λεῦκε ὑποσχομαι νὰ ὑποταχθῶ εἰς ὅλους τοὺς κανόνας τῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Πέτρου τῆς διευθυνομένης ὑπὸ τῶν Αὐγουστίνων Πατέρων τῆς Κοιμήσεως καὶ πρὸ πάντων, ὅτι *θὰ ἀφήσω τὸν υἱόν μου* ἢ τὸν ὑπὸ κηδεμονίαν μου . . . . . *ὅλως ἐλεύθερον* νὰ ἀποπερατώσῃ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Πατέρων, ὅτι *δὲν θὰ ἔχω τὸ δικαίωμα* νὰ παραλαμβάνω αὐτὸν κατὰ τὰς παύσεις, ὅτι *δὲν θὰ παράσχω οὐδὲν πρόσκομα εἰς τὴν κλῆσιν* (; ἴσως κλίσιν) *αὐτοῦ*, ὅτι ἐν ᾗ περιπτώσει πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῶν σπουδῶν του οἱ Διευθυνταὶ τῆς Σχολῆς δὲν κρίνουσι πρέπον νὰ τὸν διατηρήσωσιν ἐν τῇ Σχολῇ θὰ **ἐπαναλάβω** (; ἴσως εἰς τὴν σημασίαν τοῦ συντηρήσω) αὐτὸν δι' ἰδίων μου ἐξόδων καὶ ἄνευ ἀπαιτήσεώς τινος.

«Ἐὰν τυχὸν θελήσω νὰ **ἐπαναλάβω*** τὸν υἱόν μου ὑποχρεοῦμαι, ἐὰν τοῦτο συμβῇ παρὰ τὴν θέλησιν τῶν Πατέρων, νὰ πληρώσω ἀνὰ μίαν λίραν Τουρκίας κατὰ μῆνα δι' ὅλους τοὺς μῆνας κατὰ τοὺς ὁποίους διέτρεξεν ἐν τῇ Σχολῇ».

«Ἐν Λεῦκε τῇ 6 Αὐγούστου 1899».

Κραυγὴν ἀγανακτήσεως βεβαίως θὰ ῥήξητε ἐκ τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς σας ἀναγινώσκοντες τάνωτέρω συμβόλαιον, ἀναγνῶσται. Καὶ ἐγὼ τὸ αὐτὸ ἔπραξα ὅτε τὸ πρῶτον ἀνέγνων αὐτό. Κατ' ἀρχὰς μάλιστα δὲν ἐπίστευσα περὶ τῆς πιστότητος αὐτοῦ, ἀλλὰ γονεύς τε καὶ μήτηρ διεβεβαίουν εἰς ἐμέ καὶ εἰς δύο ἄλλα ἔμπιστα πρόσωπα, ὅτι παρέλαβον αὐτὰ πρὸς ὑπογραφὴν παρὰ τοῦ οἰκείου πράκτορος τῆς καθολικῆς προπαγάνδας Νικομηδείας, τοῦ ἀπὸ διετίας αὐτοῖς γνωστοῦ. Οὐδεμία πλέον ἀμφιβολία ὑπελείπετο περὶ τῆς πιστότητος τοῦ ἐγγράφου. Ἠγανάκτησα λοιπὸν καὶ ἐγὼ καὶ ὑπέστην μάλιστα καὶ ἀσυνήθη τινὰ ψυχολογικὸν πειρασμόν, δυνάμενον νὰ διασείσῃ ἐκ βάθρων τὰς χριστιανικὰς πεποιθήσεις μου. Δὲν ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ χριστιανοὺς ἱεραποστόλους, ἔστω καὶ τὸν καθολικισμὸν ὑπηρετοῦντας ἀποκλειστικῶς, τοιαῦτα ἀθέμιτα μέσα μεταχειριζομένους. Δὲν ἠδυνάμην, λέγω, νὰ φαντασθῶ χριστιανοὺς ἱεραποστόλους συστηματικὴν *σωματεμπορίαν* καὶ *ψυχεμπορίαν* διενεργοῦντας ἐν λήγοντι ΙΘ΄ αἰῶνι. Φαντασθῆτε χριστιανοὺς ἀνθρώπους διὰ συμβολαίου πειρωμένους νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς γονεῖς νὰ ἐξασκήσωσι τὰ ἱερὰ αὐτῶν πατρικὰ καθήκοντα ἐπὶ τῶν ἰδίων αὐτῶν τέκνων! Φαντασθῆτε κληρικοὺς ζητοῦντας ἀναιτίως τὴν ἠθικὴν καταδίκην τῶν τέκνων παρὰ τῶν γονέων! Βλέπων λοιπὸν τὰ ἀπάνθρωπα καὶ ἀντιχριστιανικὰ ταῦτα μέσα ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἐγενόμην καὶ ψυχρὸς ἱδρὼς περιέλουσε τὸ σῶμά μου. Ἀνεμνήσθην τοὺς ψυχροὺς καὶ ἀδιαφόρους ἐκείνους τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀνθρώπους, οἵτινες πανταχοῦ σχεδὸν τῆς Δύσεως ἐπλήρωσαν τὰς εὐρωπαϊκὰς κοινωνίας.

Οἱ καθολικοὶ προσηλυτισταί, ὅπως εὐχερέστερον ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, πάντα λίθον κινοῦσιν, ἵνα τοὺς ἐν ταῖς ἑαυτῶν σχολαῖς παιδευομένους Ἀρμενίους καὶ Ἕλληνας μαθητὰς ἀποκαταστήσωσι καὶ κοινωνικῶς. Πᾶν μέσον δηλονότι μεταχειρίζονται διὰ νὰ τοποθετήσωσιν αὐτοὺς εἰς μίαν θέσιν ἀξιοπρεπῆ καὶ ὁπωσδήποτε προσοδοφόρον. Οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι τῆς τοιαύτης φαινομενικῆς καλωσύνης τὸ ἐλατήριον εἶναι οὐχὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ἀλλὰ τὸ συμφέρον τοῦ προσηλυτισμοῦ. Ὁ πτωχὸς Ἕλλην ἢ Ἀρμένιος χωρικὸς βλέπων τὸν υἱὸν τοῦ ἀστήμου συμπολίτου του κατέχοντα ὑπέροχον ὁπωσδήποτε κοινωνικὴν θέσιν μὲ ἐργασίαν ἀξιοπρεπῆ, ἐνδίδει καὶ αὐτὸς καὶ προθυμοποιεῖται ἵνα καὶ ὁ υἱός του λάβῃ τὴν αὐτὴν τύχην. Καὶ οὕτω βαθμηδὸν σχηματίζεται μία γενεά, ἡ ὁποία ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν λεληθότως πως ἀπομακρύνεται τῶν θρησκευτικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν παραδόσεων τῶν Πατέρων της.

Ἐν παρόδῳ δὲ εἰρήσθω ἐνταῦθα, ὅτι ὁ καθολικὸς προσηλυτισμὸς εἶνε καταστρεπτικώτερος τοῦ προτεσταντικοῦ διὰ τὸν ἡμέτερον ἐπαρχιακὸν πληθυσμόν. Οἱ προτεστάνται ἱεραπόστολοι δὲν μετέρχονται σχετικῶς τόσα ἀντιχριστιανικὰ μέσα, ὅσα οἱ ψευδαπόστολοι τοῦ καθολικισμοῦ. Ὅσον ἀνέρχεταί τις εἰς τοὺς ἀνωτέρους κύκλους τῶν καθολικῶν προσηλυτιστῶν, τόσον τὸν καθ' ἡμῶν θρησκευτικὸν καὶ ἐκπαιδευτικὸν πόλεμον εὑρίσκει ἰσχυρότερον καὶ ἐπιφοβώτερον, ἐν ᾧ τοὐναντίον συμβαίνει παρὰ τοῖς διαμαρτυρομένοις, παρ' οἷς τὰ κάτω στρώματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, καὶ οἱ νεοφώτιστοι ἐξ αὐτῶν δεικνύουσι φανατισμόν τινα καὶ πολιτείαν ἀνοίκειον. Ἐν ᾧ οἱ καθολικοὶ εἶνε ἀμείλικτοι καθ' ἡμῶν, καὶ ἐν πάσῃ στιγμῇ καιροφυλακτοῦσιν. Ἡ *ὑποκρισία*, ὁ *μυστικισμὸς* καὶ τὸ *χρῆμα* εἶνε τὰ κυριώτερα καὶ προχειρότερα ὅπλα τοῦ καθ' ἡμῶν θρησκευτικοῦ καὶ ἐκπαιδευτικοῦ αὐτῶν πολέμου.

Ἐν ᾧ λοιπὸν τοιοῦτος ἀπάνθρωπος ἅμα καὶ ἐκπαιδευτικὸς ἀγὼν κατὰ τοῦ ἡμετέρου Γένους καὶ τῆς ἡμετέρας πίστεως πυρετωδῶς διενεργεῖται ὑπὸ τῶν φανατικῶν ἱεραποστόλων τοῦ καθολικισμοῦ, ὁ γηραιὸς τῆς Ρώμης Ποντίφηξ, οὐ διαλείπει ἀπολύων

1. ἀπέχομεν νὰ σημειώσωμεν τὸ ὄνομα διὰ νὰ μὴ ἐκθέσωμεν πρόσωπα.

* «Βεβαίως ἀποσύρω».

ἐγκυκλίους, δι' ὧν καλεῖ ἡμᾶς ἵνα ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ ἑνωθῶμεν μετ' αὐτῶν καὶ ταχθῶμεν ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν χριστιανικὴν σημαίαν! Ὁποία τοῦ ἀληθοῦς χριστιανικοῦ πνεύματος καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης διαστροφή!

Εἷς ὀρθόδοξος.

ΠΕΡΙ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ ΓΑΜΟΥ ΕΝ ΟΙΟΝΕΙ ΑΓΧΙΣΤΕΙΑ ΕΚ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ

ΕΡΩΤΗΣΙΣ

«Αὐθέντος διὰ διαζυγίου τοῦ γάμου τοῦ Πέτρου (1) *μετὰ τῆς Ἄννης, ὁ μὲν Πέτρος ἔλαβε δευτέραν σύζυγον τὴν Ἐλένην, ἐξ ἧς ἀπέκτησε τὴν* **Θεοδώραν**, *ἡ δὲ Ἄννα δευτέρου σύζυγον τὸν Ἰωάννην, μεθ' οὗ ἀπέκτησε τὸν* **Μάρκον**. *Δύναται ὁ* **Μάρκος** *νομίμως νὰ συζευχθῇ τὴν* **Θεοδώραν**;

Ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν σελίσι 74 *καὶ* 153 *τοῦ Πρώτου Βιβλίου τοῦ Προχείρου Νομικοῦ ὑμῶν, καθ' ἃ ἡ ἀγχιστεία καὶ ἡ τριγένεια δὲν ἀναιρεῖται διὰ τοῦ θανάτου, ἢ διαζυγίου, ἢ ἄλλως γενομένης λύσεως τοῦ γάμου, ἐξ οὗ παρήχθη, φρονῶ ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου κωλύεται ὁ γάμος».*

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Εἰ καὶ ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου σαφῶς καὶ ρητῶς ἐκτίθεται ἐν τῷ Προχείρῳ Νομικῷ, ὡς κατωτέρω δηλοῦται, ἐξέφυγε δὲ τοῦτο προφανῶς τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ ἐρωτῶντος ἐλλογίμου καὶ σεβαστοῦ φίλου, ἐν τούτοις θεωρῶν τοῦτο περισπούδαστον καὶ ἄξιον κοινοῦ ἐνδιαφέροντος, δημοσίᾳ ἀπαντῶ τὰ ἑξῆς:

Ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ ζητήματος, πρωτίστως δέον νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν ὑπάρχῃ σχέσις τις συγγενείας μεταξὺ τοῦ **Μάρκου** καὶ τῆς **Θεοδώρας**. Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὰς περὶ συγγενείας, ἀγχιστείας καὶ τριγενείας ἀρχάς, εὑρίσκομεν, ὅτι οὐδεμία τούτων ὑφίσταται μεταξὺ αὐτῶν· βαίνοντες δὲ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς ἐπιδράσεως τῆς λύσεως τοῦ γάμου, ἐπὶ τῶν διὰ τούτου παραχθεισῶν συγγενικῶν σχέσεων, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς:

Ἡ λύσις τοῦ γάμου συνήθως λαμβάνει χώραν διὰ τοῦ θανάτου, ἢ διὰ τοῦ διαζυγίου. Ὑποτεθείσθω ὅτι διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Πέτρου ἐπῆλθεν ἡ λύσις τοῦ γάμου του μετὰ τῆς Ἄννης. Κατὰ τὸν κανόνα ὅτι δὲν ἀναιρεῖται ἡ ἀγχιστεία διὰ τῆς θανάτῳ λύσεως τοῦ γάμου ἐξ οὗ παρήχθη, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πέτρου ἐξακολουθεῖ ὑφισταμένη ἀναλλοιώτως ἡ σχέσις ἀγχιστείας τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν τοῦ Πέτρου πρὸς τὴν Ἄνναν καὶ τοὺς ἐξ αἵματος συγγενεῖς αὐτῆς· τοῦτέστιν οὐδεμίαν ὑφίσταται ἀλλοίωσιν ὁ διὰ τοῦ γάμου συναφθεὶς συγγενικὸς δεσμὸς (ἀγχιστεία) μεταξὺ τῶν δύο οἰκογενειῶν, διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἑτέρου τῶν συζύγων, ἐξακολουθεῖ δὲ ὑφιστάμενος, ὡς ὅταν ἔζων ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι. Ἡ σχέσις δὲ τῆς ἀγχιστείας τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν τοῦ θανόντος Πέτρου ὑφίσταται, οὐ μόνον πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας συγγενεῖς τῆς συζύγου του Ἄννης καὶ πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς μετὰ ταῦτα γεννωμένους· οἵτινές εἰσι τέκνα ἐξ αἵματος συγγενῶν τῆς Ἄννης· ἢ ταύτης ἐκ δευτέρου γάμου της μετ' ἄλλου ἀνδρός. Α.χ. ὁ Παῦλος, ἀδελφὸς τοῦ θανόντος Πέτρου, πρὸς τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς τῆς Ἄννης, εἴτε πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Πέτρου, εἴτε μετὰ ταῦτα γεννηθέντα, ἐστὶ συγγενὴς ἐξ ἀγχιστείας πέμπτου βαθμοῦ· προφανῶς ὅμως, πρὸς τὰ τέκνα τῆς Ἄννης τῆς ἐπ' ἀδελφῷ νύμφης του ἅπερ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Πέτρου ἀπέκτησεν αὕτη, ἐκ δευτέρου γάμου της μετ' ἄλλου ἀνδρός, ἐστὶ συγγενὴς ἐξ **ἀγχιστείας** τρίτου βαθμοῦ, ἐνῷ ἂν ἔζη ὁ Πέτρος, ταῦτα ὡς τέκνα ἀδελφοῦ του, ἤθελον εἶσθαι ἐξ αἵματος συγγενεῖς του τρίτου βαθμοῦ.

Ἤδη ἐλθωμεν εἰς τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς θέμα, καθ' ὃ διὰ διαζυγίου ἐπῆλθεν ἡ λύσις τοῦ γάμου τοῦ Πέτρου μετὰ τῆς *Ἄννης*. Ἐνταῦθα ἐξακολουθεῖ μὲν ὑφισταμένη ἀναλλοιώτως ἡ σχέσις ἀγχιστείας τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν τοῦ *Πέτρου* πρὸς τὴν *Ἄνναν* καὶ τοὺς ἐξ αἵματος συγγενεῖς αὐτῆς, καὶ τἀνάπαλιν, ἐκλείπει ὅμως ὁ συγγενικὸς δεσμὸς τῆς οἰκογενείας τοῦ διαψευχθέντος συζύγου, πρὸς τοὺς μετὰ τὴν διάζευξιν τεχθέντας παρὰ τοῦ ἑτέρου συζύγου μετ' ἄλλου, διατηρουμένης μόνον σχέσεως οἱονεὶ ἀγχιστείας, μεταξὺ τοῦ διαζευχθέντος συζύγου καὶ τῶν τέκνων τοῦ ἑτέρου, ἅπερ ἀπέκτησεν οὗτος μετὰ τὴν διάζευξιν ἐξ ἄλλου γάμου (1), ὅπερ ἐν διαγράμματι διατυποῦται ὡς ἑξῆς·

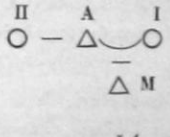

Πέτρος σύζυγος τῆς Ἄννης, ἣν διεζεύχθη — *Ἄννα* — *Ἰωάννης* — **Μαρία** θυγάτηρ τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Ἄννης, μετὰ τὴν διάζευξίν της ἀπὸ τοῦ Πέτρου

Ὁ Πέτρος δὲν δύναται νὰ λάβῃ εἰς γάμον τὴν Μαρίαν, θυγατέρα τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Ἄννης, ἥτις μετὰ τὴν ἀπὸ τοῦ Πέτρου διάζευξίν της, συνεζεύχθη τὸν Ἰωάννην. Ὅθεν κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ὁ **Μάρκος** ἀ-

1. Τὰ ὀνόματα ἀντικαθίστανται δι' ἄλλων.

1. Ἴδε Προχ. Νομ. Βιβλ. **Α'** σελ. 187.

κωλύτως δύναται νὰ συνάψῃ γάμον μετὰ τῆς **Θεοδώρας** [1], οἵτινες ἐν διαγράμματι ἔχουσιν ὡς ἑξῆς·

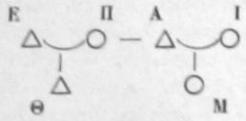

Ἑλένη — Πέτρος	Ἄννα — Ἰωάννης
Θεοδώρα	**Μάρκος**
θυγάτηρ τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ Πέτρου, μετὰ τὴν διάζευξιν τούτου ἀπὸ τῆς Ἄννης	υἱὸς τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Ἄννης, μετὰ τὴν διάζευξίν της ἀπὸ τοῦ Πέτρου

Ἐκ τῶν ἐν τῷ διαγράμματι τούτῳ ἀναφερομένων προσώπων, κωλύονται νὰ ἔλθωσιν εἰς κοινωνίαν γάμου τὰ ἑξῆς·

Ἡ *Ἑλένη* μετὰ τοῦ *Μάρκου* καὶ ὁ *Ἰωάννης* μετὰ τῆς *Θεοδώρας*. Ἀκωλύτως δὲ συνάπτουσι γάμον ὁ **Μάρκος** μετὰ τῆς **Θεοδώρας**, ὡς καὶ προείρηται.

Διὰ τῆς παραβολῆς δὲ τῶν ἄνω διαγραμμάτων πρὸς ἄλληλα, μᾶλλον καταδηλος παρίσταται ἡ λύσις.

Ἐν Ταταούλοις 26 Αὐγούστου 1899.

† Ὁ Παμφίλου **ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ.**

---

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΠΙΘΕΒΑΙΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.
Περὶ ἐνοριακῶν συνελεύσεων.

Ἄρθρον 1.

Αἱ ἐνοριακαὶ συνελεύσεις διαιροῦνται εἰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους, καὶ αἱ μὲν τακτικαὶ συγκαλοῦνται

1] κατὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου πρὸς ἐκλογὴν ἐξελεγκτῶν τῶν λογαριασμῶν τῶν ἐπιτροπῶν καὶ ἐφοριῶν, καὶ πρὸς ἐπιψήφισιν τῶν προϋπολογισμῶν τοῦ ἐπιόντος ἔτους·

2] κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου πρὸς ἐκλογὴν τῶν ἀντικαταστατῶν τῶν ἀποχωρούντων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ναοῦ καὶ τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν καὶ

3] πρὸς ἐκλογὴν ἀντιπροσώπων διὰ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἀποχωρούντων ἐτησίως τεσσάρων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου.

Πᾶν ἄλλο θέμα ἀναγόμενον εἰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τῆς ἐνορίας εἶναι ἀντικείμενον ἐκτάκτου συνελεύσεως.

Αἱ δὲ ἔκτακτοι συνελεύσεις συγκαλοῦνται, ὁσάκις ἔκτακτοι ὑποθέσεις ἤθελον ἀπαιτήσει τοῦτο.

Ἄρθρον 2.

Ἡμέρα πασῶν τῶν ἐκτάκτων ἐνοριακῶν συνελεύσεων ὁρίζεται ἡ Κυριακὴ ἢ ἄλλη τις ἐπίσημος ἑορτή, καὶ τόπος, ἢ τὸ ἐπιτροπικὸν τῆς ἐκκλησίας ἢ ἡ αἴθουσα τῶν ἐνοριακῶν σχολῶν, ἐκ τῶν προτέρων ὁριζομένη.

Ἄρθρον 3.

Αἱ ἔκτακτοι ἐνοριακαὶ συνελεύσεις συγκαλοῦνται πάντοτε τῇ ὑποδείξει τῶν Πατριαρχείων ἢ τῇ προηγουμένῃ γνώσει καὶ ἐγκρίσει αὐτῶν. Πάσης δὲ ἐκτάκτου συνελεύσεως, μὴ γενομένης ὡς ἀνωτέρω, τὰ πρακτικὰ θεωροῦνται ἄκυρα, ὁ δὲ συγκαλέσας ταύτην καὶ ὁ προεδρεύσας αὐτῆς ὑποβάλλονται εἰς πειθαρχικὰς ποινάς.

Ἄρθρον 4.

Πᾶσα αἴτησις πρὸς συγκρότησιν ἐκτάκτου ἐνοριακῆς συνελεύσεως ὑποβάλλεται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διά τινος τῶν ἐνοριακῶν ἀρχῶν, ἤτοι τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Ναοῦ τῆς ἐφορίας τῶν σχολῶν.

Ἄρθρον 5.

Αἴτησιν πρὸς συγκρότησιν ἐκτάκτου ἐνοριακῆς συνελεύσεως δύνανται νὰ ὑποβάλλωσι καὶ οἱ ἐνορῖται ἐνορίας τινός, ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει.

1] ἐκτίθενται σαφῶς καὶ λεπτομερῶς οἱ λόγοι, δι' οὓς κρίνεται ἀναγκαία ἡ συγκρότησις ἐκτάκτου ἐνοριακῆς συνελεύσεως·

2] ὁρίζεται ὁ ἀντιπρόσωπος τῶν ὑπογραφόντων καὶ ὑποβαλλόντων τὴν αἴτησιν·

3] ὑπογράφει τὴν τοιαύτην αἴτησιν τὸ ἥμισυ τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 13 διὰ πρώτην ἀπαρτίαν ὁριζομένου ἀριθμοῦ ἐνοριτῶν, καὶ

4] ἐπικυροῦται ἡ γνησιότης τῶν ὑπογραφῶν παρὰ τοῦ ἐν τῇ ἐνορίᾳ ὑπάρχοντος ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένου.

Ἄρθρον 6.

Πᾶσα τοιαύτη αἴτησις πρὸς συγκρότησιν ἐκτάκτων ἐνοριακῶν συνελεύσεων λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἀρμοδίως, ἐντὸς δὲ ὀκτὼ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρωτοκολλήσεως ἢ γίνεται δεκτὴ ἢ ἀπορρίπτεται, ἐξαγγελλομένης τῆς ἀποφάσεως τοῖς αἰτοῦσιν ἢ τῷ ὑποδεικνυομένῳ ἀντιπροσώπῳ τῶν ὑπογραψάντων καὶ ὑποβαλόντων τὴν αἴτησιν.

---

1. Προχ. Νομ. Βιβλ. Α' σελ. 192.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Τρόπος τῆς συγκλήσεως τῶν ἐνοριακῶν συνελεύσεων.

Ἄρθρον 7.

Αἱ ἐνοριακαὶ συνελεύσεις συγκαλοῦνται πρὸ μιᾶς μὲν ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς ὡρισμένης πρὸς συνεδρίασιν ἡμέρας, πάντοτε δὲ ὑπὸ τοῦ ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένου ἢ, κωλυομένου τούτου, ὑπὸ τοῦ ἀντικαθιστῶντος αὐτὸν

1] δι' ἀγγελίας ἐπ' ἐκκλησίας·

2] διὰ τοιχοκολλήσεως εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς ἐνορίας, καὶ

3] διὰ προσκλητηρίων ὀνοματικῶν.

Ἄρθρον 8.

Πᾶσαι αἱ γνωστοποιήσεις αὗται ἀνεξαιρέτως πρέπει νὰ ὁρίζωσι τὴν ἡμέραν, τὴν ὥραν, τὸν τόπον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς συνελεύσεως.

Ἄρθρον 9.

Τὰ προσκλητήρια τῶν ἐνοριακῶν συνελεύσεων διανέμονται διὰ τοῦ κεχαγιᾶ ἢ ἑτέρου ὑπαλλήλου τῆς ἐνορίας.

Ἄρθρον 10.

Πᾶς προσερχόμενος εἰς τὴν ἐνοριακὴν συνέλευσιν ὑποχρεοῦται ἀμέσως νὰ προσαγάγῃ τὸ ὀνοματικὸν αὐτοῦ προσκλητήριον, καὶ ἐγγράψῃ τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον αὐτοῦ εἰς τὸ βιβλίον τῆς παρουσίας. Εἰς οὐδένα δὲ τῶν μὴ ἐγγεγραμμένων ἐπιτρέπεται νὰ παρίσταται ὡς θεατὴς ἢ ἀκροατής.

Ἄρθρον 11.

Ἐάν τινι τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τοῖς ἐκλογικοῖς καταλόγοις δὲν ἐπεδόθη προσκλητήριον, δικαιοῦται οὗτος νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν συνέλευσιν καὶ μετάσχῃ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἐγγράφων τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον αὐτοῦ εἰς τὸ βιβλίον τῆς παρουσίας.

Ἄρθρον. 12.

Πάντα τὰ μέλη τῶν ἐνοριακῶν συνελεύσεων ὀφείλουσι νὰ τηρῶσι τὴν προσήκουσαν εὐκοσμίαν κατὰ τὰς συνεδριάσεις· οἱ ἐκτρεπόμενοι ἀνακαλοῦνται εἰς τὴν τάξιν, ἐν ὑποτροπῇ δὲ τὸ γεγονὸς ἐξαγγέλλεται τῇ ἀνωτάτῃ Ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

Ἄρθρον 13.

Πᾶσα συνέλευσις τακτικὴ ἢ ἔκτακτος, συγκληθεῖσα κατὰ τὸν ἐν τῷ παρόντι Κανονισμῷ διαγραφόμενον τρόπον, θεωρεῖται πλήρης, ἐὰν παραστῶσι κατ' ἐλάχιστον ὅρον ἐκ τῶν τῆς πρώτης τάξεως ἐνοριτῶν 50, ἐκ τῆς β' 30, ἐκ τῆς γ' 16, καὶ ἐκ τῆς δ' 12 ἐνορῖται, ἔχοντες τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὁριζόμενα προσόντα. Ἐν περιπτώσει δὲ ματαιώσεως τῆς συνελεύσεως δι' ἔλλειψιν ἀπαρτίας, αὕτη, μετὰ δεύτεραν πρόσκλησιν κατὰ τὸ ἄρθρον 28 τοῦ Κανονισμοῦ, προβαίνει ἐγκύρως εἰς τὸ ἔργον, δι' ὃ ἐκλήθη, παρισταμένου τοῦ ἡμίσεως τοῦ ὡς ἀνωτέρω πρὸς ἀπαρτίαν τῆς πρώτης συνελεύσεως ὁριζομένου ἀριθμοῦ.

Ἄρθρον 14.

Μὴ καταρτισθείσης ἀπαρτίας, συντάσσεται ὑπὸ τοῦ γραμματέως πρακτικόν, ὅπερ καὶ ὑπογράφουσιν οὗτος, ὁ πρόεδρος καὶ τὰ παρόντα μέλη.

Ἄρθρον 15.

Πάντα τὰ μέλη τῶν ἐνοριακῶν συνελεύσεων εἰσὶν ἰσόψηφα.

Ἄρθρον 16.

Ἐν τῇ ψηφοφορίᾳ οὐδεὶς δύναται νὰ ἐκπροσωπήσῃ ἕτερον καὶ δὴ ἀπόντα, οὐδ' ἐπιτρέπεται νὰ πιέζηται ἡ συνείδησις τῶν μελῶν τῆς συνελεύσεως παρά τινος· ἄλλως ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 12. Οἱ μὴ εἰδότες γράμματα προσέρχονται ἢ τῷ προέδρῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ προσώπῳ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν ἐκ τῶν παρόντων ἐν τῇ συνελεύσει, καὶ δι' αὐτοῦ ἐγγράφουσιν ἐν τῷ ψηφοδελτίῳ αὐτῶν ὃν τινα ἤθελον ἐγκρίνει κατάλληλον διὰ τὸ ὑπούργημα, δι' ὃ προσεκλήθησαν νὰ ψηφίσωσιν.

Ἄρθρον 17.

Πρόεδρος τῶν ἐνοριακῶν συνελεύσεων εἶναι ὁ ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς ἐνορίας ἢ, τούτου κωλυομένου, ἀναπληρωτὴς αὐτοῦ ἀποστελλόμενος ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων. Ἐν ἐκτάκτοις ὅμως περιστάσεσι προεδρεύει τῶν συνελεύσεων ἔξαρχος τῶν Πατριαρχείων.

Ἄρθρον 18.

Ὁ Πρόεδρος, καταρτισθείσης ἀπαρτίας, κηρύσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως, διευθύνει τὰς συζητήσεις, δίδωσι τὸν λόγον κατὰ σειρὰν εἰς τοὺς αἰτοῦντας αὐτόν, φροντίζει περὶ τηρήσεως τῆς τάξεως καὶ τίθησι τὰ ζητήματα εἰς ψηφοφορίαν, ἀλλὰ στερεῖται ψήφου.

Ἄρθρον 19.

Οὐδενὶ τῶν μελῶν ἐπιτρέπεται τὸ εἰσάγειν θέματα ἄσχετα τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει· ἐπίσης ἀπαγορεύεται τὸ ἀναγινώσκειν λόγους ἐκ τῶν προτέρων συντεταγμένους.

Ἄρθρον 20.

Τὰ πρακτικὰ πάσης ἐνοριακῆς συνελεύσεως συντάσσει ὁ γραμματεύς, ἀναγράφων πιστῶς καὶ συντόμως τὰς διατυπουμένας προτάσεις καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν συζητουμένων θεμάτων καὶ τὰς ληφθείσας ἀποφάσεις, ὑπογράφονται δὲ ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τῶν παρόντων μελῶν.

Ἄρθρον 21.

Τῆς συζητήσεως τοῦ ὑπὸ διάσκεψιν θέματος ἐξαντληθείσης καὶ τοῦ ζητήματος εἰς ψηφοφορίαν τε-

θέντος, ὁ πρόεδρος κλείει διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ τὸ βιβλίον τῆς παρουσίας· τότε δέ, ἐὰν πρόκηται περὶ ἐκλογῆς προσώπων, προτείνονται ὑπὸ τῶν παρόντων ἐν τῇ συνελεύσει οἱ τὰ ὑπὸ τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ ὁριζόμενα προσόντα ἔχοντες· καταστρωθέντος δὲ καταλόγου ὑποψηφίων ἐκ τῶν προταθέντων, γίνεται μυστικὴ ψηφοφορία, καθ' ἣν, ἐκφωνουμένων κατὰ σειρὰν τῶν ὀνομάτων τῶν παρόντων ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς παρουσίας, ἕκαστος προσερχόμενος ρίπτει τὸ ψηφοδέλτιον αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ κάλπῃ· ἀφοῦ δὲ καταθέσωσι πάντες τὰ ψηφοδέλτια αὐτῶν, ὁρίζονται παρὰ τοῦ προέδρου δύο ψηφολέκται, οἵτινες μετὰ τὴν ἀρίθμησιν τῶν ψηφοδελτίων ἀνοίγουσι ταῦτα καὶ ἀναγινώσκουσιν εἰς ἐπήκοον πάντων τὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτοῖς γεγραμμένων· οὕτω δὲ οἱ τυχόντες τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας ὁρίζονται δι' ὃ ἐκλήθησαν ἀξίωμα.

Ἄρθρον 22.

Ἀρξαμένης τῆς ψηφοφορίας, δὲν ἐπιτρέπεται ἡ εἴσοδος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνελεύσεων καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς δικαιουμένους νὰ μετάσχωσι τῆς ἐνοριακῆς συνελεύσεως, μὴ παρευρεθέντας δὲ κατὰ τὴν συζήτησιν τὴν πρὸ τῆς ψηφοφορίας.

Ἄρθρον 23.

Τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν ἐν πάσῃ ψηφοφορίᾳ ἀποτελεῖ τὸ πλέον τοῦ ἡμίσεος τῶν παρόντων καὶ ψηφιζόντων μελῶν, ἤτοι ἐπὶ 10. 6. ἐπὶ 13. 7. ἐπὶ 21. 11. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Ἄρθρον 24.

Ἐὰν ἔν τινι ψηφοδελτίῳ εὑρεθῶσιν ὀνόματα περισσότερα τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ, τὰ τελευταῖα ὀνόματα θεωροῦνται ὡς ἄγραφα. οὐδεμία δὲ βλάβη ἢ ἀκύρωσις τῶν ἐκλογῶν ἐπέρχεται, ἐὰν μεταξὺ τῶν ψηφοδελτίων ὑπάρχωσι καὶ λευκά, ἀποδεχθῇ δὲ ὅτι ἐρρίφθησαν ταῦτα ὑπὸ παρόντων ἐκλογέων.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΕΤΡΟΓΛΟΥΣ

Μετὰ λύπης ἀναγράφομεν τὸν ἄωρον θάνατον τοῦ ἀρχιμανδρίτου **Νικολάου Κουρουπέτρογλου**, ἀρχιερατικοῦ ἐπιτρόπου ἐν Καβάλλᾳ τοῦ μητροπολίτου Ξάνθης, κληρικοῦ εὐπαιδεύτου, χρηστοῦ καὶ κοσμίου, συμβάντα αὐτόθι τὴν ἑβδομάδα ταύτην. Ὁ ἀοίδιμος ἀρχιμανδρίτης ἀποφοιτήσας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐχρημάτισε καθηγητὴς τῶν ἱερῶν, Β' γραμματεὺς τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ὁπότε καὶ μετέβη εἰς Ρωσίαν μετὰ τῆς ἐπὶ στέψει τῆς Α. Α. τοῦ Τσάρου ἰδιαιτέρας Ἐπιτροπῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἐπανελθὼν προσελήρθη ὡς Πρωτοσύγκελλος τοῦ ἁγίου Ἐλασσῶνος Σωφρονίου καὶ εἶτα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ξάνθης Ἰωακείμ, μετὰ σπανίας εὐσυνειδησίας ἐκπληρῶν τὰ καθήκοντα αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ καὶ ἠγαπᾶτο παρὰ πάντων. Αἰωνία ἡ μνήμη αὐτοῦ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Πέτρος Ἀβραὰμ Σανσίρογλους, ὑπήκοος ὀθωμανὸς, τέως ὑπάλληλος φαρμακείου καὶ κάτοχος ἰσοτ ἐνορίας Ποτηρᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἑλένης, θυγατρὸς Ἰωάννου Μερκουρίου, λιθοξόου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, καὶ κατοίκου Βλάγκας, ἐναγόμενος ἐπὶ διαζυξει. Προσεπιδηλοῦνται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», καὶ «Ἀνατολῆς». 2

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30 Αὐγούστου 1899.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ Γραμματεύς.

Διάκ. *Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.*

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διώρισεν ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων νέων μαρτυρικῶν βαπτίσεως γενικὸν πωλητὴν καθ' ἅπασαν τὴν πρωτεύουσαν τὸν κύριον Παναγιώτην Καρδομμάτην, εἰς τὰ ἐν Γαλατᾷ αὐτοῦ καταστήματα.

Ὥρισε δ' ὅπως τὰ μαρτυρικὰ ταῦτα πωλῶνται ὡς ἑξῆς:

μὲ μετζιτιὲ ἀργυροῦν πρὸς γρόσια 20.

1ον μέγεθος,	*ἡ δωδεκὰς*	*Γρ.*	*10.*
2ον	»	»	»	*6.*
3ον	»	»	»	*4.*
4ον	»	»	»	*3.*

Ἐπὶ τῶν τιμῶν τούτων θὰ γίνηται 5 τοῖς ἑκατὸν ἔκπτωσις διὰ τοὺς μεταπράτας.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 40

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

. . . . . .

ΧΡ. ΠΑΠΑ-ΙΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5

διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3

ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Περὶ τῶν ἐν Βεσσαραβίᾳ κτημάτων τῶν ἁγίων Τόπων—Τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου—Χρηστὸν παράδειγμα εὐσεβοῦς πράξεως κτλ.—Βιβλία—Κανονισμὸς τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου, καλουμένου τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου, τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσρήσεις τῷ ἀξιοτίμῳ ὁμογενεῖ τραπεζίτῃ Εὐσταθίῳ Εὐγενίδῃ ἄγοντι τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ὡς καὶ τῇ Α. Ε. τῷ ἄρτι εἰς βασιλεύουσαν ἀφικομένῳ πρεσβευτῇ τῆς Τουρκίας ἐν Βρυξέλλαις Στεράνῳ Καραθεοδωρῇ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει αὐτοῦ.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Ε. ὁ ἐν Βρυξέλλαις πρεσβευτὴς τῆς Ὑψ. Πύλης Στέφανος Καραθεοδωρῆς, μετὰ τῆς θυγατρὸς καὶ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ κ. Στρέϊτ.

Προχθὲς δὲ αἱ Α.Α. Ε.Ε. ὁ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτὴς τῆς Ὑψ. Πύλης Κωστάκης Ἀνθόπουλος πασᾶς καὶ ὁ Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ πασᾶς ἀρχιμεταφραστὴς τῶν ἀνακτόρων.

—*Μονὴ Πάτμου.*—Οἱ ὁσιώτατοι πατέρες τῆς ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ ἱερᾶς πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἠτήσαντο πρό τινος παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἄδειαν μεταβάσεως εἰς Ρωσίαν πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῶς δυσπραγούσης ἱερᾶς μονῆς. Τῶν οἰκείων δὲ γενομένων διαβημάτων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παρὰ τῇ Ἁγιωτάτῃ Διοικούσῃ ρωσικῇ συνόδῳ διὰ τῆς ἐνταῦθα αὐτοκρατορικῆς ρωσικῆς πρεσβείας, ἐξεδόθη ἤδη τὸ σχετικὸν οὐκάζιον χορηγοῦν τὴν ρηθεῖσαν ἄδειαν τρισὶν ἐκ τῶν πατέρων τῆς μονῆς ταύτης.

—*Ἄφιξις.*—Ἐπανέκαμψεν ἐκ Προύσης εἰς βασιλεύουσαν τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος, ὃς χάριν λουτρῶν εἶχε μεταβῇ αὐτόσε.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΒΕΣΣΑΡΑΒΙΑ ΚΤΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

Περιῆλθεν ἐσχάτως εἰς χεῖρας ἡμῶν φυλλάδιον ἐκ 54 σελίδων σχήματος μικροῦ ὀγδόου συγκείμενον φέρον δὲ τὸν τίτλον ἀπάντησις εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος *Ἐδήσεις τῆς Πετρουπόλεως* ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰουλίου 1898 δημοσιευθὲν ἄρθρον περὶ τῶν ἐν Βεσσαραβίᾳ κτημάτων τῶν ἁγίων Τόπων».

Ἡ *Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια* κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς διὰ μακροτάτων πραγματευσαμένη περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ πολυκρότου τούτου μοναστηριακοῦ ζητήματος καὶ τὰς στήλας αὐτῆς διὰ λεπτομερειῶν ἀκριβῶν πληρώσασα, θ' ἀπέφευγε νῦν καὶ τὴν ἐλαχίστην περὶ τούτου μνείαν, ἀφοῦ ἡ φωνὴ αὐτῆς ἐγένετο φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἀφοῦ τὰ τε προταθέντα διαλλακτικὰ μέτρα καὶ ἡ μετριοπάθεια, ἣν ἀνέκαθεν ἐπεδείξαντο οἱ ἐνδιαφερόμενοι κάτοχοι τῶν σφετερισθέντων κτημάτων, ἤτοι οἱ τέσσαρες πατριαρχικοὶ θρόνοι Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ αἱ ἐκκλησιαστικαὶ κοινότητες τοῦ ὄρους Σινᾶ καὶ τοῦ ὄρους Ἄθω ὡς καὶ διάφοραι ἄλλαι εὐαγεῖς Μοναί, προὐβλήθησαν εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων, ἐὰν ἀφορμὴν εἰς τοῦτο δὲν παρεῖχεν ὁ ἄγνωστος ἡμῖν συντάκτης τοῦ φυλλαδίου τούτου, ὃς γνήσιον τυγχάνων τέκνον τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἀδόλου

χριστιανικοῦ πνεύματος πρὸς τὰ ἀναμφισβήτητα δίκαια τῶν ἁγίων Τόπων ἐμπεφορημένος καθῆκον αὐτοῦ ἐθεώρησε μετὰ στόνου ψυχικοῦ καὶ δι' ἐπιχειρημάτων ἀκαταμαχήτων νὰ ὑπερμαχήσῃ τῶν ἀπαραγράπτων τούτων δικαίων, ἀναιρῶν ἄρδην τὰ ἐν ταῖς *Εἰδήσεσι τῆς Πετρουπόλεως* πρὸ ἔτους καὶ ἐπέκεινα διεστραμμένως καὶ στριφοδίκως δημοσιευθέντα, διαφωτίζων δὲ καλῶς τοὺς ἁρμοδίους κύκλους καὶ τὸ εὐσεβὲς ὀρθόδοξον ρωσικὸν δημόσιον περὶ τοῦ ἀναμφιρρίστου δικαιώματος τῆς κυριότητος τῶν ἁγίων Τόπων ἐπὶ τῶν ἐν Βεσσαραβίᾳ κτημάτων.

Τὸ ἐθνικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ παρώτρυνε τὸν μνησθέντα συντάκτην τοῦ φυλλαδίου ὅπως αὐθορμήτως ἐν μέσῳ βαθείας ἀναλγήτου κωφεύσεως πρὸς τὴν ἐπανειλημμένως ἐκραγεῖσαν φωνὴν ὑπὲρ τῶν καταπατουμένων δικαίων τῶν Ἁγίων Τόπων ἄρῃ αὐτογνωμόνως φωνὴν σθεναράν, κατάδηλα ποιοῦν τὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ πληροῦντα εὐσεβῆ αἰσθήματα, τιμᾷ ἀληθῶς τὸν γράψαντα, διορῶντα μετὰ τιμιώσης αὐτὸν ὀξυδερκείας ὅτι, ἐὰν σήμερον πάντες οἱ Πατριαρχικοὶ Θρόνοι τρύχωνται ὑπὸ οἰκονομικῶν δυσπραγιῶν καὶ ἀδυνατῶσι νὰ φανῶσιν ἀνταξιοι τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτοῖς ὑλικῶν ἅμα καὶ ἠθικῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τὸ πλήρωμα αὐτῶν ἕκαστος, ἐὰν ῥωρῶνται ἥττονες τῶν προσδοκιῶν τῶν ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ἐστηριγμένων, αἰτία τῆς τοιαύτης δυσφόρου καταστάσεώς ἐστιν ἡ ἀπ' αὐτῶν αὐθαίρετος καὶ εἰς οὐδεμίαν δικαιολογίαν ὑπαγομένη ἀφαίρεσις τῶν προσόδων ἐκείνων τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων δι' ὧν καὶ μόνον συνετηροῦντο. Εὐχόμεθα ὅπως τὸ ζηλωτὸν παράδειγμα τοῦτο τοῦ «ἑνὸς ὀρθοδόξου» μιμηθῶσι καὶ ἄλλα ἐκ τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ φιλοστόργων τέκνων τῆς Ἐκκλησίας ὑψοῦντα τὴν δικαίαν φωνὴν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων καὶ διὰ τοῦ καλάμου αὐτῶν εὐθαρσῶς συνηγοροῦντα.

Θερμὰς ἐκφράζοντες εὐχαριστίας τῷ «ἑνὶ ὀρθοδόξῳ» ἐπὶ τῷ εὐσεβεῖ ζήλῳ μεθ' οὗ αὐτοπροαιρέτως ἦρε φωνὴν καὶ αὐθις ἐν μέσῳ τοῦ εὐσεβοῦς ὀρθοδόξου δημοσίου ὑπὲρ τῶν τιμαλφῶν συμφερόντων τῶν ἁγίων Τόπων, περαίνομεν τὰς βραχείας ταύτας γραμμὰς διὰ τῆς ἐν τῷ φυλλαδίῳ ὡραίας τοῦ διατριβογράφου καταλειδος, ἣν καθ' ὁλοκληρίαν ἀσπαζόμεθα, λέγοντος «*ἀποδοθήτω ἑκάστῳ τὸ προσῆκον αὐτῷ*», καὶ ἐπισφραγίσωμεν τὰς εὐχὰς καὶ τὰς αἰτήσεις ἡμῶν διὰ τῆς πεποιθήσεως ὅτι ἡ ρωσικὴ κυβέρνησις ἐντελέστερον ῥωτιζομένη θέλει πρῶτον μὲν ἀποδώσει δικαιοσύνην εἰς τοὺς ἁγίους Τόπους καὶ εἰς τὸν φύλακα τοῦ Παναγίου Τάφου, σεβομένη τὰς ἰδιοκτησίας αὐτῶν καὶ τὰς ἀρὰς γενεῶν ὁλοκλήρων εὐσεβῶν ὀρθοδόξων· ἔπειτα δὲ ὅτι θέλει ἀποδοκιμάσει τὰς ἐν Παλαιστίνῃ σκοτίους ἐνεργείας σπείρας ἀπαισίου, ἐπιδιωκούσης τὴν καταστροφὴν τῶν γεραρῶν μητέρων Ἐκκλησιῶν τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Ἀντιοχείας, τὴν ἐξάλειψιν τῶν ἱερῶν παραδόσεων, τὴν ἀποσκοράκισιν τῆς ἀνέκαθεν ὀρθοδόξου πολιτικῆς τῆς Ρωσίας καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ λόγου τῆς Ζωῆς, τοῦ βασιζομένου ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων διὰ τῶν ἐκθέσεων ὑπαλλήλων ἀμιλλωμένων νὰ μιμηθῶσι τὰ παραδείγματα ἄλλων ξένων πολιτικῶν, βασιζομένων ἐπὶ δελεασμάτων χρηματικῶν καὶ προσηλυτιστικῶν.»

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Ὁ γνωστὸς καθηγητὴς κ. Λουΐζος Ἡλιοὺ ἀπήγγειλε κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῆς ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἀδελφότητος «Μεταμορφώσεως» τὸν ἑξῆς λόγον, ὃν δημοσιεύομεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

«Καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος». (ΜΑΤΘ. ιζ', 2).

Περὶ τοὺς λόγους τούτους τοὺς περιεχομένους ἐν τῇ διηγήσει τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, συνεκεντρώθη τὸ πλῆθος τῶν σκέψεων, τὰς ὁποίας ἐγέννησεν εἰς τὸν νοῦν μου ἡ πρόσκλησις τοῦ Συμβουλίου τῆς πανηγυριζούσης Ἀδελφότητος, ὅπως ἐκφωνήσω πρόσφορον λόγον.

Αἰτία δὲ τούτου δὲν εἶνε μόνον ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἀδελφότης εἶνε ἐπώνυμος τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, καθ' ἣν ἔλαμψε τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· ἀλλὰ καὶ ἄλλη ἔχουσα ἀνάγκην μακροτέρας ἀναπτύξεως. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν λοιπὸν ταύτην καὶ εἰς τὰ ἐξ αὐτῆς πηγάσοντα συμπεράσματα ἐπικαλοῦμαι τὴν προσοχὴν ὑμῶν.

Δὲν ἀποδίδω ἀλληγορικὴν ἔννοιαν εἰς τοὺς λόγους τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ, ὅτι ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· διότι τοιαύτη ἑρμηνεία θὰ ἦτο αὐθαίρετος· ἀλλ' ἡ ψυχή μου κατειλημμένη ὑπὸ θαυμασμοῦ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ πρὸς τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐκπηγάζουσαν αἴγλην καὶ δύναμιν εὗρε τὴν φράσιν ταύτην ἁρμόζουσαν εἰς ἔκφρασιν τοῦ ἐξαισίου ἠθικοῦ κάλλους, τῆς ἀπαραμίλλου ἠθικῆς λαμπρότητος, τῆς θαυμασίας ἠθικῆς δυνάμεως τῶν ἐκπηγαζόντων ἐκ τοῦ Θεανθρώπου.

Τοῦτο δὲ τὸ τελευταῖον, ἡ ἠθικὴ δῆλα δὴ δύναμις ἡ πηγάζουσα ἐκ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ ἱκανοῦσα ἡμᾶς εἰς ἐκτέλεσιν ἀγαθῶν πράξεων, παρασταθεῖσα εἰς τὸν νοῦν μου ζωηροτέρα ἐκ τῶν εἰδήσεων, ἃς οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ Συμβουλίου τῆς Ὑμετέρας Ἀδελφότητος μοὶ ἔδοσαν περὶ τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς τῶν γενομένων καὶ τῶν σχεδιαζομένων, ἀνεκάλεσεν εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὸ συναισθητικὸν τῆς ψυχῆς μου τὰ συναισθήματα τοῦ θαυμασμοῦ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ

Κυρίου καὶ τὴν κρίσιν, ἣν ἀναλύων τοὺς χαρακτῆρας Αὐτοῦ ἐσχημάτισα περὶ Αὐτοῦ.

Διατὶ δὲ αἱ ὑπὸ τῶν ἀπεσταλμένων τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀδελφότητος δοθεῖσαί μοι καὶ αἱ ἐκ τοῦ κανονισμοῦ ἀντληθεῖσαι εἰδήσεις παρέστησαν εἰς τὴν ψυχήν μου ζωηροτέραν τὴν ἠθικὴν δύναμιν τὴν ἐκπηγάζουσαν ἐκ τοῦ Κυρίου ἡμῶν;

Διότι εἶνε ἀναμφισβήτητον, ὅτι οἱ ἱδρύσαντες τὴν Ἀδελφότητα ταύτην καὶ ὑπηρετοῦντες εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς ἐκ τοῦ Κυρίου ἔλαβον τὴν ὥθησιν καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβάνουσιν ἐνίσχυσιν. Πόθεν δὲ συμπεραίνω τοῦτο;

Καὶ γενικῶς μὲν δύναταί τις ἀσφαλῶς νὰ ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὅπου συχνὰ μελετᾶται καὶ κηρύττεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀδύνατον νὰ μὴ παραχθῶσιν ἠθικοὶ καρποί, ἀδύνατον νὰ μὴ ἀναφανῶσι διαθέσεις πρὸς εὐποιΐαν, ἀδύνατον νὰ μὴ βελτιωθῶσιν ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν τὰ ἤθη τῶν ἀνθρώπων· ἰδίᾳ δὲ περὶ Κοντοσκαλίου εἶνε γνωστόν, ὅτι ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν προνοίᾳ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἑρμηνεύονται ἐνταῦθα καὶ μελετῶνται τὰ θεῖα ῥήματα, καὶ ἔβλεπον σημεῖα καρποφορίας τοῦ θείου λόγου ἐν τῷ ζήλῳ, μεθ' οὗ τινες τῶν ἀκροωμένων αὐτοῦ ἐπεζήτουν τὴν καὶ εἰς ἄλλας ἐνορίας ἐπέκτασιν τοῦ θείου κηρύγματος καὶ προθύμως ὑπηρέτουν εἰς τὸ ἀναγνωστήριον καὶ εἰς ἀποτροπὴν χριστιανῶν ἀπὸ μέθης καὶ τῆς ἀκολουθούσης ἀταξίας καὶ δυστυχίας μετὰ ζήλου κατεγέναντο.

Ταῦτα λοιπὸν γινώσκων καὶ μαθών, ὅτι πλὴν τῶν πρότερον παραχθέντων ἠθικῶν καρπῶν ἐβλάστανεν εὐοίωνος νέος βλαστὸς ἐκ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς ῥίζης, ἡ πρὸς ὑποστήριξιν μὲν τοῦ κηρύγματος καὶ περιθαλψιν ἀσθενῶν ἀδελφῶν κατ' ἀρχὰς ἱδρυθεῖσα, ἔπειτα δὲ εἰς τὸ δεύτερον ἔργον μόνον ἐν τῷ παρόντι περιορισθεῖσα θρησκευτικὴ ἀδελφότης, ἡ πανηγυρίζουσα σήμερον «Μεταμόρφωσιν», ἔλεγον πρὸς ἐμαυτόν, ὅτι τὸ προνοίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ ἀκαμάτου λευίτου ἀρξάμενον ἔργον τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου καὶ ὑπὸ σεμνοῦ καὶ φιλοπόνου διδασκάλου συνεχιζόμενον ἤρξατο παράγον νέους καρπούς, νέαν χριστιανοπρεπῆ δρᾶσιν, εὐεργετικὴν μὲν εἰς τοὺς ἀπόρους ἀδελφούς, τοὺς περιπίπτοντας εἰς νόσον καὶ ἔχοντας ἀνάγκην ἰατρικῆς, φαρμακευτικῆς καὶ διὰ τροφῆς ἐπικουρίας, συντελεστικωτάτην δὲ εἰς προαγωγὴν τῆς χριστιανικῆς τρυφερότητος, τῆς εὐσπλαγχνίας, τῆς εἰς τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου ὑπακοῆς τῶν ἐνεργούντων τὴν εἰς τοὺς ἀπόρους ἀσθενεῖς ἐπικουρίαν, καὶ δὴ εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ.

Εἰς τὸ ὑπὸ τῆς «Μεταμορφώσεως» λοιπὸν ἀρξάμενον ἔργον ἀποβλέπων καὶ εἰς τὰ προγενέστερα αὐτοῦ καὶ συλλογιζόμενος πόσην μὲν καθ' ἑαυτὸ ἔχει τὸ φιλύπτωχον ἔργον Αὐτῆς ἀξίαν, ἡλίκοι δὲ ἠθικοὶ καρποὶ καὶ ἁγία καὶ ἠθικὴ δύναμις εἶνε δυνατὸν νὰ προέλθωσιν ἐξ αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ λόγου τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν τά τε γενόμενα καὶ τὰ γενησόμενα ὡς εἰς πηγὴν ἀφθάρτων, ἔλεγον· «Θεοῦ, ἡ δύναμις τοῦ Κυρίου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται.» Οἱ ἄνθρωποι ἐγκαταλελειμμένοι μὲν εἰς τὰς ἰδίας ἡμῶν μόνον δυνάμεις εἴμεθα ἀσθενεῖς εἰς πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ· ἀλλὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου μελετῶντες, ἐμπνεόμενοι ἐξ αὐτοῦ, δοκιμάζοντες τὴν γλυκύτητα τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, πιστεύοντες εἰς αὐτὸν ἀντλοῦμεν ἐκ τῆς ἀκενώτου Αὐτοῦ δυνάμεως βούλησιν καὶ δύναμιν εἰς πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ, προηγουμένως διὰ τῆς πράξεως καὶ τῆς πίστεως εἰς ἀπίστευτον βαθμόν, εἰς τὸν βαθμὸν ἐκεῖνον, ὃν θαυμάζομεν εἰς τὴν χριστιανικὴν βούλησιν καὶ δύναμιν τοῦ Παύλου καὶ τῶν ἄλλων Ἀποστόλων, τοῦ Χρυσοστόμου καὶ ἄλλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Πολυκάρπου καὶ ἄλλων μαρτύρων τῆς πίστεως.»

Διὰ τὸ μεγαλεῖον λοιπὸν τὸ ἀπαγάζον ἐκ τοιούτων χριστιανικῶν χαρακτήρων, διὰ τὴν καὶ ἐν ἡμῖν δυνατὴν ἀνάπτυξιν τοιούτων φρονημάτων καὶ τοιαύτης ἱκανότητος, διὰ τὰς ἐλπίδας, ἃς γεννῶσιν οἱ παραχθέντες ἤδη ἐν Κοντοσκαλίῳ καρποί, καὶ τὸ προαγόμενον χριστιανικὸν φρόνημα τῶν ἐνταῦθα τοιαῦτα ἔργα, οἷον τὸ τῆς Ἀδελφότητος, ἐργαζομένων χριστιανῶν, διὰ τὴν αἴγλην, ἥτις θὰ περιβάλῃ τὸ ἔργον τῆς Ἀδελφότητος καὶ τὰς ἄλλας συγγενεῖς ἐργασίας, ἐὰν σὺν Θεῷ διατελῶσιν οἱ ἐργαζόμενοι ἀπαρεγκλίτως βαδίζοντες τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου, ὑπηρετοῦντες ἁγνὴν καὶ ἄνευ ἄλλων ἐλατηρίων ὑπηρεσίαν εἰς τὸ ἅγιον θέλημα αὐτοῦ, διὰ τὴν λαμπρότητα ἥτις θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐν τῇ ὁποίᾳ τοι, αὗται θὰ τελῶνται ἔργα, ἀποδίδων τὰ πράγματα εἰς τὴν αἰτίαν αὐτῶν ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν· καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος», ἐννοῶν ἅμα καὶ τὸ κάλλος τοῦ προσώπου Αὐτοῦ καὶ τὸ ἐξ Αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ πηγάζον κάλλος τῶν ἀνθρωπίνων χριστιανικῶν κατορθωμάτων.

Τί δὲ εἶνε τοῦτο τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου, περὶ τοῦ ὁποίου τοσάκις ἤδη εἶπον ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν; τίς εἶνε ἡ λαμπρότης αὐτοῦ ἡ ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ ἡλίου ἢ μᾶλλον ἡ ὑπὲρ τὴν τοῦ ἡλίου;

«Ἀδύνατον ἀποβαίνει, λέγει σύγχρονον σέμνωμα τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐν τῇ νεωτάτῃ τῶν συγγραφῶν αὐτοῦ, ὁ Ἰωάννης Σκαλτσούνης, ἀδύνατον εἶνε νὰ μελετήσωμεν κεχωρισμένως μετὰ δογματικῆς ἀκριβείας τὰ συναποτελοῦντα στοιχεῖα τὸ πρόσωπον τοῦ Ἰησοῦ, τὸ τῆς Θεότητος τουτέστι καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, διότι οὐ μόνον συνυπάρχουσιν, ἀλλὰ καὶ συνταυτιζόμενα ἀποτελοῦσι τὸ ἀκατάληπτον μυστήριον τῆς ἑνότητος.

«Ἀλλ' ἐνῷ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν ἐνσάρκωσιν τοῦ θείου λόγου ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ ἀδύνατος ἀποβαίνει ἡ κεχωρισμένη μελέτη τῶν συνταυτιζομένων στοιχείων, οἱ μὴ εἰς Χριστὸν πιστεύοντες μελετῶσι καὶ κρίνουσι πάντα τὰ ἔργα καὶ

τοὺς λόγους τῆς Θεανθρώπου προσωπικότητος ὡς ἐκτάκτους μὲν καὶ διεγείροντας τὸν θαυμασμὸν πάντων, ἀλλ' ὡς μὴ ἐξερχομένους ἐκ τῶν ὁρίων τῶν νόμων τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

«Ἀλλὰ ποῦ καταλήγουσι καὶ οἱ ἀναχωροῦντες ἐκ τῆς προϋποθέσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ προτιθέμενοι νὰ ἐξηγήσωσι τὰ περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῶν νόμων τῆς ἀνθρωπότητος;

Περιορίζομαι εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῶν συμπερασμάτων τριῶν μόνον ἐκ τῶν ἓξ ἀνθρωπίνης ἀπόψεως ἐξετασάντων τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ Ρενάν, τοῦ Κάνιγγ, τοῦ Βίσμαιν. «Ἡ συνείδησις τῆς Θειότητος ἐπεφάνη ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ μεγαλωσύνῃ ἐν τῇ προσωπικότητι τοῦ Ἰησοῦ,» ἀναφωνεῖ ὁ Ρενάν. «Ἀναγνωρίζω, λέγει ὁ Κάνιγγ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνέ τι ἐξέχον τῶν νόμων τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ πάντες οἱ διαμφισβητοῦντες τὴν θειότητά του δὲν θεωροῦσιν αὐτὸν ὡς ἁπλοῦν ἄνθρωπον. Θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν ὡς προικισθέντα δι' ἐκτάκτων δωρημάτων, ἀγαθότητος, δυνάμεων, ἐπιλάμποντα δι' ἁγιότητος ἄνευ κηλίδος. Καὶ πάντες συμφωνοῦσιν ἀνομολογοῦντες, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπεσκίασε πάσας τὰς ἀνθρωπίνας τελειότητας διὰ τῆς ἀγαθότητος καὶ τοῦ μεγαλείου του.» Ὁ δὲ Βίσμαιν ἐργασθεὶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὅπως ἐξεύρῃ ἐξήγησιν τῆς ἐμφανίσεως ἐν τῷ στερεώματι τοῦ ἀπτοῦ καὶ ὁρατοῦ κόσμου τοῦ φαινομένου ἀστέρος κατέληξεν εἰς τὴν ἑξῆς ὁμολογίαν. «Τὸ ἐπ' ἐμοί, λέγει, ἡ σπουδαιοτάτη τῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἀποδείξεων περὶ τῆς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ ὑπερφυοῦς δυνάμεως εἶνε ὁ διαγραφόμενος χαρακτὴρ αὐτοῦ, πλήρης ἁγιότητος καὶ ἀπολύτου τελειότητος· διότι δὲν διαφέρει μόνον ἀπὸ πάντας τοὺς χαρακτῆρας, οὓς ἐδύναντο νὰ διαπλάσωσιν οἱ Εὐαγγελισταί, ἀλλ' εἶνε ἀκριβῶς καὶ ἐναντίος πάντων... Καὶ πῶς ἀρά γε ἀπαίδευτοι ἄνδρες, οἵοι ἦσαν οἱ Εὐαγγελισταί, ἐδύναντο νὰ ἐπινοήσωσι προσωπικότητα ἀπομακρυνομένην ἀπὸ τὸν ἐθνικὸν τύπον; Ἡ ἐξήγησις τοῦ φαινομένου εἶνε πρόδηλος. Οἱ Εὐαγγελισταὶ ἀντέγραψαν ζῶν πρότυπον, τοῦτο δὲ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον μᾶς ἐκπλήσσει καὶ ὑποδεικνύει τὸ μυστήριον· διότι ἡ παριστανομένη προσωπικότης τοῦ Ἰησοῦ διαφέρει πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ χαρακτήρ του ἔχει ἐναντία γνωρίσματα πάσης περιστοιχιζούσης αὐτὸν τελειότητος.»

Ἔχων πρὸ ἐμοῦ, ἐνῷ ἔγραφον, τὴν νέαν ἔκδοσιν τῆς «Θρησκείας καὶ Ἐπιστήμης» τοῦ ἀγαστοῦ πρεσβύτου καὶ ἀντιγράψας ἐξ αὐτῆς τὰς ἀνωτέρω ὁμολογίας μετὰ δυσκολίας κλείω τὸ βιβλίον, ἵνα ὁμιλήσω ἐξ ἐμαυτοῦ πρὸς ὑμᾶς· διότι τὸ ἔργον περιέχει ἐν σχέσει πρὸς το προκείμενον ζήτημα τόσον ὡραίας ἀναλύσεις καὶ ἐξετάσεις τῶν χαρακτήρων τοῦ Κυρίου, ὥστε δυσκόλως ἀνθίσταταί τις εἰς τὴν ὁρμήν, ἣν αἰσθάνεται, νὰ ἀντλήσῃ ἐκ τοῦ ἔργου πολλὰς ἀπαραμύθους σελίδας.

Ἀλλ' ἐπιθυμῶν νὰ ὁμιλήσω πρὸς ὑμᾶς οὐ μόνον ἁρμόζοντα εἰς ἐξήγησιν τοῦ κάλλους τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ σχετικὰ εἰς τὸ ἔργον τῆς πανηγυριζούσης Ἀδελφότητος ἔκλεισα τὸν θησαυρὸν καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ παρακολουθήσητε ἀναλύοντά τινας τῶν χαρακτήρων τοῦ Κυρίου.

Καὶ πρῶτον μὲν οἷον κάλλος ἀπαστράπτει ἐκ τοῦ χαρακτῆρος ἐκείνου τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις ἔχει μεγάλην σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον τῆς ὑμετέρας Ἀδελφότητος!

Τετραυματισμένος ἄνθρωπος κεῖται κάτω καθ' ὁδόν. Ὁ διερχόμενος εἶνε ξένος καὶ μισούμενος· διότι ὁ μὲν κατακείμενος εἶνε Ἰουδαῖος, ὁ δὲ διερχόμενος Σαμαρείτης. Ἀλλὰ κατάκειται ἄνθρωπος ἔχων ἀνάγκην βοηθείας· πρέπει νὰ βοηθηθῇ. Τοιαῦτα ἐδίδαξε τὸ θεάνθρωπον στόμα. Τὴν πρὸς τοὺς πεινῶντας, τοὺς ξένους, τοὺς γυμνούς, τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς ἐν φυλακῇ βοήθειαν εἰς οὐδένα περιορισμὸν τυπικὸν ἢ φυλετικὸν ἢ ἄλλον οἱονδήποτε ὑποβάλλει. «Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.»

Οὕτω καθολικὴν παρήγγελλε τὴν εἰς τοὺς πάσχοντας βοήθειαν καὶ οὕτως ἠσθάνετο πρὸς αὐτοὺς ἀπεριόριστον εὐσπλαγχνίαν.

Ἠλίκην δὲ φιλανθρωπίαν συνῃσθάνετο καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἠθικῶς τετραυματισμένους ἢ καὶ τοὺς κατ' ἀμφότερα νοσοῦντας, καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη,» ἔλεγε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους. «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι,» ἐφώνει πρὸς τὸν ὑπὸ ἁμαρτιῶν βεβαρημένον λαόν. «Ἴδε ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε», ἔλεγε πρὸς τὸν ἐξ ἁμαρτιῶν νοσοῦντα, θεραπεύων ἅμα σωματικὴν καὶ ψυχικὴν νόσον. «Χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι» ἔλεγε πρὸς τοὺς στενοκεφάλους καὶ μοχθηροὺς Φαρισαίους σκανδαλιζομένους διότι διέτριβεν ὁ Κύριος μεταξὺ ἁμαρτωλῶν, «οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροί, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. «Τίς ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ καταλείπει τὰ ἐννενήκοντα ἐννέα καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός; καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας λέγων αὐτοῖς· συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός». Τοὺς λόγους τούτους καὶ τὴν παραβολὴν ποσάκις ἠκούσαμεν, ποσάκις ἀνέγνωμεν· ἀλλ' ὅμως πάντοτε περιέχουσί τι τὸ θέλγον καὶ συγκινοῦν.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΧΡΗΣΤΟΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜ

εὐσεβοῦς πράξεως καὶ σταθερᾶς, ἀπὸ Θεοῦ, ἐλπίδος, σωτηρίας καὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ ἐπικειμένου, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, κινδύνου.

Τῷ πανιερωτάτῳ ἁγίῳ Βελεγράδων κ. Ἰωάσαφ.

Τὴν πανιερότητά της ἀδελφικῶς ἐνΚυρίῳ ἀσπάζομαι,

Ἐρωτῶ διὰ τὴν ποθητήν μου ὑγίειαν σου καὶ σὲ φανερώνω ὅτι προχθὲς σοῦ ἔγραψα καὶ σοῦ ἐσυντρόφευσα καὶ ἕνα γράμμα ἀπὸ τὸν σεβασμιώτατον γέροντά μας τὸν ἅγιον Νικομηδείας (α). Τώρα σοῦ φανερώνω, ὅτι ἐξ ἁμαρτιῶν μου, ἦλθεν ἡ θεήλατος πληγὴ εἰς τὰ χωρία τῆς Κόριτζας καὶ τῆς παλαιᾶς Πωγωνιανῆς (ἤγουν ἡ παγώλης) καὶ μὲ κοινὴν γνώμην τῶν εὐλογημένων χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας μου, ζητοῦμεν τὴν ἁγίαν Κάραν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Κοσμᾶ (β) ὅθεν λαμβάνοντας τὸ ἀδελφικόν μου γράμμα, χωρὶς καμμίαν ἀργοπορίαν νὰ μᾶς τὴν στείλῃς ἐδῶ μὲ ἕναν ἢ δύω ἱερομοράχους ἢ ἱερεῖς καὶ ἐλπίζω ὁποῦ διὰ πρεσβειῶν αὐτοῦ τοῦ ὁσίου (γ) νὰ μᾶς διαφυλάξῃ ἀβλαβεῖς (ὁ Θεός), καὶ αὐτὸ τὸ νεόκτιστον μοναστήριόν του νὰ λάβῃ ἀρκετὴν βοήθειαν ἀπὸ τοὺς εὐλογημένους χριστιανοὺς ἐπαρχιώτας μου, καὶ νὰ ἔχω ἀδελφικήν σου ἀπόκρισιν διὰ τὸ ἄνωθεν γράμμα τῆς σεβασμιότητός του, καὶ δι' αὐτὸ τὸ ζήτημά μας. Θεόθεν εἶης ὑγιαίνων εὐτυχὴς ὡς ἐπιποθεῖς. 1814 Ἀπριλίου 10 Ἰωάννινα.

Τῆς πανιερότητός Της

ἀδελφὸς ἐν Χῷ'. ἀγαπητὸς

καὶ ὅλως πρόθυμος

† ὁ Ἰωαννίνων **Γαβριὴλ** ι

«καὶ εἰ μὲν εὑρίσκεται αὐτὴ ἡ ἁγία κάρα ἔξω εἰς ἄλλο μέρος, εὐθὺς νὰ γράψῃς καὶ νὰ μοῦ τὴν στείλῃς χωρὶς ἀργοπορίαν».

(α) Οὗτος ἦν Ἀθανάσιος ὁ Κύπριος, ἀποθανὼν τῷ 1821.

(β) Κατήγετο οὗτος ἐκ Μεγάλου δένδρου τῆς Αἰτωλίας· μαρτυρήσας ἐν Μουζακιᾷ τῆς ἐπαρχίας Βελεγράδων τῷ 1779.

(γ) Ἐπὶ πίνακος βιβλίου τῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας ἀνέγνωμεν τὰ ἑξῆς (εἰς τοὺς ,αζοζ' (=1777) Αὐγούστου 22 ἡμέρα γ' ἦλθεν ἕνας ἀσκητὴς καὶ ἁγιώτατος ἄνθρωπος καὶ ἐγύρισεν εἰς ὅλα τὰ μέρη εἰς γραικίαν καὶ ἀρβανιτίαν καὶ ἐδῶ εἰς τὰ Βελάγραδα καὶ μᾶς ἐδίδαξεν ἅγια λόγια καὶ ἐθαύμασαν οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ τὰς διδαχὰς αὐτοῦ καὶ ἐπῆραν τόσον φόβον οἱ χριστιανοὶ καὶ μάλιστα αἱ γυναῖκες ἔκοψαν νὰ μὴ φοροῦν ποκάμιτα κόκινα καὶ ἄλλα κεντημένα μὲ χρυσάφι καὶ πολλὰ πράγματα ἔκαμεν, ὁποῦ τὶς ἠμποροῦ νὰ τὰ διηγηθῇ· καὶ γράφω τὴν ἡμέραν ὁποῦ τὸν ἐνταφίασαν ,αζοθ' (1779) Αὐγούστου 24· ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος Νικόλαος υἱὸς Κωνσταντίνου Νόκας καὶ ἔξαρχος.

Βεζὶρ Ἀλῆ πασᾶ.

Ἀπὸ τὸν ὑψηλότατον (Τ. Σ.)

Εἰς ἐσᾶς ρωμαῖοι Ναχαγὲρ Μπερατίου, Μουζακιάριδες καὶ Βλάχοι Γραποβάριδες, χωρία καὶ τζιφλίκια· σᾶς φανερώνω ὅτι γιὰ ὁποῦ ἔβαλα ἐπίτροπον διὰ νὰ μουφτιάσῃ τὸ Μοναστῆρι τοῦ γερο Κοσμᾶ καὶ ἐβοήθησα καὶ ἐγὼ ἄσπρα καὶ νὰ βοηθήσετε καὶ ἐσεῖς καθὼς νὰ σᾶς εἰπῆ ὁ Δεσπότης, διὰ νὰ φασθῇ αὐτὸ τὸ Μοναστήριον· καὶ ὁποιος νὰ μὴ βοηθήσῃ θέλει μοῦ ἀπομείνῃ τὸ χατῆρι καὶ ὕστερον θελαταπληρώσῃ διπλᾶ. Καθὼς σᾶς προστάζω ἔτζη νὰ ἀκολουθήσητε ἐξ ἀποφάσεως.

Τὴν 12 Σεπτεμβρίου 1813 Ἀργυροκάστρῳ.

Ἕτερον

Ἀλῆς

Χαὴρ δόβατζίδες μου Μητροπολίτα τοῦ Μπερατίου καὶ Κόλη Μήτρου καὶ Χατζῆ Γιάγκω, σᾶς χαιρετῶ καὶ σᾶς φανερώνω, ὅτι ἐκατάλαβα τὰ ὅσα μοῦ γράφετε καὶ ἔγειτνα βουκούφης καὶ ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον· καὶ τὸ ἔκαμα χάζι πολὺ ὁποῦ ἐγυρίκατατ μουκαέτιδες διὰ τὸν Γερο-Κοσμᾶν. Γιὰ ὁποῦ ἔρχεται τώρα αὐτοῦ ὁ Ἡγούμενος καὶ ὁ Νικόλαος μαζὺ μὲ τὸν πρωτομάστορα καὶ νὰ βάλεται νὰ φθιάσῃ τοὺς ὀντάδες καὶ το κουλοῦρι τοῦ Μοναστηρίου, ὁποῦ νὰ γένῃ τεκμήλ· ἀπὸ ὅλα τὰ Μοναστήρια, ὅτι τώρα μὲ τὸ ἔλθιμου θελαέλθω ἐκεῖ καὶ τὰς θέλω νὰ τὸ φτιάσετε· καὶ ὅλοι οἱ ρωμαῖοι τοῦ Μπερατίου νὰ βοηθήθήσουν μικροί τε καὶ μεγάλοι· καὶ γράφω καὶ τοῦ Ἰπραὴμ ἀράπη διὰ νὰ σᾶς κάμῃ μουσαατὲρ σὲ κάθε δουλειά· καθὼς σᾶς γράφω νὰ κάμετε καὶ ὑγιαίνετε.

1814 Σεπτεμβρίου 12 Ἰωάννινα.

ΒΙΒΛΙΑ

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ὑπὸ Ἰω. Χλωροῦ, καθηγητοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Ὀθωμανικοῦ Γραφείου, **Τόμος Α'**.

Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου.

Ἀπὸ μηνὸς ἐξελθὼν τῶν πιεστηρίων τοῦ ἡμετέρου Τυπογραφείου ἐτέθη εἰς κυκλοφορίαν ὁ Α' τόμος τοῦ **Τουρκοελληνικοῦ Λεξικοῦ** τοῦ περισπουδάστου καὶ ἀνυσιμωτάτου τούτου ἔργου τοῦ ἐπὶ φιλοπονίᾳ καὶ τουρκομαθείᾳ διακεκριμένου ὁμογενοῦς ἐλλογίμου Ἰωάννου Χλωροῦ σημειῶν 1050 σελίδας διστήλους εἰς μέγα ὄγδοον σχῆμα, τετυπωμένος δὲ διὰ χαρακτήρων τυπογραφικῶν ὅλως καινουργῶν. Τῆς παρ' ἡ-

μὲν αὐθεντίας τῶν εἰδημόνων καὶ τουρκομαθῶν διὰ τοῦ ἐγχωρίου τύπου ἐγκαίρως ἤδη ἀποφηναμένης περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ πονήματος τούτου καὶ μετὰ ἐξιδιασμένης ἐθνικῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης χαιρετισάσης τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ἡμίσεος τοῦ ὅλου τούτου ἔργου, κορωνίδα δὲ τοῦτο πάντων τῶν προγενεστέρων παραπλησίων ἔργων θεωρησάσης, πάντῃ περιττὸν ἀποβαίνει ἡμῖν νὰ ἐπιπροσθέσωμεν ἐπιλέγοντές τι περὶ τῆς ἀκριβείας καὶ πιστότητος τῆς ἑρμηνείας τῶν λέξεων, περὶ τοῦ φειδωλοῦ καὶ περιεκτικοῦ τῆς ἐκφράσεως, καὶ περὶ τοῦ λεκτικοῦ καὶ τοῦ ὕφους τοῦ διήκοντος ἀπὸ τῆς πρώτης μέχρι τῆς τελευταίας σελίδος αὐτοῦ. Ἡμεῖς ἀγάμενοι τοῦ ἐν τῷ ὀγκώδει τούτῳ πονήματι ἐναποταμιευθέντος φιλολογικοῦ πλούτου τῆς ἐπισήμου γλώσσης τῆς ἀχανοῦς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ τὴν αἰγίδα τῆς ὁποίας διαβιοῦμεν ἀπ' αἰώνων, χαίρομεν μεγάλην χαρὰν καθορῶντες ὅτι τοῦ πλούτου τούτου ἀφειδιστέρα γενήσεται τοὐντεῦθεν μετάγγισις καὶ μετάδοσις τῇ τε σπουδαζούσῃ καὶ πρὸς τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης ἀξιέπαινον ἤδη ὀργασμὸν παρεχομένῃ ὁμογενεῖ νεότητι καὶ πᾶσι τοῖς χρείαν τούτου ἔχουσι. Τῶν χρόνων, καθ' οὓς ἐπιζημία ἀκηδεία ἀπεῖργεν ἡμᾶς τῆς ἐπικαρπώσεως τοῦ ἀρειδοῦς πλούτου τούτου παρειληλυθότων ἤδη, ἀγαλλιώμεθα νῦν ὅτι ἐξήλθομεν, καίτοι βραδέως, τῆς κατεχούσης ἡμᾶς ὀλεθρίας ἐκείνης πλάνης καὶ εὐθαρσῶς ἀποπλύνομεν τὸ παράπτωμα ἡμῶν ἐκεῖνο σπεύδοντες γοργῷ τῷ βήματι νὰ πληρώτωμεν τὰ κενά, ἅτινα ἐν ἡμῖν αὐτοῖς κατελίπομεν τότε ἑκουσίως τὰ μέγιστα ἑαυτοὺς ζημιοῦντες καὶ τὰς ζημίας ταύτας καὶ τοῖς μεταγενεστέροις, δυστυχῶς, ἡμῶν κληροδοτοῦντες. Χαίρομεν οὐ μόνον διότι ἡμεῖς διαρωτισθέντες ἤδη καλῶς σπεύδομεν ἵνα διαρωτίσωμεν καὶ τοὺς μεταγενεστέρους ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ διότι εὑρηνται καὶ παρ' ἡμῖν φιλοτιμότατοι καὶ φιλοπονώτατοι ἄνδρες, οἵτινες πάντα πόνον ὑπομένειν ἐθέλοντες, πᾶσαν θυσίαν ὑλικὴν γενναίως ὑριστάμενοι καὶ πάντα κίνδυνον—ἂς τὸ εἴπωμεν—πτωχεύσεως, ἀνατλάντες, προβαίνουσι χάριν ἡμῶν καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς σπουδαζούσης νεολαίας εἰς ἔκδοσιν πονημάτων τηλικούτας ὑλικὰς θυσίας ἀπαιτούντων, οἷον τὸ Τουρκοελληνικὸν Λεξικὸν τοῦ κ. Ἰω. Χλωροῦ, θυσίας, ἃς ἡμεῖς ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐσμὲν εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσωμεν.

Ἐναντι ὅμως τῶν θυσιῶν, ἃς τινας ἀπαιτοῦσι τὰ τοιαῦτα ἔργα, ἡμεῖς περιοριζόμεθα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς ἁπλῆν ἔκρρασιν ἐπαίνων πρὸς τὸν συγγραφέα καὶ δαψίλειαν ἀβρῶν ἐγκωμίων προσπαθοῦντες νὰ ἀπορύγωμεν τὴν ἔργῳ ἐπικουρίαν αὐτοῦ. Ἐπιβάλλεται πᾶσιν ἡμῖν, καὶ ἰδίᾳ τοῖς κατὰ τόπους μητροπολίταις τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ὅπως τὴν προσήκουσαν καταβάλωσι μέριμναν περὶ καταναλώσεως τοῦ ἔργου. Ἐπιβάλλεται αὐτοῖς ὅπως ὡς εὖ εἰδότες τὰς πολλαπλᾶς θυσίας καὶ ἀνάγκας, εἰς ἃς ὑπεβλήθη ὁ φερέπονος συγγραφεὺς καὶ ἐκδότης τοῦ σπουδαιοτάτου τούτου ἔργου μεριμνήσωσι δεόντως περὶ ἐγκαίρου ἀποστολῆς τῶν συνδρομῶν τῶν συνδρομητῶν καὶ τῶν καθυστερουσῶν ἀγγελιῶν, καθόσον ἀπὸ ἱκανοῦ ἤδη ἤρξατο καὶ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ Β' τόμου.

Τὰ βραχέα ταῦτα περὶ τοῦ πολυτίμου ἔργου τοῦ ὁτηροῦ λεξικογράφου Ἰωάννου Χλωροῦ σκιαγραφικῶς διατυποῦντες τὸ μὲν προτρεπόμεθα πάντας ὅπως ὁμοθύμως ὑποστηρίξωσι τὸ ἐπίμοχθον καὶ δαπανηρὸν ἔργον αὐτοῦ, τὸ δὲ ἀποτείνοντες αὐτῷ θερμὰ συγχαρητήρια εὐχόμεθα ἀπὸ ψυχῆς εὐόδωσιν τοῦ στοχαζομένου σκοποῦ.

—*Παιδικὸς Κόσμος.*—Ἀπροσκόπτως καὶ εὐστόχως ἐξακολουθεῖ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ ὁ «Παιδικὸς Κόσμος» τὸ γνωστὸν παιδικὸν παιδαγωγικὸν περιοδικὸν τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ φιλοπόνου νέου κ. Τομάζου Δεπάστα ἐκδιδόμενον. Ἡ δημοσιευομένη ἐν αὐτῷ ὕλη μορφωτικὴ λίαν καὶ ἐνδιαφέροντος ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἐφελκύουσα τὴν προσοχὴν τῆς νεότητος πυκνοῖ καθ' ἑκάστην τὴν φάλαγγα τῶν μικρῶν ἀναγνωστῶν. Χαίρομεν βλέποντες ὅτι ὁ «Παιδικὸς Κόσμος» ἤρξατο καθιστάμενος ὁ ἑλληνοπρεπὴς κόσμος τῆς μορφώσεως καὶ διαπλάσεως τῆς μαθητευούσης νεότητος.

✠ Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ
ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ*

Ἄρθρον 25.

Ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀπόλυτος πλειοψηφία, ἐπαναλαμβάνεται ἡ ψηφοφορία, μετὰ δευτέραν δὲ ἀποτυχίαν, ἡ ψηφοφορία γίνεται ἐπὶ τῶν δύο ἐχόντων τὰς περισσοτέρους ψήφους, ἐν περιπτώσει δὲ ἰσοψηφίας λύει τὸ ζήτημα ὁ πρόεδρος, ἐξάγων ἐκ τῆς κάλπης μίαν ψῆφον, χωρὶς νὰ ἐμβλέψῃ εἰς αὐτὴν ἥτις καὶ μηδενίζεται.

Ἄρθρον 26.

Μετὰ τὴν διὰ ψηφοφορίας ἐκλογὴν τῶν μελῶν τῶν ἐνοριακῶν ἀρχῶν, ὁ γραμματεὺς συντάσσει περιληπτικὸν πρακτικὸν τῆς ἐκλογῆς, ὅπερ ὑπογράφουσι πάντα τὰ μέλη τῆς συνελεύτεως, ὡς καὶ τὸ πρακτικὸν τῆς συνεδριάσεως.

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 251—252.

Ἐὰν μέλος τι τῆς συνελεύσεως ἀγνοῇ τὴν γραφήν, τότε ἀντ' αὐτοῦ ὑπογράφει τὰ πρακτικὰ ὁ γραμματεύς, ἐκεῖνος δὲ ἢ σφραγίζει διὰ τῆς ἀτομικῆς αὐτοῦ σφραγῖδος ἢ σταυροσημειοῖ, καταχωριζομένης ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ὑπογραφῶν τῆς φράσεως ταύτης «κατ' αἴτησιν τοῦ . . . . . ὑπογράφω . . . . . οὗτος δὲ σταυροσημειοῖ ἢ σφραγίζειν· ἐάν τινες παρόντες ἐν τῇ συνελεύσει καὶ λαβόντες μέρος εἰς τὴν ψηφοφορίαν δὲν θελήσωσι νὰ ὑπογράψωσι τὰ πρακτικὰ ἢ ἀποχωρήσωσι πρὸ τῆς ὑπογραφῆς, γίνεται μνεία τούτου ἐν ὑστερογράφῳ τῶν πρακτικῶν, φέροντι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως, ἵνα μὴ ἀκυρωθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συνεδριάσεως.

Πᾶσα ἔνστασις περὶ ἀκυρώσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς συνελεύσεως λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ταύτης οὐδόλως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ὅταν διὰ τοῦ βιβλίου τῆς παρουσίας τυγχάνῃ βεβαιουμένη ἡ παρουσία τοῦ μὴ ὑπογράψαντος.

Ἄρθρον 27.

Τὸ πολὺ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐνοριακῆς συνελεύσεως ὀφείλει ὁ πρόεδρος αὐτῆς δι' ἐκθέσεώς του περιληπτικῆς νὰ ὑποβάλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συνεδριάσεως τῷ Πατριαρχείῳ πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων, ἐπισυνάπτων καὶ πάντα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, ἅτινα σημειοῦνται ἐν ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ, εἰς διπλοῦν συντασσομένῳ καὶ συνυποβαλλομένῳ.

Ἄρθρον 29.

Ἐὰν ἐν τῇ πρώτῃ γενικῇ συνελεύσει τῶν ἐνοριτῶν ἀποβῇ ἀδύνατος ἡ ἐκλογὴ ἐξελεγκτῶν τῶν λογαριασμῶν ἢ ἐνοριακῶν ἀρχῶν ἢ ἀντιπροσώπων εἰς ἀνάδειξιν τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου ἢ πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου, ἐπαναλαμβάνεται δευτέρα συνεδρίασις κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα, ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ συγκροτήσεως καὶ δευτέρας συνεδριάσεως, τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ὁρίζει τοὺς καταλλήλους ἐξ ὀφρικίου, μόνον ὅταν πρόκειται περὶ ἐξελεγκτῶν τῶν λογαριασμῶν ἢ περὶ ἐνοριακῶν ἀρχῶν· ὅταν ὅμως, προκειμένου περὶ ἐκλογῆς ἀντιπροσώπων, εἴτε πρὸς ἀνάδειξιν τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου, εἴτε πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου, δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ συγκρότησις καὶ δευτέρας συνεδριάσεως, ἡ ἐνορία στερεῖται τοῦ δικαιώματος τῆς ἀποστολῆς ἀντιπροσώπου.

Ἄρθρον 29.

Ὁ διορισμὸς τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ τῶν ἐφοριῶν τῶν σχολῶν γίνεται διὰ τῆς ἐκδόσεως πατριαρχικοῦ γράμματος, ὅπερ ἀναγινώσκεται ἐπ' ἐκκλησίας.

Ἄρθρον 30.

Ἐνστάσεις κατὰ τῶν ἀποφάσεων ἐνοριακῆς συνελεύσεως δικαιοῦται νὰ ὑποβάλῃ πᾶς ἐνορίτης κεκτημένος τὰ προσόντα ἐκλογέως ἢ ἐκλεξίμου.

Ἄρθρον 31.

Πᾶς ὁ ἐνιστάμενος κατ' ἐκλογῆς τινος, ὅπως γίνηται δεκτὴ ἡ αἴτησις αὐτοῦ, πρέπει νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ ἐθν. Ταμεῖον ἐπὶ ἀποδείξει γρ. διακόσια, ἅτινα ἐπιστρέφονται μέν, ἐὰν θεωρηθῇ ὑπὸ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου δικαία καὶ νόμιμος ἡ ἔνστασις, καταλογίζονται δὲ εἰς ὄφελος τῶν σχολῶν τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, ἐὰν αὕτη ἀποδειχθῇ ἀβάσιμος· ἡ ἔνστασις πρέπει νὰ περιέχῃ λεπτομερῶς τοὺς προκαλέσαντας ταύτην λόγους, ἐπισυναπτομένων ἐν τῇ αἰτήσει πασῶν τῶν ἀποδείξεων τῆς ἐνστάσεως, πλὴν τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, μὴ ἐπιτρεπομένης κατὰ τῶν ἀποφάσεων ἐνοριακῆς συνελεύσεως, ἧς τὰ προσόντα φέρουσιν ὑπογραφὰς τὴν ἀπόλυτον πλειοψηφίαν τῶν παρόντων διαπιστούσας.

Ἄρθρον 32.

Ἐὰν οἱ ὑποβάλλοντες τὴν ἔνστασιν εἶναι πλείονες τῶν δύο, ὀφείλουσιν ἐν τῇ αἰτήσει αὐτῶν νὰ δηλώσωσι τὸ πρόσωπον, ὅπερ, ὡς πληρεξούσιος, θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως.

Ἄρθρον 33.

Πᾶσα ἔνστασις ὑποβάλλεται ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γενικῆς συνελεύσεως.

Ἄρθρον 34.

Ἐὰν ἡ ἔνστασις ἀποδειχθῇ βάσιμος καὶ ὀρθή, τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον ἀκυροῖ τὴν ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως καὶ διατάσσει τὴν συγκρότησιν νέας συνελεύσεως.

Ἄρθρον 35.

Τὰ δικαιώματα τοῦ διορισμοῦ τῶν ἐνοριακῶν ἀρχῶν, πηγάζοντος ἢ ἐξ ἐκλογῆς ἐνοριακῆς, ἢ ἐξ ὀρφικίου, ἐπιβαρύνουσι τὰ ἐνοριακὰ ταμεῖα, ἅτινα καὶ καταβάλλουσιν αὐτὰ κατὰ τὰ εἰωθότα.

Ἄρθρον 36.

Πάντα τὰ ἐπὶ τῶν ἐνστάσεων ἔξοδα ἐπιβαρύνουσιν ἀτομικῶς τοὺς ἐνισταμένους.

Ἄρθρον 37.

Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν, ὅσαι καλοῦνται ἀπὸ κοινοῦ πρὸς ἐκλογὴν ἑνὸς ἢ δύο αὐτῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἢ πρὸς ἐκλογὴν Πατριάρχου, συνῳδὰ τῷ 4ῳ ἄρθρῳ τοῦ περὶ ἐκλογῆς τοῦ Συμβουλίου Κανονισμοῦ, γίνεται ἐμμέσως ὡς ἑπομένως. Πλὴν τῶν ἐνοριῶν Φαναρίου, Τζιβαλίου, Βλάγκας, Ἐξ Μαρμάρων, Σταυροδρομίου, Ταταούλων, Εὐαγγελιστρίας, Φερίκιοϊ, Χάσκιοϊ καὶ Βογιατζήκιοϊ, ἐξ ὧν ἑκάστη θέλει ἐκλέγει πρωτοβαθμίως τοὺς ὡρισμένους ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ἀντιπροσώπους αὐτῶν, αἱ ἐνορίαι Βαλίνου, Ταξιάρχου καὶ Ξυλοπόρτης ἐκλέγουσι κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον ἀνὰ πέντε ἐκ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα ἐνοριτῶν· ὁμοίως καὶ αἱ ἐνορίαι Μουχλίου καὶ Φωτη-

ρᾶ, ὡς καὶ αἱ τοῦ Κοντοσκαλίου. αἱ δὲ ἐνορίαι Ἐδιρνεκαπίου, Σαλμακτομβρουκίου, Ἐγρικαπίου, Τοπκαπίου, Σαμασκιείου καὶ Τεκφουρσεραγίου ἀνὰ τρεῖς· αἱ ἐνορίαι Γαλατᾶ ἀνὰ τέσσαρας· ἐκ τῶν ἐνοριῶν Διπλοκιονίου ἡ μὲν πολυπληθεστέρα ἐκλέγει ὀκτώ, ἡ δὲ τοῦ Παλαιοῦ Μπάνιου τέσσαρας· ἐκ τῶν ἐνοριῶν Μ. Ρεύματος, Κουρούτσεσμε καὶ Βεβεκίου ἡ μὲν πρώτη ἐκλέγει ὀκτώ, αἱ δὲ λοιπαὶ δύο ἀνὰ τέσσαρας. Ἐκ τῶν ἐνοριῶν Ὑψωμαθείων καὶ Βελιγραδίου, ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐκλέγει ὀκτώ, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀνὰ τέσσαρας· καὶ ἐκ τῶν ἐνοριῶν Νεοχωρίου καὶ Στένης, αἱ μὲν πρῶται δύο ἀνὰ πέντε, ἡ δὲ τῆς Στένης τρεῖς· ἅπασαι αἱ ἐνορίαι αὗται συνέρχονται ἰδίᾳ κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων ὁριζομένην ἡμέραν καὶ ὥραν καὶ ἐκλέγουσι τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, οἵτινες συνέρχονται αὖθις ἐν τῷ ὑποδειχθησομένῳ ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων μέρει ὑπὸ τὴν προεδρείαν Π]χικῶν ἐξάρχων πρὸς ἐκλογὴν τῶν ὁριζομένων ἑνὸς ἢ δύο ἀντιπροσώπων, οἵτινες θέλουσι λαμβάνει μέρος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἢ τῶν δύο ἀντιπροσώπων διὰ τὴν ἐκλογὴν Πατριάρχου.

Ἄρθρον 38.

Αἱ ὑποβαλλόμεναι ἐνστάσεις κατὰ τῆς ἐκλογῆς τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐνοριῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐξετάζονται ὑπὸ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, συμφώνως πρὸς τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ, τὰς ἀρορώσας τὰς ἐνστάσεις κατὰ τῶν λοιπῶν ἐκλογῶν.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύουσα Π. Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ δηλοῖ, ὅτι κατασκευάσασα ἐν Εὐρώπῃ κατάλληλα βαπτιστικὰ μετάλλια, φέροντα τὴν βάπτισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Παμμακαρίστου, καὶ ἐπιθυμοῦσα, ὅπως καὶ ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου κυκλοφορήσωσι καὶ καταναλίσκωνται τὰ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἄριστα καὶ ἀνώτερα πάσης συστάσεως ταῦτα βαπτιστικά, ζητεῖ ἀνταποκριτὰς καὶ καταναλωτὰς τοῦ εἴδους τούτου ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἤτοι ἐν Σμύρνῃ, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν Ἀδριανουπόλει, ἐν Φιλιππουπόλει, ἐν Μιτυλήνῃ, ἐν Χίῳ, ἐν Ῥόδῳ, ἐν Τραπεζοῦντι, ἐν Σαμψοῦντι, ἐν Προύσῃ, ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἐν πάσῃ δήποτε ἄλλῃ πόλει καὶ ἐπαρχίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ ἀξιοῖ, ὅπως οἱ βουλόμενοι καὶ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀναλάβωσι τὴν κατανάλωσιν τῶν βαπτιστικῶν τούτων ἀποταθῶσι διὰ γράμματος αὐτῶν ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον τῷ σεβασμιωτάτῳ προέδρῳ τῆς Π. Κ. Ε. Ἐπιτροπῆς ἁγίῳ Βερροίας κ. Κωνσταντίῳ προτείνοντες καὶ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς ἀναλαμβάνουσι τὴν ἀποκλειστικὴν πώλησιν τῶν βαπτιστικῶν τούτων τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῶν ὁποίων τὸ Πατριαρχεῖον ἔγραψε καὶ συνενοήθη μετὰ τῶν κατὰ τόπους ἱερωτάτων μητροπολιτῶν.

Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Π. Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Πέτρος Ἀβραὰμ Σανσίρογλους, ὑπήκοος ὀθωμανός, τέως ὑπάλληλος φαρμακείου καὶ κάτοχος ἰοῆτς ἐνορίας Ποτηρᾶ, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ἵνα τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8ην τουρκιστὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ Πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἑλένης, θυγατρὸς Ἰωάννου Μερκουρίου, λιθοξόου, ὑπηκόου ὀθωμανῆς, καὶ κατοίκου Βλάγκας, ἐναγόμενος ἐπὶ διαζυξει. Προσεπιδηλοῦνται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις τρὶς δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», καὶ «Ἀνατολῆς». 3

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30 Αὐγούστου 1899.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας **Γερβάσιος.**

Ὁ Γραμματεύς.

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΙΣ

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διώρισεν ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων νέων μαρτυρικῶν βαπτίσεως γενικὸν πωλητὴν καθ' ἅπασαν τὴν πρωτεύουσαν τὸν κύριον Παναγιώτην Καρδομμάτην, εἰς τὰ ἐν Γαλατᾷ αὐτοῦ καταστήματα.

Ὥρισε δ' ὅπως τὰ μαρτυρικὰ ταῦτα πωλῶνται ὡς ἑξῆς:

μὲ μετζιτιὲ ἀργυροῦν πρὸς γρόσια 20.

1ον μέγεθος,	*ἡ δωδεκὰς*	*Γρ.*	*10.*
2ον	»	»	»	*6.*
3ον	»	»	»	*4.*
4ον	»	»	»	*3.*

Ἐπὶ τῶν τιμῶν τούτων θὰ γίνηται 5 τοῖς ἑκατὸν ἔκπτωσις διὰ τοὺς μεταπράτας.

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ καὶ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 41

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσια

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Περὶ χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας -Περιγραφὴ δύο ἀρχαίων ἱερῶν Εὐαγγελίων—Ἔγγραφα τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακίου—Ἐπίσημα βυζαντινὰ γράμματα—Δύο μνεῖαι ὑπὲρ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως—Ἑορτολόγιον τῆς (σύγαπάρ) ὀρθοδόξου Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας—Γνῶσεις χρήσιμοι τῇ ἱστορίᾳ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας—Ἱστορικὸν ἡμερολόγιον—Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ*

Λεξιλόγιον

ὅρων τινῶν, ἑλληνικῶν καὶ λατινικῶν.

Α.

Ἀβακίσκος (ὁ), Ἀβακίσκοι ἐκαλοῦντο τὰ τεμάχια λίθων ἢ μαρμάρων, διαφόρων χρωμάτων, ὡς καὶ ἄλλων ποικιλοχρόων συμμιγμάτων, ἅτινα οἱ ψηφοθέται μετεχειρίζοντο εἰς σύνθεσιν μωσαϊκῶν, κυρίως δ' εἰς ψήφωσιν δαπέδων. Τὰ τοιαῦτα ψηφωτὰ δάπεδα ἐκαλοῦντο *δάπεδα ἐκ ἀβακίσκοις*, τὰ δὲ δι' ἀβακίσκων ἄλλα ψηφοθετήματα, *ἔργα ἐκ ἀβακίσκοις*. Ὁ ἀβακίσκος ὠνομάζετο καὶ *κύβος* ἔτι δὲ καὶ *πεσσὸς* ἢ *πεττός*.

Ἀγορὰ (ἡ), ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὁ πρὸ τῶν βασιλείων, κυρίως, καθοριζόμενος χῶρος, ἐν ᾧ τὸ πλῆθος συνήγετο πρὸς διάσκεψιν ἐπὶ δημοσίων ὑποθέσεων, συνήρχοντο δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες ἵν' ἀπονέμωσι δικαιοσύνην.

Adrianées. Οὕτως ὠνομάζοντο αἱ κελεύσει τοῦ Ἀδριανοῦ ἱδρυθεῖσαι, ἐν εἴδει ναῶν, ἴδιαι οἰκοδομαί, εἰς τὰς ἱερὰς συνάξεις τῶν χριστιανῶν προορισθεῖσαι.

Affigere, ὅρα Σταυρός.

Αἴθριον (τό). Οὕτως ἐκαλεῖτο ὁ πρὸ τῶν Βασιλικῶν κατασκευαζόμενος τετράγωνος χῶρος, περιεστοιχισμένος ὑπὸ περιστυλίου. Ὠνομάζετο δὲ καὶ atrium ἢ parvis.

Ἄμβων (ὁ). Ἄμβωνες ἐκαλοῦντο τὰ ἑκατέρωθεν τοῦ χοροῦ τῶν ναῶν δύο μικρὰ βήματα, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀνεγινώσκοντο τεμάχια τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Ἐνίοτε ὑπῆρχον ἐν ταῖς Βασιλικαῖς καὶ τρεῖς ἄμβωνες, ἄλλοτε δ' εἷς καὶ μόνος μὲ τρία διάφορα βήματα, τὸ ἓν ὑψηλότερον τοῦ ἄλλου. Ὁ ἄμβων ἐκαλεῖτο καὶ βῆμα, pulpitum, auditorium καὶ πύργος.

Ἀμπεχόνιον (τό), ἐσθής, φόρεμα, χιτών.

Ἀμφικίων (ναός), ὁ ναός, περὶ τοῦ ὁποίου ὑπῆρχον κιονοστοιχίαι, σχηματίζουσαι στοὰν ἢ τὸ λεγόμενον περιστύλιον.

Ἀμφιπρόστυλος (ναός), ὁ ναός, ὃς εἶχε τέσσαρας κίονας ἐπὶ τῆς προσόψεως καὶ ἰσαρίθμους εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος.

Ἀνάγλυφον (τό), ὁ γεγλυμμένος διάκοσμος, ὁ προεξέχων τῆς ἐπιφανείας τοῦ λίθου ἢ μετάλλου, ἐφ' οὗ ἡ γλυφὴ γίνεται. Τὰ ἀνάγλυφά εἰσιν *ἔκτυπα* haut-relief, *ἡμίτυπα* demi-relief καὶ *πρόστυπα* bas-relieff

Ἀνώγειον (τό), ὁ ἐπὶ τοῦ ἰσογαίου τῶν διωρόφων ναῶν ὄροφος.

Ἀποστολεῖον (τό), ὁ τῷ ὀνόματί τινος τῶν Ἀποστόλων τιμώμενος ἱερὸς ναός.

Ἀραιόστυλος (ναός), ὁ ναός, οὗ τὸ μεταστύλιον ἦν μεῖζον τῶν ἓξ ἐμβατῶν.

Arenariae, ὅρα κατακόμβαι.

Atrium, ὅρα *αἴθριον*.

Auditorium, ὅρα ἄμβων.

Αὐλὴ (ἡ), εἶδος αἰθούσης, πρὸ τῆς ἐξωτερικῆς πύλης τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν Ἐκαλεῖτο καὶ impluvium.

Ἀψὶς (ἡ), ἡ ἀψὶς, ἥτις ἐσχημάτιζε τὴν εἴσοδον εἰς τὴ ἡμικυκλοειδῆν θέσιν τῶν Βασιλικῶν.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 281—285.

Β.

Βαπτιστήριον (τό). Τὰ βαπτιστήρια ἦσαν ναοὶ ἴδιοι, τῷ ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, συνήθως, τιμώμενοι, ἐλέγοντο δὲ καὶ *φωτιστήρια*.

Βασίλειος στοά (ἡ), ἡ ἐν ταῖς μεγάλαις ἀγοραῖς ἰδία στοά, εἰς ἣν κυρίως συνήρχοντο οἱ δικασταί.

Βασιλική (ἡ). Βασιλικαὶ ἐκαλοῦντο αἱ ἐν Ρώμῃ, κατὰ τὸν τύπον τῶν Βασιλείων στοῶν, οἰκοδομηθεῖσαι στοαί, αἵ βραδύτερον μετετράπησαν εἰς χριστιανικοὺς ναούς.

Βῆμα (τό), ἡ διὰ τὸν βασιλέα ἢ τὸν ἀρχιδικαστὴν ἰδία ὑψηλὴ θέσις ἐν τῷ ἡμικυκλοειδεῖ χώρῳ τῶν Ρωμαϊκῶν Βασιλικῶν. Βῆμα ἐκαλεῖτο καὶ ὁ ἄμβων. Ὅρα ἄμβων.

Βολβῶδες (σχῆμα), τὸ ἴδιον σχῆμα, ὅπερ, σὺν τῷ χρόνῳ, προσέλαβεν ἐν Ρωσσίᾳ ὁ τοῦ βυζαντινοῦ ρυθμοῦ τροῦλλος τῶν ἱερῶν ναῶν.

Bisomus, ὅρα σαρκοφάγος.

Βωμοθήριον (τό), τὸ πολύτιμον παραπέτασμα, δι' οὗ ἐκλείετο τὸ ἄνω μέρος τῶν θυρῶν τοῦ εἰκονοστασίου.

Βωμὸς (ὁ), τὸ θυσιαστήριον ἐν ταῖς πρώταις Βασιλικαῖς.

Γ.

Gammata, ὅρα Σταυρός.

Γραφὴ ἐν ὑγροῖς, ἡ μέθοδος τῆς δι' ὑδρομιγῶν χρωμάτων γραφῆς ἱερῶν εἰκόνων ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν ἱερῶν ναῶν, ἡ τοιχογραφία ἢ ὑδροχρωμογραφία.

Γυναικωνίτης (ὁ), ἡ ἐν τοῖς μεγάλοις ἱεροῖς ναοῖς διὰ κιγκλίδων περιπερραγμένη ἰδία διὰ τὰς γυναῖκας ὀροφή.

Δ.

Δάπεδα ἐν ἀβακίσκοις. Ὅρα ἀβακίσκος.

Decussata, ὅρα Σταυρός.

Δέλτοι μυστικαί (αἱ), οἱ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος ἀναγιγνωσκόμενοι πίνακες, ἐν οἷς περιελαμβάνοντο τὰ ὀνόματα τῶν προσφερόντων τὰ θεῖα δῶρα, τῶν ἀρχόντων, τῶν ἁγίων. τῶν μαρτύρων καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας θανόντων. Σκοπὸς δὲ τῆς ἀναγνώσεως τῶν πινάκων ἐκείνων ἦν ἡ κατάδειξις τοῦ δεσμοῦ, τοῦ συνδέοντος τῇ Ἐκκλησίᾳ πάντας τοὺς εἰς αὐτὴν ἀρωτιωθέντας. Οἱ πίνακες ἐκεῖνοι ἐκαλοῦντο καὶ *μυστικὰ δίπτυχα* πρὸς δὲ *κατάλογοι ἐκκλησιαστικοί*.

Diaconicum, τὸ ἐν ταῖς πρώταις Βασιλικαῖς ἴδιον οἰκοδόμημα, ἐν ᾧ ἐρυλάττοντο τὰ εἰς τὰς ἱερουργίας χρησιμεύοντα ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια. Ἐκαλεῖτο καὶ secretarium.

Διάστυλος (ναός), ὁ ναός, οὗ τὸ μεταστύλιον ἦν ἐξ ἐμβατῶν.

Δίκρανον (τό), ὅρα Σταυρός.

Δίπτυχα μυστικὰ (τά). Ὅρα Δέλτοι.

Δρομικὸν (σχῆμα). Οὕτως ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν βυζαντίνων τὸ σχῆμα τῶν Βασιλικῶν. Αἱ κατὰ τὸν τύπον τῶν Βασιλικῶν οἰκοδομούμεναι ἐκκλησίαι ἐκαλοῦντο *δρομικαί*.

Δρύφακτα (τά), προσωνυμία ἀποδιδομένη ὑπὸ τοῦ Σωζομένου εἰς τὰς τρεῖς θύρας τοῦ εἰκονοστασίου.

Ε.

Εἰδωλεῖα (τά), τὰ ἱερὰ τῶν ἐθνικῶν, οἱ εἰδωλικοὶ ναοί.

Ἔκτυπον (τό), ὅρα ἀνάγλυφον.

Ἐμβάτης (ὁ), ἡ ἡμιδιάμετρος τῆς βάσεως τῶν κιόνων.

Ἔμβλημα (τό), ἡ ψηφίς, πρὸς δὲ τὸ ψηφοθέτημα, τὸ μωσαϊκόν.

Ἔμβολα (τά), τὰ σήμαντρα· ὅρα Sacrum ferum.

Ἐξάγωνον (σχῆμα). Τὸ σχῆμα τῶν ναῶν, οἳ εἶχον ἓξ γωνίας.

Ἐξέδρα (ἡ). Ἡ ἐν τοῖς ἱεροῖς ναοῖς ἰδιαιτέρα θέσις τοῦ ἀρχιερέως. Ἐκαλεῖτο καὶ Καθέδρα καὶ Faldistorium.

Ἐπίκρανον (τό), τὸ κιονόκρανον.

Εὔστυλος (ναός), ὁ ναός, οὗ τὸ μεταστύλιον ἦν τεσσάρων καὶ ἡμίσεος ἐμβατῶν.

Η.

Ἡμίτυπον (τό), ὅρα ἀνάγλυφον.

Θ.

Θόλος (ὁ), κυρίως ὁ τροῦλλος τῶν ἱερῶν ναῶν.

Θολωτὸν (σχῆμα). Τὸ σχῆμα, καθ' ὃ τὰ ὕπερθεν ἄκρα τῶν δοκῶν τῆς στέγης τοῦ ναοῦ συνεκεντροῦντο ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς, οὕτως ὥστε τὸ ἐπιστέγασμα τοῦ ναοῦ, ἀρκούντως ὑψηλὸν φαινόμενον ἔσωθεν, προσελάμβανεν ἐξωτερικῶς τὸν τύπον τροῦλλου.

Θυρία ἅγια (τά), αἱ θύραι τοῦ εἰκονοστασίου.

Ι.

Illuminatio, τὸ φώτισμα, ἤγουν τὸ βάπτισμα.

Impluvium. Ὅρα τὴν λέξιν αὐλή.

Ἰχθύς (ὁ), λέξις συνθηματική, ἧς τὰ πέντε γράμματα ἐθεωροῦντο ὑπὸ τῶν πρώτων χριστιανῶν ὡς τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν λέξεων Ἰησοῦς, Χριστός, Θεοῦ, Υἱός, Σωτήρ.

Κ.

Καθέδρα (ἡ). Ὅρα ἐξέδρα.

Καμαρωτὸν (σχῆμα), τὸ σχῆμα, καθ' ὃ ἡ στέγη τοῦ ναοῦ, ἀνάκοιλος οὖσα, ἐσχηματίζετο ὑπὸ θόλων τοξοειδῶν.

Cantharus. Ἡ δεξαμενή, ἥτις ὑπῆρχεν ἐν τῷ *αἰθρίῳ* τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν καὶ εἰς ἣν ἔνιπτον οἱ πιστοὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπον. Ἐκαλεῖτο καὶ nympheum καὶ phiala=φιάλη.

Κατακόμβαι (αἱ). Οὕτω καλοῦνται κυρίως τὰ ὑπόγεια σπήλαια τῆς Ρώμης, εἰς ἃ καταφεύγοντες, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, οἱ χριστιανοί, ἐτέλουν τὰς ἱεροτελεστίας αὐτῶν καὶ ἐνεταφίαζον τοὺς νεκρούς των. Οἱ Ρωμαῖοι ἀπεκάλουν τὰς κατακόμβας arenariae.

Κατάλογοι ἐκκλησιαστικοί. Ὅρα Δίπτοι.

Κατώγειον (τό), τὸ ἰσόγαιον τῶν διωρόφων ναῶν.

Κιβώριον (τό), τὸ μικρὸν κουβούκλιον, ὅπερ, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τοῦ χριστιανισμοῦ, ὑπεβαστάζετο ἐπὶ τῆς Ἁγίας Τραπέζης ὑπὸ τεσσάρων κιόνων. Ἐλέγετο λατινιστὶ ciborium καὶ tabernaculum.

Ciborium. Ὅρα κιβώριον.

Κιονόκρανον (τό), τὸ κρανίον, ἤτοι ἡ κεφαλὴ τοῦ κίονος.

Κίων (ὁ καὶ ἡ), στήλη, κολώνα.

Κόγχη ἱερὰ (ἡ), ἡ θολωτὴ ἡμικυκλοειδὴς θέσις τοῦ θυσιαστηρίου. Λατινιστὶ concha.

Cuncha. Ὅρα Κόγχη ἱερά.

Confessio. Οὕτως ὠνομάζετο ὁ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἱερῶν ναῶν, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, τοποθετούμενος τάφος, ὃς ἐκαλύπτετο ὑπὸ μαρμαρίνης ἢ ἄλλης λιθίνης πλακός, ἐφ' ἧς ἐτελοῦντο τὰ θρησκευτικὰ μυστήρια. Ἐκαλεῖτο πρὸς τούτοις martyrium, memoria καὶ titulus.

Crux,

Croceem (in) sedere,

Crocem (in) suffigere,

Crucifigere καὶ

Crucifixus ἢ

Cruci fixus, ὅρα Σταυρός.

Quadrisomus, ὅρα σαρκοφάγος.

Κρύπτη (ἡ). Κρύπται ὠνομάζοντο τὰ φυσικὰ σπήλαια καὶ τὰ τεχνητὰ ὑπόγεια, εἰς ἃ οἱ χριστιανοὶ κατέφευγον κατὰ τοὺς χρόνους τῶν διωγμῶν.

Cursores, ἐκαλοῦντο οἱ διάκονοι, οἵτινες μετέβαινον, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, εἰς τὰς οἰκίας τῶν πιστῶν καὶ ἐκάλουν αὐτοὺς εἰς τὸν ναόν.

Κύανος (ὁ), εἶδος μεταλλικῆς οὐσίας καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς κατασκευαζόμενον γαλάζιον ἢ μέλαν χρῶμα, ὅπερ ἐχρησιμοποιεῖτο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων εἰς τὰς τοιχογραφίας.

Κῦβος (ὁ). Ὅρα ἀβακίσκος. Τὰ *ἔργα ἐν ἀβακίσκοις* ὠνομάζοντο καὶ *ἔργα ἐν κύβοις*.

Κυλινδροειδὲς (σχῆμα), τὸ σχῆμα, καθ' ὃ ἡ ἐκκλησία, καίτοι ᾠκοδομημένη ἐπὶ χώρου μὴ κυκλοτεροῦς, ἀλλ' ἐπιμήκους ἢ καὶ σταυροειδοῦς, εἶχε τὸν τροῦλλον ἐν σχήματι κυλίνδρου. Τὸ σχῆμα τοῦτο ἐλέγετο καὶ *κυλινδρωτόν*.

Κυλινδρωτὸν (σχῆμα), ὅρα κυλινδροειδές.

Κυκλοειδὲς (σχῆμα), τὸ σχῆμα, καθ' ὃ ὁ ἱερὸς ναὸς ἀνεγείρετο ἐπὶ χώρου κυκλοτεροῦς καὶ εἶχε τροῦλλον ἡμισφαιρικόν.

Κυριακὰ (τά). Οὕτως ὠνομάζοντο οἱ ἱεροὶ ναοί. Ἐκαλοῦντο δὲ πρὸς τούτοις *οἶκοι Θεοῦ*, *οἶκοι Ἐκκλησίας* καὶ *μαρτύρια*.

Κωνσταντίνειοι Βασιλικαί (αἱ). Οὕτως ἀποκαλοῦνται ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ πάντες οἱ ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, εἴτε κατὰ τὸν τύπον τῶν Βασιλικῶν ἀνεγερθέντες μεγάλοι ἢ μικροὶ ναοί, εἴτε κατ' ἄλλο σχῆμα οἰκοδομηθέντες, ἀλλὰ διὰ βασιλικῶν διακόσμων μεγαλοπρεπῶς εὐπρεπισθέντες.

Α.

Λιθόστρωτα (τά), τὰ ψηφιδωτὰ δάπεδα.

Loca illuminationis. Οὕτως ὠνομάζοντο τὰ φωτιστήρια, ἤγουν βαπτιστήρια, ὅταν εἶχον τὰς συνήθεις διαστάσεις.

Μ.

Magnum illuninatorium, μέγα φωτιστήριον, ἤγουν βαπτιστήριον.

Μαρτύρια (τά). Ὅρα κυριακά.

Martyrium καὶ

Memoria, ὅρα confessio.

Μεταστύλιον (τό), σειρὰ στηλῶν, galerie.

Μηλιὰς (γῆ)=Μηλία, λευκὸν χῶμα ἐκ Μήλου, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι ἐχρησιμοποίουν εἰς τὰς τοιχογραφίας.

Μονόπτερος (ναός), ὁ ναός, ὃς εἶχε μίαν μόνον περιφερῆ κιονοστοιχίαν, στηριζομένην ἐπὶ ὑψώματος, ἄνευ σηκοῦ.

Mosaïque, ὅρα μωσαϊκόν.

Mosaiste, ὅρα μουσειώτης.

Musaico, ὅρα μωσαϊκόν.

Μουσαϊκόν, ὅρα μωσαϊκόν.

Μουσεῖον (τό). Μουσεῖα ἐλέγοντο οἱ τόποι, οἳ καθιεροῦντο εἰς τὰς μούσας, ἤγουν σπουδαστήρια, ὧν οἱ τοῖχοι καὶ τὰ ὀροφώματα κατεκοσμοῦντο διὰ μωσαϊκῶν.

Μουσειωμα (τό), τὸ ψηφοθέτημα.

Μουσειόω-ῶ, κατασκευάζω μωσαϊκά.

Μουσείωσις (ἡ), ἡ τέχνη τοῦ κατασκευάζειν μωσαϊκὰ ἢ ἡ διὰ μωσαϊκῶν κατακόσμησις.

Μουσειώτης (ὁ), ὁ κατασκευάζων μωσαϊκά, γαλλιστὶ mosaïste.

Μωσαϊκὸν (τό). Μωσαϊκὰ ἐκαλοῦντο οἱ ἐκ τῶν τεμαχίων ποικιλοχρόων μαρμάρων ἢ φυσικῶν λίθων ἢ καὶ ἄλλων ποικιλοχρόων συμμιγμάτων συντιθέμενοι διάκοσμοι. Τὸ μωσαϊκὸν ἐλέγετο καὶ μουσαϊκόν, λατινιστὶ δὲ λέγεται musicum, ἰταλιστὶ musaico καὶ γαλλιστὶ mosaïque.

Ν.

Νάρθηξ (ὁ), ὁ μετὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ναοῦ χῶρος ὁ καὶ πρόναος ὀνομαζόμενος, χωριζόμενος δὲ διὰ τοίχων ἀπὸ τοῦ κυρίως ναοῦ, μεθ' οὗ συγκοινωνεῖ, συνήθως, διὰ τριῶν πυλῶν.

Nympheum, ὅρα cantharus.

Ξ.

Ξύλα ἅγια (τά), τὰ ἀντὶ κωδώνων ἐν τοῖς ναοῖς, ἄλλοτε, διὰ ξυλίνης σφύρας κρουόμενα ξύλα, λατινιστὶ sacraoligna.

Oblationarium, μικρὰ παρὰ τῷ θυσιαστηρίῳ, τράπεζα, ἐφ' ἧς ἐναπετίθεντο, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, αἱ προσφοραὶ (oblations) τῶν πιστῶν. Ἐκαλεῖτο ἐνταυτῷ πρόθεσις καὶ paratorium.

Οἶκος εὐκτήριος (ὁ), ἱερὸς ναός.

Οἶκοι Θεοῦ καὶ

Οἶκοι Ἐκκλησίας, ὅρα *κυριακά*.

Ὀκτάγωνον (σχῆμα), τὸ σχῆμα, καθ' ὃ ὁ ναὸς εἶχεν ὀκτὼ γωνίας. Ὠνομάζετο καὶ ὀκτώχωρον.

Ὀκτώχωρον (τό), ὅρα ὀκτάγωνον.

Ὀπισθόδομος (ὁ), ὁ ὄπισθεν τοῦ ναοῦ δόμος, ἐν ᾧ, κυρίως, ἐφυλάττοντο οἱ θησαυροί.

Π.

Παράστασις συμβολικὴ ἢ ἀλληγορικὴ (ἡ). Οὕτω καλεῖται ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀρχαιολογίᾳ πᾶσα εἰκὼν τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ αἰώνων, ἧς τὸ ἀντικείμενον ἐνεῖχε συμβολικήν τινα ἢ ἀλληγορικὴν ἔννοιαν.

Paratorium. Ὅρα Oblationarium.

Parvis. Ὅρα αἴθριον.

Pavimentum sectile, τὰ ψηφωτὰ δάπεδα, ἅτινα συνετίθεντο ἐκ τεμαχίων μαρμάρων ἢ ἄλλων φυσικῶν λίθων διαφόρων χρωμάτων, τριγώνων, τετραγώνων καὶ ἑξαγώνων τὸ σχῆμα.

Pavimentum tesselatum, τὰ ψήφινα δάπεδα, ἅτινα συνετίθεντο ἐκ τετραγώνων μόνον ἀβακίσκων.

Pavimentum verticulatum, τὰ ψηφιδωτὰ δάπεδα, ἅτινα κατηρτίζοντο ἐξ ἀβακίσκων ποικιλοχρόων, παρίστων δὲ ἀντικείμενα ἔμψυχά τε καὶ ἄψυχα.

Περίπτερος (ναός), ὁ ναός, ὃς εἶχε σηκὸν περιφερῆ, περιβαλλόμενον ὑφ' ἑνὸς ἁπλοῦ περιστυλίου, στηριζομένου ἐπὶ τριῶν βαθμίδων.

Πεσσὸς (ὁ) καὶ

Πεττὸς (ὁ), ὅρα *ἀβακίσκος*. Τὰ *ἔργα ἐν ἀβακίσκοις* ὠνομάζοντο καὶ *ἔργα ἐν πεττοῖς ἢ πεσσοῖς*.

Pictura de musivo, ἡ ψήφωσις τῶν δαπέδων διὰ ψηφίδων ἐκ τεχνητῶν ποικιλοχρόων συμμιγμάτων, *ἐγκαύστων* λεγομένων.

Pouzzolanne, πυριγενής τις ὕλη, ἣ ἐξωρύσσετο ἐκ τῶν κατακομβῶν τῆς Ρώμης, ἐχρησίμευε δ' εἰς τὰς οἰκοδομάς. Ἡ λέξις ἐσχηματίσθη, κυρίως, ἐκ τοῦ ὀνόματος ἰταλικῆς τινος πόλεως, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἡ ὕλη ἐκείνη εὑρίσκετο.

Presbyterium. Οὕτως ὠνομάσθη, μετὰ τὴν εἰς χριστιανικοὺς ναοὺς μετατροπὴν τῶν Βασιλικῶν, ἡ ἡμικυκλιώδης θέσις τούτων, ἐν ᾗ ὑπῆρχον τὸ βῆμα τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ αἱ ἕδραι τῶν συμπαρέδρων αὐτῷ διακόνων.

Πρόδομος (ὁ), ὁ ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ δόμος.

Πρόθεσις (ἡ), ὅρα oblati onarium.

Πρόναος (ὁ), καὶ

Πρόναον (τό), ὁ νάρθηξ.

Πρόστυλος (ναός), ὁ ναός, ὃς εἶχε τέσσαρας κίονας ἐπὶ τῆς προσόψεως.

Πρόστυπον (τό), ὅρα ἀνάγλυφον.

Προφητεῖον (τό), ὁ τῷ ὀνόματί τινος τῶν προφητῶν τιμώμενος ναός, ὡς *προφητεῖον* τοῦ Ἁγίου Ἠσαΐου.

Pulpitum, ὅρα ἄμβων.

Πυκνόστυλος (ναός), ὁ ναός, οὗ τὸ διάστημα τοῦ μεταστυλίου ἦν τριῶν ἐμβατῶν.

Πύλαι βασιλικαί (αἱ), αἱ τρεῖς πύλαι, δι' ὧν ὁ νάρθηξ συνεκοινώνει μετὰ τοῦ ναοῦ.

Πύλη ὡραία (ἡ), ἡ μεσαία τῶν βασιλικῶν πυλῶν.

Πύργος (ὁ), ὅρα ἄμβων.

Σ.

Sacrum ferum, ἅγιον σίδηρον, τὸ κοινῶς σήμαντρον. Τὰ σήμαντρα ἐκαλοῦντο ὑπό τινων καὶ *ἔμβολα*. Ὅρα τὴν λέξιν ταύτην.

Sacra ligna, ὅρα *ξύλα ἅγια*.

Σαρκοφάγος, 1) ὁ ἄσσιος λίθος, ὃν ἐξώρυττον ἀπὸ τὴν Ἄσσον παρὰ τὴν Τρωάδα, καὶ ὃς εἶχε τὴν ἰδιότητα τοῦ διαλύειν, ἐν διαστήματι τεσσαράκοντα ἡμερῶν, τὰς σάρκας καὶ τὰ ὀστᾶ, πλὴν τῶν ὀδόντων, παντὸς σώματος, ὅπερ ἐναπετίθετο εἰς αὐτόν· 2) ἡ σορός, ἢ λάρναξ ἐξ ἀσσίου λίθου, ἢ ἄλλου λίθου καὶ μαρμάρου, ἢ ἐκ μετάλλου. Ἐκαλεῖτο bisomus δίσωμος, trisomus τρίσωμος, quadrisomus τετράσωμος, ἀναλόγως τῶν ἐν αὐτῇ δύο, τριῶν ἢ τεσσάρων διαμερισμάτων. Κατετίθεντο ἐν ταῖς σαρκοφάγοις τόσα πτώματα ὅσα ἦσαν τὰ ἐν αὐταῖς διαμερίσματα. Πλείονα τῶν τεσσάρων διαμερισμάτων δὲν ὑπῆρχον.

Σηκὸς (ὁ), ὁ κυρίως ναὸς ἐν τοῖς ἱεροῖς τῶν ἀρχαίων, ἔτι δὲ ναὸς μικρός, ἡρῷον.

Σίδηρον ἅγιον (τό), ὅρα sacrum ferum.

Σολέας (ὁ), ὁ πρὸ τοῦ Ἁγίου Βήματος καὶ τοῦ ἄμβωνος χῶρος τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν.

Σταυρὸς (ὁ), crux. Ὁ σταυρὸς δὲν εἶχε κατ' ἀρχὰς τὸ κυρίως σταυροειδὲς σχῆμα, ἀλλ' ἦν μονόξυλος, σκόλοψ. Ἡ διὰ τοιούτου ὀργάνου ἐκτέλεσις τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν ἐκαλεῖτο παρὰ Ρωμαίοις in crocem suffigere ἢ in crocem sedere. Ὁ σταυρὸς εἶχε καὶ τὸ σχῆμα Υ καὶ τότε ἐκαλεῖτο furca=δίκρανον. Ὅταν δ' εἶχε τὸ σχῆμα Χ ἐκαλεῖτο decussata. Τὸ δ' ἐκ τεσσάρων Γ σχῆμα ἐλέγετο gammata. Ἡ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τοῦ συνήθους σχήματος σταύρωσις ἐκαλεῖτο crucifigere ἢ affigere, ὁ δὲ σταυροπαγής, ὁ ἐσταυρωμένος, δηλαδή, κατάδικος, ἐλέγετο crucifixus ἢ, ἐν δυσὶ λέξεσι, cruci fixus.

Σταυροειδὲς καὶ

Σταυρωτὸν (σχῆμα), ὁ τύπος, καθ' ὃν εἰς τὸν ναὸν προσεδίδετο τὸ σχῆμα τοῦ σταυροῦ διὰ τῆς εὐρύνσεως τῶν πλαγίων τοῦ χοροῦ μερῶν.

Στλεγγὶς (ἡ), 1) τὸ ὄργανον, ὅπερ οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἐν τοῖς λουτρῶσιν ἢ ἐν τοῖς γυμνασίοις ὅπως ἀποκαθαίρωσι τὸ πέρμα τοῦ λουομένου ἀπὸ τῆς ὑγρασίας καὶ τὸ τοῦ ἀθλητοῦ ἀπὸ τῶν ξένων σωμάτων, ἅτινα προσεκολλῶντο εἰς αὐτὸ κατὰ τὰ γυμνάσια· ὠνομάζετο δὲ strigilis· 2) ἑλικοειδὲς ἀνάγλυφον ῥάβδωμα, δι' οὗ κατεκοσμοῦντο αἱ σαρκοφάγοι, προσωμοίαζε δὲ τῷ σχήματι τοῦ ἀνωτέρω σημειωθέντος ὀργάνου.

Strigilis, ὅρα *Στλεγγίς*.

Τ.

Tabernaculum, ὅρα καὶ κιβώριον.

Tintinnabulum, κωδωνίσκος παρὰ Ρωμαίοις.

Titulus, ὅρα confessio.

Trans-septum, ὁ πρὸ τῆς ἡμικυκλιώδους θέσεως τῶν Βασιλικῶν χῶρος, ὃς κατείχετο ὑπὸ τῶν γραμματέων τοῦ δικαστηρίου, τῶν ἄλλων δικαστικῶν ἀξιωματικῶν καὶ τῶν δικηγόρων, ἀπεκλήθη δὲ χορὸς μετὰ τὴν εἰς χριστιανικοὺς ναοὺς μετατροπὴν τῶν Βασιλικῶν.

Τράπεζα (ἱερά, θεία, πνευματική), ἡ ἁγία Τράπεζα.

Trisomus, ὅρα σαρκοφάγος.

Τοιχογραφία (ἡ), ἡ δι' ὑδρομιγῶν χρωμάτων γραφὴ εἰκόνων ἐπὶ τῶν τοίχων καὶ αὐτὴ ἡ οὕτω γραφεῖσα εἰκών. Ὅρα Γραφὴ ἐν ὑγροῖς.

Τρουῦλλος (ὁ), ὅρα θόλος.

Τρουλλωτὸν (σχῆμα), τὸ σχῆμα, καθ' ὃ ὁ ναὸς εἶχε τὴν ὀροφὴν τρουλλωτήν, ἐκαλύπτετο, δηλαδή, ὑπὸ τρούλλου, λιθοδμήτου ἢ ξυλίνου.

Τύμπανον κυλινδροειδὲς (τό), ἡ κυκλοτερὴς δομή, ἡ μεταξὺ τοῦ τρούλλου καὶ τῶν τόξων τῶν ὑποστηριγμάτων αὐτοῦ, δι' ἧς ὁ τροῦλλος ἀνυψοῦτο.

Υ.

Ὑδροχρωμογραφία (ἡ), ὅρα Γραφὴ ἐν ὑγροῖς.

Ὑπερῷον (τό), ὁ ἐπὶ τοῦ ἰσογαίου ὄροφος τῶν διωρόφων λεγομένων ἱερῶν ναῶν.

Ὑπόβαθρον (τό), ἡ βάσις τῶν κιόνων.

Φ.

Faldistorium, ὅρα ἐξέδρα.

Φάτνωμα (τό). Οὕτως ἐκαλεῖτο, κυρίως, τὸ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν κοῖλον μέρος, ἐν ᾧ ἐτίθετο ἢ ἐγράφετο ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἢ τοῦ Ἁγίου, οὗ τῷ ὀνόματι ἡ ἐκκλησία ἐτιμᾶτο.

Φιάλη (ἡ), ὅρα cantharus.

Φωταγωγὸς (ἡ). Φωταγωγοὶ ἐκαλοῦντο αἱ τῶν ἐκκλησιῶν θυρίδες καὶ ἐν γένει τὰ ἀνοίγματα, δι' ὧν τὸ ἐσωτερικὸν αὐτῶν ἐφωτίζετο.

Φώτισμα (τό), τὸ βάπτισμα.

Φωτιστήριον (τό), ὅρα βαπτιστήριον.

Χ.

Χορὸς (ὁ), ὅρα traus-septum.

Ψ.

Ψαλὶς (ἡ). Ψαλίδες ἐκαλοῦντο τὰ ὑποστηρίγματα τοῦ τρούλλου.

Ψευδοδίπτερος (ναός), ὁ ναός, ὃς ἐκοσμεῖτο ἁπλῷ περιστυλίῳ, ἀπέχοντι τῶν τοίχων τοῦ σηκοῦ ὅσον ὁ ἐξωτερικὸς τοῖχος τῶν διπτέρων.

Ψηφιδωτὸν (τό), καὶ

Ψήφινον (τό), μωσαϊκόν.

Ψηφὶς (ἡ). Ψηφίδες ἢ καὶ ψῆφοι ὠνομάζοντο τὰ τεμάχια μαρμάρων ἢ λίθων ἢ ἐγκαύστων, τὰ χρησιμεύοντα εἰς ψηφοθετήματα.

Ψηφοθέτημα (τό), μωσαϊκόν, μουσείωμα.

Ψηφοθέτης (ὁ), ὁ τεχνουργὸς ψηφοθετημάτων, ὁ μουσειώτης.

Ψηφοθετικὴ (ἡ), ἡ τέχνη τοῦ ψηφοθετεῖν.

Ψηφόθετον (τό), μωσαϊκόν.

Ψηφοθετῶ, κατασκευάζω ἢ συντίθημι μωσαϊκά.

Ψηφολόγημα (τό), μωσαϊκόν.

Ψηφολογία (ἡ), τὸ ψηφοθετεῖν.

Ψηφολόγος (ὁ καὶ ἡ), ὁ ψηφοθετῶν, ὁ τεχνουργὸς ψηφοθετημάτων.

Ψῆφος (ἡ), ὅρα ψηφίς.

Ψήφωσις (ἡ), τὸ ψηφοθετεῖν, μουσείωσις.

Ψηφωτὸν (τό), μωσαϊκόν.

Ψηφόω-ῶ, ψηφοθετῶ.

Α. Ε. ΚΟΠΑΣΗΣ
Μέγας Ρήτωρ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἱεροσολύμων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΥΟ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

Πάνυ εὐχαρίστως καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, ἐξ ἀποστολῆς τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου Σεβ. Μητροπολίτου Ἀμασείας κυρίου Ἀνθίμου, περιγραφήν, ἣν ἡ Α. Σ. ἐποιήσατο τὸν παρελθόντα Αὔγουστον, μετὰ τῶν ἐπισυνημμένων σχετικῶν ἱστορικῶν σημειώσεων περὶ αὐτῶν, δύο ἀρχαίων ἐπὶ μεμβράνης Εὐαγγελίων, ἅτινα κέκτηται ἀνέκαθεν ὁ παρὰ τῇ πύλῃ τῆς Ἀδριανουπόλεως (ἐν Κωνσταντινουπόλει) ἱερὸς ναὸς τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου.

Α'.

Τεῦχος εἰς φύλλον ἐκ μεμβράνης, συγκείμενον ἐκ φύλλων 417 διστήλων· ἑκάστη στήλη σύγκειται ἐκ γραμμῶν 29. Ὕψος τοῦ φύλλου 0,33 Μ. Γ.[1] πλάτος 0,25 Μ. Γ, ὕψος ἑκάστης στήλης 0,24 πλάτος δὲ 0,09 Μ. Γ. Ἑκάστη σελὶς σύγκειται ἐξ ἀγράφου

1. Μ. Γ. =μέτρον γαλλικόν.

ὥας (περιθωρίου) πλάτους 0,05 Μ. Γ. Ἐν τῷ 218 φύλλῳ ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῷ ὁρῶντι σελίδος αὐτοῦ ἀναγινώσκεται τέλος τοῦ Εὐαγγελίου «καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος κτλ. μέχρι τοῦ ἀμὴν» γέγραπται δὲ εἰς τρόπον τοιοῦτον ὥστε σχηματίζει διὰ τῶν γραμμῶν τοῦ κειμένου τύπον σταυροῦ· ἡ ἑτέρα σελὶς τοῦ αὐτοῦ φύλλου ἡ προσπίπτουσα ἀριστερᾷ τῷ ὁρῶντι τυγχάνει ἄγραφος, ὡς ἐπίσης ἄγραφα τυγχάνουσι καὶ δύο ἕτερα φύλλα ἤτοι τὸ 219 καὶ 220.

Ἅπαν τὸ τεῦχος ἐμπεριέχει τὰ ἱερὰ Εὐαγγέλια τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν κατὰ τὴν σημερινὴν διαίρεσιν αὐτῶν εἰς περικοπάς. Τὰ κεφάλαια τοῦ Ἀμμωνίου φαίνονται ἐπὶ τῇ ἄνω ὥᾳ τῶν σελίδων(α)· ἐλλείπουσι δὲ οἱ κανόνες τοῦ Εὐσεβίου(β). Ἡ μεμβράνη τοῦ τεύχους τυγχάνει λευκὴ καὶ καθαρά, ἡ δὲ γραφὴ ἀπηλλαγμένη ξεσμάτων καὶ σβεσμάτων, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ ἔνθεν μὲν τὴν εὐλάβειαν, ἔνθεν δὲ τὴν φιλοκαλίαν τοῦ ταχυγράφου. Ἡ μελάνη κλίνει μᾶλλον πρὸς τὸ ξανθὸν χρῶμα· τὰ ἀρατικὰ γράμματα τῶν περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου εἰσὶ κεφαλαῖα καὶ ἐπεξειργασμένα διὰ χρυσίου καὶ ποικίλων ζωηρῶν βαφικῶν χρωμάτων· ποῦ καὶ ποῦ ἐν τῷ τέλει τινῶν περικοπῶν ἀπαντῶσι ταινίαι διὰ χρυσίου καὶ χρωμάτων ποικίλων ἐπεξειργασμέναι καλλιτεχνικῶς.

Ἐν τέλει τῆς βίβλου τὸ 418 φύλλων ἐκ μεμβράνης καὶ τοῦτο λευκῆς καλύπτεται ἐξ ὑπομνήματος διὰ γραφῆς μεταγενεστέρας, δι' οὗ δηλοῦται ὅτι τῇ 6ῃ ἰουνίου τοῦ ἔτους 6946=1438 Ἰνδικτ. α'. ἀφιερώθη ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Ἀρσενίου, ἐκ Κρήτης ὁρμωμένου, εἰς τὴν μονὴν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Λόγου Σοφίας (ἐπὶ πατριάρχου Ἰωσὴφ Β'. εὑρισκομένου ἐν Φερράρᾳ τῆς Ἰταλίας δῆλον ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Ἰταλίᾳ συγκροτήσεως τῆς λῃστρικῆς συνόδου ἐν Φλωρεντίᾳ).

«Παρακατιὼν δὲ ἐν δευτέρῳ ὑπομνήματι μεταγενε»στέρῳ γέγραπται ὅτι τὸ ἱερὸν τοῦτο τεῦχος ἀφιερώθη »ὑπὸ τοῦ Μανουὴλ υἱοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἀνεψιοῦ τοῦ »ἀρχιερέως Γενναδίου ἐν τῇ παρὰ τὴν Πύλην τῆς Ἀ»δριανουπόλεως ἱερᾷ Μονῇ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος »Γεωργίου ἐν ἔτει 7076=1568 σεπτεμβ. 6 Ἰνδικ. ια'.

»Ἐν τῇ δευτέρᾳ σελίδι τοῦ αὐτοῦ φύλλου γέγραπται »ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Κων]πόλεως Σαμουὴλ τῇ 5ῃ »Μαΐου 1768 Ἰνδικτ. α'. παράγγελμα καὶ αὐστηρὰ »ἀπαγόρευσις ὅπως μηδεὶς τολμήσῃ νὰ ἀφαιρέσῃ τὸ »ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον ἀπὸ τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ ἁγίου »μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐπὶ ἀπειλῇ ἀρῶν φρικτῶν »καὶ αἰωνίου ἀναθέματος. Καὶ παρακατιὸν ἕτερον »τοιοῦτον ἀπειλητικὸν ὑπόμνημα ὑπὸ ἡμερομ. μαρτίου »26 τοῦ ἔτους 1815 Ἰνδ. γ'. φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ »Πατριάρχου Κων]πόλεως Κυρίλλου ς'. φαίνεται· ὡς »ἐπίσης καὶ ἕτερον τοιοῦτον παράγγελμα ἐν συνεχείᾳ »φαίνεται ὑπὸ ἡμερομ. ἰουνίου 21 τῷ 1853 φέρον τὴν »ὑπογραφὴν τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Κων]πόλεως Γερ»μανοῦ τοῦ Δ'.»

Μετὰ ταῦτα ἔπονται δύο φύλλα ἐκ παπύρου ἄγραφα· τὸ τεῦχος προρυλάττεται ἐκ δύο πινάκων ἐκ σανίδων κεκαλυμμένων διὰ πτιλωτοῦ βυσσινοχρόου ὑφάσματος μεταξίνου. Ἐφ' ἑκάστου πίνακος ὑπάρχουσι προσηρμοσμένα ἀργυρᾶ ἐπίχρυσα ἐλάσματα φέροντα ἔνθεν μὲν τὴν ἀνάστασιν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστάς, ἔνθεν δὲ τὴν Σταύρωσιν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστὰς ὡσαύτως ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις.

Β'.

Τεῦχος εἰς φύλλον ἐκ μεμβράνης συγκροτούμενον ἐκ φύλλων 329 διστήλων. Τὸ τεῦχος τοῦτο περιέχει τὰς περικοπὰς τῶν τεσσάρων Εὐαγγελιστῶν κατὰ τὴν σημερινὴν διαίρεσιν καὶ τὸ ἐν χρήσει μηνολόγιον. Ὕψος τοῦ φύλλου 0,36, πλάτος δὲ 0,27. Τὸ ὕψος ἑκάστης στήλης τῆς περιεχούσης τὸ κείμενον τοῦ Εὐαγγελίου 0,25, τὸ δὲ πλάτος ἑκάστης στήλης 0,07. Ἑκάστη στήλη σύγκειται ἐξ εἴκοσι γραμμῶν, καὶ ἑκάστη σελὶς ἔχει περιθώριον ἄνωθεν μὲν καὶ εἰς τὰ πλάγια 0,04, κάτωθεν δὲ 0,07.

Ἐν τῷ 63ῳ φύλλῳ ἐν τῇ δεξιᾷ τῷ ὁρῶντι σελίδι λήγει περικοπὴ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου, ἡ δὲ ἑτέρα σελὶς τοῦ φύλλου τούτου τυγχάνει ἄγραφος. Εἶτα ἀπὸ τοῦ 64ου φύλλου ἄρχεται περικοπὴ ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ ἱεροῦ Ματθαίου, ἧς προτάττεται τὸ σχῆμα ⌐¬ καλλιτεχνικῶς κατεσκευασμένον ἐκ χρυσοῦ καὶ ποικίλων ζωηρῶν χρωμάτων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου φέρεται διὰ κεφαλαίων γραμμάτων χρυσῶν ἡ εἴδησις τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου. Τοῦτ' αὐτὸ ἐντὸς

(α) Ἀμμώνιος ὁ Ἀλεξανδρεὺς τῷ 220 μ. χ. διήρεσε τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον εἰς 355 κεφάλαια· τὸ κατὰ Μάρκον εἰς 236. Τὸ κατὰ Λουκᾶν εἰς 342 καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην εἰς 232 κεφάλαια.

(β) Ὁ Εὐσέβιος τῷ 320 μ.χ. διήρεσε τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον εἰς 10 κανόνας, σημειώσας αὐτοὺς ὑπὸ τὰ κεφάλαια τοῦ Ἀμμωνίου, διὰ κεναβάρεως, διὰ τῶν γραμμάτων Α. Β. Γ. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, ἕως τοῦ στοιχείου Ι. δι' ὧν δείκνυται ἡ συμφωνία τῶν Εὐαγγελιστῶν. Ἡ δὲ διαίρεσις τοῦ σημερινοῦ κειμένου εἰς κεφάλαια ἐγένετο τῷ 1248 ὑπὸ τοῦ Καρδιναλίου Hugo de Santocaro. Ἡ δὲ πρώτη ἔντυπος ἔκδοσις τῆς Καινῆς Διαθήκης ἐστὶν ἡ ὑπὸ τοῦ Σιδερίου Ἐράσμου ἐξ Ὁλλανδίας ἐν Βασιλείᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1516 δημοσιευθεῖσα καὶ συγκειμένη ἐξ 7959 ἐδαφίων.

Ὁ δὲ Εὐθάλιος τῷ 458 μ.χ. διάκονος ὢν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ εἶτα ἐπίσκοπος Ἐουλκῆς, διήρεσε τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων τῷ 490 μ.χ. εἰς 16 ἀναγνώσματα· τὰς δὲ ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου εἰς 31 ἀναγνώσματα.

τοῦ τεύχους ἁπαντᾷ καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἄλλων Εὐαγγελιστῶν. Ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τῷ ὁρῶντι σελίδος τοῦ 97ου φύλλου, ἔνθα λήγει τὸ κείμενον τῆς περικοπῆς κεχάρακται τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ εἰς δύο σχήματα, ὧν τὸ μὲν εἰς μικρὸν σχῆμα, τὸ δὲ εἰς μέγα σχῆμα ὕψους μὲν 0,09, πλάτους δὲ 0,08 διὰ κινναβάρεως. Ὅμοιος τούτῳ σταυρὸς ἁπαντᾷ καὶ ἐν τῷ τέλει περικοπῆς τινος τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου ἐν τῷ ἰδίῳ τεύχει τὰς αὐτὰς διαστάσεις ὕψους καὶ πλάτους φέρων. Ἐν τῷ τεύχει τούτῳ τὸ 235 ἀριθμούμενον φύλλον μεμβράνης ἔστιν ἄγραφον.

Τὰ φύλλα τῆς μεμβράνης τοῦ τεύχους τούτου φαίνονται παχύτερα τοῦ προηγουμένου τεύχους· τυγχάνουσι δὲ ἐντελῶς λευκὰ καὶ καθαρά. Ἡ γραφὴ τοῦ κειμένου ἔστιν ἀπηλλαγμένη σβεσμάτων καὶ ξεσμάτων, τοῦθ' ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν καλαισθησίαν καὶ ἄκραν προσοχὴν τοῦ ταχυγράφου. Ἡ γραφὴ τοῦ τεύχους φαίνεται ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων μεταξὺ τοῦ δεκάτου καὶ ια΄. αἰῶνος· προηγοῦνται ἐν ἀρχῇ τοῦ τεύχους τρία φύλλα ἐκ παπύρου ἄγραφα, ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ τεύχους πέντε ἄγραφα, ἀλλ' ἐκ τούτων ἐπὶ τοῦ πρώτου φύλλου φαίνεται διατετυπωμένον παράγγελμα ἰδιόχειρον τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Γερμανοῦ Δ΄. ὑπὸ ἡμερ. 21 ἰουνίου 1853 ἀπαγορεῦον τὴν ἀποξένωσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου κειμηλίου ἀπὸ τοῦ παρὰ τὴν Πύλην τῆς Ἀδριανουπόλεως ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου.

Τὸ τεῦχος προφυλάττεται ἐκ δύο πινάκων ἐκ σανίδος, κεκαλυμμένων ἐξ ὁλοσηρικοῦ πορφυρόχρου· κοσμοῦνται δὲ ἀργυροῖς ἐπιχρύσοις ἐλάσμασι φέρουσιν εἰκόνας, ἔνθεν μὲν τὸν τίμιον σταυρὸν καὶ περὶ τὰς τέσσαρας αὐτοῦ γωνίας τὰς τέσσαρας εἰκόνας ζώων τὰς παριστώσας συμβολικῶς τοὺς τέσσαρας εὐαγγελιστάς, ἐπὶ δὲ τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς αὐτῆς πλακὸς φέρονται τέσσαρα ἀργυρᾶ ἡμισφαίρια· ὡσαύτως ἐπίχρυσα, ἔνθεν δὲ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπὶ θρόνου καθήμενον καὶ ἔχοντα δεξιόθεν μὲν τὴν Θεοτόκον, ἀριστερόθεν δὲ τὸν τίμιον Πρόδρομον καὶ εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τοὺς τέσσαρας Εὐαγγελιστὰς ἐντὸς τετραγώνου, ἔξωθεν δὲ τούτου κύκλῳ ὑπάρχουσιν εἰκόνες ἄλλων ἁγίων καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ἑτέρου τετραγώνου αἱ εἰκόνες τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ ἁγίου Δημητρίου ἱσταμένων, κάτωθεν δὲ αὐτῶν ἐν τῷ μέσῳ ὑπάρχει ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐφίππου.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου Δ. Φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α΄.

Ἔγγραφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας

Βολισσοῦ—Πυργίου—Ψιρρῶν

ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.*

Ἀριθ. 17.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῆς ἀνασκευῆς καὶ ἀναιρέσεως τῆς προσφάτως γενομένης ἑνώσεως τῶν τριῶν Σταυροπηγιακῶν χωρίων τοῦ τε Πυργίου, Βολισσοῦ καὶ Ψιρρῶν μετὰ τῆς Ἐπαρχίας καὶ Μητροπόλεως Χίου.

† **Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ ὑποθέσεων ὅσα ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς καλῶς ὡς οἷόν τε καὶ δικαίως καὶ πρεπόντως διετυπώθησαν καὶ διετάχθησαν ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς κοσμητόρων καὶ μελεδώνων τῆς Ἐκκλησίας πρὸς σύστασιν, κόσμον τε καὶ εὐπρέπειαν αὐτῆς ἀρορῶντα, συνέχοντά τε καὶ συγκρατοῦντα ἀσφαλῶς τὸν ἐκκλησιαστικὸν διάκοσμον τοῦ εὐαγοῦς κλήρου τῆς βασιλευούσης ταύτης καὶ προκαθημένης τῶν πόλεων, ταῦτα διόλου φυλάττεσθαι χρεὼν ἀμετάθετα καὶ ἀπαραποίητα καὶ ἀπαράβατα πάντῃ ὑπὸ τῶν ἐπιγενομένων ἐξῆς διαδόχων καὶ προστατῶν τῆς Ἐκκλησίας· καὖν ποτε κατά τινα, καιρικὴν ἐπήρειαν ἢ ὁρμὴν ἀκάθεκτον παρεισρρήσῃ τις καινοτομία καὶ νεωτερισμὸς ἀνατρέπων μὲν τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ τὸν ὅρον τῶν καλῶς τὴν ἀρχὴν ἐξευρεθέντων τε καὶ τυπωθέντων, διαλύων δὲ καὶ φθείρων τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοσμιότητος τὴν εὐπρέπειαν, ὀφειλόμενόν ἐστι πάντως διορθοῦσθαι τὴν τοιαύτην ἐπήρειαν καὶ ὑπὸ παντὶ δικαίῳ ἀνασκευάζεσθαι ὡς πρόξενον οὐ τῆς τυχούσης βλάβης τῷ ἐκκλησιαστικῷ διακόσμῳ καὶ περὶ τὰ καίρια τὴν λύμην ἐπάγουσαν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ αἱ πατριαρχικαὶ ἐξαρχίαι, αἱ κατὰ φιλοτιμίαν πατριαρχικὴν διδόμεναι κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῶν ἁγιωτάτων πατριαρχῶν τοῖς τιμιωτάτοις καὶ εὐγενεστάτοις κληρικοῖς τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ, ἀποστολικοῦ τε καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὡς ἀμφιπονοῦσι καὶ ἀσχολουμένοις περὶ τὰς ἐκ-

*Συνέχεια ἀπὸ σελ. 294—298, ἐν ᾗ ἡ σημείωσις ἀναγωστέα οὕτω· *ὁ ἐκδοὺς αὐτὸ πατριάρχης ἐστὶν ὁ ἀπὸ Νικομηδείας Παΐσιος Β΄ ὁ Κιουμουρτζόγλους, πατριαρχεύσας τὸ γ΄ ἐν ἔτει 1744—48.*

κλησιαστικὰς αὐτῆς χρείας τε καὶ ἐπισυστάσεις καὶ ἀναγκαίως συντελοῦσι τῇ κοσμιότητι καὶ εὐπρεπείᾳ αὐτῆς, ἀείποτε διετέλεσαν ἐλεύθεροι καὶ ἀνεπηρέαστοι καὶ ἀκατάσχετοι παρ' οὐτινοσοῦν ἄλλου προσώπου καὶ μόνῃ τῇ σταυροπηγιακῇ καὶ πατριαρχικῇ ἀξίᾳ καὶ προσωνυμίᾳ σεμνυνόμεναι, οὕτως φιλοτιμεῖσθαι μετὰ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν τοὺς κατὰ καιροὺς ἀξίους ἀναρανεῖσιν ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ κλήρῳ πρὸς τιμὴν ἐπάξιον καὶ κατάλληλον τὴν ἀμοιβὴν τῆς περὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς χρείας φιλοπονίας τε καὶ προθυμίας αὐτῶν, καὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς φιλοτιμίας ἥκμαζον καὶ ἤνθουν ἐν τῷ εὐαγεῖ κλήρῳ, σοφίᾳ καὶ ἠθικῇ διδασκαλίᾳ καὶ παντοίᾳ ἀρετῶν καὶ μαθημάτων ἰδέᾳ κεκοσμημένοι ἄνδρες οἱ τὸν εὐαγῆ τοῦτον κλῆρον ἀμοιλαρῶς κατακοσμοῦντες· ἀπὸ δὲ τῶν πατριαρχικῶν ἐξαρχιῶν τούτων μία οὖσα καὶ ἡ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ διατελοῦσα τῶν τριῶν σταυροπηγιακῶν χωρίων Πυργίου, Βολισσοῦ καὶ Ψιρρῶν μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἱερῶν μονυδρίων, τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου δηλαδὴ κατὰ τὰ Ψιρρὰ καὶ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς τὰ Διευχά, ἔτι δὲ καὶ μετὰ τῶν περὶ αὐτῶν χωρίων, δηλονότι Σιδηροῦντα, Διευχά, Φυτά, Σπαρτοῦντα, Πισπιλοῦντα, τὰ Μάρκου, Πυραμὰ καὶ τὰ λοιπά, ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς σταυροπηγιακὴ ἐξαρχία διατελέσασα μετὰ πάσης ἐλευθερίας καὶ ἀσυνάρτητος πάντῃ, καὶ οὕτω φιλοθωρουμένη τοῖς κατὰ καιροὺς νεμομένοις αὐτὴν πατριαρχικοῖς ἐξάρχοις, οὐκ οἴδαμεν ὅπως πρὸ ὀλίγων χρόνων ἔρθασε παρεκτραπῆναι τῆς ἀνέκαθεν αὐτῆς ἀσυναρτήτου ἐλευθερίας καὶ ἑνωθῆναι τῇ ἁγιωτάτῃ μητροπόλει Χίου, καθ' ὃν καιρὸν ἐνέμετο αὐτὴν ἐξαρχικῶς ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενόμενος Μέγας Λογοθέτης Μιχαὴλ Μάνος, ἐπὶ συνθήκῃ καὶ συμφωνίᾳ παραλόγως καὶ ἔξω τοῦ εἰκότος καὶ δέοντος συντελεσθείσῃ, ὥστε δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀποβίωσιν ἐκείνου ἀναιρεθῆναι μὲν αὐτῆς τὴν ἐξαρχικὴν ἀξίαν καὶ τάξιν, συνενωθῆναι δὲ τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου καὶ γενέσθαι ἓν μέρος μετ' αὐτῆς, ἀπὸ ἐξαρχίας μεταποιηθεῖσα εἰς ἐπαρχίαν· οὗ ἕνεκα ταῦτα φιλοτιμηθείσης παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος τῆς ἐξαρχίας ταύτης τῷ ἐνδοξοτάτῳ καὶ εὐγενεστάτῳ ἄρχοντι Μεγάλῳ Λογοθέτῃ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κυρίῳ Γεωργίῳ Καρατζᾷ, τῷ κατὰ πνεῦμα υἱῷ ἀγαπητῷ καὶ περιποθήτῳ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, καὶ τῆς ἐνδοξότητος αὐτοῦ ὡς καθολικοῦ ἐξάρχου ἀναρανέντος καὶ γενομένου αὐτῆς καὶ δικαιουμένου ἔχειν καὶ καρποῦσθαι καὶ νέμεσθαι αὐτὴν ἐλευθέρως καὶ ἀσυναρτήτως, καθὼς καὶ οἱ ἀνέκαθεν προχρηματίσαντες ἐν αὐτῇ ἔξαρχοι πρὸ τῆς πρὸ ὀλίγων χρόνων, ὡς εἴρηται, φθασάσης γενέσθαι παρατροπῆς ἐν αὐτῇ ἐκαρποῦντο καὶ ἐνέμοντο αὐτὴν ἐφ' ὅρου ζωῆς αὐτῶν, δεῖν ἔγνωμεν κοινῇ καὶ συνοδικῇ διαγνώσει, τὴν μὲν ὅπως ποτὲ φθάσασαν γενέσθαι παράλογον ἕνωσιν αὐτῆς ἀνατρέψαι καὶ ἀνασκευάσαι δίκλου, αὐτὴν δὲ τὴν Ἐξαρχίαν ἐλευθέραν ἀποκαταστῆσαι καὶ κεχωρισμένην πάντῃ ἀπὸ ἠστινοσοῦν συναφείας καὶ συναρτήσεως μετὰ τῆς Μητροπόλεως καὶ Ἐπαρχίας Χίου, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς πατριαρχικὴν ἔξαρχικὴν κατάστασιν ἐπαναγαγεῖν. Καὶ δὴ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαληφθεῖσα πατριαρχικὴ ἡμῶν ἔξαρχία τῶν ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ τριῶν σταυροπηγιακῶν χωρίων Πυργίου, Βολισσοῦ καὶ Ψιρρῶν μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς ἱερῶν μονυδρίων καὶ λοιπῶν προηριθμημένων χωρίων εἴη καὶ λέγηται καὶ γινώσκηται καὶ αὖθις πατριαρχικὴ Ἔξαρχία, καθὼς ἀνέκαθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς διετέλεσεν, ἐξουσιαζομένη καὶ διοικουμένη ἐξαρχικῶς ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ἐνδοξότητος δι' ἰδίων αὐτοῦ Ἐπιτρόπων μετὰ τῆς ἐπικαρπίας καὶ ἀπολαύσεως πάντων τῶν συνήθων καὶ διωρισμένων ἀνέκαθεν ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων καὶ δικαιωμάτων ἐλευθέρως καὶ ἀνενοχλήτως καὶ ἀνεπηρεάστως ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν περιληφθεῖσαν τοῦ ἐκδοθέντος τῇ αὐτοῦ ἐνδοξότητι Πατριαρχικοῦ εὐεργετηρίου γράμματος, μηδενὸς ἄλλου τὸ παράπαν, οὔτε τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ἱερωτάτου Μητροπολίτου Χίου, οὔτε ἑτέρου τινὸς προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ ἔχοντος μετοχήν τινα ἢ δικαιοδοσίαν ἐν αὐτῇ, ἐπὶ προφάσει τῆς, ὡς εἴρηται, πρὸ ὀλίγου γενομένης ἑνώσεως. Μόνος δὲ ὁ φιλοτιμηθεὶς αὐτὴν παρ' ἡμῶν καθολικὸς ἔξαρχος Μέγας Λογοθέτης ἐξουσιάζῃ καὶ δεσπόζῃ αὐτῆς, διακυβερνῶν αὐτὴν δι' ἰδίου ἐπιτρόπου, ὡς μόνος ὢν προστάτης καὶ διοικητὴς καὶ ἔξαρχος αὐτῆς. Ἡ δὲ φθάσασα ὁπωσδήποτε γενέσθαι ἕνωσις μετὰ τῆς Ἐπαρχίας Χίου, ὡς παραλόγως καὶ ἀδίκως καὶ παρὰ τὸ πρέπον συντελεσθεῖσα καὶ τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς καὶ εὐκατάστατον τάξιν τὴν πρὸς εὐπρέπειαν καὶ κοσμιότητα καὶ σύστασιν τοῦ εὐαγοῦς κλήρου ἁρμῶσαν ἀνασκευάσαι καὶ ἀνατρέψαι πειρωμένη διὰ τῆς τοιαύτης καινοτομίας καὶ τὸ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἑνώσει φθάσαν ἐκδοθῆναι πατριαρχικὸν Συνοδικὸν γράμμα, ὑπάρχωσιν ἄκυρα τοῦ λοιποῦ καὶ ἀνίσχυρα καὶ ἀνενέργητα πάντῃ καὶ ὡς μηδὲ γεγονότα τὸ παράπαν λογιζόμενα. Ὅστις δὲ τοῦ λοιποῦ τολμήσῃ οἱωδήτινι λόγῳ καὶ προφάσει διασεῖσαι καὶ παρασαλεῦσαι τὴν ἐξαρχικὴν ταύτης ἐλευθερίαν καὶ ἀσυναρτησίαν, ὁ τοιοῦτος ὁποίας ποτ' ἂν ᾖ τάξεως καὶ βαθμοῦ ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος, τοῦ ἑνὸς καὶ μόνου τῇ φύσει ἁγίου Θεοῦ ἡμῶν, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος. Αἱ πέτραι καὶ ὁ σίδηρος λυθήσονται, αὐτὸς δὲ οὐδαμῶς· κληρονομήσειε τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τὴν ἀγχόνην τοῦ Ἰούδα· στένων τε καὶ τρέμων εἴη ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὁ Κάϊν· ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ εἴη ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ προδότου τ' Ἰούδα καὶ τῶν θεομάχων Ἰουδαίων τῶν σταυρωσάν-

των τὸν Κύριον τῆς δόξης, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοι πώποτε ἐρ' οἷς ἐργάζεται καθ' ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ· τὰ πράγματα καὶ οἱ κόποι καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ εἴησαν εἰς παντελῆ ὄλεθρον καὶ ἀφανισμὸν καὶ ἐν μιᾷ γενεᾷ ἐξαλειφθείη τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μετ' ἤχου ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ ἀπὸ βίβλου ζώντων καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν τῆς γενομένης ταύτης συνοδικῆς εὐλόγου τε καὶ δικαίας διαγνώσεως ἐπὶ τῇ ἀνατροπῇ καὶ ἀνασκευῇ τῆς ῥηθείσης ἑνώσεως καὶ ἐπὶ τῇ βεβαιωθείσῃ παρ' ἡμῶν ἤδη τελείᾳ ἐλευθερίᾳ τῆς πατριαρχικῆς Ἐξαρχίας ταύτης, ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον ἐν μεμβράναις γράμμα σιγιλλιῶδες, καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἐδόθη τῷ ῥηθέντι Ἐνδοξοτάτῳ καὶ Εὐγενεστάτῳ Ἄρχοντι Μεγάλῳ Λογοθέτῃ κυρίῳ Γεωργίῳ Καρατζᾷ.

ᾳψνε', ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, ἐπινεμήσεως γ'.

† **Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

† *Ὁ Καισαρείας Παρθένιος*—† *ὁ Ἐφέσου Ναθαναὴλ*—† *ὁ Ἡρακλείας Γεράσιμος*—† *ὁ Κυζίκου Ἀναστάσιος*—† *ὁ Νικομηδείας Γαβριὴλ*—† *ὁ Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιος*—† *ὁ Δέρκων Σαμουὴλ*—† *ὁ Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος*—† *ὁ Προύσης Μελέτιος*—† *ὁ Πισσιδείας Παΐσιος*—† *ὁ Κρήτης Γεράσιμος*—† *ὁ Φιλιππουπόλεως Σεραφεὶμ*—† *ὁ Σερρῶν Ἰωαννίκιος*—† *ὁ Μιτυλήνης Ἄνθιμος*—† *ὁ Διδυμοτείχου Αὐξέντιος*—† *ὁ Δρύστρας Βαρθολομαῖος*—† *ὁ Χριστιανουπόλεως Δανιὴλ*—† *ὁ Ναυπλίου Νεόφυτος*—† *ὁ Προικοννήσου Νικηφόρος.*

Σημ. Μετεγράφη ἐκ τοῦ Ε' πατριαρχ. κώδικος σελ. 125. Ὁ δὲ πατριάρχης Κύριλλος, ὁ τοῦτό τε καὶ τὰ ἑφεξῆς δύο Σιγίλλια ἐκδούς ἐστιν ὁ ἀπὸ Νικομηδείας Κύριλλος Ε' ὁ Καράκαλος, πατριαρχεύσας τὸ β' κατὰ τὰ ἔτη 1752—57.

Ἀριθ. 18.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ ἤδη ἀνακαινισθέντος σιγιλλιώδους γράμματος ἔτους τοῦ κατὰ τὴν Χίον ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου προφήτου προδρόμου τῶν Μουρδῶν.

† **Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κ)πόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμ. Πατριάρχης.**

Εἴθισται μάλα καλῶς τῇ κοινῇ μητρὶ μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ διηνεκῆ κατατιθεμένῃ τὴν μέριμναν ἐπὶ τῇ συστάσει καὶ διαμονῇ τῶν ἁπανταχοῦ ἱερῶν τοῦ Θεοῦ σκηνωμάτων τὰ θρᾴσαντα τούτων διὰ σταυροπηγιακῆς ἀξίας εἰς αὐτονομίαν καὶ ἐλευθερίαν προαχθῆναι διὰ παλαιγενῶν σιγιλλίων ἐπιβεβαιοῦν αὖθις καὶ ἐπικυροῦν διὰ μεταγενεστέρων γραμμάτων καὶ ἀνακαινίζειν τὴν ἀρχαίαν ἐκείνων φιλοτιμίαν. Τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ τὰ πεπονηκότα ἀνακτᾶται καὶ τὰ γεγηρακότα λαμβάνει ἀνανέωσιν καὶ διαμένει διηνεκῶς ἀμιλλώμενα τῇ ἀπειρίᾳ τοῦ χρόνου, πάσης φθορᾶς διατελοῦντα ἀνώτερα· ὅπερ οὐ διέλειπεν ἐνεργούμενον ἄχρι τοῦδε ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς προνοίας, ἵνα μὴ ἀμαυρωθέντα τὰ καλὰ τῇ λήθῃ τοῦ χρόνου τὸ εἶναι αὐτῶν ἀπολέσωσι. Τουναντίον δὲ διὰ τῆς ἀνακαινίσεως προσπορίσωνται ἑαυτοῖς τὴν ἀειζωΐαν καὶ διαμείνωσιν ἀθανάτοις αἰῶσι συμπαρεκτεινόμενα.

Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἐνεφανίσθη ἤδη τῇ Ἡμῶν Μετριότητι ἴσον ἀπαράλλακτον πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος ἐκδοθέντος κατὰ τὸ ᾳψμ' σωτήριον ἔτος ὑπὸ τοῦ πρὸ ἡμῶν πατριαρχεύσαντος κὺρ Παϊσίου ἐπικυροῦντος τε καὶ ἐπιβεβαιοῦντος ἕτερον παλαιγενὲς σιγιλλιῶδες γράμμα τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου κὺρ Καλλινίκου διαλαμβάνον ὅτι τὸ ἐν τῷ χωρίῳ Βολισσῷ καλουμένῳ, κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Χίου διατελοῦν ἱερὸν καὶ σεβάσμιον μοναστήριον τὸ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ ἐπικεκλημένον τῶν Μουνδῶν διετέλεσεν ἀρχῆθεν πατριαρχικὸν καὶ σταυροπηγιακόν, φιλοτιμηθείσης αὐτῷ τῆς τοιαύτης σταυροπηγιακῆς ἀξίας καὶ ἐλευθερίας παρὰ τοῦ πάλαι ποτὲ ἀοιδίμου πατριάρχου κὺρ Ἱερεμίου· καθ' ὃν δὲ καιρὸν ἡ Βολισσὸς καὶ τὰ πέριξ ταύτης χωρία σταυροπηγιακὰ ὄντα συνενώθησαν τῇ μητροπόλει Χίου διὰ γράμματος τοῦ αὐτοῦ πατριάρχου κὺρ Παϊσίου συνέβη καταριθμηθῆναι ἐκείνοις κατὰ ἄγνοιαν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο μοναστήριον μετὰ τοῦ μετοχίου αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ζαρταλούδα ἐπιλεγομένου· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἀναχθείσης τῆς ὑποθέσεως τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ τὸν μονήρη μετερχομένων βίον ὁσιωτάτων πατέρων, καὶ ἐμφανισθέντων τῶν παλαιγενῶν πατριαρχικῶν σιγιλλιωδῶν αὐτοῦ γραμμάτων, ἐπεδόθη τὸ προειρημένον ἔσχατον ἐπιβεβαιωτήριον σιγιλλιῶδες γράμμα τοῦ κὺρ Παϊσίου εἰς πλείονα ἐνέργειαν καὶ ἀσφάλειαν. Τάνῦν δὲ οἱ εἰρημένοι ὁσιώτατοι Πατέρες βουλόμενοι ἀνανεῶσαι τὰ προγενέστερα πατριαρχικὰ σιγιλλιώδη γράμματα προσέδραμον τῇ Ἡμῶν Μετριότητι καὶ ἐδεήθησαν δοθῆναι αὐτοῖς ἡμέτερον πατριαρχικὸν ἐπιβεβαιωτήριον γράμμα. Ταύτην οὖν τὴν αἴτησιν ὡς εὔλογον καὶ δικαίαν εὐμενῶς ἀποδεξάμενοι, γράφομεν διὰ τοῦ παρόντος καὶ ἀποφαινόμεθα, ἵνα τὸ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Χίου ἐν τῷ χωρίῳ Βολισσῷ διατελοῦν προειρημένον σεβάσμιον μοναστήριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου προδρόμου καὶ βαπτισμοῦ Ἰωάννου, τὸ ἐπικεκλημένον τῶν Μουνδῶν, καθὼς ἐξ ἀρχῆς πρὸ χρόνων ἤδη ἀμνημονεύτων διετέλεσε πατριαρχικὸν σταυροπήγιον, κατὰ τὴν ἀψευδῆ βεβαίωσιν καὶ ἀπόδειξιν τῶν προρρηθέντων πατριαρχικῶν σιγιλλιωδῶν γραμ-

μάτων, οὕτω καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον ὑπάρχῃ καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται τῇ σταυροπηγιακῇ ἀξίᾳ καὶ ἐπωνυμίᾳ τετιμημένον μετά τε τοῦ εἰρημένου μετοχίου αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ ἐπιλεγομένου Ζαρταλούδα, καὶ πάντων τῶν ἀνέκαθεν προσκτηθέντων αὐτῷ πραγμάτων καὶ κτημάτων καὶ ἀριερωμάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, καὶ τῶν εἰσέπειτα προσκτηθησομένων αὐτῷ, καὶ μόνῳ τῷ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῳ πατριαρχικῷ θρόνῳ ὑποκείμενον καὶ ὑπ' αὐτοῦ δεσποζόμενον καὶ ἐξουσιαζόμενον, κρινόμενόν τε καὶ ἀνακρινόμενον καὶ διεξαγόμενον καὶ κυβερνώμενον, ἐλεύθερόν τε πάντῃ καὶ αὐτόνομον καὶ αὐτοδέσποτον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ ὅλως ἀσύδοτον, παρ' οὐδενὸς προσώπου, οὔτε μὴν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, κατεπεμβαινόμενον ἢ ἐπηρεαζόμενον, καὶ μηδενὶ μηδὲν ὀφεῖλον παρέχειν, εἰμὴ τριάκοντα ἄσπρα μόνον κατ' ἔτος τῇ μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ εἰς σημεῖον ὑποταγῆς. Οἱ δὲ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι ὁσιώτατοι Πατέρες ὀφείλουσι διάγειν καὶ πολιτεύεσθαι εἰρηνικῶς καὶ φιλαδέλφως, σωφρόνως τε καὶ εὐτάκτως καὶ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς μοναδικῆς πολιτείας, σπεύδειν τε καὶ φροντίζειν ὡς οἷόν τε διὰ παντὸς τῆς συστάσεως, αὐξήσεώς τε καὶ βελτιώσεως τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν μοναστηρίου τούτου καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ἡμῶν ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις, κοινῇ τε αὐτῶν γνώμῃ καὶ συναινέσει καὶ ἐκλογῇ ἀποκαθιστᾷν ἐν αὐτῷ ἡγούμενον ἄξιον καὶ δόκιμον ἐπὶ τῷ ἔχειν τὴν ἐπιστασίαν καὶ διοίκησιν τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου. Κἂν ποτὲ δὲν χρεία χειροτονίας γένηται ἔχωσιν ἄδειαν προσκαλεῖν ὃν ἂν θέλωσιν ἀρχιερέα ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν τὰς χρειώδεις χειροτονίας, χωρὶς τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως. Ὃς δ' ἂν τῶν πάντων ἱερωμένος ἢ λαϊκὸς ἀπὸ πάσης καὶ παντοίας τάξεώς τε καὶ καταστάσεως τολμήσῃ οἱῳδήτινι τρόπῳ κατεπεμβῆναι καὶ καταπατῆσαι, ἢ ἐπηρεάσαι καὶ βλάψαι καὶ ζημιῶσαι τὴν ἱερὰν ταύτην μονήν, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τῷ πυρὶ τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ ἐδόθη τῷ ρηθέντι ἱερῷ μοναστηρίῳ τοῦ προφήτου προδρόμου τῶν Μουνδῶν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳφνε'. κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον Ἰνδικτιῶνος Δ'.

† **Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Σημ. Μετεγράφη ἐκ τοῦ Ε'. πατριαρχικοῦ Κώδικος σελ. 128. Συνοδικαὶ ὑπογραφαὶ λείπουσιν ἐκ τοῦ Κώδικος.

Ἀριθ. 19.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ ἤδη ἀνακαινισθέντος σιγιλλιώδους γράμματος τοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Χίου ἱεροῦ καὶ σεβασμίου μοναστηρίου τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀναργύρων ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Λαγκάδι.

† **Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Ἔθος σὺν ἄλλοις καὶ τοῦτο καθέστηκε τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, βεβαιοῦσθαι δηλαδὴ καὶ ἐπικυροῦσθαι διὰ γραμμάτων Πατριαρχικῶν ὅσα περ ὑπὸ τῶν ἀκμασάντων κατὰ καιροὺς ἐν τῷ ἱερῷ αὐτῆς περιβόλῳ καὶ διαλαμψάντων ἀοιδίμων Πατριαρχῶν καὶ ἱερῶν κοσμητόρων ἐπ' εὐλόγοις αἰτίαις διεπράχθησαν καὶ συνετελέσθησαν καὶ νομίμως διετάχθησαν, γράμμασί τε πατριαρχικοῖς κατωχυρώθησαν καὶ κατησφαλίσθησαν, καὶ τούτων μάλιστα ὅσα πρὸς σύστασιν ἀρορᾷ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ἱερῶν τε σκηνωμάτων καὶ σεπτῶν καταγωγίων μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν καὶ συντήρησιν. Τῶν γὰρ τοιούτων ἡ ἐπισύστασις καὶ ἐπιβεβαίωσις παρὰ τῶν μεταγενεστέρων διαδόχων τῆς Ἐκκλησίας διὰ γραμμάτων νεωτέρων ἀνακαινιζομένη, ἀναγκαία πάντως διατελεῖ καὶ ὠφέλειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐργάζεται, ἐμψυχοῦσα οἱονεί καὶ ὡς εἰπεῖν ζωογονοῦσα τὰ πάλαι τῷ χρόνῳ γεγηρακότα καὶ νενεκρωμένα καὶ ἐκλιπεῖν κινδυνεύοντα παλινζωΐαν τούτοις χαριζομένη· πᾶν γὰρ τὸ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγύς ἐστιν ἀφανισμοῦ κατὰ τὸ ἱερὸν λόγιον· ἄλλως γὰρ ἀμεληθέντα καὶ παροραθέντα τά γε τοιαῦτα ἀμαυροῦται τῷ χρόνῳ καὶ τῆς μνήμης ἐξίτηλα γίνεται, τουτέστιν τὸ εἶναι ἀποβεβληκότα. Ὅθεν οἱ καλῶς τῆς Ἐκκλησίας προϊστάμενοι φροντίδα καταβάλλονται οὐ τὴν τυχοῦσαν ἀνανεοῦν καὶ ἀνακαινίζειν τὰ ἐπὶ συστάσει ἐκκλησιῶν καὶ ἱερῶν μοναστηρίων προσκομιζόμενα καὶ ἐμφανιζόμενα αὐτοῖς παλαιγενῆ καὶ ἀρχαῖα πατριαρχικὰ γράμματα διὰ μεταγενεστέρων πατριαρχικῶν σιγιλλίων καὶ ἐπικυροῦν τὰ ἅπερ καλῶς ἔρθασε γενέσθαι τὸ πρῶτον. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν προσεκομίσθησαν καὶ ἐνεφανίσθησαν ἤδη τῇ ἡμῶν Μετριότητι δύο παλαιγενῆ πατριαρχικὰ συνοδικὰ σιγιλλιώδη γράμματα τῶν ἀοιδίμων τούτων Πατριαρχῶν, τοῦ τε κυροῦ Παρθενίου καὶ τοῦ κυροῦ Ἰακώβου, διαλαμβάνοντα ἀμφότερα περὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Χίου, ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Λαγκάδι λεγομένῃ, ἱεροῦ καὶ σεβασμίου σταυροπηγιακοῦ Μοναστηρίου τοῦ τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων ἐνδόξων καὶ πανευφήμων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ· ὅτι ἅμα τῷ ἀνεγερθῆναι καὶ ἀνοικοδομηθῆναι τετύχηκε τῆς σταυροπηγιακῆς ἐπωνυμίας καὶ ἠξίωται παρὰ τοῦ μνημονευθέντος ἀοιδίμου Πατριάρχου κυροῦ Παρθενίου πάντων τῶν προνομίων ὅσα περ ἐσχήκασι καὶ τὰ

λοιπὰ κατὰ μέρος ἱερὰ καὶ σεβάσμια σταυροπηγιακὰ Μοναστήρια, τὰ τελοῦντα ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς περιωπῆς τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτου Πατριαρχικοῦ καὶ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, αὐτονομίαν φαμέν, ἐλευθερίαν τε καὶ ἀσυδοσίαν παντελῆ, καὶ ἔκτοτε μέχρι τῆς σήμερον διετέλεσε πατριαρχικὸν σταυροπηγιακὸν καὶ πάντῃ ἐλεύθερον, σεμνυνόμενον τῇ σταυροπηγιακῇ ἐπωνυμίᾳ καὶ τοῖς οἷς ἐκληρώθη κατ' ἀρχὰς εἰρημένοις πατριαρχικοῖς γράμμασιν. Ἤδη δὲ οἱ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι ὁσιώτατοι πατέρες φροντίζοντες ἐμμερίμνως καὶ προνοούμενοι τῆς ἐσαεὶ διαμονῆς καὶ καλῆς καταστάσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου, προσέδραμον τῇ προνοίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐδεήθησαν ἐπικυρωθῆναι τὴν σταυροπηγιακὴν αὐτοῦ ἀξίαν καὶ διὰ προσφάτου σιγιλλιώδους γράμματος, μήποτε τῇ τοῦ χρόνου προόδῳ ἡ σταυροπηγιακὴ αὕτη ἀξία λήθης βυθοῖς ἐμπεσοῦσα ἐξίτηλος γένηται. Τούτου χάριν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ὡς εὔλογον καὶ δικαίαν εὐμενῶς προσηκάμενοι, γράφομεν καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν παρευρεθέντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Χίου ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Λαγκάδι διατελοῦν ἱερὸν καὶ σεβάσμιον Μοναστήριον, τὸ τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγίων ἐνδόξων Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, καθὼς ἐξ ἀρχῆς διετέλεσε πατριαρχικὸν σταυροπήγιον κατὰ τὴν ἀψευδῆ βεβαίωσιν καὶ ἀπόδειξιν τῶν ἐμφανισθέντων ἡμῖν πρεσβυγενῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων, οὕτω καὶ τὸ ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον ὑπάρχῃ καὶ λέγηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται τῇ σταυροπηγιακῇ ἐπωνυμίᾳ καὶ ἀξίᾳ τετιμημένον μετὰ τῶν προσηλωθέντων καὶ ἀφιερωθέντων αὐτῷ δύο ἱερῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Τραλᾶ καὶ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Καλφᾶ καὶ τῶν ἀνέκαθεν μέχρι τοῦδε προσκτηθέντων αὐτῷ πραγμάτων καὶ ἀφιερωμάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, καὶ τῶν εἰσέπειτα προσκτηθησομένων αὐτῷ, καὶ μόνῳ τῷ καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτῳ Πατριαρχικῷ καὶ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ ὑποκείμενον καὶ ὑπ' αὐτοῦ δεσποζόμενον καὶ ἐξουσιαζόμενον, κρινόμενόν τε καὶ ἀνακρινόμενον καὶ διεξαγόμενον καὶ κυβερνώμενον, ἐλεύθερόν τε πάντῃ καὶ αὐτόνομον καὶ αὐτοδέσποτον καὶ ἀκαταπάτητον καὶ ὅλως ἀσύδοτον, παρ' οὐδενὸς προσώπου, οὔτε μὴν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως, κατεπεμβαινόμενον καὶ ἐπηρεαζόμενον, καὶ μηδενὶ μηδὲν ὀφεῖλον παρέχειν, εἰ μὴ ἀνὰ πεντήκοντα ἄσπρα κατ' ἔτος τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ εἰς σημεῖον ὑποταγῆς· οἱ δὲ ἐν αὐτῷ συνασκούμενοι πατέρες ὀφείλουσι διάγειν καὶ πολιτεύεσθαι εἰρηνικῶς καὶ φιλαδέλφως, σωφρόνως τε καὶ εὐτάκτως καὶ κατὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς μοναδικῆς πολιτείας, σπεύδειν τε καὶ φροντίζειν ὡς οἷόν τε διὰ παντὸς τῆς συστάσεως, αὐξήσεώς τε καὶ βελτιώσεως τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τούτου καὶ μνημονεύειν τοῦ κανονικοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πάσαις ταῖς τελουμέναις ἐν αὐτῷ ἱεροτελεστίαις, κοινῇ δὲ ἐκλογῇ, γνώμῃ καὶ συναινέσει αὐτῶν τε καὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἐπιτρόπων τοῦ Μοναστηρίου καὶ τῶν ἐντιμοτάτων γερόντων τῆς ῥηθείσης πολιτείας Χίου καθιστᾷν καθ' ἑκάστην διετηρίαν Ἡγούμενον ἐν αὐτῷ ἄξιον καὶ δόκιμον κατὰ τὸν διορισμὸν τῶν γεγονότων πάλαι περὶ τούτου πατριαρχικῶν συνοδικῶν γραμμάτων· κἀπειδὰν χρεία χειροτονίας γένηται προσκαλεῖν τὸν κατὰ τόπον ἀρχιερέα ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν τὰς χρειώδεις χειροτονίας, χωρὶς τῆς τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου ἐγκαθιδρύσεως. Ὃς δ' ἂν τῶν ἁπάντων ἀπὸ πάσης καὶ παντοίας τάξεώς τε καὶ καταστάσεως τολμήσῃ οἱῳδήτινι τρόπῳ κατεπεμβῆναι καὶ καταπατῆσαι ἢ ἐπηρεάσαι καὶ βλάψαι καὶ ζημιῶσαι τὴν ἱερὰν Μονὴν ταύτην, ἀφωρισμένος εἴη παρὰ τῆς ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου μακαρίας Τριάδος ἔν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος, καὶ πρόσωπον Θεοῦ οὐ μὴ ἴδοι καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ ἔνοχος τῷ πυρὶ τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν ἐπιβεβαιωτήριον σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις γράμμα καὶ ἐδόθη τῷ ῥηθέντι ἱερῷ Μοναστηρίῳ τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳφνς' κατὰ μῆνα Μάρτιον, ἐπινεμήσεως Δ'.

+ Κύριλλος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

† *Ὁ Κρήτης Γεράσιμος*
† *Ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Παρθένιος*
† *Ὁ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Παΐσιος*
† *Ὁ Μήλου Συμεών.*

Σημ. Μετεγράφη ἐκ τοῦ Ε' πατριαρχικοῦ κώδικος σελ. 129. Νομίζω ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ἐν τῷ χωρίῳ Εὐφημιανὰ τανῦν σωζομένης ἐνοριακῆς μονῆς τῶν ἁγίων Ἀναργύρων.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ *

Τὸ παρὰ πόδας Ἰωάννου Παλαιολόγου χρυσόβουλλον ἔστι μεταγεγραμμένον ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 731 χαρτίνου χειρογράφου κώδηκος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἱερᾶς μονῆς τῶν Ἰβήρων, γεγραμμένου κατὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος εἰς σχῆμα μικρόν, 16ον. Ἐν τῷ γραμματοφυλακείῳ τῆς ἱερᾶς αὐτόθι μονῆς τοῦ Ἁγίου Παύλου, εἰς ἣν τὸ χρυσόβουλλον ἀναφέρεται, σώζεται βεβαίως ἄχρι τῆς σήμερον. Ἐν σελίδι 70

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 229.

τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ Mont Athos et ses monastères ὁ Victor Langlois ἀναφέρει τὸ γράμμα.

Τὸ χρυσόβουλλον οὐδὲν εἰς τὴν ἱστορίαν ἀντιπίπτον εἰσάγει· ἀλλ' ἡ ἐν αὐτῷ φερομένη ἰνδικτιὼν οὐκ ἐστι σύγχρονος τῷ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτει, ἤτοι τῷ ἀπὸ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως 1407, διότι κατὰ τὸν ἰούνιον μῆνα τοῦ ἔτους τούτου διηνύομεν πέντε καὶ δεκάτην ἰνδικτιῶνα, τῆς δὲ πρώτης ἐπέβημεν κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1407. Πιθανῶς ἐκ σφάλματος τῶν ὑπογραφέων, ἀντὶ δεκάτης πέμπτης, ἐσημειώθη πρώτη ἰνδικτιών, ἢ ἀντὶ τοῦ ἔτους 6916 ἐσημειώθη 6915. Καὶ παρὰ Langlois τὴν αὐτὴν εὑρίσκει τις σημειουμένην χρονολογίαν. Ἴσως ὁ ὑπογραφεὺς ἐσφάλη περὶ τὴν γραφὴν τοῦ μηνός.

Αἱ διὰ κεφαλαιωδῶν ψηφίων ὧδε ἐκτετυπωμέναι λέξεις ἐγράφοντο ἐπὶ τῶν χρυσοβούλλων τῇ χειρὶ τοῦ αὐτοκράτορος.

Ἐκ τοῦ χρυσοβούλλου δύνανται 'ν' ἀντλήσωσιν εἰδήσεις καὶ γνώσεις οἱ παρ' ἡμῖν ἐγκύπτοντες εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ βυζαντινοῦ δικαίου περὶ τῶν δικαιωμάτων, ὧν ἀπήλαυον οἱ «προκαθήμενοι» εἰς τοιαύτας μοναστηριακὰς κτήσεις, καὶ περὶ τοῦ δικαιώματος, ὅπερ ἐνέμετο τὸ δημόσιον οὐχὶ ἀπὸ τῶν προκαθημένων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν μοναχῶν, οὓς ἀπέστελλεν ἡ μονή. Τοιαύτας καὶ σχεδὸν ὁμοίας γνώσεις πορίζεταί τις καὶ ἀφ' ἑτέρων ἐγγράφων, ὧν τὴν ἔκδοσιν ἀνελάβομεν, ἴσως συμπληροῦντες οὕτω τὰς ὑπὸ ξένων ἄρτι γενομένας, καὶ ὧν μνείαν ἐν δέοντι ποιήσομαι.

Ὁ Μ. χαρτοφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΤΩ ΘΕΩ ΠΙΣΤΟΣ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΩΡ ΡΩΜΑΙΩΝ Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Ἐπειδὴ πρὸ καιροῦ τινος ἐδωρήσατο ἡ βασιλεία μου καὶ εὐηργέτησε τῷ τιμιωτάτῳ ἐν μοναχοῖς κὺρ Θεοδούλῳ καὶ καθηγουμένῳ καὶ τῇ κατ' αὐτὸν σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ ὁσίου Παύλου, τῇ περὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος τὸν Ἄθω διακειμένῃ, διὰ προστάγματος αὐτῆς, τὸ περὶ τὴν Κασσάνδραν Παλαιοχώριον, Ἅγιον Παῦλον ὀνομαζόμενον, καὶ σὺν τούτῳ κατοίκησιν φαμελιῶν δεκαπέντε καὶ γῆν ζευγαρίων δέκα, καὶ τὴν ἐκεῖσε τοπικὴν καὶ μερικὴν ἁλιείαν τῶν ὀψαρίων, ἐδεήθη δὲ ἀρτίως ἡ τοιαύτη σεβασμία μονὴ τοῦ Ἁγίου Παύλου τὴν τοιαύτην δωρεὰν καὶ εὐεργεσίαν κατέχειν διὰ χρυσοβούλλου αὐτῆς, αὖτη τὸν παρόντα χρυσόβουλλον ΛΟΓΟΝ ἐπιχορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει αὐτῇ, δι' οὗ εὐδοκεῖ, προστάσσει, θεσπίζει καὶ διορίζεται κατέχειν αὐτὴν τὸ περὶ τὴν Κασσάνδραν Παλαιοχώριον, τὸν Ἅγιον Παῦλον καλούμενον μετὰ καὶ γῆς ζευγαρίων δέκα καὶ τῆς ἐκεῖσε τοπικῆς καὶ μερικῆς ἁλιείας, καὶ τῆς κατοικήσεως φαμελιῶν δεκαπέντε ἐλευθέρων καὶ ἀνεπιγνώστων τῷ δημοσίῳ, ἀδούλωτα παντελῶς καὶ ἐλεύθερα ἀπὸ πάσης δημοσιακῆς ἀπαιτήσεως καὶ δόσεως, κατὰ τελείαν δεσποτείαν καὶ κυριότητα, ἀναφαιρέτως, ἀναποσπάστως, καὶ κατὰ λόγον γονιμότητος, ποιεῖν τε εἰς αὐτὰ πάντα τὰ κατὰ θέλησιν, ἀκωλύτως παρὰ παντὸς καὶ ἀνενοχλήτως. Τῇ γοῦν ἰσχύϊ καὶ δυνάμει τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου ΛΟΓΟΥ τῆς βασιλείας μου, καθέξει ἡ δηλωθεῖσα σεβασμία μονὴ τοῦ ὁσίου Παύλου καὶ ὁ ταύτης καθηγούμενος κὺρ Θεόδουλος ὁ τιμιώτατος ἐν μοναχοῖς καὶ οἱ ἐν αὐτῇ ἅπαντες μοναχοὶ τὸ ρηθὲν Παλαιοχώριον τοῦ Ἁγίου Παύλου τὸ περὶ τὴν Κασσάνδραν μετὰ τῆς ρηθείσης νομῆς αὐτοῦ, τῆς γῆς τῶν δέκα ζευγαρίων, τῆς τοπικῆς ἁλιείας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἐλευθέρων δεκαπέντε φαμιλιῶν τῶν μελλόντων παρ' αὐτῶν προσκαθῆσαι, ἐλεύθερον καθάπαξ καὶ ἀναπαίτητον ἀπὸ πάσης δημοσιακῆς ἀπαιτήσεως καὶ δόσεως, παρὰ μηδενὸς τῶν ἁπάντων διενοχληθησόμενον ποτὲ, ὀφείλοντας τοῦτο μόνον τοὺς ἐκεῖσε προσκαθῆσαι μέλλοντας παρὰ τῶν μοναχῶν, ἀποδιδόναι ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῶν τὸ τριακοστὸν, ἕνεκα τῆς φυλάξεως τοῦ κάστρου. Εἰς γοῦν μόνιμον καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐπεχορηγήθη καὶ ἐπεβραβεύθη αὐτῇ καὶ ὁ παρὼν χρυσόβουλλος ΛΟΓΟΣ τῆς βασιλείας μου, ἀπολυθεὶς κατὰ μῆνα ΙΟΥΝΙΟΝ τοῦ ἑξάκις χιλιοστοῦ ἐννακοσιοστοῦ πέντε καὶ δέκα ἔτους, ἰνδικτιῶνος ΠΡΩΤΗΣ, ἐν ᾧ καὶ τὸ ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ θεοπρόβλητον ὑπεσημήνατο κράτος. Ἡ τοιαύτη δὲ δωρεὰ καὶ εὐεργεσία ἡ διὰ τοῦ παρόντος χρυσοβούλλου ἵνα διαμένῃ εἰς τὴν αὐτὴν καὶ μόνην μονὴν ἀδιάσπαστος καὶ διηνεκὴς, μηδόλως ἔχουσα ἐπ' ἀδείας κατά τινα τρόπον μεταδιδόναι ἀλλαχοῦ.

+ Ἰωάννης ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ρωμαίων ὁ Παλαιολόγος.

ΔΥΟ ΜΝΕΙΑΙ ΥΠΕΡ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΤΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΕΩΣ

Α'.

Ἐν ἰδιωτικῇ συλλογῇ γραμμάτων ἐπισήμων τε καὶ ἰδιωτικῶν, ἣν ἐλπίζω ἵνα ἴδωμεν ἐν προσεχεῖ μέλλοντι κατατιθεμένην ἐν τῷ πατριαρχικῷ γραμματοφυλακείῳ, εὑρηται ἡ νῦν ἐκδιδομένη πρὸς τοὺς προέχοντας πατέρας τῆς ἱερᾶς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς Λαύρας ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Ε' τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας. Τίς ὁ Κύριλλος καὶ πῶς προσηνέχθη τῷ κλεινῷ σεμνώματι τῆς Κερκύρας Εὐγενίῳ γνωστὰ τοῖς παρ' ἡμῖν λογίοις[1], ἐκτίθησι δ' αὐτὸς ὁ μέγας διδάσκαλος ἐν τῇ «Ἀπολογίᾳ» αὐτοῦ. Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Κυρίλλου, τελευταία γνωριζομένη νῦν χρονογραφικῶς ὡς ὑπὲρ Εὐγενίου μνεία, πρωτίστη πασῶν ἐστι διὰ τὴν ἀξίαν τῆς ἐκδιδούσης αὐτὴν ἀρχῆς. Μετὰ τὸν Κούμαν, μετὰ τὸν Ῥίζον Νερουλόν, μετὰ τὸν Ἠλίαν Τανταλίδην, μετὰ τὸν ἐξ Οἰκονόμων Κωνσταντῖνον, μετὰ τὸν Γεώργιον Αἰνιᾶνα, μετὰ τοὺς Ζωσιμάδας, καὶ Σέργιον τὸν Μακραῖον, τάττομεν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὡς μαρτυρίαν ἐν ὀλίγοις πολλὰ λέγουσαν ὑπὲρ τοῦ Εὐγενίου.

Σήμερον ὁ χῶρος οὐ συγχωρεῖ τὴν ἔκδοσιν μνείας γεραρᾶς δευτέρας ὑπὲρ αὐτοῦ· ἄλλως δὲ παρεκταθήσεται λίαν τὸ διατριβίδιον· διότι δέον ἵνα γένηται καὶ λόγος περὶ τῆς σχολῆς, ἐν ᾗ ἐδίδαξεν ὁ, κατὰ Μακραῖον, τρισμέγιστος Εὐγένιος.

Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ **Μ. Ι. Γεδεών.**

† ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΕΛΕΩ ΘΕΩ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

† *Ὁσιώτατε καθηγούμενε τῆς κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος σεβασμίας βασιλικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας, καὶ λοιποὶ ἐν αὐτῇ συνασκούμενοι ὁσιώτατοι πατέρες, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ. Διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς δηλοποιοῦμεν ὑμῖν, ὅτι διωρίσαμεν, καὶ ἀποκατεστήσαμεν ἤδη συνοδικῶς διδάσκαλον εἰς τὴν θείᾳ ἐλέει συγκροτηθεῖσαν ἐν τῷ σεβασμίῳ μοναστηρίῳ τοῦ Βατοπεδίου σχολὴν τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, τὸν ὁσιώτατον ἐν ἱεροδιακόνοις, καὶ σοφολογιώτατον κὺρ Εὐγένιον, τὸ κατὰ Πνεῦμα ἡμῶν ἀγαπητὸν τέκνον, τὸν ὁποῖον καὶ στέλλομεν εἰς τὸ ῥηθὲν σχολεῖον, καὶ ἐλπίζομεν Θεοῦ εὐδοκοῦντος νὰ ἀκολουθήσῃ μεγάλη ὠφέλεια εἰς τὸ ἡμέτερον γένος τῶν ὀρθοδόξων, διά τε τὴν πολυμάθειαν, καὶ τελειότητα τοῦ ῥηθέντος διδασκάλου, καὶ τὴν ἀδιάκοπον, καὶ ἀπερίσπαστον σπουδὴν τῶν μαθη(μα)τευομένων,* (*) *περὶ τοῦ ὁποίου προτρέπομεν, καὶ παραγγέλλομεν ὑμῖν εὐχετικῶς ὅπως γνωρίζοντες, καὶ ἐπιστάμενοι τὸν μεγάλον καρπὸν, καὶ τὴν ὠφέλειαν ὁποῦ μέλλει νὰ ἀκολουθήσῃ ἀπὸ τὸν ῥηθέντα σοφολογιώτατον διδάσκαλον κὺρ Εὐγένιον, τιμᾶτε, καὶ ἀγαπᾶτε, καὶ περιποιῆσθε κατὰ τὸ πρέπον τὴν αὐτοῦ λογιότητα, ὡσὰν ὁποῦ ἡ τιμὴ, καὶ περιποίησις, ὁποῦ θέλετε δεικνύει κοινῶς πρὸς τὴν αὐτοῦ λογιότητα ἀναφέρεται πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀκολούθως θελομεν κάμῃ τὴν ἀμοιβὴν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο μοναστήριόν σας· Οὕτω λοιπὸν ποιήσατε, ὡς εὐπειθεῖς καὶ ὑπήκοοι· Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις, καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ εὐχὴ, καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη ὑμῖν.*

ᾳψηγ', ἰουλίου ζ'.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν Χριστῷ εὐχέτης ὑμῶν.

καὶ ἡ μὲν ἐπιγραφὴ τῆς ἐπιστολῆς ἔχει οὕτω:

† *Τῷ ὁσιωτάτῳ καθηγουμένῳ τῆς κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος ἱερᾶς, καὶ | σεβασμίας βασιλικῆς, καὶ σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας, καὶ λοι | ποῖς ἐν αὐτῇ συνασκουμένοις πατράσι, τέκνοις ἐν Κυρίῳ ἡμῶν, εὐχετικῶς.*

Ἡ δὲ σφραγὶς δι' ἰσπανικοῦ κηροῦ ἐπικεκολλημένη ἔστιν ἐξάγωνος, σχήματος ὡς τὸ διὰ στοιχείων παρεμφαινόμενον· φέρει χιτέφαλον ἀετὸν μικρὸν καὶ μικρὰ ψηρία· ἔτος οὐ φαίνεται· ὕπερθεν δὲ στέμμα καὶ ἔχει οὕτω.

ΚΥ	ΡΙΛ
Ε	Λ
Θ	Υ
ΓΡΙ	ΑΡΧ
ΚΣΤ	ΠΛ

1. βλέπε προχείρως Μ. Ι. Γεδεών «Πατριαρχικοὺς Πίνακας» σελ. 641—647. «Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθειαν» τόμ. Γ', σελ. 774—780. «Συλλογὴν ἀνεκδότων συγγραμμάτων Εὐγενίου Βουλγάρεως» ὑπὸ Γεωργίου Αἰνιᾶνος· τόμ. Α', σελ. 54—64. Μ. Ι. Γεδεών, Χρονικὰ πατριαρχικῆς ἀκαδημίας· σελ. 161—174.

(*) οὕτως ἔστι γεγραμμένον· τὸ μα ἐντὸς (παρενθέσεως). Τὴν στίξιν τοῦ γράμματος ἐτήρησα πιστῶς· τὰ κεφαλαιώδη στοιχεῖα μόνον προσέθηκα.

Ἐπειδὴ τὸ ἑορτολόγιον τῆς ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας διαφέρει κατά τι τοῦ τῆς ὑμετέρας, ἀξιώσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.Κωνσταντίνου εὑρεστήθη, ἵνα φιλαδέλφως ἀποστείλῃ ἡ Α.Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ.Μαλαχίας ἐμβριθῆ ἐν χειρογράφῳ διατριβὴν ἀρμενιστί, παρέχουσαν πλήρη καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν τοῦ τῆς ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας ἑορτολογίου. Ταύτην δὲ μεταφρασθεῖσαν ἐκ τοῦ ἀρμενικοῦ ὑπὸ τοῦ ἀρμενομαθοῦς διαγγελέως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κ. Δημητρίου Τζολακίδου ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καταχωρίζομεν ἐνταῦθα χάριν τῶν ἐκ τοῦ ἡμετέρου ἱεροῦ κλήρου καὶ λαοῦ ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».

ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΤΗΣ ΟΥΓΑΠΑΡ (ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ)
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΡΜΕΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

1.

Ἡ Ἀνατολικὴ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἰδίαν διάταξιν τῶν ἑορτῶν αὐτῆς, ἥτις διαφέρει οὐσιωδῶς τῶν διατάξεων τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἀνατολικῆς δηλονότι καὶ τῆς Δυτικῆς. Αὕτη καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὰς μνήμας τῶν ἁγίων, τὰς Δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἑορτὰς τελεῖ καθ' ὡρισμένην ἡμέραν ἑκάστου ἡλιακοῦ μηνός. Ἐξαίρεσιν ποιοῦσι μόνον ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα καὶ αἱ συναφεῖς αὐτῷ κινηταὶ καλούμεναι ἑορταί, αἵτινες δὲν πίπτουσιν εἰς τὰς αὐτὰς τῶν μηνῶν ἡμέρας, ἀλλὰ κανονίζονται κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ μηνός, καθ' ἣν πίπτει ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα[1].

Ἐν τῇ Ἀρμενικῇ Ἐκκλησίᾳ ὀλίγισταί εἰσιν αἱ μετὰ τῶν ἡλιακῶν μηνῶν σχετιζόμεναι καὶ καθ' ὡρισμένην αὐτῶν ἡμέραν τελούμεναι ἑορταί, ὧν κατωτέρω γενήσεται μνεία, καθότι παρ' αὐτῇ τὸ **ἑβδομαδικὸν** σύστημά ἐστι γενικὸν καὶ ἀρχαιοπαράδοτον καί, ὡς νομίζομεν, τοῦτο τυγχάνει ἀρχικόν, ἐπειδὴ οὔτε ἐν τοῖς χρονικοῖς, οὔτε ἐν τοῖς ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρίσκομεν σημεῖον ὅτι ὑπῆρξε καιρός, καθ' ὃν δὲν ὑπῆρχεν **ἑβδομαδικὸν σύστημα** ἢ ὅτι ὑπῆρξε καιρός, καθ' ὃν νεωστὶ τοῦτο εἰσήχθη. Ἡ ἀπόλυτος αὕτη σιγὴ τῆς ἱστορίας ἰσχυρὰ ἀπόδειξίς ἐστιν ὅτι τὸ **ἑβδομαδικὸν σύστημα**, ὅπερ ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία ὡς ἀρχικὸν παραδέχεται, ἄρχεται τοὐλάχιστον ἀπὸ τοῦ Ε' αἰῶνος.

Τοῦ συστήματος τούτου ἡ ἀρχή ἐστιν αὕτη· ὅτι πᾶσα Κυριακὴ ἡμέρα, καθιερωμένη εἰς τιμὴν τῆς Ἀναστάσεως, λογίζεται Δεσποτικὴ καὶ τελεῖται ἐν αὐτῇ μόνον ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως ἢ ἄλλη τις Δεσποτικὴ ἑορτή, οὐχὶ δὲ μνήμη ἁγίων. Πᾶσα δὲ Παρασκευὴ ἐστιν ἡμέρα νηστείας καὶ μετανοίας εἰς τιμὴν τῆς Σταυρώσεως, ἐν ᾗ μνήμη ἁγίων δὲν τελεῖται, καίτοι ἐν ἀνάγκῃ δύναται νὰ τελεσθῇ Δεσποτική τις ἑορτή. Πᾶσα δὲ Τετάρτη ἐστὶν ἡμέρα νηστείας καὶ μετανοίας, εἰς τιμὴν τῆς ἐνανθρωπήσεως[1] καθὼς καὶ πᾶσα Παρασκευή. Ὥστε μένουσι μόναι αἱ Δεύτεραι, αἱ Τρίται, αἱ Πέμπται καὶ τὰ Σάββατα, ἐν αἷς δύνανται νὰ τελεσθῶσι μνῆμαι ἁγίων. Ἐὰν ὅμως ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις συμπέσωσιν ἑορταὶ Δεσποτικαὶ ἢ ἀκολουθίαι νηστείας καὶ μετανοίας, ἡ μνήμη ἁγίων ἐμποδίζεται καὶ τότε ἢ αἱ Δεσποτικαὶ ἑορταὶ τελοῦνται μόνον, ἢ αἱ ἀκολουθίαι μετανοίας.

Τὰ Σάββατα ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα ἀπὸ τὰς ἄλλας τῆς ἑβδομάδος ἡμέρας ὅτι ποτὲ δὲν μετατρέπονται εἰς ἡμέρας μετανοίας, ἀλλ' ἢ μεταβάλλονται εἰς Δεσποτικὰς ἑορτάς, ἢ ἐξ ἀνάγκης φυλάττουσι τὴν μνήμην τῶν ἁγίων. Ἐν δὲ τῇ διατάξει τῶν ἑορτῶν παρατηρεῖται ὅτι εἰς τὰ Σάββατα πάντοτε κατετάχθησαν αἱ μνῆμαι τῶν ἐπισημοτέρων τῆς Ἐκκλησίας ἁγίων. Συνεπείᾳ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡ Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία, καθ' ἅπαν τὸ ἔτος τελεῖ ἐπὶ 122 ἡμέρας μνήμας ἁγίων· ἐνίοτε δὲ μίαν καὶ δύο ἡμέρας ὀλιγώτερον δι' ὃ καὶ ὑποχρεοῦται νὰ συνενοῖ ταύτας καὶ τελῇ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὴν μνήμην πολλῶν ἁγίων ὁμοῦ.

2

Τὸ ἑορτολόγιον τῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τῶν Θεοφανείων. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἐξ ἀρχαίας παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας διέμεινεν· ἑορτάζεται δὲ ἡ ἑορτὴ αὕτη ὡς περιέχουσα πάσας τὰς πρώτας φάσεις τῆς οἰκονομίας τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ κηρύγματος, δι' οὗ

1. Κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου (323) θεσπισθέντα ὅρον τὸ Πάσχα τελεῖται ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὴν πρώτην εὐθὺς Κυριακὴν μετὰ τὴν πανσέληνον τῆς ἐαρινῆς ἰσημερίας, ἐὰν μὴ συμπίπτῃ τὸ τῶν Ἰουδαίων Φάσχα. Σ. Μ.

1. Κατά τινα παράδοσιν τῆς ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας ὁ εὐαγγελισμὸς τῆς Παρθένου Μαρίας καὶ ἡ ὑπερφυσικὴ καὶ ἀκατάληπτος σύλληψις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ ἡμῶν πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἐγένετο καθ' ἡμέραν Τετάρτην, διὸ καὶ ἡ νηστεία τῆς Τετάρτης συνδέεται μετὰ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως εἰς ἀνάμνησιν τῆς δι' ἡμᾶς Αὐτοῦ ἄκρας ταπεινώσεως. Σημ. Ἀρμενίου Πατριάρχου Μαλαχίου.

Χριστὸς ὁ Θεὸς ἐπεφάνη τῇ οἰκουμένῃ καὶ περιλαμβάνουσα τὴν ἐν Βηθλεὲμ Γέννησιν, τὴν ἐμφάνισιν τῶν Ἀγγέλων, τὴν προσκύνησιν τῶν Μάγων, τὴν ὀκταήμερον περιτομήν, τὴν εἰς Αἴγυπτον φυγήν, τὸ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ Βάπτισμα, τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ νηστείαν καὶ τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰωάννου, ὡς βεβαιοῦσι τοῦτο οἱ εἱρμοὶ καὶ τὰ ἀναγνώσματα.

Ἡμεῖς οἱ Ἀρμένιοι ἑορτάζομεν τὴν Γέννησιν, τὰ Θεοφάνεια καὶ τὴν Βάπτισιν τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἐπειδὴ ταῦτά εἰσι τὰ κυριωδέστερα. Καὶ εἰς αὐτὰ ἔτι τὰ Θεοφάνεια τὴν τῆς Γεννήσεως ὀνομασίαν ἀποδίδομεν ὡς ἀνωτέρας πασῶν τῶν ἑορτῶν. Ὁ Εὐαγγελισμὸς καὶ ἡ Ὑπαπαντὴ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑορτάζονται ἰδιαιτέρως.

Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων περιλαμβάνει ἐννέα ἡμέρας ἤτοι ἀπὸ τῆς 5 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 13 αὐτοῦ. Εἰς τὰς 5 ἑορτάζεται ἡ παραμονή, εἰς τὰς 6 ἡ κυρίως ἑορτή, εἰς τὰς 7 ἡ μνήμη τῶν κεκοιμημένων καὶ τὸ κατόπιν χρονικὸν διάστημα μέχρι τῆς 13 εἶναι ἡ ἑβδομὰς τῆς ἑορτῆς. Καθ' ὅλον δὲ τοῦτο τὸ τῶν ἐννέα ἡμερῶν διάστημα γίνεται κατάλυσις. Μετὰ τοῦτο ὑπολογίζονται αἱ μέχρι τῆς Ἀπόκρεω τοῦ Ἀρατζαβορὰτς[1] (ἀρτσιβουρίου) μένουσαι ἡμέραι καὶ ἀναλόγως ταξιθετοῦνται αἱ μνῆμαι τῶν ἁγίων.

Τὸ ἑορτολόγιον 12 ἡμερῶν μνήμας τίθησι κατὰ μέσον ὅρον ἐν τῷ χρονικῷ τούτῳ διαστήματι ἀρκούσας διὰ τρεῖς ἑβδομάδας ἐπειδὴ ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν Κυριακήν, Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν ἀπαγορεύεται ἡ τῶν ἁγίων μνήμη. Αἱ 12 δ' αὗται μνῆμαι τῶν ἁγίων ὁρίζονται κατὰ Δευτέραν, Τρίτην, Πέμπτην καὶ Σάββατον ὡς ἑξῆς.

Α' Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου.

Β' Τοῦ ἐν ἁγίοις Πέτρου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, Βλασίου ἐπισκόπου Σεβαστείας καὶ Ἀβεσσαλὼμ Διακόνου Ἀλεξανδρέως.

Γ' Τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ Αἰγυπτίου.

Δ' Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου Βασιλέως καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ ἑπτὰ παίδων.

Ε'. Κηρύκου τοῦ μάρτυρος παιδὸς καὶ τῆς χήρας αὐτοῦ μητρὸς Ἰουλίττης.

ΣΤ' Τοῦ ἁγίου Βαχὰν Γαλθναίου Ἀρμενίου μαρτυρήσαντος τῷ 737.

Ζ' Τρύφωνος μάρτυρος τοῦ ἐκ Φρυγίας καὶ τῶν ἁγίων Βαρσάμου καὶ Ὀνουφρίου μοναχῶν.

Η' Τῶν ἁγίων Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας.

Θ' Γορδίου τοῦ Καισαρέως, Πολίχρα ἐκ Μελιτηνῆς καὶ Γρηγορίου Ραζὲκ μαρτύρων Ἀρμενίων, μαρτυρησάντων τῷ 551.

Ι' Εὐγενίας τῆς Παρθένου τῆς ἐκ Ρώμης, τοῦ πατρὸς αὐτῆς Φιλίππου, τῆς μητρὸς αὐτῆς Κλαυδίας, τῶν δύο ἀδελφῶν Σεριφίου καὶ Ἀπίονος καὶ τῶν δύο εὐνούχων Ἡρώδου καὶ Γακίνθου μαρτύρων.

ΙΑ' Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

ΙΒ' Εὐγενίου καὶ Μακαρίου τῶν Ἀντιοχέων καὶ τῶν ἁγίων Βαλερίου, Κανδίδου καὶ Ἀκύλα μαρτύρων ἐκ Τραπεζοῦντος.

3

Ἀπὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀπόκρεω τοῦ Ἀρατζαβορὰτς μέχρι τῆς κυρίως Ἀπόκρεω ὑπάρχουσι τακτικῶς τρεῖς ἑβδομάδες.

Σημ. Ἡ πενθήμερος αὕτη νηστεία (Ἀρατζαβορὰτς μέχρι τῆς Παρασκευῆς, ἐπεβλήθη ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ εἰς τοὺς δεξαμένους τὸν χριστιανισμὸν καὶ μέλλοντας νὰ βαπτισθῶσιν Ἀρμενίους εἰς μετάνοιαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μνήμη ἁγίων δὲν τελεῖται καθὸ ἡμέρας μετανοίας.

Τὸ Σάββατον τῆς ἑβδομάδος ταύτης, ἥτις εἶνε ἡ α' τελεῖται ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Σεργίου τοῦ ἐκ Καππαδοκίας, ἀρχιστρατήγου ἐν Περσίᾳ, τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ δεκατεσσάρων στρατιωτῶν, πάντων μαρτυρησάντων ἐν Περσίᾳ τῷ 363 ἔτος.

Τὴν Κυριακὴν τῆς δ' ἑβδομάδος ὡς ἡμέραν Ἀναστάσεως, μνήμη ἁγίων δὲν τελεῖται, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας μνήμη ἁγίων τελεῖται ὡς ἑξῆς·

Τὴν Δευτέραν. Τῶν ἁγίων Ἀδαμαίων, ἤτοι τοῦ ἁγίου Ἀδὰμ Κηνουνί, Μαναδζήχρ Ρησδουνὶ στρατηγῶν, τῶν συγγενῶν καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς ἑκατοντάδων στρατιωτῶν Ἀρμενίων, μαρτυρησάντων τῷ 449 ἔτει.

Τὴν Τρίτην. Τῶν ἁγίων Σωκεασαίων ἤτοι Σωκίου τὸ γένος Ἀλανοῦ μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ δέκα καὶ ὀκτὼ καὶ ἑτέρων Ἀρμενίων μοναχῶν, μαρτυρησάντων τῷ 129 ἢ κατ' ἄλλους τῷ 244 ἔτει.

Τὴν Πέμπτην. Τῶν ἁγίων Βοσκιαναίων ἤτοι τοῦ ἱερέως Βοσκίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τεσσάρων Ἀρμενίων μαρτύρων μαρτυρησάντων τῷ 120 ἢ κατ' ἄλλους τῷ 107 ἔτει.

Τὸ Σάββατον. Τοῦ ἁγίου Ἰσαχὰκ τοῦ Πάρ-

1. Ἡ λέξις Ἀρατζαβορὰτς σημαίνει ἀρμενιστὶ πρωθήμερα καὶ εἶναι νηστεία πενθήμερος εἰς ἀνάμνησιν τῆς εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσελεύσεως καὶ βαπτίσεως τῶν Ἀρμενίων εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Εὐφράτου. (Περὶ τούτου ὅρα Ἐκκλ. Ἀλήθ. τόμ. 13 σελ. 13. Σ. Μ.

θου, Πατριάρχου Καθολικοῦ τῶν Ἀρμενίων (τῷ 439).

Τὴν Κυριακήν, τὴν Τετάρτην καὶ Παρασκευὴν τῆς γ' ἑβδομάδος κατὰ τὸ σύνηθες μνήμη ἁγίων δὲν τελεῖται· τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας ἡ μνήμη τῶν ἁγίων τελεῖται ὡς ἑξῆς.

Τὴν Δευτέραν. Μάρκου ἐπισκόπου Ἀρέθων, Πίονος ἱερέως τοῦ ἐκ Σμύρνης, Κυρίλλου Διακόνου τοῦ ἐκ Φοινίκης, Βενιαμὴν τοῦ Διακόνου, τῶν Περσῶν ἡγεμόνων Ὀρμίσδα καὶ Σάγων, μαρτυρησάντων τῷ 418 ἔτει, καὶ τοῦ Ἀβδελμισὲχ τοῦ Ἑβραίου παιδός, μαρτυρήσαντος ἐν Περσίᾳ τῷ 550 ἔτει.

Τὴν Τρίτην. Τῶν ἁγίων Λεονταίων ἤτοι τῶν περὶ τὸν Λεόντιον ἁγίων Ἰωσὴφ Α' Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων, τοῦ ἁγίου ἐπισκόπου Σαχὰκ Ρηστουνί, τοῦ ἐπισκόπου Τατίκ, τοῦ πρωθιερέως Λέοντος, Βανανταίου, Μουσέγ, Ἀρσέν, Σαμουήλ, τῶν Διακόνων Κατζάτζ καὶ Ἀβρὰμ, πάντων Ἀρμενίων, μαρτυρησάντων τῷ 454 ἔτει. Κατ' ἔθος τὴν ἡμέραν ταύτην ἑορτὴν ἄγουσιν οἱ ἱερεῖς.

Τὴν Πέμπτην. Τῶν ἁγίων Βαρταναίων ἤτοι τῶν περὶ τὸν Βαρτὰν χιλίων τριάκοντα καὶ ἓξ ἁγίων μαρτύρων, ἐν οἷς καὶ ἐννέα διάσημοι Ἀρμένιοι στρατηγοί, μαρτυρήσαντες τῷ 451 ἔτει. Ἡ ἑορτὴ αὕτη θεωρεῖται παρ' Ἀρμενίοις ἐθνική. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπιτελεῖται καὶ μνήμη τῶν κεκοιμημένων.

Τὸ Σάββατον. Ἡ μνήμη τῶν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἱεραχῶν τῶν συγκροτησάντων τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικὴν Σύνοδον (381 ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου).

4

Αἱ ἑπτὰ ἑβδομάδες τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς εἰσιν ἐν γένει ἑβδομάδες νηστείας καὶ μετανοίας. Κατὰ τὰς Κυριακὰς (ὧν τινες ἔχουσιν ἰδίαν ὀνομασίαν, λαμβανομένην ἐκ τοῦ ἀναγινωσκομένου καθ' ἑκάστην τούτων ἱεροῦ Εὐαγγελίου) γίνεται ἀνάμνησις τῆς θείας Ἀναστάσεως, ψαλλομένων εἱρμῶν καὶ ἀναγινωσκομένων Εὐαγγελίων, ἀναφερομένων εἰς τὴν Σταύρωσιν καὶ τὴν Ταφὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Μόνον κατὰ τὰ Σάββατα τελοῦνται μνῆμαι ἁγίων.

Ἀπὸ τῆς πρώτης Δευτέρας, ἤτοι ἀπὸ τῆς δευτέρας ἡμέρας τῆς κυρίως Ἀπόκρεω ὑπολογίζονται αἱ τεσσαράκοντα ἡμέραι τῆς νηστείας.

Ἀπὸ τῆς Τετάρτης ἄρχονται τὰ εἰς τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν ἰδιάζοντα μέρη τῶν ἀκολουθιῶν.

Τὸ πρῶτον Σάββατον τελεῖται ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στρατηλάτου τοῦ ἐξ Ἀμασείας.

Ἀπὸ τῆς Δευτέρας ἡμέρας τῆς δ' Κυριακῆς ἀναγινώσκονται καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα πολλὰ ἀναγνώσματα ἀναφερόμενα εἰς τὴν νηστείαν.

Τὸ δεύτερον Σάββατον τελεῖται ἡ μνήμη τῶν ἁγίων Κυρίλλου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἄννης μάρτυρος.

Ἡ Γ' Κυριακὴ ὀνομάζεται τοῦ Ἀσώτου διότι κατ' αὐτὴν ἀναγινώσκεται τὸ ΙΕ' κεφάλαιον τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου.

Τὸ Σάββατον τῆς Γ' ἑβδομάδος μνημονεύονται οἱ ἅγιοι Ἰωάννης Πατριάρχης Ἱεροσολύμων, Ἰωάννης Ὀσναΐος, Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων (τῷ 729) Ἰωάννης Ὀροδναΐος, ἱεροδιδάσκαλος Ἀρμένιος (τῷ 1388) καὶ Γρηγόριος Τατεβαΐος, ὡσαύτως ἱεροδιδάσκαλος τῷ 1410 μαρτυρήσαντες.

Ἡ Δ' Κυριακὴ καλεῖται τοῦ **Οἰκονόμου,** ἐπειδὴ ἐν τῇ λειτουργίᾳ ἀναγινώσκεται τὸ ΙΣΤ' Κεφαλ. τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου.

Τὸ Σάββατον ταύτης τῆς ἑβδομάδος τελεῖται ἡ μνήμη τῶν ἐν Σεβαστείᾳ τεσσαράκοντα μαρτύρων.

Ἡ Ε' Κυριακὴ καλεῖται τοῦ **Κριτοῦ,** ἐπειδὴ ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀναγινώσκεται τὸ ΙΗ' Κεφάλαιον τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου.

Τὸ Σάββατον τῆς ἑβδομάδος ταύτης τελεῖται ἡ μνήμη τῶν μαρτυρίων τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ τῶν Ἀρμενίων (ἐν ἔτει 286).

Ἡ ΣΤ' Κυριακὴ καλεῖται **τοῦ πρὸς τὸ πάθος Ἐρχομένου,** ἐπειδὴ ἐγγίζουσιν αἱ ἡμέραι τῆς πρὸς τὸ ἑκούσιον πάθος ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ Σάββατον τῆς ἑβδομάδος ταύτης καθιέρωται εἰς τιμὴν τῆς Ἀναστάσεως τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Λαζάρου, θεωρεῖται δὲ ἡμέρα Δεσποτικὴ καὶ διὰ τοῦτο μνήμη ἁγίων δὲν τελεῖται.

Ἡ Ζ' Κυριακὴ καλεῖται **τῶν Βαΐων,** καθ' ἣν πανηγυρίζεται ἡ εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα εἴσοδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Σημ. Ἡ ἡμέρα τῶν Βαΐων παρ' Ἀρμενίοις καλεῖται **Ζαγκαζάρτ,** ὅπερ σημαίνει κατὰ λέξιν **ἀνθοστόλιστος.** Ὑποτίθεται δὲ ὅτι ὑπῆρχέ τις ἑορτὴ κατὰ τὸν χρόνον τῆς εἰδωλολατρείας τῶν Ἀρμενίων ὑπὸ τοιοῦτον ὄνομα, ὅπερ μετὰ τὴν εἰς τὸν Χριστιανισμὸν προσέλευσιν αὐτῶν, ἀπεδόθη εἰς τὴν ἡμέραν τῶν Βαΐων.

Ἡ Μεγάλη Δευτέρα ἀφιεροῦται εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῶν παθῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Μεγάλη Τρίτη καλεῖται τῶν **Δέκα παρ-**

Θένων, ἐπειδὴ ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ τοῦ ἑσπερινοῦ ἀναγινώσκεται τὸ ΚΔ' καὶ ΚΕ' Κεφάλαιον τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου.

Ἡ Μεγάλη Τετάρτη ἀφιεροῦται εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰούδα γενομένην προδοσίαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἡ Μεγάλη Πέμπτη ἀφιεροῦται εἰς τὸ μυστήριον τῆς θείας Μεταλήψεως καὶ τοῦ Νιπτῆρος.

Τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς ἡ μὲν πρωΐα ἀφιεροῦται εἰς τὰ Πάθη καὶ τὴν Σταύρωσιν, τὸ δὲ ἑσπέρας εἰς τὸν θάνατον καὶ τὴν Ταφὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ μέγα Σάββατον ἀφιεροῦται εἰς τὴν ταφήν. Τὸ ἑσπέρας δὲ τελοῦνται τὰ προεόρτια τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ μετὰ λειτουργίας.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ὑπάρχουν δύο ὡρισμέναι Δεσποτικαὶ ἑορταὶ ἡ μία τῆς Ὑπαπαντῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Φεβρουαρίου 14 καὶ ἡ ἄλλη ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου Ἀπριλίου 7, αἵτινες εἰς οἱανδήποτε καὶ ἂν συμπέσωσιν ἡμέραν δέον ἀνυπερθέτως νὰ τελεσθῶσιν. Ἐὰν συμπέσωσι μετὰ μιᾶς τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, ἑνοῦνται μετ' αὐτῆς, ἐὰν δὲ μετὰ μνήμης ἁγίων, ἡ μνήμη μετατίθεται καὶ ἐὰν μετὰ ἡμέρας νηστείας καὶ μετανοίας, τότε ἡ ἀκολουθία τῆς μετανοίας ἐμποδίζεται.

[ἕπεται συνέχεια]

ΓΝΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΙΜΟΙ
ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Περισυνάθροισις τῶν ἐν βιβλίοις ἐντύποις καὶ χειρογράφοις σωζομένων εἰδήσεων, τῶν ἀναφερομένων εἰς σχολεῖα, βιβλία, πεπαιδευμένους ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ τὴν παίδευσιν ἐν γένει παρὰ βυζαντινοῖς καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους τέσσαρας αἰῶνας ἐστὶν ἡ μετὰ χεῖρας διατριβή, γραφομένη χάριν τῶν παρ' ἡμῖν λογίων, οὓς παρακαλῶ νὰ περισυναγάγωσιν ἐπίσης οἱανδήποτε εἴδησιν τοιαύτην, ἐκδιδόντες αὐτὴν τύποις. Οὕτως ὑπουργήσουσιν ἔργῳ μεγάλῳ καὶ ἐκπρεπεῖ, τῇ συντάξει δῆλον οὖν ἱστορίας, ἐκ τῶν ἐνόντων τελείας, τῆς παρ' ἡμῖν κατὰ τὸν μεσαιῶνα παιδεύσεως.

Τῆς διατριβῆς μου ταύτης σπαράγματά τινα δι' ἐφημερίδων ἐξεδόθησαν, τὸ εἰκοστὸν μόλις αὐτῆς ἀποτελοῦντα. Τὸ πνεῦμα τὸ διαπνέον αὐτὴν καὶ ὁ σκοπὸς ἐπέβαλλον τὴν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἔκδοσιν.

Πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ αἰῶνος τούτου, τοῦ ΙΘ', μένει ἡμῖν ἔτος ἐν πρὸς ἀνασκοπὴν τοῦ ἡμετέρου παρελθόντος, πρὸς διάγνωσιν τοῦ παρόντος, πρὸς πρόληψίν τινων ἐν τῷ μέλλοντι συνεπειῶν.

Τῶν τριῶν τούτων ἡ παροῦσα διατριβὴ καταστοχάζεται.

Α'

Ἥκιστα δύναται 'να θεωρηθῇ ἡ παροῦσα διατριβὴ συμβολή τις εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς παιδεύσεως παρ' ἡμῖν ἐν τῷ μεσαίωνι, ἀλλά γε δὴ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν καὶ κατὰ τοὺς τέσσαρας τελευταίους αἰῶνας, ἀπὸ τῆς ἁλώσεως Κων)πόλεως μέχρι τοῦδε. Παρέχεται μόνον νῦξιν πρὸς ἔρευναν πλατυτέραν τοῦ θέματος, ὅπερ οὐδεὶς ἔθιξε παρ' ἡμῖν, ἐνῷ ἠδύναντό τινες ὀλίγον ἢ πολὺ 'να γράψωσιν, ἢ γοῦν 'να ἀποδείξωσιν αὐτὸ καὶ τὴν αὐτοῦ σπουδαιότητα. Λυποῦμαι ὅτι ἐγὼ προβαίνω μετὰ τόλμης εἰς ἐξιχνευσιν τοιαύτην ἐρᾴδια μόνα φέρων ὅσα καὶ πᾶς ἕτερος τῶν παρ' ἡμῖν φιλιστόρων ἠδύνατο 'να προσαγάγῃ.

Μεθ' ὅσα καὶ ἂν ἐπετέλεσεν ἡ ἐποχὴ ἡμῶν ἐπὶ διαφωτίσει σελίδων ἀλαμπῶν ἢ σκιωδῶν τῆς μεσαιωνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἔχω τὴν τόλμην 'να εἴπω ὅτι σχεδὸν ὀλίγα κεφάλαια κατεβάλλομεν ἐπὶ τούτῳ, οὐδὲν δὲ κεφάλαιον πρὸς ἐκμετάλλευσιν τοῦ σπουδαιοτάτου πλούτου, ὅστις, ἐν ἐντύποις καὶ χειρογράφοις κείμενος, ἀπαιτεῖ νόας δεξιοὺς ὅπως παραστήσωσιν ἡμῖν τὸν ἀνορυσσόμενον ἀδάμαντα οἷος δὴ καὶ ἔστιν· ἤτοι τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπὶ βυζαντινῶν παιδεύσεως οὐδεὶς ἐμελέτησεν, ἴσως δὲ οὐδὲ ἐν νῷ συνέλαβε τὴν ἰδέαν τοῦ δυνατοῦ καὶ εὐαρέστου τῆς τοιαύτης μελέτης. Ὀνόματα πολλὰ κεῖνται παρ' ἡμῖν ἄγνωστα ἀνθρώπων, οἵτινες ἐν τῇ κατ' αὐτοὺς ἐποχῇ διεκρίθησαν ἐπὶ γνώσεσι πολλαῖς, ἐπὶ τῇ γνώσει τῆς ἑλληνικῆς, ἐπὶ τῇ βαθείᾳ γνώσει τῆς ἱερᾶς σοφίας καὶ τῆς θύραθεν, ὀνόματα δὲ πολλὰ δυνατὸν 'ν' ἀνεύρωμεν οὐχὶ χειρογράφους διῳθέρας, δυσπροσίτους καὶ ποτε σητοβρώτους, ἀναθιῶντες, ἀλλ' ἔντυπα κείμενα, παντὶ προσιτά, μηδ' ἀπαιτοῦντα πρὸς ἀσφαλῆ κατάληψιν βαθεῖαν γνῶσιν τῆς ἑλληνικῆς. Ἐν ἐπὶ τούτῳ συνταξομένῳ βιβλίῳ συγκομίσας πᾶσαν τὴν πρὸς τοῦτο κατάλληλον ὕλην, καὶ τοιαύτην προτιθέμενος ἵνα καταστήσω καινήν, ὅπως προστεθῇ μὲν τὸ λεῖπον, ἐπανορθωθῇ δὲ τὸ κακῶς ἔχον, οὐδαμῶς ἐκτείνω τὸν περὶ τούτου λόγον. Πλῆθος ἄπειρος ἀνθρώπων πεπαιδευμένων ἀκμασάντων ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι τῶν μέσων τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, ἀποδεικνύει σχολείων ὕπαρξιν ἀδιάσπαστον παρὰ βυζαντινοῖς, ἢ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς κώμαις, ἢ ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἤτοι ἐν μοναστηρίοις.

Ἀλλ' ἀναφέρονται καὶ γυναῖκες πεπαιδευμέναι, ἐπί τε τῶν βυζαντινῶν καὶ τῶν κάτω χρόνων.

§.

Πολλάκις ἐπῆλθέ μοι ἡ ἀπορία ποῦ τὴν παίδευσιν ἐλάμβανον κατὰ τοὺς μέσους παρ' ἡμῖν χρόνους αἱ γυναῖκες· ὁποία τις ἦν αὕτη· καὶ τρίτον τι—σπουδαιότατον ἐπίσης—ὁποίαν ἤθελον οἱ τότε χρόνοι τὴν χριστιανὴν γυναῖκα.

§.

Ἐὰν ἡ συνύπαρξις πολλῶν πεπαιδευμένων ἔν τινι χρονικῷ διαστήματι δεικνύῃ πασιφανῶς, ἀναντιρρήτως, ὁμολογουμένως, ὑπαρξιν διηνεκῆ σχολείων, ἡ συνύπαρξις γυναικῶν πεπαιδευμένων, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσιν ἱστορικαὶ μαρτυρίαι, δεικνύει ὅτι καὶ αἱ γυναῖκες ἐδιδάσκοντο κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας, *ἰδίᾳ*, διότι τοῦτό ἐστιν ἀναμφίβολον, ἤτοι ἡ κατ' οἶκον ἐκπαίδευσις τῶν γυναικῶν οὐδενὶ πρέπει 'ν' ἀμφιβάλληται, ἴσως ἐδιδάσκοντο καὶ ἐν σχολείοις δημοσίοις, διότι καὶ περὶ τούτου μαρτυρίας ἀμυδρὸν ἔχομεν ἴχνος ἐπὶ βυζαντινῶν, ἴσως καὶ ἐν παρθεναγωγείοις, διότι καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀπαντῶμεν μαρτυρίαν ἀμυδράν, ἐπὶ τῶν κάτω χρόνων τοὐλάχιστον, ἥτις ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν προηγουμένην μαρτυρίαν ἀποβάλλει τὸ ἡμίσεως τῆς ἀμυδρότητος· ἂν δὲ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ ΙΗ' παρ' ἡμῖν αἰὼν ἔπραττε κατὰ μίμησιν τῶν πρὸ αὐτοῦ, δυνάμεθα 'να πείσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ὅτι σχολείων τινῶν γυναικείων ἴχνη, στοιχειώδους δηλαδὴ γυναικείας παιδεύσεως πηγαὶ διψαλέαι καὶ διαλείπουσαι παρ' ἡμῖν ὑπῆρχον. Ποῦ μὲν ὑπάρχει μαρτυρία σαφὴς ὁδηγοῦσα πρὸς τὴν εὐθεῖαν, ποῦ δὲ χειραγωγία τις ὑποσκάζουσα μόλις δύναται 'να παραδείξῃ εἰς ἡμᾶς ὄχι τὴν εὐθεῖαν, ἀλλὰ τὴν στενὴν ὁδόν. 'Αλλ' ἐγὼ καὶ τῇ στενῇ ταύτῃ ἀρκοῦμαι, γινώσκων ὅτι ἡ στενὴ ὁδὸς ἄγει εἰς τὴν ζωήν.

§.

Ἡ ὕπαρξις πεπαιδευμένων ἀνθρώπων ἐν οἱᾳδήτινι πολιτείᾳ καὶ ἔθνει, μάλιστα ὅσον εἰσὶ πλείονες, δείκνυσι σαφῶς οὐ μόνον ὕπαρξιν ἐκπαιδευτηρίων, ἀλλὰ καὶ προστασίαν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κράτους, ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν μεγιστάνων, ὑπ' ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν τῷ σεμνῷ τῶν λογίων ἐσμῷ χορηγουμένην. Οἱ διεξελθόντες ἐκτενῆ τινα γραμματολογίας ἑλληνικῆς καὶ φιλολογίας ἱστορίαν ἔχουσι γνῶσιν πολλῶν ὀνομάτων ἀνθρώπων εἰς ἄκρον πεπαιδευμένων, ὧν τινες ἀνεδείχθησαν ἐν τῇ κατ' αὐτοὺς ἐποχῇ καὶ κατὰ τὰς τότε γνώσεις χεῦμα πολυμαθείας ὠκεάνειον· προχείρως πως ὁ Δόναλδσων ἀριθμεῖ ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ ἕνα, ὧν εἰσι γνωστὰ συγγράμματα μεγάλα ἢ μικρὰ καὶ συλλογαὶ ἐκ συγγραμμάτων ἀρχαιοτέρων, κατάπλῆξιν μὲν ἡμῖν ἐμποιοῦσαι διὰ τὴν τῶν γραψάντων πολυαναγνωσίαν, εἰς εὐγνωμοσύνην δὲ κινοῦσαι ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ συγγραφῶν ἀπολεσθεισῶν· καὶ σημειώσωμεν ὅτι, ἐκ τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ ἑνὸς συγγραφέων τούτων, μόλις τὸ δέκατον ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἁγίων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινές εἰσιν ὑπέρτεροι τούτων κατὰ τὸν ἀριθμόν. Πόσοι δὲ λείπουσι τὸν κατάλογον τοῦτον; Ἐγὼ προχείρως ἀπηρίθμησα λογίους Ἕλληνας ἀνθήσαντας μικρῷ πρὸ τῶν μέσων καὶ μετὰ τὰ μέσα τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος τριάκοντα καὶ δύο, προσθεὶς τριακοστὴν τρίτην Εἰρήνην τὴν σεβαστοκρατόρισσαν[1], τοὺς μὲν γνωστοὺς ἐξ ἀρχαιοτέρων μαρτυριῶν, τοὺς δὲ κατὰ τὸν ἡμέτερον αἰῶνα τοῦτον γνωσθέντας· ἀναρίθμητοι δὲ σχεδὸν εἰπεῖν οἱ παρὰ Κρουμβάχερ ἐν τῇ Βυζαντινῇ Φιλολογίᾳ αὐτοῦ ἀναφερόμενοι· καὶ ἐν τούτοις ἡ μελέτη τῶν βυζαντινῶν ἱστοριογράφων καὶ τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἔδει 'να καταστήσῃ γνωστοὺς πολλοὺς εἰσέτι, ὧν τὰ ὀνόματα παρεδράμομεν οἱ περὶ τὴν βυζαντινὴν ἱστορίαν ἀσχολούμενοι, διότι ἀγνοῶ πόσοι τῶν παρ' ἡμῖν βυζαντινολόγων, ἢ μᾶλλον τίς τούτων δύναται 'να καυχηθῇ ὅτι ἐμελέτησεν *ἀπὸ πᾶσαν ἐποψίν* τὰ πολυτίμητα ταῦτα μνημεῖα τῆς ἐθνικῆς ἀγλαΐας καὶ δόξης.

§.

Ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος μέχρι τοῦ ΙΕ' ἡ πληθὺς τῶν λογίμων ἀνδρῶν ἐστιν ἀληθῶς καταπληκτική. Πλὴν Μαρκιανοῦ τοῦ γραμματικοῦ, ναυτιανοῦ προσβυτέρου, ἀναφέρεται Γερόντιος ὁ διάκονος Ἀμβροσίου τοῦ Μεδιολάνων μητροπολίτης Νικομηδείας ὑπὸ τοῦ Καισαρείας Καππαδοκίας Ἑλλαδίου χειροτονηθείς, ὅστις ἦν ἰατρός[2]. Εὐάγριος ὁ τοῦ Ναζιανζηνοῦ Γρηγορίου κατὰ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβὴν ἐκείνου διάκονος ὤν, τὸ μὲν γένος ἦθρ, εἰδήμων δὲ τῆς ἑλληνικῆς, ἐφημίζετο διὰ τὴν πολυμάθειαν αὐτοῦ, καὶ ταύτην ἐμαρτύρουν αἱ γραφαί, ἃς κατέλιπε»[3]. Περὶ τὰ 383 τῆς ἐν Μελιτηνῇ σχολῆς ἀναφέρονται «διδάσκαλοι γραμμάτων Ἀκάκιος καὶ Συνόδιος, εὐγενείᾳ τε καὶ συνέσει καὶ σωφροσύνῃ τῷ τῶν ἀναγνωστῶν χορῷ διαλάμποντες»[4]· καὶ πρὸ τούτων ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου γινώσκομεν Ἰλαρίωνα τὸν μέγαν ἐν ἀσκηταῖς, ὃς «ἐπιθυμίᾳ τοῦ μαθεῖν γράμματα παρεγένετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν τῆς Αἰγύπτου» ὄηλον οὖν ἐκ τῆς πατρίδος αὐτοῦ Γάζης»[5]. Περιττὸν δὲ 'να εἴπωμεν ὅτι ἰατρὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ συγκλητικὸς μετὰ τὰ μέσα τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος ἐγένετο Καισάριος. Ἐν ἀρχαῖς δὲ τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος Ἑρμείας ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος γνωρίζει ἡμῖν Αὐξέντιον «ἄνδρα πολυμαθῆ, φιλολόγον», γνώ-

---

1. Εἰρήνης σεβαστοκρατορίσσης ποίημα· σελ. 9 καὶ 10.
2. Σωζόμενος· Ἐκκλ. Ἱστ. Η', στ'.
3. ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀπῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα. Σωζόμ. Στ', λ'.
4. βίος ὁσίου Εὐθυμίου· Migne Patrologia Graca, ΡΙΔ, στήλη 601.
5. Μηνολόγιον τὸ λεγόμενον Βασιλειανὸν εἰς τὴν 21 ὀκτωβρίου.

σηην τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς θύραθεν παιδείας, υἱὸν Ἀδδᾶ, πέρσου μὲν τὸ γένος, χριστιανοῦ δ' ἐκ πατρός, εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐλθόντος ἐπὶ Οὐάλεντος, ἢ πιθανῶς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου καὶ νυμφευθέντος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ[6]. Πανσόφιος ὁ Νικομηδείας μητροπολίτης, ὑπὸ Χρυσοστόμου χειροτονηθείς, ἐγένετο πρὶν «παιδαγωγὸς τῆς τοῦ βασιλέως γαμετῆς» δῆλα δὴ τῆς Εὐδοξίας[7]. Μετὰ τοὺς δύο τούτους γινώσκομεν ὅτι κατὰ πρῶτα τοῦ Ε' αἰῶνος ἔτη Παυλῖνος ὁ μάγιστρος «ἦν λόγιος ἀνήρ, κἀντεῦθεν ᾠκείωτο τῇ βασιλίδι Εὐδοκίᾳ»[8]. Γεώργιος δὲ κληρικὸς ἀρειανός, ἀκμάζων ἐπὶ Βάρβα, πατριάρχου τῶν ἀρειανῶν, ἦν πολυμαθὴς καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἐμπειρότατος[9]. Σύγχρονος αὐτῷ δ' ἐγένετο Σισίννιος, ὁ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ναυατιανῶν ἐπίσκοπος, ἀνὴρ ἐλλόγιμος καὶ φιλόσοφος «διὰ παίδευσιν περιβόητος». πολλὰ συνέγραψεν, ἐν οἷς «λεξιθηρεῖ καὶ ποιητικὰς παραμίγνυσι λέξεις»[10]. Ἐπὶ Θεοδοσίου Β' γινώσκομεν Εὐσέβιον μαθητὴν Τρωίλου τοῦ σοφιστοῦ, σχολαστικὸν καὶ ποιητήν, ὅστις ἐστιχούργησεν ἡρωϊκῷ μέτρῳ τὴν Γαϊνίαν, ἐν ᾗ περιγράφει τὴν ἀνόητον τοῦ Γαϊνᾶ ἐπιδρομήν, ἣν αὐτοῖς ὄμμασιν εἶδεν[11]. Ὑπῆρχε δὲ τότε ποιητὴς ἕτερος Ἀμμώνιος περιγράψας καὶ οὗτος τὰς ἀνοησίας τοῦ Γαϊνᾶ καὶ ταύτας ὑποβαλὼν Θεοδοσίῳ Β' κατὰ τὴν Ις' ὑπατείαν αὐτοῦ (438) καὶ λαμπρῶς εὐδοκιμήσας[12]. ἀλλὰ σπουδαιοτάτην ἡγοῦμαι τὴν μαρτυρίαν ὅτι, μετὰ τὴν Θεοδοσίου Β' κατὰ Περσῶν νίκην «**πολλοὶ τῶν ἐν λόγοις ἀνθούντων** εἰς τὸν βασιλέα βασιλικοὺς ἔγραφον λόγους, δημοσίᾳ τε τούτους παρήσανν»[13] οὐ μόνον διότι *πολλοὶ ἦσαν οἱ δυνάμενοι γράφειν, πεπαιδευμένοι δῆλον οὖν ἄνδρες*, ἀλλὰ διότι *πολλοὶ μεταξὺ τούτων ἦσαν* **οἱ ἐν λόγοις ἀνθοῦντες**. Περὶ δὲ τὰ τέλη τοῦ αἰῶνος τούτου, δῆλά γε δὴ τοῦ Ε', Ἀνδρέας ὁ διὰ Χριστὸν γενόμενος σαλός, σκύθης ὢν τὸ γένος, ἀγορασθεὶς ὑπὸ Θεογνώστου τοῦ πρωτοσπαθαρίου καὶ διδασκάλοις δοθεὶς πρὸς μάθησιν τῶν ἱερῶν γραμμάτων (ἠγνόει τὴν ἑλληνικὴν ἔτι), ταχέως ἐξέμαθε ἀτὰ θεῖα μαθήματα, ἔμαθε δὲ καὶ τὴν αὐτόθεν γλῶσσαν, ὥστε ξενίζεσθαι αὐτοῦ τὸν διδάσκαλον τὴν ταχεῖαν τῆς μαθήσεως ἐπιστήμην· καὶ ὅτι καὶ νοτάριος πρώτιστος ἐγένετο· λοιπὸν γὰρ ἐκεῖθεν ἀρθεὶς, φημὶ τοῦ διδασκαλείου αὐτοῦ, ἦν εἰς νοτάριον χρησιμεύων τῷ κυρίῳ αὐτοῦ»[14]. Ἐπίσης δὲ γινώσκομεν ὅτι τὸν ὅσιον Ἰωάννην τὸν διὰ Χριστὸν πτωχόν, τὸν κοινῶς καλυβίτην λεγόμενον, οἱ γονεῖς αὐτοῦ «παρέδωκαν εἰς τὴν παιδείαν διδασκάλῳ· καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰ τῆς παιδείας πρότερα γράμματα, παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τὸ περὶ ρητορικῆς καὶ φιλοσορικῆς, ἀναγινώσκειν βίβλους· γενομένου δὲ αὐτοῦ δωδεκαετοῦς χρόνου» κτλ.[15]. Ἐκ τῶν ἀκμασάντων κατὰ τὸν ΣΤ' καὶ Ζ' αἰῶνα γινώσκομεν τὸν ἐπὶ Μαυρικίου κοιαίστωρα Ἰωάννην «ῥήτορά τε δεινὸν καὶ νόμων ρωμαϊκῶν ἐπιστήμονα»[16], καὶ τὸν αὐτῷ συγχρονήσαντα Θεόδωρον βασιλικὸν ταχυγράφον ἕως τοῦ 600 ζῶντα[17]. Καὶ μιμνήσκομαι μὲν τοῦ Στερόνου τοῦ ἐκτομίου, παιδαγωγοῦ τῶν τοῦ Μαυρικίου τέκνων, μέχρι τοῦ 600 ζήσαντος, προστίθημι δὲ ὅτι καὶ ὁ τῷ 591 πρέσβυς πρὸς Χαγάνον μετὰ Πρίσκου τοῦ στρατηλάτου πεμφθεὶς Θεόδωρος ὁ ἰατρὸς ἐλέγετο πεπαιδευμένος ἀνὴρ «τὴν φύσιν εὐεπήβολος καὶ δεξιὸς, τὴν γλῶτταν ἐλεύθερος»[18], ἐνῷ τῷ 520 γινώσκομεν ἐν Αὐγουστοπόλει τῆς Φρυγίας διδάσκοντα τὰ στοιχειώδη γράμματα τὸν πρεσβύτερον Εὐτύχιον τὸν θαυματουργόν[19]. Κατὰ τὰ μέσα δὲ τοῦ ΣΤ' αἰῶνος γινώσκομεν Πρίσκον ἐπιστολογράφον τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ[20] καὶ Κωνσταντῖνον τὸν κοιαίστορα, νομομαθῆ καὶ νέον τὴν ἡλικίαν, φήμης ἀπολαύοντα διὰ τὴν μάθησιν αὐτοῦ[21]. Καὶ περὶ μὲν τῶν νομομαθῶν λόγος πολὺς καὶ δόκιμος γίνεται παρὰ Mortreuil· ἔσται δέ τό γε νῦν ἀρκετὸν ἡμῖν ἐὰν μάθωμεν ὅτι συνήργησαν Ἰουστινιανῷ τῷ Α' πρὸς τὰς οἰκοδομὰς, ἐκτὸς Ἰσιδώρου τοῦ ἐκ Μιλήτου καὶ τοῦ ἐκ Τράλλεων Ἀνθεμίου, Ἰσίδωρος ὁ νεώτερος, ἀνεψιὸς τοῦ πρεσβυτέρου, καὶ Ἰωάννης ὁ βυζάντιος, «ἀνεανίαι δύναμιν φύσεως ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν ἐπιδειξάμενοι», πρὸς τούτοις δὲ καὶ Χρύσης ὁ ἀλεξανδρεύς[22]. Ἀλλὰ τοῦ ἐκ Τράλλεων Ἀνθεμίου μιμνησκόμενος, καθῆκον ἔχω ἵνα μνησθῶ καὶ τῶν τεσσάρων ἀδελφῶν αὐτοῦ: Μητροδώρου τοῦ γραμματικοῦ, Ὀλυμπίου τοῦ νομοδιδασκάλου, καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Διοσκόρου τῶν ἰατρῶν, ἐφ' οἷς Ἀγαθίας ὁ ἱστοριογράφος ἐμακάριζε τὴν ἐπιφανῆ αὐτῶν μητέρα «οὕτω ποικίλης παι-

---

6. Σωζόμεν. Ζ', κα'.
7. αὐτόθι· Η', στ'.
8. Ζωναρᾶς· βιβλ. ΙΓ', κεφ. 22 κατὰ τὴν (ἔκδοσιν Δινδορφίου, τόμ. Γ', σελ. 243).
9. Σωκράτης· Ἐκκλ. Ἱστ. Ζ', στ'. Νικηφόρος Κάλλιστος· Ἐκκλ. Ἱστορ. ΙΔ', ιγ'.
10. Σωκρ. ΣΤ', κδ'. Σωζόμ. Η', α'.
11. Σωκρ. ΣΤ', στ'.
12. αὐτόθι.
13. αὐτόθι· Ζ', κα'.
14. βίος Ἀνδρέου διὰ Χριστὸν σαλοῦ· ὑπὸ Νικηφόρου πρεσβυτέρου. Migne, PIA', στήλη 632 § β'.
15. Συμεὼν μεταφραστοῦ βίος Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου· Migne, PIΔ', 568.
16. Σιμοκάττης· σελ. 31.
17. αὐτόθι· σελ. 333.
18. αὐτόθι· σελ. 264 καὶ 329.
19. βίος Εὐτυχίου Κωνσταντινουπόλεως· ὑπὸ Εὐστρατίου πρεσβυτέρου· Migne, ΠΣΤ', 2284.
20. Προκοπίου ἀνέκδοτα· σελ. 97.
21. αὐτόθι· σελ. 118.
22. Προκοπίου περὶ κτισμάτων· σελ. 217, 234.

δείας ἀνάπλεω γονὴν ἀποκυήσασαν»[23]. Προσθετέον τούτοις Παυλῖνον, ἄνδρα τῶν οὐκ ἀσήμων τῆς πόλεως, μέτοχον πλείστης παιδείας, ἀκμάζοντα περὶ τὰ 583, καταγγελθέντα, δυστυχῶς, ὡς μάγον καὶ καταδικασθέντα εἰς τὸν δι' ἀγχόνης θάνατον, ὑποθήκαις Ἰωάννου πατριάρχου τοῦ Νηστευτοῦ. Κατὰ τὴν τρίτην δεκαετηρίδα τοῦ Ζ' αἰῶνος, ἐπὶ Σεργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐγινώσκοντο ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Μάξιμος ὁ φιλόσοφος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ χαρτοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας «ἄνδρες λέγειν τε δεινοί, καὶ κρίνειν τοὺς λέγοντας ἱκανοί, καὶ φιλοσοφίαν ἄκρως ἐξησκημένοι»[24]. Κατὰ τὰ μέσα δὲ τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος, ἀναφέρεται διδάσκων ἐν τῇ τῆς Τραπεζοῦντος ἑλληνικῇ σχολῇ πολυμαθής τις διδάσκαλος, ὃν ὁ Μηνᾶς ὀνομάζει Δομίγγον, ἴσως Δομίνικον ἢ Δομνῖνον, ἐν Ἀθήναις τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ποιησάμενον[25]· ἀλλὰ κατὰ τοὺς αἰῶνας τούτους καὶ μέχρι Λέοντος Ἰσαύρου γινώσκομεν τὴν οἰκουμενικὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σχολήν, «ἐν ᾗ κατὰ τόπον ἀρχαῖον οἰκουμενικὸς ἐκάθητο διδάσκαλος, ἔχων μαθητὰς λόγῳ καὶ βίῳ σεμνοὺς τὸν ἀριθμὸν δώδεκα»[26], τοῦθ' ὅπερ δηλοῖ ὅτι διαρκῶς ἐδίδασκον ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ταύτῃ σχολῇ *δέκα καὶ τρεῖς λόγιοι*. Καὶ περὶ μὲν τῆς σχολῆς ταύτης γενήσεται μετ' οὐ πολὺ λόγος, ἀλλὰ κατὰ τὰ μέσα ἢ μᾶλλον πρὸ τῶν μέσων τοῦ Θ' αἰῶνος, γινώσκομεν εἰκονομάχους πεπαιδευμένους καὶ στιχουργοὺς Σέργιον, Ἰωάννην, Ἰγνάτιον, καὶ Στέφανον, διὰ στίχων ἰαμβικῶν δοξάζοντας καὶ σεμνύνοντας τὸ πάθος (οὐ τὴν εἰκόνα) τοῦ Σωτῆρος, περὶ ὧν ἀκολούθως[27]. Τῷ 754, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ κοπρωνύμου, ἀναφέρεται πατρίκιός τις Κάλλιστος ὀνόματι, λογιώτατος καὶ πρὸς τὸ λέγειν καὶ ἀκούειν ἐπιτήδειος[28], ἐνῷ ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης ἤκμαζε Κωνσταντῖνος ὁ πατρίκιος, ὁ πατὴρ Πέτρου τοῦ κτίτορος τοῦ ναοῦ ἐν τοῖς Εὐάνδρου, εἰδήμων πάσης γραφῆς ἑλληνικῆς καὶ χριστιανικῆς[29]. Ἐκ δὲ τῶν ἀκμασάντων κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα, ἐπιτραπήτω μοι 'να τάξω πρῶτον τὸν τοῦ Θεοδώρου Πτωχοπροδρόμου πρόδρομον τὸν ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ ζήσαντα Πέτρον τὸν μάγιστρον, ἄνδρα λόγιον καὶ σκωπτικόν, ὃν ἑκάλουν οἱ σύγχρονοι *πτωχομάγιστρον*, ὅστις ἔσκωψε τὴν κενόδοξον τοῦ Μιχαὴλ κλίσιν εἰς οἰκοδομὰς σταύλων καὶ παραπλησίων κτισμάτων[30]. Τίς ἀγνοεῖ δὲ τὸν περιώνυμον Λέοντα τὸν γραμματικόν, τὸν εἶτα μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, τὸν ὑπὸ Θεοφίλου τιμηθέντα καὶ μικρῷ κατόπιν ὑπὸ Βάρδα τοῦ κουροπαλάτου ταχθέντα πρῶτον διδάσκαλον τῆς ἀνασυστηθείσης τότε μεγάλης ἐκείνης τοῦ Γένους σχολῆς[31]; μαθητὴν ἐν Ἀνδρῳ γενόμενον ὑπὸ τὸν Μιχαὴλ Ψελλὸν τὸν πρεσβύτερον ἐν φιλοσοφίᾳ τε καὶ ρητορικῇ; Τίς ἀγνοεῖ ὅτι μαθητὴς τοῦ Λέοντος, ἐπὶ μικρὸν παραμείνας παρὰ τῷ ἐνδοξοτάτῳ καλίφῃ Ἀλμαμοὺν καὶ θαυμασθεὶς ὑπ' αὐτοῦ διὰ τὴν πολυμάθειαν καὶ βασιλικῆς ἕνεκα τούτου τυχὼν περιποιήσεως, ἐρωτηθεὶς ὑπ' ἐκείνου εἴπερ ἡ Κωνσταντινούπολις εἶχε τοιούτους ὁμοίους; ἀπεκρίνατο «πολλοὺς κρείττους ἐμοῦ κέκτηται»[32]. Τίς ἀγνοεῖ τοὺς τῷ Λέοντι κατὰ τὴν Μαγναύραν ὑπὸ Βάρδα ταχθέντας συνδιδασκάλους; Θεόδωρον τὸν γεωμέτρην, μαθητὴν τοῦ Λέοντος, Θεοδήγιον τὸν ἀστρονόμον, καὶ Κομμητᾶν τὸν γραμματικόν[33]; Ἀλλὰ πρὸ τούτων γινώσκομεν ὅτι τῷ 808 ἔζη Ἀρσαβὴρ ὁ κοιαίστωρ καὶ πατρίκιος, *ἀνὴρ εὐσεβέστατος καὶ λογιώτατος*, εἶτα κατ' ἀνάγκην μοναχὸς ἔν τινι μονῇ τῆς Βιθυνίας[34]. Μηδ' ἐπιλανθανώμεθα τῆς ἐπιφανοῦς τοῦ Στουδίου μονῆς, ἐν ᾗ ἐδιδάσκοντο οἱ συγγραφεῖς τῶν ἁσματικῶν ἀκολουθιῶν καὶ ὕμνων κατὰ τὰ τέλη τοῦ Η' αἰῶνος καὶ κατὰ τὸν Θ' καὶ ἑξῆς[35]. Λέων μάγιστρος ὁ Κατακύλας, ζήσας ἐπὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ, μοναχὸς δὲ γενόμενος ὕστερον ἐν τῇ μονῇ τῆς Σιγριανῆς, ἔγραψε, κατ' ἐντολὴν τοῦ Λέοντος, ὑπόμνημα περὶ τῶν τελετῶν τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς[36]. Καὶ ἐν ἀρχαῖς μὲν τοῦ Ι' αἰῶνος ἔζη «Μάρκος ὁ φιλοσοφώτατος οἰκονόμος τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας (Ἁγίου Μωκίου), ὃς ἦν ἀναπληρώσας τὸ τοῦ μεγάλου σαββάτου τετραῴβιον τοῦ κυρίου Κοσμᾶ»[37], ἐνῷ μικρῷ πρὸ αὐτοῦ ἢ συγχρόνως γινώσκομεν ἀκμάζοντας Ἰωάννην Ἀγιοπολίτην, λογοθέτην τοῦ δρόμου, *πάνυ λόγιον*,[38]

---

23. Ἀγαθίας· σελ. 289.

24. Σιμοκάττης· σελ. 53—57· βίος Γρηγορίου Ἀκραγαντίνων ὑπὸ Συμεὼν μεταφραστοῦ· Migne, PIΣT', 217.

25. Ἱστορία τοῦ Πόντου, ὑπὸ Μηνᾶ τραπεζουντίου, ἀρμενίου· ἐν Βενετίᾳ, 1819, σελ. 59· βλ. παρὰ Τριανταφυλλίδῃ· Ποντικά· σελ. 186.

26. Κεδρηνός· τομ. Α', σελ. 796.

27. Θεοδώρου Στουδίτου Τὰ εὑρισκόμενα· παρὰ Migne· τόμ. γθ', στήλη 436—437.

28. Στεφάνου νέου βίος, ὑπὸ Στεφάνου διακόνου. Migne, Patrol· τόμ. Ρ', στήλη 1121.

29. Μηνολόγιον τὸ λεγόμενον Βασιλειανόν, εἰς τὴν 1 τοῦ μηνὸς ἰουλίου.

30. Λέων γραμματικός· σελ. 239. Συμεὼν μάγιστρος σελ. 666. Γεώργιος μοναχός· σελ. 825·

31. Ζωναρᾶς, βιβλ. ΙΣΤ', κεφ. 4 (Δινδόρφ Δ', 14). Κεδρηνός· τόμ. Β', σελ. 170—171.

32. Ζωναρᾶς· ΙΣΤ', 4 (Δ', 13).

33. Γενέσιος· σελ. 98.

34. Θεοφάνης· τόμ. Α', σελ. 750.

35. Μ. Γεδεών, Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον· εἰς τὴν 29 τοῦ μηνὸς αὐγούστου.

36. Πορφυρογεννήτου Ἔκθεσις βασιλείου τάξεως· Α', σελ. 456. Περὶ τούτου πιθανῶς τοῦ κατακύλα Λέοντος, οὗ κτῆμα ἦν ἡ μονὴ Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τοῦ Ψαμμαθίᾳ, βλέπε Vita Euthymii, σελ. 6 καὶ 13.

37. Συμ. μάγιστρος· σελ. 705. Γεώργιος μοναχός· σελ. 862. Λέων γραμματικός· σελ. 276. καὶ Theophanis Continuati· σελ. 365.

38. Theoph. Contin. σελ. 353.

καὶ Νικήταν φιλόσοφον τὸν παρλαγόνα (ὄχι τὸν Παφλαγονίας ἐπίσκοπον), ὃς «τοὺς συμφοιτητὰς καὶ συνηλικιώτας ὑπερηκόντιζεν, ὥστε καὶ ἐν διδασκαλείοις φοιτᾷν καὶ μέγα ὄνομα ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει κτήσασθαι»[39]. Ὃ δὲ κυριώτερον, τοῦτο· ὅτε Λέων ὁ σοφὸς ἔλαβε τετάρτην γυναῖκα, σκοπὸν εἶχε ἀνόμων ἐκθεῖναι τοῦ ἔχειν ἄνδρα τρεῖς γυναῖκας ἢ τέσσαρας, πολλῶν εἰς τοῦτο λογιωτάτων ἀνδρῶν αὐτῷ συνεργούντων»[40], διότι σαφέστατα δείκνυσιν ἡ μαρτυρία τῶν ἱστοριογράφων ὅτι τότε ὑπῆρχον λογιώτατοι καὶ μάλιστα πολλοί. Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ δὲ Λέοντος, νοτάριος τοῦ μέγα ἰσχύσαντος Σαμωνᾶ ἦν Κωνσταντῖνος ὁ Ῥόδιος προαχθεὶς εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ παρακοιμωμένου[41]. Ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, κυρίως δ' ἐπὶ τῶν πρώτων ἐτῶν αὐτοῦ, τελοῦντος ὑπὸ ἐπιτρόπους, ἤκμαζε Κωνσταντῖνος ὁ πρωτοπαπᾶς τοῦ παλατίου Κεφαλᾶς ἐπωνυμούμενος[42], συγχρόνως σχεδὸν ἀκμάζων τῷ Κωνσταντίνῳ Ροδίῳ, οἷς σύγχρονος ἐπίσης ἐγένετο καὶ ἕτερος Ῥόδιος ὁ Θεόδωρος Ἀβούκης, βασιλικὸς κληρικός[43]. μικρῷ δὲ πρὸ αὐτῶν ἐγνωρίζετο, κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ σοροῦ Λέοντος ἔτη, Παντολέων ὁ μητροπολίτης Συννάδων ὡς γνώστης τῆς ἀστρονομίας[44]. Ἐπὶ τῆς αὐταρχίας Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, οὗ γινώσκομεν τὸν παιδαγωγὸν Θεόδωρον[45], ἤκμαζε Κοσμᾶς ὁ μάγιστρος, σοφὸς ἀνήρ, νομομαθὴς «καὶ τῶν πολιτικῶν κριτηρίων πρώτιστος»[46]. Τὶς ἀγνοεῖ δ' ὅτι αὐτὸς ὁ Πορφυρογέννητος, ἀμεληθεισῶν καὶ παροραθεισῶν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν λογικῶν τεχνῶν, κατὰ τὴν τότε χρονογραφίαν,[47] αἰπεῖ ἡπίστατο πρᾶξιν καὶ θεωρίαν πρὸς Θεὸν ἡμᾶς οἰκειοῦντα . . . . . παιδευτὰς ἀρίστους προκέκρικεν· εἰς Κωνσταντῖνον πρωτοσπαθάριον, τὸν τηνικαῦτα μυστικόν, τὸ τῶν φιλοσόφων παιδοτριβεῖον δέδωκεν· εἰς δὲ τὸ τῶν ῥητόρων Ἀλέξανδρον μητροπολίτην Νικαίας· εἰς δὲ τὸ τῆς γεωμετρίας Νικηφόρον πατρίκιον τὸν γαμβρὸν Θεοφίλου ἐπάρχου τοῦ Ἐρωτικοῦ· εἰς δὲ τὸ τῶν ἀστρονόμων Γρηγόριον ἀσηκρίτης». Περὶ τὰ 950-960 ἀναφέρεται ζῶν ἐν Κορίνθῳ Θεοφύλακτός τις, ἐνάρετος καὶ σοφὸς διδάσκαλος[48], καὶ σμικρὸν μετὰ ταῦτα, ἐπὶ Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, ἐγνωρίζετο Ἰωάννης ὁ μητροπολίτης Μελιτηνῆς ὡς ποιητής, οὗ στίχοι μόνον τινὲς εἰς τὸν Νικηφόρον τοῦτον ἐσώθησαν[49]. Ἐν ἀρχαῖς δὲ τῆς ἐπιούσης ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος, ἔζη ἐν Κωνσταντινουπόλει πεπαιδευμένος ἀνήρ, ἀλλὰ δυστυχῶς φθονερός, Στέφανος ὁ μητροπολίτης Νικομηδείας, ἀναμιχθεὶς καὶ τῇ διοικήσει τῶν πραγμάτων τοῦ κράτους· ἦν κάτοχος καὶ τῆς ἀστρονομίας· τούτου σώζεται ἀσύντομος ἐξήγησις καὶ διήγησις τοῦ τριμεροῦς τῆς ψυχῆς»[50]. Περὶ τὰ 973-981, Λεόντιός τις πρεσβύτερος, οὐ μακρὰν τῆς ὑπὸ Σιπύλῳ Μαγνησίας, ἐδίδασκεν ἔν τινι σχολῇ τὰ ἱερὰ γράμματα· Γεώργιός τις, οὐ μακρὰν τῆς μονῆς τῶν Ὀρόβων διδάσκων, παρεισεύαζε τοὺς νοταρίους· καὶ τούτου φέρτερος Νικόλαός τις ἐδέχετο τοὺς τοῦ Γεωργίου μαθητὰς «πρὸς περισσοτέραν παιδείαν τῆς τῶν νοταρίων ἐπιστήμης»[51]. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΑ' αἰῶνος γινώσκομεν Θεόδουλον τὸν ἡγούμενον τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου, λόγιον ἄνδρα, τῆς θύραθεν μὲν παιδείας ἄγευστον. ἀλλὰ βαθὺν γνώστην τῆς ἱερᾶς, ἕλκοντα τὸ γένος ἐκ Τετραπόλεως τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου, καὶ χειροτονηθέντα μητροπολίτην Βουλγαρίας ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ τοῦ Κηρουλαρίου[52], ἐνῷ ἐπὶ τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου διέπρεπε μητροπολίτης τις Ἰκονίου, καταγόμενος ἐξ Ἀσκάλωνος, «γνώσει τῶν ἄλλων διαφέρων καὶ λογιότητι, καὶ τὸ παρρησιαστικὸν κεκτημένος ἐκ φύσεως»[53]. Ἐπὶ τῆς βασιλείας Μιχαὴλ Παραπινάκη συνδιώκει τὰ πράγματα τοῦ κράτους Ἰωάννης ὁ μητροπολίτης Σίδης ὁ καὶ πρωτοσύγκελλος, εὐνοῦχος ὤν, ἀλλὰ μειλίχιος, ἀγαθὸς καὶ λογιώτατος, ὃν ἐξώρισε Νικηφόρος ὁ λογοθέτης[54]. Ἐπίσης ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλλαρίου γινώσκομεν ἀκμάζοντα Νικήταν τὸν οἰκουμενικὸν διδάσκαλον τὸν καὶ διάκονον τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἤτοι τῆς Ἁγίας Σοφίας[55]. Προσθετέοι δὲ τούτοις οἱ ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ μαθηταὶ τοῦ διαβοήτου φιλοσόφου Ἰταλοῦ οἱ διὰ φιλομάθειαν διακριθέντες Ἰωάννης ὁ Σολομών, Ἰασίτης, καὶ Σερβλίας, καθὼς καὶ Γρηγόριος ὁ Γενέσιος ὁ γραμματεὺς τῆς μητρὸς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ[56], ὁ ἀστρονόμος Ἀλεξανδρεὺς (ἄνευ κυρίου ὀνόματος), καὶ Σὴθ ὁ μαθηματικὸς[57],

39. Vita Euthymii σελ. 56.

40. Λέων γραμμ. σελ. 280. Συμεὼν μάγιστρος· σελ· 709. Γεώργιος μοναχός· σελ. 866.

41. Λέων γραμμ. σελ. 284, 296—98, 300—301.

42. Κεφαλᾶν ὁ λαὸς ἐκάλει καὶ Βασίλειον τὸν Μακεδόνα· Ἰωὴλ χρονογραφία· ἴσελ. 55·

43. Λέων γραμμ. σελ. 294 καὶ 316. Continuati· σελ. 389.

44. Κεδρηνὸς· Β', σελ. 272. Ζωναρᾶς· ΙΣΤ', 14.

45. Contin. σελ. 390.

46. αὐτόθι· σελ. 443.

47. αὐτόθι· σελ. 416.

48. Νέον Ἐκλόγιον.

49. Κεδρηνὸς· Β', σελ. 378.

50. Νικήτα Στηθάτου, βίος Συμεὼν τοῦ νέου θεολόγου. Κεδρηνὸς· ἐν λόγῳ περὶ τῆς ἀποστασίας τοῦ Σκληροῦ· Λέων διάκονος· σελ. 169. Ἱεροσολ. βιβλιοθ. τόμ. Α'. σελ. 142.

51. Μ. Ι. Γεδεών. Γνώσεις ἐκ τοῦ τυπικοῦ τῶν μονῶν τοῦ Γαληψίου ὄρους· σελ. 11—12.

52. Κεδρηνὸς· Β'· σελ. 641.

53. Μιχαὴλ Ἀτταλειάτης· σελ. 258.

54. αὐτόθι· σελ· 180 καὶ 182.

55. Collarii supplem. ad Lambecii Comment. σελ. 108, 117 ἐν ἀριθμῷ 12 χειρογράφων τῆς αὐτοκρ. βιβλιοθήκης τῆς Βιέννης· παρὰ Δημητρακοπούλῳ, Ἐκκλ. Βιβλιοθήκης τόμ. Α', σελ. η'.

56. Ἄννα Κομνηνή· τόμ. Α', σελ. 165 καὶ 262—263.

57. αὐτόθι· σελ. 291—292.

ὡς καὶ Ἰσακίκιος ὁ σεβαστοκράτωρ, «ἀνὴρ φιλολογώτατος», ἀδελφὸς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ[58]. Τῆς Ἄννης δὲ μαρτυρούσης γινώσκομεν ὅτι, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διέπρεπον ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ ὁ Σὴθ ὁ μαθηματικός, ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἕτερος αἰγύπτιος, ὁ Ἐλευθέριος, διαλεκτικώτατος ἀνήρ, εὐφυέστατος «μηδενὶ μηδαμῶς τῶν πρωτείων παραχωρῶν· μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐξ Ἀθηνῶν ἦλθεν ὁ Κατανάγκης, λόγιος, καὶ μαθηματικὸς καὶ αὐτός[59], καὶ ὅτι σύγχρονοι τῷ Ἀλεξίῳ ἐγένοντο Μιχαὴλ ὁ ἐκτομίας, εἰς ἐκ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, παιδαγωγὸς ταχθεὶς Γρηγορίῳ τῷ υἱῷ Θεοδώρου Γαβρᾶ, καὶ ὁ διορισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἔπαρχος Χοιροβάκχων[60] Ἰωάννης ὁ Ταρωνίτης, γραμματεὺς πρότερον ἐν τῷ παλατίῳ, λόγιος ἀνὴρ καὶ πάνυ νομομαθής»[61]. «Λόγου τρόφιμος» ἦν ἐπίσης ὁ ἐπὶ τοῦ Κομνηνοῦ Μανουὴλ ἀκμάσας Ἠλίας ὁ τοῦ στρατοῦ φύλαξ[62]. Τοὺς ἀκμάσαντας ἐπὶ τῶν Κομνηνῶν λογίους ἀναφέρω καταλεπτῶς ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ ποιήματος Εἰρήνης τῆς σεβαστοκρατορίσσης. Κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα κυρίως περὶ τὰ τέλη αὐτοῦ γινώσκομεν, ἀκμάζοντας ἄνδρας σοφοὺς καὶ συνετούς, Σοφονίαν τε τὸν Ἱερομόναχον καὶ Λέοντα τὸν ὀρφανοτρόφον, τὸν τῷ 1296 πολιτικήν τινα ἀποστολὴν ἐμπεπιστευμένον[63], ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἑτέρους, πρὸς οὓς ἐπέστελλον Γρηγόριος πατριάρχης ὁ Κύπριος καὶ Μάξιμος ὁ Πλανούδης. Λόγιοι δέ, πρὸς οὓς ἔγραφε Νικηφόρος ὁ Γρηγορᾶς ὁ κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΔ' αἰῶνος ἀκμάσας, ἦσαν Ἰωσὴφ ὁ φιλόσοφος, Θεόδουλος μάγιστρος ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ, Λαμπηνὸς ὁ πρωτονοτάριος Θεσσαλονίκης, Λαμπηνὸς ὁ Ταρχανιώτης, Βαλσαμὼν ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ, Βρυέννιος ὁ σακκελίου Θεσσαλονίκης, Ἀθανάσιος ὁ Λεπενδρηνός, πάντες ἀντιγράφοντες πρὸς αὐτόν, καὶ ὧν τεμάχιά τινα τῶν ἐπιστολῶν διεσώθησαν[64]. Καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ἀναφέρεται Ἰωάννης ἐπίσκοπος Ποντοηρακλείας, συνετὸς καὶ πεπαιδευμένος ἀνήρ, ἀποθανὼν τῷ 1328, μετὰ δέκα τρία δ' ἔτη (1341) ἤκμαζε μητροπολίτης τις Δυρραχίου συνέσει καὶ ποικίλῃ καταγλαϊζόμενος ἀρετῇ, καὶ παιδείᾳ κοσμούμενος, «λόγῳ τε τὴν ἀρετὴν κοσμῶν καὶ ἀρετῇ τὸν λόγον· καὶ τῷ 1351, ὅτε, κατὰ τὰς βαλλαμικὰς ἔριδας, ἀναφέρονται «τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν καὶ σοφῶν οὐκ ὀλίγοι», ἤκμαζε μητροπολίτης τις Ἐφέσου, πολεμίως τῷ Παλαμᾷ διακείμενος, ὑπερβαίνων μὲν τὸ ὀγδοηκοστὸν τῆς ἡλικίας ἔτος, ἀλλ' ἀκμάζων κατὰ τὰς αἰσθήσεις τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοός, ἀνὴρ εὔγλωττος καὶ λόγιος[65]. Κατ' αὐτὴν δὲ ταύτην τὴν μαρτυρίαν τοῦ Γρηγορᾶ, ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου καὶ πρότερον ἔτι (1283—1290) «πλεῖστοι ἦσαν (τῶν ἀρχιερέων) πάντες ἑλλόγιμοι καὶ νομίμων ἐκκλησιαστικῶν ἐμπειρότατοι, εἰς τοῦτο φιλοτιμησαμένου τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου, οὐκ οἶδ' ὁπότερον, εἴτε παρειληφότος ἄνωθεν, εἴτ' οἰκοθεν αὐτοῦ φιλοτιμησαμένου διὰ τὸν τοῦ βελτίονος πόθον, ἵνα τε σοφοὶ παιδευται καὶ διδάσκαλοι τοῖς ὑπὸ χεῖρα γένοιντο, καὶ ἵνα στερροὶ προστάται τῆς εὐσεβείας εἶεν»[66]· καὶ τὸν μὲν μαθηματικὸν Θεόδωρον τὸν Μετοχίτην γινώσκομεν πάντες· αὐτὸς δὲ ἐδιδάχθη τὴν ἀστρονομίαν «ἀπό τινος Βρυεννίου· φούλας τινὰς καὶ οὐκ ἀκριβεῖς πάνυ παραλαβών ἀρχὰς αὐτὸς ἰδίοις πόνοις ἐξηκριβώσατο, ὡς καὶ μετὰ ταῦτα πολλοὺς ἐν ἐπιστήμῃ τοῦ μαθήματος σὺν ἀκριβείᾳ γενέσθαι παρ' αὐτοῦ διδαχθέντας»[67]· ἐπίσης ἐστὶ γνωστὸς ὁ χρονογράφος Μιχαὴλ Δούκας ὁ νεώτερος· αὐτὸς ὅμως μαρτυρεῖ περὶ Μιχαὴλ Δούκα, πάππου αὐτοῦ πρὸς πατρός, ὅτι κατήγετο ἐκ τῆς ἀρχαίας τῶν Δουκάδων οἰκογενείας, ἦν δὲ πεπαιδευμένος εἰς ἄκρον καὶ ἰατρός, ἀπελθὼν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Ἔφεσον παρὰ τῷ ἐκεῖ ἐμίρῃ καὶ πολλῆς ἀπ' αὐτοῦ τῆς τιμῆς ἀπολαύων[68]

(ἕπεται συνέχεια).

ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ

58. αὐτόθι· σελ. 263, 265, 267.

59. αὐτόθι· σελ. 292.

60. Χοιροβάκχοι ἦν τόπος καταντικρὺ τοῦ Ἀθύρα (Μπουγιοὺκ-Τζεκμετζέ)· Μιχαὴλ Ἀτταλειάτης· σελ. 85.

61. Ἄννα Κομνηνή· σελ. 177—178 καὶ 420.

62. Νικήτας Χωνιάτης· σελ. 276.

63. Παχυμέρης, τόμ. Β', σελ. 202 καὶ 243.

64. Ἴδε ταῦτα ἐν Α' τόμῳ Νικηφόρου Γρηγορᾶ, ἐκδόσ. Βόννης, σελ. LXIII-XCIV.

65. Γρηγορᾶς· Α', σελ. 429—430, 520, 892—893.

66. αὐτόθι· σελ. 181.

67. Κατακουζηνός· τόμ. Α', σελ. 55.

68. Δούκας· σελ. 23.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

μηνὸς σεπτεμβρίου*

1 σεπτεμβρίου 1777.—Ἀνασυνιστᾶται τὸ φιλοσοφικὸν τμῆμα τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας Κωνσταντινουπόλεως, ἐπιμελείᾳ καὶ προστασίᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Σωφρονίου Β'.

1 σεπτεμβρίου 1810.—Ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ φιλολογικοῦ γυμνασίου Σμύρνης ὑπὸ τοὺς κορυφαίους τῶν τότε διδασκάλων Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων καὶ Κωνσταντῖνον Κούμαν.

3 σεπτεμβρίου 1831.—Θάνατος ἐν Βιέννῃ τοῦ πολυμαθοῦς ἰατροῦ καὶ διδασκάλου Στεφάνου Οἰκονόμου (ἀδελφοῦ Κωνστ. τοῦ ἐξ Οἰκονόμων).

4 σεπτεμβρίου 1792.—Θάνατος ἐν Ζακύνθῳ τοῦ διαπρεποῦς ἱεροκήρυκος Ἰωάσαφ τοῦ Κορνηλίου.

5 σεπτεμβρίου 1871.—Ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμου ΣΤ', τὸ τρίτον δραξαμένου τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 312.

6 Σεπτεμβρίου 343.—Καταστρέφεται τὸ ἥμισυ τῆς Κυζίκου ὑπὸ σεισμοῦ.

7 Σεπτεμβρίου 928.—Πυρπόλησις τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὑπὸ Σαρακηνῶν ἄρχοντος τῶν βουλγάρων.

7 Σεπτεμβρίου 1732.—Παῦσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Παϊσίου Δ', τὸ τέταρτον ἱερατεύοντος. Ἐκλογὴ τοῦ σχολάζοντος πατριάρχου Κυρίλλου Ε', τὸ δεύτερον.

8 Σεπτεμβρίου 780.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος Δ' τοῦ ἐκ τῆς Χαζάρας.

9 Σεπτεμβρίου 1677.—Κλήμεντος μητροπολίτου Ἰκονίου ἐπιπλήξεις ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως.

10 Σεπτεμβρίου 1808.—Παραίτησις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου Ε', τὸ δεύτερον ἱερατεύοντος. Ἐκλογὴ τοῦ σχολάζοντος πατριάρχου Καλλινίκου Ε', τὸ δεύτερον ἐπιλαμβανομένου τῶν οἰάκων.

12 Σεπτεμβρίου 1185.—Ἀναγόρευσις τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου.

13 Σεπτεμβρίου 1788.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Προκόπιος χειροτονεῖ μετὰ τῶν μητροπολιτῶν Θεσσαλονίκης καὶ Ἄρτης ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ πατριάρχην καὶ πάπαν Ἀλεξανδρείας τὸν μέγαν πρωτοσύγκελλον αὐτοῦ Παρθένιον.

14 Σεπτεμβρίου 407.—Θνήσκει ἐν Κομάνοις ἐξόριστος ὁ πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννης Α' ὁ Χρυσόστομος.

14 Σεπτεμβρίου 1333.—Κατάθεσις τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ ἐν Κων)πόλει μεγάλου ναοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὑπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κωνσταντίου Α' τοῦ ἀπὸ Σιναΐου.

15 Σεπτεμβρίου 1395.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἀντώνιος Δ' ἀποστέλλει εἰς Ρωσοβλαχίαν τὸν μητροπολίτην Μιτυλήνης ἔξαρχον πρὸς καθησύχασιν τῶν ἐκεῖ πραγμάτων, τεταραγμένων ὑπὸ τῶν ψευδεπισκόπων Ἰωσὴφ καὶ Μελετίου.

15 Σεπτεμβρίου 1839.—Γρηγόριος ΣΤ' ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποδοκιμάζει τὰ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παροικίαν Γανοχώρων γινόμενα συνοικέσια ἑβδόμου μὲν ἐξ αἵματος βαθμοῦ, πέμπτου δ' ἐξ ἀγχιστείας.

16 Σεπτεμβρίου 1494.—Γέννησις ἐν Μεσσήνῃ τοῦ περικλεοῦς ἕλληνος μαθηματικοῦ Φραγκίσκου Μαυρολύκου.

18 Σεπτεμβρίου 1859.—Διορίζεται ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως (τότε πρῶτον ὁρισθέντος τοῦ τοιούτου λειτουργήματος) ὁ Γρηγόριος ὁ ἄλλοτε μὲν ἀρχιδιάκονος, εἶτα δὲ Χίου μητροπολίτης (ὁ μετὰ ταῦτα Σερρῶν καὶ Ἡρακλείας).

19 Σεπτεμβρίου 1324.—Διάταξις ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἡσαΐου τῶν πραγμάτων τῶν ἐν Λέσβῳ σταυροπηγιακῶν μονῶν Ἁγίων Πατέρων, ἁγίου Ἀνδρέου, ἁγίου Λουκᾶ, καὶ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ Ἀκρονησιώτου.

20 (ἢ 28) Σεπτεμβρίου 1213.—Ἐκλέγεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Θεόδωρος Β' ὁ Εἰρηνικός, τέως μέγας χαρτοφύλαξ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης.

21 Σεπτεμβρίου 1838.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Γρηγόριος ΣΤ' γράφων πρὸς Χρύσανθον μητροπολίτην Κερκύρας ἀπαγορεύει τὸν ἐντὸς τῶν ἱερῶν ναῶν ἐνταφιασμόν.

22 Σεπτεμβρίου 1802.—Διορισμὸς Κωνσταντίνου Ἀλεξάνδρου Ὑψηλάντου ὡς ἡγεμόνος Βλαχίας, πρώην ἄρξαντος ἐν Μολδαυίᾳ.

23 Σεπτεμβρίου 1063.—Φοβερὸς σεισμὸς εἰς ἐρείπια μεταβάλλει τὴν Νίκαιαν, τὴν Ραιδεστὸν, τὸ Πάνιον, καὶ τὸ Μυριόφυτον.

24 Σεπτεμβρίου 787.—Ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου.

25 Σεπτεμβρίου 867.—Παῦσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Φωτίου.

26 Σεπτεμβρίου 1833.—Παῦσις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κωνσταντίου Β'. Ἐκλογὴ Γρηγορίου ΣΤ' τοῦ βυζαντίου, τέως μητροπολίτου Σερρῶν.

27 Σεπτεμβρίου 1853.—Μετάθεσις εἰς Ἀμάσειαν τοῦ τέως μητροπολίτου Χίου Σωφρονίου (κατόπι πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὕστερον Ἀλεξανδρείας).

28 Σεπτεμβρίου 1748.—Παραίτησις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Παϊσίου.

29 Σεπτεμβρίου 1748.—Ἐγκαθίδρυσις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου Ε', τέως μητροπολίτου Νικομηδείας.

30 Σεπτεμβρίου 1777.—Διορισμὸς τοῦ Νικολάου Κωνσταντίνου Καρατζᾶ ὡς μεγάλου διερμηνέως τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῷ παρελθόντι σαββάτῳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ Α' Γραμματεὺς τῆς ἐντεῦθα Βασιλικῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας κ. Εὐγένιος *Ζαλοκώστας*.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀντεπεσκέψατο τὰς ΑΑ. ΕΕ. τοὺς ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντας πρεσβευτὰς τῆς Υ. Πύλης

τὸν ἐν Λονδίνῳ Κωστάκην Ἀνθόπουλον πασᾶν καὶ τὸν ἐν Βρυξελλαις Στέφανον Καραθεοδωρῆν ἐφίντην, ὡς καὶ τὸν Ἀλέξανδρον Καραθεοδωρῆν, ἀρχιμεταφραστὴν τῶν ἀνακτόρων.

Τῇ Δευτέρᾳ ἡ Α. Θ. Π. ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Σ. τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν μητροπολίτου Βερροίας κ. Κωνσταντίου μεταβὰς εἰς τὸ ἐν Νισαντασίῳ μέγαρον τῆς Α. Υ. τοῦ πρωθυπουργοῦ Χαλὴλ Ριφὰτ πασᾶ συνελυπήθη αὐτῷ ἐπὶ τῷ ἀώρῳ καὶ ὀδυνηρῷ θανάτῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Δζαβὶτ βέη, μέλους τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους.

—*Ἐπαρχία Βερροίας.*—Οἱ ὁσιώτατοι Πατέρες τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βερροίας ἱερᾶς Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου βίᾳ καὶ παρὰ τὸν διέποντα τὸ ἱερὸν σκήνωμα κανονισμὸν προέβησαν ἰσχάτως εἰς τὴν παῦσιν τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς μεταχειρισθέντες ἅμα κατ' αὐτοῦ ἀνοίκεια καὶ ἀπρεπῆ εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν μέτρα. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα γνῶσιν τῆς αὐθαιρέτου ταύτης πράξεως παρά τε τῶν πατέρων καὶ τοῦ κυριάρχου μητροπολίτου ἁγίου Βερροίας Κωνσταντίου ἀπέστειλεν αὐτόσε ἐξαρχίαν ὅπως ἐξετάσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰ πράγματα καὶ πληροφορήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὰ παραιτέρω.

Μητροπολίτης Ρόδου —Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ρόδου Κωνσταντῖνος ἀπῆν χθὲς τῆς συνοδικῆς συνεδρίας ἕνεκα ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας.

—*Μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντῖνος ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι αἰσίως ἀφίκετο εἰς τὴν ἕδραν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ μετὰ πολλῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

—*Χρύσανθος Μακρῆς.*—Τὴν πρωΐαν τῆς Δευτέρας ἔφθασεν ἐξ Ἁγίου Ὄρους ὁ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας τοῦ Ἁγίου Ὄρους ὡς Ἐπίτροπος ἐκλεγχθεὶς καὶ ὑπὸ τῆς ἱ. Συνόδου ἀπαράδεκτος ἔκτοτε κριθεὶς Χρύσανθος Μακρῆς. Ἐν συνοδίᾳ πατριαρχικῶν κλητήρων ὡδηγήθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὅπου καὶ ἀνεκοινώθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἡ πατριαρχικὴ ἐντολή, ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν περὶ αὐτοῦ κρίσιν καὶ ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Συνόδου διὰ δύο ἐπανειλημμένων τηλεγραφημάτων ἀνακοινωθεῖσαι τῇ ἱερᾷ Συνάξει τοῦ ἁγίου Ὄρους οὐ μόνον δὲν ἀναγνωρίζεται ἡ ἰδιότης αὐτοῦ ὡς Ἐπιτρόπου, ἀλλὰ καὶ ὅτι, ὡς τολμήσαντι νὰ ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ ἀδείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῷ καὶ ἡ ὡς ἁπλοῦ μοναχοῦ διαμονὴ αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ, καὶ περιπλέον ὅτι ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία συμφώνως τοις ἀνωτέρω ἔχει τὴν ἐντολὴν καὶ τὸ καθῆκον νὰ ἐπιβιβάσῃ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πρώτου δι' Ἅγιον Ὄρος ἀναχωροῦντος ἀτμοπλοίου, ἵνα ἐπιστρέψῃ εἰς τὰ Ἴδια.

Τοῦ κ. Χρυσάνθου Μακρῆ δηλώσαντος ὅτι μὴ γενόμενος δεκτὸς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ, οὐδὲ εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος δύναται νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ ὅτι τηλεγραφικῶς θὰ ὑποβάλῃ ἀμέσως εἰς Ἅγιον Ὄρος τὴν παραίτησιν αὐτοῦ καὶ θ' ἀναχωρήσῃ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ αἰτησαμένου πρὸς τοῦτο τὴν ἄδειαν, ὅπως παραμείνῃ μέχρι τῆς ἐπιούσης Τρίτης ἢ Τετάρτης, ὁπότε ἀναχωροῦσι τὰ διὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἀτμόπλοια, ἐδέησε νὰ φιλοξενηθῇ ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ Μ. Ἀρχιμανδρίτου. Χθὲς δὲ Πέμπτην ἀναγνωσθέντος ἐπὶ Συνόδου καὶ τοῦ ἐγγράφου, οὗτινος ἐτύγχανε κομιστὴς ἐξ Ἁγίου Ὄρους, ὁ κ. Χρύσανθος ἐν συνοδίᾳ κλητήρων ἐπιβιβάσθη ἐπὶ τοῦ γαλλικοῦ αὐθημερὸν καὶ σήμερον ἀναχωρεῖ εἰς ὃν ἂν τόπον αὐτὸς προτιμήσῃ. Τὸ δὲ σημαντικὸν χρηματικὸν ποσόν, ὅπερ ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, κατεσχέθη ἐν τῷ τελωνείῳ σφραγισθὲν πρότερον καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ ἀναχωροῦντι συμφώνως πρὸς τὸ ἐκ τῶν Πατριαρχείων τῇ ἀστυνομίᾳ ἀπολυθὲν ἔγγραφον.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύουσα Π.Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπὴ δηλοῖ, ὅτι κατασκευάσασα ἐν Εὐρώπῃ κατάλληλα βαπτιστικὰ μετάλλια, φέροντα τὴν βάπτισιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Παμμακαρίστου, καὶ ἐπιθυμοῦσα, ὅπως καὶ ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου κυκλοφορήσωσι καὶ καταναλίσκωνται τὰ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἄριστα καὶ ἀνώτερα πάσης συστάσεως ταῦτα βαπτιστικά, ζητεῖ ἀνταποκριτὰς καὶ καταναλωτὰς τοῦ εἴδους τούτου ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἤτοι ἐν Σμύρνῃ, ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐν Ἀδριανουπόλει, ἐν Φιλιππουπόλει, ἐν Μιτυλήνῃ, ἐν Χίῳ, ἐν Ρόδῳ, ἐν Τραπεζοῦντι, ἐν Σαμψοῦντι, ἐν Προύσῃ, ἐν Ἰωαννίνοις καὶ ἐν πάσῃ δήποτε ἄλλῃ πόλει καὶ ἐπαρχίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου, καὶ ἀξιοῖ, ὅπως οἱ βουλόμενοι καὶ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀναλάβωσι τὴν κατανάλωσιν τῶν βαπτιστικῶν τούτων ἀποταθῶσι διὰ γράμματος αὐτῶν ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον τῷ σεβασμιωτάτῳ προέδρῳ τῆς Π. Κ. Ε. Ἐπιτροπῆς ἁγίῳ Βερροίας κ. Κωνσταντίῳ προτείνοντες καὶ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς ἀναλαμβάνουσι τὴν ἀποκλειστικὴν πώλησιν τῶν βαπτιστικῶν τούτων τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπιτροπῆς, ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῶν ὁποίων τὸ Πατριαρχεῖον ἔγραψε καὶ συνενοήθη μετὰ τῶν κατὰ τόπους ἱερωτάτων μητροπολιτῶν.

Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Π. Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 8 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 42

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία — Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα — Τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ — Κανονισμὸς τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπέτειοι ὀνομάτων.—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος. Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπεσκέψαντο καὶ συνεχάρησαν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς, πλεῖστοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι, οἱ πατριαρχικοὶ ὑπάλληλοι καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐκ τῶν φίλων Αὐτῆς.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι συνεχάρησαν τηλεγραφικῶς καὶ πολλοὶ ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς.

Τῷ δὲ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Ρασκοπρεσρένης Διονυσίῳ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Ὡσαύτως τηλεγραφικῶς συνεχάρη ἡ Α. Θ. Π. καὶ τῷ τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ἄγοντι πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Βιζύης Ἱεροθέῳ.

—*Ἐπισκέψεις.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐκδραμὼν τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ εἰς Μακροχώριον ἐπεσκέψατο τοὺς ἐγκρίτους ὁμογενεῖς Κωνσταντῖνον Μακρίδην πασᾶν καὶ Σταῦρον Κέπετζην.

Τῇ Τετάρτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης.

Σήμερον δὲ ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς τραπεζίτης κ. Παῦλος Στεφάνοβιτς Σκυλίτσης.

ΤΟ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΚΑΙ Η ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἀπὸ τῆς εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα κατὰ μῆνα Φεβρουάριον τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδόου ἔτους ἐπισκέψεως τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Σαρισβουρίας Ἰωάννου καὶ τῶν ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ ταύτῃ μεταξὺ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Καντουρίας Φρειδερίκου ἀνταλλαγέντων ἀδελφικῶν γραμμάτων, αἱ σχέσεις ἀμροτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν ἤρξαντο σφιγκτότεραι ὑσημέραι καθιστάμεναι, καὶ ὁ δεσμὸς τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπιρρώνυται ἐπ' ἀγαθῷ τῶν πνευματικῶν συμφερόντων ἀμροτέρων. Τὰ ἑκατέρωθεν ἐπιδεικνύμενα ἀμοιβαίας συμπαθείας ταῦτα δείγματα τῶν ἰθυνόντων τὰ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν μετ' εὐρροσύνης θέλουσι χαιρετίσῃ ἑνωτιζόμενα καὶ πάντα ἀναμριβόλως τὰ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν αὐτῶν διατελοῦντα πνευματικὰ τέκνα· ὅτι δὲ αἱ ἀδελφικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐκφραντικώτερον λαμβάνουσιν ὑσημέραι τύπον, ἀπόδειξις ὅτι ὁ ὑπὸ τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Πρωθιεράρχου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κ. Φρειδερίκου ἐκφρασθεὶς ἱερὸς πόθος πρὸς ἐπίτευξιν στενοτέρων σχέσεων μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν πλήρους καὶ εἰλικρινοῦς ἔτυχεν ἐπιδοκιμασίας καὶ παρὰ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας. Οὕτω τῆς Α. Σεβ. διατυπωσάσης ἐν ἐπιστολῇ αὐτῆς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὡς ἀναγκαῖον οἰονεὶ ἐπακολουθοῦν τῆς τοιαύτης ἐπικοινωνίας τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, α' τὴν ἀμοιβαίαν σύστασιν πρὸς τὸν κλῆρον ἑκατέρας Ἐκκλησίας ὅπως ἐν ἡμέραις ἐπισήμοις προσέρχηται οὗτος καὶ ὑποβάλλῃ τὰ ἑαυτοῦ σέβη καὶ τὰς ἐν Χριστῷ

προσρήσεις ὁ μὲν ἡμέτερος ὀρθόδοξος ἐν Ἀγγλίᾳ κλῆρος τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ἢ τῷ κατὰ τόπον ἐπισκόπῳ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλικανικὸς τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὅ τ' ἠν ἐξαγγελίαν τῶν ἐν ἑκατέρᾳ Ἐκκλησίᾳ ἐπιγιγνομένων ἐπισήμων γεγονότων, ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία μετ' εὐφροσύνης καὶ πολλῆς τῆς εὐαρεσκείας ἀπεδέξατο τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ σεβασμιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Καντουρίας κ. Φρειδερίκου. Ἀπαρχὴν μάλιστα τῆς φιλαδέλφου ταύτης προτάσεως πρώτη ἡ Α. Θ. Π. ποιουμένη ἠγγειλε τῇ Α. Σεβ. τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Καντουρίας τὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σωφρονίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Lambeth Palace

7 Αὐγούστου 1899.

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα Κωνσταντῖνον τὸν Ε', Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως καὶ Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, χάρις καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἀπὸ Θεοῦ τοῦ Πατρὸς ἡμῶν καὶ ἀπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Λίαν τετιμημένε καὶ ἠγαπημένε ἀδελφέ,

Ἔλαβον τὴν Ὑμετέραν εὐμενῆ καὶ ἀδελφικὴν ἐπιστολὴν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους διὰ χειρὸς τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ τοῦ ἐπισκόπου Σαρισβουρίας ἐπανακάμπτοντος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ἐπέστειλα δὲ εὐθὺς τὴν ἐμὴν φωτογραφίαν ἵνα δοθῇ εἰς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα ὡς ἔνδειξις τῆς χαρᾶς καὶ τῆς ἀγάπης μεθ' ἧς ἔλαβον αὐτήν. Τιμῶ τήν τε ἐπιστολὴν καὶ τὴν μετ' αὐτῆς σταλεῖσαν φωτογραφίαν. Εἰς ἄκρον δέομαι δὲ ἵνα ὁ Θεὸς ἐπιφυλάττῃ ὑμῖν πολλὰ ἔτη χρησιμότητος ἐν τῇ βασιλείᾳ Αὐτοῦ.

Ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἐζήτησε πληρεστέρας τινὰς πληροφορίας ὅσον ἀφορᾷ τὰς μεθόδους, δι' ὧν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιτύχωμεν σαφεστέραν τινὰ συνεννόησιν καὶ νὰ συνάψωμεν στενοτέρας σχέσεις μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας συνῳδὰ τῇ 36 ἀποφάσει τῆς ἐν Lambeth Palace Συνόδου τοῦ 1897. Εἶναι ὁπωσοῦν δύσκολον νὰ διατυπώσῃ τις ἐπὶ τοῦ χάρτου τοιούτου εἴδους λεπτομερείας, καθόσον ἡ φύσις τῆς εὐκταίας ἐπικοινωνίας δέον κατ' ἀνάγκην νὰ χωρήσῃ αὔξουσα βαθμηδὸν καὶ νὰ προσλάβῃ τὴν μορφήν της ἀπὸ τῶν χρειῶν καὶ συνθηκῶν τοῦ χρόνου, οὐδὲ δύναται νὰ ἀρχίσῃ δι' ὡρισμένου προγράμματος διαγράφοντος τὰς ἀκριβεῖς αὐτοῦ γραμμὰς ἐκ τῶν προτέρων. Ἀλλὰ δύναμαι νὰ εἴπω ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ ἐπιθυμοῦμεν εἶναι τὸ ἀμοιβαῖον ἐκεῖνο ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ τῆς ἀείποτε αὐξούσης γνώσεως τῶν ἐλπίδων καὶ τῶν πόθων ἀλλήλων καθὼς καὶ τῶν ἀμοιβαίων δυσκολιῶν καὶ περιπλοκῶν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ εὐλογητοῦ ἡμῶν Κυρίου καὶ Διδασκάλου.

Ἐν πρώτοις διαβεβαιῶ Ὑμᾶς περὶ τοῦ βαθυτάτου σεβασμοῦ, μεθ' οὗ θεωροῦμεν τὴν ἱεραρχίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὡς κεκτημένης συνεχῆ καὶ ἀδιάκοπον σειρὰν ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων. Ὡς ἔνδειξιν τοῦ σεβασμοῦ τούτου δύναμαι νὰ ἐπιδείξω τὴν ἀδελφικὴν ἡμῶν ἀλληλογραφίαν μετὰ ἱεραρχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλληλογραφίαν ἀνανεωθεῖσαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ καταστᾶσαν τακτικωτέραν, εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε, ἐσχάτως διὰ τῶν ἐπισκόπων Γιβραλτάρης καὶ τοῦ Ἀγγλικανοῦ ἐπισκόπου Ἱεροσολύμων. Καὶ ἡ ἐπικοινωνία αὕτη θὰ καθίστατο ἀσφαλεστέρα καὶ χρησιμωτέρα, ἐὰν ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἔστεργε νὰ ἐκφράσῃ μετ' ἐμοῦ τὴν εὐχὴν ὅπως ἀποθαρρυνθῇ πᾶσα ἐπίθεσις καὶ πᾶς προσηλυτισμὸς ἑκατέρωθεν. Θὰ ἐπηύξανε δὲ τὸ φιλικὸν φρόνημα, τὸ ὁποῖον δέον νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἐὰν ὁ Πατριάρχης ἔστεργε νὰ συστήσῃ εἰς τὸν κλῆρόν του τὸν ἐν Λονδίνῳ διατρίβοντα νὰ ἐπισκέπτηται τὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Καντβρυγίας ἐν ἡμέραις μεγάλαις ὡς κἀγὼ εἰμὶ πρόθυμος νὰ προσκαλέσω τὸν κ. Δάουλιγγ νὰ προσφέρῃ ἐτησίως τὰ σεβάσματά του εἰς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα.

Θὰ ἦτο ἐπίσης καλὸν ἐὰν σπουδαῖοί τινες μεταβολαὶ ἐντὸς τῆς δικαιοδοσίας ἑκατέρου γίνωνται γνωσταὶ εἰς τὸν ἕτερον οὕτως ὥστε ἑκάτερος νὰ ἔχῃ πλήρη γνῶσιν περὶ τῶν ἐργαζομένων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἑτέρου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον σκοπεύω ν' ἀποστέλλω κατ' ἔτος εἰς τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα διὰ τοῦ κ. Δάουλιγγ βιβλία τινὰ περιέχοντα τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ἀξιώματα παντὸς τοῦ κλήρου τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν. Ὁ κ. Δάουλιγγ θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξηγήσῃ τὰς λεπτομερείας τῶν βιβλίων τού-

των, περὶ ὧν ἐπιθυμεῖτε νὰ λάβητε ἐξηγήσεις. Ἔτι πλέον δυνατὸν ἴσως ἀποβῇ νὰ συνεργασθῶμεν περὶ ἐκπαιδευτικοὺς σκοποὺς καὶ ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάδοσιν τῶν ἁγίων Γραφῶν. Πολὺ χαίρω ὅτι ὁ ἱεροδιάκονος Τενόπουλος εὑρηται ἐν Ἀγγλίᾳ προτιθέμενος νὰ σπουδάσῃ τὴν ἀγγλικὴν ἵνα δυνηθῇ νὰ διαχύσῃ ἐν μέσῳ ἡμῶν γνῶσιν μείζονα ἢ ὅσην ἐπὶ τοῦ παρόντος κέκτηνται οἱ ἡμέτεροι, περὶ τῶν πρασσομένων ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ τὴν σοφὴν καὶ πεφωτισμένην Ὑμῶν ἐποπτείαν.

Σεβαστὲ καὶ ἀγαπητὲ ἀδελφέ, δέομαι εἰς τὸν οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα νὰ διαφυλάττῃ πάντοτε ἡμᾶς ὑπὸ τὴν ἁγίαν σκέπην του καὶ νὰ ἐπιδαψιλεύῃ Ὑμῖν τε καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ Ὑμῶν ἀναριθμήτους εὐλογίας.

Διατελῶ

ἀφωσιωμένος ἀδελφὸς

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ

Θείᾳ προνοίᾳ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβριγίας

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κανταουρίας καὶ Πρωθιεράρχα πάσης Ἀγγλίας, κ. Φρειδερῖκε ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ Μίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφέ, χάρις εἴη τῇ Ὑμ. Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὰ ἀδελφικὰ γράμματα τῆς λίαν ἡμῖν τετιμημένης καὶ περιποθήτου Αὐτῆς Σεβασμιότητος κομισθέντα ἡμῖν παρὰ τοῦ αἰδεσιμωτάτου Θεοδώρου Δάουλιγγ περὶ τὰ μέσα τοῦ παρεληλυθότος μηνὸς Αὐγούστου, καὶ ἀναγνωσθέντα μετὰ πόθου ἴσου πρὸς τὸν μεθ' οὗ καὶ ἐγράφοντο, καὶ μετ' ἐπιστασίας οἵαν καὶ ἡ φύσις τῆς σπουδαίας ταύτης ὑποθέσεως ἀπαιτεῖ, ἐγένοντο ἡμῖν πρόξενα χαρᾶς ἀνεκφράστου καὶ εὐφροσύνης ὅ,τι πλείστης πνευματικῆς. Ἐδοξάσαμεν ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν τῆς δόξης τὸν Κύριον, καὶ ἐδεήθημεν ἐκ βάθους ψυχῆς, ἵνα πληθύνῃ ἡ πλουσιόδωρος τοῦ Θεοῦ δεξιὰ τὰ ἔτη τῆς γερασμίας ἡμῶν Αὐτῆς Σεβασμιότητος, ἐν ᾗ ἐμβλέπομεν ἐνσεσαρκωμένην τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην, ἥτις ἐστὶ τοῦ νόμου ὅλου τὸ πλήρωμα, καὶ παρ' Ἧς, τοιούτων ἀκραιφνῶν χριστιανικῶν διαθέσεων καὶ αἰσθημάτων ἐμπεφορημένης, ἔχει προσδοκᾶν ὁ χριστιανικὸς κόσμος γενναῖόν τι καὶ μέγα καλόν, ὅταν ἡ ὡς κόκκος σινάπεως τὸ κατ' ἀρχὰς εἰς μέσον προενεχθεῖσα ἰδέα τῆς ἀνὰ μέσον τῶν τοῦ Θεοῦ ἁγίων Ἐκκλησιῶν καὶ ἰδίᾳ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς τῶν Ἀγγλικανῶν ἀδελφικῆς σχέσεως καὶ ἐπικοινωνίας αὐξηθῇ εἰς δένδρον μέγα καὶ καλλίκαρπον, οὗ ὑπὸ τὴν δροσοβόλον καὶ ζωηφόρον σκιὰν κατασκηνώσουσι χριστιανικοὶ λαοὶ εὐσεβεῖς καὶ φιλόχριστοι δοξάζοντες τὸν Σωτῆρα τοῦ κόσμου.

Περὶ δὲ ὧν ἔγραφεν ἡμῖν ἡ Ὑμ. περισπούδαστος Σεβασμιότης, εἰς ἀπάντησιν τῶν αἰτηθεισῶν παρ' ἡμῶν πληροφοριῶν πρὸς ἐπίτευξιν στενοτέρας οὕτως εἰπεῖν σχέσεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ὧν ἐλέῳ Θεοῦ ἑκάτεροί ἐσμεν σήμερον ἐκ τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν, γνωρίζομεν τῇ Ὑμ. ἀγάπῃ ὅτι αἱ σκέψεις Αὐτῆς ἔτυχον καὶ τῆς ἡμετέρας πλήρους καὶ εἰλικρινοῦς ἐπιδοκιμασίας· ἔργον τόσον ἅγιον, φέρον τὰς εὐλογίας τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς διακαεῖς πόθους τῶν ἡμετέρων Ἐκκλησιῶν, χαλεπόν ἐστιν ἢ καὶ ὅλως ἀδύνατον καθορισθῆναι ἐν γραμμαῖς ὡρισμένου τινὸς ἐκ τῶν προτέρων προγράμματος, διότι ἐκ παίδων ἐδιδάχθημεν ὅτι οὔτε ὁ κοπιῶν, οὔτε ὁ σπείρων, οὔτε ὁ ποτίζων ἔστί τι, ἀλλ' ὁ αὐξάνων μόνον Θεός, οὗ ὑπὸ τὴν χειραγωγίαν τεθειμένον τὸ ἔργον οὐδεμιᾶς ἄλλης παρ' ἡμῶν χρῄζει ὁδηγίας, ἢ μόνον ἀνοῖξαι τὰς ἡμετέρας καρδίας καὶ καθαρῖσαι καὶ διαθεῖναι ὅλως ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, καὶ οὕτως εὐθείας γενέσθαι τὰς ὁδοὺς τοῦ Κυρίου· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῦτο πρῶτον βῆμα ὁμολογουμένως ἐστὶ τὸ ἀμοιβαῖον ἐκεῖνο ἐνδιαφέρον, οὗ ἐν τῷ γράμματι ποιεῖται μνείαν ἡ Ὑμ. Σεβασμιότης, καὶ οὗ οἱονεὶ ἀναγκαῖα ἐπακόλουθα λογίζονται ἔνθεν μὲν ἡ ἀμοιβαία παρ' ἑκατέρου σύστασις πρὸς τὸν ἑαυτοῦ κλῆρον, ἵνα ἐν ἡμέραις ἐπισήμοις προσερχόμενος προσφέρῃ τὰ ἑαυτοῦ σεβάσματα καὶ τὰς ἐν Χριστῷ προσρήσεις, ὁ μὲν ἡμέτερος ὀρθόδοξος ἐν Ἀγγλίᾳ κλῆρος τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ ἢ τῷ κατὰ τόπον Ἐπισκόπῳ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ὁ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀγγλικανικὸς κλῆρος τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ἔνθεν δὲ ἡ ἐπίσημος παρ' ἑκατέρων ἡμῶν ἐξαγγελία τῶν ἐν τῇ ἑαυτοῦ Ἐκκλησίᾳ ἐπισήμων γεγονότων, διὰ ταῦτα ἡμεῖς ὁλοψύχως ἀποδεχόμεθα καὶ ἐπικροτοῦμεν ἀμφοτέρας τὰς προτάσεις, καὶ συννενοούμενοι ἁρμοδίως διατάξομεν περὶ μὲν τῆς πρώτης τὰ δέοντα γενέσθαι, περὶ δὲ τῆς δευτέρας διὰ τοῦ αὐτοῦ ἱερέως Θεοδώρου Δάουλιγγ θέλομεν

γνωστοποιεῖ ἡ διὰ τοῦ ἐπισήμου τῶν Πατριαρχείων ἡμῶν περιοδικοῦ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἡ καὶ διὰ γραμμάτων τὰ παρ' ἡμῖν ἄξια μνείας, ἐνδιαφέροντα δὲ καὶ ὑμῖν ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα. Οὕτως ἀπὸ τοῦδε ἀρχὴν ποιούμενος ἀγγέλλομεν τῇ Ἁγ. Σεβασμιότητι σήμερον μετὰ πολλῆς ἡμῶν θλίψεως τὴν πρὸς Κύριον ἐκδημίαν τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κυροῦ Σωφρονίου, τοῦ ἐπὶ τριακονταετίαν σχεδὸν τὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ ἐκείνου Θρόνου ἰθύναντος μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπερ εἶχε κυβερνήσει πρότερον τρία ἔτη· βιογραφικὰ σημειώματα αὐτοῦ εὑρήσει ἡ Ὑμετέρα Ἀγάπη ἐν τοῖς φύλλοις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ἃ καὶ ἀποστέλλομεν ἐπὶ τούτῳ διὰ τῆς παρούσης εὐκαιρίας.

Μεθ' ὁπόσης δὲ ἀγάπης καὶ χαρᾶς εἰλικρινοῦς ἀπεδεξάμεθα καὶ τὴν ἀδελφικὴν Αὐτῆς δήλωσιν καὶ εὐχήν, ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐκλίπῃ πᾶσα ἐπίθεσις ἡ καὶ προσηλυτισμὸς καὶ ἀρθῇ οὕτως ἐκ τοῦ μέσου μία ἐκ τῶν κυριωτέρων ἀφορμῶν, ἐξ ὧν ψύχεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καταβληθῇ σπουδαία φροντὶς πρὸς ἔκδοσιν καὶ διάδοσιν τῶν Ἁγίων Γραφῶν, καὶ ὁπόσον εἰλικρινὲς ἐνδιαφέρον ἐπεδειξάμεθα καὶ ὡς πρὸς τὰ ζητήματα ταῦτα, πεποίθαμεν ὅτι ὁ αἰδέσιμος ἱερεὺς Δάουλιγγ ἐπληροφόρησεν ἤδη τὴν Ὑμετέραν Σεβασμιότητα. Ἡμεῖς τοσοῦτον μόνον ἀρκούμεθα λέγοντες ὅτι ἅμα τῇ λήψει τῶν ὑμετέρων τούτων γραμμάτων ἐσπεύσαμεν διορίσαι ἐξ ὀνόματος ἡμῶν ἐπιτροπὴν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἡμῶν Χρυσοστόμου, τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου ἀρχιμανδρίτου Φωτίου καὶ τοῦ Μ. Ἱεροκήρυκος τῶν Πατριαρχείων ἀρχιμανδρίτου Γρηγορίου, οἵτινες καὶ συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ μετὰ τοῦ ἱερέως Θεοδώρου Δάουλιγγ ἐν τοῖς ἡμετέροις Πατριαρχείοις ἐνέκριναν καὶ συνεζήτησαν τὰ ἀνωτέρω θέματα καὶ ἄλλα τινά, περὶ ὧν ἐζήτησεν ὁ Δάουλιγγ διασαφήσεις καὶ συνεννόησιν. Οὐδόλως δὲ διστάζομεν πιστεῦσαι ὅτι ὁ Δάουλιγγ διεπίστωσεν Αὐτῇ, ὡς καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς αὐτῷ ἐλέχθη, ὅτι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία οὐδέποτε διενήργησεν οὐδὲ ἐπέτρεψέ ποτε προσηλυτισμὸν κατ' οὐδεμιᾶς Ἐκκλησίας, ἧκιστα δὲ τῆς Ἀγγλικανικῆς, ὡς ἡ σταθερὰ καὶ πανάρχαιος αὕτη πρᾶξις τῶν τεσσάρων Πατριαρχικῶν Ἐκκλησιῶν λαλεῖ εὐγλωττότερον καὶ ἐπισημότερον πάσης ἄλλης ἀνθρωπίνης λαλιᾶς καὶ δηλώσεως ἐπισήμου, καὶ ὑπολείπεται μόνον ἵνα διαταχθῶσι καὶ οἱ ἐν Ἀνατολῇ Ἀγγλικανοὶ ὅπως ἀπέχωσι τοῦ ἀκάρπου τούτου ἔργου, ὅπερ μόνον χάσμα καὶ ῥῆγμα ἐγείρει ἀνὰ μέσον τῶν πιστῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡς πρὸς τὴν ἔκδοσιν δὲ καὶ διάδοσιν τῶν Γραφῶν, τὸ ἡμέτερον Πατριαρχεῖον, ἐφωδιασμένον νῦν διὰ τυπογραφικῆς μηχανῆς τελειοτάτου συστήματος, πρώτιστον πάντων ἔργον ἔκρινεν ἵνα προβῇ εἰς τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου· πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲ καὶ ἐργάζεται ἀπὸ ἔτος σχεδὸν ἰδιαιτέρα Ἐπιτροπὴ ἐκ θεολόγων καθηγητῶν τῆς ἡμετέρας ἐνταῦθα Θεολογικῆς Σχολῆς, καὶ χρηστὰς τρέφομεν ἐλπίδας, ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν ἔσται διαδεδομένος εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀντιτύπων παρὰ τῷ χριστεπωνύμῳ ὀρθοδόξῳ πληρώματι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ τῶν βιβλικῶν ἑταιριῶν ἀπόστολοι οἱ μετὰ τῶν ἱερῶν Γραφῶν καὶ ἄλλα βιβλιάρια σκανδαλώδη τοῖς ἡμετέροις πωλοῦντες καὶ ἀτασθαλίας ἐνίοτε κατὰ τῶν ἱερῶν ἐθίμων τῆς Ὀρθοδοξίας ἀπροσέκτως πρὸς καιρίαν βλάβην τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἐκστομίζοντες, βεβαίως ἀποστήσονται τέλεον τοῦ τοιούτου ἔργου αὐτῶν· καὶ κατασιγάσουσι πάθη ἐμφωλεύοντα ἴσως ἐν ταῖς καρδίαις τινῶν ἐξ αὐτῶν, σπουδαίως ὅμως παρακωλύοντα τὸ ἔργον τῆς εἰρήνης ἐκ τοῦ στόματος ἐξερχόμενα πωλητῶν τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ἄλλα τινὰ σπουδαιότερα σημεῖα, συζητηθέντα ἀνὰ μέσον τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ ἱερέως Δάουλιγγ, ἀνεβλήθησαν ὅπως συζητηθῶσιν ἄλλοτε ἐν εὐθέτῳ καιρῷ, ὡς ἔμειναν ἑκατέρωθεν σύμφωνα ἅπαντα τὰ μέλη.

Τὸ δὲ τέλος τούτων ἁπάντων, ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ, ἐστιν, ἵνα αὐξήσωμεν τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην καὶ συνδεθῶσι στενότερον αἱ καρδίαι ἡμῶν τε καὶ τοῦ ὑφ' ἡμᾶς κλήρου καὶ λαοῦ, διότι ἐκ καρδιῶν πεπληρωμένων ἀγάπης βλαστάνουσι τὰ τῆς εἰρήνης καὶ ὁμονοίας, τῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἑνώσεως, τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἐλπίδος ἀγλαόκαρπα δένδρα. Εἴθε ὁ Θεὸς πληθύναι τὰ ἔτη τῆς ὑμετέρας περισπουδάστου ἡμῖν Σεβασμιότητος καὶ καταστήσαι αὐτὰ ὑγιεινὰ καὶ πανευφρόσυνα, ἐπιδαψιλεύων Αὐτῇ καὶ ἁπάσῃ τῇ ὑμετέρᾳ πεφωτισμένῃ Ἱεραρχίᾳ καὶ τῷ φιλοχρίστῳ ἀγγλικανικῷ λαῷ ἀφθόνους τὰς ἁγίας αὐτοῦ δωρεάς.

Ὁ ἱεροδιάκονος Ἱερόθεος Τενκόπουλος ἐπιστέλλων ἔστιν ὅτε πρὸς ἡμᾶς ἐκδηλοῖ τὴν ἄτ

πειρον αὐτοῦ εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ ἐνδεικνυμένῃ αὐτῷ φιλοξενίᾳ καὶ ἐπὶ ταῖς περιποιήσεσιν ὅσων τυγχάνει ἑκάστοτε τῇ εὐμενείᾳ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Σαρισβουρίας· ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς πολλὰς ὁμολογοῦμεν Αὐτῇ χάριτας καὶ ἐπὶ τούτῳ, καὶ προσεχῶς ἀποστελοῦμεν καὶ ἕτερον κληρικὸν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας σπουδάσοντα ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ὀξφόρδης.

Ἐπὶ τούτοις διατελοῦμεν μεθ' ὅλως ἐξιδιασμένης ἀγάπης.

Ἐν Λαμπέθ, σεπτεμβρίου ιε'.

Τῆς περισπουδάστου καὶ ἀγαπητῆς ἡμῖν Σεβασμιότητος.

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός.

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ.

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ*

Διότι δεικνύουσι καὶ ἄλλα καὶ τὴν ἀνεξάντλητον εὐσπλαγχνίαν τοῦ Κυρίου καὶ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκτίμησιν πάσης ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἔστω καὶ ἁμαρτωλῆς· διότι πᾶσα ψυχὴ ἁμαρτωλὴ εἶνε ἐπιδεκτικὴ σωτηρίας καὶ ἀναπλάσεως· διότι οὐδέποτε ἀποσβέννυται ὁ ἠθικὸς σπινθήρ, τὸ ἠθικὸν συναίσθημα τὸ ἐν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ ὑπάρχον. Διό, εἰ καὶ ἐννοῶ τὸν λόγον, δι' ὃν ἡ ὑμετέρα Ἀδελφότης ἀπέκλεισε τῆς βοηθείας αὐτῆς τοὺς διὰ μέθην ἐν καπηλείοις τετραυματισμένους· εἰ καὶ ἐννοῶ, ὅτι ἡ ὑμετέρα Ἀδελφότης ἐξέφρασε διὰ τοῦ ἄρθρου ἐκείνου τοῦ κανονισμοῦ της, ὅτι οἱ διὰ μέθην τραυματιζόμενοι εἶνε ἄξιοι ὧν πάσχουσι καὶ ἀποδοκιμάζει διὰ τούτου τοῦ τρόπου τὸ ὀλέθριον τῆς μέθης κακόν, ὅμως ἐλπίζω, ὅτι ἐν μεταγενεστέρᾳ ἐπιθεωρήσει τοῦ κανονισμοῦ θὰ διατάξῃ ἄλλως τὰ περὶ τούτων. Διότι ὁ διὰ μέθην τετραυματισμένος εἶνε ἄνθρωπος, ἔχων ψυχὴν ἀνθρώπου πολύτιμον ἐνώπιον Θεοῦ· εἶνε δὲ κατ' ἀμφότερα τετραυματισμένος, καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. Ἔχει λοιπὸν ἀνάγκην διττῆς βοηθείας, σωματικῆς καὶ ψυχικῆς. Καὶ ὑπὸ μὲν τὴν ἔποψιν τῆς ἠθικῆς κατακρίσεως τοῦ διὰ μέθην ἢ ἄλλην ἀνηθικότητα νοσοῦντος, ἡ ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος κατάκρισις τῆς μέθης καὶ τῆς ἄλλης νοσογόνου ἀκολασίας εἶνε ὀρθή, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς βοηθείας τῆς χορηγητέας εἰς τοὺς οὕτω νοσοῦντας εἶνε ἡ ἐν τῷ κανονισμῷ διατυπωθεῖσα γνώμη ἐλλιπής. Ἄλλως τε καὶ διότι ὁ νοσῶν ἢ τετραυματισμένος διὰ μέθην ἢ ἄλλην ἀκολασίαν, ἔχων πρόχειρα τὰ ἐκ τῆς μέθης ἢ ἄλλης ἀκαταστασίας του κακὰ καὶ ἰσχυρῶς αἰσθητά, εἶνε τότε προσιτώτερος καὶ εὐμαλακτότερος ὑπὸ συμβουλῶν ἀνδρὸς ἔχοντος ἐπιτηδειότητα νὰ θεραπεύῃ καὶ νόσους σωματικὰς καὶ νόσους ψυχικάς. Τοιοῦτοι δὲ ἄνδρες, συνενοῦντες ἰατρικὴν ἱκανότητα μετὰ φιλανθρώπου, χριστιανικῆς διαθέσεως εἶνε πολύτιμοι εἰς τοιαῦτα σωματεῖα, θεραπεύοντες μὲν τὰς ἐκ μέθης ἢ ἄλλης ἀκολασίας σωματικὰς νόσους, μεταχειριζόμενοι δὲ τὰς παρούσας ἐκ τῶν νόσων ἀλγηδόνας καὶ τὰ ἄλλα κακὰ εἰς ἠθικὴν παραίνεσιν καὶ ριζικὴν σὺν Θεῷ θεραπείαν τῆς διαθέσεως τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀσθενοῦς. Πόσον δὲ κέρδος ἠθικόν, χριστιανικόν, ἐκκλησιαστικόν, ἐθνικόν, οἰκογενειακόν, οἰκονομικόν, κοινωνικὸν ἔρχεται ἐκ τῆς θεραπείας τοιούτων διαθέσεων καὶ ἁμαρτωλῶν ἕξεων, ἀπαιτεῖται πολὺς λόγος ἵνα σαφῶς δηλωθῇ· ἀλλ' εἰς τοὺς σκεφθέντας περὶ τῶν τοιούτων πραγμάτων δὲν εἶνε ἀναγκαία ἡ περὶ τούτου μακρηγορία. Γινώσκω δὲ ὅτι μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς πανηγυριζούσης Ἀδελφότητος ὑπάρχουσιν ἄνδρες οὐ μόνον σκεπτόμενοι περὶ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ καὶ ἐνεργοῦντες πρὸς ἀποτροπὴν ἀνθρώπων ἀπὸ μέθης καὶ ἀταξίας βίου. Οἱ περὶ τοῦ προκειμένου λοιπὸν λόγοι μου εἰς τοῦτο ἐσκόπουν, νὰ ὑποδείξω ὅτι καὶ τὸν ἐκ μέθης ἢ ἄλλης τοιαύτης αἰτίας νοσοῦντα εἶνε ἄξιον νὰ βοηθῇ τις καὶ ἀρίστη εὐκαιρία εἶνε νόσος πηγάζουσα ἐκ τοιαύτης αἰτίας εἰς ἠθικὴν θεραπείαν ἁμαρτωλῆς ψυχῆς.

Εἰς δὲ τὰ περὶ τούτου εἰρημένα τοῦτο μόνον νομίζω ἀναγκαῖον νὰ προσθέσω, ὅτι ἡ μέθη καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς ἀκολασία εἶνε τόσον μέγα οἰκογενειακὸν καὶ κοινωνικὸν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν κακόν, ὥστε εἶνε ἄξιον νὰ ἐλκύσῃ τὴν προσοχὴν καὶ νὰ κινήσῃ τὸ ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον καὶ τοῦ σεβαστοῦ Συλλόγου τῶν Ἱεροκηρύκων καὶ τῶν ἄλλων ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα φιλανθρώπου Ἄνακτος καὶ τὴν προστασίαν σορωτάτου Πατριάρχου λειτουργουσῶν θρησκευτικῶν ἀδελφοτήτων. Ὁ Σύλλογος καὶ αἱ ἀδελφότητες καταβάλλοντες ἐσκεμμένην καὶ ἡνωμένην προσπάθειαν πολλὰ σὺν Θεῷ δύνανται νὰ κατορθώσωσιν εἰς περιορισμὸν τοῦ κακοῦ. Ἐπειδὴ δὲ λίαν συντελεῖ εἰς ἀποτροπὴν ἀπὸ τῆς μέθης ἡ διαρώτισις τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸ ἐλάττωμα περὶ τῶν σωματικῶν κακῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀθλιοτήτων τῶν πηγαζουσῶν ἐξ αὐτοῦ, εὔχομαι νὰ συνταχθῇ ταχέως καὶ νὰ δημοσιευθῇ καὶ διανεμηθῇ δωρεὰν ὑπό τινος Ἀδελφότητος ἢ ἀθροίσματος ἀδελφῶν εἰς τὰ τοιαῦτα ἔργα Ἀδελφοτήτων πλήρης μελέτη εἰκονίζουσα τὰ ἐκ τῆς οἰνοπνευματοποσίας δεινὰ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν.

Ἴσως νομίσῃ τις, ὅτι εἰσελθὼν εἰς τοιοῦτον ζήτημα, κοινωνικὸν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν πρακτικόν, ἐλησμόνησα τὸ περὶ τοῦ κάλλους τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου θέμα. Ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω. Διότι κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου εἶνε ὅτι καὶ Ἐκεῖνος ὑπὲρ ἁμαρτωλῶν καὶ τετραυματισμένων εἰργάσθη καὶ ἐθυσιάσθη καὶ εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτὸν ἐμπνέει

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 254—256.

διαθέσεις φιλαδέλφους καὶ ἐνισχύει εἰς ἔμπρακτον ἐκδήλωσιν αὐτῶν.

Πάντα δὲ τἀνωτέρω εἰρημένα ἔχουσι σχέσιν καὶ πρὸς ἄλλην ἔξοχον ἰδιότητα τοῦ Κυρίου, τὴν θείαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἁμαρτάνοντας ἐπιείκειαν, ἥτις συνδυαζομένη πρὸς τὴν ἁγιότητα Αὐτοῦ ἀποτελεῖ τι θαυμαστόν. Διότι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, κατορθοῦντες τι τῆς ἀρετῆς, ἔχοντες χρηστότητά τινα ἤθους, ἀποκτῶμεν, ὅταν δὲν ἐμπνεώμεθα ἐκ τοῦ ὡραίου παραδείγματος τοῦ Κυρίου, καταῤῥόνησιν, μεγάλην ἢ μικράν, πρὸς τοὺς ὑποκειμένους εἰς αἰσθητότερα ἐλαττώματα, συγχρόνως δὲ ἀλαζονείαν τινὰ διότι δὲν εἴμεθα ἡμεῖς ὡς ἐκεῖνοι. Ἀλλ' ὁ Κύριος ἡμῶν, ἐνῷ αὐτὸς ἦτο ἅγιος, ἀναμάρτητος, ἀκηλίδωτος, κατὰ τὴν ὁμολογίαν καὶ τοῦ προδότου μαθητοῦ του καὶ τοῦ εἰς θάνατον παραδόντος αὐτὸν πολιτικοῦ ἄρχοντος καὶ τῶν ἄνευ πίστεως ἐξεταζόντων τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ὅμως ἔχει τόσην ἐπιείκειαν, τόσην συγκατάβασιν πρὸς τὸν ἁμαρτωλόν, τόσην ἀγάπην πρὸς αὐτόν. Διότι διέκρινε καὶ ἐδίδαξε καὶ ἡμᾶς νὰ διακρίνωμεν τὴν εἰδεχθῆ ἁμαρτίαν ἀπὸ τῆς ἁμαρτούσης μέν, ἀλλ' ἐπιδεκτικῆς ἀναγεννήσεως ψυχῆς, πρὸς ἣν ἠσθάνετο οὐρανίαν στοργήν, πρὸς ἣν ἔτεινε φιλόστοργον χεῖρα, ἵνα ἀνεγείρῃ αὐτήν, διδάσκων καὶ ἡμᾶς, ὅτι ἵνα ἐλκύσωμέν τινα καὶ σώσωμεν ἀπὸ κακίας καὶ κακῶν, πρέπει νὰ ἔχωμεν ὡς πλείστην πρὸς αὐτὸν ἀγάπην καὶ τὴν ἀγάπην ἡμῶν ἐμπράκτως πρὸς αὐτὸν νὰ ἐκδηλῶμεν.

[ἀκολουθεῖ]

---

† Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ ΕΝΟΡΙΩΝ

ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ προσόντων ἐκλογέων καὶ ἐκλεξίμων

Ἄρθρον 39.

Πάντες οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ οἱ ἐγκατεστημένοι ἔν τινι τῶν ἐνοριῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως εἶσι μέλη αὐτῆς.

Ἄρθρον 40.

Δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὰς ἐνοριακὰς συνελεύσεις ἔχουσιν οἱ ἐγγεγραμμένοι ἐν τοῖς ἐκλογικοῖς ἐνοριακοῖς καταλόγοις ἢ τῶν ἐκλογέων ἢ τῶν ἐκλεξίμων.

Ἄρθρον 41.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐκλογέων δικαιοῦται νὰ ἐγγραφῇ πᾶς ἐνορίτης κεκτημένος τὰ ἑξῆς προσόντα ἤτοι 1) ἔχων συμπεπληρωμένον τὸ 25 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ· 2) ὢν ἐγκατεστημένος ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοὐλάχιστον ἀπὸ δύο ἐτῶν καὶ κατοικῶν ἢ ὡς ἰδιοκτήτης ἢ ὡς ἐνοικιαστὴς οἰκίας ἢ ἐργαστηρίου· 3) ὢν πατὴρ ἢ ἀρχηγὸς οἰκογενείας ἢ ἐν γένει ἀνεξάρτητος καὶ 4) ἐξασκῶν τέχνην ἢ βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα ἀνεξάρτητον καὶ ἐλεύθερον, φύσεως δὲ μὴ προσβαλλούσης τὴν ἠθικήν, ἢ ζῶν ἐκ τῶν προσόδων αὐτοῦ.

Ἄρθρον 42.

Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐκλεξίμων δικαιοῦται νὰ ἐγγραφῇ πᾶς ἐνορίτης κεκτημένος τὰ ἑξῆς προσόντα. ἤτοι 1) ἔχων συμπεπληρωμένον τὸ 30 τῆς ἡλικίας· 2) ἀπολαύων τῆς κοινῆς ὑπολήψεως τῶν ἐνοριτῶν αὐτοῦ· 3) γνωρίζων ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν καὶ 4) ὢν ἐγκατεστημένος ἐν τῇ ἐνορίᾳ ἀπὸ 4 τοὐλάχιστον ἐτῶν.

Ἄρθρον 43.

Στεροῦνται τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλογέως καὶ συνεπῶς τοῦ ἐκλεξίμου ἐκ τῶν ἐνοριτῶν 1) οἱ παρανόμως συνεζευγμένοι καὶ οἱ δι' ἄλλους λόγους ὑπὸ Ἐκκλησιαστικὰ ἐπιτίμια εὑρισκόμενοι, 2) οἱ κηρυχθέντες ἔκπτωτοι τῶν ἀστικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων καὶ μήπω ἀποκατασταθέντες, 3) οἱ κηρυχθέντες εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως καὶ πάντες οἱ ἐστερημένοι τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν, ὡς οἱ δι' ἀσωτίαν ἢ δι' ἄλλους λόγους ὑπὸ ἀπαγόρευσιν εὑρισκόμενοι. Πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκλογέως ἢ ἐκλεξίμου ὀφείλουσιν οἱ τοιοῦτοι νὰ παρουσιάσωσιν ἢ ἀπόφασιν ἀποκαταστάσεως ὁριστικὴν καὶ τελεσίδικον ἢ ἀντίγραφον ἐπίσημον τῆς ἀποφάσεως· 4) οἱ δι' ἀποφάσεως τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κηρυχθέντες καταχρασταὶ ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἐθνικῶν χρημάτων· 5) οἱ διαχειρισθέντες ταμεῖα ναῶν, σχολῶν ἢ ἄλλων ἀγαθοεργῶν σωματείων, ἀλλ' ἐξ ἰδίας ὑπαιτιότητος μὴ δόντες λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν· 6) οἱ μὴ ἐκπληρώσαντες κεκανονισμένην χρηματικὴν ὑποχρέωσιν πρὸς ἐνοριακὸν ἢ ἐθνικὸν ἵδρυμα οἷον δικαιώματα ἱερῶν τελετῶν, εἰσιτηρίων σχολῶν κ.τ.λ. 7) οἱ ἐπὶ μισθῷ ὑπηρετοῦντες ἐν Ναοῖς, Σχολαῖς καὶ ἐν σωματείοις πρὸς ὑποστήριξιν ἐνοριακῶν καταστημάτων ἐργαζομένοις, ὡς καὶ οἱ νυκτοφύλακες, οἱ πυροσβέσται καὶ οἱ λοιποὶ τοιοῦτοι, 8) οἱ διδάσκαλοι τῶν ἐνοριακῶν καὶ ἰδιωτικῶν σχολῶν, ὅταν κατοικῶσιν ἐν τῇ ἐνορίᾳ, ἐν ᾗ διδάσκουσιν· 9) οἱ μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν συζῶντες υἱοὶ καὶ μὴ ἀνεξάρτητοι, ὁπότε μόνος ὁ πατὴρ ἐξασκεῖ τὰ ἐκλογικὰ δικαιώματα αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἑνὸς τῶν υἱῶν του, ὃν ὁρίζει ἐγγράφως· 10) οἱ πλείονες τοῦ ἑνὸς ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ κατοικοῦντες ἀδελφοί, ἔγγαμοι ἢ ἄγαμοι,

*Συνέχεια ἀπὸ σελ. 258—260.

καὶ μὴ ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι, ὁπότε τὰ ἐκλογικὰ δικαιώματα ἐξασκεῖ ὁ πρεσβύτερος ἢ ὁ ὡς ἀρχηγὸς τοῦ οἴκου θεωρούμενος· 11) οἱ ἔχοντες διπλῆν κατοικίαν, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἐγγραφῶσιν εἰς μίαν καὶ μόνην ἐνορίαν κατὰ βούλησιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἐκλογικῶν καταλόγων.

Ἄρθρον 44.

Ἐκλογικοὶ κατάλογοί εἰσι τὰ βιβλία, ἐν οἷς τυγχάνουσι καταγεγραμμένοι οἱ ἐκ τῶν ἐνοριτῶν ἔχοντες τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 41 καὶ 42 προσόντα, δὲν στεροῦνται δὲ τῶν ἐκλογικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων.

Ἄρθρον 45.

Οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι καταστρώννυνται κατὰ διετίαν ὑπὸ ἐπιτροπῆς, ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ ταμίου καὶ τοῦ γραμματέως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ ἀρχιερατικῶς ἢ ἱερατικῶς προϊσταμένου καὶ δύο ἐνοριτῶν εὐυπολήπτων, διοριζομένων παρὰ τῆς Μ.Πρωτοσυγκελλίας, καὶ προεδρευομένης ὑπὸ πατριαρχικοῦ ἐξάρχου.

Ἄρθρον 46.

Ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαημέρου τοῦ μηνὸς Σεπτ. ἡ Μ. Πρωτοσυγκελλία ἐνεργεῖ τὰ προσήκοντα πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἐνοριακῶν καταλόγων.

Ἄρθρον 47.

Ἡ πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων ὁρισθεῖσα ἐπιτροπὴ ὀφείλει διὰ καταλλήλων εἰδοποιήσεων νὰ ἐξαγγείλῃ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς· ἐντὸς δὲ 15 ἡμερῶν καταστρώννυσι τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, τοὺς ὁποίους ἀναρτᾷ πρὸ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ, ἵνα οἱ τυχὸν ἔχοντες ἐνστάσεις κατ' αὐτῶν ὑποβάλωσι ταύτας.

Ἄρθρον 48.

Οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι πρέπει ν' ἀναγράφωσι πᾶν τὸ ἀφορῶν τὰ προσόντα τῶν ἐκλογέων καὶ ἐκλεξίμων καὶ νὰ περιέχωσι 1) αὔξ. ἀριθ. 2) τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ ἐγγεγραμμένου, 3) τὴν ἡλικίαν, 4) πατρίδα, 5) τὸ ἐπάγγελμα, 6) τὴν ὑπηκοότητα, 7) ἂν εἶναι σταθερὸς κάτοικος τῆς ἐνορίας καὶ ἀπὸ τίνος χρόνου ἐγκατέστη ἐν αὐτῇ, 8) ἂν γνωρίζῃ ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, 9) ἂν εἶναι ἔγγαμος ἢ ἄγαμος, ἢ διατελεῖ ἐν χηρείᾳ, 10) ἂν εἶναι ἀρχηγὸς οἰκογενείας ἢ συγκατοικεῖ μετὰ τοῦ πατρὸς ἢ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, 11) ἂν ἐξήσκησέ ποτε ἐνοριακόν ὑπούργημα, πότε, καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον, 12) ἂν ἔχ λογιστικὰς ἢ ἄλλας γνώσεις καὶ 13) παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς ἰδιαζούσης ἱκανότητος αὐτοῦ ἔν τινι ὑπουργήματι (ἐπίτροπος, ἔφορος, δισκοφόρος κτλ).

Ἄρθρον 49.

Οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι καταρτισθέντες ἀληθινῶς, ἀναρτῶνται ἐπὶ 15 ἡμέρας πρὸ τῆς κυρίας εἰσόδου τοῦ ναοῦ, οἱ ἔχοντες δὲ τυχὸν ἐνστάσεις ὑποβάλλουσι ταύτας τῇ συνταξάσῃ καὶ καταρτισάσῃ τούτους ἐπιτροπῇ.

Ἄρθρον 50.

Ἐνστάσεις κατὰ τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων δύνανται νὰ ὑποβάλωσι τῇ ἐπὶ τούτων ἐπιτροπῇ οἱ ἔχοντες δικαίωμα ἐκλογέως ἢ ἐκλεξίμου, εἴτε ἐπὶ παραλείψει ἐγγραφῆς ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα, εἴτε ἐπὶ ἐγγραφῇ τινος μὴ ἔχοντος τὰ προσόντα· ἐπὶ τούτῳ δὲ δέον νὰ προσάγωσι καὶ τὰ σχετικὰ ἀποδεικτικὰ μέσα.

Ἄρθρον 51.

Αἱ ἐνστάσεις ὑποβάλλονται ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς τοιχοκολλήσεως τῶν καταλόγων, γίνονται δὲ ἢ ἐγγράφως ἢ προφορικῶς ἐνώπιον τοῦ γραμματέως ὅστις ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει συντάσσει ἐπὶ τούτῳ πρακτικὸν ὑπογεγραμμένον παρ' αὐτοῦ καὶ σφραγιζόμενον ἢ ὑπογραφόμενον ὑπὸ τῶν ἐνισταμένων.

Ἄρθρον 52.

Ἡ συνταξασα τῶν καταλόγων ἐπιτροπὴ μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω συνέρχεται ἐντὸς πέντε ἡμερῶν καὶ, μελετήσασα τὰς ὑποβληθείσας ἐνστάσεις ἢ διορθοῖ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, καταγράφουσα καὶ τοὺς δικαίας ἐνστάσεις ὑποβαλόντας, ἢ ἀπορρίπτει τὰς ἐνστάσεις· ἐν ἀμφοτέραις δὲ ταῖς περιπτώσεσιν ὑπογράφει τοὺς καταλόγους καὶ σφραγίζουσα τῇ σφραγίδι τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ μουχτάρη, ἀποστέλλει διὰ τοῦ προέδρου αὐτῆς εἰς διπλοῦν τῇ Μ. Πρωτοσυγκελλίᾳ, ἵνα ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου. Σὺν τοῖς καταλόγοις δὲ ὑποβάλλονται πάντα τὰ σχετικὰ ταῖς ἐνεργείαις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἔγγραφα.

Ἄρθρον 53.

Ἡ συνταξασα τῶν καταλόγων ἐπιτροπὴ ὀφείλει διὰ τοῦ γραμματέως αὐτῆς νὰ ἀνακοινώσῃ τοῖς ὑποβαλοῦσι τὰς ἐνστάσεις ἐντὸς 48 ὡρῶν ἀπὸ τῆς ὑποβολῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων τὴν τυχὸν ἐπελθοῦσαν ἀπόρριψιν τῶν ἐνστάσεων αὐτῶν παρὰ τῆς συνταξασης τῶν καταλόγων ἐπιτροπῆς, ὅπως ἀνενεχθῶσι προσηκόντως τῇ ἀνωτάτῃ ἐκκλησιαστικῇ ἀρχῇ πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν τυχὸν ἀθετουμένων δικαίων αὐτῶν.

Ἄρθρον 54.

Ἐκ τῶν ἐνοριτῶν οἱ ὑποβαλόντες ἐνστάσεις τῇ συνταξασῃ τῶν καταλόγων ἐπιτροπῇ καὶ ἐκ τῶν ἀποφάσεων αὐτῆς μὴ ἱκανοποιούμενοι, δικαιοῦνται νὰ

ὑποβάλωσι διὰ τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ ἀνακοπὴν ἐντὸς 4 τὸ πολὺ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὑποβολῆς τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων.

Ἄρθρον 55.

Ἵνα αἱ ἀνακοπαὶ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει, πρέπει πρῶτον νὰ ἀποδειχθῇ, ὅτι οἱ τοιαύτας ποιούμενοι ὑπέβαλον ἐνστάσεις τῇ ἐπὶ τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων ἐπιτροπῇ ἐγκαίρως, καὶ δεύτερον νὰ ἔχωσι πάντα τὰ στοιχεῖα τὰ περὶ ἐνστάσεων εἰρημένα.

Ἄρθρον 56.

Αἱ ἐπὶ ἀνακοπῶν λαμβανόμεναι παρὰ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀποφάσεις εἰσὶν ὁριστικαὶ καὶ ἀνέκκλητοι, συνεπῶς δὲ οἱ κατάλογοι, ἢ τροποποιηθέντες συνεπείᾳ τῶν ἀνακοπῶν ἢ ἐπικυρωθέντες, ἀπορριφθεισῶν τῶν ἀνακοπῶν, κυροῦνται παρὰ τοῦ Πατριάρχου εἰς διπλοῦν, καὶ ὁ μὲν εἷς κρατεῖται ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ὁ δὲ ἕτερος ἀποστέλλεται ἀμέσως εἰς τὸν ἱερατικῶς προϊστάμενον τῆς ἐνορίας μετὰ παντὸς σχετικοῦ αὐτοῖς ἐγγράφου, διαβιβασθέντος ἐκ τῆς ἐνορίας εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἄρθρον 57.

Οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι ἰσχύουσιν ἐπὶ διετίαν, οὐδεμίᾳ δὲ μεταβολῇ τῆς καταστάσεως τῶν ἐν αὐτοῖς ἐγγεγραμμένων κατὰ τὸ διετὲς τοῦτο διάστημα δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ αὐτούς. Ἐξαιρετικῶς μόνον περὶ ταμιῶν καὶ μουχτάρη λαμβάνεται πρόνοια, ὅπως ἐν τῇ ἐνδεχομένῃ ἀντικαταστάσει αὐτῶν κατὰ τὸ διετὲς διάστημα, μὴ ἐκλεγῶσιν οἱ τυχὸν τροπὴν τύχης ὑποστάντες.

Ὁ παρὼν κανονισμὸς συζητηθεὶς ἐν διαφόροις κοιναῖς τῶν δύο Σωμάτων συνεδριάσεσι καὶ ἐπιψηφισθεὶς ὑπ' αὐτῶν ὁριστικῶς τῇ 10 Αὐγούστου 1899, ἐπικυρωθεὶς δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κυρίου Κωνσταντίνου, τίθεται εἰς ἐνέργειαν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι τοὐντεῦθεν ἡ συνεδρίασις τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου θὰ γίγνηται τὴν πρωΐαν ἑκάστης Δευτέρας ἀπὸ τῆς ὥρας 8 π. μ. εὐρωπαϊστὶ μέχρι τῆς μεσημβρίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1899.
(Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου).

Προσκαλοῦνται ἅπαντες οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὀφείλοντες τῷ ἱερατικῷ Ταμείῳ τὰς κεκανονισμένας αὐτῶν ὑποχρεώσεις, ὅπως μέχρι τῆς 15 ἐπιόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου προσερχόμενοι, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, εἰς τὴν Μ. Ἀρχιδιακονίαν, ἀποτίσωσι τὰς ὀφειλὰς αὐτῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

Ἡ παρὰ τῆς Α. Π. τοῦ Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου διορισθεῖσα ἐπ' ἰσχάτων τῶν νεωκόρων ἐπιτροπή, ἧς τὰ ὀνόματα τῶν μελῶν τυγχάνουσι τὰ ἑπόμενα:

Κύριλλος	*Νεωκόρος*	Πατριαρχικοῦ Ναοῦ
Ἀθανάσιος	»	Ταταούλων
Μῆτσος	»	Ὀρτάκιοϊ
Χαράλαμπος	»	Παναγίας Σταυροδρομ.
Φίλιππος	»	Χριστοῦ Γαλατᾶ
Δημοσθένης	»	Ἁγ. Κ)τίνου Ὑψωμαθ.
Κωνσταντῖνος	»	Τζιβαλίου
Ἀλέκος	»	Μ. Ρεύματος
Γεώργιος	»	Ἐλπίδος Κοντοσκαλ.
Παναγιώτης	»	Παναγίας Νεοχωρίου.

προσκαλεῖται ὅπως τῇ προσεχεῖ Πέμπτῃ 14 τρέχοντος π.μ. προσέλθῃ εἰς τακτικὴν συνεδρίασιν αὐτῆς γενησομένην ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ὁ πρόεδρος
Ν. Παγανᾶς.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Προσκαλεῖται ὁ Βασίλειος Μηνᾶ Κούνογλους, κτίστης, ὑπήκοος ὀθωμανός, ὁρμώμενος ἐκ τοῦ χωρίου Βολάδος Καρπάθου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς ὅπως τὴν πρώτην Παρασκευὴν καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου του ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαριγῶς Ἰωάννου Μαυροθαλασσίτου ἐκ τοῦ χωρίου Βολάδος ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Καρπάθῳ, τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1899. 1

Ὁ πρόεδρος
† Ὁ Καρπάθου ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 43

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Σκοπίων ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
ἑξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Περιεχομενα

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ—Οἱ Παλαιοκαθολικοὶ ἐν Γερμανίᾳ—Γνῶσεις χρήσιμοι τῇ ἱστορίᾳ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας—Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάσωμεν—Τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου—Ἱστορικὸν Ἡμερολόγιον—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Συλλυπητήρια.*—Χθὲς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μεγάλου Λογοθέτου Σταυράκη Ἀριστάρχου βέη μετέβη εἰς τὰ ἐν Γιλδὶζ ἀνάκτορα καὶ ὑπέβαλεν ἁρμοδίως τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἡμῶν ἄνακτι Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πρίγκηπος Σευκὲτ βέη, ἐξαδέλφου τῆς Α. Α. Μ. καὶ υἱοῦ τοῦ ἀοιδίμου Σουλτάνου Ἀζίζ.

—*Συνέντευξις.*—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἐλευθερουπόλεως κ. Διονύσιος ἐν συνοδίᾳ τοῦ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτου Γερμανοῦ Ἀποστολάτου, ἐπιτρόπου τοῦ Παναγίου Τάφου καὶ τοῦ ἄρχοντος καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου, μετέβη ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου παρὰ τῇ Α. Υ. τῷ ὑπουργῷ τῆς Δικαιοσύνης Ἀπτουρραχμὰν πασᾷ καὶ ἔσχε συνεύντευξιν περὶ ζητήματος ἐκκλησιαστικοῦ.

—*Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπεσκέψατο τὸν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ ρῶσσος κόμης Σέργιος Σερεμέτευμετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ.

Τῇ Τρίτῃ ὁ εὐπατρίδης ρῶσος δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς αὐτοῦ ἐξέφρασε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις γενομένῃ αὐτῷ λίαν φιλόφρονι ὑποδοχῇ.

Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὸν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὁ πρῶτος γραμματεὺς τῆς ἐνταῦθα βρεσιλικῆς ἑλληνικῆς πρεσβείας κ. Εὐγένιος Ζαλοκώστας.

Προχθὲς δὲ ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος μεταβὰς εἰς Πέραν ηὔξατο τῷ κ. Ε. Ζαλοκώστᾳ, ἀπερχομένῳ ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος κατευόδιον.

Τῇ Τετάρτῃ ἐπεσκέψατο ὡσαύτως τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐν βασιλευούσῃ παριπιδημῶν ὁμογενὴς δημοσιογράφος κ. Μιλτιάδης Σεϊζάνης, διευθυντὴς τῆς ἐν Σμύρνῃ συναδέλφου «Ἁρμονίας».

— *Μητροπολίτης Σκοπίων.* — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Σκοπίων Ἀμβρόσιος ἀναρρώσας ἐκ τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ ἀνέλαβεν ἀπὸ χθὲς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱ. Συνόδῳ καὶ τῷ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίῳ.

— *Ἐπέτειος ὀνόματος.*— Χθὲς ἦγε τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Χαλδείας Γερβάσιος. Τὴν Α.Σ. ἐπεσκέψαντο οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἔγκριτοι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ φίλοι.

Τῷ δὲ μητροπολίτῃ Κορυτσᾶς ἀγοντι ὡσαύτως τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

—*Ἐπικύρωσις ἐπαρχιακῶν Κανονισμῶν.*—Ἐπειδή τινες τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμεν. Θρόνου ἀποστέλλουσιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πρὸς ἐπικύρωσιν Κανονισμοὺς διαφόρων Κοινοτήτων καθ' οὓς διέπονται τὰ κοινοτικὰ αὐτῶν πράγματα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐνέκρινεν ὅπως τοῦ λοιποῦ μὴ ἀποστέλλωνται τοιοῦτοι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, τῆς διευθετήσεως τῶν κοινοτικῶν ἑκάστης Κοινότητος ἀφιεμένης μὲν ὅλως εἰς τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν καὶ βούλησιν αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ ἀφισταμένης τῶν ἐν τοῖς Ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς τεθειμένων γενικῶν ἀρχῶν.

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΟΙ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἐκ τῆς δημοσιευθείσης ἐν μεταφράσει περιγραφῆς τῆς συγχρόνου καταστάσεως τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ ἐν τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ ὑπὸ τοῦ ὑφηγητοῦ τῆς πνευματικῆς ἀκαδημίας τοῦ Καζὰν Β. Κιρένσκη εἴδον οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται ὑπὸ ποίας ἀντιξόους συνθήκας εὑρηται ὁ παλαιοκαθολικισμὸς ἐν Γερμανίᾳ, μὴ ἀναγνωριζόμενος ἄχρι τοῦδε ὡς αὐτοτελὴς θρησκευτικὴ κοινότης, δικαιουμένη ν' ἀπολαύῃ ὅλων τῶν παρεχομένων εἰς τοὺς προτεστάντας καὶ τοὺς καθολικοὺς εὐκολιῶν καὶ προνομίων, ἀλλ' ὑποτασσόμενος παραδόξως ὑπὸ τοῦ γερμανικοῦ νόμου ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐπιτοπίων καθολικῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, αἵτινες φυσικῷ τῷ λόγῳ πᾶν ἄλλο δύνανται νὰ ἐπιδιώκωσιν ἢ τὴν πρόοδον καὶ ἀκμὴν τῆς ἐπιρρόου δι' αὐτὰς κοινότητος. Εὐτυχῶς ἐν μέσῳ τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ἀνεξηγήτου ἐχθρότητος πολλάκις τῶν προτεσταντῶν πρὸς τοὺς παλαιοκαθολικούς, ὑπὲρ ὧν ἀνέμενέ τις μᾶλλον εὐμενεῖς διαθέσεις ἐκ μέρους τῶν προτεσταντῶν, δὲν ἐλλείπουσιν ἐνίοτε καὶ αἱ ἐκδηλώσεις συμπαθείας πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ μέρους λογίων προτεσταντῶν, ἔχοντων κατεχόντων θέσιν ἐν τῇ γερμανικῇ ἐπιστήμῃ. Οὕτως ὁ διαπρεπὴς ἱστορικὸς Νίππολδ ὁμιλήσας ἐν ἐναρκτηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ πρὸς τοὺς φοιτητὰς τοῦ ἐν Ἰέννῃ πανεπιστημίου περὶ τῶν μεταβολῶν, ἃς ἐπήνεγκεν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλας σχέσεσι τῶν ἐκκλησιῶν ἡ σύνοδος τοῦ Βατικανοῦ (1870), ὥρισεν ὡς ἐξῆς τὴν ἱστορικὴν σημασίαν τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ.

«Ἀνεράνη νέον δόγμα, καταστρατηγῆσαν τὴν ἱστορίαν· εἰς ἐκ τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων περιεβλήθη ἰδιότητας τοῦ Θεοῦ. Ματαίως ἀντέστησαν αὐτῷ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες, ὅσοι ἐγνώριζον τὴν ἱστορίαν. Ὑπέκυψαν καὶ οὗτοι, ἵνα ταὐτοχρόνως ἀπαιτήσωσι καὶ παρὰ τῶν ὑποκειμένων αὐτοῖς τὴν θυσίασιν τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ἄνδρες ὅμως γενναῖοι καὶ εὐσυνείδητοι, τοὺς γερμανοὺς καθολικοὺς ἀκριβῶς τέως πνευματικῶς διοικοῦντες, δὲν ἠδύναντο νὰ ἀλλάξωσι τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν ὡς ἀλλάσσει τις τὸ ἐπανωφόριον. Διὰ τὴν πεποίθησιν ταύτην καὶ τὴν εὐσυνείδητον καὶ ἀληθινὴν πίστιν αὐτῶν, ἠναγκάσθησαν νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ παντός, ὅτι ἄχρι τοῦδε ἐχρησίμευεν αὐτοῖς ὡς πόρος ζωῆς. Οἱ καθηγηταὶ ἰδίᾳ ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς πολλαχῶς ὠφελίμους πανεπιστημιακὰς παραδόσεις αὐτῶν. Βαρύτερον ἔτι ἦτο νὰ ἀποχωρισθῶσιν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῷ πρὸς τὴν ὁποίαν συνδέσμῳ οὗτοι ὡς εὐσεβεῖς καθολικοὶ ἐτίθεσαν τὴν ἰδίαν ἑαυτῶν δόξαν. Καὶ εἰς πόσας θυσίας ἠναγκάσθησαν ἔκτοτε νὰ ὑποβληθῶσι! Παντοειδῶς διασυρόμενοι καὶ σκληρῶς διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ παπικοῦ στρατοπέδου, ἔνθα στερρὰ ὑπῆρχεν ἐλπὶς περὶ καταρρίψεως τῆς ἀρχαίας αὐτῶν διδασκαλίας καὶ διοικητικῆς τάξεως, οἱ γερμανοὶ παλαιοκαθολικοὶ ὀλίγην εὗρισκον συμπάθειαν καὶ ἀπὸ μέρους τῶν διαμαρτυρομένων. Αἱ πανεπιστημιακαὶ ἐκεῖναι σχολαί, αἵτινες ἐξεδήλωσαν κατὰ τὸ 1870 διαθέσεις παλαιοκαθολικάς, παρεδόθησαν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀπηνεστέρων αὐτῶν ἐχθρῶν. Καὶ εἰς συμπλήρωσιν πάντων τούτων εἴδομεν ἔναγχος πῶς ἡ εὐαγγελικὴ πλειονοψηφία τῆς πρωσσικῆς βουλῆς ἀπέρριψε τὴν παροχὴν μηδαμινοῦ ποσοῦ εἰς τὸ μόνον ἐκπαιδευτικὸν καθίδρυμα, ἔνθα διασώζεται ἡ ἀνδρεία τοῦ Δέλιγγερ καὶ οὐχὶ ἡ περὶ τὴν πίστιν ἀνανδρία τοῦ τάλανος Σέλλ. Χαρέστερον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ ὑπάρχουσα ἐν τούτοις πρόθεσις· «εἶσθε καταδεδικασμένοι νὰ ἀπολεσθῆτε ὑπὸ τῆς πτωχείας ὑμῶν». Ναί, εἶνε πτωχοὶ οἱ ὁμολογηταὶ οὗτοι τῆς πίστεως, ἀλλ' αὕτη εἶνε πτωχεία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Χάριν τοῦ δόγματος τῆς ἐκκλησίας αὐτῶν εἶνε νῦν οὗτοι τόσον πτωχοί, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ἐκκλησία αὐτῶν θὰ ἔχῃ πολλὴν ὠφέλειαν ἐκ τῆς πτωχείας ταύτης αὐτῶν».

ΓΝΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

§

Τῶν δὲ ἀκμασάντων κατὰ τοὺς τέσσαρας τελευταίους αἰῶνας, μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος, ἐπαρκεῖς ἔχομεν καταλόγους μετὰ βιογραφικῶν εἰδήσεων ἐν τοῖς ἔργοις τῶν ἀειμνήστων Γεωργίου Ζαβίρα, Ἀνδρέου Παπαδοπούλου Βρετοῦ, Ἀνδρονίκου Δημητρακοπούλου, καὶ τοῦ φιλοπονωτάτου Κωνσταντίνου Σάθα, λαβόντων ὑπ' ὄψιν πάσας τὰς προγενεστέρας πηγὰς καὶ χορηγησάντων ἡμῖν γνῶσιν τῶν πόνων, οὓς οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι συγγραφεῖς καὶ διδάσκαλοι κατέβαλλον ὑπὲρ τῆς διδασκαλίας τῆς πατρίου γλώσσης καὶ τῆς διασώσεως καὶ διαδόσεως τῆς ὀρθῆς παιδείας καὶ τῆς προγονικῆς σοφίας ἱερᾶς τε καὶ κοσμικῆς.

§

Καθῆκον ὅμως ἔχομεν ἕνα μελετήσωμεν ἅπαντας τοὺς βυζαντινοὺς ἱστοριογράφους, τούς τε τὰς τύχας τοῦ κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἐντέχνως ἢ κακοτέχνως ἐκτιθέντας, τούς τε τὰ σκάμματα καὶ τὴν πολιτείαν ὁσίων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μεγαληγόρως στηλογραφήσαντας, καὶ τοὺς τῶν ἀνδρείων καὶ γυναικείων ἀρετῶν ὕμνους τε καὶ ἐγκώμια πλέξαντας, καθὼς καὶ πάντας τοὺς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος κηρύξαντας ὑπὲρ τῆς εὐκοσμίας, καὶ περὶ διορθώσεως ἠθῶν, ἐπὶ στιγματισμῷ τῆς κακίας, ἐπὶ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 377—382.

διορθώσει τῶν ἀμπλακημάτων, ὅπως ἀθροίσωμεν μὲν πολλὰς εἰδήσεις ἐπὶ τοῦ τεθέντος ὑπὸ τὴν ἡμετέραν ἔρευναν θέματος τούτου, τῆς γνώσεως τῶν ὀνομάτων τῶν ἐν τῷ μεσαιῶνι λογίμων γυναικῶν, προκαλέσωμεν δὲ καὶ τὰς ὡρίμους καὶ δοκίμους τῶν ἐπαϊόντων κρίσεις τε καὶ σκέψεις περί τε τοῦ τρόπου καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς μορφώσεως τῶν τότε γυναικῶν, παρεισδύοντες, οὕτως εἰπεῖν εἰς τὸν τότε γυναικωνίτην· οὐχὶ βεβαίως ὅπως συλλάβωμεν ἐν νῷ καὶ κατανοήσωμεν τὸ κατὰ τοὺς σχολαστικοὺς ἀσύλληπτον τῶν αἰώνων ἐν τῇ λογικῇ φύσει μυστήριον—τὴν γυναῖκα—ἀλλὰ τὸν ἄνδρα, ὡς ἐσκέπτετο περὶ αὐτῆς, ὡς ἐπέτρεπε τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς, ὡς ἠνείχετο τὴν ὑπεροχὴν ἐνίοτε, εἴπερ τὰ περὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ μορφώσεως αὐτῆς νομοθετῶν ἔκρινε περὶ αὐτῆς ὡς ἄνθρωπος ἢ ὡς ἀνήρ. Ἀτυχῶς, πρὸς λύσιν τῶν ἀποριῶν μου τούτων ὀλίγας ἐγὼ συνεκόμισα γνώσεις διὰ τὴν σπάνιν τῶν παρ' ἡμῖν πηγῶν, ἀλλ' ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι πλουσιωτέρα τις συγκομιδὴ εἰς ταὐτὸ καὶ πάλιν ἤθελεν ἀγάγει συμπέρασμα. Ἡμεῖς, ἐπὶ τῶν μαθητικῶν ἐδωλίων καθεζόμενοι, μέλις ἀκούομεν τὰ ὀνόματα τῆς Πουλχερίας καὶ τῆς Ἀθηναΐδος, τῆς Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας καὶ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, Ὑπατίας τῆς φιλοσόφου, καί τινες ἴσως ἡμῶν ἤκουσαν ὅτι ὑπῆρξεν Εὐδοκία τις ἡ Μακρεμβολίτισσα ἡ συγγραφεὺς τῆς «Ἰωνιάδος»· καὶ τὰ μὲν περὶ τούτων ἀκουσθέντα τε καὶ διδαχθέντα, καθὼς διδάσκονται, δέονται καὶ πολλῆς ἀκριβώσεως, καὶ πλείονος ἀναπτύξεως, ἐὰν, ἐπὶ παραδείγματι, γινώσκωμεν ὅτι τῶν παρ' ἡμῖν βυζαντινολόγων ὁ κράτιστος Κωνσταντῖνος ὁ Σάθας ἀφαιρεῖ τὴν δόξαν τῆς συγγραφῆς ἀπὸ τῆς Εὐδοκίας ταύτης· σελίδων δὲ πολλῶν ἱστοριογράφων ἀναδίφησις δύναται 'να διδάξῃ ἡμᾶς ὅτι δυνάμεθα 'να καυχηθῶμεν ἐπὶ πολλαῖς γυναιξὶ πεπαιδευμέναις μὲν, θεραπευούσαις δὲ τὰ γράμματα, ἀλλὰ δὴ καὶ προστασίαν τινὰ πρὸς τοὺς λογίους ἐπιδειξαμέναις· αἱ πλεῖσται δὲ καὶ δυνατὸν εἰπεῖν πᾶσαι λαμπρῶς ἀνεδείχθησαν διὰ τοῦ λόγου πράγματι κτησάμεναι, κατὰ κοινὴν λέξιν, τὴν χαρτίνην ἀθανασίαν, τοῦ σεβασμοῦ δὲ καὶ τῆς ἡμετέρας εὐλαβείας ἀξιούμεναι καθὸ συγχρόνως ἐπιμελούμεναι τῶν πραγμάτων τοῦ τε οἴκου καὶ τῆς πολιτείας· Παραδράμωμεν τὴν ἁγίαν Ἑλένην· παραδράμωμεν τὴν Πλακίλλαν τὴν τοῦ Μ. Θεοδοσίου σύζυγον, εἰς ἣν Γρηγόριος ὁ Νύσσης ἀνακαλύπτει ψυχὴν ἀνδρικὴν ἐν γυναικείῳ σώματι·[69] ἀλλὰ περὶ τῆς αὐτοκρατείρας Πουλχερίας ἔχομεν μαρτυρίαν αὐθεντικὴν ὅτι «ἠκρίβωτο λέγειν καὶ γράφειν ὀρθῶς κατὰ τὴν ἑλλήνων καὶ ρωμαίων φωνήν»,[70] γινώσκομεν δὲ ταύτην οὐχὶ τόσῳ κακῶς διοικήσασαν, ἐπαινουμένην δ' ὑπὸ πολλῶν, οἷον Φιλοστοργίου καὶ Θεοδώρου ἀναγνώστου, Σωζομένου καὶ Καλλίστου, Θεοφάνους τε καὶ τῶν τοῦ Πασχαλίου χρονικοῦ συντακτῶν,[71] καὶ μόνην φέρουσαν τὴν κατηγορίαν Εὐναπίου τοῦ ἐκ Σάρδεων ἱστοριογράφου εἰδωλολάτρου τὸ θρήσκευμα καὶ κατὰ τὸν Φώτιον «ἐνιαχοῦ δικανικώτερον μᾶλλον ἢ ἱστορικώτερον» τὸν λόγον παραβάλλοντος καὶ «τοὺς εὐσεβείᾳ τὴν βασιλείαν κοσμήσαντας παντὶ τρόπῳ καὶ ἀναίδην κακίζοντα»[72]—«ὅτι ἐπὶ Πουλχερίας τῆς βασιλίσσης ἐξέκειτο δημοσίᾳ πιπρασκόμενα τὰ ἔθνη τοῖς βουλομένοις ὠνεῖσθαι τὰς ἀρχάς· πᾶσι δὲ ἐπιπράσκοντο μεγάλα τε καὶ μικρὰ φανερῶς ἐπὶ τῶν δημοσίων τραπεζῶν, ὥσπερ ἄλλο τι τῶν ἐπ' ἀγορᾶς ὠνίων· ὁ βουλόμενος Ἑλλήσποντον ἀδικεῖν εἶχεν Ἑλλήσποντον πριάμενος, καὶ ἄλλος Μακεδονίαν ἢ Θράκην, καὶ ὅπως ἕκαστος ἐνόσει πρὸς τὸ ἄδικον ἢ ἐχθρούς ἔχων.... ἀλλ' οἱ μὲν [νόμοι κατὰ τὸν Σκύθην Ἀνάχαρσιν οὐκ ἀραχνίων ἦσαν ἀσθενέστεροι καὶ λεπτότεροι μόνον, ἀλλὰ καὶ κονιορτοῦ παντὸς πρὸς τὸ ῥεῖν εὐκόλως καὶ διανεμοῦσθαι παραφωρότεροι»[73].— Πρὸ τῆς Πουλχερίας ἀναφέρονται πεπαιδευμέναι γυναῖκες Ἀναστασία καὶ Κάρωσα, θυγατέρες Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος, διδαχθεῖσαι «γραμματικοὺς λόγους» ὑπὸ Μαρκιανοῦ τοῦ ναυατιανοῦ πρεσβυτέρου, μικρῷ μετὰ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος, καὶ οὗ μνείαν ἐποιησάμην ἄνω·[74] ἐπίσης δὲ ἐπαιδεύθησαν ὑπὸ Στεφάνου τοῦ ἐκτομίου κατὰ τὰ τέλη τῆς ΣΤ' ἑκατονταετηρίδος αἱ θυγατέρες τοῦ δυστυχοῦς Μαυρικίου,[75] οὐδεμίαν δ' ἀμφιβολίαν ἔχω ὅτι καὶ Ἀριάδνη καὶ Λεοντία αἱ θυγατέρες τοῦ Μ. Λέοντος τοῦ θρᾳκὸς ἐπαιδεύθησαν ἄριστα, διότι γινώσκω ὅτι ποτε[76] «Εὐλογίῳ τῷ φιλοσόφῳ σιτηρέσιον εἰπὼν δοθῆναι, τινὸς λέγοντος ὅτι ταῦτα εἰς στρατιώτας προσήκει δαπανᾶσθαι, εἶπεν· εἴθε γένοιτο ἐπὶ τοῦ ἐμοῦ χρόνου ὥστε τὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς διδασκάλους παρέχεσθαι». Τοῦτ' αὐτὸ λέγομεν περὶ τῶν θυγατέρων Βασιλείου

69. Μ. Ι. Γεδεών, Βυζαντινὸν Ἑορτολόγιον, εἰς τὴν 14 τοῦ σεπτεμβρίου.

70. Ἑρμείας Σωζόμενος Ἐκκλ. ἱστ. Θ', α'.

71. Μ. Ι. Γεδεών, Βυζ. Ἑορτ. εἰς τὴν 10 σεπτεμβρίου.

72. Φωτίου Βιβλιοθήκη· κώδηξ ΟΖ'.

73. Historici Graeci Minores· ἔκδ. Δινδορφ, Α', τόμ. σελ. 268 καὶ 269.

74. Σωκράτης· Ἐκκλ. ἱστ. Δ', Θ'. Ἑρμ. Σωζόμ. ΣΤ', Θ'.

75. Θεοφύλακτος Σιμοκάττης· σελ. 329.

76. Hist. gr. Minores· σελ. 338.

τοῦ Μακεδόνος ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τῶν γραψάντων τῆς χρονογραφίας τοῦ Θεοφάνους συνέχειαν· ὅτε ὁ Βασίλειος ἤγειρεν ἐν τῷ παλατίῳ τὸν *Καινούργιον* οἶκον, κοσμήσας αὐτὸν ποικιλοτρόπως, ἀνέστησεν ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς συζύγου Εὐδοκίας τὰς εἰκόνας ψηφῖσι χρυσαῖς ἐξειργασμένας, ὡς καὶ τὰς τῶν παίδων αὐτῶν, οὓς παρέστησε—τοὺς ἄρρενας—ἔχοντας ἐν χερσὶ «τόμους περιέχοντας τὰς θείας ἐντολάς, αἷς στοιχεῖν ἐπαιδεύοντο»· καὶ τὰς θυγατέρας ὅμως παρέστησε κατεχούσας βίβλους «νόμων θείων ἐχούσας περιοχήν· βουλομένου δεῖξαι τοῦ τεχνίτου τυχὸν (οὐχὶ ἄρά γε τοῦ αὐτοκράτορος;) ὡς οὐ μόνον ἡ ἄρρην γονὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ θήλεια τὰ ἱερὰ μεμύηται γράμματα καὶ τῆς θείας σοφίας οὐκ ἔστιν ἀμέτοχος»· φαίνεται δὲ κατωτέρω ὅτι τοῦ Μακεδόνος ἐζωγραφήθησαν οὕτω δεικνύουσαι μετόχους ἑαυτὰς καὶ αἱ θυγατέρες ὡς οἱ υἱοὶ τῆς θείας σοφίας.[77] Οὐδαμῶς δ' ἀσύστατον εἰσάγω τὴν εἰκασίαν ὅτι τῆς πατρωζούσης δυναστείας τῶν Μακεδόνων αἱ γυναῖκες ἦσαν μέτοχοι τῆς τότε παιδεύσεως, τῆς ἁρμοζούσης αὐταῖς· ἄλλως ἡ Ζωὴ καὶ ἡ Θεοδώρα, καθὼς αἱ μετασχοῦσαι πρὸ αὐτῶν τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως Θεοδώρα ἡ παλαιοτέρα καὶ Θεοδώρα ἡ νεωτέρα, ἔδει 'να μετέχωσι τῆς αὐτῆς παιδεύσεως, ἧς ἦν ἡ Πουλχερία μέτοχος, ἢ γοῦν παραπλησίας. Ὅτι δ' ἡ τοιαύτη παίδευσις ἀπητεῖτο μαρτυρεῖ τὸ παράδειγμα Λέοντος Ἰσαύρου τοῦ πρώτου τῶν εἰκονομάχων, ὅστις τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου σύζυγον βαπτίσας ὠνόμασε μὲν Εἰρήνην, παρέδωκε δὲ διδασκάλοις· ἥτις «ἐκμαθοῦσα τὰ ἱερὰ γράμματα διέπρεψεν ἐπ' εὐσεβείᾳ».[78] Γινώσκομεν πάντες τὴν Κομνηνὴν Ἄνναν· ἀλλ' αὕτη μαρτυρεῖ περὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς ὅτι ἦν ἐπίσης πεπαιδευμένη καὶ ἐν καιρῷ τοῦ ἀρίστου τὴν βίβλον ἐν χερσὶν εἶχε, καὶ συνεζήτει δογματικά, κατὰ τὴν τῶν μέσων χρόνων ἀτυχῆ συνήθειαν, ἀγαπῶσα ταῦτα μᾶλλον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν· ὁπότε δ' ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἠρώτα πῶς ἐπιμένει 'να μελετᾷ τὰ θεολογικὰ τοῦ Μαξίμου, πλήρη νοημάτων ὑψηλῶν, ἀπήντα: καὶ ἐγὼ ἐννοῶ τοῦτο, ἀλλ' οὐ δύναμαι, 'ν'ἀποσπασθῶ τῆς τῶν βιβλίων τούτων μελέτης.[79] Μικρῷ δὲ μετὰ τὴν Ἄνναν, περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΒ' ἑκατονταετηρίδος, ἤκμαζεν Εἰρήνη ἡ τοῦ σεβαστοκράτορος Ἀνδρονίκου Κομνηνοῦ σύζυγος, ἧς ἅπας ὁ βίος λόγος ἐγένετο, κατὰ τὴν λέξιν τοῦ χρονογράφου καὶ στιχουργοῦ Μανασσῆ, διότι ἦν τροφίμη λόγου, ἅμα δὲ μεγάλαις δωρεαῖς εὐηργέτει τοὺς τότε πεπαιδευμένους ἢ τοὐλάχιστον τὸν Μανασσῆν.[80] Προχωροῦντες ἐπίσης θέλομεν εὑρεῖ γυναῖκας, αἵτινες ἐτίμησαν τὸ φῶλον αὐτῶν διά τε τῆς παιδείας καὶ τῆς φιλομουσίας καὶ τῆς ἐκτάκτου συνέσεως αὐτῶν. Εἰρήνη ἡ σύζυγος τοῦ Βατάτζη «ἐφίλει τοὺς λόγους καὶ τοὺς εἰδότας λόγους ἐτίμα· καί ποτε λόγον ἀπρεπῆ περὶ τοῦ Γεωργίου Ἀκροπολίτου εἰποῦσα κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, μετεμελήθη εὐθύς· καὶ τοῦ Βατάτζη εἰπόντος «οὐ καινόν· μειράκιον γάρ ἐστιν», αὕτη ἀντεῖπεν· «οὐ χρεὼν τὸν φιλοσόφους προφέροντα λόγους οὑτωσί γε προσαγορευθῆναι παρ' ἡμῶν»· — «ἔχαιρε δὲ καὶ λόγοις, καὶ σοφῶν ἠκροᾶτο μεθ' ἡδονῆς· ἐτίμα δὲ τούτους ὑπερβαλλόντως».[81] Εὐγενία δὲ μοναχὴ ἡ Παλαιολογίνα, μεγάλη μὲν δομεστίκισσα, ἀνεψιὰ δὲ Μιχαὴλ τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων ἐξ ἀδελφῆς, ἐνετάλη καί τινα πολιτικὴν ἀποστολὴν τῷ 1321, ἐξ οὗ δείκνυται μετασχοῦσα καὶ παιδείας οὐ συνήθους.[82] Ἑτέρα δ' ἀνεψιὰ τοῦ Παλαιολόγου τούτου θυγάτηρ Εὐλογίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, Θεοδώρα ἡ Ραούλαινα, ἡ τὸν πολυμαθῆ πατριάρχην Γρηγόριον τὸν Κύπριον τιμήσασα καὶ σεβομένη, «φιλολόγος ἦν γυνὴ καὶ τὰ πολλὰ τῆς τοῦ πατριάρχου γνώμης ἐξεχομένη», ἀκμάσασα τῷ 1288 καὶ ἐξῆς, καὶ τυχοῦσα τῶν ἐπαίνων Νικηφόρου τοῦ Χούμνου, πέμποντος αὐτῇ πρὸς ἀνάγνωσιν Ἀριστοτέλους τὰ Μετεωρολογικά, κατά τι τεμάχιον ἐκδοθὲν μὲν ὑπὸ Boivini ἐν τοῖς εἰς τὸν Γρηγορᾶν ὑπομνηματισμοῖς, ἐπαινοῦν δὲ τὴν μεγάλην μάθησιν τῆς Θεοδώρας.[83]

Μικρῷ μεταγενεστέρα ταύτης ἦν Εὐδοκία ἡ θυγάτηρ μὲν Νεοκαισαρείτου τοῦ πρωτασηκρῆτις, σύζυγος δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου· ταύτης ἔχομεν εἰκόνα σωματικὴν καὶ ψυχικὴν ἔξοχον· «οὕτως ἀπαράμιλλος ἦν τῷ τε τῆς ὄψεως κάλλει καὶ τῇ τῆς γλώττης δεινότητι, καὶ τῷ ἐφέρποντι τοῦ ἤθους ὑγρῷ, ὥστε οὐ ταῖς τῶν ἐντυγχανόντων μόνον ψυχαῖς ἄφυκτόν τινα τὴν ἐρωτικὴν σαγήνην ἐπέρριπτεν, ἀλλὰ κἀκ μόνης τῆς φήμης τοὺς πλείστους πρὸς τοὺς ἑαυτῆς ἀνέφλεγεν ἔρωτας. Οὕτω γὰρ ἡ φύσις περὶ τὴν ἄνθρωπον ἐφιλοτιμήσατο, ὥστε πολλὴν μὲν ἐπὶ τοῦ προσώπου τὴν εὐρυθμίαν ἐφήπλωσε, πολλὴν δὲ τὴν ὀξύτητα περὶ τὴν διάνοιαν ἐθησαύρισε, πολλὴν δὲ καὶ τῇ γλώττῃ ἐνήρμοσε τὴν πειθὼ καὶ δεινότητα καὶ τὸ εὔστροφον καὶ

77. Continuati· σελ. 333—334.
78. Θεοφ. Α', σελ. 631.
79. Ἄννα Κομνηνή· Α', σελ. 263—264·

80. βλ. τὰ προλεγόμενα εἰς τὸ ποίημα Εἰρήνης τῆς σεβαστοκρατορίσσης, ἐκδοθὲν ἐν Ἀθήναις ὑπ'ἐμοῦ, τῷ 1879.
81. Ἀκροπολίτης· σελ. 67—68.
82. Καντακουζ. Α', στελ. 109.
83. Νικηφ. Γρηγορᾶς· Α', σελ. 178. Β', 1188.

ἐπίχαρι τῆς ἠχοῦς. *Ἦν δὲ καὶ σοφίας τῆς θύραθεν οὐκ ἄμοιρος ἡ γυνή· ἦν γὰρ ἰδεῖν αὐτὴν πάντα καὶ παντοῖα ραδίως κατὰ καιρὸν ἐν τῇ ὁμιλίᾳ διὰ γλώττης προφέρουσαν ὅσα τε αὐτὴ δι' ἑαυτῆς ἀνεγνώκει καὶ ὅσα λεγόντων ἄλλων ἀκήκοεν, ὡς Θεανώ τινα πυθαγορικὴν καὶ Ὑπατίαν ἄλλην ὀνομάζεσθαι ταύτην πρὸς τῶν ἐφ' ἡμῶν σοφωτέρων»[84]. Ἐπίσης γινώσκομεν καὶ ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις, πολὺ πιθανῶς ἐν ἀρχαῖς τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ἀκμάσασαν Παλαιολογίναν τινα, μοναχὴν τῆς Ἁγίας Θεοδώρας (τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ βεβαίως), ἐνάρετον καὶ λογίαν γυναῖκα, συντάξασαν πολλοὺς κανόνας ἁσματικοὺς εἴς τε τὸν ἅγιον Δημήτριον καὶ τὴν ἁγίαν Θεοδώραν, οὓς ὁ χρονογράφος Φραντζῆς ἀνέγνω[85].

[ἀκολουθεῖ]

Ὁ Μ. χαρτοφύλαξ Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

85. Φραντζῆ Χρονικόν· σελ. 110.
84. αὐτόθι· Α', 293 – 294.

ΑΛΛΗΛΩΝ ΤΑ ΒΑΡΗ ΒΑΣΤΑΣΩΜΕΝ

Οἱ σεισμοπαθεῖς τοῦ νομοῦ Αἰτωλίου.

Πανταχοῦ μὲν καὶ πάντοτε δέον νὰ ἐχώμεθα τῆς θείας ταύτης ἐντολῆς· τοῦ νὰ βαστάζωμεν δηλονότι τὰ βάρη ἀλλήλων ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος, ἣν κοινωνικὸν βίον ἀποκαλοῦμεν· πανταχοῦ καὶ πάντοτε νὰ σπεύδωμεν ἕκαστος πρὸς φωνὴν ἀδελφοῦ καλοῦσαν ἡμᾶς πρὸς ἐπικουρίαν καὶ ἀνακούφισιν, ἀλλ' ἰδίᾳ ὅταν οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀνεχνιάστοις βουλαῖς τοῦ Ὑψίστου, πλήττωνται ὑπὸ φοβερῶν θεομηνιῶν.

Ἄκανθαι ὀδύνης περιβάλλουσι τότε αὐτοὺς καὶ ὀφείλομεν οὐχὶ λόγοις καὶ παραινέσεσι καὶ ὑποθήκαις πομπώδεσι νὰ προσερχώμεθα βοηθοί, ἀλλ' ἔργοις καὶ πράγμασι.

Οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν κάτοικοι τοῦ νομοῦ Αἰτωλίου ἀπὸ μηνὸς καὶ πλέον ὑπὸ φοβερῶν σεισμῶν παθόντες ἄστεγοι καὶ ἄοικοι διατελοῦσι τῶν πάντων στερηθέντες. Μὴ καταστήσωμεν εἰς τοὺς ταλαιπώρους διπλῆν τὴν δεινὴν συμφορὰν ἐρήμους τῆς βοηθείας καὶ τῆς στοργῆς ἡμῶν αὐτοὺς ἐγκαταλείποντες καὶ τὰ ὦτα ἡμῶν ἀπὸ τῶν στοναχῶν αὐτῶν βύοντες. Συναλγήσωμεν αὐτοῖς ἀλγοῦσι καὶ κουφίσωμεν τὰς συμφορὰς μέγα φάρμακον τὴν συμμετοχὴν ἡμῶν αὐτοῖς παρεχόμενοι καὶ τὸ ἔλεος ἕκαστος ἡμῶν ἀπὸ ψυχῆς εἰσφέροντες.

Αἱ ἀτμοσφαιρικαὶ ἐπήρειαι ἐπιτακτικωτέραν καὶ ταχυτέραν ἐπιβάλλουσι τὴν φιλάδελφον μέριμναν καὶ συντόνους τὰς προσπαθείας ἡμῶν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ταλαιπωριῶν αὐτῶν. Μνησθῶμεν ὅτι σκληρὸν τὸ διαιτᾶσθαι ἐν ὁδοῖς, κατακλίνεσθαι ἐν καλύβαις καὶ ῥηγοῦν καὶ πεινᾶν, καὶ ἐν γένει ἐν χειμῶνος ὥρᾳ ἀγραυλεῖν. Βαστάζωμεν τὰ βάρη ἀλλήλων συμμετέχοντες τοῦ βάρους τῶν κακουχιῶν καὶ θλίψεων καὶ πικριῶν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν σκληρῶς δοκιμαζομένων καὶ προσέλθωμεν πάντες ὁμοθύμως τείνοντες ἀρωγὸν χεῖρα καὶ κατατιθέντες τὴν συνδρομήν ἡμῶν ὑπὲρ ἀνακουφίσεως τῶν μαστιζουσῶν αὐτοὺς κακουχιῶν.

Δαπανήσωμεν φειδωμένως διὰ τὰς σωματικὰς ἡμῶν τέρψεις καὶ εὐωχίας ἵνα προσενέγκωμεν βαψιλέστερον τὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν ἀγραυλούντων ἀδελφῶν ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν ριγούντων τέκνων, ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καταστραφείσης ἑστίας αὐτῶν. Δείξομεν ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ ἀγάπη μένει ἐν ἡμῖν, ἐὰν σπεύδωμεν εἰς τὴν χρείαν τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ μὴ κλείωμεν τὰ σπλάγχνα ἡμῶν, διότι κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν «ὅστις ἔχει τὸν βίον τοῦ κόσμου τούτου καὶ θεωρεῖ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα καὶ κλείσει τὰ σπλάγχνα, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; Δὲν πρέπει ν' ἀρκώμεθα μόνον εἰς ἀδάπανον καὶ τετριμμένην εὐλάβειαν καὶ ἐπαγγελίαν ξηρὰν θείων λόγων οὐδὲ νὰ ἐπιδεικνύωμεν ἑαυτοὺς μόνον νηστεύοντας καὶ προσευχομένους, ἀλλ' ὀφείλομεν ἐὰν θέλωμεν νὰ ὦμεν γνήσιοι τοῦ Ὑψίστου υἱοί, ὅπως παρορῶμεν καὶ τὸ ἴδιον ἡμῶν συμφέρον χάριν τοῦ τῶν ἄλλων.

Ἀπεκδεχόμενοι ὁμόθυμον τὴν συμμετοχὴν παντὸς ὀρθοδόξου τέκνου τῆς Ἐκκλησίας ἐν τοῖς προσφάτοις δεινοπαθήμασι τῶν ὑπὸ τῶν σεισμῶν παθόντων κατοίκων τοῦ νομοῦ Αἰτωλίου ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι ἐπιβάλλεται πᾶσιν ἡμῖν ἵνα βαστάζωμεν τὰ βάρη ἀλλήλων πανταχοῦ μὲν καὶ πάντοτε, ἀλλ' ἰδίᾳ ἐν ταῖς δοκιμασίαις, εἰς ἃς εἰς ἕκαστος ἡμῶν ἰδίᾳ, ἀνεξιχνιάστῳ βουλῇ τοῦ Ὑψίστου, ὑποβάλλεται.

Β.

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ*

Μόνον δὲ πρὸς τὴν ἐπίμονον καὶ ἀδιόρθωτον μοχθηρίαν ἀρχόντων τινῶν τῶν Ἰουδαίων ἔδειξεν ὁ Κύριος ἡμῶν δικαίαν ἀποδοκιμασίαν· διότι ἐκεῖνοι καὶ ἑαυτοὺς ἀπέκλειον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς σωτηρίας καὶ ἄλλων ἀνθρώπων ὄντες ὁδηγοὶ συμπαρέσυρον αὐτοὺς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀδιορθώτου ἀπωλείας. Ἀλλὰ δὲν πρέπει τὴν μετὰ θείας δικαιοσύνης καὶ ἐν ἀγάπῃ ἀδιαπτώτῳ γενομένην πρὸς τοιούτους ἐπιτίμησιν καὶ αὐστηρότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν προφασιζόμενοι ἡμεῖς νὰ ἐλέγχωμεν πρὶν διδάξωμεν, δὲν πρέπει νὰ τιμωρῶμεν ἀμέτρως, ἄνευ δικαιοσύνης, ἄνευ ἀγάπης.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 389—390.

Πρὸς τὴν ἄπειρον δ' αὐτοῦ συγκατάβασιν εἶνε συνημμένη καὶ ἡ ἀξιάγαστος αὐτοῦ μετριοφροσύνη, ἣν εἶχε παρὰ τὴν συνείδησιν τοῦ θείου αὐτοῦ μεγαλείου, τῆς θείας αὐτοῦ ἁγιότητος.

Τὴν αὐτὴν δὲ σωφροσύνην ἐδείκνυεν ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν τῆς θείας αὐτοῦ δυνάμεως. Τὴν ὑπεράνθρωπον δύναμιν, ἣν εἶχε, καὶ τὴν μαγικὴν ἐπίδρασιν, ἣν ἤσκει ἐπὶ τὰ πλήθη, πῶς μετεχειρίζετο; Πρὸς ἴδια τέλη; Πρὸς ἰδίαν δόξαν; Ἀλλὰ τέλος ἴδιον καὶ δόξαν ἰδίαν δὲν εἶχεν ὁ Κύριος ἡμῶν. Ἐνῷ ἦτο ἄξιος νὰ διακονῆται ὑπὸ ἀνθρώπων καὶ ἀγγέλων, ἦλθεν ἵνα διακονήσῃ, καὶ διηκόνει· ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν ὁ Διδάσκαλος καὶ ὁ Κύριος.

Τοιαύτην δὲ διακονίαν εἰς τὸ ἀγαθόν, ὑπὲρ τοῦ πλησίον, ἀνιδιοτελῆ, ἀριλόδοξον, εἰλικρινῆ, ἀνεπιρύλακτον, ὄχι ὑπὲρ τούτου διότι ἠγείται ὁ δεῖνα, μὴ ὑπὲρ ἐκείνου δὲ διότι ἠγείται ὁ τάδε· ὄχι ὑπὲρ τούτου τοῦ ἔργου, διότι εἴμεθα μέλη, κατ' ἐκείνου δὲ ἢ μὴ ὑπὲρ ἐκείνου, διότι ἐκεῖ ἐργάζονται ἄλλοι· ἀλλ' ὑπὲρ παντὸς ἀγαθοῦ, πᾶν ἀγαθὸν ἔργον ἐξ ἴσου ἀνταγαπῶντες καὶ ὑπὲρ πάντων μὲν ἐνδιαφερόμενοι ἐργαζόμενοι δὲ προθύμως, εἰ μὲν δυνατόν, ὑπὲρ πάντων ἢ πολλῶν, εἰ δὲ μή, ὑπέρ τινων ἢ ἑνός, πάσῃ δυνάμει· ἀλλ' ἐξ ἴσου πάντα ἀγαπῶντες. Οἱ ἐν Κοντοσκαλίῳ, λόγου χάριν, καὶ τὸ κήρυγμα καὶ τὸ Ἀναγνωστήριον καὶ τὴν Φιλόπτωχον Μεταμόρφωσιν καὶ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ σχολεῖα ἐξ ἴσου ἀγαπῶντες καὶ ὑπὲρ πάντων τὸ κατὰ δύναμιν βοηθοῦσι. Τοιαύτην λέγω διακονίαν εἰς τὸ ἀγαθόν, ὑπὲρ τοῦ πλησίον, εἰλικρινῆ καὶ ἀνεπιρύλακτον προσδοκᾷ ὁ Κύριος καὶ παρὰ τῶν πιστευόντων εἰς αὐτόν· τοιαύτη διακονία, ἀνιδιοτελὴς καὶ ἀπροσωπόληπτος, ἀριλόδοξος καὶ πρὸς τὰ πράγματα βλέπουσα, ἁρμόζει εἰς γνησίους ὀπαδοὺς τοῦ Κυρίου. Ἐκ τῆς αὐτῆς δὲ πηγῆς πηγάζει καὶ ἄλλη γλυκυτέρα ἰδιότης τοῦ Κυρίου, ἡ ἄκρα αὐτοῦ πραότης καὶ πρὸς τοὺς ἀδικοῦντας συγχώρησις. Ἦλθε μὲν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὰς κοσμικὰς ἀρχὰς τῆς Ἰουδαίας ὁ πρᾶος Ἰησοῦς· ἀλλ' ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν οὐχὶ ἐπιζητήσας αὐτήν, ἀλλὰ διότι ἐργαζόμενος τὸ ἔργον αὐτοῦ, τὸ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἀπολλυμένων, προτέρουσεν εἰς εὐτελῆ συμφέροντα ἰδιοτελοῦς καὶ φιλοδόξου τάξεως ἀνθρώπων, ἣν, δι' οὓς εἶπον ἀνωτέρω λόγους, ἠναγκάσθη νὰ ἐλέγξῃ μετ' ἀσυνήθους αὐτῷ αὐστηρότητος, ἀλλ' ἐν ἀδιαπτώτῳ ἀγάπῃ, ἡ δὲ τάξις ἐκείνη τῶν ἀνθρώπων ἤγειρε κατὰ τοῦ πράου Λυτρωτοῦ τὸν ἅστατον ὄχλον καὶ τὴν ἀσυνείδητον ἐξουσίαν. Καὶ οὕτω κατὰ θείαν εὐδοκίαν, ἀλλὰ δι' ἀνθρωπίνης μοχθηρίας, ἀγνωμοσύνης καὶ ἀδικίας, ἦλθεν ὁ Κύριος μέχρι ἐμπτυσμῶν καὶ μαστιγώσεων καὶ ἐμπαιγμῶν καὶ σταυρικοῦ θανάτου καὶ ἔδειξε πρὸς τοὺς οὕτως ἀτιμάζοντας καὶ ἀλγύνοντας αὐτὸν ἀνυπέρβλητον πραότητα, πρὸς δὲ τοὺς σταυρωτὰς ἐξαισίαν συγχώρησιν καὶ κατὰ τὰ ἀνθρώπινα σχεδὸν ἀκατάληπτον ἀγάπην. Διὸ δικαίως ὁ κ. Σκαλτσούνης λέγει· «Τὸ θρησκευτικόν ἐμοῦ συναίσθημα πληροῦται ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἔργοις τοῦ Ἰησοῦ, πᾶσαι δ' αἱ πνευματικαὶ δυνάμεις καὶ ἱκανότητες ἀνυψούμεναι εἰς ὑπερφυεῖς ὁρίζοντας ἐπὶ τοῖς θεσπεσίοις ῥήμασι μοὶ ἐμπνέουσι πεποιθήσεις ἀσαλεύτους καὶ πίστιν ἀκράδαντον. Καὶ ὅτε παριστάμενος διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας ἐνώπιον τοῦ μυστηριώδους δράματος τῆς σταυρώσεως ἀκούω τοὺς λόγους τῆς συγχωρήσεως καὶ τῆς ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν δεήσεως, τότε δὴ προσέρχομαι ἐνώπιον τοῦ θεανθρώπου καὶ ἀσπαζόμενος τοὺς τετραυματισμένους πόδας μετοχετεύομαι διὰ τῶν πτερύγων τῆς πίστεως εἰς τὰ ἄδυτα τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως. Τὸ μυστήριον εἶναι ἀκατάληπτον, ἀλλ' ἡ πραγματικότης αὐτοῦ ἐπιβάλλεται εἰς τὴν ἐμὴν συνείδησιν· πάντοτε δὲ μελετῶν καὶ ἐναβρυνόμενος ἐπὶ τοῖς ῥήμασι καὶ τοῖς ἔργοις τοῦ Ἰησοῦ πείθομαι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον περὶ τῆς ἀντικειμενικῆς ὀρθότητος τῶν πεποιθήσεών μου καὶ περὶ τῆς ἀπολύτου ἀληθείας τῶν πεποιθήσεών μου καὶ περὶ τῆς ἀπολύτου ἀληθείας τῶν δογμάτων τῆς χριστιανικῆς πίστεως».

Τοιαύτην ἠθικὴν αἴγλην, τοιαύτην θείαν λάμψιν καὶ γοητείαν καὶ κάλλος ὑπὲρ τὸ τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀστέρων ἐκπέμπει τὸ πρόσωπον τοῦ Θεανθρώπου τὸ ὁποῖον ἀτελῶς, καὶ διὰ τὸ στενὸν τοῦ χρόνου καὶ διὰ τὴν ἀδυναμίαν πάσης ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ γραφίδος καὶ γλώσσης πρὸς ἀντίληψιν καὶ παράστασιν τοῦ μεγαλείου τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Θεανθρώπου, ἀτελῶς ἐσκιαγράφησα παραστήσας τινὰς τῶν ἐξαισίων αὐτοῦ χαρακτήρων, τὴν καθολικὴν Αὐτοῦ πρὸς πάντα εὐσπλαγχνίαν, τὴν πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς θείαν Αὐτοῦ συγκατάβασιν καὶ τὸ ὑπὲρ τῆς ἑκουσίου σωτηρίας αὐτῶν ἀδιάπτωτον καὶ ἐνεργὸν ἐνδιαφέρον, τὴν τελείαν Αὐτοῦ ἁγνότητα καὶ ἀναμαρτησίαν, τὴν παρὰ τὸ θεῖον Αὐτοῦ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἠθικὴν ἁγιότητα ἄκραν Αὐτοῦ μετριοφροσύνην, τὴν παρὰ τὴν θείαν Αὐτοῦ δύναμιν καὶ δόξαν ἀδιάπτωτον διακονίαν ὑπὲρ τῶν πεπτωκότων πλασμάτων, τὴν ἄκραν Αὐτοῦ πρὸς πάντας πραότητα καὶ τὴν πρὸς τοὺς σταυρωτὰς συγχώρησιν καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ προσευχήν, τὴν ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀπεριόριστον Αὐτοῦ ἀγάπην.

Εἰς δὲ τὴν θείαν αἴγλην τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου τὴν πηγάζουσαν ἐκ τῶν χαρακτήρων αὐτοῦ προστίθεται, ὡς εἴδομεν, καὶ αὐτή, ὅτι, ἐνῷ καθ' ἑαυτὸν ὁ ἄνθρωπος ἐλάχιστα δύναται εἰς πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀπόκτησιν φρονήματος καὶ ἤθους ἀξιεπαίνου καὶ ὡραίου, εἰς τοὺς εἰς Αὐτὸν ἀληθῶς πιστεύοντας δίδει ὁ Κύριος καὶ θέλησιν καὶ δύναμιν εἰς πρᾶξιν πράξεων ἀδυνάτων πρὸ Χριστοῦ θεωρουμένων καὶ ταῦτα οὐχὶ εἰς ἐκλεκτά τινα πνεύματα τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' εἰς πάντα πιστεύοντα εἰς αὐτὸν καὶ ἀκολουθοῦντα τὰς ἐντολάς του.

Ἡ θέλησις καὶ ἀκαταγώνιστος δύναμις, ἣν ἀπε-

δείκνυον οἱ μαθηταὶ καὶ οἱ ἄλλοι μάρτυρες τῆς πίστεως τοῦ Κυρίου ἀπέναντι τῶν ἀπὸ τῆς τότε πολιτικῆς ἐξουσίας διωγμῶν δὲν ἦτο ἀποκλειστικὴ δωρεὰ δοθεῖσα μόνον εἰς ἐκείνους. Ἡ θαυμασία πρὸς μετάνοιαν καὶ ἠθικὴν ἀναγέννησιν καὶ πρόοδον δύναμις ἡ ἐν τῷ παρελθόντι δοθεῖσα εἰς ἁμαρτωλοὺς μεταβληθέντας δι' αὐτῆς εἰς ἁγίους δὲν ἦτο ἀποκλειστικὴ δωρεὰ εἰς ἐκείνους μόνον δοθεῖσα. Ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ ὁ πιστεύων εἰς Χριστὸν ἀποκτᾷ θαυμασίαν δύναμιν εἰς πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ.

Εἶναι δὲ τῇ ἀληθεία θαυμασία ἡ ἐπιδεκτικότης τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἠθικὴν πρόοδον καὶ τελειοποίησιν. Ἡ δ' ἐπιδεκτικότης αὕτη μεταβάλλεται εἰς πραγματικότητα διὰ τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς δυνάμεως τῆς διδομένης εἰς τὸν πιστεύοντα καὶ ἔχοντα διάθεσιν νὰ πράττῃ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, προαγομένην δ' ἐκ τῆς πράξεως τοῦ ἀγαθοῦ εἰς μεγαλειτέραν ἐκτίμησιν τοῦ κάλλους τῶν θείων ἐντολῶν καὶ δὴ εἰς μεγαλειτέραν πίστιν, ἐκ ταύτης δὲ πάλιν προβαίνοντα εἰς γενναιότερα ἔργα πίστεως καὶ ἀγάπης, ἀμοιβαίως ὑποστηριζομένων καὶ συμπληρουμένων.

Εἰς τὴν πίστιν ταύτην καὶ τὴν ἀγάπην καὶ εἰς τὴν ἐκ τούτων πηγάζουσαν ἀγνότητα φρονήματος καὶ βίου ἐὰν κατά τι συντελέσωσιν οἱ σήμερον λεχθέντες λόγοι μου, τοῦτο ἔσται τι κάλλος τοῦ παρόντος πανηγυρικοῦ.

Ὡσαύτως δὲ τοῦτο ἔσται ὁ ἄριστος τῶν ἐπαίνων τῆς πανηγυριζούσης ἀδελφότητος, ἐάν, πηγάσασα ἐξ ἧς εἶπον πηγῆς, καὶ ἐργαζομένη ὃν τρόπον εἶπον, συντελέσῃ, καὶ διὰ τοῦ κατ' ἰδίαν χριστιανικοῦ βίου τῶν μελῶν καὶ διὰ τῆς ἁγνῆς χριστιανικῆς ὑπὲρ τοῦ πλησίον συμπράξεως, εἰς δόξαν Χριστοῦ καὶ Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἥτις οὕτω, συντελούντων καὶ δι' ἄλλων χριστιανῶν καὶ χριστιανικῶν σωματείων δι' ἀγνότητος φρονήματος καὶ βίου, πρὸς τῇ ἐκ τῆς ἀληθείας τῶν δογμάτων δυνάμει, πρὸς τῇ ἐκ τῶν ἔργων τῶν ἑαυτῆς τέκνων ἀρχαίᾳ αἴγλῃ, θὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἐκ τῆς χρηστότητος νῦν μελῶν αὐτῆς δόξαν καὶ δύναμιν καὶ τῆς καλῆς νύμφης τοῦ Χριστοῦ τὸ πρόσωπον θὰ λάμπῃ ὡς ὁ ἥλιος. **Γένοιτο.**

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ*

μηνὸς ὀκτωβρίου

1 ὀκτωβρίου 1143.—Σύνοδος ἐν τῷ Θωμαΐτῃ τρικλίνῳ τοῦ πατριαρχικοῦ οἴκου Κων)πόλεως συγκροτεῖται ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ Ὀξείτου κατὰ τοῦ μοναχοῦ Νήφωνος ἕνεκά τινων παραδόξων αὐτοῦ φρονημάτων.

* βλ. συνέχειαν εἰς σελ. 382.

2 ὀκτωβρίου 811.—Ἀναγόρευσις τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ κουροπαλάτου τοῦ Ραγκαβέ.

3 ὀκτωβρίου 1826.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἀγαθάγγελος, γράφων πρὸς τὸν ἡγεμόνα Μολδαυίας Στούρζαν, ἀποραίνεται «λόγοις κανονικοῖς» ὅτι μόνῃ τῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ἐκκλησίᾳ ἰδιάζει τὸ προνόμιον τῆς τοῦ ἁγίου Μύρου κατασκευῆς.

4 ὀκτωβρίου 1827.—Θάνατος ἐν Παρισίοις τοῦ λεξικογράφου Γρηγορίου Ζαλύκογλου, πρώτου γραμματέως ἐπί τινα χρόνον (1816—1820) τῆς ἐν Παρισίοις ὀθωμανικῆς πρεσβείας.

5 ὀκτωβρίου 578.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστίνου Β'.

6 ὀκτωβρίου 1777.—Διορισμὸς τοῦ μεγάλου διερμηνέως τῆς Ὑψ. Πύλης Κωνσταντίνου Δημητρίου Μουρούζη ὡς ἡγεμόνος Μολδαυίας, ἀντὶ τοῦ Γρηγορίου Ἀλεξάνδρου Γκίκα.

8 ὀκτωβρίου 451.—Ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

9 ὀκτωβρίου 1844.—Ἔναρξις τῶν μαθημάτων τῆς ἱερᾶς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς σχολῆς.

10 ὀκτωβρίου 425. — Θάνατος, ἐν Κωνσταντινουπόλει, τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου τῆς πόλεως ταύτης Ἀττικοῦ.

11 ὀκτωβρίου 1364.—Ἐγκαθίδρυσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Φιλοθέου, τὸ δεύτερον κληθέντος εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐκλεγέντος δὲ τῇ 12 φεβρουαρίου τοῦ ἔτους τούτου.

12 ὀκτωβρίου 1320.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Θ' τοῦ Παλαιολόγου.

13 ὀκτωβρίου 1866.—Ἐπίσκεψις τοῦ βασιλέως (ἡγεμόνος ὑποτελοῦς τότε) Καρόλου τῆς Ρουμανίας εἰς Σωφρόνιον Γ' πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως.

14 ὀκτωβρίου 1289.—Ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανασίου Α'.

15 ὀκτωβρίου 1682.—Σερβάνος Καντακουζηνὸς ὁ τῆς Βλαχίας ἡγεμὼν ἐκδίδωσι χρυσόβουλλον, δι' οὗ τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθεῖσαν μονὴν Κοτροτζάνι ἀφιεροῖ εἰς τὴν ἱερὰν κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐφ' ὅρῳ νὰ νέμωνται πάντα τὰ αὐτόθι μοναστήρια τὰς ἐκ τῶν κτημάτων Κοτρατζανίου προσόδους.

16 ὀκτωβρίου 1864.—Τὸ Διαρκὲς Ἐθνικὸν Μικτὸν Συμβούλιον ἐπικυροῖ «Κανονισμὸν τῶν Ἐπιτροπῶν τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων», ἐκδοθέντα τύποις συγχρόνως.

17 ὀκτωβρίου 1788.—Μεγάλη πυρκαϊὰ ἐν Φιλιππουπόλει· καταστροφὴ τρισχιλίων οἰκιῶν, τεμενῶν καὶ ἐργαστηρίων.

18 ὀκτωβρίου 1848.—Παῦσις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἀνθίμου ΣΤ' τοῦ ἀπὸ Ἐφέσου.

19 ὀκτωβρίου 1797.—Γρηγόριος ΣΤ' ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀπολύει γράμμα διορίζον ἐπόπτην τῆς ἐν Πάτμῳ διασήμου τότε σχολῆς τὸν κατὰ καιρὸν ἡγούμενον τῆς αὐτόθι παλαιρᾶτου μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.

20 ὀκτωβρίου 1401.—Ματθαῖος Α' ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἀποδοκιμάζει συνοδικῶς τὴν εἰς λαϊκοὺς ἐκχώρησιν μοναστηριακῶν κτημάτων.

21 ὀκτωβρίου 1663.—Παῦσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Διονυσίου Γ' τοῦ Βαρδάλεως. Ἐκλέγεται τὸ δεύτερον πρὸς διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος Δ' ὁ Μογιλᾶλος.

22 ὀκτωβρίου 1863.—Ἄφιξις εἰς Κωνσταντινούπολιν τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου Γ', ἅρτι μετατεθέντος ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Ἀμασείας εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον.

23 ὀκτωβρίου 878. — Θάνατος τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνατίου.

24 ὀκτωβρίου 1694.—Πρόσφορος ὁ Μαρίνης κληροδοτεῖ διὰ διαθήκης αὐτοῦ τῇ μονῇ Καστελάνων (ἐν Κερκύρᾳ) τὴν μεγάλην αὐτοῦ περιουσίαν, ἐφ' ὅρῳ τοῦ συντηρεῖν τὴν μονὴν ἱερατικόν τι σχολεῖον πρὸς ἐκπαίδευσιν ἐξ νέων.

24 ὀκτωβρίου 1788.—Ἡ σύνοδος τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐκλέγει πατριάρχην Ἱεροσολύμων, ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου τὸν θρόνον Προκοπίου, τὸν τέως μητροπολίτην Καισαρείας τῆς Φιλίππου Ἄνθιμον.

25 ὀκτωβρίου 431.—Χειροτονία Μαξιμιανοῦ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

26 ὀκτωβρίου 878.—Ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου Φωτίου τὸ δεύτερον.

27 ὀκτωβρίου 1788.—Θάνατος ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ πατριάρχου πρώην Ἱεροσολύμων Προκοπίου.

28 ὀκτωβρίου 1648.—Ἐκλογὴ (τὸ δεύτερον) τοῦ σχολάζοντος πατριάρχου (πρώην) Κωνσταντίνου πόλεως Παρθενίου Β' (Κεσκίνη:) τοῦ Ὀξέως.

29 ὀκτωβρίου 603.—Θάνατος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Κυριακοῦ Β'.

30 ὀκτωβρίου 1235.—Θάνατος τοῦ μακαρίου βασιλέως Ἰωάννου Δούκα τοῦ Βατάτζη.

31 ὀκτωβρίου 802.—Ἀναγόρευσις τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Α' τοῦ ἀπὸ γενικοῦ.

—*Παράρραμα.*—Ἐν τῷ ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἰκουμεν. Πατριαρχεῖον καὶ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία» ἀρθριδίῳ τοῦ προηγ. φύλλου παρελείφθη ἐκ παραδρομῆς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἄρθρου ἡ λέξις «ἐννενηκοστοῦ».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Φέρεται εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι τοὐντεῦθεν ἡ συνεδρίασις τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου θὰ γίγνηται τὴν πρωΐαν ἑκάστης Δευτέρας ἀπὸ τῆς ὥρας 8 π. μ. εὐρωπαϊστὶ μέχρι τῆς μεσημβρίας.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 4 Ὀκτωβρίου 1899.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου).

Προσκαλοῦνται ἅπαντες οἱ ἐκ τοῦ ἱεροῦ κλήρου ὀφείλοντες τῷ ἱερατικῷ Ταμείῳ τὰς κεκανονισμένας αὐτῶν ὑποχρεώσεις, ὅπως μέχρι τῆς 15 ἐπιόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου προσερχόμενοι, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, εἰς τὴν Μ. Ἀρχιδιακονίαν, ἀποτίσωσι τὰς ὀφειλάς αὐτῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1899.

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Προσκαλεῖται ὁ Βατίλειος Μηνᾶ Κούνογλους, κτίστης, ὑπήκοος ὀθωμανός, ὁρμώμενος ἐκ τοῦ χωρίου Βολάδος Καρπάθου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς ὅπως τὴν πρώτην Παρασκευὴν καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου του ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαριγῶς Ἰωάννου Μαυροθαλασσίτου ἐκ τοῦ χωρίου Βολάδος ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Καρπάθῳ, τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1899. 2

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Καρπάθου ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 44

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγονίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ— Ἀσεβῆ βαττολογήματα— Ἐπίσημα βυζαντινὰ γράμματα—Περὶ μετανοίας—Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἀρχιερατικαὶ μεταθέσεις καὶ διορισμοί.—Τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Νικοπόλεως ἀπροσπασεύτου διατελούσης ἕνεκα τῆς παύσεως τοῦ μητροπολίτου αὐτῆς Γαβριήλ, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ τακτικῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐσκέψατο περὶ πληρώσεως αὐτῆς. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Πελαγονίας Κοσμᾶ, Φιλιππουπόλεως Φωτίου καὶ Κορυτσᾶς Γερβασίου καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ Ναῷ ἐξελέγη μητροπολίτης Νικοπόλεως ὁ Πελαγονίας Κοσμᾶς.

Τῆς ἱερᾶς δὲ μητροπόλεως Πελαγονίας χηρευσάσης οὕτως ἕνεκα τῆς ἀνωτέρω μεταθέσεως, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐσκέψατο καὶ προέβη εἰς ἐκλογὴν διαδόχου. Προταθέντων τοίνυν ὑποψηφίων τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σκοπίων Ἀμβροσίου καὶ τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Ἰκονίου Ἀθανασίου καὶ Μογλενῶν Ἰωαννικίου, οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ κατῆλθον ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ Ναῷ καὶ τῆς ἱερᾶς τῶν ψήφων τελετῆς γενομένης, ἐξελέγη μητροπολίτης Πελαγονίας ὁ Σκοπίων Ἀμβρόσιος.

Τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἀνελθόντων εἶτα εἰς τὸ Συνοδικὸν ἐγένετο τῷ μητροπολίτῃ Πελαγονίας παραστάντι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τὸ μήνυμα καὶ ἐν τῷ Ναῷ ἡ εἰθισμένη τελετὴ τῆς εὐχαριστίας.

Καὶ τῆς μητροπόλεως δὲ Σκοπίων χηρευσάσης ἕνεκα τῆς μεταθέσεως ταύτης, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἐσκέψατο περὶ διαδοχῆς. Προταθέντων ὅθεν ὑποψηφίων τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Ρασκοπρεσρένης Διονυσίου καὶ τῶν πανοσιολογιωτάτων ἀρχιμανδριτῶν Ἀποστόλου, διευθυντοῦ τῆς ἐν Χάλκῃ ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ Φιρμιλιανοῦ, πρωτοσυγκέλλου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σκοπίων καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐξελέγη μητροπολίτης Σκοπίων ὁ πρωτοσύγκελλος τῆς Μητροπόλεως ταύτης ἀρχιμανδρίτης Φιρμιλιανός.

—*Μητροπολιτικὸν ζήτημα Νικοπόλεως.*—Ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου εἶχον ὑποβληθῇ τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰτιάσεις κατὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Νικοπόλεως Γαβριὴλ ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Ἡ Ἐκκλησία λαβοῦσα ταύτας ὑπ' ὄψει παρέπεμψε τῷ εἰρημένῳ μητροπολίτῃ πρὸς ἀπολογίαν.

Τῆς ἀπολογίας ὅμως ταύτης ἀνεπαρκοῦς κριθείσης τότε, ἡ Ἐκκλησία εἶχεν ἀποστείλῃ πρὸς μελέτην ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἔξαρχον τὸν πανιερώτατον μητροπολίτην Ἰωαννίνων Γρηγόριον, ὃς καὶ ἐκπληρώσας τὴν ἐντολὴν τῆς Ἐκκλησίας εἶχε συνετάξῃ καὶ διαβιβάσῃ ἐγκαίρως αὐτῇ τὴν οἰκείαν ἔκθεσιν. Καὶ τῆς ἐκθέσεως δὲ ταύτης ἀναγνωσθείσης ἐν συνεδρίαις τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἡ Ἐκκλησία διασκεψαμένη ἐπὶ μακρὸν προέβη ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου εἰς τὴν παῦσιν τοῦ ἁγίου Νικοπόλεως ὁρίσασα ὡς τόπον διαμονῆς αὐτοῦ τὴν νῆσον Πάτμον.

—*Μητροπολιτικὸν ζήτημα Προικοννήσου.*—Οἱ κάτοικοι τῆς ἐπαρχίας Προικοννήσου διετύπωσαν ἰσχάτως κατηγορίας κατὰ τῆς πολιτείας τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Προικοννήσου Βενεδίκτου. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ταύτας ὑπ' ὄψει ἀπέστειλε πρὸς ἀπολογίαν πρὸς τὸν εἰρημένον ἀρχιερέα ὃς καὶ ἀπολογούμενος διεβίβασε πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τοιαύτην ἀναγνωσθεῖσαν ἐν τῇ τακτικῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος σαββάτου. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ

Σύνοδος ὅμως ἀνεπαρκῆ θεωρήσασα ταύτην ἐνέκρινε τὴν ἀποστολὴν αὐτόσε ἐξάρχου διορίσασα τοιοῦτον τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Καλλιουπόλεως Ἱερώνυμον, ὃς καὶ ἐνταλεὶς μεταβαίνει πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ ἐντολῆς διὰ τὰ περαιτέρω.

—*Ἐπετηρὶς ἀναρρήσεως τοῦ Τσάρου.*—Ἐπὶ τῇ ἐπετηρίδι τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσεως τῆς Α.Α.Μ. τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νικολάου τοῦ Β', ἀγομένῃ χθὲς, ἐτελέσθη ἐν τῷ ναΐδρίῳ τῆς ἐν Πέρᾳ ρωσικῆς πρεσβείας δοξολογία. Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀποστείλας αὐθημερὸν τὴν Α. Πανοσιολογιότητα τὸν Μέγαν Πρωτοσύγκελλον Χρυσόστομον εἰς Πέραν ἐνετείλατο, τὸ μὲν ἵνα παραστῇ κατ' αὐτὴν, τὸ δὲ ἵνα διαβιβάσῃ τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ Ζηνόβιευ τὰς ἐπὶ τῇ ἐπετηρίδι ταύτῃ συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεσκέψατο τοὺς ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτους μητροπολίτας Ἀμασείας Ἄνθιμον καὶ Χαλδείας Γερβάσιον.

Προχθὲς κατελθὼν ἐκ Χάλκης ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ μακαριώτατος Πατριάρχης πρώην Ἱεροσολύμων Νικόδημος.

—*Μητρόπολις Κυζίκου.*—Τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Κυζίκου Νικοδήμου διατυπώσαντος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν παράπονα κατὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου θεοφιλεστάτου Μελιτουπόλεως Ἰωακείμ, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ λαβοῦσα ὑπ' ὄψει ταῦτα, ἐνετείλατο τῷ εἰρημένῳ ἐπισκόπῳ ὅπως ἀμέσως ἔλθῃ εἰς Βασιλεύουσαν.

—*Συγχαρητήριοι προσρήσεις.*—Τῆς Α. Ε. τοῦ ἐνταῦθα πρεσβευτοῦ τῆς Αὐστροουγγαρίας βαρώνου δὲ Κάλιτς ἔναγχος ἐξ Εὐρώπης εἰς Βασιλεύουσαν ἐπανακάμψαντος, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τῇ Α. Ε. τὰς ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ ἀφίξει Αὐτῆς συγχαρητηρίους προσρήσεις αὐτοῦ διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Α' Πατριαρχικοῦ Γραφείου ἀξιοτίμου Ἰωάννου Δ. Ταναλίδου.

—*Ἐπέτειος ὀνοματικὴ ἑορτή.*— Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως Λουκᾶ ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη τῇ Α. Πανιερότητι τηλεγραφικῶς.

—*Μητροπολίτης πρώην Νικοπόλεως.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρώην Νικοπόλεως Γαβριὴλ διὰ τηλεγραφήματος αὐτοῦ ἀναγνωσθέντος ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἠγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἀπόφασιν καὶ ἐντολὴν αὐτῆς ἀπέρχεται κατ' αὐτὰς ἐκεῖθεν κατευθυνόμενος εἰς Πάτμον.

—*Παρασημοφορία.*—Εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Σερβικὴ κυβέρνησις ἀπένειμε τῇ [παρελθούσῃ Κυριακῇ τοῖς πανοσιολογιωτάτοις Μεγάλῳ Πρωτοσυγκέλλῳ Χρυσοστόμῳ καὶ Μιχαὴλ Κλεοβούλῳ, Σχολάρχῃ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, τὸ παράσημον τοῦ ἁγίου Σάββα γ' τάξεως.

—*Μητροπολίτης Σκοπίων.*—Ὁ θεοφιλέστατος ἐψηφισμένος Σκοπίων Φιρμιλιανὸς τηλεγραφικῶς ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς αὐτοῦ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ ὡς μητροπολίτου Σκοπίων.

—*Μνημόσυνον.*—Ἡ Ἐφορεία τῶν ἡμετέρων Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων φόρον εὐγνωμοσύνης ἀΐδιον ἀποτίνουσα ἐτέλεσε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν τῷ ἐν Βαλουκλίῳ ἱερῷ ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐκ τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τῶν [εὐαγῶν καθιδρυμάτων ἀειμνήστου Χρυσοβέργη Γεωργίου. Τὴν θείαν καὶ ἱερὰν μυσταγωγίαν ἐτέλεσεν ἐν μέσῳ πολλοῦ ἐκκλησιάσματος ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Δέρκων Καλλίνικος, Πρόεδρος τῆς Ἐφορείας, συλλειτουργούντων αὐτῷ τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου καὶ τοῦ αὐτόθι ἀρχιερατικοῦ προϊσταμένου θεοφιλ. ἐπισκόπου ἁγίου Λεύκης Πολυκάρπου.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἐφορείας ἐπεσκέψαντο καὶ ἐπεθεώρησαν πάντα τὰ τμήματα τοῦ νοσοκομείου εὑρόντες ταῦτα ἐν πληρεστάτῃ τάξει.

—*Ἀναγκαία διασάφησις.*—Ἐν βιβλιοκρισίᾳ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 40 φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ ἀφορώσῃ φυλλάδιόν τι φέρον τὸν τίτλον «ἀπάντησις εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος «Εἰδήσεις τῆς Πετρουπόλεως» ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 Ἰουλίου 1898 δημοσιευθὲν ἄρθρον», συμπεριελήφθη ἀναδημοσιευθεῖσα καὶ περικοπὴ ἐκ τοῦ φυλλαδίου, ἣν εἷς τῶν ἡμετέρων συντακτῶν ἄνευ ἀνωτέρας ἐντολῆς ὡς γνώμην ἰδίαν ἀποφαινόμενος καὶ φρόνημα ἀτομικὸν ἐκφράζον ἀνετύπωσεν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γνώμη αὕτη ἡ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου συντάκτου ἀναγραφεῖσα δὲν φέρει ἐπίσημον χαρακτῆρα, ἅτε μὴ διατυπωθεῖσα κατ' ἐντολὴν ἀνωτέραν, διὰ ταῦτα ἐκρίθη ἀναγκαία ἡ παροῦσα διασάφησις τῶν ἐν τῇ βιβλιοκρισίᾳ ἐκείνῃ γραφέντων καὶ ἐρανισθέντων διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον.

—*Προσέλευσις σχισματικοῦ ἱερέως.*—Βούλγαρος σχισματικὸς ἱερεὺς Βασίλειος Ἰωάννου καλούμενος ἐλθὼν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ὑπέβαλε τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ αἴτησιν ἐξαιτούμενος τὴν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἀποδοχὴν αὐτοῦ. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὴν αἴτησιν ταύτην, ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης, ἐνέκρινε ταύτην· καὶ ἀφ' οὗ πρότερον ὁ ἐν λόγῳ ἱερεὺς ἐπέδωκε τὸν νενομισμένον λίβελλον καὶ ἀνεγνώσθη ἐπ' αὐτοῦ ἡ κατάλληλος συγχωρητικὴ εὐχή, ἐγένετο δεκτὸς εἰς κοινωνίαν.

[ἴδε τελευταίαν σελίδα].

ΑΣΕΒΗ ΒΑΤΤΟΛΟΓΗΜΑΤΑ.

Ἡ ἐν Ἀθήναις συνάδελφος «Ἱερὸς Σύνδεσμος» ὑπὸ τὸν τίτλον «**ἀσεβεῖς εὐφυολογίαι**» ἔψεξεν ἐσχάτως τὴν πτωχαλαζόνα πολιτείαν ἐνίων καθηγητῶν τοῦ αὐτόθι Πανεπιστημίου, οἵτινες κατὰ τὰς παραδόσεις τῶν μαθημάτων αὐτῶν εὐφυΐαν **σπανίαν** πρὸς τὰς φάλαγγας τῶν ἐφήβων ἀκροατῶν αὐτῶν πονήρως πιπράσκοντες εἴτε ἐκτοξεύουσιν ἀσεβεῖς ἐκφράσεις κατὰ τῆς θρησκείας ἐν γένει, εἴτε διὰ στραγγαλιώδους τινὸς ὅρους καθάπτονται γραφικοῦ τινος ρητοῦ ἀντιτιθεμένου, κατὰ τὴν ἀφροσύνην αὐτῶν, πρὸς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς λογικῆς ἐπιστήμης. Τὸ ἠθικὸν τοῦτο δέλεαρ, ὅπερ πολλοὶ οὐ μόνον τῶν καθηγητῶν τοῦ αὐτόθι Πανεπιστημίου, ἀλλὰ καὶ λόγιοι ὁμογενεῖς διαφόρων ἐπιστημονικῶν κλάδων ἔχουσι παρ' ἡμῖν, δὲν εἶνε νέον· χρονολογεῖται ἀπὸ τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων καὶ διεδόθη πρὸς πρόσκαιρον ζημίαν ἐθνικὴν εἰς στρώματα ποικίλα.

Πράγματι, πρό τινων ἐτῶν ἐθεωρεῖτο κοῦφος ἢ σχεδὸν ἀμαθὴς ἐπιστήμων ἐκεῖνος, ὅστις, προκειμένου περὶ θρησκείας ἢ θρησκευτικῶν τελετῶν, ἐδείκνυε τὸν αὐτὸν πρὸς ταύτας σεβασμὸν καὶ τὴν αὐτὴν πατροπαράδοτον εὐλάβειαν ἣν καὶ πρὸ τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως αὐτοῦ· ἐνῷ ὁ προπετῶς πως περὶ τούτων λόγον ποιούμενος, ὁ ἐπιπάσσων πᾶσαν φράσιν καὶ λέξιν αὐτοῦ καὶ σκέψιν περὶ τούτων διὰ βαττολογήματός τινος, κατειρωνευομένου τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν, ἐθεωρεῖτο ἐπιστήμων ἄρτιος, ἐπιστήμων κεχρισμένος ὑπὸ τοῦ νεωτεριστικοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος, ἐπιστήμων, ὅστις, ἐφοδιασθεὶς ἤδη διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς αὐτοῦ προδοσκίδος, ἥτις ἀποκαλεῖται δίπλωμα, ἀπετίναξε καὶ ἀπηλλάγη τῶν πλανῶν καὶ πεδῶν ἕλων τούτων τῶν ὑπὸ τῆς θρησκείας ὑπαγορευομένων προλήψεων. Τὴν δὲ τοιαύτην περὶ τούτου δοξασίαν προσεπάθει ἀείποτε νὰ καλλιεργῇ μὴ παραλείπων ποτὲ ἐν ταῖς ἀναστροφαῖς καὶ ταῖς ὁμηγύρεσι νὰ βαττολογῇ καὶ ἐκβακχεύῃ πᾶν ὅ τι τὴν θρησκείαν τῶν προπατόρων αὐτοῦ ἀφώρα, οἰόμενος ὅτι ὅσον καιριώτερα ἤθελε κατενέγκῃ τραύματα κατὰ τῆς θρησκείας καὶ τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν, τοσούτῳ μείζονα δόξαν εὐφυοῦς ἐπιστήμονος κτήσεται καὶ μείζονα αἴγλην ἐν τῇ κοινωνίᾳ περιβαλεῖται.

Τῆς κούφης διανοίας τῶν ἀνεπιστημόνων τούτων ὑπὸ τοιούτου ἀνέμου ὠθουμένης, ἤκουέ τις καὶ ἔβλεπε τότε λόγους καὶ πράξεις αὐτῶν οὐ μόνον βδελυγμίαν καὶ ἀγανάκτησιν παρὰ τοῖς εὐσεβέσι χριστιανοῖς καὶ ταῖς λοιπαῖς κοινωνικαῖς τάξεσι, ταῖς στερρῶς τῶν πατρίων θρησκευτικῶν παραδόσεων ἐχομέναις, προκαλοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἔριδας καὶ λογομαχίας καὶ διαστάσεις μεταξὺ οἰκείων, τούτων ἕνεκα, χώραν λαμβανούσας. Μὴ παραλίπωμεν δὲ, τοῦ λόγου περὶ τῆς πολιτείας τῶν τοιούτων λογίων γινομένου, νὰ εἴπωμεν ὅτι τοιοῦτον στῖφος λιποφρόνων λογίων ἔτρυχεν οὐ μόνον τὴν καθ' ἡμᾶς κοινωνίαν, ἀλλ' ἐν μείζονι βαθμῷ ἐταλαιπώρει καὶ τὰς πεπολιτισμένας κοινωνίας τῆς Ἑσπερίας, ἐν ᾗ ἐν διαφόροις κέντροις ὕψουν οὗτοι ἰταμωτέραν τὴν φωνὴν ἔχοντες, καὶ τὸ θράσος ὅπως τὰ κατὰ τῆς θρησκείας ἄρρητ' ἀθέμιτα βαττολογήματα αὐτῶν διατυπῶσιν ἐν συγγράμμασιν ἰδίοις καὶ πονήμασι πομπώδεσιν ἐγκατασπείροντες ἐν αὐτοῖς πάντα τὸν σπόρον τῆς ψεύδους καὶ τῶν δολερῶν σαρκασμῶν καὶ παρασκευάζοντες οὕτως ἔδαφος λίαν ἀκανθῶδες διὰ τὰς κοινωνίας, ἀφ' ὧν τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ἐλίπαινον. Ἀλλ' εὐτυχῶς, ὡς πᾶν ἐπ' ἄμμου ἀνεγειρόμενον οἰκοδόμημα, γνήσιοι παντὸς ἐπιστημονικοῦ κλάδου μύσται, ἱεροφάνται ἀκραιφνεῖς τῶν ὑψηλῶν ἐπιστημῶν, ἀδόλου θρησκευτικοῦ πνεύματος ἐμπεφορημένοι, ἀντεπεξελθόντες κατεκεραύνωσαν διὰ σοφῶν συγγραμμάτων τοὺς προσκαίρως φληναφήσαντας καὶ φιμώσαντες αὐτοὺς ἀπήλλαξαν τὰς κοινωνίας τῶν σαράκων τούτων καὶ ὑπέδειξαν τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τοῦ κοινωνικοῦ, ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ βίου.

Ὅτι δὲ συνέβη ἐν ταῖς κοινωνίαις ταύταις, τοῦτ' αὐτὸ εὐτυχῶς καὶ παρ' ἡμῖν· ἀπὸ πολλοῦ φραγγελωθέντων καὶ παρ' ἡμῖν τῶν ἀρρόνων τούτων, οἵτινες πενόμενοι ἐπιστημονικῶς καὶ ἐπιδιώκοντες πλοῦτον δόξης ἀδόξου καὶ κοινωνικῆς ὑπολήψεως σαθρᾶς ἐξουδενώθησαν ἐλοσχερῶς, ἡ καθ' ἡμᾶς κοινωνία ἀπηλλάγη τῆς λύμης αὐτῶν ταύτης, πολλῶν ἀγαθῶν ἐργατῶν φρεπόνως νῦν ἐργαζομένων ἐν τῷ ἀμπελῶνι καὶ ἀξιεπαίνως καλλιεργούντων τὸ ἐθνικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν ἡμῶν ἔδαφος. Ἐν Ἀθήναις ὅμως φαίνεται ἐναπελείφθησαν εἰσέτι μετὰ τὸν κατ' αὐτῶν ἠθικὸν πόλεμον καί τινες ἠχμαλωτισμένοι ὑπὸ πνεύματος Πύθωνος, καὶ ἔστιν ὅτε προβάλλουσι τὴν κεφαλὴν δειλημόνως ἀποπειρώμενοι τὸν στραγγαλισμὸν γραφικῶν φράσεων καὶ ῥίπτοντες τὸ ἀμφίβληστρον αὐτῶν ὅπως θηρεύσωσι χάσκακάς τινας ἀκροατὰς καὶ πυκνώσωσι τὴν φάλαγγα τοῦ ἀκροατηρίου αὐτῶν. Πλὴν μετ' ἀγαλλιάσεως ἰδίας παρατηροῦμεν αὐτοῖς ὅτι οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι ἤδη εἰσὶ παρεληλυθότες καὶ ὅτι ἡ παροῦσα γενεὰ τῆς σπουδαζούσης νεότητος κέκτηται ἀρκοῦσαν φυσικὴν εὐφυΐαν ὅπως διαγνώσῃ τί οἱ τοιοῦτοι διὰ τῶν κατὰ τῆς θρησκείας ἡμῶν ἐκτοξευομένων

ὑπούλων ἐκφράσεων ἐπιζητοῦσιν· ἅμα δὲ βεβαιοῦμεν αὐτοὺς ὅτι νῦν αὕτη γινώσκει κάλλιον παντὸς νὰ ὑπερμαχῇ τῶν πατρίων θρησκευτικῶν παραδόσεων καὶ ἔχηται τούτων πολλῷ στερρότερον ἢ ὥστε νὰ ἰσχύσωσιν παρ' αὐτῇ τὰ ἀσεβῆ καὶ ἑωλα αὐτῶν βαττολογήματα, ἅτινα ἐκ τοῦ συστάδην ἐκπέμπουσιν. Ἄλλως τε ἐχέτωσαν οἱ καθηγηταὶ ὑπ' ὄψει ὅτι συμβολοκοποῦντες καὶ στραγγαλίζοντες φρασείδια δὲν ἐξαίρουσι δι' αὐτῶν τὸν καλλωπισμὸν τοῦ πνεύματος οὐδὲ ἀλλάσσουσι τὸ μωρὸν καὶ γελοῖον τοῦ προσχήματος τῶν λανθανουσῶν ἀξιώσεων αὐτῶν, καὶ ὅτι κατὰ τὸν προφητάνακτα Δαυὶδ «**οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια· ἡ καρδία αὐτῶν ματαία. Τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· κρῖνον αὐτοὺς ὁ Θεός**».

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΕΠΙΣΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

Καὶ τὰ παρόντα δύο γράμματα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς τε μονῆς τοῦ παντοκράτορος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει καὶ τῆς νήσου Θάσου καθὼς καὶ τῆς Χριστοῦ πόλεως ἢ Χρυσοπόλεως τῆς ἐν Θράκῃ, τῆς σημερινῆς Καβάλλας ἴσως. Ἐκδίδονται πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συλλογῆς ἐγγράφων τοιούτων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἐπ' αὐτῶν ἀπαιτουμένην μελέτην.

διότι τινὰ τούτων δέονται πολλῆς ἀκριβώσεως, ἣν εὐοδώσει βαθεῖα μελέτη.

Ὁ ἀναγνώστης τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» εἶδε τὰς παρατηρήσεις, ἃς ἐπισυνῆψα ἢ προσυνῆψα τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Παλαιολόγου, ἀναφερομένου εἰς τὴν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονὴν τοῦ Ἁγίου Παύλου· Τὸ παρ' ἐμοὶ μὲν κείμενον ἀνήκει εἰς ἰδιωτικὸν κώδηκα χειρόγραφον τῆς αὐτόθι μεγάλης τῶν Ἰβήρων μονῆς, ἀλλ' ὁ Langlois, καθὼς εἶπον, εἶδε τὸ πρωτότυπον. Ἀμφότερα δὲ, τό τε παρ' ἐμοὶ καὶ τὸ παρὰ Langlois ἀναγράφουσιν αὐτοκράτορα μὲν Ἰωάννην Παλαιολόγον, ἔτος δὲ τὸ 1407 καὶ ἰνδικτιῶνα πρώτην. Ἐπὶ ταῖς παραδόξως γραφείσαις ταύταις χρονολογίαις εἶπον ὅ,τι ἂν ἔδει εἰπεῖν μετ' εὐλαβείας, ἵνα μὴ λεχθῇ καὶ πάλιν ὅτι διασείω τὸ προβληματικὸν κῦρος ἐγγράφων παρεγγράπτων· ἀπεξεδεχόμην δὲ τὰς κρίσεις ὁμογενῶν λογίμων ἀνδρῶν. Εὐτυχῶς ὁ φίλος Χρ. Παπαϊωάννου προέβη εἰς ἣν πᾶς ἐπιστήμων ἤθελε προβῇ παρατήρησιν, ὅτι σὺν τῷ συμφυρμῷ χρονολογιῶν καὶ σὺν ἁμαρτήμασι τοσούτοις παρεισέφρησε καὶ τὸ παράπτωμα τὸ μεῖζον πάντων καὶ πάντων ἀσύγγνωστον. Τὸ τοῦ αὐτοκράτορος ὄνομα φαίνεται παρακεχαραγμένον· διότι τότε ἐβασίλευεν ὁ Μανουὴλ, οὐχὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος. Τὴν τόλμην τοῦ ὑπογραφέως ἢ ἀλλοιωτοῦ τοῦ χρυσοβούλλου ἀφῆκεν ἀπαρατήρητον ὁ Langlois. Οὕτω δ' ἔχομεν χρυσόβουλλον ἁγιοπαυλιτικὸν φέρον παμμεγέθη σφάλματα, τὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως, μὴ συγχρονοῦντος, ὡς ἀπὸ κοσμογενείας ἔτους, πρὸς τὴν ἰνδικτιῶνα, καὶ τὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐτοκράτορος.

Εὐτυχῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ γράμματος οὐδὲν εἰσάγει τὸ τῇ ἱστορίᾳ ἀντιπίπτον, οὔτε τὸ σημαῖνον καὶ τὸ νῦν πρῶτον, ὡς τοιοῦτο γνωριζόμενον.

Τὰ σήμερον ἐκδιδόμενα προστιθέασί τι εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Χριστοπόλεως, ἀναφερόμενα εἰς τὰ τελευταῖα πάντως ἔτη τοῦ ΙΔ' αἰῶνος· ὅτι ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου πιθανῶς τὸ φρούριον τοῦτο, ἡ Χριστόπολις, ἡ κατὰ κοινὴν ἐκδοχὴν Καβάλλα παρεχωρήθη εἰς Ἰωάννην τὸν μέγαν πριμοκύριον, ἀδελφὸν Ἀλεξίου τοῦ στρατοπεδάρχου, τοῦ γνωστοῦ κτίτορος τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς τοῦ Παντοκράτορος. Τὴν εἴδησιν ταύτην ὁ εὐμενὴς ἀναγνώστης δύναται ἵνα συνδυάσῃ πρὸς τὰ ἐν τῷ μετὰ χεῖρας τόμῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐν σελ. 184 γραφέντα. Παρακαλεῖται δὲ ἵνα συνδυάσῃ καὶ πάντα τὰ περὶ Θάσου γραφόμενα πρὸς τὰ τῆς σελίδος 163 τοῦ παρόντος τόμου, ἅπερ, ἀναφερόμενα στενώτερον εἰς ἐκκλησίαν τινὰ ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, καθορίζουσι καὶ τὸν χρόνον τῆς ἀκμῆς τοῦ μητροπολίτου Πολυστύλου Πέτρου, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Θάσου παράτυπον, κατὰ τὸ φαινόμενον, πνευματικὴν αὐτοῦ κυριαρχίαν.

Ἤδη ἔκρινα (σελ. «Ἀληθείας» 163) ὅτι τὴν νῆσον Θάσον Ἰωάννης ὁ πριμοκύριος τῷ 1384 ἀφιέρωσε τῇ μονῇ τοῦ Παντοκράτορος· εἰς τὴν νῆσον ταύτην μεταβὰς τῇ πρώτῃ ἰνδικτιῶνι ὁ μητροπολίτης Πολυστύλου Πέτρος ἐκανόνισε διαφοράν τινα περὶ κτητορικῆς τινος ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ μονῆς. Ἡ πρώτη αὕτη ἰνδικτιὼν ἔστιν ἡ συμπίπτουσα τῷ 1377, καὶ τῷ 1392, διότι ἡ πρὸ τῆς πρώτης ἔστιν ἡ τῷ 1362 συγχρονοῦσα, ἡ δὲ μετὰ τὴν δευτέραν, ἡ τῷ 1407, ἀποκλείεται ὅλως.

Ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ἐπισήμων γραμμάτων, τῶν ὑπὸ Miklosich καὶ Mueller ἐκδεδομένων ἐν Βιέννῃ, γίνεται γνωστὸν ὅτι κατὰ αὔγουστον τοῦ·

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 371—372.

1365 ἡ μητρόπολις Χριστοπόλεως ἢ Χρυσουπόλεως παρεχωρήθη «κατ' ἐπίδοσιν» εἰς τὸν ἐπίσκοπον Πολυστύλου, νεμόμενον ἄρα τὰ ταύτης εἰσοδήματα καθὸ μὴ δυνάμενον ἐκ τῶν τῆς Πολυστύλου συντηρηθῆναι. Γινώσκομεν δὲ καὶ πρᾶξιν, μὴ σημειοῦσαν ἔτος ἐκδόσεως, καθ' ἣν εἰς τὸν μητροπολίτην Χριστοπόλεως ἐχορηγήθη «κατ' ἐπίδοσιν» ἡ νῆσος Θάσος· ἐπίσης δὲ μανθάνομεν ὅτι κατ' ἀπρίλιον 1395 τῷ τῆς Ἐλευθεροπόλεως ἐπισκόπῳ «κατ' ἐπίδοσιν» παρεχωρήθη ἡ μητρόπολις Χριστοπόλεως.*

Ὥστε, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1365—1395 ὁ μητροπολίτης Πολυστύλου ἠδύνατο ἵνα διοικῇ καὶ ποιμαίνῃ, λόγῳ ἐπιδόσεως, τὴν Χριστόπολιν, καὶ κατόπι καὶ τὴν Θάσον. Τίθημι ὅριον τριακονταετές, ὡς ὑποδεικνύουσι τὰ ἔγγραφα τὰ παρὰ Miklosich καὶ Mueller, διότι μετὰ τὸ 1395 Ἴμβρος τε καὶ Θάσος ἐτιμήθησαν εἰς ἀρχιεπισκοπάς· καὶ ἐπειδὴ γινώσκομεν ὡρισμένως ὅτι ἡ Ἴμβρος ἐγένετο ἀρχιεπισκοπὴ τῷ 1397, κατ' ἀπρίλιον,** ἄρα τότε καὶ ἡ Θάσος ἐγένετο.

Ἡ δ' ἀφιερωτικὴ πρᾶξις Ἰωάννου πριμοκυρίου, ἀπολελυμένη κατὰ τὴν ιδ' ἰνδικτιῶνα, ἄρα ἢ κατὰ τὸ 1374 ἢ κατὰ τὸ 1389, ποιεῖται γνωστὸν ἡμῖν ὅτι καὶ τὴν Χριστόπολιν εἶχε κτῆμα ὁ γαμβρὸς οὗτος τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ τὴν Θάσον, ὥστε, πιθανῶς ἕνεκα τούτου Πέτρος ὁ Πολυστύλου, ὁ καὶ κατ' ἐπίδοσιν Χριστοπόλεως, εἶχε καὶ τὴν Θάσον ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ κυριαρχίαν.

Τὰ δύο ταῦτα ἔγγραφα ἐστάλησάν μοι μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν κατὰ μάϊον καὶ ἰούνιον τοῦ διανυομένου τούτου ἔτους γνωστῶν διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» γενομένων. Ἐκ τοῦ Α΄ γίνεται γνωστοτέρα ἡ συγγένεια τοῦ πριμοκυρίου Ἰωάννου μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος, οὗ γαμβρὸς ἦν ἐξ ἐξαδέλφης, οὐχὶ δ' ἐξ ἀδελφῆς, καὶ ὅτι ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἦν ἐκ γένους Ἀσάνη καὶ Κοντοστεφάνου, πατρόθεν, ὡς φαίνεναι, καὶ μητρόθεν.

Οἱ περὶ τὸ βυζαντινὸν δίκαιον ἀσχολούμενοι εὑρίσκουσιν ἐν τοῖς σήμερον ἐκδιδομένοις διαιτητικοῖς γράμμασιν εἰδῆσιν περὶ διαιτησίας ἐν ὑποθέσεσιν ἱερῶν ἀφιερωμάτων.

Οἷαν ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἐπιστήμην ἤθελον προσενέγκει οἱ φιλότιμοι τοῦ Ἁγίου Ὄρους μοναχοὶ χορηγοῦντες πρὸς μελέτην ἕλλησιν ἢ ξένοις τὸν ἀτίμητον πλοῦτον τοῦτον τῶν ἐγγράφων αὐτῶν, ὧν, μετὰ κριτικὴν ἐξέτασιν, τὰ δόκιμα καὶ μὴ παρέγραπτα ἀρκούντως θέλουσι διαχέει φῶς ἄπλετον ἐν πολλοῖς σημείοις τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἱερᾶς καὶ θύραθεν, ἢ τέλεον ἀγνοουμένοις, ἢ μὴ ἐπαρκῶς γινωσκομένοις. Ἐὰν φρονῶσιν οὕτως ἔχον τὸ πρᾶγμα, μὴ νομίσωσιν ὅτι ἐσμὲν εἰς τὴν πρώτην ὥραν, ἀλλ' ἴσως εἰς τὴν ἑνδεκάτην. Οὐκ ἔτι καιρὸς ἴσως ἀναβολῆς.

Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ **Μ. Ι. Γεδεών.**

† Τὸ μὲν π.....σθαι τὰ πάντα καὶ Θεὸν κτήσασθαι μόνον, τῶν τελείων ἐστὶ καὶ εἰς ἄκραν βαθμίδα τῆς ἀρετῆς ἀναβεβηκότων· οὐ πόρρω τῆς τοιαύτης βαθμίδος καὶ τὸ τὰ πλείονα τῶν ὄντων τοῖς ἐνδεέσι διδόναι· ὅταν δὲ μηδὲ τοῦτο παρῇ, καὶ τοῖς περιττοῖς εὐσεβεῖν χρεών. Τοῦτο τοίνυν διανοηθεὶς καὶ ἐγὼ, ἅμα τῇ συνεύνῳ μου κυρίᾳ Ἄννῃ τῇ Ἀσανίνῃ, ἠθελήσαμεν τοιοῦτόν τι ...ρ..... καταπράξασθαι εἰς περιποίησιν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἀφιερῶσαι δηλονότι τινὰ τῶν προσόντων ἡμῖν κτημάτων θείοις καὶ ἱεροῖς φροντιστηρίοις εἰς ἐξίλασμα τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.....καὶ νεύσει θεϊκῇ κινηθέντες διδόαμεν καὶ προσκυροῦμεν ἑκουσίᾳ βουλῇ καὶ γνώμῃ διὰ τὸν Θεὸν, ὑπὲρ ψυχικῆς ἡμῶν σωτηρίας, τῇ καθ' ἡμᾶς σεβασμίᾳ μονῇ τοῦ Παντοκράτορος Χριστοῦ [τῇ κατὰ τὸ Ἅγιον Ὄρος] τὸ ἀμπέλιον τοῦ Λάκκου τὸ πλησίον τοῦ Παλαιοκάστρου, ὅσον καὶ οἷόν ἐστιν ἀπὸ καταφυτεύσεως ἡμετέρας· ὅπερ ἐστὶν ἐλεύθερον καὶ ἀκαταδούλωτον. Ἐπεὶ ἡ Χρυσόπολις τὸ φρούριον, διὰ θείου καὶ προσκυνητοῦ χρυσοβούλλου τοῦ κραταιοτάτου καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως ἐδόθη ἡμῖν κατὰ λόγον γονικότητος, ὥστε ἔχειν ἡμᾶς ἐπ' ἀδείας ποιεῖν ἐν τοῖς προδηλουμένοις ἡμῖν ἐν ταύτῃ κτήμασιν ὅσα καὶ βουλόμεθα, τάττομεν οὖν ὥα παρ' ὅλην τὴν ζωὴν ἡμῶν ἐνεργῆται τὸ τοιοῦτον ἀμπέλιον ἐπίσης παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, ἤτοι παρ' ἡμῶν αὐτῶν καὶ τοῦ μέρους τῆς εἰρημένης σεβασμίας μονῆς, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ τρύγους χωρίζηται πρῶτον μὲν ἡ ἔξοδος τοῦ ἀμπελίου ἀπὸ τῆς ἐπικαρπίας τούτου, καὶ ἔκτοτε τὸ πλέον μερίζηται ἐπίσης, καὶ λαμβάνῃ τὸ μὲν ἥμισυ ταύτης τὸ μοναστήριον, τὸ δὲ ἥμισυ ἡμεῖς· μετὰ δὲ τὴν παρέλευσιν ἡμῶν, ἔχῃ τὸ ὅλον καὶ νέμηται ἀκωλύτως καὶ ἀνεμποδίστως τὸ μοναστήριον. Καὶ ζώντων μὲν ἀμφοτέρων, ἤτοι ἐμοῦ τε καὶ τῆς γυναικός μου, τηρη-

---

* Βλέπε τὰς παραπομπὰς ὑποσημειουμένας ἐν τοῖς «Πατριαρχικοῖς μου Πίναξι» σελ. 434, 453—454.

** Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύνταγμα τῶν ἱερῶν Κανόνων· τόμ. Ε΄, σελ. 496, ὑποσημ. 1.

θήσεται ἡ τοιαύτη πρᾶξις, ὡς εἴρηται, εἰδ' ἴσως συμβαίνει προαποθανεῖν ἐμὲ ταύτης, ἵνα ἔχῃ αὐτὴ πάλιν τὴν ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν τοῦ τοιούτου ἀμπελίου, καὶ ἐνεργῇ αὐτὸ μετὰ τοῦ μοναστηρίου καὶ μερίζῃ τὴν ἐπικαρπίαν ἐπίσης. Ὅταν δὲ λειτουργήσῃ καὶ αὐτὴ τὸ χρεών, ἔχῃ τὴν ἅπασαν ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν τοῦ τοιούτου ἀμπελίου τὸ μοναστήριον καὶ ποιῇ ἐπ' αὐτῷ ὅ,τι καὶ βούληται. Ὀφείλει τοίνυν τὸ μέρος τοῦ μοναστηρίου παραλαβεῖν ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ εἰρημένον ἀμπέλιον καὶ συντρυγῆσαι μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ ἐνεστῶτι καιρῷ τοῦ τρύγους, καὶ λαβεῖν καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ἐπικαρπίας, ὡς δεδήλωται ἄνωθεν· τὴν τοιαύτην τοίνυν πρᾶξιν, ἣν κινηθέντες παρὰ Θεοῦ ἐποιήσαμεν, λέγομεν καὶ διαβεβαιούμεθα ἔχειν τὸ στέργον καὶ ἀπαράτρεπτον οὐ μόνον τό γε νῦν ἔχον, ὅτε ὑπάρχομεν εἰς τὸν παρόντα τόπον ἔχοντες τὴν πρόσκαιρον ταύτην ἀρχήν, ἀλλὰ εἴτε εἰς τὴν πόλιν καταντήσωμεν, εἴτε εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, εἴτε ἀλλαχοῦ που, ἔχειν τὸ ἀμετακίνητον. Τούτου γὰρ χάριν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμῶν γράμμα καὶ ἐπεδόθη τῇ διαληφθείσῃ σεβασμίᾳ μονῇ, κατὰ μῆνα αὔγουστον ἰνδικτιῶνος ιβ΄.

Ο ΔΟΥΛΟΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΑΙΟΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΗΜΩΝ ΑΥΘΕΝΤΟΥ ΚΑΙ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΜΕΓΑΣ ΠΡΙΜΙΚΗΡΙΟΣ

Η ΔΟΥΛΗ ΚΑΙ ΕΞΑΔΕΛΦΗ ΤΗΣ ΚΡΑΤΑΙΑΣ ΚΑΙ ΑΓΙΑΣ ΗΜΩΝ ΚΥΡΙΑΣ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΑΝΝΑ ΑΣΑΝΙΝΑ ΚΟΝΤΟΣΤΕΦΑΝΙΝΑ

Ο ΤΑΠΕΙΝΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΤΠΕΡΤΙΜΟΣ ΠΕΤΡΟΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΕΥΣ ΜΙΧΑΗΛΟΣ ΡΙΑΓΙΤΗΣ; ΥΠΕΓΡΑΨΑ

Ο ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΥΠΕΓΡΑΨΑ

. . . . . ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΑΚΟΝΟΣ Ο ΚΛΑΔΙΤΗΣ ΥΠΕΓΡΑΨΑ

Ο ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΕΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΧΡΙΣΤΟΥ ΠΟΛΕΩΣ Ο ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΣ ΥΠΕΓΡΑΨΑ

† Ἐπεὶ κατέλαβεν ἡ ἐμὴ ταπεινότης ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ, ἦλθόν τινες τῶν τοπικῶν πρὸς ἡμᾶς λέγοντες ὅτι ἔχουσιν ἀπὸ γονικότητος κληρονομίαν εἰς τὸ μονύδριον τὸ ἐν τῷ προαστείῳ εὑρισκόμενον τὸ εἰς ὄνομα τῶν ἁγίων θεοστέπτων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. Καθίσαντες δὲ μετὰ τῶν εὑρισκομένων τοπικῶν ἱερέων τε καὶ μοναχῶν, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν γερόντων τῆς αὐτῆς χώρας, καὶ ἐξετάσαμεν περὶ τοῦ μονυδρίου ἀκριβῶς [καὶ] περὶ τῆς κληρονομίας, ἧς ἐκεῖνοι ἔλεγον· ἐμαρτύρησαν δὲ οἱ εὑρεθέντες ἱερεῖς, μοναχοί τε καὶ γέροντες οὕτως· ὅτι ὁ μοναχὸς Πέτρος ἐκεῖνος, ὅστις ἀνεκτίσατο τὸ μονύδριον, ἔτι κοσμικὸς ὢν καὶ συνοικῶν μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ, εἶχε τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἐν χωρίῳ τινὶ τῆς νήσου λεγόμενον Ποταμία· ἐκεῖσε διέτριβε, μετὰ δὲ τὸ ἐκδοῦναι ἀνδράσι κατὰ νόμον τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, θανούσης δὲ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, καὶ τελείαν ἐλευθερίαν λαβὼν γέγονε μοναχὸς καὶ ἦλθεν ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ καὶ τὸ μονύδριον ἀνεκτίσατο, ὅπερ ἦν καὶ πρότερον ἀπὸ τοῦ χρόνου ἠφανισμένον· καὶ κοπιάσας ἐν αὐτῷ κατὰ δύναμιν, συνέβη καὶ αἰχμαλωτίσθη ὁ τοιοῦτος μοναχὸς παρὰ τῶν [ἀλλοτρίων]· ἀπέθανε δὲ ἐκεῖσε ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ· ἀπέμεινεν οὖν χωρίς τινος τοῦ ἐνεργοῦντος τὸ μονύδριον καὶ ἠφανίσθη ἀπὸ τοῦ χρόνου τελεον καὶ γέγονεν ὁ τόπος ἄβατος, ὅτι ὄρος ἦν καὶ ἄνθρωποι ἐκεῖσε οὐ διέτριβον· χρόνου δὲ οὐκ ὀλίγου παρελθόντος, ἦλθέ τις ἱερομόναχος θέλων κατὰ μόνας καθίσαι καὶ ἡσυχᾶσαι, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν μέγαν στρατοπεδάρχην τὸν κύριον Ἀλέξιον, ἐζήτησε δοῦναι αὐτῷ ἄδειαν καὶ καθῆραι τὸν τόπον, ἐν ᾧ ἦν πρότερον τὸ εἰρημένον μονύδριον, καὶ καθίσας ἤρξατο κοπιᾷν καὶ καθαρίζειν τὸν τόπον μετὰ καὶ συνδρομῆς καὶ κυβερνήσεως τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου· ἀνεκτίσατο δὲ ὅσον χρόνον διέτριβεν ὁ ἱερομόναχος ἐν αὐτῷ· παρελθόντος δὲ ἐκείνου, ἀφῆκεν ἕτερον μοναχὸν ἐν αὐτῷ· κἀκεῖνος φυτεύων καὶ ἐνεργῶν μετὰ κυβερνήσεως, καθὼς εἴπομεν τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου· διὰ τοῦτο καὶ διεκρίναμεν ἀπό γε τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἑξῆς μένωσιν οἱ εὑρισκόμενοι μοναχοὶ ἐν τῷ τοιούτῳ μονυδρίῳ ἀτάραχοι καὶ ἀνενόχλητοι παρὰ τοῦ μέρους τοῦ μοναχοῦ ἐκείνου Πέτρου· ἐπεὶ οὐδὲ ἓν δίκαιον ἔχουσιν εἰς τὸ τοιοῦτον μονύδριον. Ἐγεγόνει δὲ τὸ παρὸν γράμμα τῆς ἡμῶν ταπεινότητος· μηνὶ ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος πρώτῃ.

† Ο ΠΟΛΥΣΤΥΛΟΥ ΕΥΤΕΛΗΣ ΠΕΤΡΟΣ

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

«Μετανοεῖτε ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (ΜΑΤΘ. δ΄ 17).

Ἡ λέξις μετάνοια ἐν τῇ ἐξωτερικῇ αὐτῆς ἐκδοχῇ δηλοῖ τὴν μετάγνωσιν καὶ μεταμέλειαν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῖς διαπραχθεῖσι παρ' αὐτοῦ ἁμαρτήμασι καὶ πλημμελήμασιν. Ἐν δὲ τῇ ἐννοίᾳ ταύτης, ὡς μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ

Χριστοῦ, σημαίνει τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρεχομένην διὰ τοῦ ἱερέως συγγνώμην καὶ ἄφεσιν τῶν μετὰ τὸ θεῖον βάπτισμα διαπραχθεισῶν ἢ καὶ ἁπλῶς διανοηθεισῶν, ἀλλ' ἐν μετανοίᾳ εἰλικρινεῖ ἐξομολογηθεισῶν, ἐνώπιον τοῦ ἱερέως, ἁμαρτιῶν.

Ἄλλαις λέξεσιν ἡ μετάνοιά ἐστι μυστήριον, ἐν ᾧ ὁ πνευματικὸς πατὴρ παρέχεται, τῇ δυνάμει τοῦ παναγίου Πνεύματος, τῷ ἐνώπιον αὐτοῦ εἰλικρινῶς καὶ ἀμετακλήτως μετανοοῦντι καὶ ἐξομολογουμένῳ χριστιανῷ, τὴν ἄφεσιν καὶ συγχώρησιν πάντων τῶν μετὰ τὸ θεῖον βάπτισμα ὑπ' αὐτοῦ πεπραγμένων ἁμαρτημάτων, ἢ καὶ ἁπλῶς τῇ διανοίᾳ μεμελετημένων.

Ἡ ἄφεσις δὲ αὕτη τῶν πεπραγμένων ἢ καὶ ἁπλῶς διανενοημένων ἁμαρτημάτων, τῶν μετὰ τὸ θεῖον βάπτισμα, χαρακτηρίζει κυρίως τὴν μετάνοιαν ὡς μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἀναδιφῶντες δὲ καὶ ἐπισταμένως μελετῶντες τὰς Ἁγίας Γραφάς, τὸν ἔγγραφον δηλαδὴ τοῦτον λόγον τοῦ Θεοῦ, εὑρίσκομεν τὴν σύστασιν τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας, ἔχουσαν τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ. Καὶ πρῶτον ἀναγινώσκομεν τὴν σύστασιν τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν αὐτῇ τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ ἔνθα τάδε ἀναφέρεται. «Ἀνὴρ ἢ γυνή, ὅστις ἐὰν ποιήσῃ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρωπίνων, καὶ παριδὼν παρίδῃ ἐν Κυρίῳ, καὶ πλημμελήσῃ ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ, ἣν ἐποίησε, καὶ ἀποδώσει τὴν πλημμέλειαν αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον αὐτοῦ». . . (Ἀριθ. Ε΄. 6—8). Καὶ ἀλλαχοῦ. «Καὶ ἔσται ὅτι πλημμελήσῃ εἰς ἓν ἀπὸ τούτων καὶ ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν, περὶ ἧς ἡμάρτηκε κατ' αὐτῆς . . . καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, (ἧς ἥμαρτε), καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία» (Λευϊτ. Ε΄· 5—7).

Ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ προφήτης καὶ Πρόδρομος Ἰωάννης, ὁ τὸν ἰσραηλιτικὸν λαὸν εἰς τὸ μυστήριον τοῦ θείου βαπτίσματος ποδηγετήσας καὶ τὴν εἰς τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας ὁδὸν προλεάνας καὶ προπαρασκευάσας ἐγένετο καὶ τοῦ μυστηρίου τούτου διδάσκαλος προτρεπόμενος τὸν εἰς τὸ βάπτισμα αὐτοῦ προσερχόμενον λαὸν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ἰδίᾳ τοὺς Φαρισαίους καὶ Σαδδουκαίους, ἵνα ποιῶσι καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας αὐτῶν. (Ματθ. γ΄. 7—8), καὶ ἀποδεχόμενος τὴν ἐξομολόγησιν τῶν προσερχομένων πρὸς αὐτόν, ὅπως βαπτισθῶσιν.

Ἀλλὰ τὸ μυστήριον τοῦτο κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν ἔλαβε τὴν σύστασιν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἐλθόντος εἰς τὸν κόσμον, ἵνα οὐχὶ τοὺς δικαίους, ἀλλ' τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν ἀνακαλέσηται· «οὐ γὰρ ἦλθον, λέγει, καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν (Ματθ. θ΄. 13, ιή΄. 11), ἐφ' ᾧ καὶ ἀρξάμενος τῆς θείας αὐτοῦ διδασκαλίας ἔλεγε τοῖς αὐτῷ πιστεύουσι. «Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. δ΄. 17). Μετὰ δὲ τὴν ἐκ νεκρῶν αὐτοῦ Ἀνάστασιν, συνηγμένων τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, μετέδωκε καὶ τούτοις, ἀποσταλεῖσιν εἰς τὸ κήρυγμα, τὴν ἐντολὴν τοῦ ἀφιέναι μόνοις τοῖς μετανοοῦσι τὰς ἁμαρτίας καὶ τὰ πλημμελήματα, καὶ κρατεῖν αὐτάς, λέγων· «Εἰρήνη ὑμῖν . . . καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε, καὶ λέγει αὐτοῖς, λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε κεκράτηνται» (Ἰωαν. κ΄. 21—23). Καὶ ἀλλαχοῦ· «ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ» (Ματθ· ιή΄. 18).

Τούτου ἕνεκα καὶ οἱ Ἀπόστολοι τοῦ Χριστοῦ χρώμενοι τῇ θεοδωρήτῳ ταύτῃ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀφιέναι καὶ κρατεῖν τὰς ἁμαρτίας τῶν αὐτοῖς προσερχομένων καὶ ἐξομολογουμένων αὐτὰς χριστιανῶν, ὥρισαν κανόνα, καθαίροντα τοὺς μὴ προσδεχομένους τοὺς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐπιστρέφοντας «εἴ τις ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος, τὸν ἐπιστρέφοντα ἀπὸ ἁμαρτίας, οὗ προσδέχεται, ἀλλ' ἀποβάλλεται· καθαιρείσθω· ὅτι λυπεῖ τὸν Χριστόν, τὸν εἰπόντα· χαρὰ γίνεται ἐν οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι» (Ἀποστολ. καν. ιβ΄). Κατὰ δὲ τὴν ἱερὰν βίβλον τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων «πολλοὶ τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν (ιθ΄ 18), ὁπότε καὶ προετρέποντο τιμᾶν καὶ σέβεσθαι τοὺς πνευματικοὺς αὐτῶν πατέρας, καθότι «οὗτοι παρὰ Θεῷ ζωῆς καὶ θανάτου ἐξουσίαν εἰλήφασιν ἐν τῷ δικάζειν τοὺς ἡμαρτηκότας καὶ καταδικάζειν εἰς θάνατον πυρὸς αἰωνίου, καὶ λύειν ἁμαρτιῶν τοὺς ἐπιστρέφοντας καὶ ζωογονεῖν αὐτοὺς» (Ἀποστολ. Διαταξ. βιβλ. β΄. κεφ. λγ΄.). Ἡ μετάνοια ὡς μυστήριον ἀναφέρεται καὶ παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πατράσι τῶν πρώτων τοῦ χριστιανισμοῦ ἑκατονταετηρίδων·

οἷον παρὰ τῷ Κλήμεντι Ρώμης, τῷ Εἰρηναίῳ, τῷ Τερτυλλιανῷ, τῷ Ὠριγένει καὶ τῷ Κυπριανῷ, τῷ σὺν ἄλλοις λέγοντι καὶ τάδε περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου· «ἐξομολογούμεθα πάντες, δέομαι ὑμῶν, ἕκαστος τὸ ἴδιον ἁμάρτημα, ἐφ' ὅσον ἡ ἐξιλέωσις καὶ ἄφεσις, αἱ διὰ τοῦ ἱερέως δεκταὶ ἔτι εἰσὶ τῷ Θεῷ». Κατὰ ταῦτα ἡ ἐπιτέλεσις τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας μετεδόθη παρ' αὐτοῦ τοῦ συστάντος αὐτὸ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τοῖς αὐτοῦ ἀποστόλοις, μεταδοῦσι τοῦτο ὕστερον καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτῶν, ἤτοι τοῖς ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις. (Τιτ. α'. 7.). Ἐκ τῶν λόγων τοῦ [Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ «μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν» οὐ μόνον ἡ σύστασις τοῦ μυστηρίου τῆς μετανοίας καταφανὴς γίνεται ἀλλὰ καταδηλον καὶ ἐναργέστατον καθίσταται, ὅτι καὶ τοῖς μετανοοῦσι χριστιανοῖς ἀνοίγεται ἡ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν εἴσοδος διὰ τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις, δι' ἧς καὶ προσεγγίζουσι τῷ Θεῷ, τῷ ἐνισχύοντι διὰ τῆς ὑπερφυσικῆς αὐτοῦ χάριτος τὴν πρὸς μεταμέλειαν διάθεσιν αὐτῶν, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ φιλόστοργος μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ἀνύψωσε τὴν μετάνοιαν εἰς τὴν περιωπὴν τῶν ἱερῶν αὐτῆς μυστηρίων, καθότι διὰ τῆς εἰλικρινοῦς μεταμελείας καὶ σταθερᾶς ἀποφάσεως τοῦ μηκέτι ἐπιστρέψαι εἰς τὰς προτέρας ἁμαρτίας, ἀποπλύνομεν τὸν ῥύπον τῶν προτέρων ἁμαρτημάτων ἡμῶν καὶ καθιστάμεθα μέτοχοι καὶ κληρονόμοι τῆς αἰωνίου βασιλείας.

Ἡ μετάνοια ὅθεν ἐστὶν ἀναγκαιοτάτη καὶ τὰ μάλα ἀναπόφευκτος πρὸς σωτηρίαν, καθότι ὁ τὸ θεῖον βάπτισμα μολύνας διὰ πράξεων βδελυρῶν καὶ τῷ θείῳ νόμῳ ἀπαδουσῶν, δὲν μετέχει τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ πρότερον καταννυγεὶς καὶ συντριβεὶς τὴν καρδίαν, ποιήσηται καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας αὐτοῦ καὶ ἐξομολογηθεὶς τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ λάβῃ παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ τοῦ ἱερέως τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, ὁπότε καὶ κληρονόμος τῆς αἰωνίου μακαριότητος καθίσταται.

Ἐπιτρέπεται δὲ μόνοις τοῖς χριστιανοῖς προσέρχεσθαι εἰς τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας, οὐχὶ ἑτέροις, καθότι οἱ μὴ τοιοῦτοι δέον, ἵνα κατηχηθῶσι πρότερον τὴν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστιν, καὶ ἀποδεχθῶσι τὸ πρῶτον τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τουτέστι τὸ βάπτισμα, δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος ἀναγεννᾶται τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι καὶ εἰς νέον πνευματικὸν βίον ἐγκαθιστάμενος γίνεται μέλος τῆς θρησκευτικῆς τοῦ Χριστοῦ κοινωνίας καινόν, δεδικαιωμένον καὶ καθαρὸν ἀπὸ ῥύπου, καὶ εἶτα προσέλθωσι τῷ μυστηρίῳ τούτῳ, εἴγε μετὰ τὸ βάπτισμα περιπέσωσιν εἰς ἁμάρτημά τι.

[ἀκολουθεῖ]

Χριστοφόρος Ι. Ἰδηρίτης

[Συνέχεια ἐκκλησιαστικῶν χρονικῶν]

—*Ὁ Πατριάρχης ἐν τοῖς ἀνακτόροις.*—Σήμερον προσκληθεῖσα ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ τοῦ Μ. Λογοθέτου μετέβη μετὰ τῆς Α. Ἐξ. εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἔνθα ὑπεδέξατο Αὐτὴν ἡ Α. Ἐξ. ὁ Ἀρχιγραμματεὺς Ταχσὶν βέης μετ' ἐξιδιασμένων ἐνδείξεων τιμῆς καὶ σεβασμοῦ. Ἀμέσως λαβοῦσα γνῶσιν περὶ τῆς πατριαρχικῆς ἀφίξεως ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ηὐδόκησεν ἵνα διὰ τοῦ θαλαμηπόλου Ἐξ. Φαὶκ βέη διαβιβάσῃ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰς Αὐτοκρατορικὰς Αὐτῆς προσρήσεις καὶ τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς εὐαρέσκειαν διὰ τὴν σώφρονα, συνδιαλλακτικὴν καὶ νομοταγῆ πολιτείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν ἱερᾶς Συνόδου καὶ διὰ τὴν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ Ρωμαϊκοῦ Γένους πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος καὶ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Αὐτοῦ Κυβερνήσεως. Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἐξ. Ἀρχιγραμματεὺς τῶν Ἀνακτόρων προσέθηκεν ὅτι ὁ μεγάθυμος ἡμῶν Ἄναξ προαγόμενος ἵνα χορηγήσῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα νέον δεῖγμα τῆς ὑψηλῆς Αὐτοῦ μερίμνης ἠγαθύνθη ἵνα διατάξῃ τὸν Ὑψηλότατον Μ. Βεζύρην, ὅπως τὰ ἔναγχος ἐκδοθέντα Αὐτοκρατορικὰ Διατάγματα περὶ διαφόρων Πατριαρχικῶν ὑποθέσεων ἐκτελεσθῶσι μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης σπουδῆς καὶ προθυμίας. Ἐπεσφράγισε δὲ τὸν λόγον ἐγερθεὶς καὶ ἐγχειρίσας τὰ σήματα τοῦ χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ μεταλλίου τῆς Ἀξίας τῇ Α. Θ. Παναγιότητι, ὡς καὶ τὰ τοῦ χρυσοῦ μεταλλίου Λιακὰτ τῷ Μ. Λογοθέτῃ, ἐχέγγυα πασιφανῆ τῆς Αὐτοκρατορικῆς εὐνοίας καὶ χάριτος.

Ἀπέναντι τῶν πολυσημάντων τούτων Αὐτοκρατορικῶν λόγων καὶ τιμαλφῶν ἐνδείξεων ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὑπέβαλε καταλλήλως διὰ τοῦ Ἐξ. Ἀρχιγραμματέως τῶν Ἀνακτόρων εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν Θρόνον τὸν φόρον τῆς βαθείας εὐγνωμοσύνης Ἑαυτῆς τε καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὡς καὶ σύμπαντος τοῦ Ρωμαϊκοῦ Γένους, ὅπερ, ὡς μέχρι τοῦδε οὕτω καὶ τοὐντεῦθεν θέλει ἐξακολουθῇ ἐνδεικνύμενον ἄξιον τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ εὐμενείας τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος.

—*Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.*—Ἐπειδὴ πολλοὶ τῶν μητροπολιτῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καθυστεροῦσι τὰς εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς δόσεις αὐτῶν, ἀποφάσει τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἀποστέλλεται ἐξαρχικῶς ὁ πατριαρχικὸς κλητὴρ Χρῆστος μετὰ τῆς αὐστηρᾶς ἐντολῆς ὅπως εἰσπράξῃ ταύτας ὡς τάχος.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 45

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγονίας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

. . . . . .

ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5

διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3

ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσια

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικὰ — Ἡ οἰονεὶ ἀχριστεία ἐκ διαζυγίου ὡς ἀχριστεία — Περὶ μετανοίας — Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Χοροστασία.* — Τοῦ ἐν Ξυλοπόρτῃ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου πανηγυρίζοντος τῇ προχθὲς Τρίτῃ, μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν λειτουργίαν ἐν μέσῳ πυκνοῦ εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος διανείμας αὐτῷ περὶ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας τὸ ἱερὸν ἀντίδωρον.

Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Π. μετέβη πρὸς ἐπίσκεψιν εἰς τὸ Ἁγιοταφιτικὸν Μετόχιον καὶ μετ' ὀλίγον ἐπέστρεψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

— *Πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος κατελθὼν ἐξ Ἀντιγόνης, ἔνθα ἐρησυχάζει, τῇ πρωΐᾳ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς κατηυθύνθη εἰς Φαναρίου. Τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου χοροστατοῦντος κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην μετὰ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ὁ πανιερώτατος πρώην Κωνσταντινουπόλεως εἰσῆλθεν ἐν τῷ ναῷ καὶ ἠκροάσατο τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν, μετὰ δὲ τὸ πέρας ταύτης ἀνελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π.

Σήμερον ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ἀνελθὼν εἰς Πέραν ἀντεπεσκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τὸν πρ. Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμον διαμένοντα παρὰ τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ Ἀγησιλάῳ Παπακωστῇ, ἰατρῷ.

— *Συνέντευξις.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου μετέβη σήμερον παρὰ τῇ Α. Ὑ. τῷ ὑπουργῷ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἔσχε συνέντευξιν περὶ ζητήματος ἐκκλησιαστικοῦ.

— *Ἐπέτειος ὁμόματος.* — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὐηρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ συγχαρητηρίους προσρήσεις τοῖς τῇ Τρίτῃ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι διὰ μὲν τοῦ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου τῇ Α. Ε. τῷ Δ. Μπάκιτς πρεσβευτῇ τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῷ εὐγεν. Δημοσθένει Εὐγενίδῃ, ὅστις καὶ χθὲς ἐπισκεψάμενος ηὐχαρίστησε τὴν Α. Θ. Π., τοῖς δὲ κκ. Δ. Βλαστάρῃ, Δ. Κωνσταντινίδῃ, Δ. Εὐθυβούλῃ καὶ Δ. Εὐελπίδῃ διὰ τοῦ πανοσιολογ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

— *Συλλυπητήρια.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ τὰ συλλυπητήρια αὐτοῦ εἰς τὸ Ἀρμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀσηκιὰν διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Συγκέλλου Νικοδήμου συνοδευομένου καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρμενομαθοῦς διαγγελέως τῶν Πατριαρχείων Δημητρίου Τσολακίδου.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας κ. Νοβάκοβιτς.

— *Μητροπολίτης Νικοπόλεως.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης Νικοπόλεως Κοσμᾶς τηλεγραφικῶς ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ τῇ νέᾳ αὐτοῦ ἐκλογῇ.

— *Ἐπανόρθωσις.* — Κατὰ λάθος τυπογραφικὸν παρελείφθη ἐν τῷ φύλλῳ τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ ἀπονεμηθέντα παρὰ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ χρυσοῦν καὶ ἀργυροῦν μετάλλιον εἶναι τὰ ἀνώτερα μετάλλια Ἰμτιάζ.

—*Ἀστικὴ Σχολὴ Φαναρίου.*—Ἐξεδόθη τὸ σχετικὸν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα, δι' οὗ χορηγεῖται ἡ ἄδεια ἀνεγέρσεως νέου κτιρίου τῆς ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικῆς Ἀστικῆς Σχολῆς.

—*Παρασημοφορία.*—Ὁ ῥέκτης διευθυντὴς τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὀθωμανικοῦ Γραφείου καὶ καθηγητὴς τῆς Τουρκικῆς γλώσσης ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ ἐλλόγιμος Ἰωάννης Χλωρός, περατωθέντος τοῦ Α' τόμου τοῦ Τουρκοελληνικοῦ αὐτοῦ Λεξικοῦ, καθ' ἃ προεγγείλαμεν, ὑπέβαλεν ἀρμοδίως τῇ Α. Α. Μ. τῷ σεπτῷ ἡμῶν Ἄνακτι πολυτελέστατα δεδεμένον ἀντίτυπον. Ἡ Α. Α. Μ. ὁ φιλόμουσος Ἄναξ εἰς ἀμοιβὴν τῶν μόχθων καὶ τῶν ὑλικῶν θυσιῶν τοῦ διακεκριμένου τουρκομαθοῦς ὁμογενοῦς ηὐδόκησε ν' ἀπονείμῃ αὐτῷ τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ, τὸ παράσημον Ὀσμανιὲ Γ' τάξεως ἐπιδοθὲν αὐτῷ διὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη Ἀριστάρχου βέη.

Συγχαίρομεν τῷ Ἰωάννῃ Χλωρῷ ἐπὶ τῇ τιμητικῇ ταύτῃ διακρίσει εὐχόμενοι ὅπως τύχῃ καὶ ἄλλων ἀνωτέρων ἐνδείξεων.

—*Ἀφιξις.*—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀφίκετο εἰς Βασιλεύουσαν ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης Ἰάκωβος, ἡγούμενος τοῦ ἐν Μύτιλ. Μετοχίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Η ΟΙΟΝΕΙ ΑΓΧΙΣΤΕΙΑ ΕΚ ΔΙΑΖΥΓΙΟΥ ΚΑΙ Η ΑΓΧΙΣΤΕΙΑ

Ἐπειδὴ πολλαπλοῦν παρίστανται τὰ περὶ κωλυμάτων γάμου θέματα παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἰδίᾳ ἕνεκεν ἐλλείψεως εἰδικῆς μελέτης ἐπὶ τούτων, ὧν ἡ γνῶσις ἀναγκαίως ἀπαιτεῖ τοιαύτην· ἐπειδὴ πολλαχόθεν παρὰ λογίων διατεποέντων καὶ ἀμφιβολίας, ἐξ ὧν προκύπτει ὅτι ὑποπίπτουσιν εἰς σύγχυσιν, παρεκλήθην νὰ παράσχω ἐξηγήσεις καὶ διασαφήσεις περὶ τοῦ ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» (Ἔτος ΙΘ', ἀριθ. 39) δημοσιευθέντος περὶ κωλύματος γάμου, ἕνεκεν ἀγχιστείας ἐκ διαζυγίου· καὶ ἐπειδὴ τὰ θέματα ταῦτα κοινοῦ ἐνδιαφέροντος τυγχάνουσι, συνεπῶς δὲ ἡ περὶ τούτων μελέτη καὶ διδασκαλία κοινωφελὴς ἐστι, διὰ ταῦτα δημοσίᾳ ἀπαντῶ εἰς τὴν κάτωθι ἐγγράφως διατυπωθεῖσάν μοι ἐρώτησιν παρὰ σεβαστοῦ φίλου.

Ἐρώτησις.

Θανούσης τῆς Ἑλένης, συζύγου τοῦ Πέτρου, ὅστις μετ' αὐτῆς ἔσχεν υἱὸν *Θεόδωρον*, ἀκολούθως οὗτος (ὁ Πέτρος) ἦλθεν εἰς κοινωνίαν δευτέρου γάμου μετὰ τῆς χήρας Ἄννης, ἥτις μετὰ τοῦ πρώτου συζύγου της Ἰωάννου (θανόντος) ἔτεκε θυγατέρα *Μαρίαν*. Δύναται ἀκωλύτως ὁ *Θεόδωρος* νὰ συζευχθῇ τὴν *Μαρίαν*;

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» (Ἔτος ΙΘ', ἀριθ. 39) δημοσιευθὲν ὑφ' ὑμῶν, ὅπερ, ὡς δῆλον, ἐφαρμόζεται πληρέστατα καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθότι καὶ ἐνταῦθα ἔχομεν δύο γένη· ἓν γένος ἀφ' ἑνός, πατέρα καὶ υἱὸν (Πέτρον καὶ Θεόδωρον), καὶ ἕτερον γένος ἀφ' ἑτέρου μητέρα καὶ θυγατέρα (Ἄνναν καὶ Μαρίαν) καὶ τοὺς αὐτοὺς βαθμούς, φρονοῦμεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ δεχθῶμεν ἀκώλυτον καὶ τὸν γάμον τοῦτον. Ἄλλως δὲ ἂν κωλύηται οὗτος ἐπόμενον ὅτι κωλύεται καὶ ὁ τῶν προσώπων τῶν ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἀναφερομένων, ἤτοι τοῦ *Μάρκου μετὰ τῆς Θεοδώρας*.

Ἀπάντησις.

Προδήλως ἐπὶ τοῦ προκειμένου διέφυγε τὴν προσοχὴν τοῦ ἐρωτῶντος φίλου ἡ λεπτομέρεια, ἥτις ἀποτελεῖ τὴν οὐσιώδη διαφορὰν τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ τῆς ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἐκτεθείσης περιπτώσεως καὶ τῆς ἐν τῇ ἄνω ἐρωτήσει· συνεπῶς ἐταύτισε ταύτας ὑποπεσὼν εἰς σύγχυσιν ὡς ἐκ τῆς φαινομένης ὁμοιότητος τοῦ διαγράμματος ἑκάστης.

Ἡ λεπτομέρειά ἐστιν ἡ ἑξῆς.

α') Ἐν τῇ περιπτώσει, τῇ ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ» ἐκτεθείσῃ, ἔχομεν δύο πρόσωπα, τὴν *Θεοδώραν* καὶ τὸν *Μάρκον*, μεταξὺ τῶν ὁποίων οὐδεμία συγγενικὴ σχέσις ὑπάρχει· καθότι τὸ γεγονὸς ὅτι τῆς μὲν Θεοδώρας ὁ πατὴρ *Πέτρος*, τοῦ δὲ Μάρκου ἡ μήτηρ *Ἄννα*, ἦσαν ἄλλοτε νόμιμοι σύζυγοι, μετὰ δὲ ταῦτα διαζευχθέντες, ἑκάτερος αὐτῶν συνῆψεν ἕτερον γάμον, καὶ ἐκ μὲν τοῦ γάμου τοῦ Πέτρου μετ' ἄλλης (τῆς Ἑλένης) ἐγεννήθη ἡ *Θεοδώρα*, ἐκ δὲ τοῦ γάμου τῆς Ἄννης μετ' ἄλλου (τοῦ Ἰωάννου) ὁ *Μάρκος*, νομικῶς οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἐπιφέρει εἰς τὴν ἔλλειψιν ὡς ἄνω πάσης συγγενικῆς σχέσεως μεταξὺ αὐτῶν. Ἡ δὲ σχέσις, ἡ ἐκ τοῦ προϋπάρξαντος γάμου τοῦ Πέτρου μετὰ τῆς Ἄννης, διαλυθέντος δὲ διὰ διαζυγίου, ἐστὶ σχέσις οἱονεὶ *ἀγχιστείας ἐκ διαζυγίου*, ἥτις περιορίζεται μόνον μεταξὺ τοῦ διαζευχθέντος συζύγου καὶ τῶν τέκνων τοῦ ἑτέρου, ἅτινα ἀπέκτησεν οὗτος μετὰ τὴν διάζευξιν ἐξ ἄλλου γάμου. Ἑπομένως τοιαύτη σχέσις ὑπάρχει μόνον μεταξὺ τῆς Ἑλένης καὶ τοῦ Μάρκου καὶ μεταξὺ τοῦ Ἰωάννου καὶ τῆς Θεοδώρας[1]. Ὅθεν ὅλως ξένοι καὶ ἀλλότριοι εἰσι

1. «Οὐ δύναμαι λαβεῖν . . . τὴν θυγατέρα τῆς ἀποζευχθείσης μοι γυναικὸς τὴν μετὰ τὴν ἀπόζευξιν τεχθεῖσαν ἐξ ἑτέρου ἀνδρός» Ἀρμεν. Δ' ζ', 12.

πρὸς ἀλλήλους ἡ Θεοδώρα καὶ ὁ Μάρκος. Συνεπῶς ἀκωλύτως συνάπτονται οὗτοι εἰς νόμιμον γάμον.

β') Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει, ἔχομεν δύο πρόσωπα, *Θεόδωρον* καὶ *Μαρίαν*, συνδεόμενα διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς ἀγχιστείας, ἢ δι*γενείας*, ὡς ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ αὐτῆς συνάγεται. «Ἀγχιστεία ἐστὶν ἡ σχέσις τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων, πρὸς τοὺς ἐξ αἵματος συγγενεῖς τοῦ ἑτέρου συζύγου». Ἐξ αἵματος συγγενὴς τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων Πέτρου ἐστὶν ὁ υἱός του Θεόδωρος· τοῦ δὲ ἑτέρου συζύγου τῆς Ἄννης, ἐξ αἵματος συγγενὴς ἐστὶν ἡ Μαρία. Κατὰ δὲ τοὺς περὶ τῶν βαθμῶν τῆς ἀγχιστείας ὑπολογισμούς, ὁ Θεόδωρος πρὸς τὴν συμπρογονήν του Μαρίαν ἐστὶν ἀγχιστεὺς *δευτέρου βαθμοῦ*.

Τῆς ἀγχιστείας δὲ οὔσης κωλύματος γάμου μέχρι τοῦ πέμπτου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου, κατά τινας δὲ καὶ πέραν τούτου, μετὰ διαστίξεών τινων, δὲν δύναται ὁ *Θεόδωρος* νὰ συζευχθῇ τὴν *Μαρίαν*.

Ἐν διαγράμμασιν αἱ ἄνω δύο περιπτώσεις παρίστανται ὡς ἑξῆς.

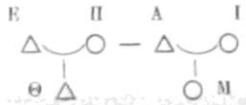

Ὁ Πέτρος (Π) μετὰ τὴν διάζευξίν του ἀπὸ τῆς Ἄννης (Α), ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τῆς Ἑλένης (Ε) καὶ ἀπέκτησε μετ' αὐτῆς τὴν Θεοδώραν (Θ).—Ἡ δὲ Ἄννα (Α) μετὰ τὴν διάζευξίν της ἀπὸ τοῦ Πέτρου (Π) ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τοῦ Ἰωάννου (Ι) καὶ ἀπέκτησε τὸν Μάρκον (Μ).

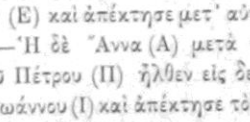

Τῆς Ἑλένης (Ε), ἥτις μετὰ τῆς συζύγου της Πέτρου (Π) ἀπέκτησε τὸν Θεόδωρον (Θ), θανούσης, ὁ Πέτρος ἦλθεν εἰς δεύτερον γάμον μετὰ τῆς Ἄννης (Α), χήρας τοῦ Ἰωάννου (θανόντος), μεθ' οὗ αὕτη ἀπέκτησε τὴν Μαρίαν (Μ).

Ἐκ τε τῶν ἄνω διαγραμμάτων καὶ τῶν λεχθέντων δείκνυται, ὅτι ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιστάσεσιν ἔχομεν, ἀφ' ἑνὸς μὲν πατέρα καὶ θυγατέρα (ἢ υἱόν), ἀφ' ἑτέρου δὲ μητέρα καὶ υἱὸν (ἢ θυγατέρα). Ἀλλ' ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν καταφανής ἐστιν ἐν τοῖς ἑξῆς.

Ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἔχομεν γαμικὸν δεσμὸν (τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Ἄννης), *λυθέντα διὰ διαζυγίου*, καταλείποντος σχέσιν υἱονεὶ ἀγχιστείας, ἥτις ὑφίσταται μόνον μεταξὺ τοῦ διαζευχθέντος συζύγου καὶ τῶν τέκνων τοῦ ἑτέρου, ἅτινα ἀπέκτησεν οὗτος μετὰ τὴν διάζευξιν μετ' ἄλλου ὡς προείρηται.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἔχομεν *ὑφιστάμενον νόμιμον* γάμον (τοῦ Πέτρου καὶ τῆς Ἄννης), ὧν τὰ προϋπάρχοντα τοῦ γάμου τούτου τέκνα διὰ τούτου εἰσὶ συμπρογονοί, συνεπῶς ἀγχιστεῖς δευτέρου βαθμοῦ.

Πρόδηλον δ' ὅτι ἡ φαινομένη μικρὰ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ λαβόντος χώραν διαζυγίου ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει καὶ τοῦ ὑφισταμένου νομίμου γάμου ἐν τῇ δευτέρᾳ, μάλιστα ἐν τοῖς διηγράμμασι καὶ ἡ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσι ταὐτότης ἀφ' ἑνὸς μὲν πατρὸς καὶ θυγατρὸς (ἢ υἱοῦ), ἀφ' ἑτέρου δὲ μητρὸς καὶ υἱοῦ (ἢ θυγατρὸς), ἐπιφέρει τὴν σύγχυσιν.

Ἐν Ταταούλοις, 27 Ὀκτωβρίου 1899.

† Ὁ Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ*

Παρέχεται δὲ ἡ ἄφεσις *τῷ μετανοοῦντι τότε*, ὅταν εἰλικρινῶς καὶ μετὰ σταθερᾶς τῆς γνώμης καὶ ἀποφάσεως, ἅμα δὲ καὶ μετὰ ζώσης καὶ ἐνθέρμου πίστεως εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ στερρᾶς ἐλπίδος ἐπὶ τῇ εὐσπλαγχνίᾳ καὶ ἀξιομισθίᾳ αὐτοῦ ἀνανήψῃ ἐκ τῶν πεπραγμένων, κατανυγεὶς καὶ συντριβεὶς τὴν καρδίαν, καὶ μεταβάλῃ ὅλως βίον ρυθμίσας αὐτὸν συνῳδὰ τοῖς θείοις παραγγέλμασιν. «Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας» (Πράξ. γ'. 19). «Μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μὴ ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς». (Ἀποκαλ. β'. 5). Ἄλλως οὐδόλως ὠφελεῖ ἡ μεταμέλεια γιγνομένη ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ μὴ ἡ πραττομένη ἁμαρτία ἐπιφέρῃ σωματικὴν ἀσθένειαν καὶ βλάβην, ὑλικὴν ζημίαν, ἢ ἠθικὴν προσβολήν, ἢ καὶ αἰσχύνην καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ τοιαύτη μετάνοια ἀνωφελὴς ἐν τῇ θεολογίᾳ ἀκούεται. Ἐντελὴς δὲ μετάνοια δὲν λογίζεται οὐδ' ἐκείνη, ἥτις προέρχεται ἐκ τοῦ φόβου μὴ ὁ ἁμαρτάνων ἕνεκα τῶν αἰσχρῶν αὐτοῦ πράξεων λάβῃ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ δι' αἰωνίου κολάσεως.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 406—408.

Ἀλλ' ἀληθής, βεβαία καὶ τελεία μετάνοιά ἐστιν ἐκείνη, ἥτις προέρχεται ἐκ συντετριμμένης καρδίας, ὡς ἡ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, προσπεσόντος εἰς τοὺς πόδας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ εἰπόντος «Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν Οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου». (Λουκ. ε'. 18—20· καὶ ἡ τοῦ Τελώνου, «ὃς, μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι· ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων· ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ» (Λουκ. ιη'· 13), καὶ ἐκ τῆς συναισθήσεως, ὅτι ἡ πραχθεῖσα βδελυρὰ ἁμαρτία ἐστὶν ὕβρις ἀπέναντι τοῦ παναγίου Θεοῦ καὶ καταφρόνησις, ἣν (ἁμαρτίαν) ὅλη ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ἀποστρέφεται καὶ βδελύσσεται ὁ μετανοῶν ἐξ αἰδοῦς καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸν καὶ τοὺς διαλογισμοὺς ἡμῶν γινώσκοντα παντεπόπτην καὶ πανάγιον Θεὸν καὶ οὐχὶ ἐκ φόβου μὴ τὴν πρέπουσαν ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ λάβῃ τιμωρίαν, καὶ ἣν μισῶν καὶ ἀποτροπιαζόμενος ἐξ ἀγάπης ἀγνῆς πρὸς τὸν παντοχοῦ παρόντα παυπερτέλειον Θεὸν ἀποφασίζει ἀμετακλήτως καὶ μετὰ στερρᾶς τῆς γνώμης καὶ προαιρέσεως ὑπισχνεῖται, ὅτι εἰς τὸ μέλλον οὐδέποτε θέλει πράξῃ πρᾶξιν ἀντιβαίνουσαν τῷ ἁγίῳ τοῦ Θεοῦ θελήματι.

Τοιαύτη εἰλικρινὴς μετάνοια, προερχομένη ἐκ διαθέσεως ἀμετακλήτου τοῦ ἐπανορθῶσαι τὸν βίον ἐν τῷ μέλλοντι ποιεῖ τὸν μετανοοῦντα ἀπὸ ἐχθροῦ φίλον τῷ Θεῷ καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίου καθίστησιν αὐτὸν οἰκεῖον καὶ προσφιλέστατον αὐτῷ, πλὴν ἡ τοιαύτη μετάνοια καὶ τὰ ἤθη αὐτοῦ διορθοῖ καὶ ρυθμίζει καὶ νέον αὐτῷ βίον ἐγκαινίζει τῇ τῆς θείας χάριτος πάντοτε ἐνισχύσει. Καὶ τοιαύτην ὄντως θέλει τὴν μετάνοιαν ἡμῶν καὶ αὐτὸς ὁ ἐπὶ ταῖς κακίαις τῶν ἀνθρώπων μετανοῶν πολυεύσπλαγχνος Κύριος.

«Ἐπιστράφητε πρός με ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ ἐν νηστείᾳ, καὶ ἐν κλαυθμῷ, καὶ ἐν κοπετῷ, καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν. Καὶ ἐπιστράφητε πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστί, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος, καὶ μετανοῶν ἐπὶ τῇ κακίας» (Ἰωήλ. β' 12—13). Ἐπὶ τῇ μετανοίᾳ δὲ τοῦ ἁμαρτωλοῦ χαίρουσι χαρὰν ἀνεκλάλητον καὶ αὐτοὶ οἱ οὐράνιοι Ἄγγελοι «χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν Ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι (Λουκ. ιε' 10).

Ἀλλὰ πλὴν τῆς ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις συντριβῆς τοῦ μετανοοῦντος καὶ τῆς σταθερᾶς ἀποφάσεως τοῦ μηκέτι ἁμαρτάνειν ἐν τῷ μέλλοντι προσαπαιτεῖται καὶ ἡ ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ Πατρὸς ἐκδήλωσις τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ὡς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὥρισται, καθότι κατὰ παλαιὸν αὐτῆς θεσμόν, ὅπως ἡ πίστις ἡ ἀληθὴς δέον ἵνα ἐκφαίνηται καὶ δι' ἔργων ἐξωτερικῶν, ἵνα ᾖ τελεία, οὕτω καὶ ἡ ἀληθὴς μετάνοια δὲν πρέπει ἵνα ᾖ ἐσωτερικὴ μόνον κατάστασις τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ δέον καὶ ἐξωτερικῶς διὰ τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως ἵνα ἐκδηλῶται. Εἶναι λοιπὸν ἡ ἱερὰ Ἐξομολόγησις συμπλήρωμα τοῦ μυστηρίου τῆς Μετανοίας ἀναπόφευκτον, ἧς ἄνευ καὶ ἡ ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν δὲν παρέχεται τῷ μετανοοῦντι, διότι ὁ πνευματικὸς Πατήρ, ᾧ τινι ἐχορηγήθη ἡ ἄδεια ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀφιέναι τὰς ἁμαρτίας τοῦ μετανοοῦντος χριστιανοῦ ἀναλόγως τῆς μετανοίας, ἣν οὗτος ἐπιδείκνυσι καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐνοχῆς αὐτῶν, καὶ τοῦ μὴ ἀφιέναι, ἀλλὰ κρατεῖν αὐτάς, συνῳδὰ τῷ βάρει καὶ τῷ μεγέθει αὐτῶν, ἂν μὴ λάβῃ γνῶσιν πρότερον τῶν ἁμαρτημάτων τοῦ μετανοοῦντος ἐν τῷ τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως μυστηρίῳ δὲν δύναται καὶ νὰ ἀπολύσῃ τὸν μετανοοῦντα χριστιανὸν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ.

Ὁ βουλόμενος ὅθεν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ λαβεῖν τελείαν ἄφεσιν πρέπει πρὸς τῇ εἰλικρινεῖ μετανοίᾳ, τῇ ἐκδηλουμένῃ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς καταστάσεως τῆς ψυχῆς, ἵνα προσέλθῃ καὶ τῷ πνευματικῇ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ καθυποβάλῃ αὐτῷ τὰ παρ' αὐτοῦ πεπραγμένα καὶ οὕτω λήψεται, εἰλικρινῶς ἐξομολογούμενος, τελείαν τὴν λύσιν καὶ ἄφεσιν τῶν ἀπροφασίστως ἐξομολογηθέντων πλημμελημμάτων αὐτοῦ διὰ τοῦ ἱερέως παρὰ τοῦ Θεοῦ, τοιαύτην ἐπιταγὴν τοῖς ἀποστόλοις αὐτοῦ πρῶτον, καὶ τοῖς τούτων διαδόχοις μετ' ἔπειτα δόντος (Ματθ. ιη'. 18 Ἰωαν. κ'. 23).

Παριστάμενος λοιπὸν ὁ ἐξομολογούμενος ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ Πατρός, ἐπέχοντος θέσιν ἀντιπροσώπου τοῦ παντεπόπτου καὶ παντογνώστου Θεοῦ, ἀκράδαντον πεποίθησιν ὀφείλει ἔχειν, ὅτι καὶ τὰ βαρύτερα τῶν ἁμαρτημάτων, ἂν διεπράξατο, θέλει διὰ τῆς ἀληθοῦς Μετανοίας καὶ στερρᾶς γνώμης καὶ προαιρέσεως τοῦ ἀποστῆναι τελέως ἀπὸ τοῦ κακοῦ, λάβῃ τὴν ἄφεσιν αὐτῶν παρὰ τοῦ Πανοικτίρμονος καὶ φιλευσπλάγχνου Θεοῦ, «τοῦ θέλοντος πάντας σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν», διὰ τοῦ ἱερέως· «ὥσπερ γὰρ ὁ βουλόμενος, λέγει ὁ

Μέγας Ἀθανάσιος, φωτίζεται τῇ τοῦ Πνεύματος χάριτι, οὕτω καὶ ὁ μετανοῶν διὰ τοῦ ἱερέως λαμβάνει τὴν ἄφεσιν χάριτι Χριστοῦ) Κατὰ Ναναται. Τεμαχ. ἐν Γαλάνδ. Ε΄ 223). Καὶ ὄντως λαμβάνει ταύτην πληρέστατα, ἐὰν εἰλικρινῶς ὁμολογήσῃ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ μετὰ σταθερᾶς τῆς ἀποφάσεως ἀπόσχῃ τοῦ λοιποῦ ἀπὸ πάσης πράξεως ἀπαδούσης τῇ θείᾳ βουλῇ καὶ θελήσει, ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ ἠγαπημένος τοῦ Σωτῆρος μαθητὴς λέγει· «ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας» (Α΄. α΄. 9).

Ἀλλὰ ἡ Ἐξομολόγησις τοῦ εἰς τὸν πνευματικὸν Πατέρα προσερχομένου χριστιανοῦ δέον ἵνα ᾖ εἰλικρινής, ἀληθὴς καὶ ἀπροφάσιστος, καθότι ἄλλως παροργίζει μᾶλλον τὸν Θεὸν καὶ ἀποστερεῖ ἑαυτὸν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ συγγνώμης καὶ τῆς τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ ἀφέσεως.

Εἰλικρινὴς δὲ καὶ ἀληθὴς Ἐξομολόγησίς ἐστιν ἐκείνη, ἥτις προέρχεται ἐξ αὐτῆς τῆς καρδίας τοῦ μετανοοῦντος ἀνθρώπου, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς προφορᾶς λέξεών τινων, ἐξερχομένων μόνον ἐκ τῶν χειλέων. Τελεία Ἐξομολόγησίς ἐστιν ἐκείνη, ἥτις προέρχεται ἐξ αὐτῶν τῶν σπλάγχνων τοῦ ἐξομολογουμένου καὶ γίνεται μετὰ συντετριμμένης καὶ τεταπεινωμένης καρδίας ἄνευ προφάσεων, αἰδοῦς καὶ αἰσχύνης «Περὶ τῆς ψυχῆς σου μὴ αἰσχυνθῇς, λέγει ὁ Σειράχ, ἐστὶ γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν καὶ ἐστὶν αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις» (κεφ. δ΄.), καὶ τῆς συναισθήσεως τοῦ ἐξομολογουμένου, ὅτι ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ διατελῶν παροργίζει τὸν Πανάγαθον Θεόν, καὶ ἐξυβρίζει ἐν ταύτῃ ἐντρυφῶν τὴν ἐν αὐτῷ ἐνυπάρχουσαν θείαν εἰκόνα.

Ἡ αἰδὼς πρέπει νὰ καλύπτῃ τὸ πρόσωπον ἡμῶν πρὶν ἢ ἁμαρτήσωμεν, πρὶν ἢ προσβάλωμεν τὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν τιμὴν τοῦ πλησίον ἡμῶν, καὶ οὐχὶ ὅταν ἱστάμεθα ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ Πατρὸς ἐκ συστολῆς νὰ μὴ ὁμολογῶμεν τὰς αἰσχρὰς ἡμῶν πράξεις εἰς αὐτόν, τὸν δυνάμενον διὰ καταλλήλων φαρμάκων θεραπεῦσαι τὴν ἐξ ἧς πάσχομεν πνευματικὴν νόσον. Καθὼς ὅταν προσερχώμεθα εἰς τὸν τοῦ σώματος ἰατρόν, τὸν δυνάμενον θεραπεῦσαι τὸ σῶμα ἡμῶν ἄνευ συστολῆς καὶ αἰδοῦς λέγομεν αὐτῷ τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν, καὶ δεικνύομεν τὸ πάσχον μέρος, ὅπου δήποτ' αὐτὸ ὑπάρχει, διότι ἄλλως καθίσταται ἀδύνατος ἡ θεραπεία, μάλιστα δὲ ἂν ἐκ συστολῆς δὲν δείξωμεν τὴν πληγήν, εἶναι πολὺ πιθανὸν ἢ μᾶλλον βέβαιον ἐξ αὐτῆς ταύτης ν' ἀποθάνωμεν· οὕτω καὶ ὅταν προσερχώμεθα εἰς τὸν τῆς ψυχῆς ἰατρόν, τὸν δυνάμενον θεραπεῦσαι τὰς ἀσθενείας τῆς ψυχῆς ἡμῶν πρέπει νὰ ὁμολογῶμεν, ἄνευ ἐντροπῆς, ἀλλὰ μετὰ δακρύων καὶ κατανύξεως καὶ συντριβῆς τῆς καρδίας, πάσας ἡμῶν τὰς πεπραγμένας ἁμαρτίας καὶ τὰς περιστάσεις, καθ' ἃς ἐπράξαμεν αὐτάς, καὶ τὸν ἀριθμόν, καὶ τὸ εἶδος καὶ τὸ βάρος καὶ μέγεθος καὶ τὸν τόπον καὶ χρόνον καθ' ὃν ἡμάρτομεν καὶ τὰς ἀφορμὰς καὶ αἰτίας, αἵτινες παρεκίνησαν ἡμᾶς εἰς τὸ ἁμαρτῆσαι, ἄνευ ὅμως προφάσεων καὶ αἰτιολογιῶν, ἵνα ὁ τῆς ψυχῆς ἰατρὸς ποιησάμενος διάγνωσιν ἐπιφέρῃ τὴν κατάλληλον συμβουλὴν καὶ ὁδηγίαν καὶ ἐπιδῷ τὸ ἁρμόδιον φάρμακον πρὸς θεραπείαν. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας διδάσκαλοι παραβάλλουσι τὴν ἐξομολόγησιν πρὸς τὴν ἰατρικὴν τέχνην. «Ἡ ἐξαγόρευσις, λέγει Ἀναστάσιος ὁ Σιναΐτης, ἐν ἐρωτ. καὶ ἀποκρ. στ΄· ἡ ἐξαγόρευσις τῶν ἁμαρτημάτων τοιοῦτον ἔχει τὸν λόγον, οἷον ἔχει ἡ ἐπίδειξις τῶν σωματικῶν παθῶν. Ὡς οὖν τὰ πάθη τοῦ σώματος οὐ πᾶσιν ἀποκαλύπτουσιν ἀνθρώποις, οὐδὲ τοῖς τυχοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς ἐμπείροις τῆς τούτων ἐπιμελείας καὶ θεραπείας· οὕτω καὶ ἡ ἐξαγόρευσις τῶν ἁμαρτημάτων ὀφείλει γίνεσθαι ὑπὸ τῶν δυναμένων θεραπεύειν κατὰ τὸ γεγραμμένον «ὑμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζετε (Ρωμ. ιε΄. 1) τουτέστιν, αἴρετε διὰ τῆς θεραπείας». Ἂν δὲ δὲν ὁμολογήσωμεν εἰλικρινῶς πάσας ἡμῶν τὰς πνευματικὰς ἀσθενείας ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ ἰατροῦ καὶ δὲν ἀπόσχωμεν ἀπὸ τῶν πλημμεληθέντων ἀδύνατόν ἐστιν ἵνα λάβωμεν τὴν θεραπείαν τελείαν. Ἡ ἐξομολόγησις τούτων καὶ ὁ ἔλεγχος ἔμπροσθεν μόνον τοῦ πνευματικοῦ πατρός ἐστι σωτήριος, ἅμα καὶ φιλάνθρωπος, ἡ δ' ἀπόκρυψις τῶν πλημμεληθέντων καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ νόσον προξενεῖ ἀνίατον. «Κακία σιωπηθεῖσα νόσος ὕπουλός ἐστι τῇ ψυχῇ· ὡς οὖν οὐκ ἂν εἴποιμεν ἐνεργέτην τὸν κατακλείοντα τῷ σώματι τὰ ὀλέθρια, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν δι' ὀδύνης καὶ ἀμυξεως εἰς τὸ φανερὸν ἕλκοντα, ὥστε διὰ τῆς τοῦ πάθους φανερώσεως εὔγευστον ὑπάρξαι τὸν τρόπον τῆς θεραπείας· οὕτω δῆλον, ὅτι τὸ κρύπτειν ἁμαρτίαν συγκατασκευάζειν ἐστὶ τῷ νοσοῦντι τὸν θάνατον»(Ἁγ. Ἰωάν. Δαμασκ. Ἱερ. Παραλλ. τόμ. Γ΄· σελ. 153)·

Ἡ ἐξομολόγησις δὲ δὲν πρέπει νὰ γίνηται καὶ κατὰ τύπους μόνον καὶ ἐκ συνηθείας, ὡς οἱ πολλοὶ τοῦτο ποιοῦσι, χωρὶς οὐδεμία ἀποχὴ νὰ γένηται καὶ ἀποστροφὴ ἀπὸ τῶν διαπραχθέντων ἁμαρτημάτων, ἀλλ' οὐδὲ πρέπει νὰ προσέρχηται ὁ ἐξομολογούμενος παρὰ τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ βήματος καθ' ἣν ὥραν μέλλει ἵνα μεταλάβῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ ἐπιμένῃ ἵνα ἀναγνώσῃ ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς τὴν συγχωρητικὴν εὐχήν,ἥτις μόνη οὐδεμίαν ἐξαγνιστικὴν δύναμιν ἔχει, τοὐναντίον μάλιστα μεγαλειτέραν τὴν κατάκρισιν ἐπισύρει διότι οὐδεμία ἐκ τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως τῆς εὐχῆς ὠφέλεια προκύπτει, ἢ μόνον ψυχικὴ βλάβη ἀνυπολόγιστος, ἀλλ' ὡς εἴπομεν, πρέπει νὰ γίνηται ἡ ἐξομολόγησις μετὰ στερρᾶς τῆς γνώμης καὶ ἀποφάσεως, ὅτι διηνεκῶς ἐν τῷ μέλλοντι θέλομεν ἀπέχει ἀπὸ πάσης βδελυρᾶς ἁμαρτίας, ἄλλως οὐδὲν κερδαίνομεν, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, εἰμὴ πόνους καὶ ταλαιπωρίας· «ὁ γὰρ ἀπολούμενος, καὶ τῷ αὐτῷ πάλιν ἐγκυλινδούμενος βορβόρῳ καὶ ὁ καθαιρῶν πάλιν ὅπερ ᾠκοδόμησε, καὶ οἰκοδομῶν πάλιν, ἵνα καθέλῃ, οὐδὲν κερδαίνει πλέον, ἀλλ' ἢ τὸ περιττὰ πονεῖσθαι καὶ ταλαιπωρεῖν».

Παριστάμενοι δὲ ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς δὲν πρέπει λόγῳ μόνον ἵνα ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ὡς ὁ Ἰούδας, ὅστις μόνον διὰ τοῦ λόγου ἐξωμολογήθη εἰπὼν «ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον ... καὶ ῥίψας τὰ τριάκοντα ἀργύρια ἐν τῷ Ναῷ, ἀνεχώρησε καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο» (Ματθ. κζ'. 4—5)· «καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ» (Πραξ. α'. 18), διότι ἡ τοιαύτη ἐξομολόγησις οὐδὲν ἄλλο ἐστί, κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, εἰμὴ ἀργολογία· «ὅταν τις ἐξομολογῆται, λέγει, καὶ οὐ διορθοῦται, ἀργὸς ὁ λόγος». Ἀλλὰ πρέπει ἵνα μετανοῶμεν, ὡς ὁ Πέτρος, ὅστις, καίπερ ἀρνησάμενος τὸν Χριστὸν τρὶς εἰπὼν «οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον» ἔλαβε καὶ αὖθις τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν καὶ τιμὴν διὰ τοῦ «βόσκε τὰ ἀρνία μου, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου» (Ἰωαν. κα'. 16—17). Διοτι ἀκούσας τῆς φωνῆς τοῦ ἀλέκτορος συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀναλογιζόμενος τὸ μέγα αὐτοῦ πταῖσμα, τὴν τρίτην ἄρνησιν, «ἐξῆλθεν ἔξω καὶ ἔκλαυσε πικρῶς» (Ματθ. κστ'. 75).

Μάλιστα δὲ ὑπάρχει παράδοσις, ὅτι ὁσάκις ἤκουε τῆς φωνῆς ἀλέκτορος ἀνελύετο ὅλος εἰς πικρότατα δάκρυα συλλογιζόμενος τὴν ἁμαρτίαν, ἣν ἔπραξεν, ἀρνησάμενος τὸν Χριστόν. Τοιαύτη μετάνοια, τοιαύτη ἐξομολογησίς ἐστιν ἀληθής, εἰλικρινής, τελεία καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστος καὶ εὐπρόσδεκτος· «καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει» (Ψαλ. ν.)

Καλὸν δὲ καὶ θεάρεστον τὸ μηδὲ ποσῶς ἁμαρτάνειν, ἀλλ' ὁσάκις, ὡς ἄνθρωποι φοροῦντες σάρκα καὶ οἰκοῦντες τὸν κόσμον, περιπίπτομεν εἰς ἁμαρτίαν τινά, δέον ἵνα συνερχώμεθα εἰς ἑαυτούς, ὡς ὁ Δαυίδ, ὅστις μολονότι διπλοῦν διεπράξατο ἁμάρτημα, φόνον δηλαδὴ καὶ μοιχείαν, ἐπειδὴ ἐξωμολογήθη δημοσίᾳ «τὴν ἀνομίαν μου, λέγει, ἐγνώρισα, καὶ τὴν ἁμαρτίαν μου οὐκ ἐκάλυψα» (Ψαλ. λα'.) ἔλαβε τὴν συγχώρησιν παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ προφήτου Νάθαν εἰπόντος «ἀφεῖλε Κύριος τὴν ἁμαρτίαν σου» καὶ διορθῶμεν διὰ τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως τὸν βίον ἡμῶν.«Τὸ μὲν οὖν ἄμεινον, λέγει ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶσσαν, τὸ μηδὲ ὅλως ἁμαρτάνειν, τὸ δὲ μετ' ἐκεῖνο, ἁμαρτάνοντας αἰσθάνεσθαι καὶ διορθοῦσθαι».

Πρέπει λοιπὸν οἶκοι εὑρισκόμενοι ν' ἀναπολῶμεν πρῶτον εἰς τὴν μνήμην ἡμῶν πάσας τὰς ὑφ' ἡμῶν πεπραγμένας ἁμαρτίας, καὶ εἶτα προσερχόμενοι τῷ τῆς ψυχῆς ἰατρῷ ἐν κατανύξει καρδίας νὰ καθυποβάλλωμεν τῇ κρίσει αὐτοῦ τὰ ὑφ' ἡμῶν πλημμεληθέντα, καὶ οὕτω ἐπικαμπτομένης τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ φιλανθρώπου καὶ φιλευσπλάγχνου Θεοῦ, λαμβάνομεν διὰ τοῦ ἱερέως παρ' αὐτοῦ τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων ἡμῶν, οὖσαν καὶ τῷ Θεῷ δεκτὴν καὶ εὐπρόσδεκτον, κατὰ τὸν ἅγιον Κυπριανόν, ὅστις προτρεπόμενος τοὺς ἁμαρτάνοντας, ἵνα ἐν ὅσῳ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ εὑρίσκονται, ἐξομολογῶνται τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐπιφέρει· «Παρακαλῶ ὑμᾶς ἀγαπητοί, ἐξαγορεύσατε τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἐν ὅσῳ εἶσθε ἔτι ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἔνθα ἡ ὑπὸ τοῦ ἱερέως χορηγουμένη ἄφεσις τῶν ἁμαρτιῶν εἶναι καὶ τῷ Θεῷ δεκτὴ καὶ εὐπρόσδεκτος» (περὶ πεπτωκότων κεφ. 28, 29). Ἀνάγκη ὅθεν ἀναπόδραστος ἵνα πρὸς τελείαν τῶν παραπτωμάτων ἡμῶν ἄφεσιν καὶ συγγνώμην διαρρυθμίσωμεν μετὰ τὴν ἀληθῆ μετάνοιαν καὶ ἀπροφάσιστον ἐξομολόγησιν, τὸν βίον ἡμῶν συμφώνως πρὸς τὰ θεῖα τοῦ φιλανθρώπου καὶ φιλευσπλάγχνου Θεοῦ ἐντάλματα καὶ πρὸς τὰ ῥήματα τοῦ θείου Χρυσοστόμου, ἐγγυωμένου περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, τῶν πραχθεισῶν μέν, ἀλλὰ μὴ εἰς τὸ μέλ-

λον ἐπαναληφθησομένων μετὰ τὴν εἰλικρινῆ τούτων ἐξομολόγησιν· «Ἀπόστηθι, λέγει, τῆς ποιηρίας, παῦσαι τῆς κακίας· ἐπιλαβοῦ τῆς ἀρετῆς, καὶ ὑπόσχου μηκέτι αὐτὰ ποιεῖν καὶ ἀρκεῖ τοῦτο πρὸς ἀπολογίαν, ἐγὼ μαρτύρομαι καὶ ἐγγυῶμαι, ὅτι τῶν ἁμαρτανομένων ἕκαστος ἂν ἀποστὰς τῶν προτέρων κακῶν, ὑπόσχηται τῷ Θεῷ μηκέτι αὐτῶν ἅψασθαι, οὐδὲν ἕτερον ὁ Θεὸς ζητεῖ πρὸς ἀπολογίαν, φιλάνθρωπος γάρ ἐστι καὶ ἐλεήμων, καὶ καθ' ἅπερ ἡ ὠδύνουσα ἐπιθυμεῖ τοῦ τεκεῖν, οὕτω καὶ αὐτὸς ἐπιθυμεῖ τὸν ἔλεον ἐκχεῖν τὸν ἑαυτοῦ». Καὶ τοσούτῳ ἀναγκαία ἐστὶν ἡ εἰλικρινὴς μετάνοια καὶ ἐξομολόγησις, καθ' ὅσον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἀνοίγονται αἱ βίβλοι τῶν πράξεων ἡμῶν ἀγαθῶν καὶ πονηρῶν, ἃς καθ' ὅλην ἡμῶν τὴν ζωὴν ἐπράξαμεν, καὶ ἀναλόγως αὐτῶν θέλομεν κριθῆ, ὡς ἐν τῇ θείᾳ ἀποκαλύψει τοῦ Ἰωάννου ἀναφέρεται· «Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, μικροὺς καὶ μεγάλους, ἑστῶτας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ βιβλία ἠνεῴχθησαν καὶ βιβλίον ἄλλο ἠνεῴχθη, ὅ ἐστι τῆς ζωῆς, καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν» ... «καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς» (κεφ. κ' 12 καὶ 15)· ἐκ τῶν πράξεων ἡμῶν τῶν πονηρῶν, τῶν ἐν τῷ ἑνὶ βιβλίῳ γεγραμμένων, ὅπερ καὶ πρῶτον ἀνοιγήσεται ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ θέλουσιν ἀπολειφθῆ ἐκεῖναι μόνον, ἃς ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρός, ἀντιπροσωπεύοντος αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐξωμολογήθημεν ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ μετὰ συντριβῆς τῆς καρδίας καὶ ἃς δὲν ἐπράξαμεν πλέον καθ' ὅλην ἡμῶν τὴν ζωήν, δι' αὐτὰς δὲ οὐδὲ λόγον θέλει ζητήσῃ ὁ φιλάνθρωπος καὶ πανοικτίρμων Θεός, ὡς ὁ θεῖος Χρυσόστομος βεβαιοῖ ἡμᾶς λέγων· «ὅταν γὰρ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ διὰ τῆς ἐξομολογήσεως ἀπονίψασθαι τὰ πλημμελημένα δυνηθῶμεν, ἄπιμεν ἐκεῖ καθαροὶ τῶν ἁμαρτημάτων» ἀρκεῖ μόνον ἡ ἐξομολόγησις ἵνα ᾖ ἀληθὴς καὶ τελεία καὶ ἡ ἀπόφασις σταθερά, ὅτι δὲν θέλομεν πράξει τὰ αὐτὰ ἢ καὶ ἔτι χείρονα ἐν τῷ μέλλοντι, διότι τότε ἀλλοίμονον εἰς ἡμᾶς,, πῶς ἀπολογησόμεθα ;

[ἀκολουθεῖ]

Χριστοφόρος Ι. Ἰσπρίτης

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, διατελῶν, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε', ἐν τῇ ἐπὶ τούτῳ αἰθούσῃ αὐτοῦ τῇ 14 τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς συνεκρότησε γενικὴν συνέλευσιν τῶν μελῶν αὐτοῦ, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ ταμικοῦ αὐτῆς προέδρου σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Πελαγονίας (τότε Σκοπίων) Ἀμβροσίου ἡ κατωτέρω δημοσιευομένη ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ λῆξαν συλλογικὸν ἔτος πεπραγμένων, περιλαμβάνουσα καὶ τὰς ἐργασίας τῆς κατὰ τὸ 1895 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Ζ'. Ἱδρυθείσης Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς. Τῆς συνελεύσεως ταύτης μετέσχον πολλοὶ ἱεροψάλται καὶ μουσικολόγοι, ἐν οἷς καὶ ὁ περὶ τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν προσφόρως ἀσχολούμενος κ. Thibaut, ὃς καὶ ἔκτακτον μέλος τοῦ Συλλόγου ἐξελέγη.

Δημοσιεύοντες τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐπαγγέλλομεν τῷ ἀναγνώστῃ τὰ κρίνῃ περὶ τῆς πορείας καὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συλλόγου τούτου.

Ἰδοὺ αὕτη :

Φίλοι ἑταῖροι,

Εὐδοκίᾳ τοῦ παναγάθου Θεοῦ, εὐλογίαις τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἀόκνῳ καὶ ἐνδελεχεῖ μερίμνῃ καὶ προστασίᾳ τοῦ ἀνωτάτου προστάτου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῖν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου κυρίου Κωνσταντίνου τοῦ ἀπὸ Ἐρέτου, ζήλῳ ἀξιοζηλώτῳ τῶν μελῶν τοῦ προεδρείου καὶ εὐγενεῖ ἀμίλλῃ τῶν ἀποτελούντων τὸν Σύλλογον μουσοφίλων μελῶν, διανύσαντες αἰσίως τὸ πρῶτον τοῦτο ἔτος τοῦ ἡμετέρου Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, καθήκον ἡγεῖται τὸ προεδρεῖον αὐτοῦ δι' ἐμοῦ νὰ δῷ λόγον τῶν πεπραγμένων τῷ Συλλόγῳ κατὰ τὰ ἐν εὐνομουμέναις πολιτείαις ἰσχύοντα καὶ τοῖς φιλοπροόδοις σωματείοις κρατοῦντα· ἵνα δὲ μὴ τὸ προεδρεῖον ἐλεγχθῇ περιαυτολογοῦν καὶ εἰς ἀσήμαντά τινα σημασίαν ἀποδιδόν, οὕτω δὲ τὴν εὐμενῆ ψῆφον θηρεῦον, διὰ ταῦτα ἁπλῶς Ἱστορικὴν τῶν πεπραγμένων τῷ Συλλόγῳ θέλω ποιήσει ὑμῖν.

Κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1895 ὁ τότε τοὺς οἴακας τοῦ οἰκουμενικοῦ Θρόνου διακατέχων Πανιερώτατος πρώην Κωνσταντινουπόλεως κὺρ Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Λέρου καὶ Καλύμνου ζήλῳ καὶ μερίμνῃ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἐμφορούμενος συνέστησεν ἐπιτροπὴν μουσικὴν ἀποτελουμένην ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου τότε Λήμνου κὺρ Ἀθανασίου ὡς προέδρου, τῶν κ. κ. Γ. Βιολάκη α' ψάλτου τῆς

Μεγάλης Ἐκκλησίας, Ἀριστείδου Νικολαΐδου Λαμπαδαρίου, Ἀνδρ. Σπαθάρη, Γ. Παπαδοπούλου, Νηλέως Καμπάδου, Ε. Παπαδοπούλου, πανοσιωτάτου Θεοδώρου Μαντζουρανῆ, ἱερολογιωτάτου Γενναδίου Θέμελι, Κ. Ψάχου, Μάρκου Βασιλειάδου, Γ. Παχτίκου, Ν. Παγανᾶ, Γ. Πρωγάκη, Μ. Παρανίκα, Ἀλεξ. Βυζαντίου εἰς οὓς προσετέθησαν κατὰ τὴν Θ'. Συνεδρίασιν τῆς 5 Ἰουλίου τοῦ 1896 οἱ κ. κ. Λιανόπουλος Ἀμαξόπουλος καὶ Κ. Ζαχαριάδης.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη συνελθοῦσα τὸ α' εἰς συνεδρίαν ἐσκέφθη ἵνα ζητήσῃ καὶ ἀνεύρῃ τὴν ἐργασίαν τῆς κατὰ τὸ 1881 λειτουργησάσης Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς, τὸ δὲ τότε κατασκευασθὲν ὄργανον τεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῆς ὅπως ἀσφαλῶς καὶ εὐδοκίμως χωρήσῃ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῆς. Ἀναθεωροῦσα τὴν ἐργασίαν ἐκείνην καὶ ἀποδεχομένη ἢ τροποποιοῦσα αὐτὴν πρὸς τοῦτῳ ἐσκέφθη περὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ χειρογράφου τοῦ τότε ἐπιζῶντος Χατζῆ Παναγιώτου Κηλτζανίδου (πρβλ. πρκτ. συνεδρ. β' 10 Νοεμβρίου 1895) καὶ (πρκτ. ιε' συνεδρ. 15 Ἰουνίου 1897) περὶ ὑποχρεωτικῆς εἰσαγωγῆς τῆς διδασκαλίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν ταῖς ἀστικαῖς σχολαῖς· (πρβλ. πρκτ. συνεδρ. ι Νοεμβρίου 1895) περὶ συστάσεως μουσικῆς σχολῆς (πρβλ. πρκτ. συνεδρ. γ' 17 Μαΐου 1895 πρκτ. Δ' συνεδρ. 20 Μαΐου 1896) καὶ πρκτ. ε' συνεδρ. 10 Ἰουνίου 1896) περὶ συγκρατήσεως χορῶν πολυαρίθμων (πρβλ. πρκτ. στ' συνεδρ. 16 Ἰουνίου 1896) καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων σχετικῶν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῇ μουσικῇ ζητημάτων, ὧν οὐσιωδέστερον θέμα ὡς πρακτικὴν σημασίαν ἔχον ἦν ἡ ἀπόρριψις τοῦ ὀργάνου τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ ὡς μὴ ἀποδιδόντας πιστῶς τὰ ψαλλόμενα καὶ μὴ ἀνταποκρινομένου εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς (πρβλ. πρκτ. ΙΔ' συνεδρ. 8 Ἰουνίου 1897).

Ἀπὸ τῆς 23 ὅμως Ἰουλίου τοῦ 1897 ἀποχωρήσαντος τοῦ σεβ. ἁγίου Λήμνου, πρόεδρος τῆς Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς διωρίσθη ὁ κ. Κ. Ζαχαριάδης διὰ Σ. Πατριαρχικοῦ πιττακίου καὶ διαβιβάζεται τοῖς μέλεσιν ἡ εὐχὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἡ Μ. Ἐπιτροπὴ μετατραπῇ εἰς Σύλλογον μουσικὸν καταρτίζουσα προηγουμένως τὸν ἀναγκαῖον εἰς τοιαῦτα σωματεῖα κανονισμόν, οὗτινος ἡ σύνταξις ἀνετέθη τοῖς κ. κ. Γ. Παπαδοπούλῳ καὶ Κ. Ψάχῳ.

Ὡς προπαρασκευαστικὴ δὲ τοῦ Συλλόγου ἡ Μουσικὴ Ἐπιτροπὴ ἐργασθεῖσα ἀπὸ τῆς 23 Ἰουλίου τοῦ 1897 μέχρι τῆς 17 Ἰουλίου τοῦ 1898 συνεκρότησε συνεδριάσεις 12 ἐν ὅλῳ, καθ' ἃς ἐπεψήφισε κατά τε ἄρθρα καὶ ὅλον τὸν κανονισμὸν τοῦ Σωματείου. Τὴν δὲ 30 Ἰουλίου 1898, ἱδρυτῶν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου διὰ πατριαρχικοῦ πιττακίου θεωρηθέντων τῶν μελῶν τῆς τέως Μουσικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐξελέγη καὶ τὸ Προεδρεῖον αὐτοῦ ἀποτελούμενον ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου Γέροντος ἁγίου Ἀμασείας, ὡς Προέδρου, τοῦ λαλοῦντος ὡς πρώτου ἀντιπροέδρου, τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη ὡς δευτέρου ἀντιπροέδρου, Γ. Παπαδοπούλου ὡς Γενικοῦ Γραμματέως, Κ. Ψάχου ὡς εἰδικοῦ, Χρήστου Παπαϊωάννου ὡς ταμίου καὶ Εὐστρατίου Παπαδοπούλου ὡς βιβλιοφύλακος καὶ ὀργανοφύλακος. Τὸ οὕτως ὅμως καταρτισθὲν προεδρεῖον μόλις δίμηνον ἐργασθὲν εὑρέθη μετ' οὐ πολὺ ἐν δυσχερεῖ θέσει ἀποχωρήσαντος τοῦ Προέδρου αὐτοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας. Καὶ ἀνέθηκε μὲν ἡ εὐγενὴς τῶν μουσοφίλων μελῶν ψῆφος ἐμοὶ τὸ προεδρικὸν ἀξίωμα, ἀντικαταστήσασά με ἐν τῷ ἀξιώματι τοῦ πρώτου ἀντιπροέδρου διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Φωτίου, ἀρχιγραμματέως τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, πλὴν μετ' οὐ πολὺ τὴν 16 Φεβρουαρίου (Συνεδρ. λη'.) παρητήθη ὁ εἰδικοῦ γραμματέως χρέη ἐκπληρῶν κ. Κ. Ψάχος, ὃς ἀντικατέστη τῇ τῶν μελῶν ψήφῳ διὰ τοῦ Μ. Συγκέλλου τοῦ πατριαρχικοῦ Οἴκου κ. Νικοδήμου· εὐτυχῶς τῇ παραιτήσει τοῦ κ. Κ. Ψάχου μὴ παρακολουθησάσης ἑτέρας, τὸ Προεδρεῖον ἀρτιπαγὲς εἰργάσθη τὸ ἐνὸν ὑπὲρ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου συγκροτῆσαν ἐν ὅλῳ συνεδριάσεις τοῦ Προεδρείου 18, τοῦ δὲ Συλλόγου 20 τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΚΑΡΠΑΘΟΥ

Προσκαλεῖται ὁ Βατίλειος Μηνᾶ Κούνογλους, κτίστης, ὑπήκοος ὀθωμανός, ὁρμώμενος ἐκ τοῦ χωρίου Βολάδος Καρπάθου, νῦν δὲ ἀγνώστου διαμονῆς ὅπως τὴν πρώτην Παρασκευὴν καὶ ὥραν 7ην τῆς ἡμέρας τουρκιστὶ μετὰ παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Καρπάθου αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου του ὡς ἐναγόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Μαριγῶς Ἰωάννου Μαυροθαλασσίτου ἐκ τοῦ χωρίου Βολάδος ἐπὶ διαζεύξει· ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ δικασθήσεται ἐρήμην.

Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται τρὶς κατὰ συνέχειαν διὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένης ἐφημερίδος «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια».

Ἐν Καρπάθῳ, τῇ 16 Σεπτεμβρίου 1899. 3

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Καρπάθου ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, δίπλωτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴτε τὴν ἑλληνικήν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, πάσης ἐργασίας ἐκτελουμένης μετὰ ταχύτητος, φιλοκαλίας, καὶ εἰς τιμὰς λίαν συγκαταβατικάς. Παραγγελίαι τυπογραφικῶν ἐργασιῶν γίνονται ὁμοίως δεκταὶ καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1899 | ΑΡΙΘ. 46

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Τὸ παρὸν τεῦχος τῆς «Ἐκκλησιαστ. Ἀληθείας» ἐκδίδοται εἰς δύο τυπογραφικὰ φύλλα ἀντὶ τριῶν τὸ δὲ τῆς προσεχοῦς παρασκευῆς εἰς δύο ἀντὶ ἑνός.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Δύο ἀνέκδοτοι συνοδικαὶ πράξεις καὶ μία πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως — Ἔγγραφα τοῦ πατριαρχικοῦ ἀρχειοφυλακίου — Γνώσεις χρήσιμοι τῇ ἱστορίᾳ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας — Περὶ μετανοίας — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Βιβλιογραφία.

ΔΥΟ ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΚΑΙ ΜΙΑ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ἐκδιδόμεναι

ὑπὸ ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ

Εἰς τε τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν θύραθεν ἱστορίαν ἤθελεν ἀποβῆ μεγίστου λόγου ἀξία ἡ περισυναγωγὴ πασῶν τῶν πράξεων τῶν πατριαρχῶν, ἥτις καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἐκκλησίας ἤθελε πολλαχῶς διαλευκάνει καὶ τῆς ἐν πολλοῖς ἀγνοουμένης μοναστηριολογίας τῆς ἑλληνικῆς Ἀνατολῆς τὰ σκοτεινὰ ἤθελε διαρωτίσει καὶ πλεῖστα ὅσα διδάξει ἄγνωστα τὰ νῦν εἰς τοὺς ἐρευνητὰς τῆς ἱστορίας τῆς πατρίου. Καὶ ἔγειναν μὲν μεγάλα πρὸς τοιοῦτο ἔργον διαβήματα ἐν μὲν ἀρχαιοτέροις χρόνοις διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Συντάγματος τῶν ἱερῶν κανόνων ὑπὸ Ράλλη καὶ Ποτλῆ, ἐν δὲ νεωτέροις διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν Acta et diplomata τοῦ Miklosich καὶ Mueller καὶ τῶν Κανονικῶν διατάξεων τοῦ κ. Γεδεών. Καὶ ἐν περιοδικοῖς δὲ καὶ ἐφημερίσιν εὑρηται ἐγκατεσπαρμένη πλείστη ὅση ὕλη σχετικὴ πρὸς τοιαύτην συλλογήν. Ἐγνώσθη δὲ καὶ ὁ ζῆλος μεθ' οὗ εὐσυνειδήτως ἐλέγετο παρασκευάζων τοιοῦτον Σύνταγμα ὁ κ. Ἀριστάρχης.

Καὶ ὅμως παρὰ πάντα ταῦτα εἴμεθ' ἀκόμη πολὺ ὀπίσω, λείπει δὲ τὸ σύστημα ἐκεῖνο ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐρεύνῃ τὸ καὶ πόρρω ἀνάλογον πρὸς τὰς ἀντιστοίχους δημοσιεύσεις τῆς Δύσεως τὰς ἀναφερομένας εἰς τὰ ἔγγραφα τοῦ ἀρχείου τῶν παπῶν. Ἔργα οἷα τὰ τοῦ Jaffé, Diekamp, Erler, von Ottenthal θἀργήσωμεν νὰ ἔχωμεν. Καὶ ἐν μέρει εὐλόγως, διότι εὑρισκόμεθ' ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῆς περισυλλογῆς τῶν μνημείων, καιρὸς δὲ μόνον ὅπως ἄρξηται ἐπιμελεστέρα, συστηματικωτέρα καὶ κριτικωτέρα αὐτῶν ἔκδοσις. Καὶ ἄλλο τι δὲ εἶνε ἀναγκαῖον ἅμα καὶ κατεπείγον, νὰ γείνῃ φροντὶς περὶ συντάξεως συστηματικοῦ καταλόγου τῶν τε ἰδίᾳ καὶ ἐν περιοδικοῖς ἢ ἐφημερίσιν ἐκδεδομένων καὶ τῶν ἐν βιβλίοις ἐντύποις λανθανόντων καὶ τῶν σωζομένων ἀνεκδότων ἐγγράφων τῶν ἀναφερομένων εἴς τε τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας καθ' ὅλου καὶ τὴν τῶν μονῶν ἰδίᾳ.

Μέχρι δ' ἐπιχειρηθῶσι τοιαῦτα γενικώτερα ἔργα ἂς συντελέσῃ τό γε νῦν ἔχον καὶ ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ὑπάρχοντος ὑλικοῦ. Εἰς τοῦτο δ' ἀναφέρεται καὶ ἡ προκειμένη ἐμὴ συμβολή.

Α'.

«Προοίμιον πράξεως Θεοφάνους»

Τοιαύτην φέρει ἐπιγραφὴν ἀντίγραφον πατριαρχικῆς πράξεως ἀναφερομένης εἰς τὴν ἐν τῇ μητροπόλει Ναυπλίου καὶ Ἄργους ἐγκατάστασιν τοῦ μητροπολίτου Δαβίδ. Εὑρηται δὲ τοῦτο ἐν φ. 96,α τοῦ κατὰ τὴν ἐμὴν κατάταξιν ὑπ' ἀρ. 388 κώδικος τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει εὐαγοῦς μονῆς τῶν Ἰβήρων, χειρογράφου ἐκ φύλλων 994 παχέος χάρτου καὶ διὰ τοῦτο ὀγκωδεστάτου, γεγραμμένου διὰ γραμμάτων ὡς πυκνοτάτων τὸν ιστ' αἰῶνα καὶ πλείστην ὅσην περιέχοντος ὕλην, διὰ ταῦτα δὲ πάντα καλουμένου Ὠκεανοῦ ὑπὸ τῶν μοναχῶν.

Ἡ πατριαρχικὴ πρᾶξις ἀναφέρεται σαρῶς εἰς χρόνους μικρὸν ἀπέχοντας ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ μητρο-

πολιτικὴ ἕδρα Ναυπλίου καὶ Ἄργους ἐχήρευεν ὑπὸ ἀντιξόων περιστάσεων. Εἰς ταῦτ' ἀναφέρονται τὰ ἐν τῇ πατριαρχικῇ πράξει λεγόμενα *τὴν τοῦ Ἄργους καὶ Ναυπλίου μητρόπολιν διεζευγμένην οὖσαν παρὰ μέρος καὶ διηρημένην τοῦ ὅλου ἄχρι τῆς δεῦρο ἀπὸ τὰς κατὰ καιροὺς ἐπισυμβάσας τῷ ἡμετέρῳ φεῦ γένει ἐπιφορὰς καὶ καταφοράς, ἐναλλαγὰς καὶ παραλλαγάς*. Ἀλλ' ἡ ἐποχὴ αὕτη τίς δύναται νὰ εἶνε ἄλλη ἢ τῆς ἐν Ναυπλίῳ Βενετοκρατίας, καθ' ἣν δυνάμεθα νὰποδεχθῶμεν χηρεύοντα ὀρθοδόξου μητροπολίτου τὸν θρόνον, μέχρι τῆς ἐν ἔτει 1540 ὑπὸ τῶν Βενετῶν εἰς τοὺς Τούρκους παραδόσεως τοῦ Ναυπλίου; Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἀποδεχόμενοι πρὸ οὐ μικρῶν εὑρισκόμεθα δυσχερειῶν πρὸς ἱστορικὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἀνὰ χεῖρας κειμένου. Ἂν ἦτο ἀκριβὴς ἡ χρονολόγησις τοῦ πατριάρχου Θεοφάνους ὡς πατριαρχεύσαντος τῷ 1594, καθ' ἃ φέρεται παρὰ τῷ Μαθᾷ,[1] τότ' ἔχομεν ἀληθῶς συμπίπτουσαν πρὸς τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἰνδικτιῶνα ἑβδόμην, οἵα ἀναγέγραπται ἐν τέλει τοῦ ἀνὰ χεῖρας ἐγγράφου. Ἀλλ' ἡ χρονολογία αὕτη τῆς πατριαρχείας τοῦ Θεοφάνους ἀπεδείχθη ἀνακριβὴς ἐκ τῶν περὶ τῆς τρίτης πατριαρχείας Ἱερεμίου τοῦ Τρανοῦ τελευταίων μελετῶν, ἐξ ὧν ἐξάγεται, ὅτι οὗτος ἐπατριάρχευε καὶ τῷ 1585.[2] Ὁπωσδήποτε δὲ καὶ ἂν χρονολογηθῶσιν οἱ ἄμεσοι διάδοχοι τοῦ Ἱερεμίου,[3] οὐδαμῶς εἶνε δυνατὸν νὰ συμπίπτῃ πρὸς τὴν πατριαρχείαν τοῦ Θεοφάνους ἰνδικτιὼν ἑβδόμη. Ἕνεκα δὲ τούτων τῶν ἀνωμαλιῶν περὶ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐκδιδομένης ἐνταῦθα πράξεως ἔννοιά μοι ποτ' ἐγένετο, μή τοι τὸ ὄνομα τοῦ Θεφάνους ἔχει κακῶς ἐν τῷ κώδικι καὶ ἔπρεπε νὰ γραφῇ ἀντ' αὐτοῦ ἡ λέξις Μητροφάνους. Νοητέος δὲ πάντως Μητροφάνης ὁ Γ' οὗ ἡ πρώτη πατριαρχεία ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1565 μέχρι τοῦ 1572, ἡ δὲ δευτέρα ἀπὸ Νοεμβρίου τοῦ 1579 μέχρις Αὐγούστου τοῦ 1580. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐτῶν τούτων οὐδὲν συμπίπτει πρὸς ἰνδικτιῶνα ἑβδόμην καθ' ὅτι οἱ μὲν πρῶτοι μῆνες τῆς πρώτης πατριαρχείας μέχρι 1 Σεπτεμβρίου 1565 ἀνάγονται εἰς ἰνδικτιῶνα ὀγδόην, ὁμοίως δὲ καὶ οἱ μῆνες τῆς δευτέρας πατριαρχείας. Οὐδ' οὕτω λοιπὸν διαλευκαίνονται τὰ τῆς χρονολογίας, καὶ τὸ ζήτημα μένει τό γε νῦν κατ' ἐμὲ κριτὴν ἄλυτον τόσῳ μᾶλλον καθ' ὅσον ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας τοῦ Μητροφάνους τῷ 1579 ἔχομεν συνοδικὴν ἀπόφασιν κατὰ μητροπολίτου Ναυπλίου καὶ Ἄργους, οὗ δὲν φέρεται τὸ ὄνομα, ἐπὶ κατακρατήσει δεκαπέντε χιλιάδων ἀσπρων ἐξ ἐκκλησιαστικῶν εἰσοδημάτων. Εὑρίσκετο λοιπὸν ἤδη ἐγκατεστημένος μητροπολίτης ἐπὶ τῆς δευτέρας πατριαρχείας τοῦ Μητροφάνους. Προτέρους δὲ τούτου μητροπολίτας Ναυπλίου εὑρίσκομεν μνημονευομένους Μιχαὴλον τὸν Σοριανόν, ὃν διεδέχθη ὁ τῷ 1570 μεταξὺ τῶν συνοδικῶν[1] ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀναγραφόμενος Διονύσιος Α'. Καὶ δὲν φαίνεται μὲν συνεχὴς ἴσως ἡ σειρὰ τῶν μητροπολιτῶν τούτων, ἀλλ' ἕνεκα τῆς ἐν τῇ πράξει τοῦ Θεοφάνους χρονολογικῆς ἀνωμαλίας δὲν γίνεται δῆλος καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἀκριβῶς πρέπει νὰ τάξωμεν τὸν ἐκ τῆς πράξεως ταύτης γινωσκόμενον νέον μητροπολίτην Δαβίδ.

Ἔχει δὲ ἡ πρᾶξις ὧδε·

Ἡ τῶν διεστώτων μερῶν καὶ τῶν ὅλων πρὸς ὅλα ὑπεραναρχικὴ θεία ἑνότης ἡ τῇ σωματικῇ τῶν πάντων ἀγαθότητι τῆς τῶν οἰκείων ἀγαθῶν ἀποπτώσεως ἀπολυτρουμένη καθόσον ἡ ἑκάστου τῶν σωζομένων ἐπιδέχεται φύσις, διὸ καὶ ἀπολύτρωσιν ὀνομάζουσιν οἱ θεολόγοι ἐφόσον οὐκ ἐξ τὰ ὄντως ὄντα πρὸς τὸ μὴ εἶναι διαπεσεῖν καὶ καθόσον εἰ καί τι πρὸς τὸ πλημμελὲς καὶ ἄτακτον ἀποσφαλείη[2] καὶ μείωσίν τινα πάθος τῆς τῶν οἰκείων ἀγαθῶν τελειότητος καὶ τοῦτο τοῦ πάθους καὶ τῆς ἀδρανείας καὶ τῆς στερήσεως ἀπολυτροῦται, πληροῦσα τὸ ἐνδεὲς καὶ πατρικῶς τὴν ἀτονίαν ὑπερείδουσα καὶ ἀνιστῶσα τοῦ κακοῦ, μᾶλλον δὲ ἑστῶσα ἐν τῷ καλῷ καὶ τὸ ὑπερκυὲν[3] ἀγαθὸν ἀναπληροῦσα καὶ τάττουσα καὶ κοσμοῦσα τὴν ἀταξίαν αὐτοῦ καὶ ἀκοσμίαν καὶ ὁλόκληρον ἀποτελοῦσα καὶ πάντων ἀπολύουσα τῶν λελωβημένων, ἐν τῇ ἑνοποιῷ καὶ συνδετικῇ δυνάμει συνέχουσα καὶ διακρατοῦσα τὰ ὁμοταγῆ κατὰ τὴν κανονικὴν ἀλληλουχίαν, κινοῦσα δὲ τὰ πρῶτα πρὸς τὴν τῶν ὑφειμένων πρόνοιαν καὶ ἐνιδρύουσα τὰ καταδεέστερα τῇ ἐπιστροφῇ τοῖς ὑπερτέροις. Καὶ δηλοῦσι τὰ μὲν ὑπέρτερα τῆς προνοίας γινόμενα τῶν καταδεεστέρων καὶ τὰ ὁμόστοιχα τῆς ἀλλήλων συνοχῆς καὶ τὰ ὑφειμένα τῆς πρὸς τὰ πρῶτα ἐπιστροφῆς καθά γε δὴ πρὸς τὴν τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἕνωσιν καὶ θεοφιλῆ ἐναρμολόγησιν εὐδιακρίτως καὶ σοφῶς καὶ ἐκτάκτως τὴν τοῦ Ἄργους καὶ Ναυπλίου μητρόπολιν διεζευγμένην οὖσαν παρὰ μέρος καὶ διηρημένην τοῦ ὅλου ἄχρι τῆς δεῦρο ἀπὸ τὰς κατὰ καιροὺς ἐπισυμβάσας τῷ ἡμετέρῳ φεῦ γένει ἐπιφορὰς καὶ καταφοράς, ἐναλλαγὰς καὶ παραλλαγὰς ὀρθοτοῦσαν συνέθετο καὶ ταῦν εἰς ἑνότητα συνηρμολογήσατο ἡ κεφαλὴ πάντων, χριστὸς ἡ αὐτοαλήθεια, κατὰ τὸν θεοειδῆ τῆς ἀνεξιχνιάστου αὐτοῦ ἀγαθότητος τρόπον. Οὐ γὰρ ἀνέχε-

1 Ἐκδ. α' σ. 185. Ἐκδ. β' σ. 118.

2 Ἴδε *Σάθα* Βιογραφικὸν σχεδίασμα περὶ τοῦ πατριάρχου ρεμίου· *Γεδεὼν* Πατριαρχικοὶ πίνακες σ. 531 κ. ἑ.

3 *Γεδεὼν* αὐτόθι σ. 536 κ. ἑ.

1. *Μιχαὴλ Λαμπρυνίδου* Ἡ Ναυπλία ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Ἐν Ἀθήναις 1898 σ. 175 κ. ἑ.

2. Κῶδ. *ἀποσφαλοίη*—3. Κῶδ. *ὑπεκρυέν*.

ται ὑφιστάναι διῃρημένῳ τῷ σώματι, ἀλλὰ καὶ ταύτην πρὸς πάντων μετεχομένων κατὰ τὴν ἀπειρόδωρον τῆς ὑπερεκβλύσεως αὐτοῦ χύσιν ἀμείωτον ἀπὸ γειτόνων ἐς τὸ παντελὲς διατηρήσει καὶ τὴν αὐτὴν τῶν ἄλλων μερῶν ἕξει ὑπερπληρότητα καὶ ταῖς μετοχαῖς οὐκ ἐλαττωθήσεται ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ὑπερβλύσεται. Πρὸς τὴν τοιαύτην τοίνυν ἕνωσιν προσβλέψασα ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, οἰκεῖον ποιμένα καὶ διδάσκαλον ἐν αὐτῇ τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ Ἄργους καὶ Ναυπλίου μητροπόλει καταστῆσαι, καὶ δὴ οὕτω περισκοπούντων ἡμῶν εὑρέθη ὅτι ὁ τιμιώτατος ἐν ἱερομονάχοις κὺρ Δαυὶδ ἀνὴρ ἐκ βρέφους σχεδὸν τὴν ἰσάγγελον ἀνειληφὼς πολιτείαν καὶ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ διάγων, ἐπεὶ εἰς μέτρον ἡλικίας ἐλθὼν πνευματικῇ τε ἀρετῇ καὶ συνέσει κεκοσμημένος καὶ καταλελαμπρυσμένος πείρᾳ· ὃν δὴ κανονικῶς ὑπὸ τῶν καθαιρεθέντων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων ψήφοις ἐκλεγέντα τε[1] κυρωθεὶ τοῦτον ἡ μετριότης ἡμῶν γνήσιον μητροπολίτην κεχειροτόνηκε τῇ ἐπικλήσει καὶ χάριτι τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ πνεύματος. Ὀφείλει τοιγαροῦν ὁ ἱερώτατος οὗτος μητροπολίτης Δαυὶδ καὶ ὑπέρτιμος ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος εἰς τὴν λαχοῦσαν αὐτῷ θεόθεν μητρόπολιν ἀπελθεῖν, καὶ παραλαβὼν αὐτὴν μετὰ πάντων τῶν προσόντων αὐτῇ κτημάτων τε[2] καὶ πραγμάτων τῶν τε ἐντὸς καὶ ἐκτὸς κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων καὶ πᾶσαν τὴν ἐνορίαν αὐτῆς καὶ ἱερουργίαν ἐν αὐτῇ καὶ πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς καὶ ἁγιάζειν τὸν ἐν αὐτῇ χριστώνυμον τοῦ κυρίου λαόν, ἀναγνώστας τε σφραγίζειν, ὑποδιακόνους καὶ διακόνους χειροτονεῖν καὶ εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἄγειν ἀξίωμα, πνευματικοὺς πατέρας ἐγκαθιστᾶν δι' οἰκείων ἐνταλμάτων, θείους καὶ ἱεροὺς ναοὺς ἐγκαθιερῶν, ὡς γνήσιος μητροπολίτης καὶ ὢν καὶ ὀνομαζόμενος Ἄργους. Ὀφείλουσι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐν αὐτῷ καὶ πάσῃ τῇ ἐνορίᾳ αὐτοῦ ἱερεῖς τε καὶ ἄρχοντες καὶ οἱ λοιποὶ πάντες ὑποδέξασθαι αὐτὸν ἀσμένως μετὰ τῆς προσηκούσης τιμῆς καὶ εὐλαβείας καὶ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ ὁλοψύχως καὶ ὑπείκειν ἐν πᾶσιν καὶ μάλιστα ἐφ' οἷς ἂν ἔχοι λέγειν ψυχωφελέσι τε[3] καὶ σωτηριώδεσι· παρέχειν τε αὐτῷ εὐγνωμόνως ἅπαντα τὰ ἐκκλησιαστικὰ αὐτοῦ δίκαια καὶ τὰ ἀπό τε κανονικῶν καὶ συνοικεσίων καὶ ζητείας[4] καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰθισμένων τῷ τόπῳ συντρέχειν τε[1] αὐτῷ ἐν πᾶσι τοῖς χρειώδεσιν ἐν εἰλικρινείᾳ, ὑποταγῇ καὶ ἀγάπῃ. Ἡ γὰρ πρὸς αὐτὸν τιμὴ καὶ ὑποταγὴ εἰς τὴν ἡμῶν διαβαίνει μετριότητα καὶ δι' αὐτῆς εἰς Θεόν, οὗ τὸν τόπον ἐπέχει ὁ ἀρχιερεύς ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁμοίως καὶ τοὐναντίον· εἴ γάρ τις εὑρεθείη ἐναντίος αὐτῷ καὶ ἀνυπότακτος, ὁ τοιοῦτος καὶ τῆς παρὰ Θεοῦ ὀργῆς πειραθήσεται[2] καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος ἐπιτιμίῳ καθυποβληθήσεται βαρυτάτῳ. Ἐφ' οἷς πᾶσιν ἀπολέλυται τῷ διαληφθέντι ἱερωτάτῳ μητροπολίτῃ καὶ ὑπερτίμῳ, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῷ ἀδελφῷ τῆς ἡμῶν μετριότητος καὶ συλλειτουργῷ,[3] καὶ ἡ παροῦσα συνοδικὴ πρᾶξις τῆς ἡμῶν μετριότητος κατὰ μῆνα Μάϊον ἰνδικτιῶνος ζ'.

Β'.

Πατριαρχικὸν γράμμα Τιμοθέου Β'.

Τὸ ὧδ' ἐκδιδόμενον γράμμα τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου Β' πρὸς τὸν μητροπολίτην Μονεμβασίας ἀναφέρεται εἰς τὴν παῦσιν τῆς καταχρηστικῆς ἀπαιτήσεως κανονικοῦ παρὰ τῶν κληρικῶν. Εὕρηται δ' ἐν ἀντιγράφῳ ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 220 κώδηκι τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει εὐαγοῦς μονῆς Κουτλουμουσίου φ. 18 α. Εἶνε δὲ ὁ κῶδιξ οὗτος πολυμιγής, συνιστάμενος ἐκ διαφόρων τεμαχίων γεγραμμένων τὸν ιε', ιστ' καὶ ιζ' αἰῶνα. Τὸ τεμάχιον, ἐν ᾧ εὕρηται τὸ ἀπόγραφον τοῦ γράμματος τοῦ Τιμοθέου, ἀνέρχεται εἰς τὸν ιστ' αἰῶνα, ἐγράφη δὲ πιθανῶς χειρὶ τοῦ Μονεμβασιώτου Ἀνδρέου τοῦ Λικινίου[4]. Ἐν τῷ γράμματι δὲν φέρεται τὸ ἔτος καθ' ὃ ἐξεδόθη, ἀλλ' ἡ σημειουμένη δευτέρα ἰνδικτιὼν ἀρκεῖ πρὸς καθορισμὸν αὐτοῦ, ἅτε μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1614—1622, καθ' ἃ ἐπατριάρχευσεν ὁ Τιμόθεος, τοῦ ἔτους 1619 συμπίπτοντος πρὸς ἰνδικτιῶνα δευτέραν.

Τίς δὲ ὁ μητροπολίτης Μονεμβασίας, πρὸς ὃν ἔγραφεν ὁ Τιμόθεος δὲν γινώσκω. Ἴσως εὑρηταί που λανθάνον, ἴσως δὲ καὶ ἐκδεδομένον ἔγγραφον ἢ σημείωμα φέρον τὸ ὄνομα τοῦ κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου μητροπολίτου Μονεμβασίας. Ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ κακίσῃ τινὰ ἐπὶ τῇ ἀγνοίᾳ τοιούτων σημειωμάτων, τίς οἶδε ποῦ λανθανόντων, ἐφ' ὅσον δὲν ἐπιχειρηθῇ ἔστω καὶ πρόχειρος συμπλήρωσις καὶ ἐπανόρθωσις τοῦ Oriens christianus τοῦ Lequien, περιλαμβάνουσ' ἅπαντας τοὺς ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως τοῦ μεγάλου

1. Κῶδ. τὲ—2. Κῶδ. τὲ

3. Κῶδ. *Ψυχοφελέσι τέ.*

4. Κῶδ. *ζητίας.*

1. *τέ.*

2. *πειρασθήσεται.*

3. Κῶδ. *ἀγαπητὲ ἀδελφέ... συλλειτουργέ.*

4. Spyr. P. Lambros Catalogue of the Greek manuscripts on Mount Athos. Cambridge. 1895 c. 299. ἐκ.

ἐκείνου βιβλίου γνωστοὺς γενομένους μητροπολίτας καὶ ἐπισκόπους. Ἐπέστη βεβαίως ὁ χρόνος νὰ τελεσθῇ ἡ εὐχὴ ἣν ἤδη τῷ 1892 ἐξέφρασα τὸ πρῶτον περὶ ἐκδόσεως συμπεπληρωμένης ἐπιτομῆς τῆς συγγραφῆς ἐκείνης.[1]

Εὐκαιρίας δὲ τυχούσης παρατηρῶ ἐνταῦθα, ὅτι πλὴν τῶν παρὰ τῷ Lequien μνημονευομένων μητροπολιτῶν Μονεμβασίας Ἰωάσαφ τοῦ πρὸς Θεοδόσιον τὸν Ζυγομαλᾶν ἐπιστέλλοντος καὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Ἱεροθέου τοῦ συγχρόνου τῇ δευτέρᾳ Ἱερεμίου τοῦ Τρανοῦ πατριαρχείᾳ οὐκ ὀλίγοι εἶνε οἱ ἀλλοθεν γνωσθέντες μητροπολῖται Μονεμβασίας. Καὶ πλείστως μὲν ὅσων ὀνόματα, ἀλλ' ἀνευ δυστυχῶς χρονολογίαυ διέσωσεν ἡμῖν κῶδιξ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Ταυρίνου γεγραμμένος τὸν ιστ' αἰῶνα.[2] Τῷ δὲ 1572 σύγχρονον δὸν Ζουὰν τῷ Αὐστριακῷ εὑρίσκομεν τὸν Μονεμβασίας Μακάριον.[3] Εἰς δὲ τὸν ιζ' αἰῶνα ἀνήκει Νικηφόρος ὁ Μελισσηνός.[4] Τῷ δὲ 1626 καὶ μέχρι τοῦ 1634 τοὐλάχιστον κατεῖχε τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον Μονεμβασίας ὁ Νεόφυτος, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑπ' ἀρ. 220 κώδικος τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου, ἐξ οὗ καὶ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ Τιμοθέου ἐκδίδομεν[5] καὶ ἐκ τῆς κατωτέρω πράξεως Κυρίλλου τοῦ Λευκάρεως, εἰς ἣν φέρεται συνυπογεγραμμένος ὡς συνοδικός. Περὶ τοὺς αὐτοὺς δὲ πάντως χρόνους ἔθυνε τὰ τῆς ἐκκλησίας Μονεμβασίας ὁ Ἱερεμίας, περὶ οὗ ἐν ρ. 18 6 τοῦ αὐτοῦ κώδικος εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸ πατριαρχικὸν γράμμα τοῦ Τιμοθέου εὑρηται τὸ ἑπόμενον σημείωμα, ὅπερ καὶ ἐκδίδομεν ἐνταῦθα, ἀπαλλάσσοντες τῶν ἀφορήτων ὀρθογραφικῶν σφαλμάτων.

Ὁ Ἱερεμίας ὁ μητροπολίτης ἀνέδειξε τὴ ζήτεια εἰς τὴν Μονεμβασίαν, διότι εἶχε εὐεργεσία καὶ δὲν ἔδιδε· Καὶ αὐτὸς ὁ μητροπολίτης εἶχε ἕναν ἀδελφὸ ἐπίσκοπον Λονταρίου· καὶ αὐτὸς ὁ μητροπολίτης ἤτονε πάντα εἰς τὴν Καλαμάτα καὶ ἐγραφότανε Μονεμβασίας καὶ Κορώνης, καὶ ἡ Κορώνη καὶ ἡ Καλαμάτα τοῦ ἔδιδαν μεγάλη ζήτεια ἀπὸ ὅλα, καὶ οἱ Μονεμβασιῶταις ἐπαραπονόντησα νἄρθῃ νὰ στέκῃ μέσα 'ς τὴ μητρόπολι. Καὶ 'σὰν ἦρθε, ἐγύρεψε νὰν τοῦ δίδουν ζήτεια, καὶ τότες νὰ στέκῃ, ὅτι ἔτζι δὲν ἠμπόρει νὰ στέκῃ. Ἔτζι μὲ πολλὰ φαβόρε ὁποὖχε Νταρμαριάνους καὶ Χρισίδες, ἐκάμασι νὰν τοῦ δίδουν ἕναν ἄσπρο ζήτεια τὸ σπίτι νὰ στέκῃ, καὶ ἀπὸ τότες ἐνομεύτη ἡ ζήτεια. Ἀκόμη εἰς τὸν καιρὸν τοῦ αὐτοῦ μητροπολίτου αὐτὸς μὲ τὸν καλόγερο τὸν Νταρμάρο ἀνοίξασι τὰ κιβούρια τῶν βασιλέων ὁποῦ 'τασι ὥμορφα μὲ τὴς κολόννες λογιάζοντας νά 'βρουσι τὲς κορῶνες τῶν αὐτῶν βασιλέων.

Ὁ αὐτὸς μητροπολίτης ἐπούλησε τῶν Μηστριώτω τὴς Βελίες ὁποῦ 'τασι τῆς μητρόπολης καὶ τὰ ὦρα τοῦ Ἀχμέτη Ῥάλη.

Ἐγίνη ὁ Μητροφάνης μητροπολίτης καὶ ἔβγαλε αὐτὸν καὶ ἐπῆγε εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἐσώστη.

Ὁ φιλοχρήματος καὶ πλεονέκτης Ἱερεμίας τοῦ σημειώματος τούτου ἀντιστοιχεῖ μεγάλως πρὸς τὸν ἀνώνυμον μητροπολίτην Μονεμβασίας τοῦ πατριαρχικοῦ γράμματος τοῦ Τιμοθέου. Ἂν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἄμεσον σχέσιν τοῦ σημειώματος τούτου πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Τιμοθέου ἐν τῷ κουτλουμουσιακῷ κώδικι καὶ τὴν σύμπτωσιν τῶν χρόνων, δικαιούμεθα, πιστεύω, νὰ εἰκάσωμεν ὅτι αὐτὸς οὗτος ὁ Ἱερεμίας εἶνε ὁ μητροπολίτης Μονεμβασίας εἰς ὃν τῷ 1619 ἐπέστελλεν ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Τιμόθεος, οὗ τὸ γράμμα ἔχει ὧδε·

† **Τιμοθέου, ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.**[1]

Ἱερώτατε μητροπολῖτα[2] Μονεμβασίας, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε πάσης Πελοποννήσου, ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργέ, χάρις εἴη σοι[3] καὶ εἰρήνη[4] ἀπὸ Θεοῦ. Καλῶς[5] γινώσκεις, ὅτι ἀπὸ χρόνων ἀμνημονεύτων ἐπεκράτησεν εἰς τὴν μητρόπολίν σου ἡ συνήθεια αὕτη,[6] ὅπως οἱ κληρικοὶ μὴ παρέχωτι τῷ κατὰ καιροὺς αὐτῶν μητροπολίτῃ[7] κανονικόν. Οὕτως ἐπολιτεύθησαν καὶ οἱ προαπελθόντες μητροπολῖται τῆς αὐτῆς μητροπόλεως, καὶ οὐ μόνον εἰς αὐτὴν τοῦτο ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλας πολλὰς μητροπόλεις. Τούτου ἕνεκεν γράφομεν καὶ ἐντελλόμεθά σοι, ἵνα καὶ αὐτὸς τὸ ἀπὸ τ[οῦδε][8] εἰρηνεύῃς καὶ μὴ ἐνοχλῇς καὶ ζητῇς παρ' αὐτῶν[9] κανονικόν· καὶ γὰρ ἡ τιμὴ τῶν κληρικῶν καὶ ἡ πρὸς αὐτοὺς εὔνοια τοῦ ἀρχιερέως ἀπὸ τού-

---

1. Spyr. P. Lambros Byzantinishe Desiderata ἐν τῇ τοῦ Krumbacher Byzantinische Zeitschrift. Τόμ. Α' σ 197.

2 Pasini Codices manuscripti bibliothecae regii Taurinensis Athenaei. Taurini. 1749· Τόμ. Α' σ. 421.

3 Cyrillus Codices Graeci MSS. regiae bibliothecae Borbonicae. Neapoli. 1832. Τόμ. Β' σ. 26.

4Cyrillus αὐτόθι σ. 31.

5 Σπυρ. Π. Λάμπρου. Ἱστορικὰ μελετήματα. Ἐν Ἀθήναις. 1884 σ. 121 ἐν σημ.

1. Κῶδ. *Οἰκουμενικὸς πατριάρχης.*
2. Κῶδ *μητροπολίτα.*
3. Κῶδ. *σοῦ.*
4. Κῶδ. *εἰρήνι.*
5. Κῶδ *καλλ' ὡς.*
6. Κῶδ. *αὕτη.*
7. Κῶδ. *μητροπολίτην.*
8. Ἐν τῷ κώδηκι μόνον τὸ τ.
9. Κῶδ. *αὐτοῖς.*

του δηλοῦται. Ἂν δ' ἄλλως ποιήσῃς, αὐτοῖς μὲν δοθήσεται ἄδεια τοῦ μὴ πεισθῆναι ἔργων σου[1] εἰς τοῦτο, σὲ δὲ λυπήσομεν αὐστηροτέρως γράψοντες. Οὕτω φρόντισον καὶ μὴ ἀλλέως γενέσθω ἐξ ἀποφάσεως, ὡς ἂν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ εἴη σοι.

Ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ ἰνδικτιῶνος βας.

Γ'.

Συνοδικὴ πρᾶξις πατριάρχου Ἰακώβου.

Καὶ αὕτη εὑρηται ἀποτεθησαυρισμένη ὡς καὶ ἡ τοῦ Λουκάρεως ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς ἑταιρίας, φέρουσα μὲν ἀρ. 6843, ὁμοίως δ' ἐκτεθειμένη εἰς κοινὴν θέαν. Σώζεται δὲ καὶ ἡ μολυβδίνη τοῦ πατριάρχου σφραγίς, φέρουσα ἐν στίχοις ἓξ (μετὰ τοῦ σταυροῦ ἑπτὰ) κεφαλαίοις γράμμασι τὴν ἐπιγραφὴν † ΙΑΚΩΒΟΣ ΕΛΕΩ ΘΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΧΟΘ. Τὸ ἔτος 1679 εἶνε τὸ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ πατριάρχου.

Ἐξεδόθη δὲ ἡ πρᾶξις αὕτη κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1681 ἐπὶ τῆς πρώτης τοῦ Ἰακώβου πατριαρχείας, καὶ δι' αὐτῆς παρέχονται σταυροπηγιακὰ δίκαια εἰς τὴν ἐν Θήρᾳ ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σώζοντος, ὑποτασσομένην διὰ τὴν μικρότητα συνῳδὰ τῇ βουλήσει τῶν κτητόρων μετὰ καὶ τῶν κτημάτων αὐτῆς, ἅτινα καὶ ἀπαριθμοῦνται ἐν τῇ πράξει, εἰς τὴν ἐν Ἀμοργῷ μονὴν τῆς Χοζοβιωτίσσης. Τὴν ἐν πρωτοτύπῳ σωζομένην ταύτην πρᾶξιν ἐκδίδω ὡς ἔχει, διὰ παχέων γραμμάτων, ὡς καὶ ἐν τῇ προηγουμένῃ, δηλῶν τὰ ἐν τῇ περγαμηνῇ κακῶς ἔχοντα.

Ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς ἐξίτηλον μὲν εἶνε τὸ ὄνομα τοῦ Μαρωνείας, ἀμφίβολος δ' ἡ ἀνάγνωσις τῶν ὀνομάτων Μελετίου τοῦ Νικομηδείας καὶ Θεοδώρου τοῦ Λιτίτζης.

Ἔχει δὲ ἡ πρᾶξις ὧδε·

† **Ἰάκωβος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

Καὶ τοῦτο σὺν ἄλλοις προνόμιον ἐπεκράτησε κανονικὸν ἐκ τοῦ παλαιαρχαίου τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ πατριαρχικῷ τε καὶ οἰκουμενικῷ τούτῳ θρόνῳ, σταυροπήγια δηλαδή, κατὰ πάσας τὰς ἐπαρχίας ἐπιτελεῖν, μοναστήρια, καὶ ἐκκλησίας φημί, καὶ παντοῖα τοιαῦτα ἱερὰ καταγώγια, ἀπαλλάττειν τε ταῦτα πάσης ἄλλης διακατοχῆς, ἢ καὶ δυναστείας, καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίσκεψιν, καὶ περίθαλψιν τάττειν, τῆς πατριαρχικῆς περιωπῆς, καὶ μεγαλειότητος, οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ ἐλευθερίᾳ καὶ ἀσυδοσίᾳ καταρτίζειν αὐτά. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν εὑρίσκεται καὶ κατὰ τὴν Σαντορίνην, εἰς τοποθεσίαν τοῦ ἁγίου Νικολάου καλουμένην, ἐκκλησία τις, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου μάρτυρος Σώζωντος, ἧς τινες οἱ δεσπόζοντες, καὶ τὴν κτητορικὴν αὐτῆς ἐξουσίαν ἔχοντες, ὡς φροντίζωντες τῆς συστάσεως αὐτῆς, ἔγνωσαν ἰσχυροποιῆσαι ταύτην, ἐν δυνάμει ἐκκλησιαστικῇ, δι' ἧς δυνηθείη φυλάττεσθαι διὰ παντὸς, ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἀντικειμένης, καὶ δυναστείας ἥς τινοσοῦν, δι' ὧν εἴωθε καταστρέφεσθαι τὰ καλὰ, καὶ ἀφανίζεσθαι, καὶ οὕτω προσενεγκόντες τὴν κτητορικὴν αὐτῶν ἐκκλησίαν ταύτην, λίαν ἡμῶν ἐδεήθησαν, σταυροπηγιακὴν καὶ ἐλευθέραν ἀναδείξασθαι, καὶ τιθέναι ὑπὸ τὴν πατριαρχικὴν προστασίαν, καὶ δεφένδευσιν, κἀπὶ τούτοις ὑποτάξαι ταύτην, μεθ' ὧν κέκτηται κτημάτων, καὶ ἀφιερωμάτων, τῇ κατὰ τὴν Ἀμουργὸν σεβασμίᾳ καὶ βασιλικῇ μονῇ, τῆς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς παμμακαρίστου, ἥτις Χοζοβέτησα τὸ ἐπώνυμον ἔσχηκεν, εἰς τὸ ἐξουσιάζεσθαι ὑπὸ τῶν ἐκεῖσε πατέρων, καὶ ψάλλεσθαι ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐπισκέπτεσθαι, εἰς μνημόσυνον **ἀέναον** τῶν κτητόρων αὐτῶν· ἄλλως γὰρ βραχυτάτη ἡ εἰρημένη ἐκκλησία τυγχάνουσα, οὐ δύναται εἶναι ἰδιοσύστατος· διὸ τῇ διαληφθείσῃ μονῇ συνενωθῆναι ταύτην ἀναγκαῖον αὐτοῖς ἔδοξε. Τούτου χάριν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἀποδεξάμενοι, **τῷ** μὲν διὰ τὸ ἀξιόλογον τῶν προσώπων, **τῷ** δὲ, καὶ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτῶν, πρὸς καλὸν ἀφορῶντα, καὶ ὅσιον, γράφομεν, καὶ ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, καὶ συλλειτουργῶν ἵνα, ἡ κατὰ τὴν Σαντορίνην διαληφθεῖσα ἐκκλησία τοῦ ἁγίου **Σώζωντος**, μετὰ τῶν ὑποκειμένων ταύτῃ, κτημάτων τε, καὶ ἀφιερωμάτων, ὅσα οἱ κτήτορες αὐτῆς κατὰ τὸ παρὸν ἀφιερώσαντο ταύτῃ, ἄνωθεν τῆς ἐκκλησίας δηλονότι σπήλαιαι πέντε, καὶ στέρναι δύο, καὶ φοῦρνος εἷς, καὶ ἓν ἀμπέλιον, ὅπερ ἠγόρασαν οἱ κτήτορες, ἀπὸ τοῦ γέροντος Μανέρη, οὗτινος ἀπὸ μὲν τοῦ ἑνὸς μέρους, ὑπάρχει τὸ ἀμπέλιον τοῦ Καραμεχμέτη, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου, τοῦ Ἀντωνίου Μπελώνια, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου, τοῦ Λαζαρέτου, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου, τοῦ Μπαρταλαμιοῦ, καὶ ἡ στράτα, καὶ ὅσα μετέπειτα σὺν Θεῷ ἀφιερωθήσονται ταύτῃ, καὶ **αὐξυνθήσονται** ἀπὸ τουνῦν, καὶ εἰς τὸ ἑξῆς, μέχρι παντὸς,

1. Λίαν ἀμφίβολος ἡ ἀνάγνωσις.

εἴη καὶ λέγηται, καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται πατριαρχικὴ, σταυροπηγιακὴ, ἀσύδοτος, ἀδούλωτος καὶ πάντῃ ἐλευθέρα, μηδενὶ ὑποκειμένη, ἢ μὴ μόνῳ τῷ πατριαρχικῷ, καὶ οἰκουμενικῷ θρόνῳ, μνημονευομένου ἐν αὐτῇ τοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, καὶ μηδενὸς ἔχοντος ἄδειαν, μήτε τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιεπισκόπου Σαντορίνης, κατεπεμβαίνειν αὐτῆς, καὶ καταπατεῖν, καὶ ζητεῖν ἐξουσιάζειν αὐτὴν, ἢ λαμβάνειν δόσιν τινὰ τὸ σύνολον, ὑπάρχῃ δὲ ἡ αὐτὴ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου **Σώζωντος,** μετὰ τῶν κτημάτων, καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῆς, ὑποκειμένη, καὶ συνηνωμένη λόγῳ **μετοχείου,** τῇ εἰς τὴν Ἀμουργὸν βασιλικῇ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου, ἥτις ἐπιλέγεται Χοζοβίτησα, **κἀκεῖθεν** οἱ πατέρες τῆς Παμμακαρίστου, ἐξουσιάζωσι τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου **Σώζωντος,** καὶ ἐπισκέπτωνται, καὶ διακυβερνῶσι, καὶ φροντίζωσι τῆς συστάσεως αὐτῆς, καὶ αὐξήσεως, καρπούμενοι, καὶ νεμώμενοι τά[τε κτ]ήματα ταύτης, καὶ τῶν κτημάτων τὰς καρποφορίας, μήτε ὁ κατὰ τόπον [ἀρχι]ερατεύων ἔχειν τινὰ ἐξουσίαν ἐν αὐτῇ ἀλλ' ἢ μόνος ὁ οἰκονόμος τοῦ μοναστηρίου, ἔχῃ ἄδειαν ἐπισκέπτεσθαι . . . .[1] εἰςάγειν τε ἐν αὐτῇ ἐφημέριον, καὶ ἐξάγειν, τὸν αὐτῷ ἀναφανέντα ἀξιώτατον (;) οἵτινες πατέρες τοῦ μοναστηρίου ἔχωσιν ἀπαραίτητον χρέος τοῦ μηδέποτε ἐναπομένειν τὴν ἐκκλησίαν ἀργοῦσαν, ἀλλ' ἐπιμελεῖσθαι αὐτῆς, τοῦ ἱερουργεῖσθαι, καὶ ψάλλεσθαι ἀκαταπαύστως, καὶ μνημονεύεσθαι ἐν αὐτῇ **ἀεννάως,** τοὺς κτήτορας αὐτῆς παγγενεῖς, καὶ πάντας τοὺς χριστιανούς, κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν [καὶ συνήθειαν: ὁποῖοι δ' ἂν ὀψέποτε τολμήσωσι καταπατῆσαι τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας, καὶ τὴν σταυροπηγιακὴν αὐτῆς ἐλευθερίαν διασεῖσαι, καὶ καταδουλῶσαι αὐτὴν, ἢ ἀνατρέψαι τὲ τῶν ἐν τῷ παρόντι γεγραμμένων καὶ ζημίαν τινα αὐτῇ προξενῆσαι, ὁποίας τάξεως, καὶ ὁποίου βαθμοῦ τυγχάνειν, ἀφωρισμένοι εἶησαν ἀπὸ Θεοῦ κυρίου παντοκράτορος, καὶ κατηραμένοι, καὶ ἀσυγχώρητοι, καὶ ἄλυτοι μετὰ θάνατον, καὶ προκοπὴν οὐ μὴ ἴδοιεν, ἔχοιεν καὶ τὰς ἀρὰς τῶν ἁγίων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων [συνόδων. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν, καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν πατριαρχικὸν σιγιλλιῶδες γράμμα, καὶ ἐνεχειρίσθη τῇ σταυροπηγιακῇ, ταύτῃ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου **Σώζωντος**· ,αχπαῷ μηνὸς Φεβρουαρίου ἰνδικτιῶνος δης.

† Ἰάκωβος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

† Ὁ Ἡρακλείας Βαρθολομαῖος.— † Ὁ Νικομηδείας Μελέτιος.— † Ὁ Χαλκηδόνος Ἱερεμίας.— † Ὁ Νικαίας **Σοφρώνιος.**— † Ὁ Νεοκαισαρείας Σεραφείμ.— † Ὁ Δέρκων Μακάριος.— † Ὁ Λιτίτζης Θεόδωρος.— † Ὁ Τραπεζοῦντος Ἰωάννης.— † Ὁ Μαρωνείας...— † Ὁ Συλεβρίας Νεκτάριος.

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΕΙΟΥ

ἐκδιδόντος

Ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου Δ. Φ.

ἀρχειοφύλακος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Α'.

Ἔγγραφα περὶ Μονῶν καὶ ἐξαρχίας Βολισσοῦ—Πυργίου—Ψιρρῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Χίου.*

Ἀριθ. 20.

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ ἤδη ἐκδοθέντος Πατριαρχικοῦ Συνοδικοῦ Σιγιλλιώδους γράμματος ἕνεκεν τῆς ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ ἱερᾶς καὶ σεβασμίας ἡμετέρας πατριαρχικῆς καὶ σταυροπηγιακῆς Νέας Μονῆς.

† **Ἰωαννίκιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Πάντα κατὰ τάξιν καὶ εὐσχημόνως γινέσθω τὸ ἱερόν φησι λόγιον· ὅσα μὲν οὖν καλῶς καὶ κατὰ κανόνας πεπράχθαι ἔρθασαν παρὰ τῶν προγενεστέρων Πατριαρχῶν ἐν τῇ Χριστιανικῇ καταστάσει τοῦ χριστωνύμου πληρώματος εἰς καταρτισμὸν τῆς κατὰ πνεῦμα ὁλομελείας καὶ νόμοις ἐγγεγυμνασμένα ἐνθέοις καὶ προηγούμενον ἐσχηκότα θεῖον σκοπόν, εἰκότως συμμαχίας καὶ συστάσεως ἄξια κρίνεται τοῖς μετ' ἐκείνους τὴν πνευματικὴν ἀναδεξαμένοις ἐπιστασίαν, ἐπικυροῦσθαί τε μεταγενεστέροις γράμμασι δίκαια καὶ ἐπιβεβαιοῦσθαι ταῖς κατὰ διαδοχὴν καινουργίαις καὶ ἀμοιβαίαις ἀνανεώσεσιν, ἵν' ὅλως ἀνεκποίητα καὶ ἀπαραχάρακτα διαμένοντα ἀθανάτοις αἰῶσι συμπαρεκτείνηται. Τὰ δ' ἐξεναντίας παρὰ χορδὴν, τὸ [τοῦ λόγου, προβάντα καὶ μὴ καλῶς, μήτε προσηκόντως ἐγχαραχθέντα, ἀλλ' ἄλλως ἢ ὡς ἔδει ἐξυφανθέντα, ταῦτα κατὰ πάντα καιρὸν ἀναψηλαφώμενα ἀκριβῶς, ἀκυροῦσθαι δίδλου καὶ ἀνατρέπεσθαι εἰς οὐδὲν λογιζόμενα ὡς ἀνέκφυλα καὶ ἀπρόσφορα καὶ ὡς εἰπεῖν ἐφ' ὑδάτων γραφόμενα καὶ ἐπὶ χιόνος σπειρόμενα, οὐ μόνον μέμψεως οὐκ ἐπιδέχεται λόγον, ἀλλὰ καὶ μᾶλ-

1. Λείπει ἐξίτηλος ἐν τῷ πρωτοτύπῳ.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 367–371.

λον διαφερόντως ἐπαινετόν, ἀναγκαῖον τε καὶ περισπούδαστον κρίνεται τοῖς γ' ἐν ἀληθείᾳ δικάζειν μεμαθηκόσι τὰ πράγματα. Τὰ γὰρ παράλογα οὔτε νόμος, οὔτε χρόνος, οὔτε συνήθεια, οὔτε τις ἄλλη περιστατικὴ πρόφασις βεβαιοῦν δύναται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν προσκομισθέντα ἐνεφανίσθησαν ἤδη ἡμῖν ἴσα ἀπαράλλακτα δύο πατριαρχικῶν συνοδικῶν γραμμάτων, τοῦ τε ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἀοιδίμου γέροντος κυροῦ Παϊσίου δηλονότι καὶ τοῦ προπατριαρχεύσαντος Σεραφείμ, τοῦ μὲν τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου σιγιλιώδους ἐν μεμβράναις ὄντος, ἐπικυροῦντος τε καὶ ἐπιβεβαιοῦντος ἄλλα προγενέστερα γράμματα τοῦ τε πρὸ αὐτοῦ πατριαρχεύσαντος κὺρ Κοσμᾶ καὶ τῶν πρόπαλαι ἀοιδίμων Πατριαρχῶν, τοῦ κὺρ Διονυσίου δηλονότι, τοῦ κὺρ Ἰωάσαφ, τοῦ κὺρ Μητροφάνους, τοῦ κὺρ Ἱερεμίου, τοῦ κὺρ Θεοκλήτου*, τοῦ γέροντος κὺρ Παρθενίου καὶ τῶν μετ' ἐκείνους μέχρι τοῦ κὺρ Νεοφύτου καὶ ἐπέκεινα, ἅπερ ἐπεβραβεύθησαν καθ' ἕκαστον καιρὸν τῇ ἐν τῇ νήσῳ Χίῳ κειμένῃ θείᾳ καὶ ἱερᾷ βασιλικῇ καὶ σταυροπηγιακῇ ἡμετέρᾳ πατριαρχικῇ Νέᾳ Μονῇ, διαλαμβάνοντα ὡς οἱ κατὰ καιροὺς ἀείμνηστοι καὶ ἀοίδιμοι ἐν Χριστῷ Αὐτοκράτορες Ρωμαίων ἐκεῖνοι, ἤτοι Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος, Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνός, Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, Διογένης ὁ Ρωμανός, Μιχαὴλ ὁ Δούκας, Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης, Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεφήναντο διὰ βασιλικῶν αὐτῶν γραμμάτων καὶ χρυσοβούλλων λόγων μηδένα τολμῆσαι, διασεῖσαι καὶ παρασαλεῦσαί τι τῶν τῆς Μονῆς ταύτης ἐθῶν τε καὶ τάξεων, ἀλλ' εἶναι ταύτην τὴν θείαν Νέαν Μονὴν αὐτόνομον καὶ ἀδούλωτον καὶ ἐσαεὶ μένειν πάσης χειρὸς ἀρχοντικῆς τε καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀνωτέραν, καὶ τὸ αὐτοδέσποτον πλουτεῖν καὶ ἀσύδοτον διατελεῖν, ἀκαταπάτητόν τε καὶ ἀνενόχλητον παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ, ἀκολούθως δὲ ἐπεκυρώσαντο καὶ ἐβεβαίωσαν τὴν τοιαύτην αὐτῆς ἐλευθερίαν καὶ οἱ ρηθέντες ἀοίδιμοι Πατριάρχαι διὰ πατριαρχικῶν συνοδικῶν σιγιλιωδῶν γραμμάτων· τοῦ δὲ τοῦ Σεραφείμ γράμματος, περιέχοντος κεφάλαιά τινα, δέκα καὶ τρία τῷ ἀριθμῷ, ἐκτεθειμένα ἑκτάδην καὶ ἀποτάδην κατὰ ζήτησιν δῆθεν τῶν ὁσιωτάτων πατέρων τῆς σεβασμίας ταύτης Νέας Μονῆς καὶ τῶν ἐπιτρόπων τοῦ προσηλωμένου καὶ ὑποκειμένου ἀρχῆθεν αὐτῇ γυναικείου Μοναστηρίου τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Βλακαδιωτίσσης ἐπιλεγομένου, τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ Καλλιμασίᾳ, καὶ τῶν ἐκεῖσε εὐγενῶν καὶ προκρίτων, ἀρχόντων τε καὶ γερόντων· ὡς δὲ ἔγνωμεν ἤδη καὶ ἐβεβαιώθημεν καλῶς ἀπὸ κοινῆς ἀναφορᾶς τῶν προρρηθέντων πατέρων τῆς ἱερᾶς ταύτης Νέας Μονῆς παρὰ γνώμην αὐτῶν καὶ κατ' ἀπάτην σχεδιασθέντα καὶ δοκοῦντα μὲν ἀκροθιγῶς πως ἐπερχομένῳ οὐκ ἀσύμφορα εἶναι, εἰς βάθος δὲ καὶ μὴ ἐξ ἐπιπολῆς ἐπιστήσαντι βλάβην ἀντ' ὠφελείας οὐ σμικρὰν προστριβόμενα τῷ γυναικείῳ τούτῳ μοναστηρίῳ, ὡς οὐ μόνον ἀδύνατά τινα καὶ μείζω διοριζόμενα ἢ κατὰ τοιοῦτον μονύδριον, ἀλλὰ καὶ νεωτερίζοντα ἐν πολλοῖς καὶ ἀπρόσφορα καὶ ἀπρόσχορδα ὄντα καὶ ἥκιστα τῷ τόπῳ καὶ τῷ καιρῷ συμβαλλόμενα, ὧν ἕνεκα ἐδεήθησαν οἱ πατέρες τῆς ρηθείσης Νέας Μονῆς μετὰ θερμῶν παρακλήσεων τυχεῖν καὶ παρὰ τῆς ἡμῶν Μετριότητος γράμματος ἐπιβεβαιοῦντος μὲν καὶ συνιστῶντος τὰ παλαιγενῆ ἐκεῖνα χρυσόβουλλά τε καὶ γράμματα, ἀκυροῦντος δὲ διόλου καὶ ἀνατρέποντος τὸ τοῦ ρηθέντος Σεραφείμ γράμμα ὡς κακόσχολον καὶ ἀσύμφορον. Τούτου χάριν ἡ Μετριότης ἡμῶν, ὡς ἐπικλινεῖς ἔχουσα τὰς ἀκοὰς πρὸς τὰς εὐλόγους αἰτήσεις, καὶ τῆς εὐκαταστάτου διεξαγωγῆς, διαμονῆς τε καὶ συντηρήσεως τῶν ἱερῶν μοναστηρίων ὑπέρ τι ἄλλο φροντίζουσα, τὴν δέησιν αὐτῶν εὐμενῶς ἀποδεξαμένη, γράφει καὶ ἀποφαίνεται συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἱεριωτάτων ἀρχιερέων κτλ. ἵνα τὸ μὲν τοῦ προπατριαρχεύσαντος Σεραφείμ περὶ τοῦ ρηθέντος γυναικείου Μοναστηρίου τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Βλακαδιωτίσσης ἐκδοθὲν γράμμα, τὸ τὰ ἀκέφαλα ἐκεῖνα κεφάλαια περιέχον, ὡς οὐκ εὐλόγως, οὔτε τῷ τρόπῳ τῆς θέμιδος, ἀλλὰ κατ' ἀπάτην καὶ παρὰ γνώμην τῶν ρηθέντων ὁσιωτάτων πατέρων σχεδιασθέν, καὶ ὡς ἀπρόσφορον, ἀσυμφυές τε καὶ εἰς οὐδὲν συμβαλλόμενον, μένῃ τὸ ἀπὸ τοῦδε ἄκυρον, ἀνίσχυρόν τε καὶ ἀνενέργητον καὶ εἰς οὐδὲν λογιζόμενον. Τὸ δὲ σιγιλλιῶδες γράμμα τοῦ ρηθέντος ἀοιδίμου γέροντος Πατριάρχου κυροῦ Παϊσίου, πρὸς δὲ καὶ ἅπαξάπαντα τὰ τῶν ἀειμνήστων ἐκείνων Πατριαρχῶν γράμματα, ὅσα ἔκπαλαι φιλοτιμηθέντα ἐπεβραβεύθησαν τῇ ρηθείσῃ ἱερᾷ καὶ σεβασμίᾳ Νέᾳ Μονῇ, ἔχωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀμετάθετον καὶ ἀμετάτρεπτον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ἡ δὲ Νέα αὕτη Μονὴ μετὰ τῶν μετοχίων αὐτῆς καὶ τοῦ πρὸ ἱκανῶν χρόνων ἀφιερωθέντος αὐτῇ ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Βλακαδιωτίσσης ἐπιλεγομένου, τοῦ ἐν τῇ χώρᾳ Καλλιμασίᾳ, ἔτι δὲ καὶ τοῦ ἐν τῇ νήσῳ Σάμῳ μετοχίου καὶ μοναστηρίου αὐτῆς, τοῦ εἰς ὄνομα μὲν σεμνυνομένου τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Ἠλιοῦ, κειμένου δὲ κατὰ τὴν τοποθεσίαν τῆς μεγάλης λάκκας καὶ πάντων τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων αὐτῶν, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, καθὼς ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, οὕτω καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἅπαντα χρόνον ὑπάρχῃ καὶ λέγηται βασιλικὴ καὶ σταυροπηγιακή, ἀνενόχλητος, ἀσύδοτός τε καὶ ἀκαταπάτητος παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ καὶ μηδέ τινι ἄλλῳ ὑποκειμένη, εἰμὴ μόνον τῷ καθ' ἡμᾶς Οἰκουμενικῷ Πατριαρχικῷ Θρόνῳ καὶ ὑπ' αὐτοῦ μόνου προστατευομένη, κρινομένη τε καὶ διοικουμένη καὶ μηδείς ποτε ἄδειαν ἔχῃ, μήτε ὁ κατὰ καιρὸν Μητροπολίτης Χίου, μήτε ἄλλος τις μικρὸς ἢ μέγας ἢ τῶν τῆς Χίου κληρικῶν ἢ τῶν κατὰ καιροὺς

* Πρόκειται κάνταῦθα περὶ τοῦ Θεοκλήπτου.

Πατριαρχικῶν Ἐξάρχων ζητεῖν πολύ τι ἢ ὀλίγον ἀπὸ τῆς Μονῆς ταύτης ἢ κατεπεμβαίνειν αὐτῆς καὶ ἐνοχλεῖν καὶ ἐπηρεάζειν ἢ τῇ Μονῇ ταύτῃ ἢ τοῖς μετοχίοις καὶ πράγμασιν αὐτῆς, ἀλλ' ὑπάρχῃ ἐλευθέρα, ἀνενόχλητός τε καὶ ἀσύδοτος εἰς τὸ παντελές. Οἱ δ' ἐν αὐτῇ μονάζοντες ὁσιώτατοι πατέρες ὀφείλωσι διάγειν καὶ πολιτεύεσθαι σεμνῶς καὶ εὐτάκτως κατὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς μοναδικῆς πολιτείας, μνημονεύοντες ἀεννάως ἐν αὐτῇ τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος, μηδὲν ἄλλο ἀπαιτοῦντος τοῦ κατὰ καιροὺς Πατριάρχου, ὥσπερ ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς βασιλικοῖς μοναστηρίοις, καὶ κυβερνᾷν τὴν ρηθεῖσαν Μονὴν κατὰ τὴν τάξιν τῶν βασιλικῶν χρυσοβούλλων καὶ τῶν πατριαρχικῶν σιγιλλίων, δεικνύοντες τὴν πρέπουσαν εὐπείθειαν καὶ ὑποταγὴν τῷ κατὰ καιροὺς Ἡγουμένῳ καὶ γνωρίζοντες αὐτὸν κεφαλὴν καὶ προεστῶτα αὐτῶν, ἔχοντα καὶ τὰς ἔκπαλαι συνήθεις ἀξίας καὶ τιμὰς καὶ φέροντα κατὰ τὴν τάξιν τῶν βασιλικῶν χρυσοβούλλων καὶ τῶν πατριαρχικῶν σιγιλλίων τῇ χειρὶ πατερίτζαν ὅπου ἂν προσκληθῇ κατὰ τὴν πατριαρχικὴν ἀρχαίαν φιλοτιμίαν. Ὅταν δὲ ἐν χρείᾳ χειροτονίας γένωνται, ἔχωσιν ἄδειαν προσκαλεῖν ὃν ἂν ἐθέλωσιν ἀρχιερέα, ἐπὶ τῷ ἐκτελεῖν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ τὰς χειροτονίας αὐτῶν μετὰ πάσης τῆς κανονικῆς παρατηρήσεως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ θάπτειν ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ἀκωλύτως τοὺς θάπτεσθαι βουλομένους, μηδενὸς τολμῶντος κωλῦσαι τὸ σύνολον· πρὸς δὲ καὶ μοναχοὺς τοὺς ἐν τῇ αὐτῶν Μονῇ ἐθέλοντας συνταγῆναι κείρειν ἀνενδοιάστως ὅπου ἂν προσκληθῶσιν· ὡσαύτως καὶ μονάζουσας τὰς βουλομένας μονάσαι ἐν τῷ ἀνωτέρω ρηθέντι μετοχίῳ αὐτῶν τῷ ἐν τῇ Καλλιμασίᾳ· κληρονομεῖν δὲ καὶ λαμβάνειν ἀνεμποδίστως τὰ ἐναπολειπόμενα πράγματα τῶν τελευτώντων πατέρων τῆς ρηθείσης Μονῆς αὐτῶν ἢ ἔνδον τῆς πολιτείας ἢ ἐκτὸς ἐν τοῖς πέριξ χωρίοις, μὴ τολμῶντος τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ἐνοχλεῖν περὶ τούτου αὐτοὺς τὸ παράπαν ἢ ἐμποδίζειν τὸν μέλλοντα ταφῆναι ἐν τῇ Μονῇ αὐτῶν ἢ ζητεῖν λαβεῖν ἀπὸ τοῦ ψυχικοῦ ἐκείνου ἀφιερώματος· ἔχωσι δὲ καὶ ἐξουσίαν οἱ τῆς Μονῆς ταύτης πατέρες ἐκλέγειν κατὰ καιροὺς καὶ ἀποκαθιστᾷν Ἡγούμενον ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ὃν ἂν βούλοιντο, μὴ δυναμένου ἄλλου τινὸς προβάλλειν ἐκεῖσε Ἡγούμενον κατ' οὐδένα τρόπον. Ὁ δὲ ἀποκατασταθεὶς Ἡγούμενος καὶ οἱ συνασκούμενοι πατέρες ὀφείλουσι προνοεῖν καὶ φροντίζειν τῶν πρὸς σύστασιν καὶ κυβέρνησιν, αὔξησίν τε καὶ βελτίωσιν συντεινόντων τῆς σεβασμίας ταύτης Μονῆς καὶ αὐτοὶ μόνοι καθ' ἑαυτοὺς ἔχωσι διεξάγειν καὶ οἰκονομεῖν πάντα τὰ χρειώδη αὐτῆς κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς αὐτῶν τάξιν καὶ συνήθειαν, ἀποκαθιστᾷν τε χρείας οὔσης ἐπιτρόπους καὶ διοικητὰς κατ' ἰδίαν ἐκλογὴν καὶ ἐπίκρισιν ἐκ τῶν λαϊκῶν καὶ ἀρχόντων Χριστιανῶν οὓς ἂν ἐπιγνῶσιν ἀξίους, προσφόρους τε καὶ λυσιτελεῖς ταῖς συμπιπτούσαις κατὰ καιρὸν πολιτικαῖς καὶ ἐξωτερικαῖς αὐτῶν χρείαις καὶ ὑποθέσεσι καὶ μηδένα ἔξωθεν ἐπιπηδᾷν βίᾳ εἰς τὸ ἐπιλαβέσθαι τῆς τοιαύτης Ἐπιτροπῆς· ἀλλὰ καὶ ὅσαι μοναστηριακαὶ χρεῖαι ἀκριβεστέρας ἐπισκέψεως δεόμεναι χρήζουσιν ἀναφέρεσθαι πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐπὶ δεφενδεύσει τῆς Μονῆς ταύτης, ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἔχωσιν ἀναφέρεσθαι, εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων, καὶ τὴν τοιαύτην ἀναφορὰν μόνην ὡς γνησίαν εἰσακούεσθαι καὶ τὸ πιστὸν ἔχειν, οὐ μὴν δὲ ἑτέραν τινὰ παρ' οἱουδήτινος προσώπου γινομένην· καὶ συνελόντι πάντα τὰ ἀρχαῖα ἤθη κρατεῖν ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ ἀμεταποίητα κατὰ πάντα καὶ ἀπαραχάρακτα. Ὃς δ' ἂν βουληθῇ ἀθετῆσαι καὶ παρασαλεῦσαι τὰ ἀνωτέρω εἰρημένα καὶ κατεπεμβῆναι τῆς Μονῆς ταύτης καὶ βλάψαι τοὺς ἐν αὐτῇ πατέρας ἢ τὰ μετόχια καταπατῆσαι αὐτῆς ἢ ἄλλο τι ἐναντίον τῆς ἡμετέρας ταύτης πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς εὐλόγου ἀποφάσεως τολμήσῃ ποιῆσαι, ὁ τοιοῦτος τοῦ μὲν ἱερατικοῦ ὢν καταλόγου, ἀργὸς μένῃ πάσης ἱεροπραξίας, καταφρονῶν δὲ τῆς ἀργίας καὶ ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ Θεοῦ ὡς ὑπόδικος τελείᾳ καθαιρέσει· λαϊκὸς δέ, ἀφωρισμένος ἀπὸ Θεοῦ Κυρίου Παντοκράτορος καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος καὶ πάσαις ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν Συνοδικὸν ἐπιβεβαιωτήριον ἐν μεμβράναις γράμμα, καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ἐδόθη τοῖς ρηθεῖσι πατράσι τῆς θείας ταύτης Νέας Μονῆς.

ᾳψξα', Δεκεμβρίῳ Ἰνδικτιῶνος ζ'.

† **Ἰωαννίκιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

† *Ὁ Καισαρείας Παΐσιος.* † *Ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος.* † *Ὁ Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιος.* † *Ὁ Τυρνόβου Θεόφιλος.* † *Ὁ Ἰκονίου Διονύσιος.* † *Ὁ Βερροίας Σαμουήλ.* † *Ὁ Μιτυλήνης Ἄνθιμος.* † *Ὁ Μεσημβρίας Ἄνθιμος.* † *Ὁ Δρύστρας Βαρθολομαῖος.* † *Ὁ Σοφίας Ἱερεμίας.* † *Ὁ Φερσάλων Δωρόθεος.*

Σημείωσις.—Ἀντεγράφη ἐκ τοῦ Ε' πατριαρχικοῦ Κώδικος σελ. 196, ὑπάρχον ἀντιγεγραμμένον [καὶ ἐν τῷ ΙΑ' κώδικι σελ. 232. Τῷ 1761 Πατριάρχης Κων)πόλεως ἦν Ἰωαννίκιος Γ'. ὁ Καρατζᾶς, ὁ καὶ ἐκδοὺς τὸ ἐπιβεβαιωτήριον τοῦτο Σιγίλλιον. Τὸ δὲ τοῦ Σεραφεὶμ Β'. σιγιλλιῶδες περὶ τῆς ἐν Καλλιμασίᾳ γυναικείας μονῆς, τῆς Βλακαδιωτίσσης (ἢ ὀρθότερον Πλακαδιωτίσσης), ὃ ἀκυροῖ ὁ Ἰωαννίκιος Γ', οὐχ εὑρηται ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς κώδιξιν.

ΓΝΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΙΜΟΙ*
ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

§

Καὶ ταύτας μὲν γινώσκομεν καθὸ κοινωνικῶς ἐπιφανεῖς ἐν τῇ βυζαντινῇ πολιτείᾳ γενομένας, ἀλλ' ὑπῆρξαν ἕτεραι ἐπιφανεῖς, δι' ἐπιφανῶν τέκνων γνωρισθεῖσαι, πρότυπα γενόμεναι μητρικῆς στοργῆς καὶ τῆς ἐπὶ παιδεύσει τέκνων κηδοῦς. Θεοκτίστη ἡ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου μήτηρ ἦν ἀγράμματος, ἀλλ' αὐτὴ «καταρτίζει τὸ θυγάτριον καὶ ὁ τρόπος θαυμαστός· οὔτε εἰς ὄψιν ἀρρένων φέρουσα, οὔτε τὰ γυναικικὰ ἐμπλόκια καὶ περιδέξια καὶ περιπόρφυρα ὑποδεικνύουσα· πρὸς δὲ θεοσέβειαν ἀνάγουσα, *καὶ τὰ ἱερὰ γράμματα ἐκπαιδεύουσα* καὶ τοὺς πτωχοὺς ὑποδέχεσθαι ἐκδιδάσκουσα· καὶ τέλος εἰς Θεὸν καὶ τὰ ἐπουράνια κάλλη ἀπὸ τῶν ἐνθένδε χαμαιζήλων τὸν νοῦν τοῦ κορίου μετάγουσα Θεῷ ἀνατίθησι». Καὶ εἰκάζεται μὲν ὅτι ἡ τῆς θυγατρὸς διδασκαλία ἐγένετο οὐχὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς, ἀλλ' ἡ Θεοκτίστη, κατ' ἐμὲ, ἦν ἀγράμματος, οὐχὶ καθὼς σήμερον ἐννοοῦμεν τὴν λέξιν, ἐξ ὀρφανίας μείνασα τοιαύτη, κατ' αὐτὴν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τὴν μαρτυρίαν· ἐπειδὴ δ' ἔμεινεν ἀμέτοχος τῆς ἐγκυκλίου παιδεύσεως «γραμματίζει ἑαυτὴν ἡ σοφὴ καὶ συνετίζει καὶ τὸ Ψαλτήριον ἀποστηθίζει κάλλιστά τε καὶ συντομώτατα· καὶ τοῦτο πῶς; Οὐκ ἐν ἡμέρᾳ σχολάζουσα τῇ μελέτῃ, ὡς ἂν μὴ τὸν ἄνδρα παραλυπήσῃ, ἢ τὸν οἶκον ὑπελαττώσῃ, ἀλλὰ πρὸ ὕπνου τε καὶ μεθ' ὕπνον, φωταγωγούσης κανδήλης, κάμνουσα τόνῳ, τοῦ ἐκ τῶν χειρῶν ἔργου οὐκ ἠμέλει· ἀλλὰ πῇ μὲν τούτῳ προσέχουσα, πῇ δὲ τὸ ἕτερον εἶδος μεταχειριζομένη, καὶ τὸν οἶκον ηὔξει, καὶ τῶν μαθημάτων ἐπελαμβάνετο».[86] Δύο μετ' αὐτὴν ἑκατονταετηρίδας ἀναφέρεται τοῦ σοφωτάτου Ψελλοῦ τοῦ Μιχαὴλ ἡ μήτηρ οὐ μόνον δι' ἐπιμελεστάτης ἐποπτείας συνεργήσασα πρὸς τὴν εἰς ἄκρον παίδευσιν τοῦ υἱοῦ, ἀλλὰ καὶ λογίᾳ· πενταέτη τὴν ἡλικίαν παρέδωκε τὸν υἱὸν εἰς διδάσκαλον καὶ τριετίαν ὅλην διήκουσεν ὑπ' αὐτὸν ὁ Ψελλὸς τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῆς παιδεύσεως· ἀλλ' αὕτη κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν ἐκ τῆς σχολῆς ἐπιστρέφοντα τὸν υἱὸν ἐξήταζε τί νέον ἐδιδάχθη καὶ μελετῶντι αὐτῷ τὰ δεδιδαγμένα συνηγρύπνει.[87] Βεβαίως ἡ μελέτη καὶ πολλῶν ἑτέρων βιβλίων θέλει δείξει ἡμῖν ὅτι καὶ λογίας εἴχομεν γυναῖκας ἱκανὰς τὸν ἀριθμὸν, οὐχὶ μόνον τὰς ὀνομασθείσας ἄνω, καὶ μνεία ψιλὴ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν δυνατὸν ἵνα γένηται γνωστὴ ἡμῖν εἰ οὐχὶ τὰ συγγράμματα αὐτῶν, ἅτινα ὁ ἀνδρικὸς ἐγωϊσμὸς ἡμφισβήτει κατὰ καιροὺς μόλις ἐπιτρέπων εἰς τὴν γυναῖκα τεμάχιον ἐλάχιστον χαρτίνης ἀθανασίας· σώζεται παράδοσις περὶ τῆς πεπαιδευμένης Ἱκασίας ἢ Κασίας (κοινότερον Κασιανῆς) ὅτι πολλὰ συνέταξεν ἰδιόμελα πλήρη γενναίων καὶ ὑψηλῶν ἰδεῶν, καὶ μεστὰ καλλιεπείας, ἀλλ' ἐκ τούτων ὁ ἀνὴρ ὀλιγιστότατα ἐπέτρεψε 'να εἰσαχθῶσιν ἐν τῷ τελετουργικῷ, λόγου χάριν κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καὶ κατὰ τὸν ὄρθρον τῆς Μ. τετάρτης. Τὴν «Ἰωνιάν» τῆς Εὐδοκίας Μακρεμβολιτίσσης ὡς ἔργον τοῦ Μιχαὴλ Ψελλοῦ ζητεῖ 'ν' ἀποδείξῃ ὁ Κ. Ν. Σάθας·[88] ἕτεροι δ' ὀρθῶς ἴσως ἔπραξαν ἀμφισβητήσαντες ὡς ἔργον τῆς ἀρχαιοτέρας Εὐδοκίας τὴν μετάφρασιν τῆς Ὀκτατεύχου διὰ ἡρωϊκῶν στίχων.

Ἀλλὰ πρὸς τιμὴν τῶν βυζαντινῶν λογίων γυναικῶν ἀρκοῦσι καὶ τὰ ὀλίγα ταῦτα μόνον, διότι πᾶσα μαρτυρία περὶ πληθύος πεπαιδευμένων γυναικῶν κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας λείπει τὴν ἱστορικὴν σπουδήν. Μικρῷ πρὸ τῆς ἁλώσεως ἐθαύμασε ξένος περιηγητὴς τὰς παρὰ βυζαντινοῖς ἑλληνίδας διὰ τὴν παιδείαν αὐτῶν. Ἀλλὰ κατόπιν ἔχομεν χάσμα σχεδὸν ἀπὸ τοῦ ΙΕ' μέχρι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ὅτε γινώσκομεν μόνον τὴν περιώνυμον Ρωξάνην Σκαρλάτου τὴν μητέρα τοῦ ἐξ ἀπορρήτων Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου,[89] καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Σουλτάναν τὴν ἐκ τοῦ γένους τῶν Χρυσοσκουλαίων. Ἀλλὰ τὴν μὲν παιδείαν τῆς δευτέρας ταύτης ἐπαινεῖ, δυστυχῶς, ὁ σύζυγος, ἀγγέλλων ἀμέσως τὸν θάνατον αὐτῆς τῷ μεγάλῳ σκευοφύλακι Παλασίῳ, γράφων ὅτι «ἅμα τῇ ἐκ βρέφους ἀπαλότητι εὐθὺς ἀνατροφῆς ἔτυχε τῆς ἀρίστης, γράμμασι προσχοῦσα τοῖς εὐσεβέσι»,[90] τὴν δὲ σοφίαν τῆς πρώτης ἐξυμνοῦσιν Ἰάκωβος ὁ Ἀργεῖος ὁ διδάσκαλος τῶν ἐγγονῶν αὐτῆς, ὁ πολλὰ παρὰ τοῦ ἐξ ἀπορρήτων εὐεργετηθεὶς, καὶ Καισάριος ὁ Δαπόντες, ὁ ζήσας ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Κωνσταντίνου Μαυροκορδάτου καὶ ὑπ' αὐτοῦ πολλὰ καὶ αὐτὸς εὐεργετηθείς· ἐὰν δὲ πρέπῃ 'να τείνωμεν προσοχὴν καὶ μάλιστα σύντονον εἰς τὴν μαρτυρίαν τοῦ διδασκάλου Ἰακώβου τοῦ Ἀρ-

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 394—397.

86. Θεοδώρου, Κατήχησις ἐπιτάφιος εἰς τὴν ἑαυτοῦ μητέρα· Migne, υθ', στ. 885, 888.

87. Κ.Ν. Σάθα, Μεσ. Βιβλιοθ. τόμ. Ε', σελ. 12 καὶ 21.

88. αὐτόθι, προλεγόμενα.

89. Ρωξάνη Σκαρλάτου· ὑπὸ Μ. Ι. Γεδεών· Ἐκκλησ. Ἀλήθεια, τόμ. Δ', σελ. 505—508.

90. Ἐπιστολάριον ἐκ διαφόρων ἐρανισθὲν καὶ τυπωθὲν κτλ· ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1804, σελ. 148.

γείου, τοῦτο πρέπει 'να πράξωμεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γενικεύσεως τῆς μαρτυρίας ταύτης· διότι ὁ Ἰάκωβος οὗτος παρίστησι τὴν Ρωξάνην Σκαρλάτου δυναμένην ἐννοεῖν τούς τε πεζογράφους καὶ τοὺς ποιητάς, τάς τε τοῦ Θουκυδίδου καὶ τοῦ Ξενοφῶντος ἱστορίας· ἀλλὰ στίχος εἷς καὶ μόνος ἡμῖν ἔσται χρήσιμος· «ἦν γὰρ, λέγει, οὐ μόνον ἀναγινώσκειν εἰδυῖα γράμματα **κατὰ τὰς πλείους τῶν γυναικῶν**»[91] ὅπερ, ἐν ἀρχαῖς τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος γραφόμενον, δείκνυσιν ὅτι αἱ πλείονες τῶν ἑλληνίδων γυναικῶν ἐγίνωσκον τὴν ἀνάγνωσιν. Πεντήκοντα ἔτη πρὸ τῆς Ρωξάνης γινώσκομεν ἀκμάζουσαν ἐν Ἀθήναις Φιλοθέην Βενιζέλου τὴν ἐν ὁσίαις, ἧς ἡ μνήμη παρὰ τοῖς ἀθηναίοις πανηγυρίζεται, ἥτις ἦν πεπαιδευμένη καθὸ καὶ ἀνήκουσα εἰς ἐπιφανεστάτην ἀθηναϊκὴν οἰκογένειαν· ἐξ οὗ δυνάμεθα 'να εἴπωμεν ὅτι τῶν ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσιν ἐπιφανῶν οἰκογενειῶν αἱ κόραι μετεῖχον τοὐλάχιστον τῆς στοιχειώδους παιδεύσεως, ἢ πλέον ταύτης· λέγω τοῦτο, διότι ἐν πολλαῖς ἐπιστολαῖς φαναριωτισῶν ἀνηκουσῶν εἰς ἡγεμονικοὺς οἴκους, γραφείσαις ὑπὸ τῶν γραμματέων τῶν ἡγεμόνων, αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἡγεμονίδων ἢ τῶν θυγατέρων αὐτῶν σῴκ εἰσι πάμπαν ἀπηλλαγμέναι σφαλμάτων, καὶ φαίνεται λοιπὸν ὅτι καὶ αὗται **κατὰ τὰς πλείους τῶν γυναικῶν** ἐγίνωσκον ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν. Μόλις ἐν ἀρχαῖς τῆς ἡμετέρας ταύτης ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρονται πεπαιδευμέναι γυναῖκες φαναριώτισαι, καὶ τούτων μνείαν ἐποιησάμην ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς Φιλολογικῷ Συλλόγῳ διὰ διατριβῆς ἰδίας, εἰς ἣν καὶ παραπέμπω[92]· τὰ μετὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους εἰσὶν ἡμῖν γνωστὰ, περὶ δὲ γνωστῶν οὐ γράφω, ἐκτὸς ἂν ἔχω προσθεῖναί τι νέον.

Β'.

Ταῦτα πορίζεταί τις ἀναλέγων τὰς ἱστορικὰς δέλτους, ἃς ἡμεῖς, ἀτυχῶς, παρορῶμεν ἀνεξερευνήτους. Οὔτε πάσας τὰς ἐνούσας ἡμῖν πηγὰς ἐμελετήσαμεν, οὔτε οἱ ἀναγνόντες τινὰς ἢ τὰς πλείους τούτων ἐπέβαλον ἑαυτοῖς τὸ διεισδύειν ἐν τῷ πνεύματι τῶν γραφόντων πρὸς ἀνακάλυψιν μιᾶς ἀληθείας, πρὸς διάγνωσιν ὁρμῶν τε καὶ συναισθημάτων, πρὸς ἐξίχνευσιν πορείας συντεταγμένης ἐν τῇ καλλιεργείᾳ τῶν γραμμάτων, ἐν τῇ πρὸς τὴν ἐπιστήμην λατρείᾳ. Πρόχειρος ἀνασκοπὴ χρονογράφων βυζαντινῶν ἢ βιογράφων παραδείκνυσιν ἡμῖν ὀνόματά τινα, ἃ καὶ ἀπηρίθμησα κατὰ τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς μετὰ χεῖρας διατριβῆς, οὗ τοιοῦτος ἦν ὁ σκοπὸς, ἤτοι αἱ ἄπωθεν ἀποδείξεις τῆς ὑπάρξεως σχολείων παρὰ βυζαντινοῖς, διότι περὶ τῆς μετὰ τὴν ἅλωσιν ἐποχῆς ἀρκετὰ μέχρι σήμερον ἐγράφησαν, τὸ δὲ «Σχεδίασμα» περὶ σχολείων τοῦ καθηγητοῦ Ματθαίου Κ. Παρανίκα δίδωσιν ἰδέαν ἀμυδρὰν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ. Καταλόγους χειρογράφων ἀνεξετάστους ἔλιπον, ἀλλ' ἐκ τούτων τὸ συμπέρασμα μακρᾶς ἐρεύνης ἔμελλεν εἶναι γνῶσις ἀντιγραφέων ἁπλῶς, ἤτοι ὅτι, πλὴν τῶν εὐπαιδεύτων ἑλλήνων, τῶν μετασχόντων δηλαδὴ παιδεύσεως συστηματικῆς, ὑπῆρχον καὶ πλεῖστοι γινώσκοντες ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν. Ἀλλὰ τούτων πιθανῶς οἱ πλείονες ἐγίνωσκον τὸ παρ' ἄλληλα τιθέναι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου, καί τινες αὐτῶν τὸ συνεπιστοιβάζειν τόνους καὶ πνεύματα, ὡς ἐν εἴδει ἀποθήκης, ἀφ' ἧς ὁ θέλων ἐλάμβανε τονίζων ἀτονοῦσαν προθυμίαν πνεύματος, μὴ δυνηθέντος ὑπὲρ τὰς ἀτυχεῖς τῶν τότε χρόνων περιστάσεις ὑψωθῆναι.

Ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν βυζαντινῶν λογίων τῶν ἐπὶ δεκα-τέσσαρας ὅλους αἰῶνας τιμησάντων τὰ γράμματα καὶ τὴν ἐπιστήμην, ἀρκετὸν ὂν πρὸς δόξαν παντὸς ἔθνους, ἀπελάμβανε πολλὴν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τιμὴν ἐκ μέρους τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς κοσμικῆς ἀρχῆς, ἐκ μέρους τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν ἰδιωτῶν, καὶ ἡ τιμὴ αὕτη καὶ τὰ βραβεῖα, ἃ ἐχορηγοῦντο πρὸς αὐτοὺς ἀμφοτέρωθεν, ἦν ἐνίσχυσις ἀνανταγώνιστος τῷ καλῶς ἀγωνιζομένῳ, παρότρυνσις σπουδαία τοῖς ἐπιγιγνομένοις. Τὴν προστασίαν ταύτην ἥ τε κοσμικὴ καὶ ἡ πνευματικὴ ἀρχὴ ἐπεδείκνυντο πᾶσιν ἀπ' αὐτῶν ἔτι τῶν πρώτων ἐτῶν, ἀφ' ὧν ἡμεῖς τῶν ἡμετέρων καταρχόμεθα μελετημάτων, καὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἑλκύει τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἡ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀρχῶν, Ἐκκλησίας δηλαδὴ καὶ κράτους, ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ συμφωνία. Ἐν μέσῳ μίσους ὑποβόσκοντος μεταξὺ χριστιανῶν εἰς τὸν αὐτὸν λυτρωτὴν καὶ σωτῆρα πιστευόντων, ὀρθοδόξων τε πρὸς ἀρειανοὺς καὶ τοὺς μετὰ ταῦτα φυέντας πολυωνύμους αἱρετικούς, ἐν μέσῳ τοσαύτης ἀντιδράσεως εἰδωλολατρῶν κατὰ χριστιανῶν, ἣν παρατηροῦμεν ἀπὸ τῆς Δ' μέχρι τῆς ΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε καὶ τῆς πολυθεϊκῆς ἀρχαιότητος ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ τοῦ κράτους ἐσώζοντο λείψανα, δι' ὅλης ἐκείνης τῆς λαμπρᾶς χρονικῆς περιόδου, καθ' ἣν διετυποῦτο συνοδικῶς ἡ περὶ θεότητος καὶ τοῦ τρισυποστάτου αὐτῆς διδασκαλία, τοσοῦτον εἶχε γόη-

91. Βλέπε τὸν λόγον τοῦ Ἰακώβου προταχθέντα τῶν «Ἰουδαϊκῶν» Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου. Ἐν Βουκουρεστίῳ 1716.

92. Ἡ διατριβὴ ἐξεδόθη ἐν τόμῳ ΚΑ' «Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου», ἀπὸ σελ. 55—71.

τρον ἡ πολυμάθεια καὶ ἡ ἐπιστήμη, τοσοῦτον ἐπέβαλλον πᾶσι σεβασμὸν, ὥστε κοσμικὴ καὶ πνευματικὴ ἀρχὴ περιεποιοῦντο τιμῶσαι τοὺς διακεκριμένους ἐπιστήμονας καὶ διδασκάλους, χριστιανούς τε καὶ μὴ τοιούτους, ὀρθοδόξους τε καὶ αἱρετικούς· εἰ δέ ποτε κατεδίωξαν, ἔπραξαν τοῦτο ὅτε διέκρινον τὰ σχολεῖα τῶν ἐγκυκλίων ἢ τῶν ἐπιστημονικῶν μαθημάτων γινόμενα κέντρον ἀντιδράσεως συστηματικῆς ἐναντίον τῶν δογμάτων τῶν διατυπουμένων τε καὶ ἐμπεδουμένων ὑπὸ τοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἑπτασυνόδου πολιτεύματος. Ἐγὼ τοὐλάχιστον οὕτως ἀντιλαμβάνομαι τῆς ὑποθέσεως.

Ἡ πρὸς τοὺς εἰδωλολάτρας ἀνοχὴ τοῦ κράτους παρατείνεται σχεδὸν μέχρι τῶν μέσων τῆς ΣΤ΄ ἑκατονταετηρίδος. Διηγεῖται ὁ Μαλαλᾶς ὅτι κατὰ ἰούνιον τοῦ 559 συλληφθέντες ἄνθρωποί τινες ἐν μέσῃ Κωνσταντινουπόλει, τὴν πολυθεΐκὴν ἀσπαζόμενοι θρησκείαν, ἐτιμωρήθησαν «καὶ βιβλία καὶ εἰκόνες τῶν μυσερῶν αὐτῶν θεῶν καὶ ἀγάλματα κατεκαύθη ἐν τῷ Κυνηγίῳ»[93], μέχρι δὲ τοῦ 565 ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῆς Ἀμασείας οἰκίαι χριστιανικαί, ἐν αἷς ἐσώζοντο θεοτήτων εἰκόνες διὰ μουσίου κατεσκευασμέναι, ἀναφέρεται δὲ ῥητῶς ἡ τῆς Ἀφροδίτης εἰκὼν,[94] ἐξ ὧν γίνεται δῆλον ὅτι καὶ ἀγάλματα διετήρουν οἶκοι καὶ ναΐσκους οἱ πολυθεΐσταί. Ἂν δὲ κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΣΤ΄ αἰῶνος, καὶ μάλιστα τριακονταετίαν ὅλην μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Α΄ καθαίρεσιν τῶν φιλοσοφικῶν ἐν Ἀθήναις σχολῶν, βλέπωμεν ἐλευθέρως ἐθνικοὺς θρησκεύοντας, ἀποκλειομένους δὲ μόνον ἀπὸ θέσεων δημοσίων, διότι τῷ 529 ἢ 530 Ἰουστινιανὸς ὁ Α΄ «ἐθέσπισεν ὥστε μὴ πολιτεύεσθαι τοὺς ἑλληνίζοντας, μηδὲ τοὺς αἱρετικούς, εἰ μὴ μόνους τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς, δοὺς αὐτοῖς καὶ προθεσμίαν μόνον τριῶν μηνῶν πρὸς ἐπιστροφήν»,[95] ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν τοιούτων διαταγμάτων, οὐδεμίαν, ὡς φρονῶ, τυραννίαν καὶ πίεσιν ἐξήσκει τὸ κράτος ἐπὶ τῶν εἰδωλολατρῶν, τῶν [ὑπουργήματα δημόσια κατεχόντων, οἵτινες καὶ ἐν χρονικαῖς περιόδοις σπουδαιοτάταις, ἦσαν ἀνεκτοὶ εἴς τε τὸ κράτος καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, εἴτε σύμβουλοι τῶν ἀρχόντων ἀναδεδειγμένοι, εἴτε ὑπάλληλοι ἀνώτεροι, εἴτε ἰατροὶ καὶ δικασταί, εἴτε διδάσκαλοι τῆς φιλοσοφίας ἐν ἑτέραις τε πόλεσι καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει. Πότε γίνεται, λόγου χάριν, ἡ τρισμεγίστη τοῦ χριστιανισμοῦ κατὰ τῆς ὡς ὁ παλαίφατος Ἀνταῖος ἀνακυπτούσης εἰδωλολατρείας ἀντίδρασις; Βέβαια κατὰ τὴν αὐταρχίαν Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου καὶ τοῦ σμικρὸν ἐπακολουθήσαντος ἐκείνῳ χρόνου· ἐν τούτῳ δ' ἤκμαζε καὶ παρὰ Κωνσταντίνου καὶ παρ' Ἰουλιανοῦ, καὶ τοῦ κατόπι μικρὸν ἄρξαντος Ἰοβιανοῦ, καὶ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ τιμώμενος Θεμίστιος ὁ φιλόσοφος ὁ ἐπικληθεὶς εὐφραδὴς, εἰς αὐτὸν δὲ, καίπερ τὴν πολυθεΐκὴν ἀσπαζόμενον θρησκείαν, Θεοδόσιος ὁ μέγας ὁ εὐσεβέστατος αὐτοκράτωρ ἐνεπίστευσε τὴν ἀγωγὴν καὶ παίδευσιν Ἀρκαδίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ· εἰ δὲ νομίζεται τοῦτο παρά τισιν ἀπίθανον, ἐν τούτοις ὁ Δόναλδσων φρονεῖ[96] ὅτι τῷ 384 τὸν Θεμίστιον ὕπαρχον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνέδειξεν ὁ Θεοδόσιος, ὁ καὶ πρὸς τὸν ὡσαύτως ἐθνικὸν Λιβάνιον εὐνοϊκῶς διακείμενος· ἂν δὲ γινώσκωμεν ὅτι τὸν Λιβάνιον ἠνάγκασαν 'να λίπῃ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει διδασκαλίαν, ἐν ἰδιοσυντηρήτῳ γινομένην ἐκπαιδευτηρίῳ, μήτε πατριάρχης, μήτε κοσμικός τις ἄρχων ἐτόλμησε κατ' αὐτοῦ τοῦτο, ἀλλὰ καππάδοξ τις σοφιστὴς, ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ τοῦ κράτους καθηγητὴς δημόσιος, καί τινες ἕτεροι διδάσκαλοι· μήτε τὸν Ἰμέριον κατεδίωξέ τις. Ἐπίσης δὲ, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, Ὀνωρᾶτος ὁ τῆς πόλεως ἔπαρχος ἦν εἰδωλολάτρης, δοὺς ἄδειαν μάλιστα τοῖς ἰουδαίοις 'να κτίσωσιν ἐν τοῖς Χαλκοπρατείοις πολυτελῆ συναγωγὴν, ἣν ἔκαυσεν ὁ ὄχλος[97]. Τῷ 404 γινώσκομεν ὕπαρχον τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν Ὀπτᾶτον, εἰδωλολάτρην ὄντα[98]. Αὐτὸς ὁ ἐθνικὸς ἱστορικὸς Ζώσιμος ἐκόσμει δημοσίαν τινὰ ἀρχὴν, ἐν Κωνσταντινουπόλει προδήλως, περὶ τὰ μέσα, ἢ γοῦν περὶ τὰ τέλη τοῦ Ε΄ αἰῶνος. Ἀκριβῶς δ' ἐν τέλει σχεδὸν τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος Ἰάκωβος Ψύχριστος ὁ ἐκ Κιλικίας, ὁ τῶν ἀνακτόρων ἀρχίατρος, ἦν οὐχὶ χριστιανός· ἀλλὰ τὸν ἄνδρα τοῦτον καὶ Λέων ὁ μέγας «καὶ πᾶσα ἡ σύγκλητος καὶ πόλις ἐφίλει ὡς ἄριστον ὄντα ἰατρὸν καὶ φιλόσοφον· ᾧ τινι καὶ ἡ σύγκλητος εἰκόνα συνεστήσατο ἐν τῷ Ζευξίππῳ»[99]· συγχρόνως αὐτῷ καὶ ἕτεροι τῆς αὐτῆς θρησκείας ὀπαδοὶ κατεῖχον θέσεις δημοσίας, ὡς ὁ κοιαίστωρ

93. Μαλαλᾶς, σελ. 491.

94. Ὁ τεχνίτης ἔλέγετο μουσᾶρος· Εὐτυχίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως βίος· ὑπὸ Εὐστρατίου πρεσβυτέρου. Migne ΠΣΣ΄, 2333·

95. Θεοφάνης· Α΄, 276· τίθησι δὲ τὸ θέσπισμα κατὰ τὴν Η΄ Ἰνδικτιῶνα (ἀπὸ 1 σεπτεμβρ. 529—31 αὐγούστου 530).

96. Δοναλδσῶνος Ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας· μετάφρ. I. N. Βλέττα, τόμ. Β΄, σελ. 298 καὶ ἑξῆς, ἐν αἷς περὶ Λιβανίου καὶ Ἰμερίου.

97. Ζωναρᾶς· ΙΓ΄, 18 (Γ΄, σελ. 228).

98. Σωκράτης· ΣΤ΄, ιη΄.

99. Μαλαλᾶς· σελ. 270.

Ἰσοκάσιος ἐξ Αἰγῶν τῆς Κιλικίας καὶ οὗτος, καὶ σφόδρα λογικὸς, ἤτοι πεπαιδευμένος[100], ὃν, ὡς εἰδωλολάτρην καταγγελθέντα, ἔσωσε μόνον ἡ εἰς τὸν χριστιανισμὸν προσέλευσις. Ἐπειδὴ δὲ γνωστὸν ὅτι κατὰ τὸν Δ΄ αἰῶνα οἱ πλείονες τῶν ἐν Ἀθήναις διδασκάλων ἵδρυσαν ἰδίας ἀκροαματικὰς αἰθούσας, «ὧν αἱ ὑπὸ τῶν εὐπορωτέρως ἐχόντων ἐν τοῖς ἰδίοις οἴκοις αὐτῶν κατασκευασθεῖσαι θεατροειδῶς διεσκευάσθησαν καὶ μαρμάρῳ διεκοσμήθησαν»[101], ἐξ οὗ καὶ συμπεραίνομεν ὅτι οἱ πολυθεῖσταὶ διδάσκαλοι συνῆγον ἀπὸ πολλῶν ἀκροατῶν χρῆμα πολὺ, φρονῶ ὅτι τὸ πλῆθος τῶν εἰδωλολατρῶν λογίων καὶ διδασκάλων, τῶν ἀπὸ τοῦ Δ΄ μέχρι τοῦ ΣΤ΄ αἰῶνος, ἐσπούδαζον ἐν ἐκπαιδευτηρίοις, ἐν Ἀθήναις ἢ πόλεσιν ἑτέραις, ἐν οἷς ἐδίδασκον ἐπίσης ὁμόθρησκοι διδάσκαλοι, οἵτινες, ἐὰν λείπωσι τέλεον τὴν κονίστραν, πράττουσι βεβαίως τοῦτο περὶ τὰ μέσα τῆς ΣΤ΄ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε μήτε αἱ περιώνυμοι σχολαὶ τῆς Ἀντιοχείας, τῆς Βηρυττοῦ, τῆς Ἐδέσσης, τῆς Καισαρείας ὑπῆρχον, *οὐχ ὑπὸ χριστιανῶν κλεισθεῖσαι*[102], μήτε αἱ ἐν Ἀθήναις φιλοσοφικαὶ σχολαὶ ἔζων, ἐπηρεασθεῖσαι δυστυχῶς ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ὅστις, ἐὰν πιστεύσωμεν τῷ Ζωναρᾷ, «χρημάτων ἀπείρων δεόμενος τὰς τυπωθείσας ἀνέκαθεν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων δίδοσθαι σιτίσεις τοῖς ἐν αὐταῖς *διδασκάλοις τῶν λογικῶν τεχνῶν*, ὑποθήκαις τοῦ ἐπάρχου, ἐξέκοψε· καὶ οὕτω τῶν ἐν ταῖς πόλεσι διδασκαλείων ἐσχολακότων ἀγρικία τῶν ἐν αὐταῖς κατεκράτησεν»[103], τοῦθ' ὅπερ παρωθεῖ με 'να φρονῶ ὅτι τῆς, ὡς λέγομεν, κατωτέρας παιδεύσεως αἱ σχολαὶ ἐξηκολούθησαν λειτουργοῦσαι, διότι οὐδ' ἐννοῶ πῶς καὶ μετὰ τὸν ΣΤ΄ αἰῶνα μέχρι τοῦ Φωτίου τοσοῦτοι παρ' ἡμῖν ἐχρημάτισαν ἐπιστήμονες καὶ λόγιοι, λαϊκοὶ καὶ κληρικοὶ, καὶ σχολεῖα δ' ἀναφέρονται ἐνιαχοῦ, περὶ ὧν γενήσεται μετ' οὐ πολὺ λόγος βραχύς.

(ἕπεται συνέχεια).

Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ **Μ.Ι. Γεδεών.**

100. Χρον. Πασχάλιον· σελ. 595—596. Ζωναρᾶς· ΙΔ΄, 1. Πελάγιος ὁ πατρίκιος, ἀνὴρ δικαιότατος καὶ λογιώτατος, ἐνομίζετο εἰδωλολάτρης, ὅθεν ὑπὸ Ζήνωνος ἐφονεύθη. Ζωναρᾶς, ΙΔ΄, 2 (Γ΄, σελ. 257).

101. Herzberg, Αἱ Ἀθῆναι κτλ. μετάφρασις ὑπὸ Ι. Α. Λόντου· Ἀθήνησι, 1886, σελ. 200.

102. Δόναλδσων· τόμ. Β΄, σελ. 293.

103. Ζωναρᾶς· ΙΔ΄, 6 (Γ΄, 273—274).

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ*

Καταδείξαντες ἐν ὀλίγοις, ὅτι τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ σύστασιν ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ὅτι μετεδόθη παρ' αὐτοῦ τοῖς ἀποστόλοις καὶ παρ' αὐτῶν τοῖς διαδόχοις τούτων, οἵτινες καὶ ἐπιτελοῦσιν αὐτό, ὅτι μόνοι οἱ χριστιανοὶ δύνανται προσέρχεσθαι αὐτῷ, πρὸς δὲ τὰ παρὰ τῶν μετανοούντων προσαπαιτούμενα καὶ τὸ ἀναγκαῖον τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως πρὸς σωτηρίαν, προστιθέμεθα ἐνταῦθα καί τινας λέξεις ἀφορώσας τὰ τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς καθήκοντα.

Οὗτος πρὸ παντὸς ὀφείλει ἐν μεγίστῃ τηρεῖν ἐχυμυθίᾳ καὶ μυστικότητι τὰ τῶν ἐξομολογουμένων ἁμαρτήματα, εἴτε μικρὰ εἴτε καὶ θανάσιμα τυγχάνουσι ταῦτα· ἐν οὐδεμιᾷ δὲ περιπτώσει συγχωρεῖται ἡ τούτων ἄλλοις φανέρωσις.

Ὀφείλει νουθετεῖν τοὺς αὐτῷ προσερχομένους εἰς ἐξομολόγησιν, ἵνα ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ προσέρχωνται καὶ ἐξομολογῶνται, ὅπως οὗτος μετ' ἐπιστασίας ἀκροώμενος τοῦ ἐν μετανοίᾳ ἐξομολογουμένου ἔχῃ τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον πρὸς τὸ ἐπιμελῶς ἐξετάζειν τὰς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, νέου ὄντος ἢ γέροντος, πλουσίου ἢ πτωχοῦ, ἄρχοντος ἢ στρατευομένου, διαθέσεις, καὶ τὴν προθυμίαν μεθ' ἧς εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἱερᾶς μετανοίας καὶ ἐξομολογήσεως προσέρχεται καὶ διὰ καταλλήλων ἐρωτήσεων ὑποβοηθεῖν αὐτῷ κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ οὐχὶ ἐν σπουδῇ καὶ βίᾳ, ὡς τοῦτο ἀτυχῶς ἐν ὡρισμέναις τοῦ ἔτους ἡμέραις συμβαίνει, ὁπότε ὁ πνευματικὸς πατὴρ οὐδεμίαν δύναται ποιῆσαι ἀσφαλῆ διάγνωσιν τῆς πνευματικῆς ἀσθενείας τοῦ ἐξομολογουμένου, ἵνα τὸ κατάλληλον αὐτῷ παράσχῃ φάρμακον. «Ἄλλος τρόπος τῆς ἐξαγγελίας τῶν ἀρχόντων, καὶ ἄλλος τῶν στρατευομένων, καὶ ἄλλος τῶν πλουσίων, καὶ ἄλλος τῶν πτωχῶν καὶ πενήτων, καὶ ἄλλος τῶν γερόντων, καὶ ἄλλος τῶν νεωτέρων... Ὥσπερ ὁ δόκιμος ἰατρὸς ἑκάστου πόνου καὶ ὀδύνης καὶ ἀλγήματος τάς τε βοτάνας καὶ τὰ κενωτικὰ καὶ τὰ ξύρια καὶ τὰ οὐλωτικὰ γινώσκει καὶ ἐπίσταται· οὕτω καὶ οἱ τὰς ἐξαγγελίας δεχόμενοι ὀφείλουσιν εἰδέναι,

*Συνέχεια ἀπὸ σελ. 415.

τί ἐστι ψυχικὴ νόσος, καὶ νοὸς ἀρρωστία, καὶ καρδίας ταραχὴ καὶ πάθος». (Σωφρ. Ἱεροσολ. περὶ ἐξαγγελιῶν τόμος 87· μέρος Γ΄ σελ. 3366).

Τοῖς μετανοοῦσι δὲ καὶ ἐξομολογουμένοις χριστιανοῖς καὶ ἀνάλογον τὸ ἐπιτίμιον ὀφείλει ὁ πνευματικὸς πατήρ, εἴ γε δεήσει, ἐπιβάλλειν πρὸς θεραπείαν τῶν ἐξ ὧν πάσχουσιν ἠθικῶν ἀρρωστημάτων, συνῳδὰ τῇ ποιότητι τῆς ἁμαρτίας καὶ τῇ διαθέσει καὶ προθυμίᾳ τοῦ πρὸς ἐπιστροφὴν ἁμαρτωλοῦ. «Δεῖ δὲ τοὺς ἐξουσίαν λύειν, καὶ δεσμεῖν παρὰ Θεοῦ λαβόντας, σκοπεῖν τὴν τῆς ἁμαρτίας ποιότητα, καὶ τὴν τοῦ ἡμαρτηκότος πρὸς ἐπιστροφὴν ἑτοιμότητα, καὶ οὕτω κατάλληλον τὴν θεραπείαν προσάγειν τῷ ἀρρωστήματι, ἵνα μὴ τῇ ἀμετρίᾳ καθ' ἑκάτερον χρώμενος, ἀποσφαλείη πρὸς τὴν σωτηρίαν τοῦ κάμνοντος» ... (στ΄. Οἰκ. Συνοδ. καὶ ρβ).

Ἔλαβον δ' οὗτοι διαδοχικῶς τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπιτιθέναι τοῖς μετανοοῦσι καὶ ἐξομολογουμένοις χριστιανοῖς τὰς ἐπιτιμίας ταύτας παρ' αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ δόντος τοῖς Ἀποστόλοις καὶ δι' αὐτῶν τοῖς πνευματικοῖς πατράσι τὴν ἐξουσίαν, οὐ μόνον τῆς λύσεως καὶ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ἀλλὰ συνάμα καὶ τοῦ δεσμεῖν καὶ κρατεῖν, ὅσας οὗτοι δὲν θεωροῦσι καλόν, ἵνα ἄνευ τῆς ἐπιβολῆς τῶν ἐπιτιμιῶν, λύσωσι καὶ ἀφῶσιν. Οἱ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας πνευματικοὶ πατέρες, πλὴν τῶν ἀνωτέρω, ἔχουσιν ὑπ' ὄψει ἐν τῇ ἐπιβολῇ τῶν ἐπιτιμιῶν καὶ τὸν Ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν Παῦλον, τὸν τιμωρήσαντα δι' ἀφορισμοῦ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας τὸν ἐν Κορίνθῳ μεταξὺ τῶν χριστιανῶν ἀναφανέντα αἱμομίκτην πρὸς τὸ ἐπανορθῶσαι τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὸ φρόνημα, καὶ οὐχὶ ὅπως διὰ τῆς ἐπιτιμίας ταύτης παράσχῃ ἱκανοποίησιν τῇ θείᾳ δικαιοσύνῃ, ἐξυβρισθείσῃ διὰ τῆς πραχθείσης παρ' αὐτοῦ ἁμαρτίας, τῆς αἱμομιξίας. «Ἐγὼ μὲν γὰρ ὡς ἀπὼν τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρών, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον ... παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ» (Α΄. Κορ. ε΄ 1-5).

Τὰ ἐπιτίμια δὲ ταῦτά εἰσι διάφοροι ἐκκλησιαστικαὶ ἀπαγορεύσεις, ἢ ἐπανορθωτικαὶ ποιναί, ἄλλως λεγόμεναι, ἢ φάρμακα πνευματικά· οἷον ἐλεημοσύνη, προσευχὴ καὶ νηστεία ἰδιαιτέρα τῆς ἐπιβαλλομένης παντὶ χριστιανῷ ἐκ θήκοντος, ἀποχὴ ἀπὸ τῆς μεταλήψεως τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων, ἀποκλεισμὸς ἀπὸ τῆς κοινῆς μετὰ τῶν λοιπῶν χριστιανῶν συναναστροφῆς, ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐπί τινα χρόνον, ἢ καὶ τοὐναντίον συχνὴ φοίτησις ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τελουμέναις ἱεραῖς ἀκολουθίαις καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἐπιβάλλονται δὲ τὰ ἐπιτίμια ταῦτα τοῖς μετανοοῦσι χριστιανοῖς, καθότι μόναι αἱ εἰς τὸ ἀγαθὸν πατρικαὶ ὑποθῆκαι καὶ παραινέσεις καὶ ἡ μητρικὴ νουθεσία καὶ ἐπίπληξις δὲν ἐπαρκοῦσι πολλάκις εἰς διόρθωσιν τοῦ βίου τῶν ἁμαρτανόντων χριστιανῶν κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, λέγοντα· «Εἰσί τινες, οἳ διὰ τὸ μὴ δοῦναι τιμωρίαν τῶν ἁμαρτημάτων ἀντίρροπον, εἰς ὀλιγωρίαν ἐκτρέπονται, καὶ πολλῷ γίνονται χείρους, καὶ πρὸς τὸ μεῖζον ἁμαρτάνειν προάγονται» (Χρυσοστ. ἐν Συνταγμ. Ἱερ. Καν. Ράλλη καὶ Ποτλῆ τόμ. Δ΄ σελ. 387).

Τὰ ἐπιβαλλόμενα δὲ ταῦτα τοῖς μετανοοῦσι χριστιανοῖς ἐπιτίμια οὐδόλως ἐκλαμβάνομεν ὡς ἱκανοποίησιν, παρεχομένην τῇ ἕνεκα τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἐξυβρισθείσῃ θείᾳ δικαιοσύνῃ, ἀλλ' ὡς ἐπανορθωτικά, ἰατήρια καὶ πατρικὰ παιδεύματα, ὡς συντελεστικὰ εἰς διόρθωσιν βίου καὶ φρονήματος. Κατ' οὐδένα δὲ λόγον ἐκλαμβάνομεν τὰ ἐπιτίμια ταῦτα ὡς τιμωρίαν ἐν τῇ κυρίᾳ τῆς λέξεως σημασίᾳ, ὡς ἐκλαμβάνει ταῦτα ἡ παπικὴ Ἐκκλησία, ἣν ὀφείλει δῆθεν, ἵνα ὑποστῇ ὁ μετανοῶν πρὸς ἐξιλασμὸν τῆς ὑβρισθείσης θείας δικαιοσύνης, οὐδ' ὡς ἀμοιβήν, ἣν μόνον ἐν τῷ Σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ οἱ αὐτῷ πιστεύοντες εὑρήσομεν πλήρη καὶ τελείαν, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς φάρμακα θεραπευτικὰ τῶν κακῶν ἡμῶν πράξεων καὶ ὀρέξεων, τῶν πονηρῶν ἡμῶν ὁρμῶν καὶ ἐπιθυμιῶν καὶ τῶν φαύλων ἡμῶν διαθέσεων. Διὸ καὶ τῷ ὑποδείγματι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στοιχοῦντες οἱ πνευματικοὶ πατέρες ἀπολύουσι τοὺς ἐπιτιμωμένους τῶν ἐπιτιμιῶν, ἅμα ἴδωσιν αὐτοὺς μετανοοῦντας, αἴροντες τὸ ἐπιτίμιον, ἵνα μὴ ἐπιφέρῃ βλάβην μᾶλλον τῷ ψυχικῶς νοσοῦντι ἢ ὄφελος, ἀφ' οὗ ἤδη ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ τοιούτου ἔχει σωτήριον καὶ ἐνεργετικὸν ἀποτέλεσμα προξενήσῃ. «Ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων· ὥστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι, καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος» (Β΄. Κορ. β΄. 6—8).

Ἐπιβάλλονται τοῖς μετανοοῦσι χριστιανοῖς

αἱ ἐκκλησιαστικαὶ αὗται ποιναὶ καὶ διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὅτι τοὺς μὲν ἁμαρτάνοντας φέρουσιν εἰς συναίσθησιν καὶ κατανοοῦσι τὰ ἁμαρτήματα, ἅπερ ἔπραξαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ διεγείρουσιν ἐν αὐτοῖς ἀποστροφὴν καὶ μῖσος πρὸς τὴν διαπραχθεῖσαν βδελυρὰν ἁμαρτίαν, καὶ ἐπιθυμίαν ἱερὰν πρὸς διαρρύθμισιν καὶ ἐπανόρθωσιν τοῦ βίου αὐτῶν ἐπὶ τὸ βέλτιον καὶ ἠθικώτερον, τοὺς δὲ λοιποὺς πιστοὺς συνετίζουσι, προφυλάττουσι καὶ περιφρουροῦσιν ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας καὶ βδελυρᾶς πράξεως, ἀπαδούσης τῇ θείᾳ ἁγιότητι.

[ἕπεται τὸ τέλος]

Χριστοφόρος Ι. Ἰδηρίτης

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Πατριάρχης Ἱεροσολύμων.*—Τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ ἀγοντος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ, μνήμῃ τῶν ἁγίων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἐνταῦθα Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου γενομένην θείαν λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ προσωρινοῦ ἀντιπροσώπου πανιερωτ. ἀρχιεπισκόπουΔιοκαισαρείας Νικοδήμου,παρέστησαν ἔνιοι τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων καὶ ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος καὶ ἱκανὸν εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ ἅγιος Διοκαισαρείας ἐδέξατο τὰς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς Α. Μακαριότητος συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν τε ἁγίων συνοδικῶν καὶ πλείστων ἄλλων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης δι' ἰδίου τηλεγραφήματος συγχαρεῖς τῇ Α. Μακαριότητι τῷ ἑορτάζοντι Πατριάρχῃ ἐπεσκέψατο ἅμα καὶ τὸν ἐνταῦθα ἀντιπρόσωπον ἀρχιεπίσκοπον Διοκαισαρείας Νικόδημον.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς καὶ τῷ ἑορτάζοντι μητροπολίτῃ Νικοπόλεως Κοσμᾷ.

—*Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.*—Ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωνσταντίνος, πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος μεταβάντες τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ εἰς Γαλατᾶν ἐπεσκέψαντο καὶ ἐπεθεώρησαν τοὺς ἱεροὺς ναοὺς τῶν ἐνοριῶν καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς τηρουμένην εὐκοσμίαν καὶ εὐπρέπειαν.

—*Ἐγκαίνια Ναοῦ.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καταστραφέντος καὶ ἐκ βάθρου ἤδη ἀνοικοδομηθέντος ἱεροῦ ναοῦ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τῆς ἐν τῷ Βοσπόρῳ κοινότητος Μ. Ρεύματος. Τῆς τελετῆς προέστη ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Πελαγονίας Ἀμβρόσιος συλλειτουργούντων αὐτῷ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Χαλδείας Γερβασίου καὶ Ἐλευθερουπόλεως Διονυσίου.

—*Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.*—Ὁ ἐν Ἀντιγόνῃ ἐφησυχάζων πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Χρύσανθος Βατοπεδινὸς ἐδωρήσατο τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ λίρας Ὀθωμ. 500 ὑπὸ τὸν ὅρον, ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς ἀναπόσπαστον ἀποθεματικὸν κεφάλαιον καὶ ζῶν μὲν λαμβάνῃ αὐτὸς τοὺς τόκους αὐτοῦ, μετὰ θάνατον δὲ μέρος μὲν τῶν τόκων διατίθηται ὑπὲρ ἐκπαιδεύσεως ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ διαρκῶς ὑποτρόφου προσλαμβανομένου ἐξ Ἴμβρου, τῆς γενεθλίου πατρίδος τοῦ φιλομούσου δωρητοῦ, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς Σχολῆς.

Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ᾗ τινι ἀνεκοινώθη ὑπὸ τῆς ἐφορείας τῆς εἰρημένης Σχολῆς ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἡ ἀνωτέρω δωρεά, ἐπαινέσασα τὴν φιλότιμον ταύτην πρᾶξιν τοῦ ἀρχιμανδρίτου Χρυσάνθου, ἐνέκρινεν ὅπως δι' ἰδιαιτέρας ἐπιστολῆς ἐκφρασθῇ αὐτῷ ἡ εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαριστίαι τῆς Ἐκκλησίας.

—*Μητροπολίτης Ἀμασείας.*—Ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος, ὃς ἐπί τινας ἡμέρας οἰκούρησεν ἕνεκα ἐλαφρᾶς ἀδιαθεσίας, ἀπὸ τῆς Τρίτης ἐπανέλαβε τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα.

—*Συλλυπητήρια.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τῇ Τρίτῃ τῇ Α. Σεβ. τῷ ἐκ τῶν ἁγίων συνοδικῶν μητροπολίτῃ Βερροίας Κωνσταντίῳ θερμὰ συλλυπητήρια διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου ἐπὶ τῷ ἀώρῳ θανάτῳ τοῦ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβροῦ αὐτοῦ Γ. Ἀκδοπούλου.

—*Ἀπορομὴ παρασήμων.*—Συστάσει τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἡ Σ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἀπένειμε τῷ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ Μαρωνείας Ἰωακείμ, ὡς καὶ τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Μογλενῶν Ἰωαννικίῳ τὸ παράσημον μεδζητιὲ Γ'. Τῷ δὲ ἀρχικλητῆρι τῶν Πατριαρχείων Θεοχάρει τὸ αὐτὸ παράσημον Ε' τάξεως.

—*Μητροπολίτης Νικοπόλεως.*—Ὁ νέος μητροπολίτης Νικοπόλεως Κοσμᾶς ἐζητήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἐπιτραπῇ αὐτῷ ἵνα ἐκ Βιτωλίων ἀπέλθῃ εἰς Πρέβεζαν κατ' εὐθεῖαν. Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπέτρεψε τοῦτο τῇ Α. Πανιερότητι.

—*Μητροπολίτης πρώην Νικοπόλεως.*—Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρώην Νικοπόλεως Γαβριὴλ τηλεγραφικῶς ἐζητήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν ὅπως ἐπὶ δεκαπενθήμερον παρατείνῃ τὴν ἐν Πρεβέζῃ διατριβὴν αὐτοῦ χάριν διευθετήσεως ἰδίων ὑποθέσεων.

Ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐχορήγησε τῇ Α. Πανιερότητι τὴν ἄδειαν ταύτην.

—*Ἐπισκέψεις.*—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὸν σεβασμιώτατον μητροπολίτην Πελαγονίας κ. Ἀμβρόσιον συγχαρεὶς αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐνταῦθα παρεπιδημῶν ἅγιος Πενταπόλεως Νεκτάριος.

Τῇ Δευτέρᾳ ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας Νοβάκοβιτς.

Τῇ Παρασκευῇ ἡ Α. Ε. ὁ ρῶσος ναύαρχος Σκρίδλωυ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πρώτου διερμηνέως τῆς ρωσικῆς πρεσβείας Μαξίμωυ γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν. Ἡ Α. Ε. συνδιαλεξαμένη ἐφ' ἱκανὸν μετὰ τῆς Α. Θ. Π. κατῆλθεν εἶτα συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν ναόν, ἔνθα ἀφοῦ ἠσπάσατο τὴν ἱστορικὴν τῆς Παμμακαρίστου ἱερὰν εἰκόνα καὶ περιειργάσθη τὰ ἐν αὐτῷ ἱερὰ κειμήλια ἀπῆλθε τιμητικῶς προπεμπόμενος.

Ἡ Α. Θ. Π. εὐηρεστήθη νὰ προσενέγκῃ τῇ Α. Ε. τῷ ναυάρχῳ Σκρίδλωυ εἰς ἀνάμνησιν ἱερὰν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Νικολάου καὶ τὴν φωτογραφικὴν αὐτοῦ εἰκόνα.

Προχθὲς ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει παρεπιδημῶν τέως γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐν Σμύρνῃ, καὶ ἄρτι ἐπιτετραμμένος ἐν Βελιγραδίῳ διορισθεὶς κ. Ι. Ἀργυρόπουλος μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Καρατζᾶ.

—*Λέσχη ἐν Φαναρίῳ «Μνημοσύνη».*—Ἡ ἐν Φαναρίῳ λέσχη «Μνημοσύνη» τὴν 38ην ἐπέτειον αὐτῆς ἑορτάσει τὴν μεθαύριον Κυριακὴν 7ην ἀρξαμένου περὶ τὴν 10ην ὥραν εὐρωπαϊστὶ ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῆς καταστήματι.

Ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ τὸν μὲν ἁγιασμὸν τελέσει δι' ἀντιπροσώπου Αὐτῆς ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὁ καὶ ἐπίτιμος αὐτῆς πρόεδρος, τὴν δ' ἀπαρχὴν τῶν διαλέξεων τοῦ νέου λεσχικοῦ ἔτους ποιήσεται ἡ Α. Πανοσ. ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος θέμα ἔχων τὸ περὶ «δυνάμεως τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας».

—*Ἐπισκοπὴ Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως.*—Παραπόνων ὑποβληθέντων τῇ Ἐκκλησίᾳ κατὰ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως Κωνσταντίνου, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐνετείλατο τῇ Α. Θεοφιλίᾳ ὅπως ἀπολογηθῇ εἰς ταῦτα διὰ τοῦ κανονικοῦ κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Ἡρακλείας Ἱερωνύμου.

—*Ἐπίσκοπος Μετρῶν καὶ Ἀθύρων.*—Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μετρῶν καὶ Ἀθύρων Ἰωακεὶμ ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν ἵνα ἔλθῃ εἰς βασιλεύουσαν πρὸς διακανόνισιν ἀτομικῶν ὑποθέσεων. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐχορήγησε τῇ Α. Θεοφιλίᾳ ταύτην.

—*Μονὴ Πρέβελη.* — Ἡ ἐν Κρήτῃ ἱερὰ Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ἡ ἐπιλεγομένη Πρέβελη, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς λογαριασμοὺς τῆς διαχειρίσεως αὐτῆς τοῦ τελευταίου ἔτους, οἵτινες καὶ παραπέμφθησαν εἰς τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον πρὸς ἐξέλεγξιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Τῇ 29 ὀκτωβρίου γενομένων τῶν ἀρχιαιρεσιῶν τοῦ ἐν τοῖς πατριαρχείοις Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου διὰ τὸ Β' συλλογικὸν ἔτος 1899 — 1900 ἐξελέγησαν:

Πρόεδρος, ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασείας κ. Ἄνθιμος, *ἀντιπρόεδροι* ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμανδρίτης κ. Φώτιος καὶ ὁ ἄρχων πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Γ. Βιολάκης, *γενικὸς γραμματεὺς* ὁ κ. Γ. Ι. Παπαδόπουλος, *εἰδικὸς γραμματεὺς* ὁ Μ. Σύγκελλος τῆς Μ. Ἐκκλησίας κ. Νικόδημος Νεοκλῆς, *ταμίας* ὁ κ. Νικ. Βαλιάδης, *βιβλιοφύλαξ καὶ ὀργανοφύλαξ* ὁ κ. Χρ. Παπαϊωάννου.

Μέλη τῶν τεσσάρων διαρκῶν ἐπιτροπῶν ἐξελέγησαν οἱ ἑξῆς:

Τῆς ἐπὶ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς ἐφορευτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασείας (πρόεδρος), ὁ Μ. Χαρτοφύλαξ Μ. Ι. Γεδεών, Κ. Ζαχαριάδης, Ε. Γ. Ἀμαξόπουλος καὶ Γ. Ι. Παπαδόπουλος.

Τῆς εἰδικῆς τεχνικῆς ἐπιτροπῆς.

Ὁ πρωτοψάλτης Γ. Βιολάκης (πρόεδρος), Ἀρ. Νικολαΐδης Λαμπαδάριος τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Ἀνδρ. Σπαθάρης, Κ. Ζαχαριάδης, Ε. Γ. Ἀμαξόπουλος, Γ. Ι. Παπαδόπουλος, Κ. Α. Ψάχος, Ν. Α. Καμαράδος, Εὐστρ. Γ. Παπαδόπουλος, Γ. Δ. Παχτίκος, Λεωνίδας Νικοκλῆς καὶ Γεννάδιος Θέμελις.

Τῆς ἐπὶ τῶν διαγωνισμάτων ἐπιτροπῆς.

Γ. Ι. Παπαδόπουλος (πρόεδρος), Γ. Βιολάκης πρωτοψάλτης τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Α. Σπαθάρης, Ε. Γ. Ἀμαξόπουλος, Εὐστρ. Γ. Παπαδόπουλος, Ν. Α. Καμαράδος καὶ Γ. Βινάκης.

Τῆς ἐπὶ τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος συντακτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ν. Βαλιάδης (πρόεδρος), Ἰάκωβος Ναυπλιώτης, Κωνστ. Κλάδδας, Μιχ. Μουρκίδης, Δημ. Μπαλαμπάνης, Νικ. Βασιλειάδης καὶ Γ. Δ. Παχτίκος.

(Ἐκ τοῦ γραφείου).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νομοκάνων τοῦ ἁγ. Φωτίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Μελέτη ἱερομονάχου Καλλίστου. Μόσχα, 1899. 4ον, σελ. 127. Τιμὴ 1 ρούβλ. 40 καπ. (ρωσσιστί).

Γνωστὸν ὅτι κατὰ τῆς συντάξεως νομοκάνονος ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Φωτίου ἠγέρθησαν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς ἡμετέρας ἑκατονταετηρίδος ἱκαναὶ ἀμφιβολίαι, αἵτινες ἐπὶ τέλους κατέληξαν εἰς τὴν πιθανὴν θεωρουμένην ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ ἐπ' ὀνόματι τοῦ πατριάρχου Φωτίου φερόμενος νομοκάνων ἀνήκει οὐχὶ εἰς αὐτόν, ἀλλ' εἰς ἄγνωστόν τινα συγγραφέα Ἐναντιοφανῆ, ἀκμάσαντα κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΣΤ' ἢ κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἀχθεῖσα εἰς τὸ μέσον καὶ ὑποστηριχθεῖσα ὑπὸ σπουδαίων λογίων, ἐν οἷς ὁ Τσαχάριε, ὁ Πίτρας, ὁ Ἐργενρῶτερ κλ., ἔσχε ρυσικῶς μεγάλην πανταχοῦ διάδοσιν καὶ κατήντησε νὰ θεωρῆται τοῦτ' αὐτὸ βεβαιότης. Ὑποθέσεις ὅμως ἀνατρέπουσαι παράδοσιν ὁλοκλήρου σειρᾶς αἰώνων, ὡς συμβαίνει περὶ τοῦ εἰρημένου νομοκάνονος, οὗ συντάκτης ἀπὸ τοῦ Βαλσαμῶνος μέχρις ἐσχάτων ἐθεωρεῖτο παρὰ πάντων ὁ πολυμαθὴς τῆς Κ)πόλεως πατριάρχης, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ κινήσωσιν εὔλογον δυσπιστίαν καὶ ἀμφιβολίαν, παρ' ὅλον τὸ κῦρος τῶν ὑποστηριζόντων αὐτάς. Ἐκ τοιαύτης εὐλόγου ἐπιστημονικῆς περιεργίας ἀφορμηθεὶς καὶ ὁ πανοσιολογιώτατος ἱερομόναχος κ. Κάλλιστος, ἀπόφοιτος τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας καὶ νῦν διευθυντὴς τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου, καὶ μετ' ἀκριβείας καὶ προσοχῆς ἐπιστημονικῆς μελετήσας τὸ ζήτημα, ἔφθασεν εἰς συμπεράσματα ἂρδην μὲν ἀνατρέποντα τὴν κρατοῦσαν νῦν ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ δικαίου περὶ τοῦ νομοκάνονος τοῦ πατριάρχου Φωτίου γνώμην, ἀποκαθιστῶντα δὲ τελείως τὴν οὐδέποτε ἄλλως ἐν τῇ Ἀνατολῇ διαμφισβητηθεῖσαν ἀρχαίαν παράδοσιν περὶ τοῦ συντάκτου τοῦ νομοκάνονος τούτου. Ἡ μελέτη καὶ τὰ συμπεράσματα ταῦτα ἐκτίθενται ἐν τῷ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον συγγράμματι, ὅπερ ἐν καιρῷ ἐπαινεθὲν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῆς Μόσχας, δεόντως ἐξετιμήθη καὶ νῦν ἐκτυπωθέν. Εἰς λεπτομερῆ ἀνάλυσιν τοῦ συγγράμματος τοῦ ὁμογενοῦς λογίου ἱερομονάχου δὲν εἰσερχόμεθα, διότι θὰ ἐπεξετεινόμεθα ἐπὶ πολύ· ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ πανοσιολογιώτατος κ. Κάλλιστος οὐδὲν τῶν ἐπιχειρημάτων τῶν ἀντιθέτων ἀφῆκεν ἀνεξέλεγκτον, πειστικώτατα δ' ἀπέδειξεν ὅτι ὁ ἄγνωστος συγγραφεὺς Ἐναντιοφανής, ὃν ἐζήτουν κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΣΤ' αἰῶνος, οὐδεὶς ἄλλος εἶνε ἢ αὐτὸς ὁ πολὺς συγγραφεὺς τῆς Μυριοβίβλου καὶ τῶν Ἀμφιλοχίων Φώτιος.

Χ. Παπαϊωάννου.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Προσκαλοῦνται ἅπαντες οἱ ἐπὶ τοῦ καταρτισμοῦ τῶν Ἐκλογικῶν Καταλόγων Πατριαρχικοὶ Ἔξαρχοι, ὅπως ὡς τάχιστα προσερχόμενοι εἰς τὸ Γραφεῖον τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἐφοδιασθῶσι δι' ἐξεπίτηδες πρὸς ἐγγραφὴν τῶν ἐνοριτῶν βιβλίων, ἵνα οὕτω μέχρι τῆς ἐπομένης Τετάρτης, 10 ἀρξαμένου μηνός, ὑποβάλωσιν ἀνυπερθέτως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοὺς ἐπὶ μέρος Ἐκλογικοὺς καταλόγους, εἰς διπλοῦν, ὧν τὸ ἕτερον ἔσεται τὰ προχείρως ἐκασταχοῦ ἀναρτηθέντα σχεδιαγράμματα. Ἄλλως αὐτοὶ ἔσονται ὑπεύνοι διὰ πᾶσαν ἐπιβράδυνσιν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 5 Νοεμβρίου 1899.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας.

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Καὶ διὰ τῶν ἐγχωρίων ἐφημερίδων καὶ διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὑπεμνήσθη διὰ ἰδίας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς ἐγκαίρως τοῖς σεβασμιωτάτοις μητροπολίταις, ἐπισκόποις καὶ ἡγουμένοις, τοῖς εὐαρεστηθεῖσι ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐγγραφὴν συνδρομητῶν ὑπὲρ τοῦ πολυδαπάνου ἔργου μου ὅτι ἀνάγκη ὅπως ὡς τάχιστα ἐπιστρέψωσί μοι τὰς ἀγγελίας ταύτας πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Α' Τόμου τοῦ Λεξικοῦ. Ἤδη, Θεῷ ἀρήγοντι, οὐ μόνον ὁ Α' Τόμος ἐξεδόθη καὶ διανέμεται, ἀλλὰ καὶ τοῦ Β' ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὑρισκομένου ἐξεδόθησαν ὑπὲρ τὰ εἴκοσι τυπογραφικὰ φύλλα, αἱ δὲ σχετικαὶ ἀγγελίαι δὲν ἀπεστάλησαν εἰσέτι.

Ὅθεν παρακαλῶ καὶ αὖθις αὐτοὺς ὅπως ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς ὑλικὰς θυσίας, εἰς ἃς ὑπεβλήθην χάριν τοῦ πονήματός μου καὶ τὰς πρὸς τοῦτο ἐπειγόντως ἀπαιτουμένας πρὸς ἀποπεράτωσιν δαπάνας, εὐαρεστηθῶσι νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν εἰρημένων ἀγγελιῶν συντελοῦντες οὕτως εἰς τὴν ταχυτέραν τοῦ συγγράμματος ἔκδοσιν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 4 Νοεμβρίου 1899.

Ι. Χλωρός.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 13 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 47

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκδίδεται σήμερον, ἀντὶ χθές.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὸ Ἀντιοχικὸν ζήτημα — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἡ ἐν Χάλκῃ Θεολογικὴ Σχολή —Γνώσεις χρήσιμοι τῇ ἱστορίᾳ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας — Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἐν Κωνσταντινουπόλει — Περὶ μετανοίας.

ΤΟ ΑΝΤΙΟΧΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», ὡς τὸ ἐπίσημον Ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον, ἐπιμελῶς ἄχρι τῆς σήμερον ἀπέφυγε νὰ λαλήσῃ καὶ γράψῃ τι περὶ τῶν ἀπὸ ἱκανοῦ χρόνου τολμωμένων ἐν Δαμασκῷ ἐκθέσμων ἐνεργειῶν καὶ ἐπεμβάσεων διὰ τὴν κατάληψιν τοῦ χηρεύσαντος Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Ἀντιοχείας. Ἀλλὰ τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἐξ ἄλλων δημοσιογραφικῶν ὀργάνων ἔχει λαβὸν πάντως γνῶσιν τῶν θλιβερῶν φάσεων καὶ τροπῶν, ἃς ἐξ ἀρχῆς τὸ σοβαρὸν καὶ ἅπασαν τὴν ὀρθόδοξον τῆς Ἀνατολῆς Ἐκκλησίαν συγκινοῦν καὶ διαφέρον ζήτημα τοῦτο ἔλαβε. Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον σιγῆσαν ἄχρι τοῦδε ἐπ' ἐλπίδι, ὅτι ἔμελλεν ἐπὶ τέλους νὰ θριαμβεύσῃ τὸ ὀρθὸν καὶ δίκαιον, καὶ νὰ κατισχύσῃ ἡ κανονικὴ ἀκρίβεια καὶ νομιμότης, βαρυθύμως ἀναγκάζεται σήμερον νὰ λύσῃ τὴν σιωπὴν καὶ νὰ γνωρίσῃ διὰ βραχέων εἰς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα τὰ ἐν τῷ μακρῷ τούτῳ χρόνῳ τολμηθέντα, ὧν τὴν θεραπείαν μετὰ πεποιθήσεως καὶ καρτερίας δέον ν' ἀναμένῃ ὁ ὀρθόδοξος λαὸς ἐκ τῆς ἀνεξαντλήτου πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας προστασίας τοῦ εὐεργετικωτάτου καὶ μεγαλόφρονος ἡμῶν Ἄνακτος.

Γινώσκει ἤδη τὸ εὐσεβὲς ὀρθόδοξον πλήρωμα ὅτι, τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Σπυρίδωνος κανονικὴν παραίτησιν δόντος, κλῆρος καὶ λαὸς συνελθόντες ἀνέδειξαν κανονικὸν Τοποτηρητὴν τοῦ χηρεύοντος Πατριαρχικοῦ Θρόνου τὸν Π. Μητροπολίτην Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων κ. Γερμανόν· μικρὸν ὅμως καὶ ἐπῆλθε διάστασις τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου ἐκείνου πρὸς ἀλλήλους, καθότι ὁ Τοποτηρητὴς καὶ τρεῖς ἕτεροι Μητροπολῖται μετὰ ἱκανῶν λαϊκῶν ἀντεχόμενοι τοῦ ἀνέκαθεν καθεστῶτος, καθ' ὃ ἡ ἐκλογὴ Πατριάρχου Ἀντιοχείας ἐγίνετο ἢ ὑπὸ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχείου ἀμέσως, ἢ λαμβανομένων ὑποψηφίων πρὸς καταρτισμὸν τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων διὰ τὴν ἐκλογὴν Πατριάρχου ἐκ τῶν ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, κατὰ δὲ τοὺς τελευταίους χρόνους καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων τοῦ Θρόνου Ἱεροσολύμων ἠξίουν, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἐπικειμένῃ ἐκλογῇ τηρηθῇ πιστῶς καὶ ἀπαρεγκλίτως τὸ ἀρχαῖον τοῦτο καθεστώς· οἱ δὲ ἰθαγενεῖς ἀρχιερεῖς μετά τινων λαϊκῶν ἐλαυνόμενοι ἐξ ἐλατηρίων ἥκιστα ἐννόμων ἠξίουν, ὅπως ἐν τῷ καταρτισμῷ καταλόγου ὑποψηφίων ἀποκλεισθῶσιν οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Πατριαρχικῶν Θρόνων Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων, ἐκ δὲ τῶν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ Ἀντιοχείας ὑπαρχόντων τεσσάρων Μητροπολιτῶν μὴ ἰθαγενῶν, μόνον δύο τὰ ὀνόματα περιληφθῶσιν ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ὑποψηφίων, πρὸς δὲ ἀποκλεισθῶσι τῆς ἐκλογῆς οἱ δύο αὐτόθι τιτουλάριοι Μητροπολῖται.

Ἐλησμόνησαν οὕτως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐν τῇ στιγμῇ καὶ τῇ παραφορᾷ τοῦ πάθους σύμπαντα τὰ παλαιὰ καθεστῶτα. Ἐλησμόνησαν, ὅτι ἀνέκαθεν ἡ ἐκλογὴ τῶν Πατριαρχῶν Ἀντιοχείας ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἐγίνετο ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐλησμόνησαν ὅτι, ὅτε κατ' ἐξαίρεσιν περὶ τὰ τέλη τοῦ 17ου αἰῶνος ἐγένοντο δύο ἐκλογαὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ, ὁποῖα κακά, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου, κατέλαβον τὴν ἐν Συρίᾳ ὀρθοδοξίαν, ἀφ' οὗ αὐτὸς ὁ Πατριάρχης Κύριλλος εἶχε συνεννοηθῇ μετὰ τῶν Δυτικῶν καὶ καλπάζουσα προέκοπτεν ἡ Οὐνία κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ βλάβῃ τῆς ὀρθοδοξίας. Ἐλησμόνησαν, ὅτι μετὰ τὸ πικρὸν τοῦτο πείραμα ἔκτοτε ἀλληλοδιαδόχως μετὰ τὸν Κύριλλον ἐξελέγησαν τέσσαρες Πατριάρχαι Ἀντιοχείας, ὁ Σίλβεστρος, ὁ Ἀνθεμιος, ὁ Φιλήμων καὶ ὁ Σεραφεὶμ καὶ οἱ τέσσαρες μεγάλοι Πρωτοσύγκελλοι ὄντες τέως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διορισθέντες καὶ ἀποσταλέντες. Ἐλησμόνησαν, ὅτι τοῦ Σεραφεὶμ ἀποβιώσαντος ἐν ἔτει 1823 ἐξελέγη πάλιν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριάρχης Ἀντιοχείας ὁ μητροπολίτης Ἀγκύρας Μεθόδιος, τοῦτον δὲ διεδέξατο τῷ 1850 ὁ μητροπολίτης Θαβωρίου Ἱερόθεος, ἐκλεγεὶς ἐπίσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὃν πατριαρχεύσαντα μέχρι τοῦ 1885 διεδέχθη ὁ ἐκ τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ Θρόνου Γεράσιμος μητροπολίτης Σκυθουπόλεως, οὗτινος ἡ ἐκλογὴ τούτου ὡς καὶ ἡ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Σπυρίδωνος πατριαρχεύσαντος ἀπὸ τοῦ 1891 μέχρι τοῦ 1898 ἔτους ἀρχομένου, ἐγένετο μὲν ἐν Ἀντιοχείᾳ, συνυποψηφίων ὅμως τεθέντων κατὰ τὸ ἀρχαῖον καθεστὼς καὶ ἀρχιερέων τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως. Ταῦτα πάντα ἐν μιᾷ στιγμῇ ἐλησμόνησαν οἱ εἰσηγηταὶ τῆς νέας καὶ αὐθαιρέτου τάξεως καὶ καταστάσεως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς ἀταξίας καὶ συγχύσεως οἱ ζηλωταί. Βλέποντες δ' ὅτι αἱ ἔκθεσμοι αὐτῶν ἐνέργειαι δὲν εὐοδοῦνται ὑπὸ Τοποτηρητὴν τὸν μητροπολίτην Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων Γερμανὸν μέχρι τοσούτου τόλμης προέβησαν, ὥστε εἰς νέαν καὶ αὖθις παρανομίαν χωροῦντες καὶ τὸν κανονικῶς ἐκλελεγμένον καὶ ἀνεγνωρισμένον Τοποτηρητὴν τὸν μητροπολίτην Ταρσοῦ καὶ Ἀδάνων ἔκπτωτον ἐκήρυξαν ὡς μὴ ἰθαγενῆ, ἀνομώτατα δὲ νέον Τοποτηρητὴν ἀντὶ τοῦ ἐκπτώτου ὑπ' αὐτῶν κηρυχθέντος ἐξελέξαντο μονομερῶς τὸν ἐκ τῶν ἰθαγενῶν Μητροπολιτῶν Λαοδικείας Μελέτιον. Νέαν δὲ παρανομίαν εἰς τὰς τόσας ἄλλας ἐπιπροσθέμενοι, ἀντικανονικώτατα ὅλως αὐτὸν τὸν παρανόμως τὸν τίτλον τῆς Τοποτηρητείας καταλαβόντα Μελέτιον μονομερῶς ἐπὶ τῇ καταπατήσει πασῶν τῶν νενομισμένων καὶ κανονικῶν διατυπώσεων καὶ Πατριάρχην Ἀντιοχείας ἀνεκήρυξαν· πλὴν τὸ παράτολμον τῶν τολμημάτων τούτων καὶ τὸ ὀλέθριον τῶν συνεπειῶν αὐτῶν συνορῶσα ἡ Σεβαστὴ Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις ἀπεδέξατο τὰς παραστάσεις τῶν τριῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν, ἐν τοῖς ζῶσι τότε ὑπάρχοντος τοῦ νῦν ἐν μακαριστοῖς ἀειμνήστου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Σωφρονίου, καὶ ἐπὶ τέλους ἐκήρυξεν ἄκυρον τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐνετείλατο, ὅπως ὑποβληθῇ τῷ Αὐτοκρατορικῷ θρόνῳ κατάλογος ὑποψηφίων, ἐξ οὗ ἐγκρινομένου καὶ ἐπιστρεφομένου ἔμελλε νὰ γίνηται ἡ ἐκλογὴ καὶ ἡ ψηφοφορία τοῦ μέλλοντος πατριάρχου Ἀντιοχείας.

Τούτων γενομένων μετὰ τὴν τοῦ καταλόγου τῶν ὑποψηφίων ἐπιστροφήν, (ὅστις εἰρήσθω ἐν παρόδῳ παρὰ τὸ καθεστὼς κατηρτίσθη), ὁ ἀνόμως μὲν ἐψηφισμένος τὸ πρότερον, νομίμως δὲ μετὰ τὴν ὑποβολὴν καὶ ἐπιστροφὴν τοῦ καταλόγου ἠκυρωμένος Λαοδικείας Μελέτιος τολμῶν συγκαλεῖ παρ' ἑαυτῷ τρεῖς μόνους ἀρχιερεῖς καὶ ἄνευ κανονικῆς ψήφου, ἄνευ ἱεροτελεστίας, ἄνευ καθόδου κἂν ἐν τῷ ναῷ καὶ τῷ ἱερῷ ἐν κοινῷ τινι δωματίῳ καθέζεται πρόεδρος αὐτὸς ὁ ἐψηφισμένος καὶ ἠκυρωμένος πατριάρχης μετὰ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ τριῶν μόνον ἄλλων Μητροπολιτῶν, διαμαρτυρομένων τεσσάρων ἄλλων Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου καὶ ἀπόντων τριῶν καὶ ἐκλέγει αὐτὸς ἑαυτὸν ἄνευ ψήφου, ἄνευ εὐχῆς Πατριάρχην καὶ αὖθις Ἀντιοχείας καίπερ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πρὸ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς ἐπ' ἐκκλησίας μνημονευομένου ὡς Πατριάρχου.

Ἐκλογὴ Πατριάρχου κατὰ τοιοῦτον πρωτοφανῆ καὶ πρωτάκουστον τρόπον ἐνεργηθεῖσα, καθ' ὃν πρόδηλος ὁ ἐμπαιγμὸς τῆς ἱερότητος τοῦ ὑψηλοῦ καὶ θείου τούτου ἀξιώματος· ἐκλογὴ τολμηθεῖσα παρὰ τῶν τριῶν μόνον ἀρχιερέων, συνελθόντων ἐν τῷ πρώτῳ τυχόντι δωματίῳ, ἄνευ ἱεροπραξίας καὶ ψηφοφορίας, ἄνευ τῆς εἰθισμένης τυπικῆς ἐκλογῆς, καὶ συνεπῶς ἐκλογὴ ἐστερημένη πάντων τῶν οὐσιωδῶν τύπων τῶν δυναμένων νὰ καταρτίσωσι τὴν κανονικότητα αὐτῆς, προκαλεῖ σήμερον δικαίως τὴν σύντονον προσοχὴν καὶ μέριμναν συμπάσης τῆς ὀρθοδόξου

Ἐκκλησίας διαφερομένης νὰ γινώσκῃ ὁποία νῦν ἡ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ θέσις τοῦ οὑτωσὶ ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἐπιπηδήσαντος Λαοδικείας Μελετίου καὶ ὀφειλούσης καθηκόντως νὰ θέσῃ ἰσχυρὸν φραγμὸν ἐπὶ τῶν σοβαρωτάτων συνεπειῶν, ἃς αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ διὰ τὴν καθόλου ὀρθοδοξίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικὴ λειτουργία.—Μετὰ πολλῆς μεγαλοπρεπείας καὶ ἐν μέσῳ πολυπληθεστάτης συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐν τῷ ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι πανηγυρίζοντι ἱερῷ ναῷ τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ πατριαρχικὴ λειτουργία. Τῇ Α. Θ. Π. συνελειτούργησαν οἱ σεβασμιώτατοι συνοδικοὶ Ἀμασείας, Πελαγωνείας, Βερροίας, Ρόδου, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, Σωζουαγαθοπόλεως, Χαλδείας καὶ Ἐλευθερουπόλεως.

Περατωθείσης τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας ἡ Α. Θ. Π. διένειμε πᾶσι τὸ ἱερὸν ἀντίδωρον καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν μετέβη μεθ' ἁπάντων τῶν ἁγίων συνοδικῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ προέδρου τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ναοῦ κ. Βοσταντζόγλου, ἔνθα καὶ ἀνεπαύθη ἐπὶ μικρόν. Εἶτα ἐπισκεψαμένη ἑνίους τῶν αὐτόθι ἐγκρίτων ὁμογενῶν λογάδων ἐπανέκαμψεν εἰς Φανάριον.

—*Ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.*—Σήμερον, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τελεσθείσης θείας λειτουργίας ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔστη ἐν τῷ παραθρονίῳ, τῆς εἰκόνος τοῦ ἑορταζομένου ἁγίου τιθεμένης ἐν τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ, ὡς ἔθος ἔκπαλαι, πρὸς προσκύνησιν τῶν ἐκκλησιαζομένων.

—*Ἀποκομὴ παρασήμων.*—Πάνυ εὐαρέστως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ Α. Α. Μ. ὁ σεπτὸς ἡμῶν ἄναξ ηὐδόκησεν ἀπονείμῃ τῇ Α. Σεβασμιότητι τῷ ἐκ τῶν συνοδικῶν μητροπολίτῃ Βερροίας Κωνσταντίῳ τὸ παράσημον Μετζηδιὲ α' τάξεως.

Ὡσαύτως ἀπενεμήθη τὸ αὐτὸ παράσημον γ' τάξεως τῇ Α. Πανιερότητι τῷ μητροπολίτῃ Βελλᾶς καὶ Κονίτσης Κωνσταντίνῳ.

Ἐπισκέψεις.—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ κατελθὼν ἐξ Ἀντιγόνης ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης πρῴην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος παραμείνας ἐφ' ἱκανόν. Μετέπειτα ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρῴην Κωνσταντινουπόλεως ἐπεσκέψατο ἐν τῇ Πρωτοσυγκελλίᾳ καὶ τὴν Α. Πανοσιολογιότητα τὸν Μ. Πρωτοσύγκελλον Χρυσόστομον.

Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην αἱ Α. Α. Ε. Ε. τὴν μὲν πρωΐαν ὁ πρεσβευτὴς τῆς Σερβίας Νοβάκοβιτς, μ. μ. δὲ ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας Δζουβάρας ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. ἐπὶ τῇ ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀναχωρήσει αὐτοῦ.

Ὁμοίως τῇ Τρίτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ ἐρίτιμος ὁμογενὴς κ. Παῦλος Στεφάνοβικ Σκυλίτσης.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσρήσεις καὶ συγχαρητηρίους εὐχὰς τοῖς τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι πανοσιολογιωτάτοις ἀρχιμανδρίταις Μ. Κλεοβούλῳ, Σχολάρχῃ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς διὰ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, Γαβριὴλ Μαλαφούρῳ, ἀντιπροσώπῳ τοῦ Ὄρους Σινᾶ διὰ τοῦ Δευτερεύοντος Παρθενίου, τοῖς δὲ Μ. Κεφάλᾳ, Σχολάρχῃ τοῦ ἐν Πέραν Ζωγραφείου καὶ Μ. Ψαλίδᾳ ἰατρῷ, καὶ προέδρῳ τοῦ Ἑλλην. Φιλολ. Συλλόγου καὶ Μ. Γρηγοριάδῃ εἰσαγγελεῖ Πέραν διὰ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου.

Τῷ δὲ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Σάμου Γαβριὴλ ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

—*Ἀντεπίσκεψις.*— Χθὲς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Ε. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ρουμανίας Τζουβάραν ἀναχωροῦντα εὐξάμενος αὐτῷ κατευόδιον.

Χθὲς δὲ ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Πρωτοσύγκελλος ἀνελθὼν εἰς Πέραν ἀντεπεσκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α.Θ.Π. τὸν πρῴην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτον διατρίβοντα παρὰ τῷ ἀνεψιῷ αὐτῷ Π. Παπακωνσταντίνου, καθηγητῇ ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ. Ὡσαύτως ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἡ Α. Πανοσιολογιότης ηὔξατο αἴσιον κατευόδιον καὶ τῇ συζύγῳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτοῦ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως Κ. Ἀνθοπούλου πασᾶ.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Σήμερον ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἄγει τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν. Ἐπὶ τούτῳ ἡ Α. Π. ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν, πάσης τῆς πατριαρχικῆς ὑπαλληλίας ὡς καὶ πλείστων ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων.

—*Ἐπαρχία Βερροίας.*—Ἀνεγράψαμεν πρὸ μηνὸς καὶ ἐπέκεινα ὅτι κατ' ἀκολουθίαν ἀνοικείου πολιτείας καὶ αὐθαιρέτου παύσεως τοῦ ἡγουμένου τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βερροίας ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ὑπὸ τῶν αὐτόθι ὁσιωτάτων Πατέρων, εἶχεν ἀποσταλῆ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἔξαρχος πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἐπὶ τόπου μελέτην τῶν ἐκνόμων τούτων διαβημάτων. Ἤδη ἡ ἔξαρχικὴ αὕτη ἔκθεσις διαβιβασθεῖσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα παρεπέμφθη εἰς ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν σεβασμιωτάτων συνοδικῶν Πελαγωνείας Ἀμβροσίου καὶ Βερροίας Κωνσταντίου, ἐπόπτου τῆς Μονῆς, διὰ τὰ περαιτέρω.

—*Δωρεὰ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Ἀρχειοφυλάκιον.*— Μετ' εὐχαριστήσεως ἀναγράφομεν ὅτι ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος νέαν δωρεὰν ἐποιήσατο ἔναγχος εἰς τὸ πατριαρχικὸν Ἀρχειοφυλάκιον δωρησάμενος τρεῖς κώδικας ἐγγράφων διαφόρων κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἐκδοθέντων καὶ ἀφορώντων τὴν δρᾶσιν καὶ ἐνδελεχῆ μέριμναν τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν τιμαλφῶν αὐτῆς συμφερόντων.

Τῇ Α. Σεβασμιότητι ἐξεφράσθησαν αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ νέᾳ ταύτῃ δωρεᾷ.

—*Ἐπιτίμιον ἐκκλησιαστικόν.*— Ἡ ἐνταῦθα Μακεδονικὴ Ἀδελφότης, ἡ διὰ τῶν προσόδων αὐτῆς τὸ ἐν Τσοτυλίῳ Γυμνάσιον συντηροῦσα, ἔχουσα οἰκίαν ἰδιόκτητον, εἶχεν γράψῃ ταύτην εἰκονικῶς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀειμνήστου Ν. Θωμαΐδου. Τῶν υἱῶν ὅμως τοῦ μακαρίτου Θωμαΐδου μὴ θελησάντων ν' ἀναγνωρίσωσι τὸ εἰκονικὸν ἔγγραφον τὸ φέρον αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν καὶ νοσῃσαμένων τοιούτῳ τῷ τρόπῳ τὸ κτῆμα τῆς Ἀδελφότητος. παρὰ τὰς μητρικὰς τῆς Ἐκκλησίας νουθεσίας, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐνέκρινε τὴν ἔκδοσιν ἐκκλησιαστικοῦ ἐπιτιμίου κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ἀειμνήστου Ν. Θωμαΐδου.

—*Πρώην Νικοπόλεως Γαβριήλ.*—Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου πρώην Νικοπόλεως Γαβριὴλ ἐξαιτησαμένου παρὰ τῆς Ἐκκλησίας ἄδειαν μηνιαίας διατριβῆς ἐν Λέρῳ, γενεθλίῳ αὐτοῦ πατρίδι, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ προχθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ ἐχορήγησε τῇ Α. Πανιερότητι τὴν αἰτηθεῖσαν ἄδειαν.

—*Ἐξαρχία.*—Ἐρίδων καὶ διχοστασίας ἀναφυεισῶν ἕνεκα κοινοτικῶν ζητημάτων ἐν Ὀρτάκιοι τῆς Βιθυνίας καὶ τῶν διισταμένων μερίδων ἀνενεχθεισῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ, αἰτήσει καὶ τοῦ Σεβ. μητροπολίτου Νικαίας καὶ ἀποφάσει τῆς ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου εἶχεν ἀποσταλῆ πρὸς εἰρήνευσιν τῶν πραγμάτων αὐτόσε ἔξαρχος ὁ πανοσιολογιώτατος ἀρχιμανδρίτης Ἀγαθάγγελος, προϊστάμενος τῆς ἐν Κοντοσκαλίῳ ἐνορίας τῆς ἁγίας Κυριακῆς. Τῆς ὑπὸ τοῦ ἐξάρχου δ' ὑποβληθείσης σχετικῆς ἐκθέσεως ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, ἡ ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ὅπως ἀποσταλῶσι τῷ κυριάρχῃ τῆς ἐπαρχίας σεβασμιωτάτῳ μητροπολίτῃ Νικαίας Σωφρονίῳ τὰ προσαγόμενα γράμματα ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκθέσεως ταύτης.

—*Μονὴ Σπηλαίου.*—Τοῦ ἡγουμένου τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Δρυϊνουπόλεως ἱερᾶς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ὑποβαλόντος παραίτησιν, ἐν τῇ προχθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ διωρίσθη εἰς ἀντικατάστασιν ὁ ὁσιώτατος Ματθαῖος Ἰωαννίδης.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ

Ὅτε τῷ 1894 ἡ ἐν Χάλκῃ ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ ἐπανηγύριζεν αἰσίως τὴν πεντηκοντατετηρίδα τῆς συστάσεως καὶ ἱδρύσεως αὐτῆς, ἐσκοποῦμεν ὅπως τὸ ἔτος ἐκεῖνο ἐν τεύχει ἰδίῳ καταχωρίσωμεν τὰ ὀνόματα πάντων τῶν ταύτης ἀποφοιτησάντων παρέχοντες οὕτω βραχὺ σημείωμα τῆς φάλαγγος τῶν λευϊτῶν τῶν διὰ τοῦ πνευματικοῦ γάλακτος τοῦ ἱεροῦ τούτου φυτωρίου γαλουχηθέντων καὶ εἶτα εἰς τὴν καλλιεργίαν τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου ἐπιδοθέντων. Δυστυχῶς καιρικαὶ περιστάσεις ἀντίξοοι ἐκώλυσαν ἡμᾶς τότε τοῦ ἐκπληρῶσαι τὸν πόθον τοῦτον ἄχρι τοῦδε.

Ἤδη προνοίᾳ ἀγαθῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε' καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἐκπληροῦμεν τοῦτον δημοσιεύοντες ἐν τῷ παρόντι τεύχει τὰ ὀνόματα πάντων τῶν ἀποφοίτων αὐτῆς.

Ὡς γνωστὸν ἡ Σχολὴ ἱδρύθη τῇ ἀγαστῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ ἐν παντὶ ὑπὲρ τοῦ Γένους ἡμῶν ἀγαθῷ προθύμου γενομένου καὶ ῥέκτου Πατριάρχου ἀειμνήστου Γερμανοῦ τοῦ ἀπὸ Δέρκων τῷ 1844. Τῆς λειτουργίας δ' ἀρξαμένης μετὰ τετραετίαν παρήχθησαν οἱ πρῶτοι αὐτῆς καρποὶ καὶ ὑπὸ τὰς εὐλογίας τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀνθίμου τοῦ ΣΤ' (Κουταλιανοῦ) τῇ 4 Ἰουλίου τοῦ 1848 ἀνηγορεύθησαν πρῶτοι αὐτῆς διδάσκαλοι τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς Θεολογίας.

Τῆς δράσεως καὶ τῆς ἐν τῷ ἀμπελῶνι ἐργασίας ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἀποφοίτων ἀποκειμένης εἰς τὴν σύγχρονον ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἱστορίαν, ἥτις τὸν προσήκοντα περὶ τούτου λόγον ποιήσεται ἐν καιρῷ τῷ δέοντι, ἀρκούμεθα ἐν τῷ παρόντι εἰς σχετικὸν μικρὸν σημείωμα περὶ ἑκάστου, εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν ὀνομάτων μετὰ τοῦ τῆς γενεθλίου αὐτῶν πατρίδος, τοῦ βαθμοῦ, καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἀποφοιτήσεως.

Ἔτος 1848.

1. Διάκονος Ἄνθιμος Μιχαὴλ, Σαράντα Ἐκλησίαι, ἄριστα (1).
2. Διάκονος Γρηγόριος Φωτιάδης Βεγλερῆς, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα.
3. Διάκονος Ἰγνάτιος Ἰωαννίδης, Ἀδριανούπολις, ἄριστα.
4. Διάκονος Στέφανος Κωνσταντινίδης, Μάδυτα, ἄριστα.

Ἔτος 1849.

5. Διάκονος Διονύσιος Γεωργιάδης, Ἡράκλεια, ἄριστα.
6. Διάκονος Ἱλαρίων Καρακάλλας, Στενήμαχος, ἄριστα.
7. Ἱερομόναχος Ἰωακεὶμ Μαργαρίτης, Λίτιτζα, ἄριστα.
8. Διάκονος Καλλίνικος Θωμάδης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (2).
9. Διάκονος Κωνσταντῖνος Ζαχαριάδης, Λέρος, ἄριστα.
10. Διάκονος Μελέτιος Σπανδωνίδης, Σέρραι, ἄριστα.
11. Διάκονος Νεόφυτος Δρυμάδης, Δρυϊνούπολις, ἄριστα (3).
12. Νικηφόρος Γλυκᾶς, Ἴμβρος, ἄριστα (4).
13. Διάκονος Σωφρόνιος Χρηστίδης, Προικόννησος, ἄριστα (5).
14. Διάκονος Χριστόφορος Προδρομίτης, Σέρραι, ἄριστα (6).

Κατὰ τὸ σωτήριον ἔτος 1850 ἡ Σχολὴ εὑρέθη ἐν δυσχερεῖ θέσει, διότι διαβληθέντος τῇ Σεβ. Κυβερνήσει τοῦ Σχολάρχου ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Τυπάλδου ὡς ξένου ὑπηκόου, ἱκανῶς ἡ τῆς Σχολῆς λειτουργία ἔπαθε καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὸ Σχολικὸν τοῦτο ἔτος δὲν ἀνέδειξεν ἀποφοίτους.

Ἔτος 1851.

15. Διάκονος Ἀγαθάγγελος Βλάσταρις, Ἄδισσα Χαλδεία, ἄριστα.
16. Διάκονος Ἀγαθάγγελος Ἀριστέας, Νικομήδεια, ἄριστα.
17. Μοναχὸς Γρηγόριος Γῶγος, Λέσβος, ἄριστα (7).
18. Μοναχὸς Δημήτριος Εὐελπίδης, Ρύσιον, ἄριστα (8).
19. Διάκονος Εὐγένιος Χρυσοχέρης, Χρυσούπολις, ἄριστα (9).
20. Ἱερομόναχος Ἡσαΐας Δημητριάδης, Νικόπολις Μακεδονία, ἄριστα.
21. Διάκονος Ἰγνάτιος Βασιλειάδης, Λέσβος, ἄριστα.
22. Μοναχὸς Κύριλλος Ἀθανασιάδης, Περίστασις, (10).
23. Διάκονος Νικόδημος Κωνσταντινίδης, Τένεδος, (11).

Ἔτος 1852.

24. Ἱερομόναχος Διονύσιος Σταματιάδης, Σάμος, ἄριστα.
25. Ἱερομόναχος Μιχαὴλ Ἰατρόπουλος, Νικομήδεια, ἄριστα.
26. Ἱερομόναχος Νεκτάριος Μανδάλας, Δελβινάκιον, κάλλιστα.
27. Ἱερομόναχος Παρθένιος Προδρομίτης, Καισάρεια, ἄριστα (12).
28. Διάκονος Τιμόθεος Λαμπρίδης, Σέρραι ἄριστα.

Ἔτος 1853.

29. Διάκονος Βενέδικτος Ἀδαμαντίου, Προῦσα, ἄριστα (13).
30. Διάκονος Κωνσταντῖνος Πληζιώτης, Ἄνδρος, ἄριστα.
31. Διάκονος Παΐσιος Παναγιωτίδης Σκόπελος, καλῶς.

Ἔτος 1854.

32. Διάκονος Γεννάδιος Σωτηρίου Σχολάριος, Κωνσταντινούπολις, καλῶς (14).

---

1) οὗτος ἐγένετο πρῶτος Ἔξαρχος τῶν Βουλγάρων ἀναδεδειγμένος ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Μητροπολίτης Βιδύνης.

2) ὁ κατὰ τὸ 1889 ἀποθανὼν Μητροπολίτης Χαλκηδόνος.

3) ὁ κατὰ τὸ 1875 ἀποθανὼν Μητροπολίτης Δέρκων.

4) ὁ κατὰ τὸ 1896 ἀποθανὼν Μητροπολίτης Μηθύμνης.

5) ὁ νῦν Μητροπολίτης Νικαίας.

6) ὁ ἤδη ἡγούμενος τῆς ἐν Σέρραις Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου.

7) ἀπέθανεν τὸ 1898 προϊστάμενος τῆς ἐν Βουδαπέστῃ Ὀρθοδόξου Κοινότητος διατελῶν.

8) ὁ κατὰ τὸ 1874 ἀναδειχθεὶς ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλου εἰς Μητροπολίτην Κορυτσᾶς καὶ τὸ 1875 πνιγεὶς ἐν ποταμῷ.

9) ὁ ἀείμνηστος Ἐπίσκοπος Κλαυδιουπόλεως καὶ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Κοντοσκαλίου.

10) ὁ πρό τινος ἀποθανὼν ἐν Καλλιπόλει ἀντιπρόσωπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἐν Σμύρνῃ.

11) ὁ κατὰ τὸ 1886 ἀποθανὼν ἀείμνηστος Μητροπολίτης Προύσης.

12) ὁ ἀπὸ Ἐπισκόπου Λαοδικείας ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον ἐν Ταταούλοις προαχθεὶς εἰς Μητροπολίτην Πισιδείας, καὶ κατὰ τὸ 1886 ἀποθανών.

13) ὁ νῦν Προικοννήσου.

14) ὁ κατὰ τὸ 1894 ἀποθανὼν Χριουπόλεως Γεννάδιος.

33. Διάκονος Δωρόθεος Στράτων, Ἱέραμος, καλῶς.
34. Διάκονος Εὐθύμιος Παπαδόπουλος, Σάμος, ἄριστα.
35. Διάκονος Ἱερόθεος Φιντίας, Κασταμονή, ἄριστα (15).
36. Διάκονος Κύριλλος Πηγᾶς, Κρήτη, ἄριστα.

Ἔτος 1855.

37. Μοναχὸς Ἀγαθάγγελος Γολλιώτης, Μακεδονία, ἄριστα.
38. Διάκονος Ἀλέξανδρος Λάσκαρις, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (16).
39. Διάκονος Γερμανὸς Γρηγορᾶς, Ναζιανζός, ἄριστα (17).
40. Διάκονος Γερμανὸς Χρυσολωρᾶς Κωνσταντινούπολις, ἄριστα.
41. Ἱερομόναχος Δαμασκηνὸς Ριλλιώτης, Φιλιππούπολις, ἄριστα.
42. Διάκονος Εὐγένιος Παρασκευᾶς, Λέσβος, ἄριστα.
43. Μοναχὸς Καλλίνικος Ἐσφιγμενίτης, Νιζιανζός, ἄριστα.
44. Διάκονος Νικόδημος Κωνσταντινίδης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (18).

Ἔτος 1856.

45. Ἀθανάσιος Χρηστίδης Νικομήδεια, ἄριστα (19).
46. Βασίλειος Μιχαηλίδης, Λέσβιος, ἄριστα·
47. Γεώργιος Βασιλειάδης, Ἀμάσεια, ἄριστα.
48. Διάκονος Γρηγόριος Παλλαδᾶς, Ἀττάλεια, ἄριστα.
49. Ἱερομόναχος Δωρόθεος Εὐδοξιάδης Σαράντα-Ἐκκλησίαι, καλῶς.
50. Διάκονος Θεοδόσιος Θεοδοσιάδης, Πανόρμου, ἄριστα.
51. Μοναχὸς Κορνήλιος Πολυχρονίου, Σμύρνη, ἄριστα.
52. Διάκονος Κωνστάντιος Σταυρίδης, Νικομήδεια, ἄριστα (20).
53. Διάκονος Κωνσταντῖνος Γαζῆς, Σινώπη, ἄριστα (21).
54. Φίλιππος Ἀριστόβουλος, Νεάπολις Καππαδοκίας, ἄριστα (22).
55. Διάκονος Φιλόθεος Βρυέννιος, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (23).

Ἔτος 1857.

56. Διάκονος Βενιαμὶν Ἁγιοταφείτης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα.
57. Εὐστράτιος Γιασημίδης, Μάδυτα, ἄριστα.
58. Κωνσταντῖνος Βαλιάδης Χίος, ἄριστα (24).
59. Διάκονος Φώτιος Ἀλεξανδρίδης, Λέσβος, ἄριστα (25)·

Ἔτος 1858.

60. Διάκονος Βασίλειος Φιλιππίδης, Ἰνδζέσου, ἄριστα.
61. Διάκονος Γεννάδιος Περιστερεώτης Λαζική, ἄριστα (26).
62. Διάκονος Γερβάσιος Σουμελιώτης Χαλδείας, ἄριστα (28).
63. Διάκονος Ἱερόθεος Ριλλιώτης Βράτσα, ἄριστα.
64. Διάκονος Ἰωακεὶμ Μακράκης Σίφνος, ἄριστα.
65. Διάκονος Νεόφυτος Εἰκοσιφοινησιώτης Ροδολεῖβος ἄριστα (29)·

Ἔτος 1859.

66. Διάκονος Γεννάδιος Παπαρρούσης, Ἰωάννινα, ἄριστα (30).
67. Διάκονος Διονύσιος Κρουστάλλης, Προικόννησος, ἄριστα.

---

15) ὁ κατὰ τὸ 1882 ἀποθανὼν Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας.

16) ὁ κατὰ τὸ 1865 θανὼν Μητροπολίτης Σισανίου καὶ ἀπὸ Σχολάρχου τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς εἰς Μητροπολίτην Σισανίου ἀναδειχθείς.

17) ὁ τέως διευθύνων τὴν Θεολογικὴν Σχολήν.

18) ὁ Μητροπολίτης Κυζίκου.

19) ὁ κατὰ τὸ 1889 ἀποθανὼν Μητροπολίτης Ἰκονίου Ἀμβρόσιος.

20) ὁ κατὰ τὸ 1889 ἀποθανὼν Μητροπολίτης Βιζύης.

21) ὁ νῦν Μητροπολίτης Σηλυβρίας.

22) ὁ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τέως τὰς Σχολὰς διευθύνων.

23) ὁ γεραρὸς Μητροπολίτης Νικομηδείας·

24) ὁ νῦν εὐκλεῶς Πατριαρχεύων.

25) ὁ κατὰ τὸ 1896 ἀποθανὼν Μ. Ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἱεροσολυμητικοῦ θρόνου.

26) ὁ ἀείμνηστος Ἐπίσκοπος Νικοκωπόλεως ἀποθανὼν ἐν Νικομηδείᾳ τῷ 1891.

28) ὁ Μητροπολίτης Χαλδείας.

29) ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος ὁ ἀπὸ Νικοπόλεως·

30) ὁ κατὰ τὸ 1866 ἀποθανὼν Μητροπολίτης Γρεβενῶν ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιακόνου ἀναδειχθεὶς Γρεβενῶν.

68. Διάκονος Ἰωάννης Ἀναστασιάδης, Ἰνδζέσου, ἄριστα (31).
69. Διάκονος Φιλάρετος παπᾶ Φωτιάδης, Βάρνα, καλῶς.

Ἔτος 1860.

70. Διάκονος Ἀθανάσιος Νικολαΐδης, Ἄνδρος, ἄριστα.
71. Διάκονος Ἀθανάσιος Σάββα, Γανόχωρα, καλῶς.
72. Διάκονος Βασίλειος Ἀστερίου, Καστορία, ἄριστα (32).
73. Διάκονος Πολύκαρπος Κωνσταντινίδης, Γανόχωρα, ἄριστα (33).
74. Διάκονος Ταράσιος Βασιλείου, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (34).

Ἔτος 1861.

75. Διάκονος Ἄνθιμος Τσάτσος, Ἰωάννινα, ἄριστα (35).
76. Διάκονος Γρηγόριος Παλαμᾶς, Θεσσαλονίκη, ἄριστα (36).
77. Διάκονος Ἐπιφάνιος Ματαῖος, Κύπρος, ἄριστα (37).
78. Διάκονος Ἰωακεὶμ Κοκκώδης, Χίος, ἄριστα (38).
79. Διάκονος Ἰωαννίκιος Γραμματίδης, Τρίγλια, ἄριστα (39).
80. Διάκονος Παῦλος Συμεωνίδης, Καστορία, ἄριστα, (40).

Ἔτος 1862.

81. Διάκονος Γεράσιμος Πηγᾶς, Κρήτη, καλῶς.
82. Διάκονος Λεόντιος Πετρίδης, Ἄνδρος, καλῶς.
83. Δημήτριος Στοΐλωφ Σόφια.
84. Μάρκος Βαλαβάνωφ, Φιλιππούπολις.

Ἔτος 1863.

85. Διάκονος Γερμανὸς Καββακόπουλος, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (41).
86. Διάκονος Γρηγόριος Ζυγαβηνὸς, Χίος, ἄριστα (42).
87. Διάκονος Γρηγόριος Χιλιανδαρηνὸς, Μ. Τύρνοβον, ἄριστα (42).
88. Διάκονος Εὐγένιος Νικηφορίδης, Πόρος Καππαδοκίας, ἄριστα (43).
89. Διάκονος Ἰγνάτιος παπᾶ Ἰωσὴφ, Λέσβος, ἄριστα (44).
90. Διάκονος Καλλίνικος Νικολαΐδης, Ἀγιάσου Λέσβου, καλῶς (45).
91. Διάκονος Καλλίνικος, Τρικκεύς, καλῶς.
92. Διάκονος Καλλίνικος Φωτιάδης, Δαρδανέλλια, ἄριστα (46).
93. Διάκονος Κύριλλος Μιχαηλίδης, Σάμος, καλῶς.
94. Ὀδυσσεὺς Παπαδόπουλος, Πύργος τῆς Ἀγχιάλου (46).

Ἔτος 1864.

95. Διάκονος Ἀμβρόσιος Προφητηλίτης, Κορυτσᾶ, ἄριστα.
96. Διάκονος Ἀμβρόσιος Κωνσταντινίδης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (47).
97. Διάκονος Γρηγόριος Φουρτουνιάδης, Φαναράκι, ἄριστα (48).
98. Διάκονος Εὐγένιος χ'' Μισαήλωφ, Βιτώλια, ἄριστα.
99. Διάκονος Μελέτιος Οἰκονομίδης, Προικόννησος, ἄριστα.
100. Διάκονος Μελέτιος Ἀριστόβουλος, Ροδολεῖβος, ἄριστα.
101. Διάκονος Στέφανος Παπαδόπουλος, Διδυμότειχον, ἄριστα.

---

31) ὁ νῦν Μητροπολίτης Καισαρείας.
32) ὁ νῦν Μητροπολίτης Σμύρνης.
33) ὁ νῦν Μητροπολίτης Βάρνης.
34) ὁ νῦν Ἐπίσκοπος Ἡλιουπόλεως.
35) ἡ Α. Θ. Π. ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἄνθιμος ὁ ἀπὸ Λέρου.
36) ὁ μακαρίτης Σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ· Σχολῆς.
37) ὁ νῦν Μητροπολίτης Ἰορδάνου ἐν Ἱεροσολύμοις.
38) ὁ ἀείμνηστος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ ὁ ἀπὸ Δέρκων.
39) ὁ νῦν πρώην Δισκάτης.
40) ὁ νῦν πρώην Κώου.

41) ὁ νῦν Μητροπολίτης Χαλκηδόνος·
42) ὁ νῦν προϊστάμενος ἐν Μασσαλίᾳ.
42) ὁ Σχισματικὸς Ρουτσουκίου ὁ θανὼν τὸ 1898.
43) ὁ τὸ 1896 θανὼν ἐν Νικομηδείᾳ Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως.
44) ὁ νῦν πρώην Ἐρσεκίου.
45) ὁ νῦν Μ. Ἐκκλησιάρχης.
46) ὁ νῦν Μητροπολίτης Δέρκων.
46) ὁ νῦν Σχισματικὸς Πρεσλάβας Συμεών.
47) ὁ κατὰ τὸ 1885 θανὼν Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης.
48) ὁ νῦν Μητροπολίτης Δημητριάδος.

102. Διάκονος Τιμόθεος Καστρογιαννάκης, Κρήτη, ἄριστα (50).
103. Διάκονος Φώτιος Μηνιάτης, Πρίγκηπος, ἄριστα (51).
104. Διάκονος Χριστόφορος Ε. Ἰγγλέσης, Κεφαλληνία, ἄριστα.
105. Χρῆστος Μιχαήλωφ, Σόφια Βουλγαρίας, ἄριστα (52).

Κατὰ τὸ 1865 γενομένων ταραχῶν ἐν τῇ Σχολῇ ἀπολυτήριοι ἐξετάσεις οὐκ ἐγένοντο, ἱκανοὶ δὲ τῶν μαθητῶν ἀπεπέμφθησαν, οἱ δὲ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπόφοιτοι ἔλαβον τὰ πτυχία αὐτῶν ἐκ συγκαταβάσεως κατὰ τὸ ἐπόμενον Σχολικὸν ἔτος.

Ἔτος 1865.

106. Διάκονος Ἄνθιμος, Δρύστρα, καλῶς.
107. Διάκονος Γρηγόριος, Ψαρά, ἄριστα.
108. Ἱερομόναχος Ἰγνάτιος, Πελοπόννησος, καλῶς.
109. Ἱερεὺς Ἰωάννης, Τσαριτσάνη, ἄριστα (54).

Ἔτος 1866.

110. Γρηγόριος Λέσβιος, ἄριστα (55).
111. Δωρόθεος Χρηστίδης, Κ)πολις, ἄριστα (56).
112. Θεόκλητος παπᾶ Ἰωάννου, Νιάουσα, ἄριστα (57),
113. Διονύσιος Κοκκόλης, Σάμος, ἄριστα (58).

Ἔτος 1867.

114. Διάκονος Δαμασκηνὸς Σπυρόπουλος, Πελοπόννησο,, ἄριστα.
115. Διάκονος Καλλίνικος, Κρήτη, καλῶς.
116. Διάκονος Κύριλλος Δημητριάδης, Βυζάντιον, ἄριστα (59).
117. Διάκονος Παρθένιος Δανιηλίδης, Μάδυτα, ἄριστα.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὁ Μολδανός, Ἀρχιμανδρίτης Κλήμης ἐλθὼν εἰς συνδιάλεξιν μετὰ τῶν Καθηγητῶν ἔλαβε τῇ 3 Σεπτεμβρίου 1867 τὸ δίπλωμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἔτος 1868.

118. Ἱερομόναχος Ἀβέρκιος, Θάσος, καλῶς (60).
119. Διάκονος Ἀγαθάγγελος Καστοριάδης Χάλκη, ἄριστα (61).
120. Διάκονος Ἀθανάσιος Ἡλιάδης, Καισάρεια, ἄριστα (62).
121. Διάκονος Ἄνθιμος Πελτέκης, Σαράντα Ἐκκλησίαι, ἄριστα (63).
122. Διάκονος Νεόφυτος Καλογερίδης, Χίος, ἄριστα (64).

Ἔτος 1869.

123. Διάκονος Ἀμβρόσιος Κασάρας, Κάλυμνος (65).
124. Βασίλειος Κάνδης Τένεδος.
125. Διάκονος Γρηγόριος Δρακόπουλος, Μεσέμβρια, ἄριστα (66).
126. Διάκονος Ἱλαρίων Κανάκης, Κρήτη, ἄριστα, (67).
127. Διάκονος Κωνσταντῖνος Βαφείδης, Σαράντα Ἐκκλησίαι, ἄριστα (68).
128. Διάκονος Κωνσταντῖνος Δηληγιάννης, Χίος, ἄριστα. (69) Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 12 φεβρουαρίου 1871.
129. Διάκονος Νικηφόρος Ζαχαριάδης, Κρήτη, ριστα (70).
130 Διάκονος Σωφρόνιος Ἀργυρόπουλος, Μαρμαρᾶς, ἄριστα (71).
131. Διάκονος Φιλόθεος Κωνσταντινίδης, Τατάουλα, ἄριστα (72).

---

50) ὁ κατὰ τὸ 1896 θανὼν ἀείμνηστος Μητροπολίτης Κρήτης.
51) ὁ νῦν Φιλιππουπόλεως.
52) ὁ ἀπὸ ὑπογραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῖς Σχισματικοῖς προσκολληθεὶς καὶ νῦν Μητροπολίτης Σαμοκοβίου Δοσίθεος.
54) ὁ ἐν Τσαριτσάνῃ Μ. Οἰκονόμος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.
55) ὁ νῦν ἐν Ἄθῳ πρώην Δρυϊνουπόλεως.
56) ὁ νῦν Βελεγράδων.
57) ὁ νῦν Κίτρους.
58) Ἡγούμενος ἐν Σάμῳ.
59) ὁ νῦν Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως.
60) ὁ νῦν πρώην Μογλενῶν ἐφησυχάζων ἐν Κεσσάνῃ.
61) ἀπέθανε πρὸ τριετίας ἐφημέριος ἐν τῷ Ἐθνικῷ Ὀρφανοτροφείῳ.
62) ὁ νῦν Μητροπολίτης Ἰκονίου.
63) ὁ νῦν Μητροπολίτης Δεβρῶν.
64) ὁ κατὰ τὸ 1898 ἀποθανὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρώην Μετρῶν,
65 ὁ νῦν Ἐπίσκοπος Πλαταμῶνος.
66) ὁ κατὰ τὸ 1891 ἀποθανὼν Μητροπολ. Βάρνης.
67) ὁ ἅλλοτε Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν τῇ Ἐμπορ. καὶ εἶτα προϊστάμενος Manchester.
68) ὁ κατὰ τὸ 1899 ἀποθανὼν ἀείμνηστος Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.
69) ὁ νῦν Μητροπολίτης Χίου.
70) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Κυδωνίας ἐν Κρήτῃ.
71) ὁ νῦν Μητροπολίτης Ἐλασσῶνος.
72) ὁ νῦν Μητροπολίτης Δράμας.

132. Ἱερομόναχος Ἱεροκλῆς, Τραπεζοῦς, ἄριστα (73).

Ἔτος 1870.

Κατὰ τὸ Σχολικὸν ἔτος 1870 ἡ Σχολὴ δὲν ἀνέδειξε τελειοδιδάκτους, διότι ἐν τῇ κατὰ τὸ 1865 γενομένῃ ἐν τῇ Σχολῇ στάσει οἱ πλείονες τῶν ἀποβληθέντων ἐπὶ σταδιαστικῷ πνεύματι ἀπετέλουν τὴν κατὰ τὸ Σχολικὸν τοῦτο ἔτος μέλλουσαν ἀποφοιτήσειν τάξιν.

Ἔτος 1871.

133. Διάκονος Ἀθανάσιος Μεγακλῆς, Ἀδριανούπολις, ἄριστα (74).
134. Διάκονος Κύριλλος Γ. Στέκα, Ἴμβρος, ἄριστα. Ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ τῇ 16 ὀκτωβρίου 1872.
135. Διάκονος Κωνσταντῖνος Σάββα Παρίτσης, Μάδυτα, ἄριστα (75). Ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ τῇ 6 αὐγούστου 1882.
136. Διάκονος Μιχαὴλ Κλεόβουλος, Ἀδριανούπολις, ἄριστα (76).
137. Διάκονος Φιλάρετος Βαφείδης, Ἐξ Μάρμαρα, ἄριστα (77).

Ἔτος 1872.

138. Διάκονος Θεόκλητος Ἐλευθερίου, Μοσχονήσια, καλῶς (78).
139. Διάκονος Στέφανος Κ. Σουλλίδης, Κορυτσᾶ, ἄριστα (79).
140. Διάκονος Ἀθανάσιος Ἀναστασιάδης, Τσαριτσάνη, ἄριστα.
141. Διάκονος Βασίλειος Μιχαήλωφ, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα·

Ἔτος 1873.

142. Διάκονος Ἀλέξανδρος Ἰωάννου, Ἀδριανούπολις, ἄριστα (80).
143. Διάκονος Γεράσιμος Δώριτζα, Κεφαλληνία, ἄριστα (81). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 14 Ἰουλίου 1874.
144. Διάκονος Δημήτριος Ἰωαννίδης, Ὄλυμπος, ἄριστα.
145. Διάκονος Καλλίνικος Ι. Παλαιοκρασᾶ, Ἄνδρος, ἄριστα (82).
146. Διάκονος Λάζαρος Σιμωνίδης, Ἀρμενόπουλος, Αἴγινα, καλῶς. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 16 μαρτίου 1876.
147. Διάκονος Νικηφόρος Ἀστεριάδης, Δράμα, καλῶς.
148. Διάκονος Πανάρετος Μοσχίδης, Γανόχωρα, καλῶς (83).
149. Κωνσταντῖνος Δ. Χατζόπουλος, Ἀδριανούπολις, καλῶς.
150. Νικόλαος Σταυρίδης, Βῶλος, καλῶς.

Ἔτος 1874.

151. Διάκονος Γερμανὸς Καλλιγᾶς, Κεφαλληνία, ἄριστα (84).
152. Ἀπόστολος Χαραλάμπους, Μάδυτα, ἄριστα.
153. Βασίλειος Ἀντωνιάδης, Καισάρεια, ἄριστα (85).
154. Γεώργιος Καρακατσάνης, Κυδωνία, ἄριστα.

Ἔτος 1875.

155. Διάκονος Γαβριὴλ Ἰατρουδάκης, Λέρος, ἄριστα (86).
156. Διάκονος Εὐμένιος Γ. Ξηρουδάκης, Κρήτη, ἄριστα (87).
157. Διάκονος Ἠλίας Νικολάου, Σαράντα Ἐκκλησίαι, ἄριστα.
158. Διάκονος Νικόλαος π'' Δημητρίου, Βῶλος, ἄριστα. Ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ τῇ 1 νοεμβρίου 1876.

Ἔτος 1876.

159. Διάκονος Ἀγαθάγγελος Χ'' Νικολάου, Κυδωνίαι, ἄριστα.
160. Διάκονος Ἀρσένιος Φραγκούλης, Πάτμος, ἄριστα.

---

73) ὁ κατὰ τὸ 1893 ἀποθανὼν ἀείμνηστος Μητροπολίτης Μαρωνείας.

74) ὁ νῦν Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.

75) ὁ μακαρίτης Κατηχητὴς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ τῷ 1899 ἀποθανών.

76) ὁ νῦν Σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

77) ὁ νῦν Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.

78) ὁ νῦν Ἐπίσκοπος Κρήνης.

79) ὁ νῦν Μητροπολίτης Μηθύμνης.

80) ὁ νῦν Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας.

81) ὁ νῦν Μητροπολίτης Κεφαλληνίας.

82) ὁ νῦν Μητροπολίτης Κώου.

83) ὁ κατὰ τὸ 1885 ἀποθανὼν Ἐπίσκοπος Συνάδων, βοηθὸς τοῦ Σηλυβρίας Κυρίλλου.

84) ὁ κατὰ τὸ 1894 ἀποθανὼν ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ἀθηνῶν.

85) ὁ νῦν Καθηγητὴς ἐν τῇ Ἱερᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ.

86) ὁ νῦν πρώην Νικοπόλεως.

87) ὁ νῦν Μητροπολίτης Κρήτης.

161. Διάκονος Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, Γανόχωρα, ἄριστα (88).
162. Διάκονος Ἱερόθεος Δημητρίου, Νίσυρος, ἄριστα (89).
163. Διάκονος Ἰωάννης Χ'' Ἀποστόλου, Ἴμβρος, ἄριστα (90). Ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ τῇ 7 νοεμβρίου 1879.
164. Διάκονος Ἰωαννίκιος Μαργαρίτης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (91).
165. Κωνσταντῖνος Χ'' Ἀποστόλου, Τένεδος, ἄριστα (92). Ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ τῇ 7 νοεμβρίου 1880.
166. Διάκονος Νικόλαος Ζερβός, Κάλυμνος, ἄριστα (93).

Ἔτος 1877.

267. Διάκονος Ἄνθιμος Ἀμυλίδης, Κύζικος, καλῶς.
168. Διάκονος Ἰωακεὶμ π'' Ἀναστασίου, Μιχανιῶνα, καλῶς (94).
169. Ἰωάννης π'' Φωτίου, Ἴμβρος, καλῶς.
170. Μιλτιάδης Γ. Παπαδόπουλος Τρίγλια, καλῶς.
171. Διάκονος Νικόδημος Χ'' Χρήστου, Δαρδανέλλια καλῶς.

Ἔτος 1878.

172. Διάκονος Ἄνθιμος Χειμώνιος, Σμύρνη, λίαν καλῶς (95).
173. Ἱερομόναχος Γρηγόριος Νεστορίδης, Τσαριτσάνη, καλῶς (96).
174. Διάκονος Ἰωακεὶμ Εὐθυβούλης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (97).
175. Διάκονος Λεόντιος Χουτουρίδης, Κρώμης, καλῶς (98).
176. Διάκονος Λουκᾶς Πετρίδης, Μάδυτα, ἄριστα (99).
177. Ἀναστάσιος Χ'' Παναγιώτου, Τένεδος.
178. Ἰωσὴφ Θωμᾶ Τερτζῆς, Δαμασκός.
179. Διάκονος Μελέτιος Γεωργιάδης, Ἰωάννινα, ἄριστα (100).
180. Διάκονος Σωφρόνιος Νεστόπουλος, Ἀμάσεια, ἄριστα (101).
181. Χαραλάμπης Γ. Νούτσου. Γραμμένα, λίαν καλῶς (102). Ἔλαβε τὸ πτυχίον αὐτοῦ τῇ 23 ἰουλίου 1882, μετονομασθεὶς Βενέδικτος.

[ἀκολουθεῖ]

88) ὁ Μέγας Ἱεροκῆρυξ τῶν Πατριαρχείων·
89) ὁ νῦν Μητροπολίτης Βιζύης.
90) ὁ νῦν Μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου.
91) ὁ νῦν Μητροπολίτης Μογλενῶν.
92) ὁ νῦν ἐν Ἄθῳ πρώην Μελενίκου.
93) ὁ νῦν προϊστάμενος ἐν Λιβερπούλῃ.
94) ὁ νῦν πρόεδρος Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους.
95) ὁ νῦν Ἀρκαδιουπόλεως Ἐπίσκοπος βοηθὸς τοῦ γέροντος ἁγίου Ἐφέσου·
96) ἀποθανὼν ἐν Γαλατᾷ προϊστάμενος τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων.
97) ὁ νῦν Μητροπολίτης Ἐφέσου.
98) ὁ νῦν Μητροπολίτης Φιλαδελφείας.
99) ὁ νῦν Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως.
100) ὁ νῦν διευθυντὴς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Ἰωαννίνων Ἐπίσκοπος Περιστερᾶς.
101) ὁ νῦν Ἐπίσκοπος Ἀρδαμερίου,
102) ὁ Συνοδικῇ ἀποφάσει καθαιρεθεὶς τὸ 1398.

ΓΝΩΣΕΙΣ ΧΡΗΣΙΜΟΙ*

ΤΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

§

Ἡ βραχεῖα λοιπὸν αὕτη ὑπόμνησις δύναται ἵνα διδάξῃ, καίπερ μὴ φθεγγομένη τοῦτο σαφῶς, ὅτι, εἴπερ ἐθνικοὶ σοφοὶ τοσαύτης ἀπήλαυον τιμῆς παρὰ τοῖς βασιλεῦσιν, ἡ δ' Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ τὴν δημοσίᾳ διδασκαλίαν αὐτῶν καὶ τὴν ἐν ὑπερτάτοις ἀξιώμασιν ἀνάρρησιν ἠνείχετο, πολλῷ μᾶλλον ἤθελεν εὐνοήσει καὶ τιμήσει τοὺς χριστιανούς, καὶ τούτων μάλιστα τοὺς μὴ προσκειμένους αἱρετικῇ τινι κακομυθίᾳ. Σελίδας τινὰς τῆς ἱστορίας τῶν αἰώνων ἐκείνων δέον 'ν' ἀναδιφήσωμεν, ὅπως ἴδωμεν ὅτι κράτος καὶ Ἐκκλησία, κοσμικὴ δηλονοῦν ἀρχὴ καὶ πνευματικὴ τοὺς πεπαιδευμένους προϋτίμων ἐν τοῖς ἀνωτάτοις λειτουργήμασιν, ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν ἐκλεγόμεναι καὶ λαμβάνουσαι τούτους. Οὕτω Λεόντιος ὁ πατρίκιος, ὁ τῷ 471 ὑπὸ τοῦ μαγίστρου Ἴλλου βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς καὶ κυρωθεὶς ὡς τοιοῦτος διὰ σάκρας τῆς πενθερᾶς τοῦ Ζήνωνος Βηρίνης, ἦν οὐχὶ ἕλλην, ἀλλὰ σῦρος καὶ «κατὰ παιδείαν ἄριστος καὶ πολέμων ἐμπειρίαν»[104]. Τῷ δὲ 490 πατρίκιός τις ἀναφέρεται ὡς σοφὸς ἀνήρ, ὃν Ἀναστάσιος ὁ δίκορος ἐμίσει, ἐνῷ, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΣΤ' αἰῶνος, Κέλλωρ ὁ στρατηγὸς «ἀνὴρ μετὰ λόγου καὶ παιδείας πάσης, χά-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 425—428.
104. Θεοφάνης· Α', σελ. 198.

ριτος Θεοῦ πολλῆς πεπληρωμένος, ἦν ἰλλυριὸς τῷ γένει»[105].

Ὁ λόγος περὶ τῆς προστασίας τοῦ κράτους πρὸς τὴν ἀληθῆ παίδευσιν καὶ τὴν ἐπιστήμην οὗτος ἀνάγκη 'ν' ἀναπτυχθῇ, ὅπως ἀποδοθῇ τὸ δίκαιον οἷς ἀνήκει, ἀποδειχθῇ δ' ὅτι «ἄθλα οἷς κεῖται ἀρετῆς μέγιστα τοῖς δὲ καὶ ἄνδρες ἄριστοι πολιτεύουσιν». Ἐὰν δ' ἀναφέρωνταί ποτε ἄρχοντες ἥκιστα προσέχοντες εἰς τὰ προσόντα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως ὡς ἄριστα συστατικὰ παντὸς ἀρχὴν διαχειριζομένου δημοσίαν, ἂν βλέπωμεν Εὐάγριον τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἱστοριογράφον κατακρίνοντα τὸν Β' Ἰουστῖνον ὡς ἄκρως φιλοχρήματον, «ὥστε πάντα κέρδους ἀπεμπολεῖν ἀθέσμου, μηδ' ἐπὶ ταῖς ἱερωσύναις τὸ θεῖον εὐλαβούμενος, ἃς *τοῖς προστυχοῦσιν* ἐπίπρασκεν, ὠνίους καὶ ταύτας ἀναφανδὸν τιθέμενος»[106], ἂν οἱ τὴν εὔνοιαν Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου ἐπιζητοῦντες καὶ προμνώμενοι χρονογράφοι μέμφωνται τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ τραυλοῦ ὅτι δῆθεν ἦν διώκτης τῆς ἑλληνικῆς παιδείας «καὶ τῆς ἡμετέρας καὶ θείας τοσοῦτον καταφρονῶν, ὡς μηδὲ τοὺς νέους παιδοτριβεῖσθαί που συγχωρεῖν», ἂν γράφωσι περὶ αὐτοῦ ὅτι «τοσοῦτον ἦργει πρὸς τὴν μῖξιν τῶν γραμμάτων ἐκεῖνος καὶ τὴν τῶν συλλαβῶν ἀνάγνωσιν, ὡς ῥᾷον ἄν τις διῆλθε βιβλίον ἢ αὐτὸς τῇ βραδύτητι τοῦ νοῦ τὰ τοῦ οἰκείου στοιχεῖα ὀνόματος»[107], ἀλλὰ μηδέποτ' ἐπιλανθανώμεθα Κωνσταντίνου, Οὐάλεντος, Θεοδοσίου, καὶ τοσούτων μετ' αὐτοὺς ἀρξάντων, οἵτινες ἠγάπησαν τοὺς πεπαιδευμένους ἄνδρας καὶ τούτους ἠνείχοντο καὶ ἐθνικοὺς ὄντας. Θεοφύλακτος ὁ Σιμοκράτης περὶ τοῦ Μαυρικίου παραδίδωσιν ὅτι «λέγεται φιλοτίμως ἔχειν περὶ τὴν τῶν λόγων μεγαλοπρέπειαν, τιμᾷν τε λίαν λαμπρῶς τοὺς ἐνηθληκότας περὶ τὰ κάλλιστα τῶν μαθημάτων»[108]. Ἀλλὰ πρὸ τῶν τούτου χρόνων, Ἀναστάσιος ὁ δίκορος παρίσταται προστάτης τῶν λογίων, ἐπὶ παραδείγματι Ἰωάννου Λαυρεντίου τοῦ Λυδοῦ, ὃν «εἰς τοσοῦτον ἀρετῆς ἀναβάντα ἀγέραστον ἀπολιπεῖν ἀνάξιον τῶν χρόνων»[109] τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἔκρινε. Προκόπιος ὁ περιβόητος ἐπὶ διγλωσσίᾳ ἱστοριογράφος μαρτυρεῖ ὅτι οἱ πρὸ τοῦ Μ. Ἰουστινιανοῦ αὐτοκράτορες δικαστὰς ἐξέλεγον ἀείποτε μεταξὺ τῶν ἐμπείρων καὶ σοφῶν ἀνδρῶν[110]. Τίς δὲ ὁ ἀγνοῶν τὴν οἰκουμενικὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως σχολήν, λειτουργοῦσαν ἐν οἴκῳ βασιλείῳ, δημοσίῳ μεγάρῳ δῆλον οὖν, καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ δημοσίου μισθουμένους δέκα τρεῖς αὐτῆς διδασκάλους, «ὧν ἄνευ οἱ βασιλεῖς οὐκ ἐθέσπιζον βουλὴν ἢ γνώμην»; [111] Τί δηλοῖ τοῦτο ἢ, ὃν κλῆρος καὶ λαός, ἀρχαί τε καὶ ἰδιῶται, ἐπεδείκνυντο πρὸς τοὺς ἄνδρας τούτους σεβασμόν; Καὶ τί μὲν ἔπραξαν οἱ βασιλεῖς τῆς εἰκονομαχικῆς περιόδου δέον ἐξετασθῆναι διὰ μακρῶν ἐμβριθῶς. Ὅτε δὲ, τοῦ κατὰ τοὺς εἰκονομάχους σάλου λωφήσαντος, Βάρδας ὁ κουροπαλάτης ἀνασυνέστησε τὸ βυζαντινὸν πανδιδακτήριον μετὰ τῶν τεσσάρων ἀρχιδιδασκάλων, ὑπὸ τοῦ δημοσίου πάντων μισθουμένων, «ἐκ φιλοπονίας συχνῶς ἐπιχωριάζων καὶ τῶν μαθητιώντων ἑκάστου τὸ ἐπιτήδειον εὐνοῶν χρησταῖς ἐλπίσιν ὑπέτρεφεν, αὐτῶν τε τοὺς καθηγουμένους ἐμμελεστέρους πρὸς τούτους ταῖς εὐεργεσίαις πεποίητο, ὥστε τοῦ λόγου τὰ σπέρματα ἔκτοτε καὶ μέχρι τῆς δεῦρο διαυξηθέντα ἐπὶ πλέον τελεσφορεῖν εἰς ἐκείνου μνήμην ἀνάγραπτον»[112]. Τοιαύτη τις προστασία ἀνεδείκνυε λογίους καὶ συγγραφεῖς ἐν τῷ παίζειν ἢ σπουδάζειν οὐδὲν ἧττον λυσιτελοῦντας, ἀλλ' οὐκ ἀσυνήθως δαπανωμένους εἰς τὸ πολυπραγμονεῖν τὴν θείαν φύσιν· εἰ δ' ἀπωλέσθησαν αἱ συγγραφαὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων, ὡς ἡ «Χριστιανικὴ Ἱστορία» Φιλίππου πρεσβυτέρου τοῦ ἐκ Σίδης καὶ Δωροθέου μοναχοῦ τοῦ ἀλεξανδρέως ἡ «Τραγῳδία»[113], ἡ ἀπώλεια οὐδαμῶς ἐπιτρέπει τὴν ἀμφισβήτησιν τῆς πολυμαθείας αὐτῶν, ἱερὸν μᾶλλον ἢ κοσμικὸν χαρακτῆρα φερούσης.

§

Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Θ' αἰῶνος καὶ ἑξῆς ἔχομεν μαρτυρίας συνεχεῖς τῆς προστασίας, ἣν ἀπένεμον πάντες εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας· περὶ τὰ τέλη τοῦ Θ' αἰῶνος, ὡς νομίζω, Νικήτας ὁ φιλόσοφος ὁ παφλαγὼν (ἔχει ὁ ἐπὶ Φωτίου Δαυΐδ) «τοῖς τε πένησι καὶ τοῖς μαθηταῖς διανείμας τὴν ὕπαρξιν ἀναχωρεῖ ἐπί τινα τοῦ Εὐξείνου πόντου τόπον, ἔχοντα σπηλοειδὲς οἰκητήριον»[114]. Παρα-

105. αὐτόθι· σελ. 208, 227—228· ὁ Κέλλωρ ὑπεδύθη πρόσωπον ἄθλιον ἐν τῷ δράματι τῷ μεταξὺ Ἀναστασίου τοῦ θρᾳκὸς καὶ τοῦ πατριάρχου Μακεδονίου τοῦ Β', περὶ οὗ ἴδε τοὺς ἐμοὺς «Πατριαρχικοὺς Πίνακας, σελ. 209—215.

106. Εὐάγριος· Ἐκκλ. Ἱστ. Ε', α'.

107. Theoph. Contin. σελ. 49.

108. Σιμοκάττης· σελ. 343.

109. βλέπε κατὰ πλάτος τὸ φυλλάδιόν μου «Παιδείαν καὶ πτωχείαν» ἀπὸ σελ 13—15.

110. Προκοπίου Ἀνέκδοτα· σελ. 117.

111. Λέων γραμματικός· σελ. 117. Ζωναρᾶς· βιβλ. ΙΕ', 3 (Γ', 340—341). Κεδρηνός· Α', σελ. 706. Ἀμαρτωλός· παρὰ Migne· PI', 920—924.

112. Γενέσιος· σελ. 98.

113. Θεοφ. Α', σελ. 135, 235.

114. Vita Euthymii, σελ. 56.

δράμωμεν τὰς ἐπὶ τοῦ Λέοντος ἰσαύρου ἀνωμαλίας, καθ' ἃς, τῆς οἰκουμενικῆς σχολῆς πυρποληθείσης, οὐχὶ πιθανῶς ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὅπως δήποτε αὐτοῦ ἀνεχομένου, ἅπαντοι ἐγένοντο διδάσκαλοί τε καὶ μαθηταί. Παραδράμωμεν ὡσαύτως καὶ τὰ κατόπιν ἔτη, ἵνα μνείαν μετ' οὐ πολὺ τῆς ὑποθέσεως ποιησώμεθα, μηδ' ἀνασύρωμεν τὸ νεκρικὸν σουδάριον, ὅπερ καλύπτει τοὺς οὐκ ἐπ' ἐλπίδι ἀθανασίας κοιμηθέντας ἀπογόνους τῶν Ἰσαύρων καὶ τῶν καββαλίνων· Ἀλλ' ἡ προστασία τοῦ κράτους ἐμφαίνεται σαφῶς ἀπὸ τοῦ Θ′ καὶ ἐκεῖθεν αἰῶνος, οὗ τὴν ἱστορίαν ὁ μελετῶν εἰσάγεται κατά τινα τρόπον εἰς ὁρίζοντα, ὀλιγώτερον μὲν ὄντα σκοτεινόν, τὴν ἠὼ δὲ σχηματίζοντα τῆς ἐπιούσης Ι′ ἑκατονταετηρίδος, παραδεικνύουσαν τὴν ἡμέραν τῶν ἀμέσως μετ' αὐτοὺς αἰώνων, μεθ' ἣν, κατὰ φυσικὸν λόγον, ἐπῆλθεν ἔρεβος καὶ νύξ. Τὸ μέγα κέντρον τῆς εὐσεβοῦς παιδεύσεως, τὸ τὰ διδάγματα χορηγοῦν τῆς τότε ἐπιστήμης, ὑπὸ τὴν πιναρὰν περιβολὴν τοῦ μοναχικοῦ ράσου λαμπρυνούσης τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἡ οἰκουμενικὴ σχολὴ δῆλον οὖν, ἀναφέρεται σωζομένη ἐπὶ Θεοφίλου, καὶ ταύτης γινώσκομεν τὸν ἀρχιδιδάσκαλον Ἰγνάτιον, ὅστις ἦν ὁ στιχουργὸς τῶν ἐπιγραμμάτων τῶν εἰς τὸν περίδρομον τοῦ Σίγμα κεχαραγμένων, ἐπὶ Θεοφίλου τοῦ αὐτοκράτορος ἀκμάζοντα, καθὼς ἤκμαζε τότε καὶ Στέφανος ἀσηκρίτης ὁ Καπετωλίτης ὁ στιχουργὸς τῶν ἐπιγραμμάτων τῶν ἐγκεκολαμμένων ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ Πυξίτου τρικλίνου[115]. Καὶ λοιπὸν μικρῷ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ Θ′ αἰῶνος δείκνυται *ἡ εὐσεβὴς παίδευσις* ἀναβιώσασα, πρὸ δὲ ταύτης ὑπεχώρει πιθανῶς *ἡ τῶν ἁπάντων ἀθεωτάτη μεταστοιχείωσις*, ἐφ' ᾗ περιαλγὴς κραυγὴν ὀδύνης ἐρρήγνυε Θεόδωρος ὁ Στουδίτης. Τὴν δὲ σύγχρονον ἀκμὴν τῶν τεσσάρων διδασκάλων τῆς ἐπὶ Βάρδα μεγάλης ἐπιστημονικῆς σχολῆς, τὴν ἀκμὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οὓς *κρείττους ἑαυτοῦ* πρὸς τὸν μέγαν καλίφην Ἀλ Μαμοὺν ἐκήρυττεν ὁ τοῦ Λέοντος τοῦ μαθηματικοῦ μαθητής, τὴν ἀκμὴν τῶν πολυμαθῶν ἀνδρῶν, ὑφ' οὓς ἄγνωστον πόσοι καὶ τίνες ἐπιστήμονες ἐμορφώθησαν, δικαιολογεῖ, κατ' ἐμέ, μόνον ἡ προστασία τῆς κοσμικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ἀρχῆς. Καὶ οἷον μὲν τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ προαγωγῇ τῶν γραμμάτων καὶ τῇ συντάξει τῶν παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικῶν θεσμῶν, ἐξετασθήσεται διὰ μακρῶν. Νῦν δὲ προχωροῦντες εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς προστασίας ταύτης τοῦ κράτους, εὑρίσκομεν ὅτι Θεοφάνης ὁ Σφηνοδαίμων, ὁ τοῦ παλατίου κληρικός, ἦν φίλος Βασιλείῳ τῷ Μακεδόνι «διὰ σοφίαν καὶ πολυμάθειαν»[116]. ἡ δὲ συνύπαρξις καὶ ἑτέρων λογίμων ἀνδρῶν ἐπιμαρτυρεῖ τὸ γόνιμον τῆς τοῦ κουροπαλάτου Βάρδα προστασίας, ὅστις «τῶν διδασκομένων τὰς φύσεις ἐπιρρωννὺς ἐντὸς τοῦ καθήκοντος χρόνου, ὥσπερ πτερὰ τοῖς λόγοις διδοὺς, πτεροφυεῖν ἐποίει καὶ προβαίνειν ἐς τοὔμπροσθεν»[117]. Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητός ἐστι γνωστὸς ὡς φίλος τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν γραμμάτων, ἀναφέρεται δ' ὅτι διώρισε μέν ποτε ἔπαρχον τῆς πόλεως τὸν πατρίκιον Θεόδωρον τὸν Βελωνᾶν «ἱκανὸν ἄνδρα καὶ λόγιον, εὐφυΐαν καὶ πρὸς τοὺς νόμους πολυπειρίαν ἔχοντα»[118], προήγαγε δὲ Θεόφιλον τὸν ἔπαρχον εἰς τὴν ἀξίαν πατρικίου καὶ κοιαίστωρος, ἀντ' αὐτοῦ διορίσας ἔπαρχον «τὸν μυστικὸν καὶ καθηγητὴν τῶν φιλοσόφων Κωνσταντῖνον, ἔργῳ καὶ λόγῳ ἀξιέπαινον, ὡς μὴ ἕτερον τῆς γνώσεως καὶ σοφίας τοῦ ἀνδρὸς εἶναί τινα τῆς συγκλήτου»[119]. Βασίλειον δὲ τὸν νόθον υἱὸν Ρωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ προήγαγε, μετὰ τὴν ἐξορίαν τοῦ Ρωμανοῦ τούτου, τιμήσας συγκλητικὸν, πατρίκιον καὶ παρακοιμώμενον· ἦν δὲ ὁ Βασίλειος ἐχέφρων καὶ λόγιμος[120]. Ὅτε δὲ συνέστησεν ὁ Πορφυρογέννητος τὸ πανδιδακτήριον αὐτοῦ «πολλὴν ἐποιεῖτο πρὸς τοὺς φοιτητὰς ἐπιμέλειαν καὶ σπουδὴν, ὁμοδιαίτους καὶ ὁμοτραπέζους τούτους καθ' ἑκάστην ποιῶν καὶ ἀργύρια παρέχων, καὶ ὁμιλίας μετ' αὐτῶν προσηνεῖς ποιούμενος. Καὶ οὐ πολὺς χρόνος διελθὼν, τὰς μεγάλας ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῇ συνέσει τοῦ αὐτοκράτορος κατωρθώσατο, καὶ κριτὰς καὶ ἀντιγραφεῖς καὶ μητροπολίτας ἐξ αὐτῶν ἐκλεξάμενος τετίμηκε»[121]. Ρωμανὸς ὁ Β′, τῷ 960, διώρισεν ἔπαρχον τῆς πόλεως Σισίνιον τὸν ἀπὸ σακκελίου διότι λόγιος ἦν ἀνὴρ καὶ πρὸς τὸ κοινὸν ἐπιτήδειος, καὶ τοῦτον εἰς τὴν ἀξίαν λογοθέτου γενικοῦ προαγαγὼν, εἰσήγαγεν εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀντ' αὐτοῦ τὸν πεπαιδευμένον πατρίκιον Θεόδωρον τὸν Δαφνοπάτην[122]. Κωνσταντῖνος ὁ Μονομάχος «τοῦ τῆς φιλοσοφίας οὐρανοβάμονος ἐπεμελήθη μαθήματος, πρόεδρον τῶν φιλοσόφων προχειρισάμενος ἄνδρα τῶν καθ' ἡμᾶς διαφέροντα γνώσει» . . . «καὶ τοὺς νέους πρὸς ἄσκησιν τῶν σοφῶν λόγων καὶ μαθημάτων προὐτρέψατο

115. Theoph. Contin. σελ. 143.

116. Συμεὼν μάγιστρος· σελ. 689.

117. Theoph. Contin. σελ. 185—192·

118. αὐτόθι· σελ. 461.

119. αὐτόθι· σελ. 444.

120. Μάγιστρος· σελ. 754.

121. Theoph. Contin. σελ. 446.

122. αὐτόθι· σελ. 470.

σὺν τῷ εὐμαρεῖ τῶν διδασκάλων καὶ γερῶν τούτους ἐν τῷ δημηγορεῖν βασιλικῶν ἀξιῶν»[123]. Ἡ Ἄννα, ἡ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτῆς γράφουσα διθυράμβους, λέγει ὅτι, ἀπὸ Βασιλείου τοῦ πορφυρογεννήτου μέχρι τῆς τοῦ Μονομάχου βασιλείας «ὁ λόγος, εἰ καὶ τοῖς πλείοσιν ἐρραθύμητο, ἀλλ' οὖν γε πάλιν οὐ καταδεδυκὼς, ἀνέλαμψε καὶ ἀνέθορε καὶ διὰ σπουδῆς τοῖς φιλολόγοις ἐγένετο ἐπὶ τῶν χρόνων Ἀλεξίου τοῦ αὐτοκράτορος»[124]. Αὐτὴ μαρτυρεῖ λίαν αὐθεντικῶς ὅτι ἐπὶ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ «πολλαὶ τῶν ἐπιστημῶν εἰς ἐπίδοσιν ἐληλύθεισαν, τιμῶντος τοὺς φιλοσόφους καὶ φιλοσοφίαν αὐτήν, εἰ καὶ πρὸς τὸ μάθημα τῆς ἀστρολογίας δυσχεραίνων πως κατεφαίνετο . . . . . οὐ μὴν διὰ τοῦτο αὐχμός τις ἦν ἀστρολόγων τὸ τηνικάδε, ἀλλὰ καὶ ὁ μαθηματικὸς Σὴθ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ ἐξήνθησε, καὶ ὁ αἰγύπτιος ἐκεῖνος Ἀλεξανδρεὺς πολὺς ἦν τὰ τῆς ἀστρολογίας (δηλαδὴ ἀστρονομίας) ἐμφαίνων ὄργια . . . . δειλιάσας ἵνα μὴ πολλῶν βλάβη γένηται, καὶ πρὸς τὴν ματαιότητα τῆς ἀστρολογίας ἀποκλίνωσιν ἅπαντες, τῆς πόλεως ἀπελάσας, κατὰ τὴν Ραιδεστὸν τούτῳ τὰς διατριβὰς ἀφώρισε, πολλὴν τὴν περὶ αὐτὸν προμήθειαν ἐπιδειξάμενος, ὥστε δαψιλῶς αὐτῷ τὰ πρὸς χρῆσιν ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων ἐπιχορηγεῖσθαι»[125]. Ἂν δέ ποτε βλέπωμεν αὐτὸν τιμήσαντα Γρηγόριόν τινα Καματηρὸν ἐπωνυμούμενον ὑπογραμματέα τῶν ἀνακτόρων. ρων διότι ἦν «ἐλλόγιμος, τὸ δὲ γένος οὐκ εὐπρεπὴς», ἀφορμὴ τῆς προαγωγῆς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων ἐγένετο οὐχὶ ἡ πολυμάθεια αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ τέχνη, ἣν ἀνέπτυξε πρὸς κατάκτησιν τῆς καρδίας μιᾶς ἐκ τῶν συγγενῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας[126]. Εὐτυχῶς ὅμως σώζεται μέχρις ἡμῶν Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ γράμμα πρὸς τὸν πατριάρχην Νικόλαον, πρὸς ὃν διατάττει σχεδὸν τὰ σημειώσεως ἄξια ταῦτα: «Ἐπειδὴ καὶ τοῦτο εἰς ἀκοὰς ἀνηνέχθη αὐτῇ, ὥς τινες τῶν τῆς Ἐκκλησίας λογάδων ἐν ταῖς γινομέναις ψήφοις καταλιμπάνονται, προτιμῶνται δὲ τούτων ἔνιοι ὑποβεβηκότες ἴσως . . . . , ἔδοξεν οὐδὲ τοῦτο τὸ πρᾶγμα τῆς ἱερᾶς συνόδου τῶν ἀρχιερέων ἐπάξιον· ὅθεν καὶ ἐπισκήπτει πᾶσι φιλοθέως . . . . ἐκείνους προτιθέναι τῶν ἄλλων, οὓς μετὰ λόγου καὶ βίος κοσμεῖ ἀνεπίληπτος»[127]. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Κομνηνὸς Ἀνδρόνικος, οὗ ζοφερὰν οἱ ἱστοριογράφοι παριστῶσι τὴν εἰκόνα, ταῖς πραιτωρίαις ἀρχαῖς ἐφίστα «ἄνδρας λογίμους καὶ τῶν ἀπὸ τῆς βουλῆς ἀρίστους . . . . τοὺς πατέρας λόγων οὐ πόρρω τῆς ἁλουργίδος, ἀλλ' ἐγγὺς ἄγων τοῦ θρόνου, καὶ δωρεαῖς διαθάλπων συχναῖς καὶ τιμῆς οὐκουν ἐλαχίστης μεταδιδούς, ἐδείκνυ ἑαυτὸν καὶ φιλοσοφίαν οὐρανοβάμονα μέγα τι χρῆμα οἰόμενον καὶ πλείστου τιμώμενον, καὶ σοφιστὴν ἐγκωμιάζοντα καλλιρρήμονα, καὶ τοὺς νομοτριβεῖς ἄνδρας περὶ πλείστου μάλα τιθέμενον»[128]. Ἡ πολλῶν λογίμων ἀνδρῶν ἐπὶ τῆς κομνηνείου δυναστείας συνύπαρξις μάρτυς ἐστὶ τῆς εἰς τὰ γράμματα χορηγηθείσης προστασίας. Ἐὰν δὲ νομίζωμεν ὅτι κατὰ τὴν φραγκοκρατίαν ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ τοῦ κράτους ἀπεσβέσθη πᾶν ἴχνος σχολῆς τὴν πάτριον παίδευσιν τοῖς φιλομαθέσι παρεχομένης, ἔχομεν ὅμως μάρτυρα τοῦ ἐναντίου τὸν λογοθέτην καὶ χρονογράφον Γεώργιον Ἀκροπολίτην λέγοντα ὅτι, κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς αὐταρχίας Ἰωάννου Δούκα τοῦ Βατάτζη, ὑπῆρχεν ἐν Κωνσταντινουπόλει σχολή τις ἐγκύκλια διδάσκουσα, ἀφ' ἧς ἀπεφοίτησε δεκαεξαέτης[129]. Ἐν δὲ τῷ κατὰ Νίκαιαν ἐπὶ Βατάτζῃ λειτουργοῦντι ἀνωτέρῳ παιδευτηρίῳ ἐδίδασκε τὰ τῶν ποιητῶν ἔργα Θεόδωρος ὁ Ἐξαπτέρυγος, εἰς οὗ τοὺς μαθητὰς ἐπεδείκνυτο πολλὴν εὔνοιαν καὶ προστασίαν ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, ταύτῃ δὲ συνυπῆρχεν ἐν Νικαίᾳ μεγάλη τις σχολὴ φιλοσοφίας καὶ ῥητορικῆς ὑπὸ Νικηφόρον τὸν Βλεμμίδην, ἱερέα καὶ μοναχὸν, ὃν οἱ τότε πάντες ἐγίνωσκον «τελεώτερον τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κατὰ φιλοσοφίαν ἐπιστήμαις· τῶν δ' ἐπ' αὐτοῦ προκρίτων πολλοί, λατρευταὶ τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ καὶ πολυμαθείας ὄντες, ἕνεκα ταύτης ἤθελον 'ν' ἀναδείξωσι πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως»[130]. Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος λέγεται καὶ οὗτος προστάτης γενόμενος τῶν ἐν τῇ σχολῇ τῇ παρὰ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Παύλου σπουδαζόντων *κατά τι πάτριον σύνηθες*, ἤτοι κατὰ παράδοσιν ἀπὸ αἰώνων κρατήσασαν, αὐτὸς δὲ συγχωρήσας τὸν φιλόσοφον Μανουὴλ Ὀλόβωλον διώρισε διδάσκαλον τῶν γραμματικῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας τῷ 1267, ἀντὶ τοῦ Γεωργίου Ἀκροπολίτου[131].

(Ἕπεται συνέχεια).

Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ **Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ**

---

123. Μιχαὴλ Ἀτταλειάτης· σελ. 21.

124. Ἄννα Κομνηνή· τόμ. Α΄, σελ. 257.

125. αὐτόθι· Α΄, σελ. 291—292.

126. Νικήτας Χωνιάτης· σελ. 13—14.

127. Juris Orientalis libri tres· ἔκδοσις 1573, σελ. 61.

128. Χωνιάτης· σελ. 429 καὶ 431, ἔνθα αἱ λέξεις ἀπὸ τῶν τῆς βουλῆς ἀρίστους μετεφράσθησαν κακῶς senatorii ordinis optimis, ἐνῷ μᾶλλον ὑποδηλοῦσι τοὺς ἀπὸ συνέσεως ἀρίστους. Προλ. Ἐφραίμιον· στιχ. 5323—26.

129. Ἀκροπολίτης· σελ. 50.

130. αὐτόθι· σελ. 53, 54, 112,—113.

131. Μ. Ι. Γεδεών, Παιδεία καὶ Πτωχεία· σελ. 13 καὶ 15.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ *

Τίνα τὰ πραχθέντα τῷ Συλλόγῳ, λεπτομερῶς δύναται πᾶς τις νὰ πληροφορηθῇ ἐκ τῶν πρακτικῶν αὐτοῦ· πλὴν ἀναγκαῖον λογίζομαι νὰ δηλώσω, ὅτι μεθ' ὅλον τὸ ἀντίξοον τῶν περιστάσεων καὶ τὴν χαλεπότητα τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς κατηρτίσθη τὸ ἡμέτερον Σωματεῖον οὐκ ὀλίγα διέπραξεν. Οὕτω λ. χ. ἐκτὸς τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ Κανονισμοῦ καὶ τῶν διπλωμάτων καὶ ἄλλων ὀλιγωτέρου λόγου ἀξίων, συνέστησε τὰς διαφόρους αὐτοῦ ἐπιτροπάς. Τοιαῦται δέ εἰσι α'.) ἡ Ἐφορία τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου, τῶν ἐλλογίμων καθηγητῶν Ε. Ἀμαξοπούλου καὶ Κ. Ζαχαριάδου, τοῦ Μ. Χαρτοφύλακος Μ. Γεδεὼν καὶ τοῦ Μ. Ἀρχιδιακόνου Διοδώρου, ὃν πρὸ μικροῦ προαχθέντα εἰς Μητροπολίτην καὶ ἀναχωρήσαντα τῆς πρωτευούσης ἀντικατέστησεν ἡ ψῆφος τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου διὰ τοῦ κ. Γ. Ἰ. Παπαδοπούλου Γεν. Γραμματέως τοῦ Συλλόγου. β'] Ἡ ἐπὶ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ἔργου τοῦ μακαρίτου Χ'' Παναγιώτου Κηλτζανίδου ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν σεβ. μητροπολιτῶν Βιζύης Ἱεροθέου καὶ Σωζουαγαθουπόλεως Παρθενίου, τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Παμφίλου Μελισσηνοῦ, τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου, τοῦ ἄρχοντος Λαμπαδαρίου, τοῦ Μ. Συγκέλλου καὶ τοῦ κ. Γ. Ἰ. Παπαδοπούλου· γ'] ἡ Τεχνικὴ εἰδικὴ ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τῶν κκ. Ἀνδρέου Σπαθάρη, Εὐαγγέλου Ἀμαξοπούλου, τοῦ ἄρχοντος Λαμπαδαρίου κ. Ἀριστείδου, τῶν μουσικολόγων Ε. Παπαδοπούλου, Ν. Καμαράδου, Ἀλεξ. Βυζαντίου, Κ. Ζαχαριάδου, Γ. Ἰ. Παπαδοπούλου, Λεωνίδου Νικοκλέους, Γ. Παχτίκου, Κ. Ψάχου καὶ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη· δ'] ἡ ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων ἐπιτροπή, ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Παπαδοπούλου καὶ τῶν κκ. Α. Σπαθάρη, Ε. Ἀμαξοπούλου, Εὐστρ. Παπαδοπούλου, Ν. Καμαράδου καὶ Γ. Βινάκη καὶ ε'] ἡ Συντακτικὴ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ πανοσ. ἀρχιμανδρίτου κ. Ι. Φωροπούλου, τοῦ κ. Χρ. Παπαϊωάννου καὶ τῶν μουσικολόγων κκ. Μ. Μουρκίδου, Χρ. Πασχάλη, Π. Παχείδου καὶ τῶν δομεστίκων τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ Ἰάκωβου Ναυπλιώτου καὶ Κ. Κλάββα· ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐνεργείας μιᾶς ἑκάστης τῶν ἐπιτροπῶν, αὗται καθόλου μὲν περιορίζονται εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἰδίων αὐτῶν Κανονισμῶν, καθ' ἕκαστον δὲ εἰργάσθησαν ὧδε πως:

Ἡ ἐφορία τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Συλλόγου, οὐ μόνον ἐξέλεξε καὶ ὑπέδειξεν ὡς Σχολάρχην τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τὸν ἄρχοντα πρωτοψάλτην, διδασκάλους δὲ τοὺς διακεκριμένους μουσικολόγους κ.κ. Ν. Καμαράδον, Κ. Ψάχον καὶ Εὐστράτιον Παπαδόπουλον, ὃν παραιτηθέντα ἀντικατέστησε διὰ τοῦ ἄρχοντος Λαμπαδαρίου, ἀλλὰ καὶ παρεσκεύασε τὸ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῆς Σχολῆς καὶ ὥρισε τὸν ἐν αὐτῇ κύκλον τῶν μαθημάτων εἰς τριετῆ· κατὰ δὲ τὸ ἔτος τοῦτο, παραιτηθέντα τὸν ἄρχοντα Λαμπαδάριον τοῦ διδασκαλικοῦ ἐν τῇ σχολῇ ἀξιώματος, ἀντικατέστησε διὰ τοῦ β' δομεστίκου κ. Κ. Κλάββα.

Ἡ τεχνικὴ ἐπιτροπή, ἐν ᾗ τὸν παραιτηθέντα Ἀλέξανδρον Βυζάντιον ἀντικατέστησε ἡ ψῆφος τοῦ Συλλόγου διὰ τοῦ ἱερολ. Γενναδίου Θέμελι, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη, παραλαβοῦσα πρὸς μελέτην τὸ παραπεμφθὲν αὐτῇ ἔργον τοῦ κ. Ν. Παγανᾶ, τὸ καλούμενον «Μουσικὴ παιδαγωγία» μετὰ τρίμηνον κατὰ τὰ ἀποφασισμένα τῷ Συλλόγῳ ἐξήνεγκε τὴν ἐτυμηγορίαν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ εἰρημένου ἔργου ἀπορρίψασα τοῦτο ὡς παραθεῖρον τὸ μέλος καὶ ὡς καταστρέφον τὸν ῥυθμὸν καὶ τὴν γραφήν. Ἤδη δὲ ἔχει ὑπομελέτην τὰ γραφέντα τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ ἐν Κεσσάνῃ κ. Σ. Μανασσείδου ζητοῦντος τὴν γνώμην τοῦ Συλλόγου ἐπί τινων θεωριῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἀποσταλέντα τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τοῦ ἐν Λουτροῖς τῆς Μυτιλήνης ἱεροψάλτου κ. Χ'' Κωνσταντίνου Γεωργίου Ἐκκλησιαστικὰ μέλη, ὡς καὶ τὰ τοῦ κ. Μ. Μισαηλίδου α' ψάλτου τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ Σμύρνης «περὶ τῆς κλίμακος τῆς παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς»· βέβαιον δὲ ὅτι προσεχῶς καὶ περὶ τούτων πάντων θέλει ἐκφέρει τὴν ἀμερόληπτον αὐτῆς κρίσιν.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ἔργου τοῦ μακαρίτου Κηλτζανίδου ἐπιτροπή, προεδρευομένη νῦν ὑπὸ τοῦ Σεβ. ἁγίου Σωζουαγαθουπόλεως ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Πανοσ. ἁγίου Βιζύης καὶ προσλαβοῦσα ὡς μέλος πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι τὸν κ. Κ. Ψάχον καὶ τὸν κ. Γ. Πρωγάκην, ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος ἄρχοντος Πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη, ἐργάζεται ἀνενδότως πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, μέγισται δὲ ὑπάρχουσιν ἐλπίδες, ὅτι θέλει προσεχῶς ἐξαγγείλει ἡμῖν εὐφροσύνως τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ πολυτίμου ἔργου τοῦ μακαρίτου Π. Κηλτζανίδου, ἀναλώμασι φιλομούσου ἐν τῇ ξένῃ ὁμογενοῦς, οὐδὲ τὸ πρῶτον οὐδὲ τὸ δεύτερον ἤδη πολυτίμων συγγραμμάτων τὴν ἔκδοσιν ἀναλαβόντος.

Ἡ Συντακτικὴ ἐπιτροπή, ἧς μέλος ἐξελέγη ἀντὶ τοῦ παραιτηθέντος Π. Παχείδου ὁ ἐλλόγιμος γενικὸς γραμματεὺς τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου κ. Γ. Ἰ. Παπαδόπουλος, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ ταμίου τοῦ Συλλόγου κ. Χρ. Π'' Ἰωάννου εἰργάσθη συντόνως καθ' ὅλον τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτῆς πρὸς περισυλλογὴν ὕλης καταλλήλου διὰ τὸ ἐκδοθησόμενον περιοδικὸν τοῦ καθ' ἡμᾶς Συλλόγου.

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 415—416.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως τοῦ Συλλόγου κ. Γ. Παπαδοπούλου προεδρευομένη ἐπὶ τῶν Διαγωνισμάτων ἐπιτροπὴ, πρὸ πολλοῦ θὰ ἐχώρει εἰς τὴν πραγμάτωσιν τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπιδιώκει, ἂν ἡ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ χρηματικὴ ἀντίληψίς τινος ἐδίδου αὐτῇ νεῦρα πρὸς κίνησιν· ἤδη ὅμως ἐπὶ τῇ ληφθείσῃ ἀποφάσει παρὰ τοῦ Συλλόγου πρὸς μελοποίησιν ὕμνου εἰς τὸν προστάτην τοῦ Συλλόγου ἅγιον, παρέχετσι αὐτῇ ἡ εὐκαιρία πρὸς ἔμπρακτον ἐξάσκησιν τῶν καθηκόντων αὐτῆς.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐπιτροπῶν καθ' ἕκαστον, αἵτινες ὡς φέρουσαι τὸ κῦρος τῶν ἀποφάσεων τοῦ Συλλόγου ἀνάγονται εἰς τὴν ὅλην αὐτοῦ ἐνέργειαν.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἐνεργειῶν τούτων ὁ Σύλλογος ὀφείλει νὰ σεμνύνηται καὶ δι' ἄλλας αὐτοῦ σπουδαιοτέρας ἐργασίας. Τοιαῦται δέ εἰσι α') ἡ ἵδρυσις τῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ἥτις ἤρξατο ἤδη διανύουσα τὸ δεύτερον ἔτος αὐτῆς. β') Ἡ ἀποδοχὴ καὶ ἀναγνώρισις μετὰ δοκιμασίαν καὶ μελέτην ἐπισταμένην τοῦ φθογγομέτρου τοῦ κ. Κ. Ἀμανίτου, ὡς ἔργου δυναμένου νὰ ὁδηγήσῃ τοὺς πρωτοπείρους τῶν σπουδαστῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἀσφαλῶς ἐν τῷ ἔργῳ αὐτῶν καὶ γ') ἡ ἀναγραφὴ ἐν τοῖς ἐπιτίμοις μέλεσιν αὐτοῦ ἐκ μὲν τῶν κληρικῶν τῶν παναγιωτάτων Πατριαρχῶν πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακείμ τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, Νεοφύτου τοῦ ἀπὸ Νικοπόλεως, Ἀνθίμου τοῦ ἀπὸ Λέρου καὶ Καλύμνου, τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Δαμιανοῦ, τοῦ Μακαριωτάτου πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδωνος, τοῦ Μακαριωτάτου πρώην Ἱεροσολύμων Νικοδήμου· ἐκ δὲ τῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν τοῦ ἐξοχωτάτου Ν. Μαυροκορδάτου, τῶν εὐγενεστάτων Παύλου Στεφανοβικ, καὶ Γρηγορίου Μαρασλῆ καὶ ἐκ τῶν ξένων τοῦ διευθυντοῦ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς Μόσχας κ. Στεφάνου Σμολένσκη.

Ἐκείνων ὅμως, ὧν ἐξόχως ὀφείλει νὰ ἀναμιμνήσκηται καὶ εὐγνωμόνως ἐσαεὶ ἀναφέρῃ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος εἶναι πρῶτον ἡ ἔκδοσις τῆς ὑψηλῆς ἀδείας τῆς Σ. Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως τῆς ἀναγνωριζούσης τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, φερούσης δὲ ἡμερομ. 21 ἰανουαρίου 1899, καὶ ἧς ἡ πρόσκτησις ὀφείλεται τῇ ὡμολογημένῃ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ προσκυνητοῦ ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου πατρικῇ στοργῇ πρὸς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, δεύτερον αἱ δύο γενναῖαι δωρεαὶ τῆς Α. Θ. Π. πρὸς τὸν ἡμέτερον Σύλλογον, καὶ ὧν ἡ μὲν ἐκ λ. Τ. 20 προωρίσθη διὰ τὴν Μουσ. Σχολὴν καὶ τὸ Περιοδικὸν τοῦ Συλλόγου, ἡ δὲ ἐκ λ. Τ. 50 ὡς ἔγγιστα, διετέθη διὰ τὴν κατασκευὴν νέου μουσικοῦ ὀργάνου καὶ τὴν ἀγορὰν ἄλλων χρειωδῶν τῷ Συλλόγῳ. Αἱ δωρεαὶ αὗται ὡμολογημένως ἐχρησίμευσαν ὁ συνεκτικὸς σύνδεσμος τοῦ ἡμετέρου ἀρτιπαγοῦς Συλλόγου· ταύταις ἐπηκολούθησαν ἕτεραι μικρότεραι μέν, ἀλλ' οὐχὶ ἀνάξιαι λόγου ὡς λ.χ. ἡ τοῦ Σεβ. ἁγίου Ἀμασείας ἐκ γρ. 120 καὶ ἑνὸς βιβλίου Πρακτικῶν, ἡ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου ἐξ 20 ἀντιτύπων ὕμνων ὑπ' αὐτοῦ μελοποιηθέντων καὶ ἡ ἐκ 10 τόμων τῆς Ἱστορίας τῆς Μουσικῆς προσφορὰ τοῦ συγγραφέως αὐτῆς κ. Γεωργ. Παπαδοπούλου.

Καὶ σμικρὰ μὲν ταῦτα θέλουσιν ἐκληφθῇ τὰ πραχθέντα καθ' ὅλον τὸ ἐτήσιον διάστημα, λαμβανομένου ὅμως ὑπ' ὄψιν, ὅτι ταῦτα πάντα συνετελέσθησαν ἐν 20 μόναις συνεδριάσεσι, διαρκούσαις τὸ πολὺ δίωρον, κατανοεῖται ὅτι οὐ σμικρὸν τὸ ἐπιτελεσθέν· καθόσον καὶ τῶν συνεδριάσεων τούτων αἱ πλείους κατηναλώθησαν εἰς ἐπιψήφισιν σειρᾶς ὅλων ἄρθρων καὶ εἰς συζητήσεις ἐπὶ ἀναγνωσμάτων, ὧν ἐπρώτευσεν ἀληθῶς τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη περὶ *συγκριτικῆς μελέτης* τῆς νῦν μουσικῆς γραφῆς πρὸς τὴν τοῦ ἀειμνήστου Π. Πελοποννησίου, ἀντηγωνίσθη δὲ τούτῳ τὸ τοῦ φερέλπιδος μουσικολόγου Κ. Ψάχου περὶ τοῦ *ρυθμοῦ ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς ἐκκλησίας*, οἷς ἐπηκολούθησαν ἕτεραι ὁμιλίαι, ὡς ἡ τοῦ κ. Γ. Παχτίκου *περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ μουσικῇ τοῦ μείζονος, ἐλάσσονος καὶ ἐλαχίστου τόνου*, καὶ ἡ τοῦ θεοφιλεστάτου ἁγίου Παμφίλου κ. Μελισσηνοῦ, ἐξ ἧς καταδείχθη ἡ ἀνάγκη τῆς καταρτίσεως ἐπιτροπῆς πρὸς μελέτην τοῦ ρυθμοῦ ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς καθ' ἡμᾶς Μουσικῆς. Τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην ἀποτελοῦσιν οἱ κ.κ. Σπαθάρης, Ἀμαξόπουλος, Χ. Παπαϊωάννου, Κ. Ψάχος, Ν. Καμαράδος, Εὐστρ. Παπαδόπουλος καὶ ὁ θεοφιλέστατος ἅγιος Παμφίλου.

Περαίνων ἐνταῦθα τὰ πεπραγμένα τῷ Συλλόγῳ καθ' ὅλον τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, καθῆκον ἡγοῦμαι ἵνα δημοσίᾳ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου τῇ Α. Θ. Π. διά τε τὴν πρὸς τὸν Σύλλογον ἐνδειχθεῖσαν στοργὴν καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ ἐπιείκειαν, τὰς εὐχαριστίας μου δὲ ἅπασι τοῖς μέλεσι τοῦ Συλλόγου καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἀξιοτίμοις μέλεσι τοῦ Προεδρείου διὰ τὴν ἐπακριβῆ τῶν καθηκόντων αὐτῶν ἐκπλήρωσιν πρὸς ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ Συλλόγου, ἰδιαζόντως δὲ εὐχαριστῶ τῷ Α' ἀντιπροέδρῳ τοῦ Συλλόγου πανοσιολογιωτάτῳ ἀρχιμανδρίτῃ κ. Φωτίῳ, ἱκανῶς ἀνακουφίσαντί με πάντοτε μέν, ἰδίᾳ δὲ ἐν ταῖς τελευταίαις ταύταις ἡμέραις, ὅτε πληθὺς ἀσχολιῶν ἐκώλυέ με ἵνα προεδρεύω τῶν συνεδριάσεων· ἐξόχως δὲ τῷ γενικῷ γραμματεῖ κ. Γ. Ἰ. Παπαδοπούλῳ διὰ τὸν ἔκτακτον ζῆλον καὶ τὴν εὐγενῆ προθυμίαν ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τῶν πολλαπλῶν αὐτοῦ καθηκόντων ὡς τε μέλους τοῦ Προεδρείου καὶ μέλους τῶν διαφόρων ἐπιτροπῶν, ὧν τῆς ἐνεργείας καὶ δράσεως ὑπῆρξε τὸ κέντρον καὶ ἡ ψυχή, οὕτως εἰπεῖν· εὔχομαι δὲ ὅπως ὁ ζῆλος αὐτοῦ βαίνῃ αὔξων καὶ κραταιούμενος καὶ εὕρῃ μιμητὰς πολλοὺς ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ*

Ἀλλὰ ὁ πνευματικὸς πατὴρ δέον, ἵνα κέκτηται καὶ ἱκανότητα τοιαύτην, ὥστε νὰ προβλέπῃ τρόπον τινὰ τὴν διάθεσιν τοῦ ἐξομολογουμένου, καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ κοινωνικὴν αὐτοῦ τάξιν καὶ θέσιν, πρὸς δὲ καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, καὶ ἀναλόγως νὰ ἐπιβάλλῃ αὐτῷ καὶ τὸ ἐπιτίμιον· οὐχὶ δηλαδὴ νὰ ποιῆται χάριτας τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου, ἀλλὰ λόγου χάριν εἰς μὲν τὸν φιλάργυρον, ἢ ἅρπαγα νὰ ἐπιβάλλῃ ἐλεημοσύνην, εἰς τὸν πλεονέκτην καὶ κερδοσκόπον τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἀδίκως καὶ παρανόμως κεκτημένων, εἰς τὸν πτωχὸν μετανοίας, εἰς τὸν φύσει τὸ σῶμα πάσχοντα καὶ τὸν περὶ τὴν πίστιν ἀσθενῆ, προσευχὴν ἀδιάλειστον, συνεχῆ εἰς τὴν ἐκκλησίαν φοίτησιν, καὶ τῶν ἱερῶν βιβλίων ἐνδελεχῆ μελέτην, εἰς τὸν δυνατὸν καὶ εὔρωστον καὶ τὸν δουλοπρεπῶς ταῖς ἡδοναῖς θεραπεύοντα νηστείαν, λίαν συντελεστικὴν οὖσαν πρὸς κατεύνασιν τῶν ἀγρίων τούτων παθῶν καὶ διάλυσιν τοῦ τῶν ἡδονῶν κάπνου, εἰς τὸν εὐλαβῆ καὶ καὶ εὐάγωγον ἁρμόζει μόνη ἡ πατρικὴ παραίνεσις καὶ προτροπὴ μεθ' ἁπλῆς πρὸς ἐγκαρτέρησιν εἰς τὰς θείας ἐντολὰς νουθεσίας καὶ ὑποθήκης, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Πρὸς τούτοις δὲ πρέπει νὰ ᾖ καὶ συγκαταβατικὸς ὁ πνευματικὸς πατὴρ, διότι πολὺ συντελεῖ τὸ εὐσυμπάθητον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς εἰς τὴν διόρθωσιν καὶ σωτηρίαν τοῦ ἐξομολογουμένου λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· «μέγα ἡ συγγνώμη πρὸς σωτηρίαν, τὸ ἀρρωστοῦν θεραπεύεται, ἀλλ' οὐ συντρίβεται» (λογ. ιθ' ἐπιστ. πρὸς Γεωργ.).

Τὰ ἐν ἀνάγκῃ τοῖς ἐξομολογουμένοις ἐπιβαλλόμενα ἐπιτίμια δέον μετ' εὐχαριστήσεως ν' ἀποδέχωνται καὶ ἐκτελῶσιν οἱ εἰς οὓς ἐπιβάλλονται, καθότι ἄλλως θέλουσι πάσχῃ, ὅπερ καὶ οἱ μὴ τὰ τῶν ἰατρῶν φάρμακα λαμβάνοντες ἀσθενεῖς τὸ σῶμα.

Φροντίσωμεν ὅθεν πρὸς Θεοῦ, ἵνα διὰ τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας καὶ ἀπροφασίστου καὶ ἀμεταγνώστου ἐξομολογήσεως ἀποπλύνωμεν τὰς μετὰ τὸ θεῖον βάπτισμα πεπραγμένας ὑφ' ἡμῶν ἁμαρτίας, καὶ οὕτω παραστησώμεθα καθαροὶ ἀπὸ ρύπου ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου καὶ δικαιοκρίτου κριτοῦ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καθ' ἣν «ὀψόμεθα ἅμα πάντα οἱονεὶ παρεστῶντα ἡμῶν τὰ ἔργα, κατὰ τὸν Μ. Βασίλειον, καὶ φαινόμενα ἀντιπρόσωπα τῇ διανοίᾳ ἡμῶν, μετὰ τῶν ἰδίων τύπων, ἕκαστον ὡς λέλεκται καὶ ὡς πέπρακται».

Φροντίσωμεν, ἵνα διὰ τῶν μέσων τούτων, ἅπερ ὁ Χριστὸς αὐτὸς ἡμῖν ἐχαρίσατο, ἀποπλύναντες τὰ πλημμελημένα ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἀπίωμεν ἐκεῖ καθαροὶ καὶ νήφοντες.

«Κλαύσωμεν πρὸ καιροῦ, ἵνα μὴ κλαύσωμεν ἐκεῖ· κατὰ τὸν φαεινὸν τῆς Καισαρείας φωστῆρα, νῦν μετανοήσωμεν, ὅτε ἔξεστι· μηδὲ τότε... ὅτε οὐκ ἔστι καιρὸς μετανοίας· ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθόν, ὡς ἔτι δυνάμεθα· χρήματα ἐὰν ἀπολέσωμεν, δυνάμεθα καὶ αὖθις αὐτὰ ἐπιλαβέσθαι· καιρὸν δὲ ἐὰν ἀπολέσωμεν, ἀλλ' εὑρεῖν οὐ δυνάμεθα· οὐχ οὕτως ἐραστὴς μανικὸς τῆς ἑαυτοῦ ἐρωμένης ἐρᾷ, ὡς ὁ Θεὸς τῆς μετανοούσης ψυχῆς. Τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ δεσπότου φιλανθρωπία, οὐδένα τῶν προστρεχόντων ἀποστρεφομένη, ἀλλὰ χεῖρα ὀρέγει» (ὁμιλία β'.).

Ἐντείνωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς τὴν χεῖρα ἡμῶν τῷ Σωτῆρι Χριστῷ καὶ αὐτὸς ἄψεται ἡμῶν ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει διατελούντων τῆς κεφαλῆς καὶ ἐγκατασκηνώσει ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ, ἤτοι ἐν τῇ οὐρανίῳ αὐτοῦ βασιλείᾳ.

Τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις, τὰς ἀτάκτως ὧδε ἐρριμμένας ἔγραψα χάριν τῶν πολλῶν καὶ ἁπλουστέρων, τῶν δεομένων συμβουλῆς καὶ νουθεσίας, καὶ ἐχόντων μᾶλλον ἀνάγκην πνευματικῆς διδασκαλίας καὶ ὑποδείξεως τῶν πρὸς σωτηρίαν, παρὰ δὲ τῶν εἰδότων ζητῶν συγγνώμην καὶ τὴν εὐμενῆ αὐτῶν κρίσιν.

Χριστοφόρος Ι. Ἰδηρίτης.

*Συνέχεια ἀπὸ σελ. 430.

Παρακαλοῦνται οἱ ἐκ τοῦ κλήρου τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν γένει πάντες οἱ συνδρομηταὶ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ὅπως ἐν περιπτώσει ἀλλαγῆς τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς αὐτῶν εἰδοποιῶσι τὸ Γραφεῖον τοῦ εἰρημένου φύλλου. Ἄλλως πᾶσα ἀπώλεια τοῦ φύλλου θέλει ἐπιβαρύνει αὐτοὺς καὶ μόνους. Ἐπίσης παρακαλοῦνται καὶ οἱ μὴ λαμβάνοντες τὸ φύλλον τακτικῶς, ὅπως εἰδοποιῶσι τὴν Διευθύνουσαν Ἐπιτροπὴν πρὸς ἐνέργειαν τῶν δεόντων.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 19 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 48

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

. . . . . .

ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5

διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3

ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Πεντηκονταετηρὶς ἱερωσύνης μητροπολίτου Κιέβου — Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ ἐξ Αἰτωλίας καὶ μία ἀνέκδοτος ἐπιστολή του — Ἡ ἐν Θεσπρωτίᾳ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Γηρομερίου — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

— *Ἐπαρχία Βερροίας.*—Ὑποβληθείσης καὶ ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ χθεσινῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν εἶχε παραπεμφθῇ, ὡς ἐγράψαμεν, ἡ ἐξαρχικὴ ἔκθεσις ἡ ἀφορῶσα τὴν ἐξέλεγξιν τῆς διαχειρίσεως τῶν λογαριασμῶν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν συμβούλων τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Βερροίας ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος προέβη εἰς τὴν παῦσιν τοῦ τε ἡγουμένου καὶ τοῦ ἡγουμενοσυμβουλίου ἀναθεῖσα τῷ κυριάρχῃ μητροπολίτῃ ἁγίῳ Βερροίας Κωνσταντίῳ ὅπως μεριμνήσῃ περὶ προσωρινῆς διοικήσεως τῶν τῆς Μονῆς ταύτης μέχρι τῆς ἐκλογῆς νέων ἡγουμενικῶν ἀρχῶν.

— *Ἄδεια παρασημοφορίας.*—Γενομένων τῶν οἰκείων διαβημάτων παρὰ τῇ Σ. Αὐτοκρατορικῇ Κυβερνήσει ἐξεδόθη σχετικὸν αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἐπιτρέπον ταῖς ΑΑ. Πανοσιολογιότησι τῷ Μεγάλῳ Πρωτοσυγκέλλῳ Χρυσοστόμῳ καὶ τῷ ἀρχιμανδρίτῃ Μ. Κλεοβούλῳ, Σχολάρχῃ τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ὅπως δεχθῶσι καὶ φέρωσι τὰ ὑπὸ τῆς σερβικῆς κυβερνήσεως ἔναγχος ἀπονεμηθέντα αὐτοῖς παράσημα τοῦ ἁγίου Σάββα γ'. τάξεως.

— *Ἐπισκέψεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ἐπικαλεσθεῖσα τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας ἐπὶ τῇ ἐντεῦθεν ἀναχωρήσει αὐτῆς ἡ εὐγενεστάτη πρέσβειρα σύζυγος Κ. Ἀνθοπούλου πασᾶ συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Δημ. Μηλιώτου.

Αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ Πέραν Μιχαλάκης ἐφέντης Γρηγοριάδης ἐκφράσας τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς κατὰ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ διαβιβασθείσαις πατριαρχικαῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις.

— *Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ὁ πανοσιολογιώτατος Μέγας Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος μεταβὰς ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου εἰς Νεοχώριον διεπύθετο τὰ τῆς ὑγείας τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, ἀδιαθετοῦντος, διαβιβάσας ἅμα καὶ τὰς πρὸς ταχεῖαν ἀνάρρησιν αὐτῆς πατριαρχικὰς εὐχάς.

Χθὲς δὲ ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος μεταβὰς εἰς Πέραν ηὔξατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὰ εἰκότα τῷ ἐριτίμῳ ὁμογενεῖ τραπεζίτῃ Εὐσταθίῳ Εὐγενίδῃ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπανόδῳ αὐτοῦ.

—*Μητροπολίτης Ἀμίδης.*—Ἀφικόμενος εἰς τὴν ἡμετέραν πόλιν ἐπεσκέψατο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Πανιερότης ὁ ἐκ τοῦ κλίματος τοῦ Ἀντιοχικοῦ Θρόνου μητροπολίτης Ἀμίδης Βενιαμὶν καταλύτας ἐν τῷ Μετοχίῳ τοῦ Παναγίου Τάφου.

—*Μέγα Ὡρολόγιον.*—Περὶ τὰ τέλη τοῦ λήγοντος μηνὸς ἐξέρχεται τῶν πιεστηρίων τοῦ Πατριαρχ. Τυπογραφείου τὸ Μέγα Ὡρολόγιον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ πρώτη αὕτη ὑπὸ τῶν ἡμετέρων Πατριαρχείων γινομένη ἔκδοσις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου βιβλίου τυγχάνει ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν καλλίστη, καθόσον ὅ,τε χάρτης ἐστὶ καλλίστης ποιότητος καὶ αἱ ἐν τῷ βιβλίῳ εἰκόνες λαμπραί, ἅτε ἐν Εὐρώπῃ παραγγελθεῖσαι. Περὶ δὲ τῆς διασκευῆς τοῦ βιβλίου γενήσεται ὁ προσήκων λόγος προσεχῶς.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΙΕΒΟΥ

Τῇ 7ῃ τοῦ τρέχοντος συνεπληρώθη καὶ πανηγυρικῶς ἑωρτάσθη ἐν Κιέβῳ ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς ἱερωσύνης τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κιέβου καὶ Γαλικίας καὶ Πρωτεύοντος Μέλους τῆς Ἁγιωτάτης Διοικούσης Συνόδου Ἰωαννικίου, ἔξοχον διά τε τὸ ἀξίωμα καὶ διὰ τὴν ἀκάματον καὶ καρποφόρον δρᾶσιν αὐτοῦ κατέχοντος ἐν τῇ ρωσσικῇ ἱεραρχίᾳ θέσιν. Αἱ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ διαβιβασθεῖσαι τῷ γεραρῷ ἱεράρχῃ πανταχόθεν συγχαρητήριοι προσρήσεις καὶ εὐχαὶ ἦσαν ἄπειροι, σαφῶς δ' ἐν αὐταῖς ἐξεδηλώθη ἅπαξ ἔτι ἡ ὁμόθυμος εὐγνωμοσύνη τοῦ ρωσσικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν δραστήριον ἱεράρχην διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς εὐκλείας τῆς ρωσσικῆς πατρίδος ἀκαμάτους ἐν πάσαις ταῖς βαθμίσι τῆς διακονίας αὐτοῦ προσπαθείαις. Παραλείποντες τὴν ἀναγραφὴν τῶν καθ' ἕκαστα, παρατιθέμεθα ἐνταῦθα ἐν μεταφράσει τὸ Ὑψηλὸν Αὐτοκρατορικὸν Διάγγελμα, ὅπερ ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος Β' ἀπέλυσεν αὐτῷ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ἄριστα κατοπτρίζον ἐν συντόμῳ τὴν ἑκάστοτε ἀκραιφνῆ τοῦ μακροῦ σταδίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας δρᾶσιν αὐτοῦ.

ΥΨΗΛΟΝ ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ

Πανιερώτατε Μητροπολῖτα Κιέβου Ἰωαννίκιε.

Νῦν συμπληροῦται πεντηκονταετηρὶς τῆς μακροχρονίου ὑμῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Πατρίδι ποιμενικῆς διακονίας, ἀπὸ πολλοῦ ἐνδόξως εἰς πᾶσαν τὴν ὀρθόδοξον Ρωσσίαν γνωστῆς. Προσαγορεύων ὑμᾶς ἐπὶ τῇ πολυσημάντῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ τοῦ βίου ὑμῶν, ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην τοὺς πολυειδεῖς κόπους ὑμῶν, οὓς ἐπαξίως ἐξετίμα καὶ ὁ ἐν Κυρίῳ ἀναπαυθεὶς Γεννήτωρ Μου. Ἀφιερώσαντες τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητος εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν στάδιον διὰ τῆς διευθύνσεως τῶν ἐν Κιέβῳ καὶ Πετρουπόλει ἐκκλησιαστικῶν ἐκπαιδευτικῶν καθιδρυμάτων, ἐκλήθητε εἰς τὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Σαρατόβου καὶ εἶτα τῆς τοῦ Νιζνινοβογορόδου, ἔνθα καὶ ἕως τοῦ νῦν διασώζεται ἡ μνήμη τῶν πατρικῶν διατάξεων ὑμῶν. Ἀναλαβόντες δ' ἀκολούθως ἀπὸ τοῦ ἔτους 1877 τὴν διακυβέρνησιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἰβηρίας κατὰ τὴν πολυειδῶς δυσχερῆ ἐποχὴν τῆς ἀνακαινίσεως τῆς χώρας ταύτης, κατελίπετε καὶ αὐτόθι ἴχνη τῆς προνοητικῆς μερίμνης ὑμῶν, μέχρις οὗ αἱ δυνάμεις ὑμῶν ἐθεωρήθησαν ἀναγκαῖαι ὑπὲρ τῆς μητροπόλεως Μόσχας. Ἀλλ' ὅτε ἐπεφάνη ἡ σπουδαιοτέρα ἀνάγκη τῆς διοργανώσεως τοῦ ἰδιαζόντως οἰκείου ἡμῖν ποιμνίου τῆς ἐπαρχίας Κιέβου διὰ τῶν ἐν μακρᾷ διακονίᾳ δεδοκιμασμένων δυνάμεων ὑμῶν, ἐφ' ὑμᾶς ἔστη ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἐν Κυρίῳ ἀναπαυθέντος Μονάρχου.

Νῦν ὑμεῖς, ὡς ἀρχαιότερος ἐν τῷ χορῷ τῶν ἱεραρχῶν τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ὑπεδείχθητε ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας εἰς τὴν καθηγεσίαν τῆς ἀνωτάτης ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, διὰ τῆς ἀναδείξεως ὑμῶν Πρωτεύοντος Μέλους τῆς Ἁγιωτάτης Συνόδου.

Ἀποστέλλων ὑμῖν τὰ παράσημα τοῦ τάγματος τοῦ **ἁγίου ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου ἀδαμαντοποίκιλτα,** παρακαλῶ τὸν Θεὸν ὅπως διατηρήσῃ ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι τὰς πνευματικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις ὑμῶν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς λίαν ὠφελίμου τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίας ὑμῶν.

Ἀνατιθεὶς ἐμαυτὸν εἰς τὰς εὐχὰς ὑμῶν, διατελῶ ἐσαεὶ εὔνους ὑμῖν

Ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἰδιοχείρως ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος ἐγράφη

ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἐν Τσάρσκοε Σελὸ,
7 Νοεμβρίου 1899.

Πρὸς τὸν διαπρεπῆ ἱεράρχην τῆς ἀδελφῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας ἀπευθύνουσα καὶ ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» θερμὰς συγχαρητηρίους εὐχάς, εὔχεται αὐτῷ ὑγίειαν ἀμετάπτωτον καὶ ἔτη εἰσέτι μακρὰ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΟΣΜΑΣ

ὁ ἐξ Αἰτωλίας

καὶ μία ἀνέκδοτος ἐπιστολή του.

Περὶ τοῦ ἱερομάρτυρος καὶ ἰσαποστόλου Κοσμᾶ τοῦ ἐξ Αἰτωλίας πολλὰ ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἐφημερίσι τε καὶ περιοδικοῖς καὶ ἄλλοις ἱστορικοῖς συγγράμμασι, περιγράφοντα τὰς διαφόρους αὐτοῦ περιοδείας ἀνὰ τὴν Ἤπειρον καὶ Ἀλβανίαν ἰδίως, ἔνθα ἐπὶ ἔτη ἐκήρυξε κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα τὸν θεῖον λόγον μετὰ ζέσεως καὶ τὰ μέγιστα συνέτεινεν οὕτως, ὡς καὶ διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς παιδείας καὶ τῆς συστάσεως διαφόρων σχολείων ἀνὰ τὰ χωρία, εἰς τὴν ἐγκαρτέρησιν τῶν λειποψυχησάντων χριστιανῶν.

Καὶ δή, περὶ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Σέργιος Μακραῖος (ἴδε Κ. Ν. Σάθα Μεσαιωνικὴν βιβλιοθήκην τόμ. Γ', σελ. 123,276-7) ὁ Π. Ἀραβαντινὸς ἐν τῇ χρονογραφίᾳ αὐτοῦ τόμ. Β', ὁ Ι. Λαμπρίδης ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ἠπείρῳ Ἀγαθοεργημάτων Μέρος Πρῶτον σελ. 110-8, ὁ σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀμασείας κ. Ἄνθιμος Ἀλεξούδης ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ περὶ τῆς Μητροπόλεως Βελεγράδων πρὸ ἐτῶν ἐκδοθέντι ἐν Κερκύρᾳ, ὁ Σ. Ι. Βουτυρᾶς ἐν τῷ Λεξικῷ Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας Στοιχ. Κ. ἐν τῇ λέξει, ὁ «Νεολόγος» ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸ ἐτῶν τινων, ὁ Σ. Π. Ἀραβαντινὸς σελ. 26, ὁ Τρύφων Ε. Εὐαγγελίδης ἐν τῇ ὁμωνύμῳ τοῦ ἀνωτέρου ἱστορίᾳ σελ. 127 κλπ., πρὸ μηνὸς δὲ καὶ ἡ «Κωνσταντινούπολις» καὶ ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐδημοσίευσαν τρεῖς αὐτὸν ἀφορώσας ἐπιστολάς, ἐξ ὧν αἱ δύο τελευταῖαι εἶχον δημοσιευθῆ πρὸ πολλοῦ ἐν τῷ μνησθέντι συγγράμματι τοῦ Σ. ἀγ. Ἀμασείας.

Ἀλλὰ καὶ ἐπιστολαί τινες αὐτοῦ τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ πρὸς διαφόρους κοινότητας ἀπευθυνθεῖσαι εἶδον τὸ φῶς, ὡς καὶ ἡ διδαχή του ἡ ἐν τῷ περιβλέπτῳ ναῷ τῆς πόλεως Ἰωαννίνων ἐκφωνηθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος ,αψοθ', ἥτις ἐξεδόθη δαπάναις Γεωργίου Α. Παραμυθιώτη ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1863, ὡς ἐπίσης καὶ δαπάνῃ Νικολάου πρεσβυτέρου τοῦ Αὐλωνίτου (ἀγνοοῦμεν πότε καὶ ποῦ, διότι τὸ φυλλάδιον ὅπερ εἴδομεν ἦν κατεστραμμένον κατὰ τὸ μέρος τοῦτο), καὶ ἧς καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἀνέκδοτον χειρόγραφον παραλλαγήν, ἀντιγραφεῖσαν ἐξ ἄλλου χειρογράφου ἐν ἔτει 1826 ἔν τινι χωρίῳ παρὰ τὰ Ἰωάννινα. Ἐπίσης καὶ ὁ Κ. Ν. Σάθας ἐξέδοτο ἕτερον λόγον τὸν ἐκφωνηθέντα τῷ 1771 Φεβρουαρίου 13 ἐν Γαλαξειδίῳ.

Ἐκτὸς τούτων γνωρίζομεν προσέτι δεδημοσιευμένας καὶ δύο Ἀκολουθίας αὐτοῦ, τὴν ἐν Βενετίᾳ παρὰ Νικολάῳ Γλυκεῖ τῷ ἐξ Ἰωαννίνων τῷ 1814 ἐκδοθεῖσαν καὶ πονήμα οὖσαν τοῦ Σαπφειρου Χριστοδουλίδου τοῦ ἐκ Γραμμένου, περὶ οὗ ὁ κ. Τ. Ε. Εὐαγγελίδης λέγει ὅτι ἐξέδοτο καὶ *ἕν ἔργον* τοῦ ἁγίου Κοσμᾶ ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1865 (;), καὶ τὴν ἑτέραν τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ 1860, ἥτις φέρει ἐν ἀρχῇ καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν λιθογραφίᾳ καὶ ἥτις συνετέθη χάριν εὐλαβείας καὶ τύποις ἐξεδόθη, κόποις καὶ ἀναλώμασιν Θωμᾶ Α. Πασχίδου, ἐλάχιστα δὲ διαφέρει τῆς πρώτης.

Ἀλλ' ἰδία πραγματεία περὶ τοῦ σπουδαίως ὠφελήσαντος τὸ γένος κατὰ τοὺς ἀντιξόους ἐκείνους χρόνους ἁγίου τούτου ἀνδρός, οὕπω ἐγράφη, εὐχῆς δ' ἔργον ἦθελεν εἶσθαι, ἐὰν πάντες οἱ δυνάμενοι ἐδημοσίευον ὅ,τι περὶ αὐτοῦ ἐγνώριζον, ὡς καὶ πᾶν ἔργον του εὑρισκόμενον εἰς χεῖράς των, καὶ ὅσα ἄλλα ἀπόκεινται ἀνέκδοτα ἐν τῇ μονῇ τοῦ *Προυσοῦ* καὶ ἐν Ἄθωνι, ἵνα ἀρτία καταστῇ ἡ ἱστορία του καὶ πλήρης συγγραφῇ ὑπό τινος βραδύτερον.

Ἡμεῖς ἐλάχιστον ὑλικὸν πρὸς τοῦτο προσφέροντες, δημοσιεύομεν τὴν κατωτέρω ἐπιστολήν του, ἥτις ἐν αὐτογράφῳ εὑρηται ἔν τινι χωρίῳ τοῦ τμήματος Παραμυθίας, ἐν Βλαχωρίῳ, καὶ ἥτις ἐν ἀντιγράφῳ πρὸ καιροῦ τινος μᾶς ὑπεδείχθη ἐνταῦθα καὶ ἔχει οὕτω:

«Εὐγενέστατοι ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα μου πνευματικὰ οἱ κατοικοῦντες τὴν χώραν Ζάλογκον ἀσπαζόμενος σᾶς, εὔχομαι καὶ παρακαλῶ τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ τὴν ψυχικὴν καὶ σωματικὴν σας ὑγείαν. Ἐγώ, ἀδελφοί μου, ὡς δοῦλος ἀνάξιος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν περιερχόμενος καὶ διδάσκων, τὸ κατὰ δύναμιν, τοὺς χριστιανούς, ἦλθα καὶ ἐδῶ εἰς τὴν χώραν σας· καὶ βλέπωντας ὅτι δὲν ἔχετε σχολεῖον ἐπαρακίνησα τοὺς χριστιανοὺς καὶ ἔδωσαν διὰ τὸ σχολεῖον τὸ κατὰ δύναμιν καὶ προαίρεσιν, πρέπει δὲ καὶ ἡ εὐγενία σας νὰ βοηθῆτε πάντοτε τὸ σχολεῖον σας, ἐξ ἰδίων πόνων, ἢ ἀπὸ τὴν χώραν κοινῶς, ἢ καὶ ἀπὸ βακούφια, διὰ νὰ λάβητε καὶ παρὰ Θεοῦ τὸν μισθόν σας, καὶ τιμὴν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, εἶμαι δὲ καὶ ἐγὼ χρεώστης νὰ παρακαλῶ τὸν κύριον νὰ εὐλογήσῃ τὴν χώραν σας, τὸ σχολεῖον καὶ τὰ παιδία σας καὶ νὰ ἀξιώσῃ νὰ ζήσητε ἐδῶ καλὰ καὶ θεάρεστα καὶ νὰ σᾶς βάλῃ καὶ εἰς τὸν παράδεισον, νὰ χαίρησθε καὶ νὰ εὐφραίνησθε καὶ νὰ δοξάζητε τὴν ἁγίαν Τριάδα. Ταῦτα καὶ ὑγιαίνετε ἐν κυρίῳ.

1779 ,αψοθ' Ἰανουάριος.

Κοσμᾶς ἱερομόναχος
καὶ ἀνάξιος εὐχέτης σας·

ἔβαλα δὲ καὶ ἐπίτροπον, μὲ τὴν γνώμην πάντων, τὸν εὐγενέστατον Ἰωάννην τοῦ Νικολάου καὶ ἐπιστάτας καὶ βοηθοὺς αὐτούς, τὸν κὺρ Νικόλαον τοῦ Δημητρίου καὶ τὸν κὺρ Νικόλαον τοῦ παπᾶ Ἀναστασίου, κα τὸν κυρ Κύριον τοῦ Ἀθανασίου, νὰ κυβερνήσουν τὸ σχολεῖον, καθὼς ὁ κύριος τοὺς φωτίσῃ· ἔβαλα δὲ ἀκόμη ἐπιστάτην καὶ τὸν Γεώργιον τοῦ Ἀθανασίου».

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μεταφερθεῖσα ἐκ τοῦ Ζαλόγκου εἰς Βλαχώριον διαφυλάσσεται μετ' ἐπιμελείας παρὰ τῆς κατεχούσης ἤδη αὐτὸ οἰκογενείας, καὶ ὡς τι ἀλεξίκακον περίαπτον θεωρεῖται παρ' ὅλου τοῦ χωρίου. Τοιαύτη ἡ πίστις πρὸς τὸν ἅγιον ἄνδρα, ὅστις πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐγκατέλιπε μετὰ δεινότητος λόγου πανταχοῦ ὅθεν διήρχετο προρρήσεις παντοίας περὶ τῆς ἐν παντὶ θείας δυνάμεως καὶ θείας ἀντιλήψεως, αἵτινες καὶ τότε καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα διασωθεῖσαι μέχρις ἡμῶν, πολλοὺς ἐθαυμάλισαν.

Ἐν Παραμυθίᾳ, Ὀκτώβριος 1899.

Δ. Α. ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΗΣ ἰατρός.

Η ΕΝ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ·

ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗ ΜΟΝΗ ΓΗΡΟΜΕΡΙΟΥ*

Εἰς ὡραίαν καὶ πλέον ἀπόστασιν τῆς κωμοπόλεως Φιλιατῶν καὶ εἰκοσάλεπτον περίπου τοῦ χωρίου Γηρομερίου ἀρκτικῶς ἐπὶ τῶν προπόδων βουνοῦ ὑψηλοῦ καὶ δασώδους καλουμένου «Κερασιά», ὅπερ εἶναι διακλάδωσις τῆς ἀπὸ τῶν Ξεχώρων ὑψουμένης καὶ ὑπερθεν τῶν χωρίων Φοινικίου καὶ Γηρομερίου διερχομένης βουνοσειρᾶς, κεῖται ἡ ἱερὰ Σταυροπηγιακὴ Μονὴ Γηρομερίου, σεμνυνομένη ἐπὶ τῇ ἐνδόξῳ Κοιμήσει Θεοτόκου τῆς Ὁδηγητρίας.

Ὁ κτίτωρ τῆς Μονῆς ταύτης, Ὅσιος Νεῖλος, ὁ Ἱεριχιώτης, ὅτε τὸ πρῶτον ἔφθασεν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα διέμενεν ἀσκητεύων ἐν τῷ παρὰ τὴν γενικὴν ὁδὸν «Ντερβένι» σπηλαίῳ, κειμένῳ ἐπὶ ἀποτόμου λίαν καὶ ὑψηλοῦ βράχου. Ἐνταῦθα σῴζονται τοῖχοι, δι' οὓς ἀπορεῖ τις πῶς ἐκτίσθησαν καὶ πῶς εἰσῆλθεν ἐν τῇ αὐτόθι ὀπῇ ὁ Ὅσιος, ἔνθα ὑποτίθεται ἡ σκήτη, διὰ τὸ ἀπότομον καὶ ὑψηλὸν τοῦ βράχου. Ἐν τῷ μέρει τούτῳ, τῷ κληθέντι ἔκτοτε «Ἀσκηταριό» ὑπάρχει ναΐσκος τῶν Ταξιαρχῶν, ἔχων τὴν εἴσοδον ἐπὶ τῆς βορείου τοῦ βράχου πλευρᾶς, οὐδαμῶς συγκοινωνοῦσαν μετὰ τῆς σκήτης. Εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ βράχου ὑπάρχουσι καὶ ἕτερα σπήλαια, ἅτινα συγκοινωνοῦσι πρὸς ἄλληλα δι' ὀπῶν, διατελοῦντα ἀπρόσιτα ἐκ φόβου ἀνεξηγήτου. Ἐκ τοῦ «Ἀσκηταρίου» τούτου ἔβλεπεν ἐν καιρῷ νυκτὸς ὁ Ὅσιος φλόγα ἀναδιδομένην καὶ μὴ λαμβάνουσαν διαστάσεις ἐπὶ τοῦ ἀπέναντι δάσους, ἔνθα κεῖται νῦν ἡ ἱερὰ Μονή. Ὅθεν μεταβὰς ἐπὶ τοῦ δάσους τούτου ὁ Ὅσιος καὶ διερευνήσας τὸ σημειωθὲν τῆς φλογὸς μέρος εὗρεν ὦ τοῦ θαύματος! τὴν ἱερὰν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, ἥτις καὶ νῦν σῴζεται ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Μονῆς ὑποστᾶσα βλάβας ἐκ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου· καλεῖται δὲ διὰ τοῦτο «Σαρακοφαγωμένη». Φέρει δὲ ἡ εἰκὼν αὕτη ὄπισθεν τοὺς κορυφαίους τῶν Ἀποστόλων Πέτρον καὶ Παῦλον. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ἔνθα εὑρέθη ἡ ἱερὰ εἰκών, ἤγειρεν ὁ Ὅσιος ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεομήτορος Μονήν, ἣν καὶ διευθετήσας κατέλιπεν εἰς τοὺς ὑπ' αὐτὸν ὅπως τὴν διακυβερνῶσιν. Αὐτὸς δὲ ἀπεσύρθη εἰς τὸ παρὰ τὸν ἀριστερόθεν τῆς Μονῆς διερχόμενον ρύακα ἐκκλησίδιον, κτισθὲν ὑπ' αὐτοῦ, οὗτινος ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ μετὰ τῆς τοῦ ἱεροῦ βήματος κόγχης ἐσῴζοντο πρὸ τριακονταετίας. Αὗται βραδύτερον παρεσύρθησαν ὑπὸ τοῦ παραρρέοντος ρύακος διαφαινόμεναι ἤδη εἰς ἐρείπια. Παρὰ τὸ ἐκκλησίδιον ὑπάρχει ὁ τάφος τοῦ Ὁσίου καὶ ἡ κατὰ τὴν ταφὴν αὐτοῦ ἀναβλύσασα πηγή.

Ὁ ἱερὸς τῆς Μονῆς ναὸς εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς περιβόλου αὐτῆς, βυζαντινῆς τέχνης καὶ ρυθμοῦ, φέρων ἐπὶ τῆς νοτίου αὐτοῦ πλευρᾶς τὴν ἑξῆς κεράμειον ἐπιγραφήν·

ЄϮТ ϛΖΟϚ' / ΟΞΗΟΤΗ ΠΟΓΟΝΗΑΤΗ

ἥτις ἐξηγεῖται οὕτω· τὰ στοιχεῖα ЄϮТ σημαίνουσι τὴν λέξιν ἔτος, τὰ ϛΖΟϚ', τὸν ἀριθμὸν 7076 ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῦ στοιχείου C ὄντος τὸ τελικὸν ϛ τῆς προηγουμένης λέξεως ἔτος, τὰ δὲ ἕτερα ΖΟϚ εἶναι τὰ γράμματα ΖΟϚ' (=7076). Ἡ ἔμπροσθεν τούτων κάθετος / ἐτέθη ἀντὶ σημείου στίξεως. Τὰ στοιχεῖα ΟΞΗΩΤΗ σημαίνουσι τὸ ὄνομα τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνακαινίσεως τοῦ ναοῦ δαπανήσαντος Ἀξιώτου ἢ Ἀξιότου, ἡγεμόνος Οὐγγροβλαχίας. Τῆς λέξεως ταύτης τὸ ἀρκτικὸν Ο ἀντὶ Α, τὸ Η ἀντὶ τοῦ Ι, τὸ ΤΗ ἀντὶ τοῦ ΤΟΥ ἐτέθησαν διὰ τὴν τῶν κτιστῶν ἀμάθειαν, τὰ δὲ ἄλλα ΠΟΓΟΝΗΑΤΗ σημαίνουσι τὴν τοῦ Ἀξιώτου καταγωγήν. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ εἶναι ἁγιογραφημένον, ὅπως ἀναγινώσκεται ἐν τῇ δυτικῇ πλευρᾷ, δεξιόθεν τῆς θύρας, ἀπὸ τοῦ ἔτους ΑΧΟΘ (1679) ἀρχιερατεύοντος τοῦ ἐπισκόπου Παρθενίου . . . . . .

Ὁ δὲ κάρυος πελεκητὸς τέμπλος ἐχρυσώθη τῷ 1834 ἐπὶ τοῦ ἡγουμένου Ἀγαπίου, ὁρμωμένου ἐκ Σαγιάδος.

Ἀρκτικῶς τοῦ ναοῦ ὑπάρχει λιθόστρωτος ἄλως καὶ πέριξ τούτου διάφορα δωμάτια, ἐξ ὧν τὰ μὲν ἔμπροσθεν τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ναοῦ, σύγχρονα περίπου τῆς τούτου ἀνακαινίσεως, φέρουσιν ἔξωθεν τὴν ἑπομένην κεράμειον ἐπιγραφήν·

ЄϮТ ϛΖΠΓ' / ΠΑΠΖΑΧΡΡ

ἤτοι ἔτος ζπγ' (7083) ἀπὸ κτίσεως κόσμου, Παπᾶ Ζαχαρίας, τὰ δὲ ὑπεράνω τοῦ ναοῦ ἀνεκαινίσθησαν κατὰ χρόνους μεταγενεστέρους ὑπὸ τῶν κοινοτήτων, ἀφ' ὧν ἔλαβον καὶ τὰ ὀνόματα «ὀντὰς Σαγιαδινός», «ὀντὰς Σιδερίτικος», «ὀντὰς τῶν Πλέσιων» (Πλησεβίτσης). Διὰ τοὺς Ὀθωμανοὺς δὲ ὑπάρχει οἴκημα ἰδιαίτερον, «Τουρκοοντὰς» καλούμενον. Πρὸς δυσμὰς τοῦ ναοῦ μεταξὺ ἑτέρων οἰκημάτων ὑπάρχουσι τὰ τοῦ φρενοκομείου καὶ μεσημβρινώτερον τούτων τὸ ἐλαιοτριβεῖον τῆς Μονῆς. Τὸ ἡγουμενεῖον ὂν κατ' ἀρχὰς ἓν τινι ἀθλίῳ οἰκήματι κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ τοῦ ἄλωνος ἀνηγέρθη ὑψηλόν, καλούμενον διὰ τοῦτο «Κοῦλα», ἐπὶ τοῦ μνησθέντος Ἀγαπίου. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἡγουμένου Παρθενίου ἔπαθε νέαν τροπὴν μετατεθὲν ἐπὶ τῶν ἄνωθεν τῆς ἔξω πύλης (ἐξώπορτας), κειμένης πρὸς Ἀνατολάς, δωματίων. Ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου τούτου ἡγουμένου ὅλα τὰ σεσαθρωμένα καὶ ἑτοιμόρροπα δωμάτια ἀνῳκοδομήθησαν στερεώτατα τῷ 1880—85, ἐπιπλωθέντα δὲ ἀναλόγως τῆς διακρινούσης τὸν σεβάσμιον τοῦτον ἄνδρα καλαισθησίας κατέστησαν ἐπιτήδεια πρὸς ὑποδοχὴν ὑψηλῶν ἐπισκεπτῶν.

* Ἐκ τῆς Συλλογῆς ἠθῶν καὶ ἐθίμων Τσαμουριᾶς Χριστοδούλου Α. Βαξεβάνου βραβευθείσης τῷ 1898 ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου.

Ὁ ἐσωτερικὸς καὶ ἐξωτερικὸς τῆς Μονῆς διάκοσμος κατέστησαν αὐτὴν ἀνταξίαν τῆς φήμης καὶ εὐκλείας αὐτῆς, ἐν ᾗ χειρόγραφον τοῦ Ὁσίου ἐπὶ μεμβρανῶν σῳζόμενον, περιέχον τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον κατὰ τοὺς 4 εὐαγγελιστὰς ἐν δυσὶ τόμοις, ἔτι δὲ καὶ λείψανα ἀξιόλογα Βιβλιοθήκης μαρτυροῦσιν ὅτι αὕτη εἰς προγενεστέρας ἐποχὰς ἐχρησίμευσεν ἄσυλον τῆς θρησκείας καὶ τῶν γραμμάτων.

Εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην Μονὴν προσερχόμενοι οἱ ὑπὸ διαφόρων νόσων κατεχόμενοι, ἰδίᾳ δὲ οἱ πάσχοντες τὰς φρένας, θεραπεύονται ἐντελῶς. Κατὰ δὲ τὴν τελουμένην πανήγυριν αὐτῆς τῇ 15ῃ Αὐγούστου προσέρχονται μετ' εὐλαβείας ἱκανοὶ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων προσκυνηταί.

Ἡ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἀνάδειξις τῆς Μονῆς εἰς Σταυροπήγιον, ἡ ἀσυδοσία αὐτῆς καὶ ἡ ἐπὶ τῶν χωρίων Γηρομερίου, Φανερωμένης, Πλησεβίτσης, Σαγιάδος, Σκουπίτσης, 2 Ξεχώρων, Λιμπόβου, Κοκκινολιθαρίου, Κεραμίτσης, Ἀράχοβας καὶ Φιλιατῶν ἐκκλησιαστικὴ δικαιοδοσία της μετὰ τοῦ τίτλου «Πατριαρχικὴ καὶ Σταυροπηγιακὴ Ἐξαρχία Γηρομερίου», ἧς ὁ Ἡγούμενος καὶ Ἔξαρχος ἐποίμαινεν ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριάρχου καταφαίνεται ἐκ πολλῶν σιγιλλίων, ὧν παρακατιόντες παραθέτομεν σχετικὰς περικοπάς.

Ὑπὲρ τὰ δέκα Σουλτανικὰ διατάγματα καθορίζουσι τὰς κτήσεις καὶ τὰ ὅρια τῆς Μονῆς, ἥτις ἔχει ἰδιοκτησίαν ἡμίσειαν στενὴν κοιλάδα, κάτωθεν τοῦ χωρίου Φανερωμένης, συνισταμένην ἐξ 170 στρεμμ. καλλιεργησίμων καὶ καλουμένην «Βαρυκός». Τοῦτον κατὰ τὴν παράδοσιν ἀφιέρωσε τῇ Μονῇ ἡ βασίλισσα τοῦ τόπου τούτου, «Μονοβύζα», ἥτις εὐφήμως ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν κατοίκων, οἵτινες διὰ πᾶν παλαιὸν λέγουσιν«ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς Μονοβύζας». Ἐπειδὴ δὲ πατριαρχικὸν σιγίλλιον διαλαμβάνει ὅτι ὁ ἡγεμὼν Οὐγγροβλαχίας Ἀξιώτης ἀνέθηκε τῇ Μονῇ κτήματα καὶ χρήματα, πιθανῶς λίαν νὰ ᾖ τούτου ἀνάθημα ὁ μνησθεὶς «Βαρυκός», ἐὰν δὲν ὑποκρύπτηται ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μονοβύζα» Ἄννα ἡ Παλαιολογίνη, ἧς εὔφημον ποιεῖται μνείαν ὁ Ὅσιος ἐν τῇ διαθήκῃ αὐτοῦ.

Ὁ ἀκριβὴς χρόνος τῆς ἱδρύσεως τῆς Μονῆς ταύτης, ὡς καὶ τὸ ἱστορικὸν μένουσιν εἰσέτι ἄγνωστα. Ἀσφαλεῖς πληροφορίας δυνάμεθα νὰ ἀρυσθῶμεν ἐκ τῆς βιογραφίας καὶ Διαθήκης τοῦ ἱδρυτοῦ αὐτῆς Ὁσίου Νείλου, καὶ ἐκ τῶν σῳζομένων πατριαρχικῶν σιγιλλίων καὶ ἐγγράφων, ὧν περικοπὰς παραθέτομεν ὧδε:

Βιογραφία[1] Ὁσίου.

. . . . «Ὑπῆρχεν (ὁ Ὅσιος Νεῖλος) ἐκ τῆς περιφανοῦς Κωνσταντινουπόλεως, γεννήτορας ἔχων εὐγενεῖς καὶ πλουσίους ἐκ βασιλικῆς φυλῆς τῆς τοῦ Λασκάρεως καταγομένης. Μετὰ τὴν ἐκ τῶν ἁγίων τόπων εἰς Κ]πολιν ἐπάνοδον αὐτοῦ τε καὶ θεοφιλοῦς τινος γέροντος, ὃν περ εἶχεν ἀκολουθήσει κατ'ἀρχάς, ἤλεγξαν τὸν Μιχαὴλ Παλαιολόγον[1] ὡς βλάσφημον, διότι ἑλατινοφρόνει καὶ οὕτως ὑπὸ τούτου ἐξωρίσθησαν . . . Μετὰ τοῦτο ἔρχεται μόνος (ὁ Ὅσιος) εἰς Κ]πολιν τὸ τρίτον καὶ ἐφάνη αἰδέσιμος Ἀνδρονίκῳ[2] τῷ εὐσεβεῖ Βασιλεῖ καὶ πᾶσιν . . . Περιελθὼν τοὺς ἁγίους τόπους (ἐκ νέου) ἔρχεται εἰς Πελοπόννησον καὶ διαπεράσας τὴν Κέρκυραν εἰς τόπον Ἱεριχὼ λεγόμενον καταντᾷ τοῖς τῶν Κανίνων[3] μέρεσι διακείμενον, ἔνθα κελλίον μικρὸν πηξάμενος διετέλει· ἐπεκλήθη δὲ ἐκ τούτου τοῦ τόπου καὶ Ἱερεχιώτης· τὸ γὰρ ἴδιον ὄνομα μέχρι τέλους ἀπέκρυψε πᾶσιν· ἀλλὰ παρά τινων θεοφιλῶν παρακληθεὶς ἐξέρχεται κἀκεῖθεν, καὶ περὶ τὸ γειρομέριον γεγονὼς ἐκεῖσε μέχρι τέλους προσεκαρτέρησεν· ἐδορήσατο εὐκτήριον οἶκον τῇ Μητρὶ τοῦ Κυρίου μετὰ μικρᾶς ἱερᾶς ἀδελφότητος καὶ ἠσκήτευεν. . . . Ἦν περικείμενος καὶ τὸ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα· ἔζησε περίπου ἑκατὸν ἑξήκοντα ἔτη, καὶ περὶ τῶν ἐσομένων πολλοῖς προσεῖπεν· ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ α' Ἰανουαρίου. Αὐτουργὸς πολλῶν θαυμάτων ἐγένετο καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον. Λέγεται δὲ τόν τε θάνατον αὐτοῦ προσειπεῖν καὶ τὸν ἴδιον ἐπιδεῖξαι τάφον ἐν τῇ Πέτρᾳ αὐτομάτως εὑρεθέντα· ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῆς ἐν τῷ τάφῳ ἱσταμένης Πλατάνου ῥίζαν πηγὴν εἶπεν ὕδατος ἀναβλύσαι τῇ ὥρᾳ τῆς αὐτοῦ τελευτῆς, ὃ καὶ γέγονεν. Μετὰ δὲ χρόνον τινὰ βουληθέντων[4] τινῶν τὸ ἅγιον αὐτοῦ θεάσασθαι λείψανον οὐ συνεχώρησεν ὁ Θεός· σπήλαιον γὰρ ἀπορραγὲν τὸν τάφον ἀπεκάλυψε καὶ ἔστι κεκλεισμένος μέχρι τῆς σήμερον».

Ἐκ τῆς Διαθήκης τοῦ ὁσίου[5].

Μετὰ τὴν ἐν τῷ προοιμίῳ αὐτῆς ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως καὶ ἀποδοκιμασίαν καὶ καταδίκην

---

1. Ὁ βίος τοῦ Ὁσίου μετὰ τῆς κατὰ τὴν α' Ἰανουαρίου ἑορτασίμου ἀκολουθίας εὑρηται ἐν μικροσχήμῳ χειρογράφῳ φέροντι χρονολογίαν.

1. Μιχαὴλ Παλαιολόγος, βασιλεὺς Κωνσταντινουπόλεως λατινόφρων, ἀποθανὼν τῷ 1282 μ. Χ.

2. Ἀνδρόνικος ὁ εὐσεβὴς βασιλεύς· οὗτος εἶναι υἱὸς καὶ διάδοχος Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου (Ἀνδρόνικος Β', ὁ ἐπιλεγόμενος πρεσβύτερος) ἀνὴρ ἔξοχος, φιλόσοφος, φιλόλογος καὶ μάλιστα θεολόγος, ἀποκρούσας τὸ περὶ ἀναγνωρίσεως δόγμα τοῦ Πάπα. Ὁ ἐκ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ ἔγγονος, Ἀνδρόνικος Γ', ὁ νεώτερος διεδέχθη αὐτὸν τῷ 1328 μ. Χ.

3. Ἱεριχὼ τῶν Καννίνων· τὰ Κάννινα, πόλις κειμένη παρὰ τὴν Αὐλῶνα.

4. Οἱ βουληθέντες τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον θεάσασθαι ἦσαν βασιλικοὶ ἄνθρωποι ἀποσταλέντες ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ τὴν ἀνακομιδήν.

5. Τὸ πρωτότυπον τῆς Διαθήκης δὲν σῴζεται, ὡς καὶ αἱ τρεῖς προηγούμεναι ἀντίγραφαι πλὴν τῆς τετάρτης, ἐξ ἧς ἐρανιζόμεθα τὰ ἀνωτέρω.

τῶν αἱρέσεων, ἔπονται ταῦτα: Ὑπῆρχον συνακόλουθοι τῷ ὁσίῳ Καλλίνικος καὶ Γεράσιμος οἱ δύο Μοναχοί. Ὁ πανευγενέστατος κὺρ Ἰωάννης Ἀψαρᾶς[1] δέδωκεν αὐτοῖς τὸ ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ χωρίου Γηρομερίου εὑρεθὲν παληάμπελον, ὅπερ εἰς ἀμπελῶνα κατέστησαν χρήσιμον. Ἀρίσιν ὁ ὅσιος διάδοχον τὸν ἐν μοναχοῖς τιμιώτατον Ἡσαΐαν προεστῶτα τῶν λοιπῶν μοναχῶν. Ἐπαρίησι τοῖς κατὰ πνεῦμα αὐθένταις καὶ υἱοῖς του, τῷ εὐσεβεῖ καὶ πανευτυχεστάτῳ Δεσπότῃ κυρίῳ Ἰωάννῃ Ἀγγέλῳ τῷ Δούκᾳ[2] καὶ τῇ χριστιανικωτάτῃ Βασιλίσσῃ κυρίᾳ Ἄννῃ τῇ Παλαιολογίνῃ[3] τὴν αὐτοῦ ἐκ καρδίας εὐχὴν δεόμενος τοῦ Θεοῦ διηνεκῶς δωρήσασθαι αὐτοῖς εἰρηνικὸν τὸ βασίλειον . . . τοῖς δέ γε υἱοῖς του καὶ ἄρχουσι τοῦ τόπου τούτου, τῷ πανευγενεστάτῳ Καβαλλαρίῳ κυρῷ Νικολάῳ τῷ Ἀψαρᾷ καὶ τῷ κυρίῳ Ἀριστάρχῳ τῷ Καπανδρίτῃ[4] τὴν ὀφειλομένην εὐχὴν καὶ συγχώρησιν. . .

Ἡ ἐπικύρωσις τῆς Διαθήκης[5].

Ἡ παροῦσα τοῦ ὁσιωτάτου καὶ θειοτάτου πατρὸς τοῦ Ἱερεχιώτου κυροῦ Νείλου καὶ κτίτορος τῆς σεβασμίας Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ χωρίου Γηρομερίου κειμένης τῆς ὁδηγητρίας Διαθήκη τῇ βασιλείᾳ μου ἐμφανισθεῖσα καὶ ἀναγνωσθεῖσα αὐτῇ ὑπεραποδεχθεῖσα παρ' αὐτῆς συνεκυρώθη τῇ παρούσῃ εἰθισμένῃ βούλῃ τῆς βασιλείας μου διαμονῆς ἕνεκα αἰωνίου καὶ ἀσφαλοῦς τηρήσεως τῶν ἐν αὐτῇ θείων ἐκείνου παραγγελμάτων καὶ διατάξεων, ἥτις καὶ φυλαχθήσεται ἀπαρασάλευτος παρά τε τῆς Βασιλείας ἡμῶν τε καὶ τῶν κληρονομοδιαδόχων τῆς δεσποτείας ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας». Ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ Ἰνδικτιὼν ε' ἐν ἔτει' εωμε' (,ζωμε').

Τετάρτη ἀντιγραφὴ ὑπὸ Ἰωάννου Π. Χρήστου Ζαχαρίου Οἰκονόμου ἐπὶ Ἰωαννικίου ἀρχιμανδρίτου καὶ ἁγίου καθηγουμένου τῆς θείας καὶ ἱερᾶς ταύτης Μονῆς Γηρομερίου.

Ἐν μηνὶ Φεβρουαρίῳ Ἰνδικτιὼν ιε' ἐν ἔτει, ζτκ'.

Πατριαρχικὰ Σιγίλλια
καὶ ἕτερα ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα.

1. Σιγίλλιον Μητροφάνους.

« † **Μητροφάνης ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

. . . Κατὰ παράκλησιν τοῦ χρησιμωτάτου εὐγενεστάτου καὶ ἀνδρικωτάτου ἄρχοντος Ἀξιώτου ἀγαστῆς Οὐγγροβλαχίας καθιστάμεθα τὴν . . . . Μονὴν Σταυροπήγιον, ἀσύδωτον, ἐλευθέραν καὶ ἀνεπηρέαστον . . . Διὰ τοῦ σιγιλλιώδους τούτου γράμματος ἀποφαινόμεθα καὶ παρακελεύομεν νὰ ἦναι ἡ Μονὴ ἀδούλωτος, ἀδέσποτος καὶ αὐτόνομος καὶ ὅλως ἀνεπηρέαστος καὶ διοικουμένη καὶ κυβερνωμένη παρὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἱερομονάχων τε καὶ μοναχῶν τῶν ὄντων καὶ τῶν μετὰ ταῦτα ἐλευσομένων. . .

Ἰνδικτιὼν 11η τρέχοντος — (ἡ χρονολογία διεφθαρμένη).

Σημ. Ὁ Μητροφάνης οὗτός ἐστιν ὁ Β', ὅστις ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου τῷ 1440.

2. Σιγίλλιον Ἱερεμίου.

Διὰ τούτου ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας ἀναφέρει ἡγούμενον τῆς Μονῆς Γρηγόριον «τῇ ἀναφορᾷ τοῦ ὁποίου τὸ Μοναστήριον πάλιν καθίσταται ἀσύδωτον» παραγγέλλει δὲ «ἵνα οἱ κατὰ καιρὸν ἀογιερεῖς τῶν Ἰωαννίνων μὴ πορεύωνται καὶ ἀπολαύωσί τι ἐκ τῆς Μονῆς ταύτης εἰμὴ χάριν προσκυνήσεως ὡς καὶ οἱ πατριαρχικοὶ ἔξαρχοι». Προσέτι δὲ ἀναφέρεται ἐν τούτῳ τῷ σιγιλλίῳ ὅτι αὐ ὁσιώτατος καθηγούμενος Γρηγόριος συνεστήσατο τὸ ἐν ἐκείνοις τοῖς μέρεσι Μοναστήριον Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ πολλοὺς κόπους ἐπεδείξατο καὶ ἀναθήματα ἱερὰ προσέθηκε καὶ τοῦτο ὁρίζει καὶ ἀποφαίνεται νὰ εἶναι ἐλεύθερον καὶ ἀκατάπατητον εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας».

Ἐν ἔτει ,ζ Μαΐῳ ια'.

Σημ. Οὗτός ἐστιν Ἱερεμίας ὁ Α', πατριαρχεύσας ἀπὸ τοῦ 1520—1523.

3. Σιγίλλιον Ἰωάσαφ.

Διὰ τοῦ σιγιλλίου τούτου καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰωάσαφ «ἐλευθέραν καὶ ἀσύδωτον τὴν Μονὴν κατεστήσατο ἰδὼν τὸ ἐν μεμβράναις γεγραμμένον γράμμα τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Πατριάρχου κυροῦ Ἱερεμίου,

---

1. Ἰωάννης Ἀψαρᾶς. Ὑγιεὶς τοῦ μέρους τούτου, κάτοικος ἴσως Γηρομερίου.

2. Ὁ Δεσπότης κύριος Ἰωάννης Ἄγγελος ὁ Δούκας, εἶναι Ἰωάννης ὁ Β'. Δεσπότης τῆς Ἠπείρου, υἱὸς Ἰωάννου τοῦ Α', οὗτινος ὁ πατὴρ Νικηφόρος καὶ ὁ πάππος Μιχαὴλ ἦσαν Δεσπόται τῆς Ἠπείρου. Ἀπέθανε τῷ 1335, ἔσχε δὲ σύζυγον Ἄνναν ἀνεψιὰν τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρίκου τοῦ Β'.

3. Ἄννα ἡ Παλαιολογίνη εἶναι ἀνεψιὰ Ἀνδρονίκου τοῦ Β', θυγάτηρ δὲ τοῦ πρωτοβεστιαρίου Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου. Αὕτη ἐδίσπασε τῆς Ἠπείρου ὡς ἐπίτροπος τοῦ ἀνηλίκου αὐτῆς υἱοῦ Νικηφόρου τοῦ Β'.

4. Διοικηταὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Δεσποτῶν τῆς Ἠπείρου.

5. Χρονολογία ἐν τῇ τετάρτῃ ταύτῃ ἀντιγραφῇ τῆς Διαθήκης τοῦ ὁσίου δὲν φέρεται. Ἐν τῇ ἐπικυρώσει αὐτῆς δὲν ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως, ἡ δὲ χρονολογία ,ωμε', ὡς πολὺ ἀπομεμακρυσμένη φαίνεται ἐσφαλμένη· ἐὰν ὅμως ὑποτεθῇ ὅτι κατὰ λάθος τῶν ἀντιγραφέων ἐτέθη τὸ στοιχεῖον ,ε ἀντὶ τοῦ ,ς, ἡ χρονολογία ,ςωμε φαίνεται ὡς ἀληθής. Κατὰ τὸν χρόνον δὲ τοῦτον ἐπετρόπευε τοῦ υἱοῦ αὐτῆς ἐν Ἠπείρῳ Ἄννα ἡ Παλαιολογίνη.

ὅπερ βεβαιοῖ καὶ ἐπικυροῖ περιχαρῶς δεξάμενος τὴν δικαίαν αἴτησιν τοῦ Ἡγουμένου, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς τὰ μέρη ἐκείνα ἑτέραν Μονὴν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου προσανατεθειμένην τυγχάνουσαν τῇ ρηθείσῃ Μονῇ (Γηρομερίου) ὁρίζει καὶ ἀποφαίνεται νὰ εἶναι ἐλευθέρα» κτλ.

Ἐν ἔτει ,ζξθῳ.

Σημ. Οὗτός ἐστιν Ἰωάσαφ ὁ Β', ὁ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως, πατριαρχεύσας τῷ 1561.

4. Σιγίλλιον Παρθενίου.

«Προκαθημένης τῆς ἡμῶν Μετριότητος συνοδικῶς συνεδριαζόντων Αὐτῇ τῶν τε Ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ τῶν τιμιωτάτων καὶ λογιωτάτων κληρικῶν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐπαρουσιάσθησαν γράμματα συνοδικὰ τῶν ἀοιδίμων προκατόχων τοῦ τε πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων Μητροφάνους καὶ τοῦ Ἱερεμίου διαλαμβάνοντα ὅτι τὸ Μοναστήριον (Γηρομερίου) ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Ἀξιότου, ἐν ᾧ καὶ προσήλωσε κτήματα, χρήματα καὶ ἄλλα εἴδη καὶ ἀνέθηκεν αὐτὸ τῇ Πατριαρχικῇ Μεγαλειότητι ἐπονομάσας αὐτὸ Σταυροπήγιον διὰ γραμμάτων Πατριαρχικῶν συνοδικῶν ἐν μεμβράναις ἐγκεχαραγμένων καὶ οὕτω ἄνδρες θεοφιλεῖς ἐνοίκησαν καὶ μέχρι τοῦδε διάγουσιν εἰρηνικῶς· αὐτοὶ ἐζητήσαντο κοινοβιακῶς ζῆν εἰς τὸ ἑξῆς καὶ τὴν ἐπικύρωσιν τῶν παλαιγενῶν ἐκείνων γραμμάτων καὶ τὴν αὖθις ἐπιβεβαίωσιν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς Μονῆς εἰς Σταυροπήγιον. Τὰ δὲ χωρία καὶ τὰ Μετόχια τοῦ Μοναστηρίου ἀποφαίνεται νὰ εἶναι ἀναπόσπαστα καὶ ἀπαρασάλευτα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου ἤτοι τὸ Σαγιάδος Μετόχιον καὶ τὸ τῆς Σκουπίτσης, τὸ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ καὶ τῆς Μαρτινίτσης· ὅτι δὲ παρασαλευτα. μένειν καὶ τὰ χωρία, ἅτινά εἰσι τὸν ἀριθμὸν δύο καὶ δέκα ἀναπόσπαστα καὶ ἀπαρασάλευτα ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Μοναστηρίου· τὸ ἄνω Γηρομέριον, τὸ Τσιμπλοχῶρι, τὸ κάτω Γηρομέριον, τὸ Κοκκινολιθάρι, τὴν Κεραμίτσαν, τὴν Ράχοβαν, τὴν Φανερωμένην, τὴν Βρυσέλαν, τὴν Πλασίβιτζαν, τὴν Κόνισκαν, τὴν Σαγιάδα καὶ τὴν Σούβλιασιν.»

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳχξζῳ.

Σημ. Οὗτός ἐστιν Παρθένιος ὁ Δ', Μογιλάλος ἢ χυδαϊστὶ Χουμχούμης καλούμενος, ὅστις πεντάκις ἐπατριάρχευσεν· α' πατριαρχεία (1657—1660), β' (1665—1668), γ' (1671—1672), δ' (1675—1676) καὶ ε' (1684—1685).

5. Γράμμα Καλλινίκου.

Διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ τούτου γράμματος, ὅπερ ἐν εἴδει ἀπαναταχούσης δέδοται τῷ ἡγουμένῳ Γηρομερίου Χριστοφόρῳ δηλοῦνται τὰ ἑπόμενα. Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις «ἡ βασιλικὴ τε καὶ πατριαρχικὴ Μονὴ Γηρομερίου ταῖς τοῦ καιροῦ ἀνωμαλίαις καὶ περιστάσεσι καὶ βαρείαις ἀπαιτήσεσι καὶ συδόσεσιν οὐ μόνον ἐν ἐνδείᾳ καὶ στενοχωρίᾳ κατήντησεν, ἀλλ' ἔρθασε καὶ αὐτὰ τὰ βασιλικὰ σκεύη καὶ δωρήματα βαλεῖν ἐνέχυρον, οὐχ ἁπλῶς Χριστιανοῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξωτερικοῖς. Διὰ παρακλήσεως τῶν ἐν τῇ Μονῇ Πατέρων ἔδωκε γράμμα ἵνα συναξῇ ὁ Ἡγούμενος ἔλεος ὑπὲρ τῆς Μονῆς τῆς κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Βοθροντοῦ καὶ Γλυκέως».

Ἐν ἔτει ᾳψνζ'

Σημ. Οὗτός ἐστιν Καλλίνικος ὁ Δ', πατριαρχεύσας τῷ 1756—1757.

6. Σιγίλλιον Ἱερεμίου.

Διὰ τοῦ Σιγιλλίου τούτου ἀπαριθμοῦνται τὰ χωρία «Φανερωμένης, Πλεσιβίτσης, Σούβλεσης, Σαγιάδος, Σκοπίτσης, Ξεχώρων, Τσιμπλοχῶρι, Κοκκινολιθάρι, Ἀράχοβας καὶ ἄλλα δύο πλησίον τούτων, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ λέγεσθαι Πατριαρχικὰ Σταυροπήγια, ἀκαταπάτητα, ἐλεύθερα, ἀκαταζήτητα καὶ ἀκαταδούλωτα μόνον τῇ Ἐκκλησίᾳ δίδοντα τὸ εἰθισμένον ἐτήσιον». «Μεταβολὰς ἐπεπόνθει (ἡ Μονὴ) τὰς ἑξῆς· πρῶτον μὲν εἰς ἐπισκοπὴν ἀπεκρίθη τῆς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων καὶ ἐπίσκοπος ἐπὶ τῇ κλήσει Ἱερομερίου κεχειροτόνηται ἐν αὐτῇ· μετέπειτα δὲ σκανδάλων οὐκ ὀλίγων ἐπὶ τούτῳ ἀναφυέντων καὶ ἀλληλομαχιῶν μεταξὺ τοῦ ἐπισκόπου ἐκείνου Ἱερομερίου καὶ τῶν κατοίκων τοῖς χωρίοις ἀπέσπασται μὲν τῆς προστασίας ἐκείνου, ἠνώθη δὲ μετὰ τῆς παρακειμένης ἱερᾶς ἐπισκοπῆς Ἰωαννίνων τουτέστι τῆς Παραμυθίας καὶ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς Παραμυθίας ἡ τοῦ Ἱερομερίου προσήλωται διὰ σιγιλλιώδους γράμματος τοῦ προκατόχου Καλλινίκου[1] ἐπὶ τῆς πρώτης δηλονότι Πατριαρχείας αὐτοῦ, ἐν ᾧ γράμματι ὑποδηλοῦται καὶ ἡ ἀπὸ τῆς Σταυροπηγιακῆς ἐξαρχίας εἰς ἐπισκοπὴν κατὰ πρῶτον μεθαρμογὴ γενομένη ἐπὶ Νεοφύτου[2] Πατριάρχου».

Ὁ Ἱερεμίας οὗτός ἐστιν ὁ Δ', ὁ πατριαρχεύσας ἀπὸ τοῦ 1809—1813 καὶ διαδεχθεὶς τὴν δευτέραν Καλλινίκου τοῦ Ε' πατριαρχείαν. Καὶ οὗτος διὰ συνοδικοῦ γράμματος ἀποκατέστησε πάλιν τὴν Μονὴν ἐλευθέραν ὡς τὸ πρότερον ὀφείλουσαν μόνον ἀποστέλλειν κατ' ἔτος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν λόγῳ εὐγνωμοσύνης καὶ ὑποταγῆς τὸ τεταγμένον ἐτήσιον, γρόσια εἴκοσιν. (Ἡγούμενος κατ' αὐτὸν τὸν χρόνον ἦν Ἰωαννίκιος).

Ἐν ἔτει ᾳωθ' κατὰ μῆνα Αὔγουστον ἐπινεμήσεως ιβ'.

---

1. Ὁ Καλλίνικος οὗτός ἐστιν ὁ Ε' ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου δίς, τὸ πρῶτον τῷ 1801—1806 καὶ τὸ δεύτερον τῷ 1808—1809. Ἐπὶ τῆς α' πατριαρχείας τούτου μετὰ τὸ 1802 προστηρτήθη ἡ ἐπισκοπὴ Ἱερομερίου ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον Παραμυθίας. Ἐπὶ τούτου τὸ πρῶτον ἀναφέρεται καὶ ἡ προσωνυμία «Ἐξαρχία».

2. Νεόφυτος ὁ Ζ', δὶς πατριαρχεύσας τῷ 1789—1794 καὶ τῷ 1799—1801.

7. Γράμμα Καλλινίκου.

Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας Καλλινίκου τοῦ Ε′ ἐν ἔτει ϛωβῳ συνοδικὸν γράμμα ἀποτεινόμενον τῷ Μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων καὶ τῷ ἐπισκόπῳ Γηρομερίου, τοῖς τε ἱερωμένοις καὶ λαϊκοῖς τῶν ἐπαρχιῶν τούτων δηλοῖ ὅτι «ἐπειδὴ ὁ ἐν τῇ Μονῇ Γηρομερίου ἡγουμενεύων πρωτοπρεσβύτερος Ἰωάννης πρὸ καιροῦ εἶχε καθυποβληθῇ εἰς ἐκκλησιαστικὴν ποινὴν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἤδη μεταμεληθεὶς διὰ τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων καὶ τοῦ ἐπισκόπου Γηρομερίου συσταθεὶς (τῷ πατριάρχῃ) συνεχωρήθη συνοδικῶς καὶ διωρίσθη πάλιν ἡγούμενος ἐν τῇ Μονῇ ἀναγνωρίζων κυριάρχην τὸν Μητροπολίτην Ἰωαννίνων καὶ ὑποτασσόμενος τῷ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Γηρομερίου».

Σημ. Τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο γράμμα φέρει 14 ὑπογραφὰς ἀρχιερέων, ἐν αἷς καὶ τὴν τοῦ Μητροπολίτου Ἰωαννίνων Ἱεροθέου.

Ἡγούμενοι Μονῆς.

Γνωστοὶ ἡγούμενοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ὅσιος Νεῖλος, ὁ Ἱερεχιώτης, ὁ κτίτωρ τῆς Μονῆς.

Ἡσαΐας, ὁ διαδεχθεὶς τὸν ὅσιον Νεῖλον.

Ζαχαρίας, ὁ κατὰ τὴν ἀνακαίνισιν τῆς Μονῆς ἡγουμενεύων.

Χρύσανθος, ὁ ἐν ἱλαμίῳ τοῦ Μεχκεμὲ Μαζαρακίου ἀναφερόμενος, ἡγουμενεύων τῷ 1049 (κατὰ τοὺς Ὀθωμανούς).

Γρηγόριος, ὁ κτίτωρ τῆς Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῷ 1520 ἐπὶ Πατριάρχου Ἱερεμίου.

Παρθένιος, ἐπίσκοπος τῷ 1679.

Βενέδικτος, ἐπίσκοπος, ἀναφερόμενος ἐν ἱλιαμίῳ τοῦ Μεχκεμὲ Μαζαρακίου τῷ 1202 (κατὰ τοὺς Ὀθωμανούς).

Χριστόφορος τῷ 1757—1762.

Ἰωάννης πρωτοπρεσβύτερος τῷ 1802.

Διονύσιος, ἀναφερόμενος ἐν ἱλιαμίῳ τοῦ Μεχκεμὲ Μαζαρακίου τῷ 1228 (κατὰ τοὺς Ὀθωμανούς).

Ἰωαννίκιος τῷ 1809—1815.

Ἀγάπιος, ὁ ἐκ Σαγιάδος, τῷ 1819—1842.

Κοσμᾶς, ὁ ἐκ Γολᾶς, τῷ 1842—1866.

Παρθένιος, ὁ ἐκ Σταυροσκιαδίου τοῦ Πωγωνίου τῷ 1866—1892.

Ἀγαθάγγελος, Χῖος τῷ 1892, ὅστις διατελεῖ ἡγουμενεύων.

Τῷ 1862 καταργηθεισῶν τῶν ἐξαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ θρόνου συνῳδὰ τοῖς ἐθνικοῖς Κανονισμοῖς, ἡ ἐξαρχία Γηρομερίου προσηρτήθη τῇ ἐπισκοπῇ Παραμυθίας. Μετὰ 4 δὲ ἔτη ἀπὸ τῆς καταργήσεως αὐτῆς δι' ἀναφορᾶς τοῦ ἀειμνήστου ἡγουμένου κυροῦ Παρθενίου αὖθις ἀπεσπάσθη τῆς ἐπισκοπῆς ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Γρηγορίου τοῦ ΣΤ′ διὰ γράμματος σιγιλιώδους συγκαταριθμοῦντος μεταξὺ τῶν χωρίων τῆς ἐξαρχίας τὸ πρῶτον ἤδη καὶ τὴν κωμόπολιν Φιλιατῶν. Κατὰ Ἰούνιον δὲ τοῦ 1895 ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Ἀνθίμου τοῦ Ζ′, προσηρτήθη αὖθις τῇ τέως ἐπισκοπῇ Παραμυθίας, ἀναδειχθείσῃ εἰς Μητρόπολιν ὑπὸ τὸν τίτλον «Μητρόπολις Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν». Καὶ τὰ μὲν χωρία τῆς ἐξαρχίας ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Μητροπόλεως, ἡ δὲ Μονὴ ἔμεινεν ἀνεξάρτητος Σταυροπηγιακή.

Ἐν Ξυλοπόρτῃ, τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου 1899.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Δηλοῦται τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Δικαστηρίου, ὁσάκις πρόκειται εἰς ἐκδίκασιν ἀγωγαὶ περὶ διατροφῆς, μία μόνη τοιαύτευθεν θὰ ἐκδίδηται κλῆσις διὰ τὸ φύσει κατεπείγον τοῦ περὶ διατροφῆς ζητήματος, τοῦ περὶ τριῶν ἐπαναλημμένων κλήσεων θεσμοῦ τηρουμένου μόνον ἐν ταῖς ἄλλης φύσεως συζυγικαῖς ἢ περὶ μητρείας διαφοραῖς.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 17 Νοεμβρίου 1899.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου).

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Ἰωάννης Στυλιανοῦ Μανιατάκης, ὑπήκοος Ἕλλην καταγόμενος ἐκ Πατρῶν, τέως μὲν κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλιοντζῆ-Κουλοὺκ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ Δαρατζήκι ὑπ' ἀριθ. 13 καὶ ἄνευ ἐπαγγέλματος, ἀγνώστου δὲ νῦν διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Παυλίνας τὸ γένος Ἰωάννου Παλαιοῦ, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Σταυροδρομίου ἐν ὁδῷ Ἁγᾶ Χαμὰμ ὑπ' ἀριθ. 33. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν τρὶς διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ διὰ τοῦ ἐν Πάτραις ἐκδιδομένου «Νεολόγου» Πατρῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Νοεμβρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος

† Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος

Ὁ γραμματεὺς

Διάκ. Ἄνθιμος Π. Ὀρφανίδης

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 49

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ἰ-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Οἱ ὑπεκφεύγοντες τὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν φοίτησιν — Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ πτωχεία — Ἡ μουσικολογία παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς — Βιβλιολογία — Κοινοποιήσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικὴ λειτουργία. — Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, ἑορτῇ τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἐπανηγύριζεν ὁ ἐν Σταυροδρομίῳ φερώνυμος ναὸς τῆς Παναγίας. Ἐπὶ τούτῳ μεγαλοπρεπὴς καὶ ἐπιβάλλουσα ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ πατριαρχικὴ λειτουργία ἐν μέσῳ πυκνοτάτου εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος. Τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ συνιερούργησαν οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς Δέρκων, Ἀμασείας, Πελαγωνείας, Ρόδου, Μαρωνείας, Σηλυβρίας, Σωζοαγαθουπόλεως, Χαλδείας, καὶ Ἐλευθερουπόλεως, τοῦ ἁγίου Βερροίας ἀπόντος ἕνεκα ἀσθενείας, τοῦ δὲ ἁγίου Σερβίων καὶ Κοζάνης ἱερουργοῦντος ἔν τινι ναῷ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς. Ἐν τῷ ναῷ παρέστησαν καὶ αἱ Α.Α. Ε.Ε. οἱ πρεσβευταὶ Ρωσσίας Ζηνόβιευ, Τουρκίας Στέφανος Καραθεοδωρῆ ἐφέντης καὶ Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδᾶτος, ὁ ρῶσος πρίγκηψ Κουδάσευ, ὁ διευθύνων ἕλλην πρόξενος Σανόπουλος μετ' ἄλλων ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἕλλην. προξενείου, τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας τῆς Κοινότητος καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς.

Τῆς θείας καὶ ἱερᾶς λειτουργίας περατωθείσης ἡ Α. Θ. Π. ἐχειροθέτησεν εἰς ἀρχιμανδρίτας τοὺς πανοσιωτάτους Σωκράτη Σταυρίδην, καθηγητὴν τῶν ἱερῶν μαθημάτων ἐν τῇ κατὰ Χάλκην ἐμπορικῇ Σχολῇ καὶ Γερμανὸν Πολίτην ἱερέα τοῦ ναοῦ τῶν Εἰσοδίων τῆς Παναγίας. Εἶτα ἡ Α. Θ. Π. διανείμασα ἐπὶ ὥραν τὸ ἱερὸν ἀντίδωρον τῷ πολυπληθεστάτῳ ἐκκλησιάσματι ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ καὶ ἀνεπαύθη ἐπὶ μικρὸν ἐν τῷ ἐπιτροπικῷ τοῦ ναοῦ μεθ' ἁπάντων τῶν ἁγίων συνοδικῶν ὡς καὶ τῶν ἐξοχωτάτων πρεσβευτῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκρίτων ὁμογενῶν. Ἐντεῦθεν ἡ Α.Θ.Π. προσκλήσει τοῦ ἀξιοτίμου τραπεζίτου Κωνσταντίνου Βλαστάρη, προέδρου τῆς Κεντρικῆς Ἐφορείας, ἐν συνοδίᾳ πάντων τῶν ἁγίων συνοδικῶν, μετέβη εἰς τὸν οἶκον τούτου καὶ ἐγευμάτισε. Μετὰ τὸ γεῦμα οἱ μὲν ἅγιοι συνοδικοὶ ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια, ἡ δὲ Α. Θ. Π. ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Σ. τοῦ μητροπολίτου Δέρκων Καλλινίκου ἐπεσκέψατο τὴν σεβαστὴν χήραν Ἑλένην Γ. Ζαρίφη καὶ εἶτα ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

— *Συνεδρία Δύο Σωμάτων.* — Τὰ δύο Σώματα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον, συγκληθέντα τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ εἰς κοινὴν συνεδρίαν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α.Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου συνεσκέψαντο ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων. Εἶτα, ληφθείσης ὑπ' ὄψει τῆς παραιτήσεως τοῦ ἐκ μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμου Η. Κιουπετζόγλου, τὰ δύο Σώματα προβάντα εἰς ἐκλογὴν ἀντικαταστάτου ἐξελέξαντο παμψηφεὶ τὸν ἀξιότιμον Νικολάκην Σγουρίδην ἐφέντην.

Ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐξελέγη μέλος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου ὁ ἀξιότιμος Κωνσταντῖνος Βλαστάρης.

— *Ἐκλογὴ Ἐπισκόπου Ροδοστόλου.* — Τῆς θέσεως βοηθοῦ ἐπισκόπου ἐν Σαράντα Ἐκκλησίαις τῆς ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως κενωθείσης ἀπὸ μηνῶν ἕνεκα τῆς προαγωγῆς τοῦ τέως τοιούτου εἰς τὴν μητρόπολιν Βελλᾶς καὶ Κονίτσης, ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Κύριλλος ᾐτήσατο παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐκλογὴν διαδόχου, προτείνας ὡς ὑποψήφιον τὸν Ἀρχιδιάκονον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀμασείας Ἄνθιμον. Ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρελθόντος Σαββάτου ἐγκρίνασα τὴν αἴτησιν ταύτην προέβη εἰς πλήρωσιν τῆς θέσεως. Τεθέντων δὲ ἑτέρων δύο ὑποψη-

φίων τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιμανδρίτου Σμαράγδου, προϊσταμένου τῆς ἐν Γαλατᾷ Ἐκκλησίας Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τοῦ ἱερομονάχου Πολυκάρπου, προϊσταμένου Τζιβαλίου, καὶ ψήφων κανονικῶν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐξελέγη βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Ροδοστόλου, ὁ Ἀρχιδιάκονος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀμασείας Ἄνθιμος.

Τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἀνακοινωθείσης τηλεγραφικῶς τῇ Α. Σ. τῷ κυριάρχῃ μητροπολίτῃ Ἀδριανουπόλεως Κυρίλλῳ, οὗτος ἐξέφρασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰς θερμὰς αὐτοῦ ἐπὶ τούτῳ εὐχαριστίας.

Καὶ τῇ μὲν παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἡ Α. Θεοφιλία προύχειρίσθη εἰς πρεσβύτερον ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Βλαχσεραΐου, ἱερουργοῦντος τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Πελαγωνείας Ἀμβροσίου, τῇ δὲ Τρίτῃ ἐγένετο αὐτῷ, παραστάντι ἐνώπιον τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, τὸ εἰθισμένον μήνυμα καὶ εἶτα ἐν τῷ ναῷ ὑπ' αὐτοῦ ἡ τελετὴ τῆς νενομισμένης εὐχαριστίας, χθὲς δὲ ἡ εἰς ἀρχιερέα χειροτονία αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἁγίου Ἀμασείας Ἀνθίμου, συνιερουργούντων τοῦ παρεπιδημοῦντος ἐν τῇ βασιλευούσῃ μητροπολίτου Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ Ἀνθίμου καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Παμφίλου Μελισσηνοῦ.

— *Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενοκαθολικῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.* — Χθὲς ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενοκαθολικῶν Παῦλος-Πέτρος ΙΑ' Μανουελιὰν ἐν συνοδίᾳ τεσσάρων ἀνωτέρων κληρικῶν καὶ δύο ἐγκρίτων λαϊκῶν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην. Τὴν Α. Μακαριότητα ὑπεδέξατο ἐν τῇ ἔξω Πύλῃ τὸ πρεσβυτέριον τοῦ Πατριαρχικοῦ νεοῦ φέρον ἐπανωκαλύμμαυχα, παρὰ τὴν κλίμακα δὲ τῶν Πατριαρχείων ἡ Α. Π. ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ἐν συνοδίᾳ καὶ ἄλλων κληρικῶν, ὃς καὶ ὡδήγησε μέχρι τῆς αἰθούσης τῶν Πατριαρχῶν, ἔνθα ὑπεδέξατο Αὐτὴν ἡ Α. Θ. Παναγιότης περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Δέρκων Καλλινίκου, Ἀμασείας Ἀνθίμου, Μαρωνείας Ἰωακεὶμ καὶ Σωζοαγαθουπόλεως Παρθενίου.

Μετ' ἀνταλλαγὴν διαφόρων φιλοφρόνων λόγων ἐγένετο μικρὰ συνδιάλεξις περὶ ἀντικειμένων ἐκκλησιαστικῆς φύσεως, διερμηνεύοντος τοῦ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν Διαγγελέων ἀρμενομαθοῦς Δημητρίου Τσολακίδου, καὶ εἶτα ἡ Α. Μακαριότης ἀποχαιρετίσασα τὴν Α.Θ. Π. καὶ τοὺς ἁγίους ἀρχιερεῖς ἀπῆλθεν ἀβροφρόνως προπεμφθεῖσα μέχρι μὲν τῆς θύρας τῆς αἰθούσης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν παραστάντων συνοδικῶν, μέχρι δὲ τῆς ἔξω Πύλης ὑπὸ τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου, προπορευομένου τοῦ πρεσβυτερίου τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ.

— *Συνθιάσκεψις συνοδικῶν.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης καλεσάμενος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτοῦ γραφείῳ τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους συνοδικοὺς συνδιεσκέψατο ἐπί τινων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

— *Ἐπισκέψεις.* — Τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ ἡ Α. Ε. ὁ παρεπιδημήσας πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας ἐν Βρυξέλλαις Στέφανος Καραθεοδωρῆς ἐφέντης ἐπισκεψάμενος τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ Β. Σκρακιώτου βέη, ἐξητήσατο ἐπὶ τῇ ἐκ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀπελεύσει αὐτοῦ τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας.

— *Πρώην Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Γαβριήλ.* — Ὁ πανιερώτατος μητροπολίτης πρώην Νικοπόλεως Γαβριὴλ τηλεγραφικῶς ἤγγειλε προχθὲς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι τῇ Τετάρτῃ ἔμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ Πρεβέζης κατευθυνόμενος εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ Λέρον, ὁπόθεν μετὰ μηνιαίαν διατριβὴν μεταβήσεται εἰς Πάτμον.

— *Μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου.* — Ληφθείσης ὑπ' ὄψει ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἀναφορᾶς τῶν κατοίκων Καλύμνου διατυπούντων παράπονα κατὰ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Λέρου καὶ Καλύμνου Ἰωάννου, ἐνεκρίθη συνοδικῶς ὅπως ἡ εἰρημένη ἀναφορὰ διαβιβασθῇ τῷ μητροπολίτῃ πρὸς ἀπολογίαν.

— *Κήρυγμα τοῦ θείου λόγου.* — Τῇ μεθαύριον Κυριακῇ, 28 λήγοντος, κηρύξουσι τὸν θεῖον λόγον :

Ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ὁ τακτικὸς ἱεροκήρυξ ἀρχιμ. Γρηγόριος Κωνσταντινίδης. Ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι, ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος. Ἐν ἁγίῳ Κωνσταντίνῳ Ὑψωμαθείων, ὁ ἱερομ. Ἄνθιμος Ὀρφανίδης. Ἐν Βαλατᾷ, ὁ ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης. Ἐν Τζιβαλίῳ, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Πολύκαρπος Θεολογίδης. Ἐν Μουχλίῳ, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμανδρίτης Ἀντώνιος. Ἐν Βλάγκᾳ, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος Ἀθανάσιος Λάσκαρις. Ἐν Ἓξ Μαρμάροις, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Μελέτιος Κοτρόζος. Ἐν Ἀναλήψει Ὑψωμαθείων, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Ἰωάννης Αὐγερινός. Ἐν Γαλατᾷ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος ἐπίσκοπος Συνάδων. Ἐν Γαλατᾷ ἁγίου Νικολάου, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Μοσχόπουλος. Ἐν Γαλατᾷ Παναγίας, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Αἰμιλιανὸς Δάγκουλας. Ἐν Γαλατᾷ Ἁγίου Ἰωάννου, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Σμάραγδος. Ἐν Σταυροδρομίῳ Παναγίας, ὁ ἱεροδ. Γ. Θέμελις· ἀγ. Τριάδος ἱερεὺς Κ. Καλλίνικος· ἁγίου Κωνσταντίνου ἀρχιμανδρίτης Γερμανὸς Πολίτης. Ἐν Ταταούλοις, ὁ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος ἐπίσκοπος Παμφίλου Μελισσηνός. Ἐν Φερίκιοϊ, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Νικηφόρος. Ἐν Διπλοκιονίῳ, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος ἀρχιμ. Φιλόθεος. Ἐν Νεοχωρίῳ Παναγίας, ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος Παναγιώτης. Ἐν Τεκὶρ-Σεραγίῳ, ὁ ἱεροδιάκονος Τριτεύων Βενιαμὶν. Ἐν Σαλματομβρουκίῳ, ὁ ἱεροδιάκονος Γρηγόριος Παπαδόπουλος. Ἐν Βαφειοχωρίῳ ὁ ἱερεὺς Ἀλέξανδρος Ζῶτος.

ΟΙ ΥΠΕΚΦΕΥΓΟΝΤΕΣ
ΤΗΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΦΟΙΤΗΣΙΝ

Ἐν τῶν μᾶλλον ἐκφαντορικῶς τὴν περὶ τὰ θρησκευτικὰ ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν ἡμῶν ἐλέγχον σήμερον καὶ ἀπὸ τῶν θερμογόνων μητρικῶν κόλπων τῆς ἁγίας ἡμῶν θρησκείας ἡμᾶς ὁλονὲν ἀπομακρύνον αἴτιον, εἶνε καὶ ἡ ὑπὸ πολλῶν ἐπινοουμένη ὑπεκφυγὴ τῆς εἰς τοὺς ἱεροὺς ναοὺς φοιτήσεως. Πάντες οἱ τῆς πατρώας εὐσεβείας στερρῶς ἐχόμενοι καὶ πάσας τὰς ἱερὰς τῆς ἁγίας ἡμῶν θρησκείας εὐλαβῶς τηροῦντες καὶ σέβοντες μετὰ μυχίας θλίψεως βλέπουσι καὶ ἀκούουσιν ὅτι πολλοὶ τῶν σήμερον καλουμένων μεμορφωμένων καὶ *γραμματισμένων* οὐ μόνον περιφρονητικῶς πως λαλοῦσι περὶ τῆς εἰς τοὺς ναοὺς τακτικῆς φοιτήσεως περιττὴν θεωροῦντες ταύτην καὶ οἱονεὶ τυπικὴν, φαρισαΐζουσαν συνήθειαν, καὶ οὐδὲν πλέον, ἀλλὰ καὶ ἄλλους διὰ ποικίλων σοφιστικῶν καὶ μωρῶν ἐπιχειρημάτων προσπαθοῦσι νὰ πείσωσιν ὅτι τὸ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φοιτᾶν εἶνε ἀπηρχαιωμένων ἀμαθείας χρόνων συνήθεια καὶ τυπικὴ τις ἐκπλήρωσις χριστιανικοῦ καθήκοντος μηδεμίαν ἔχοντος βαρύτητα ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων καὶ θειοτέρων τοῦ χριστιανοῦ καθηκόντων. Οἱ συληταὶ οὗτοι τῶν ἱερῶν παραδόσεων, μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὸ ὅτι αὐτοί, ὁλονὲν ἀποχωρίζοντες ἑαυτοὺς τοῦ θείου τῆς πίστεως πυρός, καθίστανται ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι περὶ τὰ τῆς θρησκείας, οὐδέποτε φοιτῶντες εἰς τοὺς ἱεροὺς ναούς, οὐδέποτε τὰ ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας παρηγγελμένα ἐκπληροῦντες, προσπαθοῦσι πωρωθέντες ἤδη αὐτοὶ τὴν καρδίαν, νὰ καταστήσωσι συνεταίρους τῆς πωρώσεως αὐτῶν καὶ ἄλλους κηρύττοντες καὶ δογματίζοντες ὅτι ἡ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φοίτησις δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαία οὔτε ἐπιβάλλεται ὑπ' αὐτῆς, ὅτι ὁ χριστιανὸς ὁ βουλόμενος, ἵνα προσευχηθῇ δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ ἄνευ βλάβης τινός, ὅτι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κυρίως φιλοῦσιν ἵνα φοιτῶσιν οἱ γέροντες καὶ αἱ γραῖαι καὶ ἅπας ὁ ὄχλος ὁ ἐν ἀμαθείᾳ παχυλῇ διατελῶν, ὅτι αὐτὴ ἡ ἁγία Γραφὴ ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς τοιαύτης γνώμης αὐτῶν λέγουσα «πνεῦμα ὁ Θεὸς καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν». Ὁ μέγας τῆς ἀρχαιότητος ῥήτωρ Δημοσθένης εἶπέ ποτε «ὃ βούλεται, τοῦθ' ἕκαστος οἴεται», καὶ οἱ καταφρονηταὶ δὲ τῆς εἰς τοὺς ναοὺς φοιτήσεως, τοῦτο βουλόμενοι, οἴονται τὴν φοίτησιν εἰς τοὺς ναοὺς περιττὴν προσάγοντες μάλιστα καὶ τὸ ἀνωτέρω γραφικὸν ῥητόν. Καὶ ὅμως δὲν ἀκούουσι τὸν προφητάνακτα Δαυὶδ κράζοντα «ἐν μέσῳ Ἐκκλησίας ὑμνήσω σε ἐν Ἐκκλησίαις εὐλογεῖτε τὸν Θεόν, Κύριον ἐκ πηγῶν Ἰσραήλ», «προσκυνήσατε τῷ Κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ» καὶ δὲν λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψει ἄπειρα ἄλλα χωρία τῆς ἁγίας Γραφῆς παραγγέλλοντα ἡμῖν ἵνα προσκυνῶμεν τὸν Κύριον ἐν Ἐκκλησίαις.

Παραλείπομεν δὲ νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν περιφρονητῶν εἰς τὸ γραφικὸν «πνεῦμα ὁ Θεὸς κτλ.» ἀποδιδομένη σημασία καὶ ἑρμηνεία ἥκιστα ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ προσδοκώμενα συμπεράσματα αὐτῶν.

Ὅτι ἡ τάξις τῶν χριστιανῶν τούτων ταῦτα φρονούντων καὶ δοξαζόντων περὶ τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φοιτήσεως δὲν εἶνε ὀλιγάριθμος καὶ ὅτι οὗτοι, ὧν πολλοὶ κατὰ τὰ λοιπὰ θρησκευτικὰ αὐτῶν αἰσθήματα δὲν εἶνε ἀξιόμεμπτοι, ἐξ ἐσφαλμένης ἑρμηνείας καὶ ἰδιοβούλου ἴσως κρίσεως φρονοῦσιν καὶ πράττουσιν οὕτω, τοῦτο δέον νὰ μὴ παροραθῇ καὶ ἐπιβάλλεται τὸ καθῆκον ὅπως διὰ τῶν βραχέων τούτων ἀναιρέσωμεν τὴν ἐσφαλμένην ταύτην γνώμην αὐτῶν προσάγοντες ῥητὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐντολήν, καθ' ἣν ἡ φοίτησις τοῦ χριστιανοῦ εἰς τὸν ναὸν εἶνε οὐ μόνον ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν αὐτοῦ καθηκόντων, ἀλλὰ καὶ ἐπιβεβλημένη.

Καὶ κατὰ πρῶτον ἡ τοιαύτη τῶν χριστιανῶν τάξις, ἡ τοιαῦτα περὶ τῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φοιτήσεως φρονοῦσα, ὀφείλει νὰ γινώσκῃ ὅτι οὕτω λανθάνουσα ἀποδέχεται τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐσταθίου. Ὁ αἱρετικὸς Εὐστάθιος ἐδίδασκεν ὅτι δύνανται οἱ χριστιανοὶ νὰ ἀναχωρῶσιν ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ προσεύχωνται κατ' ἰδίαν· ἀλλὰ τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀπεκήρυξε καὶ ἀνεθεμάτισε, διότι διὰ ταύτης ἐδεικνύετο περιφρόνησις πρὸς τὰς Ἐκκλησίας ἤτοι πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν πιστῶν. Ὁ ἐπὶ τούτῳ Ε'. κανὼν τῆς ἐν Γάγγρᾳ Συνόδου λέγει «*εἴ τις διδάσκοι τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ εὐκαταφρόνητον εἶναι, καὶ τὰς ἐν αὐτῷ συνάξεις, ἀνάθεμα ἔστω*».

Ῥητὴ ἄρα ἐντολὴ τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ὅπως μὴ περιφρονῶμεν τὰς κοινὰς συνάξεις τῶν πιστῶν καὶ μὴ ἀποχωριζώμεθα τῆς ὁλότητος αὐτῶν, ἀλλὰ διατελῶμεν ἀεὶ συμπροσευχόμενοι καὶ συμπροσκυνοῦντες τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ἐσφαλμένη δὲ ἡ γνώμη ὅτι δύναται ἕκαστος νὰ προσεύχηται κατ' ἰδίαν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀντὶ νὰ φοιτᾷ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ δύναται μὲν καὶ ὀφείλει πάντοτε ὁ εὐσεβὴς χριστιανὸς νὰ προσεύχηται, ἀλλ' οὐδόλως ν' ἀποχωρίζηται τῶν συμπίστων, κοινῆς προκειμένης προσευχῆς καὶ δοξολογίας πρὸς τὸν Ὕψιστον. «Μὴ ἀπέχου ἀπὸ Ἐκκλησίας» ἀναφωνεῖ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος. «Εὐφράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι, εἰς οἶκον Κυρίου πορευσώμεθα» ἀνακράζει ὁ Δαυίδ.

Μὴ ἀπεχώμεθα ἄρα καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου εὐκτηρίου οἴκου τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ προσευχόμεθα ὅπως κοινῇ δοξάσωμεν καὶ προσκυνήσωμεν τὸν Πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἂς εὐφραινώμεθα, κατὰ τὸν προφητάνακτα, πορευόμενοι εἰς τὸν ἅγιον οἶκον τοῦ Κυρίου, διότι οὕτω θέλομεν παρέχει ἀδιαλείπτως σημεῖα τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν αἰσθημάτων καὶ φρονημάτων καὶ τεκμήρια τῆς πίστεως ἡμῶν, καθ' ἃ ὁ αὐτὸς χρυσορρήμων Πατὴρ λέγει «εὐσεβείας σημεῖον τὸ *συνεχῆ μνήμην*

ποιεῖσθαι τῶν θειοτέρων τόπων καὶ ταῖς πυκναῖς ἐντεύξεσιν ἐξιλεοῦσθαι τὸν Θεόν». θειότερον δὲ τόπον τῆς Ἐκκλησίας ὅπως παράσχωμεν σημεῖα τῆς εὐσεβείας ἡμῶν οὔτε ἔχομεν, οὔτε δυνάμεθα νὰ δημιουργήσωμεν ἕκαστος κατ' ἰδίαν ἀρέσκειαν καὶ βούλησιν, ὡς ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ κύκλῳ δὲν δύναται νὰ ὁρίσωμεν πολλὰ κέντρα, εἰ μὴ ἓν καὶ μόνον.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Η ΠΤΩΧΕΙΑ

Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.
(Ματθ. ΚΕ' 40).

Εἶνε ἀληθὲς ἆρά γε ὅτι ὁ θεῖος Λυτρωτὴς εἶνε ἐν τῷ πτωχῷ καὶ ὅτι ὁ πτωχὸς ἔχει τὸ προνόμιον ὄχι μόνον ὁ ἀντιπρόσωπος καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ νὰ εἶνε, ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς αὐτὸς οὗτος; Πρὸς τὸν ἐρωτῶντά με περὶ τούτου ἤθελον ἀποκριθῆ: Εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπάρχει οὐσιωδῶς ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ; Πιστεύεις εἰς τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ παρουσίαν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ποῖον εἶνε τῆς πίστεώς σου ταύτης τὸ θεμέλιον; Ὁ λόγος του· διότι εἶπε: Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τοῦτό ἐστι τὸ αἷμά μου. Ἀλλ' ὁ λόγος του εἶνε καὶ ὁ ἐγγυώμενος τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἐν τῷ πτωχῷ παρουσίαν, διότι, τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, λέγει πρὸς τοὺς καταδεδικασμένους: *Ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.* Καὶ πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς λέγει: *Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.* Οὕτως ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ πτωχοῦ, καὶ ἐν τῷ τῆς εὐχαριστίας, ἔχομεν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν καὶ τὴν αὐτὴν αὐθεντίαν. Εἰς ἀμφότερα ὀφείλομεν ἄρα τὴν αὐτὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν αὐτὴν πίστιν, παραδεχόμενοι ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ πτωχοῦ εἶνε τὰ δικαιώματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ διατί ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς μεταβιβάζει εἰς τὸν πτωχὸν τὰ ἴδια ἑαυτοῦ δικαιώματα; Εἰς ἀπάντησιν ἀνάγκη νὰ ἀναδράμωμεν εἰς τὴν ἀρχικὴν ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας διάταξιν τῆς κοινωνίας. Κατὰ ταύτην δὲ τὸ ἀνθρώπινον γένος νοεῖται ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ ὡς ἀπέραντος οἰκογένεια ἐκ μελῶν ἐξ ἴσου τιμωμένων καὶ ἀγαπωμένων ὑπὸ τοῦ κοινοῦ Πατρός, ἀλλ' ἑκάστου τῶν ὁποίων ἡ ἠθικὴ ἐλευθερία, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ἄνισον ἱκανοτήτων, ἀναγκῶν καὶ παθῶν ἔτι, ὤφειλεν ἀναγκαίως νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἄνισον τῶν κοινωνικῶν τάξεων ἐν τῷ πλούτῳ καὶ τῇ πτωχείᾳ. Δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ κρίνωμεν τὴν σοφίαν καὶ τὸ δίκαιον τῆς θείας ταύτης διατάξεως· λέγομεν μόνον ὅτι πᾶσα δυσκολία αἴρεται, ἐὰν ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ὄψιν θεωρηθῇ ἡ διάταξις καὶ ὄχι ὡς ὑπὸ τῆς ἀπιστίας θεωρεῖται μονομερῶς καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸν παρόντα μόνον βίον, βίον πρόσκαιρον καὶ βίον δοκιμασίας· ἀλλ' ἐν τῇ καθολικότητι τοῦ ὅλου, ἤτοι ἐν σχέσει πρὸς τὴν αἰώνιον ζωήν, ἥτις εἶνε ἡ μόνη ζωὴ τῆς διηνεκοῦς τελειότητος καὶ εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν πάσῃ περιπτώσει βέβαιον εἶνε ὅτι καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ ὁ Θεός, ἐπιτρέψας τὸ ἄνισον τῶν κοινωνικῶν τάξεων, δὲν ἀφῆκεν ἀβοήθητον τὴν πτωχείαν, καὶ ὅτι ἡ μεριμνῶσα περὶ τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ Πρόνοια δὲν ἐγκατέλιπε τὸ λογικὸν πλάσμα της, ἀλλ' ὡς θεμελιώδη τῆς κοινωνίας ὅρον ἔθηκε τὴν ἐλεημοσύνην, ἵνα ἡ ἀφθονία τῶν εὐπορούντων ἀνακουφίζῃ τὴν ἀπορίαν τῶν πτωχῶν. Τοῦ ὅρου τούτου καταργουμένου, ἡ κοινωνία ἀποβαίνει ἀνερμήνευτος τῆς θείας τελειότητος ἀντίφασις. Πρὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ πανταχοῦ παρεγνωρίσθη ὁ ὅρος οὗτος. Ὅμοιος πρὸς τὸν ἄπιστον οἰκονόμον, τὸν ἐνθαρρυνόμενον ἐν τῇ ἁρπαγῇ ὑπὸ τῆς ἀπουσίας τοῦ κυρίου, ὁ πλούσιος ἰδιοποιεῖτο τὰ ἀγαθά, τῶν ὁποίων τὴν διαχείρησιν μόνον εἶχε λάβει. Ὁ πλούσιος ἦτο ἀπαθὴς πρὸς τοῦ πτωχοῦ τὴν ἀπορίαν. Ὁ δὲ πτωχός, ἀβοήθητος ἐν τῇ πενίᾳ του, καθίστατο βλάσφημος. Ἀμφότεροι δέ, ὅ τε πτωχὸς καὶ ὁ πλούσιος, ἡμάρτανον κατὰ τῆς θείας Προνοίας, οὗτος μὲν διὰ τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας του, ἐκεῖνος δὲ διὰ τῆς ἀσεβείας του. Ἡ θεία τῆς κοινωνικῆς τάξεως οἰκονομία εἶχε διαταραχθῆ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν ἵνα τὴν ἀποκαταστήσῃ· ἀλλὰ πῶς; Ἀνέτρεψεν ἆρά γε τὴν ἀρχικὴν κατὰ φύσιν τάξιν, καθ' ἣν ὁ πτωχὸς ὑποτάσσεται εἰς τὸν πλούσιον, ἐξαρτωμένης τῆς ὑπάρξεως ἐκείνου ἐκ τῆς ἀγάπης τούτου; Ὄχι· ὁ Θεὸς δὲν ἐνεργεῖ ὡς ἄνθρωπος, ὅστις ἀνορθοῖ κατακρημνίζων καὶ μεταρρυθμίζει ἐπὶ τῶν ἐρειπίων. Ἴδιον εἶνε τοῦ Θεοῦ νὰ ζωογονῇ καὶ ἀνυψοῖ τὰ πεπτωκότα καὶ νενεκρωμένα ἔν τε τῷ φυσικῷ καὶ τῷ ἠθικῷ κόσμῳ.

«Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε» εἶπε, καὶ ὁ λόγος του ἐπραγματοποίησεν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν ὅ,τι οὐδ' οἱ σοφοὶ διὰ τῶν βιβλίων των, οὐδὲ τῶν νόμων των οἱ νομοθέται δύνανται ποτε νὰ πραγματοποιήσωσιν. Ἐλάλησε μόνον καὶ ἡ ἀνθρωποτης ἔκλινε τὸ γόνυ ἐνώπιον τῆς ὑπερτάτης ἐπιβολῆς τῆς πτωχείας καὶ τοῦ δυστυχήματος, καὶ ἡ ἀγάπη ἐγένετο πάραυτα τοῦ κόσμου ἡ κυρίαρχος καὶ ἡ βασίλισσα τῶν καρδιῶν. *Ἴδετε πῶς ἀγαπῶσιν ἀλλήλους* ἔλεγον οἱ ἐθνικοὶ θαυμάζοντες τῶν πρώτων χριστιανῶν τὴν περὶ τῶν πτωχῶν μέριμναν. Ἰουλιανὸς ὁ ἀποστάτης προέτρεπε τοὺς ἱερεῖς τῶν εἰδώλων νὰ μιμῶνται τῶν χριστιανῶν τὴν ἀγάπην, οἵτινες καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐθνικοὺς καὶ διώκτας των ἠλέουν ἀνακουφίζοντες τὴν πτωχείαν των.

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῷ πτωχῷ! Ἡ ἰδέα αὕτη,

ἐμπεσιέχει πάσας τὰς διαθέσεις, αἵτινες δέον νὰ ἐμπνέωσι τὴν χριστιανικὴν ἐλεημοσύνην. Ἐλεῶμεν, ἀλλ' ὄχι ἐξ οἴκτου μόνον. Καὶ οἱ εἰδωλολάτραι ἐλεοῦσιν οὕτω. Ἐλεῶμεν, ἀλλ' ὄχι ἐξ ὑποταγῆς εἰς τὴν αὐστηρότητα τῆς ἐντολῆς. Καὶ οἱ δοῦλοι ἐλεοῦσιν οὕτω. Ἐλεῶμεν, ἀλλ' ὄχι ἵνα δοξασθῶμεν καὶ ἐπαινεθῶμεν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Καὶ οἱ δοξομανεῖς καὶ οἱ ὑποκριταὶ ἐλεοῦσιν οὕτω. Ἐλεῶμεν χριστιανικῶς, ἤτοι μετὰ πίστεως εἰς τὸν Θεόν, ὅστις παρίσταται ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πτωχοῦ δεχόμενος τὴν ἐλεημοσύνην ἡμῶν ὡς ἔνδειξιν τῆς πρὸς Αὐτὸν εὐγνωμοσύνης ἡμῶν διὰ τὰ ἀγαθά, ἅτινα παρ' Αὐτοῦ λαβόντες ἔχομεν.

Ὢ θριαμβος τῆς ἀγάπης! Ἡ κακοβουλία τῶν ἀνθρώπων δὲν θέλει νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τιμᾷ δ' ὅμως καὶ γεραίρει ἐν Αὐτῷ τὸν εὐεργέτην τῆς ἀνθρωποτητος, ὅστις οὐδεμίαν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπεζήτησε δόξαν παρὰ τὴν δόξαν τῆς ἀγάπης, δι' ἧς ἐγένετο ὁ θεῖος εὐεργέτης τῆς ἀνθρωποτητος. Ἔκτοτε δὲ ἡ ἀγάπη ἀποτυποῖ ἐν τῷ εὐεργετοῦντι τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἰησοῦ Χοιστοῦ. Καὶ ἐν τούτῳ κεῖται τὸ κάλλος τῆς χριστιανικῆς πίστεως! Ἵνα ἀποδώσῃ τοῖς πτωχοῖς ὅ,τι ἐξ αὐτῶν ἀφαιρεῖ ἡ κοινωνικὴ αὐτῶν θέσις, θέλει ἐν αὐτοῖς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἵνα δὲ προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῷ προνομίῳ τούτῳ ἐπάρσεως, διδάσκει καὶ τοὺς πλουσίους ὅτι δύνανται καὶ οὗτοι, ἐὰν θέλωσι, νὰ ἔχωσι τὸν Χριστὸν ἐν ἑαυτοῖς ἀγαπῶντες καὶ εὐεργετοῦντες, ὡς αὐτὸς ἠγάπησε καὶ εὐηργέτησεν, ὅτε ἐπὶ τῆς γῆς ὤρθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη. Διὰ τῆς θείας ταύτης οἰκονομίας αἱ διαστάσεις αἴρονται καὶ σὶ διαιρέσεις ἐκλείπουσι. Ζῶν ταυτοχρόνως ἔν τε τῷ πτωχῷ καὶ τῷ πλουσίῳ, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καθιεροῖ ἐξ ἴσου ἀμφοτέρους καὶ ἀμφοτέρους διὰ κοινῆς συνάπτει θρησκείας, θεοποιούσης ἐν ἐκείναις μὲν τὴν δυστυχίαν, ἐν τούτοις δὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀγαθοεργίαν. Πλούσιοι, πόσον ἔκτοτε ἡ ἀγαθοεργία θὰ σᾶς εἶνε εὔκολος! Πτωχοί, πόσον ἡ πτωχεία θὰ σᾶς εἶνε ἔνδοξος! Πλούσιοι, μετὰ πόσου ἐνθουσιασμοῦ καὶ σεβασμοῦ θὰ ἐλεῆτε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν πάσχοντα καὶ τὸ ἔλεος ἐξαιτούμενον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πτωχοῦ! Πτωχοί, μετὰ πόσης εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγάπης πόσης θὰ δέχησθε τὸ ἔλεος παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐλεοῦντος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πλουσίου! Παύουσι πλέον αἱ σκληρότητες καὶ αἱ μέμψεις, ὁ ἐγωϊσμὸς καὶ ἡ ἀχαριστία. Καὶ ὑμεῖς, ἄνθρωποι τοῦ αἰῶνος, οἰκονομολόγοι, φιλάνθρωποι, συγκρίνατε τὰς θεωρίας ὑμῶν πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην. Θὰ ἠδύνασθε νὰ ἀνεγείρητε ἅμα τὸν πλούσιον καὶ τὸν πτωχόν; Θὰ ἠδύνασθε νὰ θεοποιήσητε αἰφνης καὶ ὁμοῦ τὴν ἀγαθοεργίαν καὶ τῆς πενίας τὴν ἀθλιότητα, τὰ δυστυχήματα καὶ τὴν φιλανθρωπίαν; Ἄφετε τοὺς ὑπολογισμούς σας· εὐλογήσατε δέ, λατρεύσατε τῆς ἀνθρωποτητος τὸν Κύριον καὶ Διδάσκαλον καὶ ἄφετε νὰ βασιλεύσῃ ἐπ' αὐτῆς ἀκώλυτος ἡ θρησκεία αὕτη τὴν ὁποίαν δυνατὸν νὰ παραγνωρίζητε καὶ διώκητε ἔτι, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν οὐδέποτε θὰ ἀντικαταστήσητε.

Π. Κ. ΓΚΟΡΟΓΙΑΝΗΣ

Η ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΙΑ
ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΟΘΩΜΑΝΟΙΣ

Εἶναι λίαν εὐχάριστον φαινόμενον ὅτι ἡ μουσικολογία, ἡ εὐγενὴς αὕτη ἐνασχόλησις τοῦ καλλιτεχνικοῦ πνεύματος, ἤρξατο διαδιδομένη καὶ παρὰ τοῖς συμπολίταις ἡμῶν ὀθωμανοῖς. Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἄξιον σημειώσεως, διότι προϋποθέτει ὕπαρξιν ἀληθοῦς καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος παρὰ τοῖς ἐνασχολουμένοις εἰς τοιαῦτα θέματα. Ἡ ὕπαρξις ἀληθοῦς μουσικοῦ αἰσθήματος εἶναι βεβαίως ἀξία προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως διὰ τοὺς σπουδάσαντας τὴν ἐν τῷ πολιτισμῷ πορείαν τῶν τε ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν, ἀλλ' αἱ ἀληθεῖς μουσικολογικαὶ μελέται εἶναι ὑπέρτεραι παντὸς ἐπαίνου, καθ' ὅσον ὑπεμφαίνουσιν αὐτὴν τὴν μουσικὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους, εἰς ὃ ἀνήκουσιν οἱ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολούμενοι. Ἡ μουσικολογία οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ τὴν ἱστορικὴν καὶ πραγματικὴν γνῶσιν καὶ ἔκθεσιν τῆς μουσικῆς ἔθνους τινὸς καὶ τοῦ ἰδιάζοντος αὐτῆς χαρακτῆρος. Ὡς τοιαύτη δὲ ἡ μουσικολογία καθίσταται καὶ μία ἀναγκαιοτάτη ἐπιστήμη διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν δρᾶσιν ἔθνους τινός. Ἐν τῇ Δύσει ἡ μουσικολογία ἐκτιμᾶται τὰ μέγιστα, διότι ποδηγετεῖ καὶ ρυθμίζει ἑκάστοτε τὰς καλλιτεχνικὰς ἐμπνεύσεις τῶν μουσικῶν κατὰ τὰς ἀξιώσεις καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῶν πνεύματος. Ἡ μουσικὴ γνωστὸν τυγχάνει, ὅτι εἶναι μία ἐπὶ μέρους εἰκὼν τοῦ ἐθνικοῦ βίου. Ἀκμάζει διανοητικῶς ἔθνος τι; συνακμάζει καὶ ἡ μουσικὴ μετ' αὐτοῦ· παρακμάζει τοῦτο; παρακολουθεῖ καὶ ἡ μουσικὴ τὴν πορείαν τοῦ ἔθνους· καθὸ λοιπὸν ἀδιάσπαστος ἡ μουσικὴ τῆς ἑκάστοτε τύχης τοῦ ἔθνους κέκτηται ὡς τοιαύτη μεγάλην σημασίαν καὶ σπουδαιότητα ἐν τῇ πνευματικῇ τῶν λαῶν ἐξελίξει.

Κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἡ ἵδρυσις ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ Συλλόγου, ἡ προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Ε' γενομένη, δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔργον σπουδαιότατον ἀπό τε ἐθνικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀπόψεως, καθόσον παρέχει τροφὴν εἰς τὴν μουσικολογίαν, ἐξ ἧς καὶ μόνης ἐξαρτᾶται ἡ λύσις τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκκρεμοῦς μουσικοῦ ζητήματος καὶ ἡ ἐν τῷ μέλλοντι δρᾶσις αὐτοῦ. Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου τούτου εἶναι βεβαίως ἀκόμη πενιχραί, καθὸ ἔχουσαι μόνον ἑνὸς ἔτους βίον· καὶ ὅμως αἱ πενιχραὶ αὗται μουσικολογικαὶ ἀπαρχαὶ προύκάλεσαν τὴν προσοχὴν οὐ μόνον τῶν ἡμετέρων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν μουσι-

κολόγων ὀθωμανῶν συμπολιτῶν μας. Ἐν τῇ «Ἰκδάμ» τῆς παρελθούσης παρασκευῆς ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Ἡ μουσικὴ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῶν Ἑλλήνων» δημοσιεύεται μελέτη οὐχὶ ἀξιοκαταφρόνητος. Γλαφυρὰν τῆς μελέτης ταύτης μετάφρασιν ἐδημοσίευσε ἐν δυσὶ φύλλοις τῆς «Νέας Ἐφημερίδος» ὁ τῆς τουρκικῆς καθηγητὴς καὶ ἡμέτερος φίλος κ. Ἀπόστολος Φωτιάδης. Τῆς περισπουδάστου μουσικῆς διατριβῆς συντάκτης ἀναφέρεται ὁ μουσόφιλος συμπολίτης ἡμῶν ὀθωμανὸς καὶ μουσικολόγος Ρεοὺφ Γεκτὰ βέης. Ὁ εὐγενὴς οὗτος βέης εἰς τὰς μελέτας αὐτοῦ ὡρμήθη ἐκ τῶν πενιχρῶν, ὡς εἴπομεν, ἐργασιῶν τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύοντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου. Ἡ πρόθεσις δὲ αὐτοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι καθαρῶς ἐπιστημονική. «Ἡ ἔκτακτος ἀγάπη, ἣν τρέφομεν πρὸς τὴν ὑψηλὴν μουσικὴν ἐπιστήμην, παρώθησεν ἡμᾶς, λέγει ὁ μουσοτραφὴς βέης, εἰς τὸ νὰ γράψωμεν τὰς γραμμὰς ταύτας. Ἐπειδὴ δὲ εἰλικρινῶς ἐπιθυμοῦμεν τὴν διάσωσιν τῆς ἀρχικῆς χάριτος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὑπὲρ ἧς εἰργάσθησαν παντὸς ἐπαίνου ἄξια πρόσωπα, οἷα ὁ περιώνυμος μουσικοδιδάσκαλος Ζαχαρίας καὶ (ὁ Ζαχαρίας οὗτος ἦτο χαρετὲς μελῳδὸς καὶ γνώστης τῆς καθ' ἡμᾶς μουσικῆς μελοποιήσας καὶ πολλὰ ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα πρὸς ἐπίτευξιν τῶν μέσων τῆς διαρρυθμίσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῆς), ἐλπίζομεν ὅτι θέλει ἐκτιμηθῇ ἡ εἰλικρινὴς ἡμῶν αὕτη πρόθεσις.

Ἐκ τῶν γραφομένων καταφαίνεται ὅτι ὁ εὐγενὴς βέης εἶναι κάτοχος τῶν λεπτοτέρων σημείων τῆς μουσικῆς τέχνης. Ἅπτεται καὶ αὐτῶν θεωριῶν τοῦ Πυθαγόρου, οὗ τὴν σοφίαν ἀποθαυμάζει. Τὰς ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δὲ μουσικῆς παρατηρήσεις του ἀρύεται ἐκ τοῦ σχετικοῦ συγγράμματος τοῦ Γάλλου καθηγητοῦ κ. Decoudray, ὅστις, ὡς γνωστόν, ἀπεστάλη τῷ 1875 ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἵνα ἐπιτοπίως σπουδάσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ δημώδη ἑλληνικὴν μουσικήν.

Ἡ περιέργεια παρώθησε τὸν μουσοτραφῆ βέην νὰ μελετήσῃ καὶ τοὺς 8 ἤχους τῆς ἐκκλησιαστικῆς. Αἱ περὶ αὐτὸν δὲ ἐντυπώσεις αὐτοῦ εἶναι ὅτι «ἡ ὀθωμανικὴ μουσικὴ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀπέρρευσαν ἐκ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς βάσεως, ὅτι στηρίζονται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θεωρίας καὶ ὅτι ἡ φαινομενικὴ διαφορὰ συνίσταται εἰς τὴν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς πορείας αὐτῶν». Πρὸς πίστωσιν δὲ τῶν λεγομένων ὁ λόγιος βέης ἀναλύει τινὰς τῶν μελῳδιῶν τοῦ δευτέρου Ἤχου καὶ τοῦ πλαγίου αὐτοῦ καὶ εὑρίσκει αὐτὰς αὐτόχρημα ὁμοίας πρὸς τοὺς τουρκικοὺς ἤχους «Οὐσάκ» (ἢ Χαβζῆ) καὶ «Χιτζὰζ μπεστέ». Τὸ συμπέρασμα δὲ τῶν παρατηρήσεων τούτων τοῦ εὐγενοῦς ὀθωμανοῦ συμπολίτου ἡμῶν εἶναι, ὅτι αἱ μελῳδίαι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἐμελοποιήθησαν διά τινος τῶν ἤχων τῆς ὀθωμανικῆς μουσικῆς.

Ἂς ἐπιτραπῇ ὅμως καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ παρατηρήσωμεν εἰς τὸν εὐγενῆ καὶ μουσοτραφῆ βέην, ὅτι τὸ συμπέρασμα τοῦτο χρῄζει μακροτέρας μελέτας, καθόσον εὑρίσκεται ἐν διαφωνίᾳ πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Οἱ ἦχοι τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἀκριβῶς ἐξεταζόμενοι εὑρίσκονται ὅμοιοι ὄχι μόνον πρὸς τὴν βυζαντινὴν μουσικήν, ἐξ ἧς ἀμέσως ἀπορρέει, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν. Τὸ τοιοῦτον δὲ εἶναι ἀδιαφιλονείκητον. Καὶ αὐτὸς ὁ κύριος Dacoudray τοιαύτην γνώμην ἔχει. Εὑρέθη καὶ μία ἀντίθετος γνώμη διατυπωθεῖσα ἐν ἐπισήμῳ συνεδρίᾳ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ πρωτοψάλτου κ. Νηλέως Καμαράδου, ἀλλ' ἡ γνώμη αὕτη διαφιλονεικεῖται δι' ἱστορικῶν μαρτυρίων. Αἱ ἐν τῇ «Ἰκδάμ» γενόμεναι ἀναλύσεις δὲν συνοδεύονται δυστυχῶς καὶ διὰ μουσικῶν σημείων, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ ἐκτιμήσωμεν τὰς παρατηρουμένας ταύτας τῶν ὀθωμανικῶν καὶ ἑλληνικῶν μελῳδιῶν ὁμοιότητας. Ἀλλ' ἂν ὁ μουσικολόγος βέης τὰς ὁμοιότητας ταύτας ἐξάγῃ ἐκ τῆς ταὐτότητος τῶν κλιμάκων, νομίζομεν, ὅτι τὸ πρᾶγμα χρῄζει συζητήσεως, καθόσον μία καὶ ἡ αὐτὴ κλίμαξ παράγει διαφόρους μελῳδίας παρὰ διαφόροις ἔθνεσιν. Ἓν παράδειγμα θέλει διασαφηνίσει τὴν παρατήρησιν ἡμῶν ταύτην. Ὅλα τὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη ἔχουσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μουσικὴν θεωρίαν, τὴν αὐτὴν μείζονα καὶ ἐλάσσονα διατονικὴν κλίμακα καὶ τὴν αὐτὴν μουσικὴν γραφήν· καὶ ὅμως μεταξὺ τῶν μουσικῶν τῶν ἐθνῶν τούτων ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορά. Ἄλλην μουσικὴν ἔχουσιν οἱ Γερμανοί, ἄλλην οἱ Γάλλοι, ἄλλην οἱ Ἰταλοὶ κτλ. Ἂν λοιπὸν ἡ παρατηρουμένη ὁμοιότης μεταξὺ τῶν ὀθωμανικῶν καὶ ἑλληνικῶν ἤχων προκύπτῃ ἐκ τῆς ταὐτότητος τῆς κλίμακος μόνον, τότε τὸ πρᾶγμα χρῄζει ἀκριβεστέρας μελέτης καὶ ἐξετάσεως. Ἀλλ' ἂν ἡ ὁμοιότης παρατηρῆται καὶ ἐν ταῖς μελῳδίαις, τότε τὸ πρᾶγμα λαμβάνει σπουδαίαν σημασίαν καὶ ἡ ἱστορία τῆς μουσικῆς εἶναι ἡ μόνη ἁρμοδία πρὸς διευκρίνησιν τοῦ ζητήματος. Ἐκ τῆς ὁμοιότητος ταύτης προκύπτουσι τότε τρία ζητήματα· ἢ ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐδανείσθη ἐκ τῆς ὀθωμανικῆς τοὺς 8 ἤχους καὶ τὰς μελῳδίας της, ἢ τἀνάπαλιν, ὅτι ἡ ὀθωμανικὴ ἐδανείσθη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, ἢ καὶ ὅτι ἀμφότεραι ἀνεπτύχθησαν μὲν μονομερῶς, ἀλλὰ τυχαίως ὅπως συμφωνοῦσιν. Ἡ πρώτη περίπτωσις δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ συμβῇ, διότι ἡ φύσις τῆς ἑλληνικῆς ἀπῄτει ἀνεξάρτητον γένεσιν καὶ ἀνάπτυξιν. Δὲν εἶναι δὲ δυνατὸν κἂν νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἠδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ βιαίας τινὸς ἐπιβολῆς, καθ' ὅσον ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν Ὀσμανιδῶν ἡ ἁγία ἡμῶν θρησκεία διέμεινεν ἀλώβητος καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδόξων ἡμερῶν τοῦ νῦν τρισεβάστου ἡμῶν Ἀνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν τοῦ Β' ἡ αὐτὴ ἐπιδεικνύεται πατρικὴ μέριμνα. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Ὀσμανιδῶν

καθίσαντες μονάρχαι τὴν ἱερὰν ἡμῶν θρησκείαν περιέβαλον καὶ δι' ἰδιαιτέρων προνομίων. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ δὲ ἡμῶν μουσική, καθὸ ἀποτελοῦσα ἀδιάσπαστον μέρος τῆς θρησκείας ἡμῶν, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποτελέσῃ ἐξαίρεσιν· τούναντίον δὲ μάλιστα καὶ αὐτὴ περιεβλήθη διὰ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν προνομίων. Καὶ σήμερον ἀκόμη τρανὰς ἔχομεν ἐπιδείξεις τῆς τοιαύτης γενναιότητος. Ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος, ὁ τῇ πατρικῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἱδρυθείς, περιεβλήθη ἤδη καὶ διὰ τῶν ἐνθαρρύνσεων τῆς ὑψηλῆς αὐτοκρατορικῆς ἀδείας. Ἀδυνάτου λοιπὸν οὔσης τῆς ἐπαληθεύσεως τῆς πρώτης περιπτώσεως, ἀνάγκη ἄλλης εὐρυτέρας μελέτης πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ πράγματος. Θὰ ὠφείλομεν λοιπὸν χάριτας εἰς τὸν εὐγενῆ καὶ μουσοτραφῆ Ρεοὺφ Γεκτὰ βέην ἂν εὑηρεστεῖτο ἐν τῇ εὐρυμαθείᾳ αὐτοῦ νὰ ἐξετάσῃ τὸ λεπτὸν τοῦτο σημεῖον εὐρύτερον. Ἐπεθυμοῦμεν νὰ μάθωμεν παρ' αὐτοῦ τοὺς ἱστορικοὺς λόγους, οἵτινες μαρτυροῦσιν, ὅτι πράγματι αἱ μελῳδίαι τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας ἐμελοποιήθησαν διά τινων τῶν ἤχων τῆς ὀθωμανικῆς μουσικῆς. Τὴν παράκλησιν ἡμῶν ταύτην ἐπιτείνομεν ἔτι μᾶλλον, καθόσον δὲν εἴδομεν δημοσιευομένην ἱστορίαν τινὰ τῆς ὀθωμανικῆς μουσικῆς, εἴτε ἐν ξένῃ, εἴτε ἐν ἑλληνικῇ γλώσσῃ, ἐξ ἧς νὰ μάθωμεν τὰς τεχνικὰς αὐτῆς βάσεις καὶ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς γένεσιν. Ἡμεῖς οἱ Ἀνατολῖται δυστυχῶς ἐν παντελεῖ ἀγνοίᾳ διατελοῦμεν τῶν καθ' ἡμᾶς πραγμάτων. Τὸ ρεῦμα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ ψευδοπολιτισμοῦ συμπαρέσυρεν ἡμᾶς, μεθ' ἡμῶν δὲ καὶ ἡ μουσικὴ τῶν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ φιλομούσου ἡμῶν Ἄνακτος διαβιούντων λαῶν κινδυνεύει νὰ περιέλθῃ εἰς παντελῆ λήθην καὶ ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τῶν χυδαίων ᾀσμάτων τῶν ἐλαρρῶν κωμειδυλλίων καὶ τῶν ἄλλων ἀσέμνων μουσικῶν προϊόντων τῆς Δύσεως. Πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ καταναοήσωμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ἔχομεν μουσικὴν πηγὴν ἀνεξάντλητον καὶ νὰ φιλοτιμηθῶμεν νὰ ἐκμεταλλευθῶμεν αὐτὴν ἀναλόγως τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἀναγκῶν. Ἂς ἐγερθῶμεν λοιπὸν τοῦ ληθάργου καὶ ἂς ἐργασθῶμεν συστηματικῶς καὶ πρὸς μουσικὴν παραγωγήν. Πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαραίτητον εἶναι ἵνα ἅπαντες οἱ ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ σύνοικοι λαοὶ διευκρινήσωσι τεχνικῶς τὴν μουσικὴν αὐτῶν καὶ εἶτα δίδοντες ἀλλήλοις χεῖρα βοηθείας νὰ παραγάγωσι πρωτότυπόν τι μουσικὸν εἶδος. Ἡ ἐργασία δὲ αὕτη πλὴν τῆς τεχνικῆς σημασίας καὶ ταύτην τὴν σπουδαιότητα θὰ ἔχῃ, ὅτι τοὺς διαφόρους ἐν τῇ Αὐτοκρατορίᾳ διαβιοῦντας λαοὺς θὰ συσφίγξῃ στενότερον καὶ ἀδελφικωτέρας θὰ καταστήσῃ τὰς σχέσεις αὐτῶν. Ἡ μουσικὴ δὲ πρὸς τοῦτο εἶναι ἡ μόνη ἀδελφοποιὸς τέχνη.

Γ. Α. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΕΡΑΜΕΩΣ

1. Ὁ Πατριάρχης Φώτιος ὡς πατὴρ ἅγιος τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. 1899.

(Ἐν τῷ Byzantinische Zeitschrift, τόμ. VIII 4, σελ. 640—671).

2. Ἡ ψευδωνυμία καὶ ἡ νοθεία τοῦ ᾠδομένου ἐπ' ὀνόματι Νικήτα τοῦ Παφλαγόνος βίου τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου. 1899.

(Ἐν τῇ «Νέᾳ Ἡμέρᾳ» τῆς Τεργέστης καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει ἐκ σελ. 51).

Ἀπὸ ἐτῶν ἐν Πετρουπόλει πρὸς ἔκδοσιν κυρίως τῆς λαμπρᾶς Ἱεροσολυμιτικῆς αὐτοῦ Βιβλιοθήκης παρεπιδημῶν ὁ πολυμαθέστατος καὶ ἀκαταπόνητος ὁμογενὴς βυζαντινολόγος κ. Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος Κεραμεύς, καθηγητὴς νῦν τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Πετρουπόλεως, σπουδαιοτάτας ἄλλας ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, πρὸς τῇ βραβευθείσῃ Ἱεροσολυμιτικῇ Βιβλιοθήκῃ, ἐξέδωκε καὶ ἐκδίδωσι πραγματείας, αἵτινες ἐγκαίρως καὶ προσηκόντως γινωσκόμεναι καὶ ἐκτιμώμεναι ὑπὸ τῶν ξένων λογίων οὐδόλως βεβαίως προσῆκον εἶνε νὰ παραμένωσι σχεδὸν ἄγνωστοι παρ' ἡμῖν. Τούτου ἕνεκα ὄχι τόσον τὸν ὀφειλόμενον ἄλλως δίκαιον ἔπαινον εἰς τὸν τιμῶντα τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ὁμογενῆ λόγιον καὶ συγγραφέα νὰ ἀποδώσωμεν δημοσίᾳ διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» σκοποῦντες, ὅσον νὰ κρατῶμεν ἐνήμερον τὸ καθ' ἡμᾶς λόγιον δημόσιον περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν ἡμετέρων λογίων θέλοντες, ἄσμενοι ἐξαγγέλλομεν τὴν εἰς φῶς ἔκδοσιν τῶν ἀνωτέρω πραγματειῶν, διά τε τὸ θέμα καὶ τὴν σοβαρὰν διαπραγμάτευσιν αὐτοῦ ἀδιαφιλονεικήτως σπουδαιοτάτων καὶ πάσης προσοχῆς καὶ μελέτης ἀξίων. Εἶνε γνωστὸν καὶ πάγκοινον τὸ ὄνομα καὶ ἡ σημασία τοῦ περικλεοῦς πατριάρχου Φωτίου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς καθ' ἡμᾶς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· ἀλλὰ γνωστὸν ἐπίσης εἶνε καὶ τὸ ὅτι δεινὸς παλαιόθεν περὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διεξήχθη μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν λατίνων ἀγών, τῶν τελευταίων μετ' ἀκατασχέτου ὁρμῆς ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ κατασυκοφαντησάντων καὶ κατασυκοφαντούντων τὸν διάσημον πατριάρχην, διὰ μόνον τὸν λόγον κυρίως, ὅτι διὰ τῶν ἀκαταμαχήτων ὅπλων τῆς μεγάλης κατὰ Χριστὸν τε καὶ ἔξωθεν σοφίας καὶ τοῦ σθένους αὐτοῦ κατώρθωσε νὰ περιφρουρήσῃ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς δογμάτων καὶ θεωριῶν καινῶν. Καίτοι δὲ οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι τὰ ἐξαφθέντα τότε διὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου ἐν τῷ κλήρῳ πάθη καὶ ὁ πόθος ἀκολούθως τῆς χάριν πολιτικῶν κυρίως λόγων ἐπιδιωχθείσης πολλάκις ἑνώσεως τῶν Ἐκκλη-

σεων παρέσυρε καί τινας τῶν ἀνατολικῶν εἰς παράστασιν τοῦ προσώπου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ Φωτίου ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν οὐχὶ τοσοῦτον συμπαθῆ, οὐχ ἧττον ὅμως φαίνεται ὅτι ἐκ τῶν ἀντιφωτιανῶν τούτων μαρτυριῶν, εἰς ἃς ἐνασμενίζουσι νὰ ἀναφέρωνται οἱ καθολικοί, ἱκανὸν μέρος ὀφείλεται εἰς νοθείας καὶ πλαστογραφίας μεταγενεστέρας, διὸ καὶ ἀνάγκη ἵνα αἱ τοῦ εἴδους τούτου εἰδήσεις ἐλέγχωνται καὶ βασανίζωνται πάντοτε σοβαρῶς. Τὴν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας προσοχῆς προκειμένου περὶ τῶν τοιούτων μαρτυριῶν ἄριστα κατέδειξεν ὁ ἑλλόγιμος συγγραφεὺς τῶν δύο ἀνωτέρω πραγματειῶν, διὰ μὲν τῆς πρώτης ἀδιαφιλονεικήτως ἀποδείξας τὴν ἀνέκαθεν, καὶ οὐχὶ ἀπὸ ἐτῶν τινων μόλις, ὡς θέλει ὁ Hergenrœther καὶ ἄλλοι πολλοί, ἐν τῷ χορῷ τῶν ἁγίων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας κατάταξιν καὶ τὸν ἐν αὐτῇ ἔτι τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ μακρὰ ἔτη σεβασμὸν καὶ μακαρισμὸν τοῦ πατριάρχου Φωτίου, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἐκ θεμελίων διασαλεύσας τὸ σπουδαιότατον τέως τῶν κατὰ τοῦ Φωτίου αἰτιάσεων στήριγμα, τὸν ἐπ' ὀνόματι δηλ. τοῦ Νικήτα Παφλαγόνος φερόμενον βίον τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου, νόθον καὶ ψευδεπίγραφον καταδείξας αὐτόν. Τὴν τῶν πραγματειῶν τούτων μελέτην ἰδιαζόντως συνιστῶντες, πρὸς διευκόλυνσιν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» τὴν πρώτην αὐτῶν ἀναδημοσιεύομεν καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ φύλλῳ, ἀπὸ τοῦ μηνιαίου τεύχους τοῦ Νοεμβρίου καὶ ἑφεξῆς, περὶ τῆς ἑτέρας πραγματευθησόμενοι ἰδιαιτέρως προσεχῶς.

ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ.

ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΚΘΕΤΩΝ ΣΠ. ΖΑΒΙΤΣΙΑΝΟΥ

Δεκαετία περίπου συμπληροῦται ἀφότου ἀνεπιδείκτως σπουδαῖον ἔργον ἐπιτελεῖ ἐν Πέραν ὁ ἐκ τῶν διαπρεπῶν ὁμογενῶν ἐπιστημόνων ἰατρὸς Σπυρίδων Ζαβιτσιάνος, ὃς ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ἐκθέτων, οὐ μόνον κατώρθωσε διὰ μόχθων ἀτρύτων καὶ προσπαθειῶν φιλανθρώπων νὰ μορφώσῃ καὶ καταρτίσῃ φιλανθρωπικὸν ἄσυλον πρωτότυπον καὶ ζηλωτόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς χαρακτηριζούσης αὐτὸν φιλανθρωπίας καὶ εἰδικότητος ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ, νὰ ἐλαττώσῃ μεγάλως τὴν θνησιμότητα τῶν ἀποκλήρων τούτων. Ἡ ἀμείωτος καὶ ἀπαράμιλλος ἐν τῷ φιλανθρωπικῷ τούτῳ ἔργῳ ἀφοσίωσις καὶ ἐνδελέχεια τοῦ Σπ. Ζαβιτσιάνου προάγουσαι ὁλονέν τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἱδρυθὲν τοῦτο ἄσυλον θέλουσιν ἀγάγῃ αὐτό ποτε εἰς περιωπὴν φιλανθρωπικοῦ ἱδρύματος ἐφαμίλλου πρὸς παραπλήσια ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς ὑπηρεσίας ταύτης κ. Ζαβιτσιάνου, ὡς ἔθος, ἡ διανομὴ τῶν χειμερινῶν ἐνδυμάτων τῶν δυσμοίρων τούτων τέκνων, παρισταμένης ἱκανῆς φιλοικτίρμονος ὁμηγύρεως. Ἡ Α. Θ. Π. παρακληθεῖσα ὅπως δι' ἀντιπροσώπου αὐτῆς ἐπευλογήσῃ τὸ φιλανθρωπικὸν ἔργον ἐξεπροσωπήθη ἐν αὐτῷ διὰ τῆς Α. Σ. τοῦ ἁγίου Πελαγωνείας Ἀμβροσίου, ὃς καὶ ἐπεδαψιλεύσατο τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας συγχαρεὶς τῷ τε θερμουργῷ ἰατρῷ ἐπὶ τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, καὶ τῇ πλειάδι εὐγενῶν δεσποινίδων τῶν προσερχομένων φιλανθρώπως ἐπικούρων τῷ διευθυντῇ καὶ ἐργαζομένων μετ' αὐταπαρνήσεως εἰς εὐόδωσιν ἔργου ἀποσκοποῦντος τὴν διάσωσιν ἀθώων ὑπάρξεων καταδικαζομένων ἐνόχως καὶ ἀσπλάγχνως καὶ παραδιδομένων ἐγκληματικῶς ἔρμαιον τοῦ θανάτου.

Ἄξιος εἰλικρινῶν ἐπαίνων τυγχάνει ὁ Σ. Ζαβιτσιάνος ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ τούτῳ ἀσύλῳ, ὅπερ ἀνίδρυσεν ἡ ἀξιοζήλωτος αὐτοῦ φιλανθρωπία καὶ ἡ ὄντως χριστιανικὴ οἰκτιρμοσύνη αὐτοῦ.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Προσκαλοῦνται πάντες, οἷς οὔπω ἀνεκοινώθη ἁρμοδίως ἡ ὑπὸ τῶν ἐπὶ μέρους συντακτικῶν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων τῆς οἰκείας ἐνορίας ἐπιτροπῶν ἀπόρριψις τῶν ὑποβληθεισῶν αὐταῖς οἱασδήποτε φύσεως ἐνστάσεων, συνῳδὰ τῷ 53 ἄρθρῳ τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἐκλογικοῦ Κανονισμοῦ τῶν ἐνοριῶν, ὅπως ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παρούσης δημοσιεύσεως ὑποβάλωσιν ἁρμοδίως τῷ ἐντίμῳ Διαρκεῖ Ἐθνικῷ Μικτῷ Συμβουλίῳ τὰς ὑπὸ τοῦ Νόμου ὁριζομένας ἀνακοπάς. Προσεπιδηλοῦται δὲ τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι, παρελθούσης τῆς προθεσμίας ταύτης, οὐδεμία ἀνακοπὴ ληφθήσεται ὑπ' ὄψιν. Ἡ παροῦσα δήλωσις τοιχοκολληθήσεται εἰς τοὺς περιβόλους ἁπασῶν τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 26 Νοεμβρίου 1899

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μεγάλης Πρωτοσυγκελλίας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Δηλοῦται τοῖς ἐνδιαφερομένοις ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ Δικαστηρίου, ὁσάκις πρόκειται εἰς ἐκδίκασιν ἀγωγαὶ περὶ διατροφῆς, μία μόνη τοιαύτη θὰ ἐκδίδηται κλῆσις διὰ τὸ φύσει κατεπείγον τοῦ περὶ διατροφῆς ζητήματος, τοῦ περὶ τριῶν ἐπανειλημμένων κλήσεων θεσμοῦ τηρουμένου μόνον ἐν ταῖς ἄλλης φύσεως συζυγικαῖς ἢ περὶ μνηστείας διαφοραῖς.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 17 Νοεμβρίου 1899.

(Ἐκ τοῦ Γραφείου τοῦ Πνευματικοῦ Δικαστηρίου).

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΙΘ΄. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 4 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1899 **ΑΡΙΘ. 50**

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεολογικὴ σχολὴ Χάλκης— Ὁ Πατριάρχης Φώτιος ὡς πατὴρ ἅγιος τῆς ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας — Μονὴ Γηρομερίου— Ἡ τοῦ Πελαγίου Αὐγουστίνου καὶ Καλβίνου θεολογικὴ πλάνη — † Τέρτιος Φιλίππωφ — Ἀνέκδοτα ἐκ τῶν πατριαρχικῶν Κωδίκων — Ἱστορικὸν Ἡμερολόγιον — Λύσις ἀπορίας περὶ κωλύματος γάμου — Ἀκύρωσις διαθήκης — Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Κοινοποιήσεις.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ*

Ἔτος 1879.

182. Διάκονος Γεννάδιος Διαμαντίδης, Κύζικος, καλῶς (1).
183. Διάκονος Γεράσιμος Ταναλίδης, Βυζάντιον, ἄριστα (2).
184. Διάκονος Δανιὴλ Ἀναστασιάδης, Μεσσηνίας, καλῶς.
185. Μοναχὸς Διονύσιος Βατοπαιδινός, Μακεδονία, λίαν καλῶς (3).
186. Διάκονος Ἰάκωβος Δημόπουλος, Λοκρίς, ἄριστα (4).
187. Διάκονος Μεθόδιος π΄΄ Μανουήλ, Σέρραι, καλῶς (5).
188. Ἰωάννης Καλογιαννίδης, Θεσσαλία.
189. Νικόλαος Ἰωάννου, Λῆμνος (6).

Ἔτος 1880.

190. Ἀλκιβιάδης Φορόπουλος, Χίος, ἄριστα (7). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1880 ὀνομασθεὶς Ἰωακείμ.
191. Ἱερομόναχος Νεῖλος Σμυρνηοτόπουλος, Σμύρνη, καλῶς (8).
192. Διάκονος Σεραφεὶμ Σκαρούλης, Κάλυμνος, λίαν καλῶς (9).
193. Δημήτριος Μάσχας, Χίος, λίαν καλῶς (10). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 19 Ἰανουαρίου 1881 ὀνομασθεὶς Διόδωρος.

Ἔτος 1881.

194. Διάκονος Ἄνθιμος Ἀναστασίου, Ραιδεστός, λίαν καλῶς (11).
195. Διάκονος Ἀπόστολος Χριστοδούλου, Ἴμβρος, ἄριστα (12).

---

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 436—442.

1) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Λαμψάκου ἄλλοτε βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ ἁγίου Κυζίκου.
2) ὁ νῦν μητροπολίτης Πισσιδείας.
3) ὁ προηγούμενος τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου.
4) ὁ ἡγούμενος τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου.
5) ὁ κατὰ τὸ 1896 θανὼν μητροπολίτης Σκοπίων.
6) δημοσιογράφος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.
7) ὁ νῦν Ἀρχειοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων.
8) ὁ νῦν μητροπολίτης πρώην Καρπάθου ἐν Ἄθῳ ἐφησυχάζων.
9) ὁ ἄλλοτε ἡγούμενος τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχικοῦ Μετοχίου.
10) ὁ νῦν μητροπολίτης Λήμνου.
11) ὁ νῦν μητροπολίτης Πρεσπῶν.
12) ὁ νῦν διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς.

196. Διάκονος Γερμανὸς Βασιλάκης, Ἀλάτσατα, ἄριστα [13].
197. Διάκονος Δωρόθεος Κλωναράκη, Κρήτη, λίαν καλῶς [14].
198. Ἰωάννης Διανουμάκης, Σμύρνη, ἄριστα [15]. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 10 Μαρτίου 1896.
199. Διάκονος Νικηφόρος Λεβαντερίδης, Μάδυτα, λίαν καλῶς [16].

Ἔτος 1882.

200. Βασίλειος π΄ Χρήστου, Ἤπειρος, λίαν καλῶς [17]. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 31 Ἰουλίου 1891.
201. Διάκονος Γενναδιος Κομνηνός, Λέσβος, ἄριστα [18].
202. Διάκονος Γεράσιμος Μασσάρας, Συρία, ἄριστα [19].
203. Διάκονος Γρηγόριος Ζερβουδάκης, Κρήτη, ἄριστα [20].
204. Δημήτριος π΄ Γεωργίου, Ἀδριανούπολις, σχεδὸν καλῶς [21].
205. Διάκονος Κοσμᾶς Εὐμορφόπουλος, Μάδυτα, ἄριστα [22].
206. Παναγιώτης Ἀνδρέου, Τένεδος, λίαν καλῶς [23]. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 4 Σεπτεμβρίου 1892.
207. Παναγιώτης Δημητρίου, Σισανίου, λίαν καλῶς [24].
208. Διάκονος Πορφύριος Συναΐτης, Νῆσος Ἁγίου Εὐστρατίου, ἄριστα [25].

13) ὁ νῦν διευθυντὴς τῆς ἐν Ἱεροσολ. Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Σταυροῦ.
14) ὁ νῦν ἐπίσκοπος ἐν Κρήτῃ.
15) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Ξανθουπόλεως βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ ἁγίου Σμύρνης.
16) ὁ νῦν μητροπολίτης Λιτίτσης.
17) ὁ νῦν μητροπολίτης Παραμυθίας.
18) ὁ ἀποθανὼν ἱερατικῶς προϊστάμενος ἐν Χαλκηδόνι.
19) ὁ ἐφημέριος ἐν τῷ ἐν Αἰγύπτῳ ναῷ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου.
20) ὁ νῦν μητροπολίτης Σερρῶν.
21) ὁ νῦν Μ. Σύγκελλος τῶν Πατριαρχείων.
22) ὁ νῦν μητροπολίτης Νικοπόλεως.
23) ὁ νῦν μητροπολίτης Βοδενῶν.
24) ὁ Ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς Παναγίας ἐν Νεοχωρίῳ.
25) ὁ Ἱερατικῶς προϊστάμενος τῆς ἐν Παρισίοις ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου κοινότητος.

Ἔτος 1883.

Κατὰ τὸ ἔ. 1883 ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ δὲν ἀνέδειξε τελειοφοίτους, διότι κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου νέον πρόγραμμα ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων ἐγένετο ὀκταετής.

Ἔτος 1884.

209. Διάκονος Ἀκάκιος Χρηστίδης, Χάλκη, λίαν καλῶς [26].
210. Διάκονος Ἀμβρόσιος Σταυρινός, Χίος, ἄριστα [27].
211. Δημήτριος Μαμμέλης, Σιγή, ἄριστα [28]. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 29 Ἀπριλίου 1887 ὀνομασθεὶς Δωρόθεος.
212. Διάκονος Διονύσιος Χαιρέτης, Κρήτη, καλῶς [29].
213. Θεολόγος Βασιλείου, Λέσβος, ἄριστα [30]. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 31 Ἰανουαρίου 1885 μετονομασθεὶς Νικόδημος.
214. Διάκονος Θεοφάνης Παπαδόπουλος, Σιγή, ἄριστα [31].
215. Διάκονος Θεόφιλος Πασχαλίδης, Καισάρεια, ἄριστα [32].
216. Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης, Σάμος, λίαν καλῶς [33].
217. Κωνσταντῖνος Χ΄΄ Μάρκου, ἄριστα. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 7 Ἰουλίου 1885 [34].
218. Φίλιππος Θέμελις, Τσαριτσάνη, ἄριστα [35].
219. Ἀντώνιος Παντολέοντος Παρλέας, Χίος, λίαν καλῶς [36].

Ἔτος 1885.

220. Μοναχὸς Ἀθανάσιος Βατοπαιδινός, Θράκη, λίαν καλῶς [37].

26) ὁ καθηγητὴς τῶν ἱερῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐφέσου.
27) ὁ νῦν μητροπολίτης Πελαγωνείας.
28) ὁ νῦν μητροπολίτης Γρεβενῶν.
29) ὁ ἀποθανὼν πρὸ 4 ἐτῶν.
30) ὁ νῦν ἀρχιμ. καὶ ἀρχιγρ. τῆς συναξ. τοῦ Παναγίου Τάφου.
31) ὁ νῦν ἀρχιεπίσκοπος Ἱεραπόλεως ἐν Ἱεροσολύμοις.
32) ὑφηγητὴς ἐν Κιέβῳ.
33) ὁ νῦν νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων.
34) διδάσκαλος ἐν Ἀλατσᾶτοις.
35) ἰατρὸς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι.
36) ὁ διδάσκαλος ἐν τῇ Θεολ. Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ.
37) ὁ προηγούμενος ἐν τῇ Μονῇ Βατοπαιδίου.

221. Διάκονος Δαμασκηνὸς Λαυριώτης, Θράκη, καλῶς (38).
222. Διάκονος Ἱερώνυμος Γοργίας, Χίος, ἄριστα (39).
223. Ἰωάννης Εὐστρατίου, Μοσχονήσια, ἄριστα (40).
224. Διάκονος Ἰωακεὶμ Βαλασιάδης, Ἀντιγόνη, λίαν καλῶς (41).
225. Βίκτωρ Ἀδαμαντίδης, Καστορία (42).
226. Κωνσταντῖνος Χουρμουζιάδης, Προῦσα (43).
227. Παρασκευᾶς π΄ Δήμου (44).
228. Διάκονος Κωνσταντῖνος Ἀλεξανδρίδης, Ἀδριανούπολις, ἄριστα (45).
229. Κωνσταντῖνος Ἀράβογλους, Σιγή, ἄριστα (46).
230. Διάκονος Κωνσταντῖνος Μικρούλης, Ἤπειρος, ἄριστα (47). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 11 Αὐγούστου 1885.
231. Νέστωρ Σουσλίδης, Σινώπη, ἄριστα (48). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 1 Ἀπριλίου 1890.
232. Φώτιος Βουγιούκας, Δαρδανέλλια, ἄριστα (49). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 13 Ἰουνίου 1888.
233. Διάκονος Τίτος Ζωγραφίδης, Κρήτη, ἄριστα (50).
234. Διάκονος Χρυσόστομος Λαυριώτης, Μάδυτα, ἄριστα (51).

Κατὰ τὸ ἔτος 1885 καταργηθέντος τοῦ ὀκταετοῦς κύκλου τοῦ προγράμματος, ἀπεφοίτησαν ταὐτοχρόνως τῆς Σχολῆς ἥ τε π΄. καὶ ζ΄. τάξις ἐπανελθόντος ἐν τῇ Σχολῇ τοῦ ἀρχαίου καθεστῶτος.

Ἔτος 1886.

235. Διάκονος Ἀγαθάγγελος Κωνσταντινίδης, Μαγνησία, ἄριστα (52).
236. Διάκονος Ἄνθιμος Βατοπαιδινός, Ἀφυσία, καλῶς (53).
237. Διάκονος Ἰωακεὶμ Βίμπος, Σπέτσαι, λίαν καλῶς (54).
238. Κωνσταντῖνος Καραδζόπουλος, Ἰκόνιον λίαν καλῶς (55).
239. Νικόλαος Σακκόπουλος, Σινώπη, ἄριστα (56).
240. Βασίλειος Ἰωαννίδης, Προῦσα (57).
241. Σπυρίδων Τζελέπης (58).
242. Ραφαὴλ Μιχαήλ, Δαμασκός, ἄριστα (59).

Ἔτος 1887.

243. Ἱερομόναχος Γεράσιμος Κυκώτης, Κύπρος, ἄριστα (60).
244. Μοναχὸς Ἰάσων Λογοθετίδης, Σμύρνη, λίαν καλῶς (61).
245. Διάκονος Ἰωακεὶμ Σγουρός, Χίος, ἄριστα (62).
246. Κωνσταντῖνος Ἀποστόλου, Σκοπός, ἄριστα (63).
247. Διάκονος Νεόφυτος Κοδζομανίδης, Ἀλάτσατα, λίαν καλῶς (64).
248. Διάκονος Πανάρετος Πετρίδης, Γανόχωρα, καλῶς (65).
249. Πέτρος Βαρβάκης, Ἀλάτσατα, ἄριστα (66).

Ἔτος 1888.

250. Ἀθανάσιος Βαξεβανίδης, Κωνσταντινούπολις, λίαν καλῶς (67). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 5 Ἰουλίου 1892.

---

38) ὁ ἐφημέριος τοῦ ἐν Σμύρνῃ Ὀρφανοτροφείου.
39) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Καλλιουπόλεως.
40) ὁ νῦν καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.
41) ὁ νῦν μητροπολίτης Μαρωνείας.
42) ὁ προσκολληθεὶς τῇ Οὐνίᾳ.
43) ὁ μηχανικὸς ἐν Ἀθήναις.
44) ὁ ἱεροκήρυξ ἐν Σμύρνῃ.
45) ὁ νῦν μητροπολίτης Ρόδου.
46) ὁ νῦν μητροπολίτης Βελλᾶς.
47) ὁ νῦν μητροπολίτης Γάνου καὶ Χώρας
48) ὁ νῦν ἱερεὺς ἐν Πέραν.
49) ὁ ἀείμνηστος Καλλιουπόλεως.
50) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Πέτρας ἐν Κρήτῃ.
51) ὁ προηγούμενος τῆς Μονῆς Λαύρας.
52) ὁ καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.
53) ὁ προηγούμενος τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου.
54) ἀπέθανε πρὸ ἑξαετίας.
55) ὁ νῦν μητροπολίτης Τραπεζοῦντος.
56) ὁ νῦν μητροπολίτης Ἀγκύρας.
57) ἔμπορος.
58) ὑπάλληλος τοῦ Δημοσίου Χρέους.
59) ὁ εἰς Ἰαπωνίαν ἱεραπόστολος.
60) ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Κύκκου.
61) ὁ προηγούμενος τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου.
62) ὁ νῦν μητροπολίτης Ξάνθης.
63) ὁ νῦν ἐπίσκοπος πρώην Μυριοφύτου.
64) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Μοσχονησίων.
65) ὁ νῦν μητροπολίτης Στρωμνίτσης.
66) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Λεύκης.
67) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως.

251. Διάκονος Ἀμβρόσιος Γαλανάκης, Κρήτη, καλῶς.
252. Διάκονος Γερβάσιος Ὡρολογᾶς, Ἀργυρούπολις, ἄριστα (68).
253. Διάκονος Θεοφάνης Παπαδόπουλος, Θεσσαλία, καλῶς (69).
254. Καλλίνικος Γεωργιάδης, Δαρδανέλλια, ἄριστα (70).
255. Κωνσταντῖνος Παγώνης, Χίος, λίαν καλῶς (71). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 3 Ἰανουαρίου 1889.
256. Διάκονος Προκόπιος Ἰωαννίδης, Κυδωνίαι, καλῶς (72).
257. Διάκονος Γερμανὸς Καραβαγγέλης, Λέσβος, ἄριστα (73).
258. Χαραλάμπης Τσεπετάκη, Κρήτη, ἄριστα. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 7 Φεβρουαρίου 1891 μετονομασθεὶς Χρύσανθος (74).
259. Βασίλειος Τζιπάρας, Δαμασκός.

Ἔτος 1889.

260. Διάκονος Γρηγόριος Ὡρολογᾶς, Μαγνησία, λίαν καλῶς (75).
261. Κύριλλος Μουμζῆς, Σινώπη, ἄριστα (76).
262. Μιχαὴλ Κωνσταντινίδης, Μαγνησία, ἄριστα. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 1 Ἰουλίου 1891 (77).
263. Διάκονος Παῦλος Ἀγαπίου, Δαμασκός, ἄριστα.
264. Μοναχὸς Πορφύριος Δημητριάδης, Ἐλασσών, λίαν καλῶς.
265. Διάκονος Ἱεροκόπιος Λαζαρίδης, Τύανα, λίαν καλῶς (78).
266. Διάκονος Φώτιος Καλπίδης, Κερασοῦς, ἄριστα (79).
267. Ἠλίας Κωνσταντίνου, ἐξ ἁγίου Εὐστρατίου (80).

Ἔτος 1890.

268. Διάκονος Γερμανὸς Ἀποστολάκης, Κρήτη, ἄριστα.
269. Ἱερομόναχος Δωρόθεος Μοσχίδης, Γανόχωρα, λίαν καλῶς (81).
270. Διάκονος Εἰρηναῖος Παντολέοντος, Χάλκη, ἄριστα (82).
271. Ἰωάννης Ἰωακειμίδης, Ἄγκυρα, ἄριστα (83). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 39 Μαρτίου 1896.
272. Διάκονος Μιχαὴλ Τριανταφυλλίδης, Κρήνη, λίαν καλῶς (84).
273. Διάκονος Νικόδημος Λεοντιάδης, Τύανα, λίαν καλῶς (85).
274. Βασίλειος Λαμπρίδης, Βάρνα, λίαν καλῶς(86). Ἔλαβε τὸ πτυχίον 1 Μαΐου1899.
275. Διάκονος Σωκράτης Βατοπαιδινός, Λακωνία, λίαν καλῶς.
276. Δημήτριος Δανιήλ, Βάρνης.
277. Θεμιστοκλῆς Παστιάδης.
278. Σταῦρος Νικολαΐδης.
279. Χαραλάμπης Λαμπρίδης.

Ἔτος 1891.

280. Διάκονος Ἱερόθεος Τεκνόπουλος, Ταλάς, λίαν καλῶς (87).
281. Διάκονος Καλλίνικος Διλβέης, Ἀλάτσατα, λίαν καλῶς (88).
282. Πολύκαρπος Θεολογίδης Προδρομίτης, Μακεδονία, λίαν καλῶς (89).
283. Χρυσόστομος Καλαφάτης, Τρίγλια, ἄριστα (90).

---

68) ὁ νῦν μητροπολίτης Κορυτσᾶς.
69) ὁ ἐν τῇ Μονῇ τῆς Θεοτόκου Ὀλυμπιωτίσσης γραμματεύς.
70) ὁ σπουδάζων ἐν Εὐρώπῃ ἀνεψιὸς τοῦ ἁγίου Δέρκων.
71) ὁ νῦν Μ. ἀρχιδ. τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας.
72) ὁ νῦν ἀντιπρόσωπος τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας ἐν Μόσχᾳ.
73) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως.
74) ὁ διευθυντὴς τῆς ἱερατικῆς Σχολῆς ἐν Κρήτῃ.
75) ὁ ἱεροκῆρυξ τῆς πόλεως Σερρῶν.
76) ὁ νῦν μητροπολίτης Μυτιλήνης.
77) ὁ διδάσκαλος τῶν ἱερῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἐφέσου.
78) ὁ νῦν μητροπολίτης Δυρραχίου.
79) ὁ ἀρχιγρ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου.
80) ὁ σπουδαστὴς ἤδη ἐν Εὐρώπῃ.
81) ὁ νῦν ἐπίσκοπος Εὐδοξιάδος.
82) ὁ καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.
83) ὁ ἱερεὺς ἐν Ἀγκύρᾳ.
84) ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος Μ. Ρεύματος.
85) ὁ ἱερατικῶς προϊστάμενος Δορυλαίου (Ἐσκὶ-σεχήρ).
86) ὁ ἱεροκῆρυξ ἐν Ναούσῃ.
87) ὁ νῦν ἐν Ἀγγλίᾳ σπουδάζων.
88) ὁ ἐφημέριος ἐν Μασσαλίᾳ.
89) ὁ προϊστάμενος Τζιβαλίου.
90) ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Ἔτος 1892.

284. Διάκονος Γερμανὸς Ἀναστασιάδης, Δέρκοι, ἄριστα (91).
285. Γεώργιος Σιναδινός, Σίφνος, λίαν καλῶς. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 16 Ἰουλίου 1892.
286. Διάκονος Γρηγόριος π'' Ἀθανασίου, Κουμβάον, καλῶς·
287. Διάκονος Δαμασκηνὸς Μοσχόπουλος, Σέρραι, ἄριστα (92).
288. Διάκονος Θεόκλητος Παπαδόπουλος, Φερτέκαινα, λίαν καλῶς (93).
289. Διάκονος Πολύκαρπος Ψωμιάδης, Κοτύωρον, λίαν καλῶς (94).
290. Σμάραγδος Χ'' Εὐσταθίου, Ἀλάτσατα, λίαν καλῶς (95). Ἔλαβε τὸ πτυχίον 20 Ἰανουαρίου 1893.
291. Διάκονος Στέφανος Γιανούλης, Κρήτη, λίαν καλῶς (96).
292. Διάκονος Φώτιος Μαρινάκης, Ἀλάτσατα, λίαν καλῶς (97).
293. Χρῆστος Ἀνδροῦτσος, Κίος (98).
294. Σεραφεὶμ π'' Παΐσίου.
295. Εὐστράτιος Γεωργιάδης, Ἴμβρος.
296. Θεόδωρος Εὐστρατιάδης, Ἴμβρος.
297. Μαργαρίτης Τουμπαλίδης, ΛουλέΒρουργάζ.

Κατὰ τὸ 1892 Ἰουλίου ή'. ὁ Πρωτοσύγκελλος Διονύσιος Πέτροβιτς ἐκ Βόσνης, ὁ ἱερομόναχος Ἰωαννίκιος Βάσιτς ἐκ Καρλοβιτσίου καὶ ὁ ἱερομόναχος Νικηφόρος ἐκ Βανάτ μαθητεύσαντες ἐπὶ τριετίαν διδασκόμενοι τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ ἀσκούμενοι ἑλληνιστὶ φθέγγεσθαι ἠκροάσαντο τῆς Δογματικῆς Θεολογίας καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῶν 6 πρώτων αἰώνων.

Ἐπίσης ὁ ἐκ Βελιγραδίου τῆς Σερβίας Μακάριος Μηλάνοβιτς ἱερομόναχος ἐμαθήτευσεν ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ ἐπὶ διετίαν.

Ἔτος 1893.

298. Διάκονος Γεννάδιος Ἀλεξιάδης, Μεσέπολις, ἄριστα (99).
299. Διάκονος Γερβάσιος Σαρασίτης, Ἀργυρούπολις, λίαν καλῶς (100).
300. Διάκονος Γερμανὸς Τρωϊάνος, Κεφαλληνία, ἄριστα,
301. Δημήτριος Γεωργιάδης, Δαρδανέλλια, ἄριστα (101). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 20 Αὐγούστου 1894.

Ἔτος 1894.

302. Διάκονος Ἀθηναγόρας Ἐλευθερίου, Ἀλάτσατα, λίαν καλῶς (102).
303. Ἀλέξανδρος Μιχαηλίδης, Δαμασκός, ἄριστα.
304. Διάκονος Ἀρσένιος Ἀφεντούλης, Μυριόφυτον, λίαν καλῶς (103).
305. Διάκονος Λαυρέντιος Παπαδόπουλος, Χαλδεία, ἄριστα (104).
306. Διάκονος Στέφανος Δανιηλίδης, Λῆμνος, λίαν καλῶς (105).
307. Διάκονος Φιλόθεος Μιχαηλίδης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (106).

Κατὰ τὸ ἔτος 1894 ἐπισυμβάντος τοῦ φοβεροῦ σεισμοῦ τοῦ κατερειπώσαντος καὶ τὴν ἐν Χάλκῃ ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν οἱ μαθηταὶ οἵτινες εἶχον ὑποβληθῇ εἰς γραπτὰς ἐξετάσεις δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐξετασθῶσι καὶ προφορικῶς· διὸ ἐπίσημος τελετὴ οὐκ ἐγένετο. Κατὰ τὸ 1895 οὐδόλως ἐλειτούργησεν ἡ Σχολή.

Ἔτος 1896.

308. Διάκονος Ἀθανάσιος Λάσκαρις, Μάδυτα, ἄριστα (107).
309. Διάκονος Ἄνθιμος Σαρίδης, Κωνσταντινούπολις, ἄριστα (108).
310. Ἀλέξανδρος Ζῶτος, Ἀδριανούπολις, ἄριστα (109). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 19 Δεκεμβρίου 1897.

---

91) ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ μητροπολίτου Χαλκηδόνος.
92) ὁ προϊστάμενος ἁγίου Νικολάου Γαλατᾶ.
93) ὁ ἐν Εὐρώπῃ σπουδάζων τὰ νομικά.
94) ὁ νῦν μητροπολίτης Κολωνίας.
95) ὁ προϊστάμενος ἁγίου Ἰωάννου τῶν Χίων.
96) ὁ διδάσκαλος ἐν Κρήτῃ τῆς Ἱερ. Σχολῆς.
97) ὁ ἀρχιδ. τοῦ ἁγίου Σμύρνης.
98) ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν Ρουμανίᾳ.
99) ὁ ὑπογραμ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου.
100) ὁ διευθυντὴς τῆς Ροδοκαν. ἱερατικῆς Σχολῆς.
101) ὁ καθηγητὴς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς.
102) ὁ ἀρχιδιακ. τοῦ ἁγίου Τραπεζοῦντος.
103) ὁ ἀρχιδ. τοῦ ἁγίου Ἐφέσου.
104) ὁ Μ. Ἀρχιδιάκονος.
105) ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ Ἀδριανουπόλεως.
106) ὁ προϊστάμενος Διπλοκιονίου.
107) ὁ προϊστάμενος Βλάγκας.
108) ὁ ἐπίσκοπος Ροδοστόλου.
109) ὁ ἱερεὺς ἐν Πέραν.

311. Ἀριστείδης Εὐαγγελίδης, Σιγή, ἄριστα Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 23 Ἀπριλίου 1897 μετονομασθεὶς Νεόφυτος.
312. Διάκονος Βασίλειος Μαρκάκης, Κρήτη, ἄριστα.
313. Διάκονος Βενιαμὶν Κυριακοῦ, Ἔφεσος, λίαν καλῶς (110).
314. Κωνσταντῖνος Καλλίνικος, Βρύουλλα, ἄριστα (111). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 2 Αὐγούστου 1897
315. Διάκονος Τιμόθεος Λαμνῆς, Μυτιλήνη, λίαν καλῶς (112).
316. Ἀριστείδης Εὐαγγελίδης.
317. Ἐμμανουὴλ Ὀρφανίδης.

Ἔτος 1897.

318. Διάκονος Γερμανὸς Πολίτης, Λέσβος, λίαν καλῶς (113).
319. Ἀνδρόνικος Ἰωάννου, Ἀλατσάμ, καλῶς (114). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 2 Αὐγούστου 1897 ὀνομασθεὶς Κύριλλος.
320. Διάκονος Γερμανὸς Στρινόπουλος, Δελλῶναι, ἄριστα (115).
321. Γεώργιος Γιαναγκᾶς, Κάτω Παναγιά, λίαν καλῶς(116). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 20 Ἀπριλίου 1898 μετονομασθεὶς Γεννάδιος.
322. Διάκονος Θεοδώρητος Βασματζίδης, Σέρραι, ἄριστα (117).
323. Διάκονος Ἰάκωβος Ἀρχαβζηκάκης, Κρήτη, λίαν καλῶς (118).
324. Διάκονος Ἰωακεὶμ Γεωργιάδης, Πρίγκηπος, λίαν καλῶς (119).
325. Μοναχὸς Ἰωακεὶμ Ἰβηρίτης, Πρίγκηπος, καλῶς (120).
326. Διάκονος Φώτιος Παγιώτας, Μάδυτα, καλῶς (121).
327. Διάκονος Χρυσόστομος π'' Χρήστου, Δέρκοι, λίαν καλῶς (122).
328. Λουκᾶς Λουκάκης ἐκ Ρόδου.
329. Σάββας παπᾶ Γρηγορίου ἐκ Βρυούλλων.

Ἔτος 1898.

330. Διάκονος Γερμανὸς Σακελλαρίδης, Νικομήδεια, ἄριστα (123).
331. Διάκονος Παγκράτιος Βατοπαιδινός, Κασσάνδρεια, λίαν καλῶς (124).
332. Διάκονος Σπυρίδων Γκινάκας, Πρέβεζα, λίαν καλῶς.
333. Σταῦρος Εὐστρατιάδης, Σιγή, ἄριστα. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 11 Αὐγούστου 1898.
334. Χαρίδημος Κνήτης, Σάμος, ἄριστα (125). Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῇ 19 Ἰουλίου 1898, μετονομασθεὶς Χριστόφορος.
335. Ἀπόστολος Χρυσαφίδης, Δαρδανέλλια, καλῶς (126).
336. Κωνσταντῖνος Μαρτίτσης, Μοσχόπολις, λίαν καλῶς (127).
337. Χρυσόστομος π'' Θεοδώρου, Πισσίδεια, ἄριστα (128).

Ἔτος 1899.

338. Διάκονος Αἰμιλιανὸς Δάγκουλας, Πέραμος, ἄριστα (129).
339. Διάκονος Θεοδόσιος Ἰβηρίτης, Ἀμοργός, καλῶς.
340. Σπυρίδων Βλάχος, Χιλή, ἄριστα.
341. Ἰωάννης Βενέρης, Κρήτη, ἄριστα.
342. Δημήτριος Ἀνθουλίδης Κουσγουνδζούκιον ἄριστα.

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 47 τεύχει τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας», ἐν ᾧ λόγος περὶ τῶν ἀποφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐκ παραδρομῆς σημειοῦται ἐν σελ. 440 ὅτι οἱ κατὰ τὸ 1865 τέσσαρες ἀπόφοιτοι ἔλαβον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ πτυχία αὐτῶν ἐκ συγκαταβάσεως. Οὗτοι ἐξετασθέντες ἔτυχον τῶν

110) ὁ Τριτεύων τῶν Πατριαρχείων.
111) ὁ ἱερεὺς ἐν Πέραν.
112) ὁ πρωτοσύγκελλος τοῦ ἁγίου Ρόδου.
113) ὁ ἱερεὺς ἐν Πέραν.
114) ὁ ἀρχιδ. τοῦ ἁγίου Μυτιλήνης.
115) ὁ διευθυντὴς τῶν σχολῶν Μετρῶν.
116) ὁ καθηγητὴς τοῦ Ἀβερωφείου γυμνασίου.
117) ὁ ἀρχ. ἐπίτροπος ἐν Βρυούλλοις.
118) ὁ ἱερομ. τοῦ Ἁγιοταφιτικοῦ Μετοχίου ἐν Κ]πόλει.
119) ὁ ἀρχιδ. τοῦ ἁγίου Ξάνθης.
120) ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς κοινότητος τοῦ Ἄθω.
121) ὁ ἀρχιδ. τοῦ ἁγίου Σμύρνης.
122) ὁ διευθυντὴς τῶν Σχολῶν Μαρωνείας.
123) ὁ ἀρχιδ. τοῦ ἁγίου Νικομηδείας.
124) ὁ ἀρχιδιάκονος τοῦ ἁγίου Πελαγωνείας.
125) ὁ καθηγητὴς ἐν Σάμῳ.
126) ὁ διδάσκαλος τῶν ἱερῶν ἐν Σάμῳ.
127) διευθυντὴς τῶν σχολῶν Πριγκήπου.
128) ὁ διθευυντὴς τῶν σχολῶν Κερασοῦντος.
129) ὁ προϊστάμενος τῆς Παναγίας ἐν Γαλατᾷ.

πτυχίων αὐτῶν κατὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 1866, ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 25 Ἰατρόπουλος ἦν λαϊκὸς καὶ οὐχὶ ἱερομόναχος ὅτε ἀπεφοίτησεν.

Ἐσφαλμένως ἐτέθη ἡ χρονολογία 1865 ὥστε ἀπόφοιτοι ἦσαν ὁ Γρηγόριος, Δωρόθεος, Θεόκλητος καὶ Διονύσιος.

Οἱ ὑπ' ἀριθμὸν 135, 140, 141, 143 καὶ 163 ἀπεφοίτησαν οὐχὶ διάκονοι, ἀλλὰ λαϊκοί.

Ὁ πατριάρχης Φώτιος ὡς πατὴρ ἅγιος τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας[1].

Οἱ περὶ τὴν ἱστορίαν τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν ἀσχολούμενοι δυτικοὶ συγγραφεῖς ἔχουσι τὴν πρόληψιν, ὅτι τὸν πατριάρχην Φώτιον οἱ Γραικοὶ ἀνεγνώρισαν ὡς ἅγιον ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις. Ὁ καρδινάλις Hergenrœther τὴν πρόληψιν ταύτην προσεπάθησε μάλιστα νὰ βεβαιώσῃ διὰ μαρτυριῶν, ὡς ἐφανταζέτο, ἱστορικῶν, ποιήσας πρὸς τοῦτο ἰδίαν ἔρευναν, δι' ἧς ἐνόμισε τέλος ὅτι ἡ πρόληψις ἐκείνη ἔχει βάσεις ἀσφαλεῖς[1]· ἐντεῦθεν ἡ τοῦ Hergenrœther πεποίθησις διεδόθη τοσοῦτον, ὥστε οὐκ ὀλίγα πονήματα νὰ μεταδίδωσι διαδοχικῶς, ὅτι ὁ πατριάρχης Φώτιος εἶναι τῶν Γραικῶν νεώτατος ἅγιος· τοιαῦτά τινα διέδωκεν ἐσχάτως καὶ ἡ Geschichte der byzantinischen Litteratur τοῦ καθηγητοῦ Krumbacher, ἐν ᾗ μάλιστα ὡρισμένως λέγεται, ὅτι ὁ Φώτιος ὑπὸ τῶν Γραικῶν ἀνεκηρύχθη ἅγιος ἔτει 1869ῷ[2].

Ἀλλ' ἡ περὶ τοῦ πράγματος τούτου πρόληψις εἶναι παντελῶς ἀβάσιμος, διότι αἱ τοῦ Hergenrœther ἱστορικαὶ μαρτυρίαι οὔτε αὐθεντικαὶ εἶναι, ἀλλ' οὔτε καὶ ἀρμόδιαι εἰς τὴν κατάληψιν ὀρθοδόξου θέματος. Ἐπειδὴ δηλαδὴ ὁ φλύαρος στιχουργὸς Μανασσῆς ὠνόμασε τὸν Φώτιον τρεῖς αἰῶνας μετὰ τὸν θάνατόν του κακοῦργον, ὁ Hergenrœther ἐπέτρεψεν ἑαυτῷ νὰ πιστεύῃ ἐκ τούτου, ὅτι ἤδη τῷ 12ῳ αἰῶνι οἱ Γραικοὶ δὲν ἀνεγνώριζον τὸν Φώτιον ὡς ἅγιον[3]· ἀλλ' ἐλησμόνησε πρὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς τοιαύτης πίστεως νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ Μανασσῆς ἦτο κολακίστατος ἀκόλουθος τῆς αὐλῆς Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἐν ᾗ προσπάθεια κατεβάλλετο μεγάλη τοῦ νὰ ἀναγνωρισθῇ ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει τοῦ πάπα ἡ ἐξουσία ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν ὁ Μανασσῆς ἠθέλησεν ὁπλῶς διὰ τῆς δυσμενοῦς ἐκείνης κατὰ τῆς μνήμης τοῦ Φωτίου ἐκφράσεώς του νὰ ἀρέσῃ ἐν τῇ αὐλῇ, ἰδίᾳ δὲ νὰ ἐφελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν εὐμένειαν τῆς ἐκ Λατίνων τότε αὐτοκρατορίσσης. Ἐπειδὴ δὲ καὶ Νικηφόρος ὁ Γρηγορᾶς ἔν τινι συντάγματί του ὠνόμασε τὸν Φώτιον φιλόδοξον καὶ παρ' ἱστορίαν ἅρπαγα τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπέτρεψεν ἑαυτῷ πάλιν ἐκ τούτου ὁ Hergenrœther νὰ πιστεύῃ ὅτι καὶ τῷ 14ῳ αἰῶνι ὁ Φώτιος ἦτον ἄγνωστος ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ ὡς ἅγιος[4]· ἀλλὰ καὶ πάλιν πρὸ τῆς τοιαύτης πίστεώς του ἐλησμόνησεν ὁ Hergenrœther νὰ ζητήσῃ τὴν αἰτίαν τῆς κατὰ τοῦ Φωτίου δυσμενείας τοῦ Γρηγορᾶ. Ἡ δυσμένεια τούτου πηγάζει ἁπλῶς ἐκ τοῦ παθήματος αὐτοῦ τοῦ Γρηγορᾶ, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἧς στῦλος εἶναι ὁ Φώτιος, ἀναθεματίσασα κατεδίκασε τὸν Γρηγορᾶν, καίτοι ἀνωνύμως, ὡς αἱρετικὸν διὰ τοῦ Συνοδικοῦ τῆς Ὀρθοδοξίας, ἐν ᾧ καὶ ὁ Φώτιος μακαρίζεται καὶ ὁ τῷ Γρηγορᾷ αὐτῷ λίαν ἐπαχθὴς ἐχθρὸς Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς[5]. Τέλος ὁ Hergenrœther ἐβεβαίωσεν ὅτι καὶ τῷ 15ῳ αἰῶνι ὁ Φώτιος ἦτον ἄγνωστος ὡς ἅγιος, ἁπλῶς καὶ μόνον διότι γραικοῦ τινος πατριάρχου καλουμένου Γρηγορίου Μαμμῆ εὗρε τὴν ἑξῆς μαρτυρίαν[6]· «εἰ δ' ὁ Φώτιος πατριάρχης εἶπεν, ἀλλ' ὅρα», λέγει ὁ Μαμμῆς, «ὅτι ἐν ἁγίοις οὐ συντέτακται, καίτοι γε ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἑνὶ καιρῷ Φώτιος καὶ Ἰγνάτιος (=ὑπῆρχον)· ἀλλ' ὁ μὲν σὺν ἁγίοις τέτακται καὶ ἐν τῇ κγ' τοῦ ὀκτωβρίου ἐν τοῖς συναξαρίοις μετὰ τῶν ἁγίων τέτακται, ὁ δὲ Φώτιος οὐδαμῶς τοῖς ἁγίοις συνηρίθμηται». Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Μαμμῆς· ἀλλ' ὁ Hergenrœther ἐλησμόνησε πάλιν νὰ λάβῃ πρότερον ὑπ' ὄψει, ὅτι οὗτος ὁ Μαμμῆς δὲν ἦτο πατριάρχης τῶν ὀρθοδόξων καθολικῶν Ἑλλήνων τοῦ 15 αἰῶνος, ἀλλὰ τῶν τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει μορφωθέντων Γραικοουνιτῶν, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν ἀρνούμενος ἐκεῖνος τὴν ἁγιότητα τοῦ Φωτίου ἁπλῶς ἀντεπροσώπευεν ἐν τοῖς λόγοις του τὰς πεποιθήσεις τῶν οὐνιτῶν καὶ τῶν δυτικῶν, οὐχὶ δὲ τῶν ὀρθοδόξων

1. Ἴδε προηγούμενον ἀριθμ. «Ἐκκλησ. Ἀληθείας».

1. J. Hergenrœther, Photius, τ. 2. σ. 718—720.
2. K. Krumbacher², σ. 517 καὶ 679.
3. Hergenrœther, τ. 2. σ. 719.
4. Hergenrœther, τ. 2. σ. 720.
5. Θ. Οὐσπένσκη, Συνοδικὸν τῆς Κυριακῆς τῆς Ὀρθοδοξίας, Ὀδησσός, 1893, σ. 34—36 (ρωσ.). Πρβλ. Niceph. Gregorae byz. historia, Bonnae 1829. τ. 1, σ. LXVIII, LXXII, LXXIX.
6. Migne, Patrol. graec. τ. 160, σ. 76.

καθολικῶν, οἵτινες οὐ μόνον τὴν πατριαρχείαν τοῦ Μαμμῆ ποτὲ δὲν ἀνεγνώρισαν, ἀλλὰ καὶ ἠνάγκασαν αὐτὸν νὰ δραπετεύσῃ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ καταλύσῃ τὸν βίον ὡς σύνιτης πατριάρχης ἐν αὐτῇ τῇ Ρώμῃ.

Τοιαῦται εἶναι αἱ ἱστορικαὶ τοῦ Hergenroether μαρτυρίαι περὶ θέματος ὀρθοδόξου, τοὐτέστιν ἀναμφίδιαι, κολακεύουσαι μόνον ἁπλῶς ψευδῆ τινα πρόληψιν. Ὁ πατριάρχης Φώτιος δὲν εἶναι τῶν Γραικῶν νεώτατος ἅγιος, ὡς φρονοῦσιν οἱ περὶ τὸν Hergenrœther, ἀλλ' εἶναι πατὴρ ἅγιος τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀφ' ἧς ὥρας ἐν τῷ 9ῳ αἰῶνι αὐτὸς ὁ Φώτιος ἐξόριστος ὢν καὶ ἐν πικρίαις σχεδὸν ἑκατοντούτης ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ, καὶ ἔκτοτε μέχρι σήμερον ἡ μνήμη αὐτοῦ γεραίρεται ἀδιακόπως· καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς μέχρι σήμερον ἐπραγματεύθη τὸ θέμα τοῦτο εἰδικῶς, ἂν μὴ δι' ἄλλο, τοὐλάχιστον χάριν αὐτῆς τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ἡμεῖς ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ προσκομίζομεν ἀποδείξεις αὐθεντικωτάτας, αἵτινες καὶ τὴν πρόληψιν τῶν δυτικῶν ἀναιροῦσι καὶ τῶν ὀρθοδόξων πάλιν τὴν πεποίθησιν ἀληθῆ τὰ μάλιστα δεικνύουσιν· ἐξαρτᾶται δὲ τοῦ θέματος τούτου ὁ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀπὸ τοῦ καθορισμοῦ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ Φώτιος ἀπέθανε.

Τὸν θάνατον τοῦ Φωτίου κοινῶς ἀναφέρουσιν οἱ ἱστοριογράφοι εἰς τὸ 891ον ἔτος, καὶ πάντες, ὡς γνωστόν, ἀπεδεχόμεθα τοῦτο ἀσυζητητί. Ὁ τὸ ἔτος τοῦτο ὁρίσας ἐξ ἀρχῆς ὡρμήθη ἐκ τινος γραικολατινικοῦ πονήματος ἀνωνύμου καὶ ἀνεπιγράφου, μέρος ἀποτελοῦντος τοῦ καλουμένου Appendix τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου τῶν ἐτῶν 869—870· τοῦ δὲ πονήματος τούτου ἡ κατασκευὴ δὲν εἶναι, φαίνεται, παλαιοτέρα τοῦ 15ου αἰῶνος, ἂν καὶ ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ἀγωνίζεται ἀποδείξῃ ἑαυτὸν πάνυ παλαιόν. Ἐν τῷ τοιούτῳ λοιπὸν ἀνωνύμῳ πονήματι ἀναγινώσκονται τὰ ψευδόμενα καὶ ὅλως ἀναπόδεικτα ταῦτα λόγια· «Μέχρι τῆς σήμερον μὲ' ἔτη ἀναθεματίζεται Φώτιος, προδήλως ἀπὸ τοῦ πάπα Λέοντος ἕως τοῦ Φορμώσου· ἕνδεκα γὰρ ἔτη ἀνεθεματίζετο κοσμικὸς ὤν, κοινωνικὸς τῷ καθῃρημένῳ καὶ ἀνατεθεματισμένῳ Γρηγορίῳ τῷ Συρακούσης, καὶ ἄλλα λδ' ἔτη ἀφ' οὗ ἐγένετο ἀββᾶς»[7]. Ἐντεῦθεν καὶ μόνον ὡρίσθη ὁ τοῦ Φωτίου θάνατος ἔτει 891ῳ, ὁπόταν δηλαδὴ πάπας Ρώμης ἐγένετο ὁ Φόρμωσος, ὁ προφάς, κατὰ τὸν ἡμέτερον ἀνώνυμον γραικολατῖνον, ζῶντα τὸν Φώτιον νὰ ἀναθεματίσῃ· πρὸς τοῦτο δ' ἐγένετο ὁ ἐξῆς ὑπολογισμός. Ἀφ' οὗ χρόνου δηλαδὴ ὁ Φώτιος ἐγένετο ἀββᾶς, τουτέστι πατριάρχης, παρῆλθον τὰ μεταξὺ τοῦ 857 καὶ 891 ἔτη, ἅπερ συμποσοῦνται εἰς ἀριθμὸν 34ον· προσετέθησαν αὐτοῖς ἕτερα ἕνδεκα ἔτη καὶ ἐξήχθη τὸ 847ον ἔτος, ὅτε μηνὶ ἰουλίῳ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐγένετο ὁ Ἰγνάτιος, πάπας δὲ Ρώμης ἦτο Λέων ὁ 4ος, καὶ οὕτω συνεπληρώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν 45 ἐτῶν, περὶ ὧν ὁμιλεῖ ὁ τοῦ Appendix ἀνώνυμος συγγραφεύς. Ὁ τοιοῦτος ὅμως ὑπολογισμὸς εἶναι ἐσφαλμένος, διότι ἀπὸ τοῦ μηνὸς ἰουλίου τοῦ 847ου ἔτους μέχρι τοῦ φεβρουαρίου μηνὸς τοῦ 891ου ἔτους, ὅτε ὑποτίθεται ὁ Φώτιος ἀποθανών, διῆλθον οὐχὶ 45 ἔτη, ἀλλ' ἔτη 43 καὶ μῆνες ἐννέα. Ὁ συγγραφεὺς λοιπὸν τοῦ Appendix εἶναι καὶ ἀνακριβὴς καὶ ἀναρμόδιος εἰς τὸ νὰ καθορίσῃ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τοῦ Φωτίου, καὶ ἀπορίας ἄξιον εἶναι, πῶς τὸ οὕτως ὅλως ἀστήρικτον ἀποδεικνύμενον 891ον ἔτος ἀποδεχόμεθα κοινῇ μέχρι σήμερον ὡς βέβαιον χρόνον τοῦ θανάτου τοῦ Φωτίου.

Μόνος ὁ ἰησουΐτης Lapôtre ἀνεγνώρισεν ἐσχάτως τὸ ἐσφαλμένον τοῦ χρονου τούτου, καθορίσας ἀπροκαλύπτως ὡς ἔτος τοῦ θανάτου τοῦ Φωτίου τὸ 898ον ἔτος[8]· ἐσφάλη ὅμως καὶ οὗτος κατὰ ἕνα ἀριθμόν, διότι πραγματικῶς ὁ τοῦ Φωτίου θάνατος ἐπῆλθε τῇ 6ῃ φεβρουαρίου τοῦ 897ου ἔτους· τοῦτο δὲ τὸ ἔτος πηγάζει ἐκ τῆς μελέτης ἑνὸς γράμματος πεφαλσευμένου καὶ περικεκομμένου τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ 9ου (898—900) πρὸς τὸν Νεοκαισαρείας μητροπολίτην Στυλιανόν, ὅπερ ἐμπεριέχεται ἐν τῷ ῥηθέντι Appendix μεθ' ἑρμηνείας σατανικῆς[9]. Ἀφιεμένης ὅμως κατὰ μέρος ἐν περιφρονήσει, ὡς ὅλως ἀναξίας λόγου, τῆς τοιαύτης ἑρμηνείας, αὐτὸ τὸ γράμμα σαρηνίζει ἑαυτὸ διὰ τῆς προτεταγμένης αὐτῷ σημειώσεως, ἧς ὁ νοῦς εἶναι τοιοῦτος· ὅτι ὁ τοῦ πατριάρχου Φωτίου προσωπικὸς ἐχθρός, Στυλιανὸς ὁ Νεοκαισαρείας, «ἑπτὰ παραδραμόντων ἐτῶν» ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν εἶχε γράψῃ κατὰ Φωτίου πρὸς τὸν πάπαν Στέφανον, «χαυνωθεὶς ὑπὸ τῶν φίλων καὶ συγγενῶν»

7. Mansi, Sacrorum conciliorum nova et amplissima collectio, τ. 16, σ. 452.

8. A. Lapôtre, Le pape Jean VIII, Paris 1895, σ. 69. Études religieuses, philosophiques, historiques et littéraires, Paris 1891, τ. 25, σ. 252.

9. Mansi, τ. 16, σ. 456—458. Καὶ αὐτὸς ὁ Hergenrœther (Photius, τ. 2, σ. 707—712) παραδέχεται ὅτι τὸ γράμμα τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ 9ου εἶναι περικεκομμένον.

ἐστράφη πρὸς τὴν μερίδα τοῦ Φωτίου· διὸ καὶ ἐζήτησεν ἐκ Ρώμης νὰ τῷ ἐπιστραφῇ τὸ κατ' αὐτοῦ χειρόγραφόν του[10]· ἡ ζήτησις αὕτη ἐγένετο ἀπὸ τὸν πάπαν Στέφανον τὸν ἕκτον ἔτει 897ῳ, καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἐν Ἰτῷ μεταξὺ εἶχεν ἀποθάνῃ καὶ διεδέχθησαν αὐτὸν δύο βραχύβιοι πάπαι (Ρωμανὸς καὶ Θεόδωρος), ἀπεκρίθη τῷ Στυλιανῷ ὁ πάπας Ἰωάννης ὁ 9ος, ὅστις ἀνέβη τὸν παπικὸν θρόνον μηνὶ ἀπριλίῳ τοῦ 898ου ἔτους[11]· ἦτο δὲ τότε πατριάρχης οἰκουμενικὸς Ἀντώνιος ὁ Καυλέας, ὅστις ἐξ ἀρχῆς τῆς πατριαρχείας του προσεπάθησε καὶ ἐπέτυχε τέλος νὰ συνενώσῃ ἔτει 900ῳ διὰ συνόδου, γενομένης ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὰς ἀπὸ τοῦ πάπα Στεφάνου τοῦ 5ου διηρημένας Ἐκκλησίας, δι' αἰτίας μὲν φανερῶς ἀγνουμένας, ἀλλ' ὁπωσδήποτε ὑποπτευομένας.

Ὁ τὴν ἀπόκρισιν λοιπόν, ὡς ἔχει σήμερον, ἀναγινώσκων τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ 9ου πρὸς τὸν Στυλιανόν, παρατηρεῖ ὅτι αὕτη, μεθ' ὅλην τὴν ἣν ὑπέστη νοθείαν, ἐγκρύπτει τὴν κλεῖδα κατανοήσεως σπουδαίου τινὸς συμβάματος ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ὁ πάπας πεπληφορημένος ἤδη ὅτι ὁ Στυλιανὸς ἐπανῆλθεν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐκκλησίας, τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει (καὶ οὐχὶ τῆς ἐν Ρώμῃ, κατὰ τὴν νοθείαν), ἐπαινεῖ πρῶτον αὐτὸν διὰ τοῦτο, ὡς ἀποδείξαντα οὕτως, ὅτι κατὰ διάνοιαν ἦτο πάντοτε συνηνωμένος τῇ ἐκκλησίᾳ του· τοῦθ' ὅπερ ἦτο φιλοφρόνημα τοῦ πάπα πρὸς τὸν Στυλιανόν, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ διεγερθῇ ἡ φιλοτιμία του πρὸς κατάπαυσιν ἐντελῆ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἀρχιερέων σχίσματος. Τὸ φιλοφρόνημα τοῦτο μεγαλύνει κατόπιν ὁ πάπας, γράφων τῷ Στυλιανῷ, ὅτι «κἂν ἐβασανίσθης καὶ ἐξωρίσθης[12], οὐδὲ ταῦτα ἠδυνήθησαν νὰ σὲ ἀποσχίσωσιν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἐκκλησίας»· διὸ καὶ ἐλπίζει ἐκ τούτου ὁ πάπας νὰ μαλαχθῶσι δι' αὐτοῦ τοῦ Στυλιανοῦ καὶ αἱ καρδίαι τῶν ἐμμενόντων ἔτι ἐν τῷ ἐπιτοπίῳ σχίσματι[13], οὕτως ὥστε νὰ ἐπέλθῃ ἡ «ἐκζητουμένη εἰρήνη» (μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως)· «quod λέγει, sane perquam certis futurum argumentis apparet», καὶ τοῦτο διότι αὐτὸς ὁ πάπας Ἰωάννης ἐγίνωσκεν ἤδη, μετὰ τὰς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τοῦ Καυλέα προπαρασκευάς, ὅτι μετὰ χρόνον τινά, τῶν αἰτίων αἱρομένων τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῦ περὶ τὸν Φόρμωστον ἐν Ρώμῃ σχίσματος, ἔμελλε νὰ συγκροτηθῇ σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει πρὸς ἕνωσιν ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν (899—900)[14]. Ὁ πάπας Ἰωάννης ἐν

10. Σημειωτέον, ὅτι ὁ γραικολατῖνος ἑρμηνεὺς τοῦ γράμματος Ἰωάννου τοῦ 9ου ἀντὶ τῆς λέξεως *χειρογράφου* ἔγραψε σκοπίμως, ἐπὶ κατασκευῇ ἀκαταληψίας, ἐν μὲν τῷ λατινικῷ κειμένῳ τὸ ordinationem, ἐν δὲ τῇ μεταφράσει αὐτοῦ τὸ *χειροτονίαν*, ὡσεὶ ἦτο ἀνάγκη χειροτονημένος ἤδη πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀρχιερεὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει νὰ λάβῃ ἐκ Ρώμης δευτέραν χειροτονίαν, καὶ ταύτην γραπτήν! Ἡ κιβδηλεία ἐνταῦθα εἶναι φανερωτάτη, διότι αὐτὸ τῆς ἐπιστολῆς τὸ κείμενον δῆλον ποιεῖ, ὅτι ἐζήτησεν ὁ Στυλιανὸς ἐκ Ρώμης τὸ προσταλὲν ἐκεῖ χειρόγραφόν του, τοὐτέστι τὸν κατὰ Φωτίου λίβελλόν του (πρβλ. Hergenrœther, τ. 2, σ. 706—709). Σημειώσεως ἀξία εἶναι καὶ ἑτέρα τις νοθεία ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ πάπα Ἰωάννου· οὗτος δηλαδὴ ὁ πάπας ἀποκρινόμενος τῷ Στυλιανῷ λέγει αὐτῷ ταῦτα· «Ἀξίας χάριτας τῇ σῇ ἀγάπῃ ἀναφέρομεν, ὅτι οὐδέποτε *ἀπὸ τῆς σῆς μητρὸς* ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς *Ρωμαϊκῆς* ἐκκλησίας παρεκκλῖναι ἠθέλησας». Ὁ Στυλιανός, ἀρχιερεὺς ὢν ἀνατολικός, μητέρα του ἐκκλησίαν ὑποχρεωμένος ἦτο νὰ ἀναγνωρίζῃ οὐχὶ τὴν Ρωμαϊκήν, ἀλλὰ τὴν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαν, ἀφ' ἧς εἶχε τὴν χειροτονίαν του καὶ ἧτινι κανονικῶς ὑπέκειτο, ἐφ' ὅσον δὲν ἦτο κεκηρυγμένος αἱρετικός· διότι καὶ περικυλιόμενος ἐν τῷ τεσσαρακονταετεῖ αὐτοῦ σχίσματι πάλιν μήτηρ αὐτοῦ ἐκκλησία ἦτο καὶ κατὰ πρᾶξιν καὶ κατὰ νόμους αὐτὴ ἡ τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν ἐκκλησία. Τὸ γράμμα λοιπὸν τοῦ πάπα Ἰωάννου καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτίστῃ περιόδῳ του εἶναι ἀναμφιβόλως νενοθευμένον· θὰ ἦτο δὲ πρότερον ὁ νοῦς αὐτῆς τοιοῦτος. Ὁ πάπας δηλαδὴ ηὐχαρίστει καὶ συνέχαιρε τὸν Στυλιανόν, ὅτι μετὰ οὕτω μακροχρόνιον ἐμμονὴν ἐν τῷ σχίσματι προσῆλθε καὶ ὑπετάγη τοῦ Ἀντωνίου πατριαρχοῦντος, τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

11. Ἀδικαιολογήτως ὁ Jaffé (Regesta Pontif Romanorum, Lipsiae 1885, τ. 1, σ. 443) ὥρισε τὸ 899ον ἔτος ὡς χρόνον συντάξεως τῆς παπικῆς ταύτης ἀποκρίσεως.

12. Ὁ νοθεύσας τὸ γράμμα προσέθηκεν ἐνταῦθα τὸ «ἢ ἁπάσης τῶν πορνοβοσκησάντων».

13. Ἡ νοθεία διέστρεψεν ἐνταῦθα τὸ γράμμα οὕτω· «μαλαχθῆναι τὴν τῶν καρδιῶν σκληρίαν τῶν μελλόντων σωθῆναι».

14. Ἐν τῷ βίῳ τοῦ πατριάρχου Εὐθυμίου λέγονται ταῦτα· Ἰστέον δέ, ὅτι μετὰ τὴν τοῦ πάπα καὶ Στυλιανοῦ τοῦ Νεοκαισαρείας συνέλευσιν καὶ τῆς ἁπάσης ἐκκλησίας ἕνωσιν Ἀντώνιος ὁ ἐν μακαρίᾳ καὶ ἀοιδίμῳ ζωῇ διαπρέψας ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο μηνὶ φεβρουαρίῳ δωδεκάτῃ «(Vita Euthymii, ein Anekdotom herausgegeben von C. de Boor, σ 34). Ἡ ἐν τῷ σημειώματι τούτῳ λέξις «συνέλευσις» ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ σημερινὸν «συνεννόησιν»= entente», καὶ νοεῖ κατὰ συνέπειαν ἐνταῦθα συνεινόησιν γενομένην μετὰ προηγηθεῖσαν ἐξήγησιν περί τινος ἐκκλησιαστικοῦ ζητήματος, τουτέστι πλήρη συμφωνίαν τοῦ πάπα καὶ τοῦ Στυλιανοῦ ἐν τῇ συζητήσει αὐτοῦ· ἐξ οὗ καὶ προῆλθεν ἡ ἕνωσις «καὶ τῆς ἁπάσης ἐκκλησίας»· ἄρα πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου ἐγένετο πραγματικὴ τῶν Ἐκκλησιῶν Ρώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως ἕνωσις διὰ συνόδου μεγάλης. Δευτέραν μαρτυρίαν περὶ τῆς συνόδου ταύτης ἔχομεν ἐκ τοῦ

τῇ πρὸς τὸν Στυλιανὸν ἀποκρίσει προστίθησι καὶ τοῦτο, ὅτι μαλαττομένων οὕτω καὶ τῶν καρδιῶν τῶν ἐμμενόντων ἐν τῷ σχίσματι θὰ παύσῃ τέλος καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ σχίσμα, ὅπερ ἔτη σχεδὸν τεσσαράκοντα διήρκεσε· καὶ ἐπειδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ μέχρι τοῦδε ὁ Στυλιανὸς ἠθέτει ἢ ἀπεδέχετο ὅσα καὶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία ἠθέτει ἢ ἀπεδέχετο τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πραγμάτων, ὁ πάπας ἤδη προστάσσει αὐτὸν νὰ παραδεχθῇ καὶ τώρα ὅ,τι αὐτὸς ἀποδέχεται[15]· βούλεται δηλαδὴ νὰ τηρηθῶσιν αἱ ἀποφάσεις τῶν προτέρων παπῶν, Νικολάου τοῦ 1ου, Ἰωάννου τοῦ 8ου καὶ Στεφάνου τοῦ 6ου, ὧν ὁ μὲν Νικόλαος εἶχεν ἀναγνωρίσῃ κανονικὸν πατριάρχην τὸν Ἰγνάτιον, ὁ δὲ Ἰωάννης (πρόσθες καὶ τὸν ἅγιον Ἀδριανὸν τὸν 3ον, ὃν ἀποσιωπᾷ σκοπίμως ὁ τὸ γράμμα τοῦτο τοῦ πάπα νοθεύσας καὶ περικόψας) τὸν πατριάρχην Φώτιον· ἐφ' ᾧ, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν παπῶν ἐκείνων, ἀποδέχεται τώρα καὶ αὐτὸς ὁ πάπας Ἰωάννης οὐ μόνον τὸν ἤδη πατριαρχεύοντα Ἀντώνιον ὡς πατριάρχην

συγγραφέντος ὑπὸ Νικηφόρου φιλοσόφου καὶ ῥήτορος βίου τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου τοῦ Καυλέα· ἐν τῷ βίῳ τούτῳ λέγονται τὰ ἑξῆς «βασιλεὺς ὁ μέγας (=Λέων ὁ Σοφός). . . δι' αὐτοῦ (=τοῦ Ἀντωνίου) τὸ παλαιὸν τῆς ἐκκλησίας ἕλκος, ἤτοι σχίσμα, εἰς συνοῦλωσιν προθέμενος ἀγαγεῖν, εἰς ἓν συνάγει τὰ ἑῷα καὶ τὰ ἑσπέρια, καὶ . . . τὰ σκάνδαλα καὶ συνάπτει τὰ διεστῶτα» (Monumenta graeca et latina ad historiam Photii patriarchae pertinentia ed. A. P. Kerameus, Petropoli 1899, σ. 14). Τρίτην μαρτυρίαν ἔχομεν ἐξ ἐπιστολῆς τινος τοῦ πατριάρχου Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ, ἐν ᾗ λέγονται ταῦτα· «Ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κυροῦ Λέοντος . . . ὁ πάπας συνῆλθε καὶ οἱ μετὰ τούτου ὄντες, καὶ ἠνώθησαν τῇ ἐκκλησίᾳ» (Migne, Patrol. gr, τ. 111, 277). Τετάρτην δὲ καὶ τελευταίαν μαρτυρίαν ἔχομεν ἐκ συγγραφῆς Κωνσταντίνου ζ' τοῦ πορφυρογεννήτου, ἐν ᾗ ὀνομάζονται καὶ οἱ παπικοὶ ἀποκρισιάριοι, οἱ παρουσιάσαντες ἐν τῇ συνόδῳ· «ἐτιμήθησαν δὲ οἱ ἀπὸ Ρώμης ἐλθόντες διὰ τὴν ἕνωσιν τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου, οἷον ὁ ἐπίσκοπος Νικόλαος καὶ καρδινάλιος Ἰωάννης ἐπάνω πάσης τάξεως τῶν μαγίστρων» (De serimoniis; Bonnae 1829 σ. 739). Ἀναμφίβολον ἄρα, ὅτι σύνοδός τις ἔτει 900ῷ συνήνωτε τὴν Ρωμαϊκὴν μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας αἵτινες ἦσαν ἀποκεχωρισμέναι «διὰ τὸ παλαιὸν τῆς ἐκκλησίας ἕλκος, ἤτοι σχίσμα» ἀλλὰ τῆς συνόδου ταύτης οὔτε πρακτικὰ γινώσκονται, οὔτε ἄλλα τινὰ περὶ αὐτῆς ὑπομνήματα. Εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ ἐννοηθῇ τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο σχίσμα ἐκ τούτου· τῆς ἑνώσεως δηλαδὴ ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν γενομένης ἐπὶ Φωτίου πατριάρχου (ἔτει 879—880ῷ) διὰ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου, καὶ τοῦ Ρώμης πάπα Ἰωάννου τοῦ 8ου ἀποθανόντος ἔτει 882ῳ, ὁ τούτου διάδοχος Μαρῖνος, γενόμενος πάπας ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐπισκόπων (τοῦθ' ὅπερ ἦτο ἀντικανονικόν), φαίνεται ὅτι καὶ διὰ τοῦτο καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἔμεινεν ἀκοινώνητος μετὰ τοῦ πατριάρχου Φωτίου. Ἂν ὁ Μαρῖνος ἐκοινώνει μετ' αὐτοῦ, βεβαίως ὁ Φώτιος θὰ ἐμνημόνευε τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν τῇ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος μυσταγωγικῇ βίβλῳ· ἔκ τινος δὲ σφόδρα νενοθευμένης ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Στεφάνου τοῦ 5ου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Βασίλειον τὸν Μακεδόνα μανθάνομεν ὅτι ὁ Μαρῖνος ἀληθῶς δὲν ἀνεγνωρίσθη ὡς πάπας κανονικὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ τοῦτο διότι προεβλήθη ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐπισκόπων, ἦτο δὲ πρότερον ἐπίσκοπος Καστέλλης (Α. Π. Κεραμέως Φωτιακά. Ἐν Πετρουπόλει 1897, σ. 5). Τὸ διὰ τοῦ Μαρίνου ὀπωσδήποτε γενόμενον διετὲς σχίσμα (882—884) ἦρεν ἡ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ ἐκλογή, Ἀδριανοῦ τοῦ 3ου, ὅστις μετὰ τῆς συνόδου τῶν ἐπισκόπων του ἐκοινώνησε πάραυτα τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ, καὶ τὴν 8ην οἰκουμενικὴν σύνοδον ἀναγνωρίσας καὶ τὴν ὀρθότητα τοῦ δόγματος τῆς ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου πνεύματος (Φωτίου λόγος περὶ τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος μυσταγωγίας, ἐκδ. Hergenrœther, σ. 100-182). Ἀλλὰ καὶ πάλιν, Ἀδριανοῦ τοῦ 3ου ἀποθανόντος ἔτει 885ῳ, ὁ τούτου ἄμεσος διάδοχος πάπας Στέφανος ὁ 5ος, ὡς μὴ κοινωνήσας τῷ διαδόχῳ καὶ μαθητῇ τοῦ Φωτίου πατριάρχῃ Στεφάνῳ, ἀλλὰ μόνοις τοῖς περὶ τὸν Νεοκαισαρείας Στυλιανὸν σχισματικοῖς Ἕλλησιν ἀρχιερεῦσι, παρέσυρε τὴν Ρωμαϊκὴν ἐκκλησίαν ὡσαύτως εἰς τὸ σχίσμα καὶ εἶχε ταύτην οὕτως ἀπε-

---

σχισμένην ἄχρι τοῦ 891ου ἔτους, ὅτε πάλιν τὸ σχίσμα διὰ τοῦ πάπα Φορμώσου παρετάθη μέχρι τοῦ 896 ἔτους, γενομένου καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ πάπα διὰ τῶν ἀκανονίστων χειροτονιῶν του αἰτίου σχίσματος ἑτέρου ἐν αὐτῇ τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ. Οὕτως ἔχομεν φανερὸν σχίσμα ἐνδεκαετές, διὰ ζητήματα χειροτονιῶν μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν. Ὁ κατόπι τοῦ Φορμώσου πάπας Βονιφάτιος, ὡς παπεύσας ἡμέρας 15, βεβαίως ἠδυνάτει νὰ σκεφθῇ περὶ τούτου τοῦ σχίσματος· ἀλλ' ὁ τούτου διάδοχος Στέφανος ὁ 6ος, μὴ ἀναγνωρίσας τὸ κῦρος τῶν χειροτονιῶν τοῦ Φορμώσου καὶ κοινωνήσας μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, ἔδωκέ τι πέρας εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο ἐκκλησιῶν σχίσμα· ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ περὶ τὸν Στυλιανὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει σχίσμα, ἀποθανόντος ἤδη τοῦ ἐν τῇ ἐξορίᾳ πατριάρχου Φωτίου μετὰ θείας δόξης, ἔληξε περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ 897ου ἔτους ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἀντωνίου, μικρὸν ἔπειτα, περὶ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ἀποθανόντος, καὶ τοῦ πάπα Στεφάνου τοῦ 6ου, καὶ ἑτέρου ἀντὶ τούτου πάπα ὀρθοδόξου καὶ μὴ σχισματικοῦ γενομένου ἔτει 898ῳ, αὐτοῦ δηλαδὴ Ἰωάννου τοῦ 9ου, φυσικὸν ἦτο, καὶ μάλιστα διὰ τὰ σκανδαλώδη χειροτονιῶν ζητήματα, νὰ συνέλθῃ καὶ πάλιν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος, αὐτὴ ἡ τοῦ 900οῦ ἔτους, εἰς ἕνωσιν ἀμφοτέρων τῶν ἐκκλησιῶν, τοῦ μὲν Στυλιανοῦ ὑποταγέντος ἤδη τῇ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τῶν χειροτονιῶν τοῦ Φωτίου καὶ συνενοηθέντος περὶ τούτου μετὰ τοῦ πάπα, αὐτοῦ δὲ τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ 9ου προαναγνωρίσαντος ὡσαύτως τὸ κῦρος τῶν χειροτονιῶν τοῦ Φορμώσου καὶ τῶν πατριαρχῶν Ἰγνατίου, Φωτίου, Στεφάνου καὶ Ἀντωνίου. Οὕτως ἑρμηνευτέον τὸν σκοπὸν τῆς συνόδου τοῦ 900οῦ ἔτους.

15. Τὸ κείμενον ἔχει οὕτω κατὰ τὴν μετάφρασιν τοῦ νοθευτοῦ· «ἃ γὰρ ἡ σὴ μήτηρ (ἐκκλησία) ἠθέτησε μέχρι τῆς δεῦρο, καὶ σὺ ἠθέτησας, καὶ οἷς ἐπένευσεν, ἐπένευσας καὶ αὐτός»· ἀλλὰ πρὸ τῶν λέξεων τούτων ὑπῆρχε πιθανῶς ἄλλη τις περίοδος, ἥτις συνηνοῦτο μετ' αὐτῶν λογικῶς καὶ ἐν ᾗ ἁπλῶς ἐλέγετό τι περὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐκκλησίας· διὸ καὶ τὸ «ἡ σὴ μήτηρ» ὑποπτεύω, ὅτι πρότερον ἐν τῷ λατινικῷ κειμένῳ εἶχεν οὕτω· «Romana ecclesia».

κανονικόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ Στέφανον, Φώτιον καὶ Ἰγνάτιον, κατὰ δὲ συνέπειαν ἀποδέχεται ὡς κανονικὰς καὶ τὰς γενομένας ὑπ' αὐτῶν χειροτονίας· καὶ ἐπειδὴ λοιπὸν αὗται εἶναι τοιαῦται, προτρέπει καὶ τὸν Στυλιανὸν ὁ πάπας, ἤδη μεταμεληθέντα, νὰ συμπράξῃ μετ' αὐτοῦ οὕτως, ὥστε μὲ τὴν κοινὴν ἀναγνώρισιν τῶν χειροτονιῶν Ἰγνατίου, Φωτίου, Στεφάνου καὶ Ἀντωνίου, νὰ γένηται τελεία εἰρήνη καὶ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν· τέλος δὲ γράφει τῷ Στυλιανῷ ὁ πάπας καὶ ταῦτα· «τὸ δὲ σὸν χειρόγραφον, ὃ πεποίηκας, εἰ καὶ πολὺν χρόνον καὶ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν ἐζήτηται, ὅμως οὐδαμοῦ τοῦτο ἀνευρεῖν δεδυνήμεθα»[16].

Τοιοῦτον εἶναι τὸ νόημα τῆς συντεταμένης, νενοθευμένης καὶ συγκεχυμένης, ὡς ἔχει, πρὸς τὸν Στυλιανὸν ἀποκρίσεως τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ 9ου, καὶ ὅσα περὶ ταύτης λέγει ὁ ἑρμηνευτὴς αὐτῆς ἐν τῷ Appendix, εἶναι πάντα ληρήματα καὶ οὐδενὸς λόγου ἄξια· καὶ μολονότι οὕτως οἰκτρῶς περιῆλθεν ἄχρις ἡμῶν ἡ τοιαύτη ἀπόκρισις, οὐχ ἧττον αὕτη δύναται νὰ προσδιορίσῃ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ Φώτιος ἀπέθανεν. Ὁ πάπας δηλαδὴ Ἰωάννης λέγει ἐν αὐτῇ, ὅτι τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει σχίσμα διήρκεσεν ἔτη σχεδὸν τεσσαράκοντα, καὶ ἐὰν ὑπολογίσωμεν ὅτι τοῦτο ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς τοῦ 857ου ἔτους, ὅτε πατριάρχης ἀντὶ τοῦ Ἰγνατίου προεβλήθη ὁ Φώτιος, ἀπὸ δὲ τούτου τοῦ ἔτους καταμετρήσωμεν τὸ σχεδὸν τεσσαρακονταετὲς διάστημα, φθάνομεν περίπου εἰς τὸ τέλος τοῦ 896ου ἔτους· οὗτος ὅμως ὁ ὑπολογισμὸς εἶναι ἐσφαλμένος, διότι τὸ σχίσμα δὲν ἤρχισεν ἀμέσως ἀπὸ τῆς εἰς πατριάρχην ἐκλογῆς τοῦ Φωτίου, ἥτις ὑπῆρξε κανονικωτάτη, τῶν ἀρχιερέων ἁπλῶς ὁρκισθέντων ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν ἀποβληθέντα Ἰγνάτιον εἰς ὑπόσχεσιν τοῦ Φωτίου γραπτήν, «ὥστε πατρικὴν ἀπονέμειν τῷ Ἰγνατίῳ τιμὴν καὶ πάντα κατὰ βούλησιν αὐτοῦ ὁρᾶν, καὶ ἐν μηδενὶ τοῦτον παραλυπεῖν»[17].

16. Ἐννοεῖται ἐνταῦθα ὁ τοῦ Στυλιανοῦ καὶ τὰ Φωτίου λίβελλος, οὗ τὸ γνήσιον κείμενον εἶναι παντελῶς ἄγνωστον· ἅτε δὴ αὐτοῦ τοῦ πάπα βεβαιοῦντος τὴν ἐξ ἀρχῆς ἀπώλειάν του, τὸ δ' ὀνόματι τοῦ Στυλιανοῦ περιεχόμενον ἐν τῷ Appendix κείμενον, οὗ τὴν ὅθεν γνησιότητα παραδέχονται πάντες ἀπὸ τοῦ 1604ου ἔτους (Acta . . . concilii octavi (sic) Constantinopolitani, Ingolst. 1604, σ. 386), εἶναι ψευδὲς καὶ πλαστογράφημα σατανικόν, ἀπὸ σκοποῦ γενόμενον, ὡς ἀποδεικνύει ἡ τούτου σύνταξις καὶ ἀνάλυσις· ἰδία δὲ περὶ τοῦ κειμένου τούτου διατριβή, τὴν πλαστογραφίαν αὐτοῦ δεικνύουσα, θὰ ἐκτυπωθῇ προσεχῶς.

17. Ψευδο-Νικήτα Παφλαγόνος βίος τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου παρὰ τῷ Mansi, τ. 16, σ. 233.

ἀλλ' ἤρξατο τὸ σχίσμα τῶν ἀρχιερέων δύο περίπου μῆνας μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Φωτίου[18], τουτέστι μηνὶ φεβρουαρίου τοῦ 858ου ἔτους, ἡμέρᾳ πιθανῶς Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅτε, προστάγματι ἴσως αὐτοκρατορικῷ, δὲν ἐπολυχρονίσθη ὁ Ἰγνάτιος ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ· τοῦθ' ὅπερ οἱ προσκείμενοι τῷ Ἰγνατίῳ ἀρχιερεῖς ἠδύναντο νὰ ἑρμηνεύσωσιν ὡς ἀθέτησιν τῶν ὑπὸ τοῦ Φωτίου ὑπεσχημένων.

(ἕπεται συνέχεια)

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ

ΜΟΝΗ ΓΗΡΟΜΗΡΙΟΥ

Ἡ Α. Σ. ὁ φιλίστωρ μητροπολίτης Ἀμασείας Ἄνθιμος ἐπέστειλεν ἡμῖν τὰ ἑξῆς σχετικὰ πρὸς τὴν περὶ τῆς Μονῆς Γηρομηρίου δημοσιευθεῖσαν ἱστορικὴν μονογραφίαν.

Ἐν τῷ τεύχει τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὑπ' ἀριθ. 48 καὶ σελ. 453—454 τῆς 19 Νοεμβρίου 1899, ἀναγνόντες τὴν ἐκ Ξυλοπόρτης ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρίδωνος Οἰκονόμου ἀξιόλογον ἱστορικὴν περιγραφὴν τοῦ ἐν Ἠπείρῳ ἱεροῦ Βασιλικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Σταυροπηγιακοῦ Μοναστηρίου τῆς Παναγίας τοῦ Γηρομηρίου, εἴδομεν ὅτι κτίτωρ αὐτοῦ τυγχάνει ὁ ὅσιος Νεῖλος, καταγόμενος ἐκ Βυζαντίου, ὅστις, ἐκ Πελοποννήσου διὰ Κερκύρας μεταβὰς εἰς Νέαν Ἤπειρον, ἐμόνασεν ἐπί καιρόν τινα ἐν Ἱεριχῷ τῇ πόλει πλησίον τῆς πόλεως Κανίνων τῆς Αὐλῶνος, ἐξ ἧς ἔλαβε τὸ ὄνομα Ἱερεχιώτης. Τὸ ἱστορικὸν μέρος τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ εἰρημένου Μοναστηρίου τοῦ Γηρομηρίου καὶ τοῦ προικισμοῦ αὐτοῦ δι' ἀκινήτων κτημάτων ὑπὸ εὐσεβῶν καὶ φιλομονάχων βασιλέων καὶ ἡγεμόνων τυγχάνει ἀνώτερον παντὸς ἐπαίνου, εὐχόμεθα δὲ ἵνα καὶ ἕτεροι λόγιοι ὁμογενεῖς μιμηθῶσι συγγράφοντες ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς καὶ δημοσιεύοντες ἱστορικὰς ὁμοίας μελέτας περὶ ἑνὸς ἑκάστου τῶν τοσούτων Μονῶν, τὰς ὁποίας ἐξ ἐνθέου ζήλου καὶ εὐλαβείας ἐδομήσαντο ἁδραῖς δαπάναις ἐν ταῖς διαφόροις ἐπαρχίαις καὶ ἐγκατέλιπον ἡμῖν τοῖς ἀπογόνοις αὐτῶν οἱ ἡμέτεροι ἀοίδιμοι πρόγονοι.

Ἐρρήθη ἀνωτέρω ὅτι ὁ ὅσιος Νεῖλος ὠνομάσθη Ἱερεχιώτης ἐκ τῆς κώμης ἢ πόλεως Ἱεριχοῦς. Τῷ ὄντι ὑπό τινων νεωτέρων τῆς Βυζαντινῆς ἐποχῆς ἱστο-

18. Κατὰ τὸν λίβελλον τοῦ Θεογνώστου «οὕπω τεσσαράκοντα ἡμέραι μετὰ τὴν χειροτονίαν παρῆλθον». Mansi, τ. 16, σ. 300.

ρικῶν μνημονεύεται πόλις Ἱεριχὼ κειμένη ἐν τῷ θέματι τῆς Αὐλῶνος καὶ τῶν Κανίνων· ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐκτὸς τῆς ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ πόλεως Ἱεριχοῦς οὐδαμοῦ ἐν τοῖς μέρεσι τούτοις εἴδομεν ἀναφερομένην, οὐδ' ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς χάρταις αὐτῶν, ἐκ τούτου εἰκάζεται ὅτι μεταγενεστέρως κατὰ πλάνην τινὲς μετέβαλον εἰς Ἱεριχὼ τὴν μεσημβρινοανατολικῶς τῶν Κανίνων καὶ τῆς Αὐλῶνος κειμένην ἀρχαίαν πόλιν Ὄρικον καὶ Ὠρικόν, ἓξ ὥρας μακρὰν αὐτῆς ἐν τῷ μυχῷ τοῦ λιμένος τῆς Αὐλῶνος. Ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ἐκείνης μνημονεύει καὶ ὁ Βιργίλιος ἐν τῇ Αἰνειάδι τὴν «Ὠρικίαν Τερέβινθον». Οὐ μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης ὑπῆρχεν ἴσως ἕτερος λιμὴν τὸν ὁποῖον ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις προσέχωσεν ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα καὶ ἤδη ὑπάρχει λίμνη ὀνομαζομένη Πορτίκη διασώζουσα οὕτω παραφθαρμένον τὸ ὄνομα τοῦ λιμένος (Port-Orico). Ἀπὸ τοῦ λιμένος τοῦ Ὁρικοῦ εἶχον ἐπιβιβασθῇ τῷ ἔτει 167 π. χ. ὑπὸ τοῦ Ρωμαίου ὑπάτου Παύλου Αἰμιλίου καὶ τοῦ στρατηγοῦ Ἀνικήτου αἱ ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδες τῶν αἰχμαλώτων, οὓς ἀπανθρώπως, καταστρέψαντες 70 Ἠπειρωτικὰς πόλεις, ἐζώγρησαν καὶ μετέφεραν εἰς Ρώμην (Περιοδ. Ἑλλ. Φιλ. Συλ. τόμ. ΚΣΤ' σελ. 18). Εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἀπεβιβάσθη ὁ Ἰούλιος Καίσαρ προερχόμενος ἐξ Ὑδροῦντος (otranten) τῆς Ἰταλίας καὶ ἀπῆλθε καταλαβὼν τὴν Ἀπολλωνίαν, ἔνθα ἐστρατοπέδευσε κατσδιώκων τὸν ἰσόπαλον αὐτοῦ στρατηγὸν Πομπήϊον στρατοπεδεύοντα ἐν Ἐπιδάμνῳ (Δυρραχίῳ) κατὰ τοὺς ἐμφυλίους πολέμους τῶν Ρωμαίων τῷ 48 π. χ. ὅτε οἱ δύο οὗτοι ἰσχυροὶ ἤριζον περὶ τῆς τύχης τοῦ κόσμου. Τότε συνέβη ὡς γνωστὸν καὶ τὸ ἑξῆς σπουδαῖον ἱστορικὸν γεγονός. Ἐπειδὴ γὰρ μετὰ ὀλιγαρίθμων στρατιωτῶν ἐν Ἀπολλωνίᾳ καὶ ταῖς πρὸς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην χώραις τοῦ Ἄψου ποταμοῦ καθήμενος ὁ Καῖσαρ ἀνέμενεν ἐξ Ἰταλίας τὸ πλεῖστον μέρος τῶν στρατευμάτων του, ταῦτα δὲ ἀπεναντίας ἕνεκα τρικυμίας ἐπικρατησάσης ἐν τῇ θαλάσσῃ βραδύνοντα τὴν ἔλευσίν των ἐδυσχέραινον τὴν θέσιν τοῦ Καίσαρος, διὰ τοῦτο ἠναγκάσθη αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐν ἀγνοίᾳ τῶν στραγηγῶν κατελθεῖν μετημφιεσμένος εἰς τὸν Ἄψον ποταμὸν ἵνα μεταβῇ εἰς Ἰταλίαν καὶ παραλάβῃ τοὺς στρατιώτας, ἀλλ' εἰσελθὼν ἐν δωδεκασκάλμῳ πλοίῳ, ἐπειδὴ τοῦτο δὲν ἐπροχώρει ὡς ἐκ τῆς τρικυμίας τῆς θαλάσσης, κωλυούσης ἐν τῇ ἐκβολῇ τὴν ἔξοδον τοῦ ποταμοῦ ἐξογκωθέντος, διὰ τοῦτο ὁ Καῖσαρ, ἵνα ἐμψυχώσῃ τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου καὶ τοὺς ἐρέτας, ἀναστάς, ἐφανερώθη καὶ ἀποταθεὶς πρὸς τὸν κυβερνήτην εἶπεν αὐτῷ θι' ὕρους ὄντως ἡγεμονικοῦ αἴθι γενναῖε καὶ μηδὲν δέδοικε, Καίσαρα γὰρ φέρεις καὶ τὴν τούτου τύχην συμπλέουσαν».

Τῆς εἰρημένης πόλεως Ὁρικοῦ τὰ ἐρείπια ἤδη σώζονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἐρικὸς καὶ Ἀλβανιστὶ Ἐρικούα. Ἐκ τῶν ἐρειπίων τούτων πηγάζει ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἴσβορος ποταμὸς ἐκ καθαρωτάτου ὕδατος καὶ ἐκβάλλει εἰς τὸν μυχὸν τοῦ λιμένος Αὐλῶνος.

Ἐν Κων)πόλει, τῇ 26 Νοεμβρίου 1899.

† Ὁ Ἀμαδείας ΑΝΘΙΜΟΣ.

Η ΤΟΥ ΠΕΛΑΓΙΟΥ ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΚΑΛΒΙΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΠΛΑΝΗ

καὶ σύντομος αὐτῆς ἀνασκευή.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ συνῳδὰ ταύτῃ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων αὐτῆς διδάσκουσιν ὅτι ἡ ἀπολύτρωσις παντὸς ἀνθρώπου ἐν τῷ χριστιανισμῷ τελεῖται ἔνθεν μὲν διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς θείας χάριτος, ἔνθεν δὲ διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς ἀτομικῆς τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίας· χρήζει λοιπὸν ἡ παρ' ἑνὸς ἑκάστου χριστιανοῦ προσοικείωσις τοῦ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποτελεσθέντος ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου πρὸς σωτηρίαν διττῆς τινος ἐνεργείας, θείας τε καὶ ἀνθρωπίνης· ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ ἐναλλὰξ ὁτὲ μὲν ἐξαίρεται ἡ ἀνάγκη τῆς θείας χάριτος πρὸς ἐπίτευξιν τῆς σωτηρίας, ὁτὲ δὲ ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀγαθῆς χρήσεως τοῦ αὐτεξουσίου· ἀλλ' ἀμφότερα παρίστανται τοσοῦτον στενῶς συνημμένα καὶ συνδεδεμένα ἀδιαρρήκτως πρὸς τὴν ἐν παντὶ ἀτόμῳ κατόρθωσιν τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ τῆς ἀπολυτρώσεως, ὥστε τὸ ἓν οὐδαμῶς δύναται νὰ ἐννοηθῇ ἄνευ τοῦ ἑτέρου, ἡ δὲ θεία χάρις προϋποτίθησιν ἀναγκαίως πάντοτε τὴν ἐλευθέραν ἐνέργειαν τῆς τοῦ ἀνθρώπου βουλήσεως, ἧς τὸ ἔργον φέρει εἰς πέρας. Ὁ ἄνθρωπος ἵνα σωθῇ ὀφείλει κατὰ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν νὰ θελήσῃ αὐτὸς πρῶτον τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ νὰ σπεύσῃ πάσῃ δυνάμει αὐτὸς πρὸς κατόρθωσιν ἀγαθῶν ἔργων, ὧν ἄνευ οὐδαμῶς σώζεται· ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἡ Ἁγία Γραφὴ διδάσκει καὶ ἡ πεῖρα ἀποδεικνύει ὅτι ἕνεκα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας ἐπῆλθεν ἐξασθένησις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ τε νοῦ καὶ τῆς βουλήσεως καὶ δυσαρμονία μεταξὺ σαρκὸς καὶ πνεύματος ἐκδηλουμένη μάλιστα ἐν τῇ ἀνυποταξίᾳ τῆς σαρκός· ἀλλ' ἡ ἐξασθένησις αὕτη δὲν ἐξεμηδένισεν οὐδ' ἐνέκρωσε τὴν ἐνέργειαν τοῦ νοῦ καὶ τοῦ αὐτεξουσίου· ὁ δὲ ἄνθρωπος μένει ἐλεύθερος ἵνα ποιῇ ται ἐλευθέραν ἐκλογὴν μεταξὺ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ προαιρούμενος τὴν ἀρετὴν τῆς κακίας. Ἡ ἐλευθέρα αὕτη σπουδὴ τοῦ ἀνθρώπου πρὸς πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ ἐξ ἑαυτοῦ εἶνε ἄλλως συμφωνοτάτη τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, ἧς πρώτιστον καὶ κύριον γνώρισμα διακρίνον αὐτὴν τῆς τῶν ἀλόγων ἐστὶ τὸ λογικὸν καὶ αὐτεξούσιον· ἀλλ' ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ εἰκότως ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐνέργεια παρίσταται ὡς κύριος παράγων εἰς τὴν

σωτηρίαν αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου ὀρθῶς πάνυ διδάσκεται ὅτι ἡ θεία χάρις ἐστὶν ὡσαύτως πρώτιστος παράγων, ὡς ἀναπληροῦσα τὸ ἀσθενὲς τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, ἐνισχύουσα ταύτην εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ εἰς πέρας φέρουσα τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας· ἀκριβῶς δὲ ἕνεκα τοῦ ἀποτελέσματος τούτου τῆς θείας χάριτος χωρία τινὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐξαίροντα τὸ ἔργον αὐτῆς παριστῶσι τὴν σωτηρίαν ὡς δῶρον θεόθεν διδόμενον· πράγματι ὅμως συναμφότερα, ἥ τε ἐνέργεια καὶ ἰδία σπουδὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ ἐνέργεια τῆς θείας χάριτος θεωροῦνται ἀδιαρρήκτως συνδεδεμένα πρὸς ἐπίτευξιν τῆς σωτηρίας καὶ ἐπιτέλεσιν τῆς ἀπολυτρώσεως.

Ἀλλότρια τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας καὶ τούτων, ἃ ἡ ἐκκλησία ἐδίδαξεν ἀνέκαθεν καὶ διδάσκει ἀπετόλμησαν ἵνα ἐξενέγκωσι κατὰ μὲν τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε'. αἰῶνος ὁ Πελάγιος καὶ ὁ μέγας πατὴρ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας Αὐγουστῖνος, τόσον ἐκ διαμέτρου ἀντίθετα ὅσον καὶ πεπλανημένα καὶ τοῦ ἀληθοῦς πορρωτάτω ἀπέχοντα διδάξαντες· κατὰ δὲ τὸν ΙΣΤ'. αἰῶνα τῆς ἐν τῇ δύσει μεταρρυθμίσεως ὁ ἐν Ἑλβετίᾳ μεταρρυθμιστὴς Καλβῖνος ἀναμασσῶν καὶ ἐπαναλαμβάνων, ἐπὶ τὸ αὐστηρότερον ὅμως, τὰ αὐτά, ἅπερ καὶ ὁ προειρημένος Αὐγουστῖνος· τῷ Καλβίνῳ ἠκολούθησεν καὶ ὁ Βέζας μαθητὴς καὶ φίλος αὐτοῦ. τούτων τῶν ἀνδρῶν τῶν παρεκκλινάντων τῆς ὀρθῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας ἐν τοῖς ἑφεξῆς συνοψίζομεν τὰς γνώμας ὅσον τὸ δυνατὸν συντόμως ἐπιτάσσοντες εἶτα ταύταις τὴν δέουσαν ἀνασκευήν, ἵνα οὕτω ἀριδηλοτέραν καταστήσωμεν τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀλήθειαν.

Τὴν περὶ σωτηρίας διδασκαλίας λέγομεν ἐκ τῶν προτέρων ὅτι πρῶτος ὁ Πελάγιος ἀνεκίνησεν ἀφορμὴν οὕτω δοὺς εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἀνάπτυξιν αὐτῆς καὶ διατύπωσιν διὰ τῶν περὶ ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἄγαν ἐλευθερίων αὐτοῦ ἰδεῶν. Οὗτος δηλονότι ἐκ Βρεττανίας ὁρμώμενος καὶ ἐν Ἀφρικῇ ἐλθὼν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ε'. ἑκατονταετηρίδος μετά τινος ἑτέρου, Καιλεστίου, ὁμοίως Βρεττανοῦ, ἐδίδασκεν ὅτι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐδόθη τῷ ἀνθρώπῳ μετὰ τοῦ λογικοῦ ἡ δύναμις τοῦ αἱρεῖσθαι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακὸν ἐλευθέρως καὶ ἄνευ βίας, τοῦθ' ὅπερ καλοῦμεν αὐτεξούσιον· καὶ τοῦτο μὲν ὀρθὸν καὶ συνᾴδει τῇ περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ αὐτεξουσίου γνώμῃ τῆς ἐκκλησίας· ἀλλὰ τὸ ἄτοπον καὶ ψευδὲς τῆς διδασκαλίας τοῦ Πελαγίου ἔγκειται κυρίως ἐν τούτῳ· ἐδέχετο δηλαδὴ ὅτι ἡ ἀρετή ἐστι μόνον καὶ ἀποκλειστικῶς ἔργον τῆς βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου, οὐδαμῶς εἰς τοῦτο συνεργούσης τῆς θείας χάριτος καὶ ἐνεργείας. Ὡς καὶ περὶ τῆς κακίας ἐδέχετο καθ' ὅμοιον τρόπον ὅτι ἐστὶν ὁμοίως ἔργον τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως, οὐδόλως ἐπιδρασάσης τῆς ἁμαρτίας ἐπὶ τῶν ἠθικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων. Κατὰ τὸν Πελάγιον ἐν αὐτῇ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἔγκειται ἡ δύναμις τοῦ ἀνυψωθῆναι ἀφ' ἑαυτῆς καὶ ἄνευ οὐδενὸς ἑτέρου συνεργοῦντος μέσου, οὐδ' αὐτῆς τῆς θείας χάριτος, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ὑψηλοτέραν ἠθικὴν τελειότητα· ὥστε κατ' αὐτὸν οὐ μόνον ἡ τελεία κατόρθωσις τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς προερχομένη σωτηρία ἐστὶν ἔργον μόνον τῆς τοῦ ἀνθρώπου βουλήσεως καὶ οὐχὶ προϊὸν δύο παραγόντων τῆς ἀνθρωπίνης δηλαδὴ βουλήσεως καὶ τῆς θείας χάριτος, ὡς ἡ Ἐκκλησία δέχεται. Ὁ πρωτόπλαστος κατὰ τοῦτον ἐδημιουργήθη παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν δύναμιν τοῦ πρᾶξαι τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακόν, οὐχὶ δὲ ἐν καταστάσει ἀρχεγόνου δικαιοσύνης· ἡ ἁμαρτία ἐπομένως κατ' αὐτὸν οὖσα ἀποτέλεσμα τῆς κακῆς χρήσεως τοῦ αὐτεξουσίου οὐδόλως δύναται νὰ νοηθῇ ὅτι ἠλλοίωσε τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν ἢ ὅτι ἐξησθένησε τὰς ἠθικὰς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεις, αἵτινες μένουσιν ὡσαύτως ἐν τῇ ἠθικῇ ἐκείνῃ καθαρότητι, ἐν ᾗ καὶ πρὸ τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἁμαρτίας· ὁ δὲ θάνατος κατὰ τὸν Πελάγιον οὐκ ἔστιν ἐπακολούθημα τῆς ἁμαρτίας, ὡς ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ ἡ Ἐκκλησία διδάσκει, ἀλλ' ἀναγκαῖον γεγονὸς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως συμβαῖνον καὶ εἰς τοὺς δικαίους. Ὁ Ἀδὰμ θὰ ὑπέκειτο εἰς τὸν θάνατον καὶ ἂν μὴ ἡμάρτανεν· ἡ τοῦ νοῦ ἐπισκότισις καὶ ἡ τῆς βουλήσεως πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐξασθένησις διὰ τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας ἀποκρούεται ὑπὸ τοῦ Πελαγίου· διότι κατ' αὐτὸν εἶνε πάντως δυσχερὲς νὰ κατανοηθῇ πῶς ἡ τῆς τοῦ πρώτου ἀνθρώπου ἁμαρτίας ποινὴ ὑπῆρξε διὰ τοὺς ἀπογόνους ὁμοίως ἁμαρτία, οἷόν τι ἐστιν κατ' αὐτὸν ἡ ἐξασθένησις τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Θεὸς ὁ συγχωρῶν, κατὰ τὸν Πελάγιον, ἐξ ἀπείρου αὐτοῦ ἀγαθότητος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν δὲν δύναται πολλῷ μᾶλλον νὰ καταλογίζηται ἡμῖν τὰ ἀποτελέσματα ἀλλοτρίας ἁμαρτίας· ἄλλως δὲ ἁμαρτία ἐστὶ μόνον καὶ κυρίως ἡ ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τοῦ αὐτεξουσίου προερχομένη· κατὰ τοῦτο ἡ ἁμαρτία τῶν πρωτοπλάστων ἐπεβάρυνε μόνον τὸν πράξαντα αὐτήν, οὐχὶ δὲ ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος· ὁ δὲ νοῦς παντὸς ἀνθρώπου ἀντιλαμβάνεται ὁμοίως τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἀγαθοῦ, τοῦ καλοῦ, ὡς καὶ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος πρὸ τῆς ἁμαρτίας· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ βούλησις οὐδόλως ἐξασθενήσασα μένει μετὰ τῆς αὐτῆς ἰσχύος πρὸς τὸ πρᾶξαι τὸ ἀγαθόν· ὁ Ἀδὰμ ἔβλαψε τοὺς ἀπογόνους μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ποιησάμενος κακὴν χρῆσιν τοῦ αὐτεξουσίου καὶ τὴν ἁμαρτίαν ἀντὶ τῆς ἀρετῆς προελόμενος παρέσχε τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὸ κακὸν παράδειγμα τοῦ ἁμαρτάνειν· ἀλλ' ἂν τὸ παράδειγμα τῶν πρωτοπλάστων συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ ἀναπτυχθῇ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις διὰ τῆς μιμήσεως συνήθειά τις ἢ ροπὴ πρὸς τὸ κακόν, τοὐναντίον ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ ἐξόχου παραδείγματος τῆς ἀρετῆς καὶ τῶν ὑψηλῶν ἠθικῶν διδαχῶν συνετέλεσεν ἀκριβῶς εἰς τὸ ἀντίθετον, καθότι καὶ τὸ προ-

βαλλόμενον παράδειγμα αὐτοῦ εἰς μίμησιν καὶ αἱ ὑψηλαὶ ἠθικαὶ ἀρχαί, ἃς ἐδίδαξε, διεγείρουσι ταχύτερον οἱονεὶ τὰς ἠθικὰς δυνάμεις πρὸς τελείωσιν καὶ παράγουσι συνήθως συνήθειάν τινα πρὸς τὸ ἀγαθόν· ἀλλὰ τὸ παράδειγμα ἐστὶ μόνον παράδειγμα· παρὰ τοῦτο ὅμως ἡ τῆς ἀρετῆς κατόρθωσις καὶ ἡ σωτηρία ἐστὶν ἔργον καθαρῶς τῆς τοῦ ἀνθρώπου βουλήσεως κατὰ Πελάγιον. (Ἕπεται συνέχεια).

ΠΕΤΡΟΣ Α. ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥΣ

Προλύτης τῆς Θεολογίας.

ΤΕΡΤΙΟΣ ΦΙΛΙΠΠΩΦ

(† 1 Δεκεμβρίου 1899).

Λυπηρὸν ἄγγελμα ἐλήφθη προχθὲς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Τηλεγράφημα ἐκ Πετρουπόλεως τῶν τέκνων τῆς Α. Ε. τοῦ ὑπουργοῦ, ἀνωτάτου ἐλεγκτοῦ τῶν οἰκονομικῶν τῆς Ρωσικῆς αὐτοκρατορίας, μυστικοσυμβούλου τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Τσάρου καὶ μέλους τοῦ ἀνωτάτου αὐτοκρατορικοῦ συμβουλίου, ΤΕΡΤΙΟΥ ΙΒΑΝΟΒΙΤΣ ΦΙΛΙΠΠΩΦ, πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἤγγειλε τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου αὐτῶν πατρός, τῆς αὐτῆς λυπηρᾶς εἰδήσεως διαβιβασθείσης τηλεγραφικῶς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. καὶ ὑπὸ τοῦ ἐν Πετρουπόλει κατ' αὐτὰς διατρίβοντος ἀντιπροσώπου τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας ἀρχιμανδρίτου Προκοπίου·

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» διερμηνεύουσα τὴν ἐγκάρδιον θλῖψιν τῆς Α. Θ. Π· καὶ τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας καθόλου, δὲν δύναται νὰ μὴ ἀναγράψῃ ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς μετὰ βαθείας θλίψεως τὸν θάνατον ἐπιφανοῦς καὶ εὐσεβοῦς τέκνου τῆς ὀρθοδόξου ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ μέλους διαπρεποῦς τῆς πολιτείας τοῦ εὐσεβοῦς ρωσικοῦ ἔθνους.

Ὁ ἐν Πετρουπόλει πρόχθες τὸν βίον ἐκλιπὼν ἀοίδιμος ἀνὴρ ἦν προσωπικότης ἀρίγνωτος καὶ ἔξοχος ἐν εὐρυτάτῃ τῆς λέξεως σημασίᾳ, ὡς ἀνάπτυξις, εὐσέβεια, ἀγαθότης καὶ εὐγένεια, δράσασα καρποφόρως ἐν πεντηκονταετεῖ σταδιοδρομίᾳ καὶ ποικίλῃ ἐργασίᾳ, ἀποτελούσῃ χαρακτῆρα ἀνδρὸς μεγάλου οὐ μόνον ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ· Ἀδυνατοῦντες σήμερον διὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου καὶ τὸ βραχὺ τοῦ χρόνου ἵνα καταστρώσωμεν βιογραφίαν τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς, ἀρκούμεθα ἀναγράφοντες ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τὴν δράσιν τοῦ Τερτίου Φιλίππωφ ὡς ὀρθοδόξου ἐν σχέσει πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν καθόλου ἀνδρὸς καὶ τέκνου αὐτῆς ἀφωσιωμένου.

Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ὁ Τέρτιος Φιλίππωφ παρ' ὅλα τὰ ὑψηλὰ καθήκοντα, ἅτινα ἦν διαπεπιστευμένος ὑπὸ τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς ὑψηλῆς εὐνοίας τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Τσάρου ἐν τῇ ρωσικῇ πολιτείᾳ, τὸν βίον αὐτοῦ ἀφιέρωσεν εἰς ἐξυπηρέτησιν τῶν συμφερόντων τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὑπεράσπισιν τῶν δικαίων αὐτῆς οὐ μόνον διὰ λόγου, ἐν αἰσθήμασι μόνοις συμπαθείας πλατωνικῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ συγγραφῶν μεστῶν εὐσεβείας, ἀφοσιώσεως υἱικῆς καὶ ἀγάπης ἀκραιφνοῦς πρὸς τὰς ἐν Ἀνατολῇ πρεσβυγενεῖς Ἐκκλησίας, ὧν τὸ σεπτὸν ὄνομα ἀείποτε εὐγνωμόνως ἀνέφερε, καὶ δὴ διὰ γλώσσης ἀληθῆ συγκίνησιν ἐμποιούσης· Ἐν μέσῳ ὀργασμοῦ καὶ σάλου, ὃν πρὸ τριακονταετίας περίπου ἤγειραν ἀγνωμόνως τῇ Μητρὶ Ἐκκλησίᾳ τέκνα διὰ στάσεως πρὸς αὐτὴν ἥκιστα υἱικῆς καὶ ἀπαιτήσεων παραλόγων, ἀντικειμένων πρὸς τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας, παραλυόντων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἑνότητα καὶ διοίκησιν ἐν αὐτῇ, ὁ Τέρτιος Φιλίππωφ, νέος ἔτι καὶ θάλλων ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ δράσει, μετὰ σφρίγους καὶ τόλμης, ἣν ἐμπνέει πάντοτε μόνη ἡ πεποίθησις πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ δίκαιον εἰς χαρακτῆρας τοῦ ὕψους τοιούτων ἀνδρῶν, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἄλλοι αὐτοῦ συνάδελφοι ἐν συναυλίᾳ καὶ φάλαγγι πυκνῇ ὑπερήσπιζον τὰ ἀπειθοῦντα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τέκνα, ὁ Τέρτιος Φιλίππωφ μετὰ **παλλούσης καρδίας καὶ συμπονούσης ἐπὶ τοῖς ἐκτυλισσομένοις τότε γεγονόσι,** κατὰ τὴν ἰδίαν τοῦ ἀειμνήστου ἔκφρασιν, ὕψωσε φωνὴν σθεναρὰν ὑπὲρ τῶν καταπατουμένων τῆς Ἐκκλησίας δικαίων καὶ ἐπάταξεν εὐθαρσῶς τὰς ὑπερφιάλους τῶν ἀπειθούντων τέκνων ἀξιώσεις ἐν συγγραφαῖς, αἵτινες διὰ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἰσὶν ὑψηλὴ κατὰ τῆς ἀδικίας διαμαρτύρησις, ἀδάμας ἀληθὴς, ὡς ἦν ἀδαμάντινος ὁ χαρακτὴρ καὶ τεθηγμένη ἐξ ἀδόλου εὐσεβείας ἡ εὐθύφρων διάνοια τοῦ ἐνδόξου ὑπερμάχου τῶν τῆς Ἐκκλησίας δικαίων. «Μάτην, γράφει ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀοίδιμον πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ς'., μάτην ἀνέμεινα

ὅπως ἄλλοι ἰσχυρότεροι ἐμοῦ ἀναλάβωσι τὸν ἀγῶνα τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ δικαίου· ἀλλ' ὅταν οὗτοι οὐδὲ καὶ τὸν ἐλάχιστον ἐπεδείξαντο πόθον ἵνα λύσωσι τὴν σώζουσαν αὐτοὺς σιωπὴν, τότε ἐγὼ προετίμησα μᾶλλον νὰ ἐπικριθῶ ὡς ἀνεπαρκὴς καὶ ἀδέξιος περὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἀμύνεσθαι, ἢ νὰ μείνω ἀδιάφορος θεατὴς πρὸς τὰ ἐκτυλισσόμενα μεγάλα ἐν τῷ συγχρόνῳ βίῳ τῆς Ἐκκλησίας γεγονότα». Ἡ φωνὴ τοῦ Τερτίου Φιλίππωφ ἐν τῷ ἐπεγερθέντι ὀρυγμαδῷ ἐκείνῳ ἦν φωνὴ παραμυθίας προερχομένη γλυκεῖα ἀπὸ τέκνου εὐγνώμονος καὶ συμπάσχοντος τῇ φιλοστόργῳ Μητρὶ, φωνὴ ἑρμηνεύουσα εὐγλώττως τὸ αἴσθημα καὶ ἑκατομμυρίων ἄλλων λαοῦ εὐσεβοῦς καὶ σεβομένου τὴν κοινὴν, ἀλλὰ πάσχουσαν ἐν Ἀνατολῇ Μητέρα, Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, ἡ φωνὴ αὕτη ἦν οὐ μόνον τὸ γλυκὺ παραμύθιον πρὸς τὴν πάσχουσαν Μητέρα υἱοῦ εὐσεβοῦς καὶ συμπονοῦντος ἀτομικῶς, ἀλλὰ καὶ ἡ τῶν ἀγνωμονούντων τέκνων καταστηλίτευσις, μένουσα δὲ ὡς τοιαύτη μνημεῖον ἀκήρατον εὐσεβείας ἀνυποκρίτου καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ μεγάλου ὀρθοδόξου.

Ἡ ἀφοσίωσις ὅμως τοῦ Τερτίου Φιλίππωφ δὲν ἐδείχθη τότε μόνον· ἅπας ὁ βίος αὐτοῦ μέχρι καὶ τῆς τελευταίας αὐτοῦ στιγμῆς ἦν διαρκὴς ἐκδήλωσις ἀδόλου ἀγάπης καὶ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, οὐχὶ δ' ἅπαξ ἐδόθη αὐτῷ ἀφορμὴ ἵνα ἐμπράκτως ἐπιδείξῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀγάπην αὐτοῦ ταύτην. Νωπὴ ἔτι τυγχάνει ἡ μεγάλη ἐκείνη τοῦ ἀειμνήστου αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' δωρεὰ ἐξ 180 χιλιάδων περίπου ρουβλίων, ἡ ἐκχρέωσις τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Τὸ ἔργον καὶ ἡ εὐεργεσία αὕτη κατὰ μέγα μερος ὀφείλεται εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐνέργειαν καὶ τὰς εὐμενεῖς ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν ἀοίδιμον αὐτοκράτορα ἐκθέσεις αὐτοῦ. Οὐχὶ ἄγνωστος ἐπίσης τυγχάνει ἡ ἄλλη αὐτοῦ ἐνέργεια, ἥτις ἀπετέλει ἰδανικὸν αὐτοῦ προσφιλὲς καὶ πόθον μύχιον τοῦ γήρως αὐτοῦ, ἡ πλήρης ἀπόδοσις ταῖς ἐν Ἀνατολῇ Ἐκκλησίαις τῶν ἐν Βεσσαραβίᾳ μοναστηριακῶν κτημάτων διὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἀμέσου ἐν αὐταῖς διαχειρίσεως· ὁ πόθος οὗτος ἦν αὐτῷ τοσοῦτον μύχιος καὶ ἱερός, ὅσον ἐν τῇ ἐκπληρώσει αὐτοῦ ἔβλεπεν ἐκλείποντα τὸν μεγαλείτερον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ταύταις ἐχθρόν, τὴν πενίαν δηλονότι καὶ στέρησιν. «Εἰς τὰς πολυαρίθμους καὶ πολυειδεῖς δοκιμασίας, ἃς ὑπέστη ἡ κατὰ Ἀνατολὴν ὀρθοδοξία, ἐν ταῖς ἡμέραις ἡμῶν προσετέθη καὶ νέα τοιαύτη, ἰδιαζόντως βαρεῖα, ἡ πτωχεία δηλαδή».

Ὁ Τέρτιος Φιλίππωφ ἀπετέλει μοναδικὴν ἐξαίρεσιν ὡς ἀνὴρ διαπρεπὴς μεγάλην καὶ ὑψηλὴν κατέχων ἐν τῇ πολιτείᾳ τοῦ θεοσώστου καὶ εὐσεβοῦς ρωσικοῦ κράτους θέσιν, ἰδίαν προσφιλῆ θεωρήσας ἐν τῷ μακρῷ αὐτοῦ βίῳ ἐνασχόλησιν, τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἐμβριθῆ μελέτην καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας ἀπαραγράπτων δικαίων γενναίαν ὑπεράσπισιν, μέχρι βαθυτάτου γήρατος οὐ μόνον λέγων, ἀλλὰ καὶ συγγράφων, ὡς τοῦτο προδήλως τεκμηριοῖ καὶ ἄλλη συγγραφὴ αὐτοῦ μόλις πρὸ δύο μηνῶν εἰς φῶς ἀχθεῖσα. Καύχημα ἐλογίζετο ἑαυτῷ καὶ κληρονομίαν πολύτιμον τὴν ἐνασχόλησιν ταύτην καὶ τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ ἐν Ἀνατολῇ Πατριαρχεῖα· συνέβη ἡμῖν αὐτόπταις οὐχὶ ἄνευ συγκινήσεως ἰδεῖν καὶ ἀκοῦσαι αὐτοῦ ἀσπαζομένου μικροὺς αὐτοῦ ἐγγόνους καὶ λέγοντος μετὰ μειδιάματος «θὰ ἐνθυμηθῶσιν ἆρά γέ ποτε οἱ μικροὶ οὗτοι ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν ὅτι ὁ πάππος αὐτῶν τοσοῦτον ἐνδιεφέρετο καὶ ἠγάπα τὰς ἐν Ἀνατολῇ Ἐκκλησίας; Θὰ ἀναγνώσωσιν ὅμως τὰς συγγραφὰς αὐτοῦ καὶ θὰ μάθωσι τοῦτο μετὰ καυχήσεως». Δεῖγμα περαιτέρω ἔμπρακτον καὶ τρανὸν τῆς πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίαν υἱικῆς αὐτοῦ ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης ἦν ἡ κατὰ τὸν βίον αὐτοῦ δὶς ἀνὰ τὴν γηραιὰν Ἀνατολὴν εὐσεβὴς αὐτοῦ περιοδεία, Ἰουλίῳ μηνὶ τοῦ 1874, ὅτε μετὰ διαπρεπῶν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας κληρικῶν σχετισθεὶς ἀπῆλθε σὺν αὐτοῖς ὡς ἐπισήμοις ἀπεσταλμένοις καὶ ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν ἐν Βόννῃ τῆς Γερμανίας συγκροτηθεῖσαν τότε Σύνοδον τῶν Παλαιοκαθολικῶν, καὶ Μαρτίῳ τοῦ 1894, ὅτε, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ υἱοῦ διελθὼν καὶ πολλῶν ἐνδείξεων τιμῆς ἐκτάκτου τυχὼν, μετέβη ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν ἱερὰν τοῦ Χριστοῦ μητρόπολιν τὴν ἁγίαν Σιὼν, εἰς προσκύνησιν εὐσεβῆ τοῦ παναγίου καὶ θεοδέγμονος Τάφου τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὅπως ὑποβάλῃ τὰ σέβη αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀείμνηστον, γεραρὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιον, τιμῶντα καὶ ἀγαπῶντα ἰδιαζόντως τὸν μεταστάντα ὡς ἔξοχον τῆς ὀρθο-

δόξου Ἐκκλησίας τέκνον, μεγάλως δὲ ὑπὲρ ἀνακουφίσεως τῶν ὑλικῶν ἀναγκῶν καὶ τοῦ Θρόνου τούτου συντελέσαντα.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφοσιώσεως καὶ τῆς πρὸς αὐτὴν πολυτίμου ἄλλης αὐτοῦ δράσεως ὁ Τέρτιος Φιλίππωφ ἀπετέλει μεγάλην προσωπικότητα διὰ τὴν ὀρθόδοξον ρωσικὴν αὐτοκρατορίαν, διακριθεὶς διὰ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ μόρφωσιν, τὴν εὐρύτητα καὶ ποικιλίαν τῶν γνώσεων, τὴν εὐγένειαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ ἤθους, τὸ γλυκὺ καὶ προσηνὲς τοῦ προσώπου, τὸν ἀδαμάντινον ἐν ἐνὶ λόγῳ χαρακτῆρα αὐτοῦ ἅτινα πάντα ἀπετέλουν ἀληθῆ εὐπατρίδην καὶ ἀριστοκράτην καὶ σύμβουλον τοῦ κραταιοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦ κράτους ὑπέροχον, τετιμημένον δι' ὅσων ἡ Πολιτεία ἡ Ρωσικὴ καὶ ἡ ὑψηλὴ εὔνοια πεπνυμένων καὶ ἰσχυρῶν μοναρχῶν ἠδύνατο νὰ ἀπονείμῃ αὐτῷ τεκμηρίων ὑπολήψεως καὶ τιμῆς.

Ἡ φιλολογικὴ ἐπιστήμη, ἧς ἦν μύστης ἀληθὴς καὶ δαφνοστεφής, ἀπόλλυσιν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἐκλιπόντος μεγάλου πρεσβύτου, μέγαν αὐτῆς ἀντιπρόσωπον καὶ λάτριν θερμότατον, κάλαμον ὀξυγράφον καὶ δεινὸν τῆς γραφίδος καὶ καλλιεπείας χειριστήν· ἡ φάλαγξ ἡ συγγραφικὴ ἀραιοῦται, γενναίου στερουμένη στρατιώτου καὶ συνεργάτου, καὶ ἀπόλλυσιν ἕνα τῶν ὀλίγων καλλιτεχνῶν τοῦ ρωσικοῦ λόγου καὶ ὕφους, οὗ ἐθεωρεῖτο εἷς τῶν ἀρίστων παραγόντων, ἀληθὴς ἀριστοτέχνης ἐν τῇ ἐκλειπούσῃ καὶ παρὰ τοῖς ῥώσοις ὁλονὲν μεγάλῃ εἰς συγγραφεῖς καὶ ἄνδρας ἐπιφανεῖς γενεᾷ. Ἡ ἑλληνομάθεια καὶ ἀληθὴς λατρεία πρὸς τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα καὶ τοὺς ἕλληνας συγγραφεῖς καὶ πατέρας, ὧν κατεῖχε μετὰ καυχήσεως καὶ κρυφίας ὑπερηφανίας τὸ σκῆπτρον καὶ γόητρον, ἀπόλλυσιν ἐν τῷ Τερτίῳ Φιλίππωφ μέγιστον αὐτῆς θαυμαστὴν καὶ ἐραστὴν ἐνθουσιώδη. Ἡ ὀρθόδοξος δὲ Ἐκκλησία μέγαν καὶ θερμὸν τῶν δικαίων αὐτῆς προστάτην καὶ πρόμαχον. Πρόωρον ἀληθῶς ἐπεκλώσθη αὐτῷ τὸ χρεών, δύο ὑπελείποντο αὐτῷ μῆνες ἑβδομηκονταπενταετοῦς βίου καὶ μεγάλη παρεσκευάζετο αὐτῷ ὑπὸ τῆς ἐπισήμου Ρωσίας καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ἑορτή: ἡ πεντηκονταετηρὶς τῆς πεντηκονταετοῦς αὐτοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ κράτους ποικίλη αὐτοῦ δρᾶσις. Βιβλία ἡτοιμάζοντο πρὸς ἔκδοσιν καὶ λόγοι πανηγυρικοὶ περιλαμβάνοντες ἐν εἰκόνι μεγαλοπρεπεῖ τὸν εἰς ἔργα πλούσιον καὶ καρποφόρον διὰ τὴν Ρωσίαν βίον τοῦ μεγάλου ἀνδρός· ἄλλως ὅμως ἔδοξε τῇ θείᾳ Προνοίᾳ, καὶ ὁ γεραρὸς πρεσβύτης μετὰ βραχεῖαν νόσον γλυκὺ καὶ ἠρέμα ἐν ψυχικῇ γαλήνῃ καὶ πραΰτητι, ἥτις τὸ ἥδιστον καὶ σεμνότατον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ἀπετέλει κόσμημα, παρέδωκεν εἰς χεῖρας τοῦ Πλάστου τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ ψυχήν.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ σεπτοῦ αὐτοῦ τηλεγραφήματος ἅμα τῷ λυπηρῷ ἀγγέλματι διηρμήνευσε τὰ ἐγκάρδια Αὐτοῦ τε καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου συλλυπητήρια πρὸς τὰ τέκνα τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός, εὐξάμενος αἰωνίαν ἀνάπαυσιν τῷ μεταστάντι μεγάλῳ αὐτῶν πατρί, ὑγίειαν δ' ἀμετάπτωτον αὐτοῖς, κληρονόμοις τῶν πατρικῶν ἀρετῶν. Ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, μυχίως θλιβεῖσα ἐπὶ τῇ στερήσει υἱοῦ αὐτῆς ἀγαπητοῦ ἀνέπεμψεν ἀμέσως ἐν τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ, ὁμόφωνον δέησιν εἰς Θεόν, ἀλλὰ καὶ οὐ παύσεται εὐχομένη θερμῶς πρὸς Κύριον ἵνα ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ μεταστάντος ἐν σκηναῖς δικαίων, ἐκφράζει δὲ μύχια συλλυπητήρια καὶ πρὸς τὴν ἀδελφὴν ρωσικὴν Ἐκκλησίαν, στερηθεῖσαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ τελευτήσαντος μεγάλου ἀνδρὸς πολυτίμου καὶ προσφιλοῦς αὐτῆς τέκνου, μέγα ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης αὐτῆς μοχθήσαντος.

Αἰωνία Σου ἡ μνήμη, ἀείμνηστε καὶ εὐσεβέστατε ἀνερ!

ΑΝΑΛΕΚΤΑ
ΕΚ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΩΝ ΚΩΔΙΚΩΝ

ἐκδιδόντος τοῦ ἀρχιοφύλακος τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου ἀρχιμ. Ἰωακεὶμ Φοροπούλου.

ΣΑΜΟΥΗΛ ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.*

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ γράμματος δῆλον γίνεται, ὅτι, ἐπειδὴ ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς εὑρίσκονται ἐν τῇ Βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων ἐκ τῶν μανζηλίδων συναδελφῶν ἀρχιερέων ὁ πρώην Σταυρουπόλεως, ὁ πρώην Προϊλάβου, ὁ πρώην Τζιᾶς, ὁ πρώην Ὠλένης, ὁ πρώην Τήνου, ὁ πρώην Τζερνίτζης καὶ ὁ πρώην Σκοπίων, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐνδεεῖς καὶ ἄποροι καὶ μὴ ἔχοντες ἄλλον

* Ὁ Χαντζερῆς κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχείαν 1763—68.

τινὰ πόρον εἰς τὴν ἀναγκαίαν αὐτῶν ζωοτροφίαν, ἀποβλέπουσιν εἰς μίαν καὶ μόνην ἐκκλησιαστικὴν παραμυθίαν κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἄνωθεν συνήθειαν, νὰ πηγαίνωσι δηλαδὴ Πατριαρχικῇ ἀδείᾳ εἰς τὰ συμβαίνοντα ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα, δηλονότι χειροτονίας ἀρχιερέων, λείψανα καὶ μνημόσυνα χριστιανῶν, προσκαλούμενοι παρὰ τῶν ἐχόντων χρείαν τῶν τοιούτων λειτουργημάτων· συνέβαινεν ὅμως εἰς τὴν ἀπέλευσιν καὶ πρόσκλησιν αὐτῶν ταύτην ἀταξία τις σύμμικτος τῇ ἀδικίᾳ, καὶ οἱ μὲν προλαμβάνοντες ἥρπαζαν τὴν τάξιν τῶν ἄλλων ἢ διὰ μεσιτείας ἢ ὁπωσοῦν ἄλλως καὶ ἠκολούθει ἐκ τούτου νὰ ἀδικοῦνται ἐκεῖνοι ὅπου ἐπρόσμενον τὴν τάξιν τους. Λοιπὸν εἰς ἀναίρεσιν τῆς τοιαύτης ἀταξίας Συνοδικῶς ἀπεφάνθη νὰ φυλάττεται εἰς τὸ ἑξῆς εὔτακτος ἀκολουθία καὶ μὲ σειρὰν ἀλληλοδιάδοχον νὰ πηγαίνουσι εἰς τὰ συμπίπτοντα ταῦτα ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα οἱ ρηθέντες μανζήλιδες ἀρχιερεῖς ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου· καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα Συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἀπὸ τοῦδε καὶ εἰς τὸ ἑξῆς φυλαττομένης τῆς εὐτάκτου ταύτης ἀκολουθίας καὶ κατὰ σειρὰν ἐνόρδινον ἀπελεύσεως εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ λειτουργήματα τῶν εἰρημένων μαντζήλιδων ἀρχιερέων, ὅστις ἐξ αὐτῶν ἐπρολαβε καὶ ἔκαμε τὸ λειτούργημα αὐτοῦ νὰ μὴ ἐπιπηδᾷ εἰς τὴν σειρὰν τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ νὰ παραχωρῇ νὰ πηγαίνῃ καὶ ἐκεῖνος μὲ τὴν τάξιν τοῦ ἄλλου διὰ νὰ μὴν ἀδικῆται τινὰς ἐξ αὐτῶν καὶ χάνῃ τὴν τάξιν του· καὶ ἐὰν τυχὸν κανένας ἐξ αὐτῶν εὑρεθῇ ἄρρωστος καὶ μὴ δυνάμενος ἀπελθεῖν εἰς τὸ τῆς τάξεως αὐτοῦ λειτούργημα, ὁ ἑπόμενος ἐκείνου νὰ πηγαίνῃ νὰ ἐκπληροῖ τὸ ἔργον τῆς τάξεως ἐκείνου τοῦ νοσοῦντος, δίδοντας εἰς αὐτὸν τὸ ἐκ τῆς τάξεως αὐτοῦ προσγινόμενον κέρδος καὶ φιλοτίμημα καὶ πάλιν ἐκεῖνος νὰ ἀκολουθῇ τὴν τάξιν ἐκείνου εἰς ἄλλο λειτούργημα· καὶ ἑνὶ λόγῳ, ἡ τάξις αὕτη καὶ ἀκολουθία τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργημάτων εἰς τοὺς μαντζήλιδες ἀρχιερεῖς νὰ φυλάττηται διόλου ἀπαράβατος διὰ νὰ μὴν ἀδικῆται τινὰς ἐξ αὐτῶν κατὰ τὴν γινομένην συνοδικὴν ἀπόφασιν· ὅστις δ' ἂν φανῇ παραβάτης τῆς συμφωνίας ταύτης ἐκκλησιαστικῇ παιδείᾳ ἔνοχος ἔστω.

ᾐξέ, ἐν μηνὶ Ὀκτωβρίῳ, Ἰνδικτιῶνος ιδ'.

† *Ὁ Κυζίκου Γεράσιμος.*— † *Ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος.*— † *Ὁ Χαλκηδόνος Ἰωαννίκιος.*— † *Ὁ Θεσσαλονίκης Θεοδόσιος.*— † *Ὁ Μιτυλήνης Ἄνθιμος* —† *Ὁ Ἀγχιάλου Ἀναγίας.*

Σημ. Ἐκτοῦ ὑπ' ἀρ. Ε'. Πατριαρχικοῦ Κώδικος σελ. 299.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.*

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ πρωτοτύπου περὶ τῶν μανζήλιδων ἀρχιερέων γράμματος.

Διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος γίνεται δῆλον, ὅτι ἐπειδὴ συνέβαινεν ἀνωμαλία πρὸς τὰς ἀπαιτουμένας ἐκκλησιαστικὰς ἐκδόσεις παρὰ τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐχόντων ἐνταῦθα ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας, τουτέστι πόρον κυβερνήσεως, καὶ τῶν μὴ ἐχόντων ἐπαρχίας μηδ' ἄλλας προσόδους, κοινῶς λεγομένων μανζήλιδων, ἀλλ' ἀπελπιζόντων εἰς τὸ διορισθὲν αὐτοῖς μηνιαῖον κατ' ἐκκλησιαστικὴν συμπάθειαν καὶ φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐκδιδομένας πατριαρχικὰς ἐκδόσεις τοῦ ἐπιτελεῖν νομίμως τε καὶ κανονικῶς τὰ συμβαίνοντα ἀρχιερατικὰ λειτουργήματα πρὸς τοὺς δεομένους τούτων εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς· καὶ οἱ μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν ἀρχιερέων τῶν μανζήλιδων ἐλάμβανον πατριαρχικὰς ἐκδόσεις πλείους τῶν ἄλλων καὶ ἀκολούθως ἐκαρποῦντο τὰ διδόμενα αὐτοῖς παρὰ τῶν εὐσεβῶν, οἱ δὲ λοιποὶ διέμενον ὑστερούμενοι, διὰ τοῦτο ἀπεφάνθη ἤδη γνώμῃ κοινῇ καὶ συνοδικῇ διορίσασθαι κοινὸν κουτεῖον παρακείμενον ἐνταῦθα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, φυλαττόμενον ἀσφαλῶς παρὰ τοῦ ἡμετέρου δευτερεύοντος τῶν διακόνων ὁσιολογιωτάτου κὺρ Ἱεροθέου, ὅπως, ὅστις τῶν μανζήλιδων συναδελφῶν ἀρχιερέων ζητηθῇ εἰς ἐκτέλεσιν ἀρχιερατικῶν λειτουργημάτων, διορίζηται διὰ πατριαρχικῆς ἡμῶν ἐκδόσεως, καὶ ἐκ τῶν ὧν λαμβάνει ἕνεκα τοῦ κόπου αὐτοῦ, τὰ μὲν ἥμισυ ἔχῃ αὐτός, τὰ δὲ λοιπὰ ἥμισυ ἐν συνειδήσει προσφέρῃ ἀποτιθέμενος εἰς αὐτὸ τὸ κοινὸν κουτεῖον, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μηνὸς προσέρχωνται οἱ μανζήλιδες ἀρχιερεῖς καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῶν ἀνοιγομένου τοῦ κουτείου λαμβάνῃ ἕκαστος ἐξ ἴσου τὸ μερίδιον αὐτοῦ· καὶ εἰς διατήρησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ταύτης ἀποράσεως, ὡς δικαίας, νομίμου τε καὶ ἀναγκαίας, γράφοντες συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, πρῶτον μὲν διακωλύομεν τὰς πατριαρχικὰς ἐκδόσεις ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων τῶν ἐχόντων ἐνταῦθα ἐκκλησίας καὶ ἐνορίας, ἅτε δὴ εὐπορούντων πόρον κυβερνήσεως, εἶτα δὲ ἀποφαινόμεθα, ἵνα ὅστις τῶν μανζήλιδων ἀρχιερέων, τῶν μὴ ἐχόντων ἐπαρχίας καὶ ἐκκλησίας ἐνταῦθα, ζητηθῇ ἂν εἰς ἐκτέλεσιν ἀρχιερατικῶν λειτουργημάτων, διορίζηται ἀμέσως διὰ πατριαρχικῆς ἐκδόσεως, καὶ ἐκ τῶν ὧν λαμβάνει διὰ τὸν κόπον αὐτοῦ παρὰ τῶν εὐσεβῶν, τὰ μὲν ἥμισυ ἔχῃ αὐτός, τὰ δὲ λοιπὰ ἥμισυ φανερῶν ἐν συνειδήσει προσφέρῃ ἀποτιθέμενος εἰς τὸ ἐν τοῖς πατριαρχείοις,

* Γρηγόριος Ε' ὁ ἀπὸ Σμύρνης κατὰ τὴν β' αὐτοῦ πατριαρχείαν 1806—8.

ὡς διείληπται, κοινὸν κουτεῖον, ἵνα συμπληρουμένου τοῦ μηνός, συνερχόμενοι οἱ τοιοῦτοι μανζήλιδες ἀρχιερεῖς, ἀνοιγομένου τοῦ κουτείου, λαμβάνῃ ἕκαστος αὐτῶν ἐκ τῶν συναχθέντων ἄσπρων ἓν ἴσον μερίδιον δι' ἐπιστασίας τοῦ ἡμετέρου δευτερεύοντος· καὶ εἰς ἔνδειξιν τῆς διατηρουμένης ἀπαραβάτως ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ταύτης ἀποφάσεως ἀπελύθη τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν γράμμα.

ϡως'. Ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ, Ἰνδικτιῶνος ς'.

† *Ὁ Καισαρείας Φιλόθεος.*— † *Ὁ Ἐφέσου Διονύσιος.*— † *Ὁ Κυζίκου Μακάριος.*— † *Ὁ Νικαίας Δανιήλ.*— † *Ὁ Δέρκων Γρηγόριος.* — † *Ὁ Θεσσαλονίκης Γεράσιμος.* — † *Ὁ Βερροίας Χρύσανθος.*— *Ὁ Προϊλάβου Παρθένιος.*

Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 11 σελ. 30 Πατριαρχικοῦ Κώδικος.

---

† **Ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.***

Ζητηθείσης ἐγγράφου πληροφορίας παρ' εὐυπολήπτων καὶ ἀξιοχρέων ἀτόμων περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν πατριαρχικῶς ἐπιβεβαιοῦνται καὶ ὑπογράφονται τὰ ὑπὸ τῆς πατριαρχικῆς αὐλῆς ἐκδιδόμενα ἐκκλησιαστικὰ γράμματα, δίδεται ἡ ἑφεξῆς ἔγγραφος ἀπάντησις, ὅτι ἐκτὸς τοῦ τίτλου, γινομένου ἄνωθεν παρὰ τοῦ γραφέως, εἰς μὲν τὰ κοινὰ συμβουλευτικὰ καὶ παραγγελτικὰ γράμματα, εἰς τὰ ἀφοριστικά, συγχωρητικά, τὰ ἀπανταχοῦ, τὰς ἀποδείξεις, τὰ διαζύγια καὶ τὰ συστατικὰ ὀφρικίων, καὶ τ' ἄλλα τίθεται τό: *Ἔτ μηνὶ δεῖνα, Ἰνδικτιῶνος δεῖνα.* Εἰς τὰ Σιγγιλιώδη καὶ εἰς τὰς πράξεις τῶν νέων ἀρχιερέων τό: *Δεῖνα ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.* Εἰς τὰ συγχωρητικὰ λεγόμενα ἡ Μετριότης τό: *ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ εὔχεται.* Εἰς δὲ τὰς πατριαρχικὰς ἐπιστολὰς τὰς ἀποτεινομένας πρὸς ἐγκρίτους ἀρχιερεῖς τό: *ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός*: Εἰς δὲ τοὺς Βας καὶ Γης τάξεως ἀρχιερεῖς τό: *ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ ἀδελφός.* Εἰς ὑπεροχικὰ κοσμικὰ ἄτομα τό: *ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης.* Εἰς τοὺς τῆς λοιπῆς τάξεως τό: *ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.* Ἐπὶ τῶν αὐλικῶν λεγομένων γραμμάτων, τῶν ἐχόντων κληρικὰς μαρτυρικὰς ὑπογραφάς, ἄνωθεν τίθεται τό: *ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ.* Καὶ εἰ μὲν ὑπάρχῃ ἴσον τινὸς γράμματος τό: *ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ ὅτι ἴσον ἐστί.* Εἰς τινα ξένα καὶ οὐχὶ αὐλικὰ γράμματα τό: *ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν.* Εἰς αὐθέντας καὶ ἡγεμόνας τό: *Ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης ὁ Κωνσταντινουπόλεως δεῖνα,* ἄνευ τίτλου ἄνωθεν. Εἰς δὲ τὰς ἐκδόσεις, αἵτινες χορηγοῦσι τοῖς ἀρχιερεῦσι τὴν πατριαρχικὴν ἄδειαν ἐπὶ τὸ ἱερουργῆσαι τό: *ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.* ϡωμε', Σεπτεμβρίου κθ'.

Ὁ Πρωτέκδικος Μιχαήλ. Ὁ Πρωτονοτάριος Ἰωάννης. Ὁ Μέγας Πριμμικήριος Κωστάκης. Ὁ Ρεφερενδάριος Γεώργιος.

Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 24 σελ. 183 Πατριαρχικοῦ Κώδικος

*Μελέτιος Γ' ὁ ἀπὸ Κυζίκου.

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ
τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου.

1 Νοεμβρίου 1170.— Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Μιχαὴλ Γ' ἐπιτιμᾷ τοῖς ἐπισκόποις Δέρκων, Πραινέτου καὶ Χαλκίδος χειροτονήσασιν ἀκανονίστως κληρικοὺς προερχομένους ἐκ τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

2 Νοεμβρίου 1787.— Ἐκλογὴ Προκοπίου μητροπολίτου Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ὡς πατριάρχου Ἱεροσολύμων, ἀντὶ τοῦ ἀποθανόντος Ἀβραμίου.

3 Νοεμβρίου 851.—Θάνατος (ἐν Κωνσταντινουπόλει) Σωφρονίου ἡγουμένου τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς.

4 Νοεμβρίου 1620.—Κύριλλος Λούκαρις ὁ περιώνυμος πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἐκλέγεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, τὸ δεύτερον.

5 Νοεμβρίου 1768.—Παῦσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Σαμουὴλ τοῦ Χαντζερῆ. Ἐκλογὴ Μελετίου μητροπολίτου Λαρίσσης ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

6 Νοεμβρίου 1795.— Θάνατος (ἐν Βιέννῃ) τοῦ ἕλληνος ἐκδότου καὶ τυπογράφου Γεωργίου Βεντότη, τοῦ καὶ συμπληρωτοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Μελετίου Ἀθηνῶν.

7 Νοεμβρίου 1713.— Ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Κυπριανοῦ, τὸ δεύτερον.

8 Νοεμβρίου 1058.—Παῦσις τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Μιχαὴλ Α' τοῦ Κηρουλαρίου.

9 Νοεμβρίου 928.—Εἰρήνης συμφωνία μεταξὺ βουλγάρων καὶ βυζαντινῶν, μεσιτείᾳ τοῦ πατριάρχου Νικολάου τοῦ Μυστικοῦ.

11 Νοεμβρίου 405.—Θάνατος Ἀρσακίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ μετὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον.

13 (ἢ 14) Νοεμβρίου 565.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου.

14 Νοεμβρίου 1640.— Χειροτονία τοῦ ἐπιφανοῦς ἀρχιδιδασκάλου τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας Θεοφί-

λου τοῦ Κορυδαλλέως ὡς μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης.

15 Νοεμβρίου 1436.— Ὁ ἐν Βενετίᾳ ἕλλην τυπογράφος Ἀλέξανδρος Γεωργίου ἱερεύς, ὁ ἐκ Χάνδακος τῆς Κρήτης, συμπληροῖ τὴν πρώτην παρ' ἡμῖν ἔκδοσιν τοῦ Ψαλτηρίου τοῦ Δαυίδ.

16 Νοεμβρίου 766.—Χειροτονία τοῦ ἀπὸ σθλαύων ἐκτομίου Νικήτα ὡς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

17 Νοεμβρίου 1773.— Ἐκλογὴ τοῦ πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Σαμουὴλ τοῦ Χαντζερῆ, τὸ δεύτερον.

18 Νοεμβρίου 1839 — Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Γρηγόριος ὁ ΣΤ' ἀποδοκιμάζει τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κοριτσᾶς γινόμενα συνοικέσια ἑβδόμου βαθμοῦ ἐξ αἵματος καὶ πέμπτου ἐξ ἀγχιστείας.

19 Νοεμβρίου 430.—Θέσπισμα τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδοσίου Β' συγκαλεῖ εἰς Ἔφεσον τὴν Γ' οἰκουμενικὴν, κατὰ Νεστορίου, Σύνοδον.

20 Νοεμβρίου 1583.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἱερεμίας Β' ὁ Τρανὸς ἐκδίδωσι σιμείωμα συνοδικὸν ἀποδοκιμάζον τὴν περὶ τὸν ἑορτασμὸν τοῦ πάσχα καινοτομίαν κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον.

20 Νοεμβρίου 1839.—Γρηγόριος ΣΤ' ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀπαγορεύει τὴν εἰς τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν (διὰ χαρακτήρων ἑλληνικῶν) μετάφρασιν τῆς «Φιλοθέου Ἀβολεσχίας» Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως, *ὡς ἐλευθερωτέρου εἰς τὰς κρίσεις.*

21 Νοεμβρίου 1392. — Χρυσόβουλλον τοῦ Βούκ, υἱοῦ τοῦ σεβαστοκράτορος Βράγκου (σέρβου), ἐπιβεβαιοῖ δωρεὰν διακοσίων τσεκινίων εἰς τὴν μονὴν Χιλιανδαρίου.

23 Νοεμβρίου 602.—Στέψις τοῦ ἁλιτηρίου Φωκᾶ ὡς αὐτοκράτορος τῶν Βυζαντινῶν.

23 Νοεμβρίου 867.— Ἐκλογὴ, τὸ δεύτερον, τοῦ σχολάζοντος πατριάρχου Ἰγνατίου.

23 Νοεμβρίου 1701.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Καλλίνικος Β' ὁ Ἀκαρνὰν ἐκδίδωσι κανονικὴν λύσιν πρὸς τὸν μητροπολίτην Λαρίσσης Παρθένιον, ἀπαγορεύων τὴν ὑπ' ὀρθοδόξων ἱερέων μετάδοσιν τῆς θείας κοινωνίας εἰς ἑτοιμοθανάτους χριστιανοὺς τοῦ δυτικοῦ δόγματος καὶ τὸν ἐνταφιασμὸν αὐτῶν.

27 Νοεμβρίου 602.— Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου, ἰδιωτάζοντος ἀπὸ τῆς 23 νοεμβρίου.

28 Νοεμβρίου 1709.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἀθανάσιος Ε' ἐπιτιμᾷ συνοδικῶς Γεδεὼν τῷ μητροπολίτῃ Μολδαυίας, ὡς ἀποδεξαμένῳ τὴν εἰς τὴν μητρόπολιν ταύτην μετάθεσιν αὐτοῦ χωρὶς τῆς εἰθισμένης πατριαρχικῆς «ἐκδόσεως».

29 Νοεμβρίου 1819.—Ὁ τῆς Μολδαυίας ἡγεμὼν Μιχαὴλ ὁ Σοῦτσος ἀγγέλλει τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως τὴν ἐν Ἰασίῳ (πρωτευούσῃ τότε τῆς ἡγεμονίας) σύστασιν ἐπιτροπείας πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἁπάντων Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

30 Νοεμβρίου 1620.— Ἐκλογὴ τοῦ κρητὸς ἱερομονάχου Γερασίμου τοῦ Σπαρταλιώτου ὡς πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει γενομένη, καλὰ ζήτησιν τοῦ τε τέως Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου Λουκάρεως καὶ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ κλήρου καὶ λαοῦ.

30 Νοεμβρίου 1813.—Χειροτονία τοῦ μητροπολίτου Βελιγραδίου τῆς Σερβίας Ἀγαθαγγέλου, ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου ΣΤ'.

Αὐθήμερον.—Χειροτονεῖται ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ διάκονος ὁ διδάσκαλος Ἄνθιμος ὁ Βαμβάκης, ὁ μετὰ 25 ἔτη πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως.

ΛΥΣΙΣ ΑΠΟΡΙΑΣ

ΠΕΡΙ ΚΩΛΥΜΑΤΟΣ ΓΑΜΟΥ

Ἐρώτησις

Ὁ Πέτρος[1] *ἔχει υἱὸν* **Ἠλίαν**· *οὗτος δὲ υἱὸν* **Ἰάκωβον**. *Ὁ ἀδελφὸς τοῦ Πέτρου Ἀνδρέας ἔχει υἱὸν Μάρκον, συζευχθέντα τὴν Ζωήν, ἥτις, θανόντος τοῦ Μάρκου, ἔλαβε δεύτερον σύζυγον τὸν Θωμᾶν, μεθ' οὗ ἀπέκτησε θυγατέρα τὴν Ἑλένην. Δύναται ἀκωλύτως ὁ ἄνω* **Ἰάκωβος** *νὰ συζευχθῇ τὴν* **Ἑλένην** ;

Ἀπάντησις.

Ὁριζόμεν α') τὸ *εἶδος τῆς συγγενείας* μεταξὺ τοῦ *Ἰακώβου* καὶ τῆς *Ἑλένης*. Κατὰ τὰ ἄνω, Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ἀδελφοί.—Ἠλίας (υἱὸς τοῦ Πέτρου) καὶ Μάρκος (υἱὸς τοῦ Ἀνδρέου), τέκνα δύο ἀδελφῶν =ἐξάδελφοι.—*Ἰάκωβος* (υἱὸς τοῦ Ἠλία, πρωτεξάδελφου τοῦ Μάρκου), μικρανεψιὸς τοῦ Μάρκου. Ὅθεν ἓν **γένος** μικρανεψιὸς *Ἰάκωβος* καὶ μικρὸς θεῖος Μάρκος.

Ἕτερον γένος Ζωὴ καὶ *Ἑλένη*, μήτηρ καὶ θυγάτηρ.

Ὥστε ἔχομεν δύο γένη, συνεπῶς συγγένειαν ἐκ διγενείας, ἢ ἀγχιστείας, μεταξὺ τοῦ *Ἰακώβου* καὶ *Ἑλένης*. β') Τοὺς μεταξὺ αὐτῶν βαθμούς. Εἰς τὸ ἓν γένος, μικρανεψιὸς *Ἰάκωβος* καὶ μικρὸς θεῖος Μάρκος =βαθμοὶ 5. Εἰς τὸ ἕτερον γένος Ζωὴ καὶ Ἑλένη, μήτηρ καὶ θυγάτηρ=βαθμὸς 1. Ὅθεν 5+1=βαθμὸς ἕκτος.

Τῆς ἀγχιστείας δέ, ὡς γνωστόν, οὔσης κωλύματος γάμου μέχρι τοῦ πέμπτου βαθμοῦ συμπεριλαμβανομένου, ἕπεται ὅτι νομίμως λαμβάνει εἰς γάμον ὁ *Ἰάκωβος* τὴν *Ἑλένην*.

---

1. Τὰ ὀνόματα ἀντικαθίστανται δι' ἄλλων.

Τὸ δὲ διάγραμμα τῆς προκειμένης περιπτώσεως ἔχει ὡς ἑξῆς·

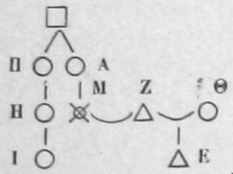

Ταῦτα ἀπαντητικῶς, συνῳδὰ τοῖς προταχθεῖσιν ἐν τῇ λύσει ἀποριῶν, περὶ ἑτέρων κωλυμάτων τοῦ γάμου, ἐν προηγουμένοις φύλλοις τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»[1].

1. Ἔτος ΙΗ΄ Ἀριθμ. 12 καὶ Ἔτος ΙΘ΄ Ἀριθμ. 39 καὶ 45.

Ἐπιπροστίθημι δὲ ὅτι ἡ ἄνω περίπτωσις ἀναφέρεται ρητῶς ἐν τῷ ἐμῷ «Προχείρῳ Νομικῷ» (Βιβλ. Α΄ σελ. 144 στίχ. 5) «πέρνουν εἰς γάμον· μήτηρ καὶ θυγάτηρ· μικρὸν θεῖον καὶ μικρανεψιόν».

Ἐν Ταταούλοις, 24 Νοεμβρίου 1899.

† **Ὁ Παμφίλου ΜΕΛΙΣΣΗΝΟΣ.**

ΑΚΤΡΩΣΙΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

† **Γρηγόριος ἐλέῳ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.**

Τὰς προσαγομένας ὑποθέσεις τῶν εὐσεβῶν εὐμενῶς ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία δεχομένη καὶ τῇ τοῦ δικαίου τρυτάνῃ ζυγοστατοῦσα συνῳδὰ ταῖς νομικαῖς περιλήψεσιν, οὐκ ἀπαναίνεται καὶ διὰ γραμμάτων αὐτῆς ἐπικυροῦν καὶ κρατύνειν τὸ ἐν αὐταῖς δίκαιον εἰς παράστασιν μονιμωτέραν καὶ διηνεκῆ συντήρησιν καὶ ἀσφάλειαν. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν καὶ πρὸ ἓξ ἤδη μηνῶν ἐπὶ τοῦ Παναγιωτάτου προκατόχου ἡμῶν κυροῦ Κυρίλλου, ἐμφανισθέντος ἴσου τινὸς διαθήκης τοῦ μακαρίτου Ἀναγνώστου Ὀρλάνδου Γοραίου παρὰ τοῦ ἐλθόντος ἐπὶ τούτῳ εἰς Βασιλεύουσαν υἱοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου, ἐξεδόθη μὲν γράμμα Συνοδικὸν ἐπικυρωτικόν, παρὰ πόδας δὲ ἐλθόντος τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Ἀναγνώστου Οἰκονόμου καὶ παρρησιάσαντος τυπικὰ μαρτυρικὰ ἔγγραφα, ἐκεῖνο μὲν ἀνετράπη καὶ κατηργήθη, διὰ φρικωδεστάτου δὲ ἐπιτιμίου Συνοδικοῦ καὶ Ἐξάρχου ἐκκλησιαστικοῦ τοῦ ἐπὶ τούτῳ διορισθέντος ἀγαπητοῦ ἡμῶν συναδέλφου ἁγίου πρώην Οὐζίτζης κὺρ Ἀνθίμου ἐζητήθησαν ἄμεσοι ἀποκρίσεις καὶ πληροφορίαι τοῦ τε πνευματικοῦ καὶ γραφέως τῆς διαθήκης, τοῦ κὺρ Λαζάρου Κουντουριώτου καὶ τῶν περὶ αὐτόν, τῶν ὑπογεγραμμένων ἐν αὐτῇ μαρτύρων. Ἔτι δὲ καὶ τυπικὴ κοινὴ μαρτυρία περὶ τῆς αὐτῆς διαθήκης, ἵνα ἐξ αὐτῶν ἁπάντων γένηται κατάδηλος ἡ ἀλήθεια καὶ γνωσθῶσιν [οἱ τρόποι, δι' ὧν ἐγράφη καὶ ὑπεγράφη, καὶ οὕτως ἡ τοῦ δικαίου ψῆφος ἐπενεχθῇ ἀπαραλόγιστος καὶ ἀδέκαστος. Ἐλθόντων τοίνυν τῶν περιμενομένων ἀποκριτικῶν καὶ ἀναγνωσθέντων ἐνώπιον τῆς ἡμῶν Μετριότητος Συνοδικῶς προκαθημένης, αἱ μὲν ἔνορκοι μαρτυρίαι τοῦ κὺρ Λαζάρου Κουντουριώτου, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐξ αὐτῶν τῶν γνησίων αὐτοῦ ἀποκριτικῶν, ὁμοίως] καὶ τῶν ἐν τῇ διαθήκῃ συνυπογεγραμμένων ἄλλων προσώπων, περιορίζονται εἰς τὸ ὅτι ὑπέγραψαν μὲν τὴν διαθήκην, ἀλλ' οὐκ ἦσαν παρόντες ὅτε ἐγίγνετο οὐδὲ περὶ τῶν διατάξεων ἐδήλωσεν αὐτοῖς ὅλως ὁ ἀποθανών, μόνῃ δὲ τῇ ὑπογραφῇ ἐκείνου θαρρήσαντες, ἔκπαλαι αὐτοῖς γνωστὴν οὖσαν, ὑπέγραψαν, ἡ δὲ διαθήκη παρὰ τοῦ υἱοῦ ἐκείνου Ἰωάννου περιφερομένη, ἐνεφανίσθη αὐτοῦ· μόνος δὲ ὁ πνευματικὸς ἐκείνου πατήρ, ὁ καὶ γραφεὺς τῆς διαθήκης Παρθένιος Ἡγούμενος Ἁγιοτριαδίτης, λέγει μὲν ὅτι ὑπαγορευούσης τῆς τοῦ διατιθεμένου γλώσσης ἔγραφε, μαρτυρεῖ δὲ συγχρόνως, ὅτι, ἀφ' οὗ ὑπέγραψεν ὁ μακαρίτης, εἶπεν αὐτοστοματί, ὡς ἐπιζήσας ἐπιδιορθώσει ταῦτα ἐπὶ τὸ βέλτιον, οὐκ ἐνόησεν ὅμως ποῖα, περὶ τίνος δὲ ἄλλου δύναταί τις εὐστόχως ὑπολαβεῖν τὴν ὑπεσχημένην ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐπὶ τὸ κρεῖττον διόρθωσιν ἢ περὶ τῶν διατεθειμένων; ἀνεγνώσθη δὲ καὶ γράμμα τῇ τοπικῇ σφραγῖδι εὐσεσημασμένον, ἐν ᾧ οἱ τὰ πρῶτα τοῦ ἐκεῖ φέροντες, ὡς ἐκ μέρους ὅλου τοῦ τόπου διαμαρτύρονται, ὡς οὐδέποτε ἤκουσαν τοῦ μακαρίτου ἐκείνου διατάττοντος περὶ τῶν ἑαυτοῦ, οὐδὲ προσεκλήθησάν ποτε ἐπὶ τούτῳ, προστιθέμενοι καὶ ὅτι διαθήκη (δῆλον δὲ ἡ ἐκ τῶν νόμων τὴν σύστασιν ἔχουσα· ἡ γὰρ ἄλλως γεγενημένη οὐδὲ διαθήκη ἂν λέγοιτο) ἐπὶ τοῦ κατὰ τόπου δικαστηρίου αὐτῶν οὐδέποτε ἀνετράπη καὶ ὅτι μερικῶς μὲν συνέβη, πλὴν ἰδιαιτέρως συνεβιβάσθη, καὶ ἄλλα δὲ γράμματα ἐκ μέρους διαφόρων ἐκεῖ προσώπων ἐνεφανίσθησαν, ἐξ ὧν συνάγεται προκείμενος τῷ μακαρίτῃ σκοπὸς περὶ τῆς ἐξίσου διανομῆς τῆς περιουσίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς δύο γνησίους κληρονόμους αὐτοῦ, τὸν υἱὸν Ἰωάννην καὶ τὴν θυγατέρα Ἀσιμίναν· καὶ ὑπόσχεσις προικοδοτήσεως τοῦ ἡμίσεος τῆς περιουσίας πρὸς τὴν θυγατέρα, ὁ δὴ καὶ μόνον ἱκανὸν πρὸς τὴν τῆς διαθήκης ἀνατροπήν, εἴ γε κατὰ τὴν περὶ προικοδοσιῶν νομικὴν τοῦ ἱεροῦ Ἀρμενοπούλου περίληψιν, ἐπὶ ὑποσχέσεως προικὸς καὶ ἀπὸ ψιλοῦ ῥήματος ἢ συμφωνίας ἐνέ-

χεταί τις, καὶ παρακατιὼν ἀπὸ ψιλῆς ἐπαγγελίας χρεωστεῖ ὁ πατὴρ προῖκα, ἔμπης ὡς τιμιώτεροι τῶν λοιπῶν οἱ ἐν τῇ διαθήκῃ ὑπογράψαντες, ἐνεκρίθη τούτων τὰς μαρτυρίας παραβληθῆναι καὶ παρεξετασθῆναι ταῖς νομικαῖς περιλήψεσιν, εἴ γε κατ' αὐτὰς καὶ κατὰ τάξιν ἐγένοντο, καὶ εὕδηλον ἐντεῦθεν γενέσθαι ἢ τὸ νόμιμον καὶ ἀνεπίληπτον τῆς διαθήκης τοῦ Ἀναγνώστου Ὀρλάνδου ἢ τοὐναντίον. Οἱ μὲν οὖν ἱεροὶ νόμοι, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τῷ περὶ διαθηκῶν βιβλίῳ Ε΄ τίτλῳ α΄ καὶ ε΄ τοῦ ἱεροῦ Ἁρμενοπούλου, ἐν τοῖς τοῦ Ἀτταλειώτου καὶ αὐτῶν τῶν Βασιλικῶν οὕτω διαλαμβάνουσιν ἐπὶ λέξεως «Παρόντων μαρτύρων μιᾷ ὑφῇ συναπτῶς τὴν διαθήκην δεῖ πληροῦσθαι»· καὶ αὖθις: «Ἀτελὴς ἡ διαθήκη, ὅταν μὴ παρόντων ἑπτὰ ἢ πέντε μαρτύρων γένηται» πάλιν: «Ο μάρτυρες τῆς διαθήκης προσκεκλημένοι ὀφείλουσιν εἶναι»· καὶ αὖθις ἔτι: μὴ κρατείτω διαθήκη ἑνὸς τῶν μαρτύρων χωριζομένου, εἰμὴ πάντες, ὁρῶντος τοῦ διατιθεμένου, κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον σφραγίσωσι»· καὶ αὖ πάλιν: «Μάρτυρες παρείσθωσαν ἐν διαθήκῃ καὶ ἀκροάσθωσαν τρανῶς τοῦ διατιθεμένου καὶ ἀσφαλῶς τιθέσθωσαν τὰς σφραγῖδας ἐν ὥρᾳ πάντες τῇ αὐτῇ, ὡς μὴ ῥήγνυσθαι ταύτην». Ἔτι δὲ πρὸς τούτοις: «Ἔγγραφος γίνεται διαθήκη ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ καιρῷ ὑπὸ ἑπτὰ ἀξιοπίστων μαρτύρων (ἢ καὶ τριῶν δι' ἔλλειψιν, ὡς ἀλλαχοῦ) ἐπὶ τούτῳ προσκληθέντων καὶ κατὰ ταὐτὸν ὑπογραφόντων καὶ σφραγιζόντων». Αἱ μὲν οὖν αἱ περιλήψεις αἱ νομικαὶ περὶ τοῦ σχήματος τῶν βεβαίων καὶ ἀδιαρρήκτων διαθηκῶν οὕτως ἔχουσι· τὰ δὲ περὶ τὴν διαθήκην τοῦ μακαρίτου Ὀρλάνδου ἄλλως καὶ σφόδρα τούτων ἀπ' ἐναντίας συνηνέχθη, ὡς εἴρηται, μήτε γὰρ προσεκλήθησαν οἱ μαρτυρήσαντες παρὰ τοῦ διατιθεμένου, μήτε παρόντες ἦσαν, ὅτε ἡ διαθήκη ἐγίνετο· μήτε συγρόνως ὑπέγραψαν ἐν αὐτῇ μήτε ἤκουσάν ποτε αὐτοῦ διατάττοντος καὶ παραγγέλλοντος περὶ τῆς οὐσίας, μήτε πρὸ τῆς ποιήσεως τῆς διαθήκης, μήτε μετὰ τὴν ποίησιν, καίτοι δύο μῆνας σχεδὸν ἐπιζήσαντος, καὶ παρ' αὐτῶν πολλάκις ἐπισκεφθέντος, ἀλλὰ μόνος ὁ υἱὸς ἐκείνου Ἰωάννης, ὁ καὶ τὴν περιουσίαν μονονοὺ πᾶσαν ἑαυτῷ προσκληρῶν, ἐνεφάνισε τὸ ὁποιονδηποτοῦν ἐκεῖνο ἔγγραφον πρὸς αὐτούς· ἡ δὲ μαρτυρία τοῦ πνευματικοῦ, καίτοι διὰ τὸ μονομερὲς καὶ μονοπρόσωπον ἀπαράδεκτος, ἔμπης καὶ αὐτὴ ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτὴν διὰ τὴν προσθήκην τῆς ὁμολογηθείσης ἐπὶ τέλους τοῦ μακαρίτου διορθώσεως. Αὗται γοῦν αἱ γνήσιαι καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ ἀποκρίσεις τῶν ἰδίων μαρτύρων πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν παριστῶσιν οὐ μόνον ὕποπτον καὶ βεβιασμένην, ἀλλὰ καὶ ἀτελῆ καὶ ἀνυπόστατον τὴν διαθήκην· οὐ γὰρ ἁπλῶς οἱ ἱεροὶ νόμοι τῶν ἐκθέσεων καὶ ὑπογραφῶν καὶ μαρτυριῶν τοὺς τρόπους ἡρμήνευσαν, ἀλλ' ἵνα πάσης κακουργίας ἀπηλλαγμέναι ὦσι καὶ παντὸς καθαρεύωσι δόλου ὡς δίκαιαι καὶ εὐχάριστοι τῶν διατιθεμένων βουλήσεις. Τούτου χάριν καὶ ἡμεῖς συνῳδὰ τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς νόμοις τὴν ψῆφον ἐνάγοντες ἀποφαινόμεθα γνώμῃ κοινῇ καὶ Συνοδικῇ διαγνώσει μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς Ἱερωτάτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ἡ διαθήκη ἐκείνη τοῦ μακαρίτου Ἀναγνώστου Ὀρλάνδου ἢ μᾶλλον εἰπεῖν τὸ κακόσχολον ἐκεῖνο ἔγγραφον, ὡς μὴ κατὰ τάξιν γεγενημένον κανονικήν, μηδὲ τὴν ἐκ τῶν θείων καὶ ἱερῶν νόμων προσλαβεῖν δυνάμενον σύστασιν, ὑπάρχῃ ἀνῃρημένον καὶ κατηργημένον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα καὶ ἀπαράδεκτον διόλου καὶ ἄκυρον καὶ ἀνίσχυρον καὶ ὡς χάρτης ἄγραφος λογιζόμενον, ὃν τρόπον καὶ τὰ ἐπὶ τούτῳ ἐκδεδομένα ἐκκλησιαστικὰ ἐκεῖνα γράμματα τὰ καὶ ἐπὶ τοῦ Παναγιωτάτου προκατόχου ἡμῶν πάνυ εὐλόγως ἀκυρωθέντα, ὡς εἴρηται· τὰ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἀνυπόστατα καὶ ἀβέβαια καὶ ἐκ τῶν ἐπισυμβαινόντων ἰσχὺν λαμβάνειν οὐδόλως δύναται· τούτων δὲ ἀνατετραμμένων καὶ ἄρδην κατηργημένων μενόντων, ἀποφαινόμεθα, ἵνα ἡ τοῦ μακαρίτου ἐκείνου Ἀναγνώστου Ὀρλάνδου καταληφθεῖσα πᾶσα περιουσία χρηματικὴ καὶ κτηματική, κινητὴ καὶ ἀκίνητος, ὡς κατ' εὐθεῖαν τοῖς δυσὶ νομίμοις τέκνοις αὐτοῦ, ἐφ' οἷς ἐτελεύτησε, διαβαίνουσα, εἰς δύο ἴσα μερίδια διαιρεθῇ, καὶ τὸ μὲν λάβῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰωάννης, τὸ δὲ ἕτερον ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἀσιμίνα ἐξ ἴσου ὡς ἀμφιθαλεῖς, ὁμομήτριοί τε καὶ ὁμοπάτριοι ἀδελφοί· τὸ γὰρ ἄνισα διανέμειν τοῖς ἴσοις, ὥσπερ καὶ τοὐναντίον, τῆς ἐσχάτης ἐστὶν ἀδικίας τεκμήριον κατὰ τὴν θεολόγον φωνήν, καὶ ἰσότητος καὶ δικαιοσύνης δικαστὰς οἱ θεῖοι νόμοι τοὺς κρίνειν λαχόντας εἶναι βούλονται. Ταῦτα ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται Συνοδικῶς ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου καὶ ἀλύτου ἀφορισμοῦ κατὰ τῶν ἄλλως πως διατεθησομένων καὶ τὰ νομικῶς ἐγκεκριμμένα βουληθησομένου ἀνατρέψαι ὁπωσοῦν. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἀπελύθη καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ Συνοδικὸν ἀποφαντικὸν καὶ διαιτητήριον γράμμα. ,αωρθ'.

Ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, Ἰνδικτιῶνος ζ'.

† *Ὁ Καισαρείας Ἰωαννίκιος*— † *Ὁ Ἐφέσου*

Διονύσιος.—† *Ἡρακλείας Μελέτιος.*—† *Ὁ Χαλκηδόνος Γεράσιμος.*—† *Ὁ Δέρκων Γρηγόριος.*—† *Ὁ Βερροίας Ζαχαρίας.*—† *Ὁ Κρήτης Γεράσιμος.*—† *Ὁ πρόεδρος Σηλυβρίας Ἰωαννίκιος.*—† *Ὁ Ἀγκύρας Μεθόδιος.*—† *Ὁ Εὐρίπου Γρηγόριος.*—† *Ὁ Μαρωνείας Κωνστάντιος.*—† *Ὁ Σκοπείων Ἄνθιμος.*—† *Ὁ Σίφνου Καλλίνικος.*—† *Ὁ Δεβρῶν Δοσίθεος.*—† *Ὁ Δυρραχίου Σαμουήλ.*

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριαρχικὴ λειτουργία.—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, πρώτου ἐν Βυζαντίῳ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον κηρύξαντος, ἐγένετο ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, ἡ νενομισμένη πατριαρχικὴ λειτουργία. Τῇ Α. Θ. Π. τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ συνιερούργησαν οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοί, πλὴν τοῦ ἁγίου Δέρκων καὶ τοῦ ἁγίου Βερροίας, ἀσθενοῦντος, καὶ ὁ ἐν τῇ βασιλευούσῃ παρεπιδημῶν πανιερώτατος μητροπολίτης Βελεγράδων Δωρόθεος.

—*Ἀντεπίσκεψις.* — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μεταβὰς τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς Πέραν ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων ἁγίων συνοδικῶν Πελαγωνείας Ἀμβροσίου, Σηλυβρίας Κωνσταντίου καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνσταντίου, τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη καὶ Γ. Γεωργιάδου ἐφέντη ὡς καὶ τοῦ ἄρχοντος Καπούκεχαγια Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου, ἀντεπεσκέψατο τὴν Α. Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενοκαθολικῶν Παῦλον-Πέτρον Μανουελιάν. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης τυχοῦσα λίαν φιλόφρονος καὶ τιμητικωτάτης δεξιώσεως μετὰ τῆς συνοδίας παρὰ τῇ Α. Μακαριότητι ἐπανέκαμψεν εἶτα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα

— *Μητροπολίτης Βερροίας.* — Ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Βερροίας Κωνστάντιος, ὃς ἐπί τινας ἡμέρας ἀπουσίασεν ἕνεκα ἰλαρᾶς ἀδιαθεσίας, ἀναρρώσας ἤδη ἐντελῶς ἀνέλαβεν ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα.

— *Συνέντευξις.* — Οἱ ἐκ τῶν συνοδικῶν ἀρχιερέων σεβασμιώτατοι μητροπολῖται Πελαγωνείας Ἀμβρόσιος καὶ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνστάντιος μετὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς παρελθούσης Πέμπτης ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετέβησαν παρὰ τῇ Α. Υ. τῷ Ὑπουργῷ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ ἔσχον συνέντευξιν περὶ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Τῆς Α. Ε. τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Ἀνδρέου Κοπάση ἐφέντη ὡς καὶ τοῦ καθηγητοῦ ἐν τῇ Μ. τοῦ Γ. Σχολῇ ἐλλογιμωτάτου Ἀνδρέου Σπαθάρη ἀγόντων τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτὴν τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῷ μὲν πρώτῳ διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου, τῷ δὲ δευτέρῳ διὰ τοῦ πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου.

— *Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον.*—Τῆς πρό τινος ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων γενομένης ἐκλογῆς τοῦ νέου μέλους τοῦ Δ.Ε.Μ. Συμβουλίου Νικολάου Σγουρίδου ἐφέντη ἐπικυρωθείσης ὑπὸ τῆς Σ. αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης διὰ πιττακίου προσεκάλεσε τὸν ἐκλεγέντα ἵνα ἀναλάβῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

— *Μητροπολίτης Διδυμοτείχου.*—Τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Διδυμοτείχου Φιλαρέτου ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη τῇ Α. Πανιερότητι τηλεγραφικῶς.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἡ Α. Ε. ὁ ἐν Βρυξέλλαις πρεσβευτὴς τῆς Τουρκίας Στέφανος Καραθεοδωρῆς ἐφέντης μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος Ζώτου ἰατροῦ.

Εἶτα ἡ Α. Ε. ἐπεσκέψατο κατ' οἶκον καὶ τὴν Α. Σεβασμιότητα τὸν μητροπολίτην Ρόδου Κωνσταντῖνον.

Τῇ Τετάρτῃ ἐπεσκέψατο τὴν Α.Θ. Παναγιότητα ἡ Α. Ε. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Νικόλαος Μαυροκορδᾶτος, ὃς κατόπιν ἐπεσκέψατο κατ'οἶκον καὶ τὸν σεβασμ. μητροπολίτην Πελαγωνείας Ἀμβρόσιον.

— *Παῦσις ἐπισκόπου Μυριοφύτου.* — Τῶν κατοίκων Περιστάσεως διὰ ἀναφορῶν καὶ τηλεγραφημάτων δηλωσάντων τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μυριοφύτου Κωνσταντῖνος προέβη ἐσχάτως εἰς ἐφαρμογὴν παρ' αὐτοῖς μέτρων πάντῃ ἀντι-

κανονικῶν καὶ ἐκνόμων, ἰδιοτελείας ἕνεκα, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐνετείλατο τῷ εἰρημένῳ ἐπισκόπῳ ἵνα ἀπαντήσῃ εἰς τὰ κατ' αὐτοῦ διατυπούμενα. Τούτου δὲ οὐμόνον μὴ βεβαιώσαντος τὴν ὄντως ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων τούτων, ἀλλὰ καὶ ἀπαντήσαντος ὅτι θεωρεῖ ταῦτα ἔννομα καὶ ἀναλαμβάνει πᾶσαν δι' αὐτὰ εὐθύνην, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ προχθεσινῇ αὐτῆς συνεδρίᾳ προέβη εἰς τὴν παῦσιν αὐτοῦ.

—*Ἀναχώρησις.* — Ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἠὗξατο κατευόδιον τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα ἐπί τινα χρόνον παρεπιδημήσαντι καὶ τῇ ἐσπέρᾳ τῆς παρελθούσης Δευτέρας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ ἀπελθόντι Στεφάνῳ Καραθεοδωρῇ πρεσβευτῇ τῆς Υ. Πύλης ἐν Βρυξέλλαις καὶ Βέρνῃ.

—*Ἐξαρχία Γηρομερίου.* — Ἡ Α. Θεοφιλία ὁ ἐπίσκοπος Περιστερᾶς Μελέτιος ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀποπερατώσας τὴν εἰς Γηρομέριον ἐξαρχικὴν ἐντολὴν ἐπανέκαμψεν εἰς Ἰωάννινα καὶ μετ' οὐ πολὺ θέλει ὑποβάλῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν οἰκείαν ἔκθεσιν διὰ τὰ περαιτέρω.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Ἐν ἡλικίᾳ προβεβηκυίᾳ καὶ ἐν ἠρεμίᾳ ψυχικῇ ἀπέθανε τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ καὶ τῇ ἐπαύριον ἐκηδεύθη ἐν μέσῳ συρροῆς μεγάλης ἐγκρίτων φίλων καὶ συγγενῶν ἐν Βεβεκίῳ ὁ **Ἰωάννης Ἀναστασιάδης** τύπος φιλοστόργου οἰκογενειάρχου καὶ τιμίου ἐμπόρου. Ὁ μεταστὰς ἀνήκων εἰς οἰκογένειαν ἐπιφανῆ τῆς πρωτευούσης ἐχρημάτισεν ἐν διαφόροις περιόδοις μέλος τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, μέλος τῆς Ἐφορείας τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Κατασημάτων καὶ ἄλλων ἱδρυμάτων φιλανθρωπικῶν πολλαχῶς δράσας ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς πράγμασι καὶ χρήσιμος τῷ Γένει καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ γενόμενος. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀποσταλεὶς συνελυπήθη τῇ τεθλιμμένῃ οἰκογενείᾳ τοῦ μεταστάντος ὁ πανοσιολογ. Μ. Σύγκελλος Νικόδημος. Ὁ μεταστὰς κατέλιπε τέκνα διακρινόμενα διὰ τὴν θρησκευτικὴν αὐτῶν μόρφωσιν καὶ τιμῶντα τὴν μνήμην τοῦ εὐσεβοῦς ἀνδρός, οὗ αἰωνία ἡ μνήμη.

Ο ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Σήμερον Σαββάτῳ, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, ὁ Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος ἐτέλεσε τὴν Α΄ ἐπέτειον συλλογικὴν ἑορτήν, καθ' ἣν ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ χοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, μετὰ δὲ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς, ἐγένετο ἡ πανηγυρικὴ τοῦ Συλλόγου τελετὴ κατὰ τὸ ἑξῆς πρόγραμμα :

1) *Ὕμνος ὑπὸ πολυμελοῦς χοροῦ εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν, μελοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου τοῦ Ραιδεστηνοῦ, ἐπεξεργασθεὶς δὲ νῦν ὑπὸ τοῦ κ. Νηλέως Καμαράδου.*

2) *Ἆσμα εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Γ. Σαραντεκκλησιώτου, ἐπεξεργασθὲν δὲ νῦν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Καμαράδου.*

3) *Ἆσμα ὑπὸ τοῦ χοροῦ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, μελοποιηθὲν ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος πρωτοψάλτου κ. Γ. Βιολάκη.*

4) *Ἐκτέλεσις διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ᾀσμάτων ὑπὸ τῶν κυρίων Εὐστρατίου Παπαδοπούλου, Δημ. Μαυρίδου καὶ Λεων. Νικοκλέους ἐπὶ τοῦ νέου μουσικοῦ ὀργάνου, τοῦ προνοίᾳ καὶ δαπάνῃ τῆς Α. Θ. Π. Κωνσταντίνου τοῦ Ε΄. ἀρτίως κατασκευασθέντος καὶ τῷ Συλλόγῳ δωρηθέντος.*

5) *Λόγος πανηγυρικὸς ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Ι. Παπαδοπούλου.*

6) *Ἀρχαῖον ἐκκλησιαστικὸν μουσούργημα ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου, χορηγοῦντος τοῦ κ. Ν. Καμαράδου.*

7) Πολυχρονισμὸς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ μελοποιήσαντος αὐτὸν κ. Ν. Καμαράδου.

Τὴν ἑορτὴν ταύτην ἐτίμησεν αὐτοπροσώπως ἥ τε Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κωνσταντῖνος ὁ Ε', ἐπίτιμος πρόεδρος τοῦ Συλλόγου καὶ ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδᾶτος, ἐπίτιμον μέλος τοῦ Συλλόγου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ κτλ..

ἀριθ. πρωτ. 6721.

Ἱερώτατε Μητροπολῖτα. . . . Ἀποστολικοὶ καὶ Συνοδικοὶ Κανόνες τῶν διαπεπιστευμένων τὴν διακυβέρνησιν τῶν κατὰ τόπους ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων τὰ δίκαια κατασφαλίζουσι, τοὺς δὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν συγχεῖν κατατολμῶννας ποιναῖς καὶ ἐπιτιμίοις οὗ τισι τυχαίοις καταδεσμοῦνται. Ἡ Μήτηρ δὲ Ἐκκλησία τοῦ κύρους τῶν ἱερῶν Κανόνων ὑπεραμυνομένη καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐταξίαν ἐν πᾶσι καὶ πανταχοῦ ἐπιδιώκουσα, οὐ παύεται ἑκάστοτε τὰ προσήκοντα ἐξαγγέλλουσα, τοὺς δὲ τυχόν ποτε ἐκτρεπομένους τοῦ ὀρθοῦ ἐπὶ τὴν εὐθεῖαν ἀνακαλοῦσα. Ἐπειδὴ τοίνυν ἔναγχος ἐγνώσθη, ὅτι ἔνιοι τῶν ἱερωτάτων Μητροπολιτῶν καὶ θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ μετατιθέμενοι ἀπὸ τῆς λαχούσης αὐτοῖς ἐπαρχίας ἐπιλανθάνονται ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς μεταθέσεως αὐτῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας ἣν τέως διεκυβέρνων, ξένοι πρὸς τὰ ἐν αὐτῇ λογίζονται, τολμῶσι δ' οὕτως ἐξωδίκως συμβιβασμοὺς καὶ ἐπικυρώσεις διαθηκῶν ἐνεργεῖν, ἀποφάσεις διαφόρου φύσεως ὑπογράφειν, μνηστείας καὶ γάμους διαλύειν, δικαστικῶν καὶ διοικητικῶν σωματείων προεδρεύειν, χειροτονίας καὶ ἄλλας ἱεροπραξίας ἐπιτελεῖν, καὶ συνελόντι εἰπεῖν πάντων τῶν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης Ἐπισκόπου δικαιωμάτων ἀντιποιεῖσθαι, ἀνωμαλιῶν καὶ σκανδάλων οὕτω πρόξενοι ἀποβαίνοντες, ὡς τήν τε ἐνέργειαν τῶν διαδεξομένων αὐτοὺς δυσχεραίνοντες, καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ πραγμάτων παραίτιοι γινόμενοι· διὰ ταῦτα δεῖν ἔγνωμεν τὴν ἐνιαχοῦ παρατηρουμένην ταύτην ἐκκλησιαστικὴν ἀταξίαν καὶ σύγχυσιν ἀνακόψαι καὶ δηλῶσαι, ὅτι τοὐντεῦθεν πᾶς μετατιθέμενος ἢ καὶ παυόμενος Μητροπολίτης ἢ Ἐπίσκοπος, ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς εἰς αὐτὸν ἐπισήμου γνωστοποιήσεως καὶ μεταθέσεως ἢ καὶ παύσεως αὐτοῦ, οὐδὲν δικαιοῦται ἐνεργεῖν τῶν τῷ ἀρχιερεῖ τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης προσιδιαζόντων καὶ ἀνηκόντων, εἰμὴ μόνον μίαν λειτουργίαν ἐν τῇ ἕδρᾳ τῆς ἐπαρχίας πρὸς εὐλογίαν καὶ ἁγιασμὸν ἅπαξάπαντος τοῦ τῆς ἐπαρχίας ὀρθοδόξου πληρώματος. Ταῦτα Συνοδικῇ διαγνώμῃ καὶ τῇ ἱερότητι αὐτῆς ἐξαγγέλλοντες αἰτούμεθα αὐτῇ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος.

,αωϡθ'. Νοεμβρίου κβ'.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς

—† Ὁ Δέρκων Καλλίνικος. — † Ὁ Ἀμασείας Ἄνθιμος. — † Ὁ Πελαγωνείας Ἀμβρόσιος. — † Ὁ Βερροίας καὶ Νιαούστης Κωνστάντιος. — † Ὁ Ῥόδου Κωνσταντῖνος. — Ὁ Μαρωνείας Ἰωακείμ. — † Ὁ Σηλυβρίας Κωνστάντιος. — † Ὁ Σωζοαγαθουπόλεως Παρθένιος. — † Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος. — † Ὁ Σερβίων καὶ Κοζάνης Κωνστάντιος. — † Ὁ Ἐλευθερουπόλεως Διονύσιος.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Πνευματικὸν Δικαστήριον.

Καλεῖται ὁ Ἰωάννης Στυλιανοῦ Μανιατάκης, ὑπήκοος Ἕλλην καταγόμενος ἐκ Πατρῶν, τέως μὲν κάτοικος Κωνσταντινουπόλεως ἐν τῇ συνοικίᾳ Καλιοντζῆ-Κουλοὺκ καὶ ἐν τῇ ὁδῷ Δαρατζήκι ὑπ' ἀριθ 13 καὶ ἄνευ ἐπαγγέλματος, ἀγνώστου δὲ νῦν διαμονῆς καὶ ἐπαγγέλματος, ὅπως τὴν πρώτην δικάσιμον Δευτέραν καὶ ὥραν 8 εὐρωπαϊστὶ πρὸ μεσημβρίας μετὰ τὴν παρέλευσιν τριάκοντα καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρώτης διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεύσεως τῆς παρούσης κλήσεως ἐμφανισθῇ, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου, πρὸ τοῦ πνευματικοῦ τῶν Πατριαρχείων Δικαστηρίου, ὡς ἐναγόμενος ἐπὶ διαζεύξει ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς Παυλίνας τὸ γένος Ἰωάννου Παλαιοῦ, τὰ οἰκιακὰ ἐπαγγελλομένης καὶ κατοίκου Σταυροδρομίου ἐν ὁδῷ Ἀγᾶ Χαμὶμ ὑπ' ἀριθ 33. Προσεπιδηλοῦται δ' αὐτῷ ὅτι, ἐὰν μὴ ἐμφανισθῇ κατὰ τὴν ὡς ἄνω ὁριζομένην δικάσιμον, ἡ κατ' αὐτοῦ ἀγωγὴ θεωρηθήσεται ἐρήμην αὐτοῦ. Ἡ παροῦσα κλῆσις δημοσιευθήσεται κατὰ συνέχειαν τρὶς διὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδιδομένων ἐφημερίδων «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» καὶ «Νέας Ἐφημερίδος» καὶ διὰ τοῦ ἐν Πάτραις ἐκδιδομένου «Νεολόγου» Πατρῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 13 Νοεμβρίου 1899.

Ὁ πρόεδρος

† **Ὁ Χαλδείας Γερβάσιος**

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 51

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

. . . . . .

ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8

διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3

ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἥμίση

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά—Μοναχοὶ λαϊκοί—Οἱ κοσμικοὶ τίτλοι καὶ αἱ τιμαὶ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως—Ἐκκλησιαστικὸς Μουσικὸς Σύλλογος.

Η ΕΠΙ ΤΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΙ ΤΩΝ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΤΗΣ

Α. Α. Μ. ΤΟΥ ΣΟΥΛΤΑΝΟΥ

ΔΟΞΟΛΟΓΙΑ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Μετ' ἐπιβαλλούσης μεγαλοπρεπείας καὶ εὐκοσμίας ἐτελέσθη τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μ. τοῦ σεπτοῦ ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτάν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ τοῦ Β'. δοξολογία.

Συμφώνως τοῖς ὑπὸ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας ἀπολυθεῖσι προσκλητηρίοις προσῆλθον ἐγκαίρως εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐκ τῶν ὁμογενῶν λογάδων καὶ βαθμούχων αἱ ΑΑ. ΕΕ. Στέφανος Μουσοῦρος βέης, Ἀνδρέας Κοπάσης ἐφέντης, μέλη τοῦ Συμβουλίου τοῦ κράτους, οἱ ἰατροὶ Παυλάκης πασᾶς Φενερλῆς, Ν. Βεγκλίδης πασᾶς, Χριστοφορίδης ἐφέντης, Γ. Λαμπίκης ἐφέντης, ὁ γενικὸς εἰσαγγελεὺς τοῦ Πέραν Μιχαλάκης Γρηγοριάδης ἐφέντης, ὁ Ἀβραὰμ Βαπορίδης ἐφέντης καὶ οἱ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου Βασίλειος Δεσίρης καὶ Ἰωάννης Μαμόπουλος καὶ ἄλλοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς.

Τῶν κωδώνων τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ σημηνάντων τὴν ἔναρξιν τῆς τελετῆς, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης περιστοιχούμενος ὑπὸ πάντων τῶν ἁγίων συνοδικῶν, τοῦ παρεπιδημοῦντος μητροπολίτου Βελεγράδων Δωροθέου, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἁγίων Τόπων, ἤτοι τοῦ Παναγίου Τάφου πανιερωτάτου ἁγίου Διοκαισαρείας Νικοδήμου καὶ τῶν πανοσιολογ. ἀρχιμανδριτῶν ἁγίου Ὄρους Χαραλάμπους καὶ Ὄρους Σινᾶ Γαβριὴλ Μαλαφούρη, καὶ τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν ὑπαλλήλων τῶν Πατριαρχείων, κατῆλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν, μεστὸν ἤδη πολυπληθοῦς ἐκκλησιάσματος.

Πάντων τὰς οἰκείας θέσεις καταλαβόντων ἐψάλη ἐμμελέστατα ὑπὸ τῶν πατριαρχικῶν χορῶν ἡ δοξολογία περὶ τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐποιήσατο τὴν ἑπομένην δέησιν :

«Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ Κραταιοτάτου, Γαληνοτάτου καὶ εὐσπλαχνικωτάτου ἡμῶν Ἄνακτος Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὶτ Χὰν Αὐθέντου ἡμῶν, ὅπως διαφυλάττῃς, ὕψιστε Θεέ, ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, καὶ ἐνισχύῃς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ὑπὲρ τῶν πιστῶν καὶ ἀφωσιωμένων αὐτοῦ ὑπηκόων, βίον τρισόλβιον, εἰρηνικὸν καὶ μακροχρόνιον Αὐτῷ χαριζόμενος».

Μετὰ τὴν δέησιν ταύτην ἐψάλη ὁ πολυχρονισμὸς τοῦ Ἄνακτος ὑπὸ τῶν πατριαρχικῶν χορῶν, καὶ εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπήγγειλε τὴν ἀκόλουθον προσφώνησιν :

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, ἐξοχώτατοι λογάδες τοῦ Γένους καὶ λοιποὶ εὐλογημένοι χριστιανοί.

Ἐν ἐκτάκτῳ χαρμονῇ καὶ εὐφροσύνῃ ἑορτάζεται καὶ ἐφέτος ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἀχανῆ ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν ἡ παναίσιος ἐπετηρὶς τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ φιλολάου καὶ εὐσπλαγχνικωτάτου ἡμῶν Ἄνακτος καὶ ἀπανταχοῦ δεήσεις ὁλόψυχοι καὶ ἱκεσίαι ἐγ-

καρδιοι ἐκ στομάτων ποικιλογλώσσων ἀναπέμπονται τῷ Ὑψίστῳ ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγείας, μακροβιότητος καὶ δόξης Αὐτῆς. Καὶ λίαν δικαίως πάντες οἱ ὑπήκοοι τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος ἀγάλλονται σήμερον καὶ γίνονται ἔξαλλοι ἐκ τῆς χαρᾶς, διότι ἓν ἔτος νέας δόξης προσετέθη ὑπὸ τοῦ Παντάνακτος Θεοῦ εἰς τὸν κατέχοντα ἐν ταῖς χερσὶ τὰ ἔνδοξα σκῆπτρα τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους κραταιότατον, γαληνότατον καὶ φιλόλαον ἡμῶν Ἄνακτα καὶ Αὐθέντην Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χὰν καὶ ἓν ἔτος νέον χαρίτων καὶ εὐεργεσιῶν προσετέθη εἰς τοὺς πιστοὺς καὶ ἀφωσιωμένους Αὐτῷ λαοὺς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, τῆς προόδου, εὐημερίας καὶ εὐδαιμονίας τῶν ὁποίων πατρικῶς καὶ ἀκαμάτως μεριμνᾷ «βλέφαρα μὴ κοιμῶν ὕπνῳ».

Τὸ πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον ρωμαϊκὸν Γένος καυχώμενον ὅτι ἔχει ἐφ' ἑαυτὸ τοιοῦτον παρὰ Κυρίου τεταγμένον Αὐτοκράτορα, ἀφθόνους ἐπιδαψιλεύοντα τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ τὰς εὐεργεσίας, οὐδενὸς τῶν λοιπῶν λαῶν ὑπολείπεται εἰς τὰς ἐνδείξεις τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀφοσιώσεως· καὶ πανηγυρίζον λίαν γηθοσύνως καὶ εὐγνωμόνως τὴν εὔσημον ταύτην ἡμέραν τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος εὔχεται ὡς διὰ μιᾶς φωνῆς καὶ μιᾶς καρδίας, ἵνα ὁ Κύριος σώζῃ τὸν βασιλέα ἡμῶν πρὸς Ὃν τόσα ὄμματα ἀτενίζουσι μετ' ἐλπίδων ἀκραδάντων καὶ ἐξ Οὗ τόσαι καρδίαι ἀναμένουσι μετ' ἀνεκφράστου χαρᾶς σωτήρια βουλεύματα. Τούτων πάντων ἕνεκα τὴν ἱερὰν δοξολογίαν ἀναπέμψαντες τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων καὶ Κυρίῳ τῶν κυριευόντων αἰτησώμεθα καὶ αὖθις καὶ πολλάκις ἵνα δωρῆται τῷ φιλολάῳ ἡμῶν Μονάρχῃ τὰ πλούτη τῶν θείων δωρεῶν καὶ διαφυλάττῃ πάντοτε ἀσινῆ ἀπὸ πάσης ὀρατῆς καὶ ἀοράτου ἐπηρείας ἐπ' ἀγαθῷ πάντων τῶν ὑποτεταγμένων Αὐτῷ λαῶν, ἰδίᾳ δ' ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων ἐκ βάθους καρδίας ἑκάστοτε καὶ μάλιστα σήμερον ἀναβοώντων «Ζήτω ἐπὶ μήκιστον ἡ Α. Α. Μ. ὁ τρισέβαστος ἡμῶν Ἄναξ Σουλτὰν Ἀβδοὺλ Χαμὴτ Χάν, Ζήτω, Ζήτω.

Τὴν προσφώνησιν ταύτην τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐκάλυψαν ζητωκραυγήσεις τοῦ ἐκκλησιάσματος ὑπὲρ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Ἄνακτος ἡμῶν.

Μετὰ τὴν τελετὴν πᾶσα ἡ ἐπίσημος συνοδία ἀνῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Μ. Συνοδικοῦ καὶ μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν συνήθων φιλοφρονήσεων ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.

Εἶτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης μεταβᾶσα εἰς τὰ Ἀνάκτορα ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου, παρακολουθουμένη δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ τῶν Πατριαρχείων, ὅπως ὑποβάλῃ εἰς τὸν Αὐτοκρατορικὸν Θρόνον τὰ αἰσθήματα τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ πιστοῦ ἡμῶν Γένους, προσεκλήθη μετὰ πάντων τῶν λοιπῶν θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν, τοῦ Πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων μόνου καθυστερήσαντος, νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ φιλολάου ἡμῶν Ἄνακτος, πρὸς Ὃν ἐξ ὀνόματος ἁπάντων προσεφώνησε τάδε:

Μεγαλειότατε,

Γινόμενος πιστὸς διερμηνεὺς τῶν πρὸς τὸ σεπτὸν Αὐτῆς πρόσωπον αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως πάντων ἡμῶν, τῶν εὐδοκίᾳ Θεοῦ καὶ ἐπινεύσει τῆς Ὑμετέρας Γαληνοτάτης Μεγαλειότητος θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν, κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην τῶν γενεθλίων Αὐτῆς ἡμέραν, καθυποβάλλω ταπεινῶς πρὸ τοῦ κλεινοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Αὐτῆς Θρόνου τὴν ἀφοσίωσιν ἡμῶν τε καὶ τῶν εἰς τὴν πνευματικὴν ἡμῶν δικαιοδοσίαν τελούντων πιστῶν Αὐτῆς ὑπηκόων, καὶ τὰς ἐνθέρμους εὐχὰς καὶ δεήσεις πάντων, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς τῆς δόξης διαφυλάττων Αὐτὴν ὑπὸ τὴν πανσθενῆ αὐτοῦ σκέπην ἀξιοῖ νὰ ἑορτάζῃ ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Αὐτῆς Θρόνου τὴν παναίσιον ταύτην ἑορτὴν εἰς πολλὰς ἐτῶν περιόδους ἐν πλήρει ὑγιείᾳ καὶ δόξῃ. Γένοιτο!

Τούτων μεθερμηνευθέντων ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης εὐηρεστήθη νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ὑψηλὴν Αὐτῆς αὐτοκρατορικὴν εὐαρέσκειαν πρὸς τὸ πρόσωπον τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς θρησκευτικοὺς ἀρχηγούς, διαβεβαιωσάμενος ὅτι μέλημα κυριώτατον τῆς πατρικῆς Αὐτοῦ καρδίας ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται ἡ ὑπὸ τὰ κραταιὰ Αὐτοῦ σκῆπτρα ἐν ἀδελφικῇ εἰρήνῃ καὶ εὐτυχίᾳ διαβίωσις τῶν ἐμπεπιστευμένων Αὐτῷ λαῶν· καὶ τὴν περὶ ἀδελφικῆς σχέσεως τῶν θρησκευτικῶν ἀρχηγῶν καὶ εἰρηνικῆς τῶν κοινοτήτων συμβιώσεως ταύτην αὐτοκρατορικὴν θέλησιν εὐηρεστήθη νὰ τονίσῃ καὶ ἐπαναλάβῃ ἡ Μεγαλειότης Του μετ' ἐξιδιασμένης χάριτος, διαπιστωσάμενος ὄντως ὁπόσον ἡ πατρικὴ Αὐτοῦ καρδία φλέγεται ἐκ τῆς

σωτηρίου ταύτης ἀρχῆς. Τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ αὖθις ὑποβαλόντος τὰ κατακλύζοντα τὰς καρδίας ἁπάντων αἰσθήματα τῆς εὐγνωμοσύνης ἐπὶ τοῖς ἐκδηλουμένοις ὄντως πατρικοῖς καὶ φιλοστόργοις τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος βουλεύμασι, καὶ διαπιστωσαμένου ὅτι καὶ αἱ θρησκευτικαὶ διατάξεις εἰς τὴν εἰρηναίαν καὶ ἀδελφικὴν συμβίωσιν πάντων παροτρύνουσι, καὶ εἰς τοῦτο ὡς θρησκευτικοὶ ἀρχηγοὶ πάσῃ δυνάμει παρακελεύουσιν, ὁ χαριτόβρυτος ἡμῶν Ἄναξ ἐνετείλατο ὅλως ἰδιαιτέρως τῇ Α. Ε. τῷ ἄρχοντι Μ. Λογοθέτῃ, ὅπως μεθερμηνεύσῃ τῇ Α. Παναγιότητι ὅτι λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὸ ὑποβληθὲν πρό τινων ἡμερῶν εἰς τὸν Ὕψηλὸν Αὐτοῦ Θρόνον ἰδιαίτερον πατριαρχικὸν ἔγγραφον ηὐδόκησε νὰ διατάξῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων αἰτημάτων τοῦ Πατριάρχου. Τῶν αὐτοκρατορικῶν τούτων βαρυσημάντων διαταγῶν ἰδιαιτέρως ἐγένετο ἑρμηνεὺς πρὸς τὴν Α. Παναγιότητα καὶ ἡ Α. Ε. ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῶν Ἀνακτόρων Ταχσὶν βέης, διὰ τοῦ ὁποίου καὶ αὖθις ὑπεβλήθησαν τῷ Ἄνακτι αἱ εὐχαριστίαι καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Α. Παναγιότητος καὶ τοῦ πιστοῦ καὶ ἀφωσιωμένου ὀρθοδόξου λαοῦ. Προπεμφθεῖσα δὲ μετ' ἐξαιρετικῶν τιμῶν ἡ Α. Παναγιότης ἐκ τῶν Ἀνακτόρων ἀφίκετο εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἔνθα τῇ ἑσπέρᾳ μετακαλεσαμένη τοὺς σεβασμιωτάτους συνοδικοὺς ἀρχιερεῖς ἀνεκοινώσατο αὐτοῖς τὰ εὐχάριστα ταῦτα, καὶ ἐκράτησεν αὐτοὺς κατὰ τὸ σύνηθες εἰς δεῖπνον, τὸ πρὸς τιμὴν τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, ὅτε καὶ ἐγένοντο ἔνθερμοι προπόσεις ὑπὲρ Αὐτῆς.

Τῇ ἑσπέρᾳ πᾶσα ἡ πρόσοψις τῶν Πατριαρχείων ἐφωταγωγήθη λαμπρῶς, στηθείσης ἔξω τῆς πύλης αὐτῶν καὶ μεγαλοπρεποῦς ἀψίδος μετ' ἐπιγραφῆς **Ζήτω ὁ Σουλτάνος.**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Α. Θ. Π. ἐν τοῖς ἀνακτόροις.—Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῶν σεβασμιωτάτων μητροπολιτῶν Βερροίας Κωνσταντίου καὶ Ῥόδου Κωνσταντίνου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὀθωμανικοῦ Γραφείου Ἰωάννου Χλωροῦ μεταβὰς τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδὶζ συνδιελέξατο μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχιγραμματέως τῶν ἀνακτόρων Ταχσὶν βέη περὶ ἐκκλησιαστικῶν τινων ζητημάτων ἀπὸ ἱκανοῦ ἐκκρεμῶν διατελούντων. Ἡ Α. Ε. ὁ ἀρχιγραμματεὺς μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος ἀκούσας τὰς αἰτήσεις τῆς Α. Θ. Π. ὑπέσχετο τὴν ταχείαν καὶ ἄμεσον λύσιν αὐτῶν.

Τῇ παρελθούσῃ δὲ Δευτέρᾳ ἡ Α. Σεβασμιότης ὁ μητροπολίτης Βερροίας Κωνστάντιος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Καπουκεχαγιᾶ Ἀντωνίου ἐφέντη Οἰκιάδου μετέβη καὶ αὖθις εἰς τὰ αὐτοκρατορικὰ ἀνάκτορα καὶ ἔσχε νέαν συνέντευξιν μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ ἀρχιγραμματέως αὐτῶν.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος Τσάρου.* — Τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσιῶν Νικολάου τοῦ Β'. ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τὴν ἐπέτειον τοῦ σεπτοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἑορτήν, δοξολογία ἐτελέσθη ἐν τῷ ἐν Πέραν ναΐδρίῳ τῆς ρωσικῆς πρεσβείας παρόντος τῆς Α. Ε. τοῦ πρεσβευτοῦ Ζηνόβιευ μεθ' ἁπάντου τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας καὶ τοῦ προξενείου καὶ πλείστων ἄλλων ἐγκρίτων προσώπων. Ἐντολῇ δὲ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος σὺν τῷ διευθυντῇ τοῦ Α'. Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰωάννῃ Τανταλίδῃ μεταβάντες αὐθημερὸν εἰς Πέραν τὸ μὲν παρέστησαν κατὰ τὴν δοξολογίαν ταύτην, τὸ δὲ ἐξέφρασαν τῇ Α. Ε. τῷ πρεσβευτῇ Ζηνόβιευ τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Α. Θ. Π. ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος τοῦ ῥώσου αὐτοκράτορος.

Αὐθημερὸν ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος ἐπεσκέψατο καὶ συνεχάρη ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Π. καὶ ταῖς ΑΑ. ΕΕ. τοῖς ἐνταῦθα πρεσβευταῖς τῆς Ἑλλάδος Ν. Μαυροκορδάτῳ, ἄγοντι τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, καὶ Μαυροβουνίου Βάκιτς ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάου.

Ὡσαύτως αἱ πατριαρχικαὶ προσρήσεις καὶ εὐχαὶ διεβιβάσθησαν διὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ τοῖς ἑορτάζουσιν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμοις Ν. Φ. Γεωργιάδῃ καὶ Ν. Σγουρίδῃ.

Τοῖς δὲ πανιερωτάτοις μητροπολίταις Βόσνης καὶ Ἀγκύρας ἡ Α.Θ. Παναγιότης συνεχάρη τηλεγραφικῶς ἐπὶ τῇ ἑορτῇ αὐτῶν.

Ὁμοίως ἡ Α. Θ. Παναγιότης διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ εὐχὰς καὶ προσρήσεις διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιδιακόνου Λαυρεντίου τοῖς ἑορτάζουσι Ν. Βεγκλίδῃ πασᾷ, Ν. Φωτιάδῃ, ταμίᾳ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς καὶ Ν. Βασιλειάδῃ. ἰδ.αιτέρῳ ἰατρῷ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος τῷ Ν. Νικολαΐδῃ ἐλεγκτῇ τῶν λ]σμῶν καὶ ἄλλοις ὁμογενέσι.

— *Δ. Ε. Μ. Συμβούλιον.*—Ὁ ἐκ τῶν νέων μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιότιμος Ν. Σγουρίδης ἐφέντης ἀνέλαβεν ἀπὸ σήμερον τὰ καθήκοντα αὐτοῦ.

—*Μητροπολίτης Πελαγωνείας.*—Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ, μνήμῃ τοῦ ἁγίου Ἀμβροσίου, ἐπισκόπου Μεδιολάνων, ἦγε τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτὴν ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Πελαγωνείας Ἀμβρόσιος. Ἐπὶ τούτῳ ἡ Α. Σεβασμιότης ἐδέξατο τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, τῶν ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων, τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ πλείστων ἄλλων ἐγκρίτων κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτῆς.

—*Ἐπίσκοπος πρώην Μυριοφύτου.*—Ἡ Α. Θεοφιλία ὁ ἐπίσκοπος πρώην Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως

Κωνσταντῖνος ἤγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι συμμορφούμενος πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐκκλησίας κατευθυνθήσεται εἰς βασιλεύουσαν ἅμ' ὡς διευθετήσῃ τὰ κατ' αὐτόν.

ΜΟΝΑΧΟΙ ΛΑΪΚΟΙ

Ἐν διατριβῇ γραφείσῃ παλαίποτε περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου ὁ γράψας ἐξέφραζεν, ἂν μὴ ἀπατῶμαι, προκειμένου λόγου περὶ Φιλανθρωπηνῶν, γνωστῶν οἰκογενειῶν ἀκμασασῶν ἐπὶ τρεῖς ἴσως αἰῶνας, ἀπορίαν πῶς ἀπὸ μοναχῶν ἠδύναντο ἵνα λάβωσιν ἐπωνυμίαν ὅλαι οἰκογένειαι. Οὐδεμία ἑρμηνεία παρ' ἑτέρου τινὸς ἠδύνατο ἵνα δοθῇ, μήτε πιστευτὸν ἦν ὅτι ἀπὸ μοναχοῦ τινος, ἀπαμφιασαμένου τὸ σχῆμα καὶ τῷ κόσμῳ πάλιν, ὡς ἐπὶ τὸν ἴδιον ἔμετον ὁ κύων, ἐπαναστραφέντος ὠνομάσθησαν οἱ Φιλανθρωπηνοί, μήτε ὅτι υἱὸς ἔλαβε τὸ τοιοῦτον ἐπώνυμον ἀπὸ πατρὸς τὸ θεῖον καὶ ἀγγελικὸν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ τῶν Φιλανθρωπηνῶν ὑποδυθέντος σχῆμα· διότι οὔτ' ἀνέγνωμέν που σωζομένην ἢ σωζομένας οἰκογενείας Περιβλεπτηνῶν, Εὐεργετηνῶν, Παναχραντηνῶν, Λεμβηνῶν, Βλαχερνιτῶν, οὔτε νῦν ἔχομεν οἰκογενείας Βατοπεδηνῶν ἢ Ἰβηριτῶν, Ξηροποταμηνῶν, ἢ Ζαβορδηνῶν, ἢ Μηδικιωτῶν.

Τὸ χειρόγραφον Εὐχολόγιον τῆς βυζαντινῆς τοῦ Φιλανθρώπου γυναικείας μονῆς, σωθὲν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου, ἐξάγει, καθὰ νομίζω, ἐκ τῆς ἀπορίας ταύτης, ἡ δ' ἀπὸ φύλλου 343α—346α Ἀκολουθία, ἣν ὁ ἀναγνώστης βλέπει κατωτέρω, διαφωτίζει σελίδα τινὰ τῆς ἱστορίας τοῦ μοναχικοῦ βίου παρ' ἡμῖν.

Πρόκειται λοιπὸν οὐχὶ περὶ μοναχῶν, ὑφισταμένων κουράν καὶ περιβαλλομένων «τὸ θεῖον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα», ἀλλὰ περί τινος ἀμφιβίου τάξεως χριστιανῶν, εἴδός τι σχηματιζόντων λαϊκῶν ἅμα καὶ μοναχῶν. Ἡ τοιαύτη τάσις τῆς τάξεως ταύτης παρετηρεῖτο πρόπαλαι, οἱ δὲ τῶν ἱερῶν κανόνων ἑρμηνευταὶ ἀγνοοῦσι τὸν χρόνον, καθ' ὃν τὸ ἔθος ἤρξατο. Ὁ Βαλσαμών ἐστιν ὁ μόνος, ὃς ἠδύνατο ἵνα ἐπιχέῃ μικρὰν ἀκτῖνα φωτὸς ἐπὶ τοῦ θέματος, ἀτυχῶς ὅμως εἰς αὐτὸν δέον ἵνα ριφθῇ τις ἀκτίς· αὐτὸς ἑρμηνεύων τὸν Ις' κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι Δ' ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου[1] γράφει ὅτι «τὸ παλαιόν, γυναῖκές τινες προσήρχοντο τῷ Θεῷ *μετὰ λαϊκοῦ σχήματος* καὶ ὡμολόγουν παρθενεύειν»· ἀλλ' ἡ ποινή, ἣν ὁ κανὼν ἐπισείει κατὰ τῶν μὴ φυλασσόντων τὴν ἐπαγγελίαν, ἀφορᾷ οὐχὶ εἰς τὸ τῶν ἀμφιβίων εἶδος τοῦτο, ἀλλ' εἰς μοναχοὺς μὴ λαϊκούς· ἐπίσης δέον ἵνα παρατηρήσωμεν ὅτι λαλεῖ μόνον περὶ γυναικῶν, οὐχὶ δὲ περὶ ἀνδρῶν ἀμφιβίων, διὰ τοῦτο δέ, μετά τινας λέξεις προστίθησι· «Σήμερον δὲ τέως ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει οὔτε παρθένοι μετὰ λαϊκοῦ σχήματος τῷ Θεῷ ἀνατίθενται, οὔτε παρθενῶν ἐστι». Καὶ τοὺς μὲν παρθενῶνας εὑρήσομεν ἐν ἑτέρᾳ διατριβῇ χειραγωγοὺς ἡμῶν πρὸς ἐπίγνωσιν ἀληθείας· ἡ δὲ μαρτυρία δηλοῖ ὅτι πρὸ τῶν χρόνων τοῦ Βαλσαμῶνος ὑπῆρχον καλογραιῶν εἴδη μετὰ περιβολῆς λαϊκῆς. Ἀλλ' ἀκριβῶς, ἡ ὕπαρξις τοιούτων λαϊκῶν καλογραιῶν ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν πεποίθησιν, τὴν σχηματιζομένην ἔκ τε τούτων καὶ τοῦ τυπικοῦ τοῦ παρὰ τοῖς φιλανθρωπηνοῖς καλογήροις ὄντος ἐν χρήσει, ὅτι καὶ ἄνδρες προσήρχοντο τῷ Θεῷ μετὰ λαϊκοῦ σχήματος καὶ πιθανῶς μὲν ἐν χρόνοις ἀρχαιοτέροις ὡμολόγουν παρθενεύειν, ἀλλὰ κατόπιν ἠδύναντο καὶ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν μένειν καὶ συζύγοις συνοικεῖν καὶ ξυνεῖναι τοῖς ἑαυτῶν τέκνοις. Τοῦτο γὰρ ἡ ἐπ' αὐτοῖς ἀναγινωσκομένη εὐχὴ δηλοῖ.

Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀπὸ τῆς αὐστηρότητος τοῦ μοναχικοῦ κανόνος ἐκτροχιασμῶν ἐν ἰδίαις διατριβαῖς γενήσεται λόγος· ἀλλ' οἱ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας ἄκρῳ δακτύλῳ ἁψάμενοι γινώσκουσιν ὅτι καὶ κατὰ τὸν Ε' αἰῶνα τοιαύτη τις ἐξεδηλώθη τάσις, ὑπῆρξε δ' ἐπιφανὴς ἀνήρ, ὅστις, τῆς ὑπατικῆς ἀξίας ἐπιλανθανόμενος καθ' ἑσπέραν, εἰσήρχετο εἰς μοναστήριον, ὑπηρέτει τοῖς συμμονασταῖς, διητᾶτο ὡς μοναχός, ἐπλήρου πάντα τὸν κανόνα τῆς μοναδικῆς ἀσκήσεως, καὶ τὴν πρωΐαν ἀπήρχετο μετὰ κοσμικῆς πομπῆς καὶ χλιδῆς εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ, ὅπως ἐπιστρέψῃ τὴν ἑσπέραν εἰς τὴν μονήν.

---

1. «*Παρθένον ἀναθεῖσαν ἑαυτὴν τῷ δεσπότῃ Θεῷ, ὡσαύτως δὲ καὶ μονάζοντας, μὴ ἐξεῖναι γάμῳ προσομιλεῖν. Εἰ δέ γε εὑρεθείη τοῦτο ποιοῦντες, ἐστωσαν ἀκοινώνητοι. Ὡρίσαμεν δὲ ἔχειν τὴν αὐθεντίαν τῆς ἐπ' αὐτοῖς φιλανθρωπίας τὸν κατὰ τόπον ἐπίσκοπον*». Ὁ ἑρμηνευτὴς Ζωραβᾶς ἐννοεῖ *μοναχὸν ὑποδύντα περιβολήν τε μοναδικὴν καὶ κουράν*.

Ἡ τὸ πρῶτον ἐκδιδομένη ΤΑΞΙΣ συμπληροῖ τὰς ἀτελεῖς παρὰ Βαλσαμῶνι γνώσεις, ἔχει δ' ὧδε.

ΤΑΞΙΣ ΓΙΝΟΜΕΝΗ **ἐπί τινα φιλόχριστον προσελθόντα καὶ αἰτοῦν|τα γενέσθαι ἀδελφὸν ἡμῶν πνευματι|κὸν ἐν τῇ ἁγίᾳ μονῇ ταύτῃ.**

Λέγει ὁ ἱερεὺς τὸν εὐλογητόν* καὶ ἡμῶν ψαλλόντων τὸ τρισάγιον, δίδονται κηρία τοῖς ἀδελφοῖς· εἶθ' οὕτως ψάλλομεν τροπάριν, ἦχος πλ. α'.

Ὡς ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν σου παρεγένου, Σωτὴρ, τὴν εἰρήνην διδοὺς αὐτοῖς, ἐλθὲ καὶ μεθ' ἡμῶν καὶ σῶσον ἡμᾶς.

Εἶτα δοξάζομεν τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ ἁγίου, ἐν ᾧ κατοικοῦμεν.

καὶ νῦν. Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε,

Τῇ πρεσβείᾳ, Κύριε, πάντων τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου, τὴν σὴν εἰρήνην δὸς ἡμῖν, καὶ ἐλέησον ἡμᾶς ὡς μόνος οἰκτίρμων.

Ὁ δέ γε μέλλων γενέσθαι ἀδελφὸς ποιεῖται μετάνοιαν ἔμπροσθεν τῶν ἁγίων θυρῶν, καὶ ἑτέραν εἰς τὸ ἓν μέρος τοῦ μυακίου, καὶ ἑτέραν εἰς τὸ ἄλλον· εἶτα στραφεὶς ὄπισθεν, ποιεῖ πρὸς μίαν μετάνοιαν εἰς τοὺς δύο χορούς· καὶ ἀποσκεπασθεὶς ὑποκλίνει τῷ ἡγουμένῳ τὴν ἑαυτοῦ κεφαλήν· ὁ δὲ, ἐπιθεὶς ἐπὶ τὴν τούτου κεφαλὴν τὸ Εὐχολόγιον καὶ, τοῦ: Κυρίου δεηθῶμεν, εἰπὼν,

εὐθὺς λέγει καὶ τὴν εὐχὴν ταύτην

Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, ὁ Θεὸς ἡμῶν, Υἱὲ καὶ Λόγε μονογενὲς, ἄναρχον γέννημα τοῦ συνανάρχου Πατρὸς, ὁ πρὸ Ἑωσφόρου καὶ πρὸ πάντων τῶν ἀπείρων αἰώνων θεοπρεπῶς ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθεὶς, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν αἰώνων τούτων, διὰ τὴν ἡμετέραν τῶν βροτῶν σωτηρίαν, ὑπὲρ πᾶσαν ἔννοιαν καὶ λόγον ἐκ τῆς παναχράντου, ἀειπαρθένου καὶ θεοτόκου Μαρίας σαρκωθῆναι ἀρρήτως καὶ ἀπερινοήτως εὐδοκήσας, προκαθαρθείσης ἤδη καὶ προαγιασθείσης τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ ἀδελφὸς ἡμέτερος, φιλανθρώπως, ὦ τοῦ θαύματος! ὁ ποιητὴς καὶ κτίστης ἡμῶν καὶ συνοχεὺς πάντων τῶν ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων κτισμάτων καὶ ταγμάτων κληθῆναι καταδεξάμενος καὶ, δούλου μορφῇ, ὁ βασιλεὺς τῶν ἀρχαγγελικῶν καὶ ἀχράντων Δυνάμεων ὡς ἄνθρωπος τοῖς ἀνθρώποις συναναστρέφεσθαι θελήσας, καὶ ζωηρὰς ἡμῖν ἐντολὰς διὰ τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων καὶ τῶν ἀχράντων Εὐαγγελίων σου δεδωκὼς, καὶ εἰπών· Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστὲ, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις· αὐτὸς καὶ νῦν, φιλάγαθε δέσποτα, καὶ τὸν δοῦλόν σου (τόνδε), αἱρετισάμενον πνευματικῇ ἀγάπῃ τεθῆναι πρὸς ἡμᾶς καὶ μέρος τῆς καθ' ἡμᾶς ἀδελφότητος καὶ εἶναι καὶ λέγεσθαι τὸ τέως μὲν ὀνόματι μόνῳ καὶ οἰκειότητι, καὶ ἐν τῇ ἁγίᾳ σου ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, ἐνώπιον τοῦ ἀχράντου σου βήματος τῆς ἁγίας δόξης σου, τὴν ἑαυτοῦ ὑποκλίναντα κεφαλὴν, τῆς παρὰ σοῦ εὐλογίας καὶ τῆς σὺν ἡμῖν ἑνότητος πιστῶς ἐπιδεομένου, εὐλόγησον ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ, δωρούμενος αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς σωτηρίαν αἰτήματα.

Μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῆς μετὰ πίστεως τῷ ἁγίῳ σου ναῷ προσαγωγῆς αὐτοῦ, ὥσπερ πνευματικῆς θυσίας. Πρόσδεξαι τὴν προσένεξιν αὐτοῦ, ἣνπερ σοι δι' ἡμῶν προσήνεγκεν, ὡς ὁλοκαύτωμα πῖον, παίνων αὐτὸν πνευματικῇ πιότητι. Δὸς αὐτῷ κατὰ τὴν ἀγαθὴν κίνησιν τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ πάσας τὰς ἀγαθὰς βουλὰς καὶ πρὸς σωτηρίαν θελήσεις αὐτοῦ πλήρωσον. Εὐλόγησον αὐτοῦ εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους ἐκ δικαίων πόνων πληθυνομένας. Τὰ ταμιεῖα αὐτοῦ πλήρωσον παντὸς ἀγαθοῦ. Τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀπρόσκοπον διατήρησον. Παντοίων φθονερῶν καὶ κακοδαιμόνων ἀνθρώπων τὴν βιοτὴν αὐτοῦ ἀνεπιβούλευτον διατήρησον. Ἵνα οὕτως, ἰθυνόμενος ἅμα καὶ εὐθηνούμενος, μνείαν ποιῆται καὶ τῶν πενήτων σου, ταῖς εὐποιΐαις σοι ἀεὶ εὐαρεστῶν καὶ ἐν αὐταῖς ἐμφαιδρυνόμενος. Ὅτι σὺ εἶ ὁ δοτὴρ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ βασιλεὺς τῶν αἰώνων καὶ τῆς εἰρήνης ὁ πρύτανις· καὶ φωστὴρ καὶ σωτὴρ τοῦ κόσμου, καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· καὶ σοὶ τὴν δόξαν ἀναπέμπομεν, σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ σου Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ Μ.Ι. Γεδεών.

* ὁ εὐλογητός· ὡς λ. χ. ὁ πατερήμῶς παρ' ἡμῖν κτλ.

ΟΙ ΚΟΣΜΙΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

ΚΑΙ ΑΙ ΤΙΜΑΙ

ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

Ἡ ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως οὐδεμιᾶς ἔτυχε παρ' ἡμῖν μελέτης. Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος οἱ δύο παρ' ἡμῖν ἀρχαιότεροι ἱστοριογράφοι Δοσίθεος Ἱεροσολύμων καὶ Μελέτιος Ἀθηνῶν κατέβαλόν τινα σπέρματα, ποιοῦντα ὄῆλον ἐν τούτοις ὅτι ἠδύναντο 'να μελετήσωσι τὴν ἱστορίαν ταύτην, ἤτοι τόν τε βίον καθ' ἑαυτὴν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης, καὶ τὰς σχέσεις πρὸς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας, ὁμοθρήσκους καὶ μή, πρὸς φυλὰς καὶ γλώσσας ξένας, τό τε ἁγιαστικὸν αὐτῆς ἔργον καὶ τὴν διοίκησιν. Ἀλλὰ καὶ τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως, τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ δόγματος ἔργῳ καὶ λόγῳ, διὰ γραφῆς, ἀπ' ἄμβωνος ἐν συνόδοις, τὴν κατάστασιν τῶν ἠθῶν, τὴν θεολογικὴν φιλολογίαν, τὴν ἀνάπτυξιν ἢ περιστολὴν τῆς λατρείας ἠδύναντο 'να μελετήσωσιν. Ἄπειρον πλοῦτον ὕλης εἶχον εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν οἱ δύο ἱστοριογράφοι, καθὼς δειχθήσεται ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ «περὶ τῶν πηγῶν τῆς νεωτέρας ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας», ἀλλὰ τοῦ πλούτου τούτου μικράν τινα χρῆσιν ἐποιήσαντο, κληροδοτήσαντες ἡμῖν τὴν ἔρευναν τῆς ἱστορίας καὶ τὴν συγγραφὴν αὐτῆς.

Τρεῖς σχεδὸν γενεὰς μετὰ τοὺς δύο τούτους ἤκμασαν ὁ ἀκριτόμυθος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης καὶ ὁ αὐστηρὸς Σέργιος Μακραῖος. Ἀτάκτως ἐρριμμένα ξύλα καὶ λιθία καὶ κεράμους ὁ μὲν ἐγκατέσπειρεν εἰς τὰ «Ἐκκλησιαστικὰ καὶ πολιτικὰ» αὐτοῦ, κρίσεις δὲ μᾶλλον ὁ δεύτερος εἰς τὰ «Ὑπομνήματα ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας», ἐν οἷς βιογραφικάς τινας εἰδήσεις δίδωσι περὶ πατριαρχῶν οἰκουμενικῶν ἢ τῶν λοιπῶν τῆς ἑῴας λήξεως. Ἀμφότεροι χρήσιμοι διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τῆς ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος, ἀφηγοῦνται μᾶλλον τί συνέβαινον ἐν τοῖς παρασκηνίοις, καὶ, εἰ οὐχὶ οἱ σύνδυο, ἀλλ' ὁ Κομνηνὸς τοὐλάχιστον δυνατὸν 'να θεωρηθῇ συγγράφων κατά τινα τρόπον Historiam Arcanam, αὐτὸς ὅμως εἷς μένων καὶ ὁ αὐτός, ἀμετάβλητος, μιᾷ γλώσσῃ χρώμενος. Ἐὰν δυνηθῇ τις ἡμέραν τινὰ 'να γράψῃ κοσμικώτερόν πως ἱστορίαν τῶν ἐθνικοεκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ὁ Κομνηνὸς ἔσται χρήσιμος πρὸς μικρὰν διαφώτισιν χαρακτήρων τινῶν, οἵτινες ὑπὸ παρασίτων ἐπιπολαίων ἢ «λογιωτάτων» θαυμαστῶν εὐφυΐας, οὐχὶ δὲ βαθέως μελετώντων διαθέσεις σαπράς, παρεστάθησαν ἡμῖν θεοὶ τοῦ παρελθόντος τοῦ ἔθνους, διότι τοιούτους παρίστα τὸ σκότος τὸ ἐν ταῖς αὐλαῖς καὶ ἡ ἐν αὐτῷ ὡς τὰ πολλὰ ζοφουμένη κρίσις καὶ τῶν ἀρτιωτέρων ἐγκεφάλων.

Ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων χρονογράφων, ἀρκετοὶ βεβαίως παρέδωκαν ἄχρις ἡμῶν πολλὰς εἰδήσεις, ἀλλ' ἄνευ εἱρμοῦ καὶ μεθοδικοῦ συνδέσμου, οὗ τὴν εὐθύνην ἀνελάβομεν ἡμεῖς οἱ νεώτεροι, ἔργῳ τῶν δυσχερεστέρων ἐπιχειρήσαντες. Σελίδας ὀλίγας ἐκ τοῦ ἔργου τούτου πληροῖ ἡ ἔρευνα τῶν κοσμικῶν τίτλων καὶ τιμῶν, ἃς ἡ κοσμικὴ ἐξουσία ἀπένειμεν εἰς τὸν πατριάρχην τῆς προκαθημένης τῶν πόλεων, καὶ τῶν προνομιῶν, ὧν μετεῖχεν ὁ μετὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα πρῶτος ἐν ἴσοις πατριάρχης, ὁ καὶ τὸν τῆς Μοσχοβίας ἀπὸ τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος προσλαβὼν πέμπτον πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ πενταρίθμου, διότι, κατὰ τὴν θεωρίαν Πέτρου τοῦ πατριάρχου τῆς Ἀντιοχείας, ἐπειδὴ τὸ σῶμα τὸ ἀνθρώπινον αἰσθήσεσιν οἰκονομεῖται πέντε, οὕτω δεῖ καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ὡς σῶμα Χριστοῦ, ὑπὸ τῶν πέντε θρόνων, ὡσανεὶ πέντε αἰσθήσεων, οἰκονομεῖσθαι. Καὶ ἔγραψα μὲν περὶ τούτου τοῦ θέματος ἐν προλεγομένοις τῶν «Πατριαρχικῶν μου Πινάκων» ὀλίγα τινά, ἀλλ' οὔτ' ἔδει ταῦτα 'να τεθῶσιν ἐκεῖ, οὔτε δέον ἵνα μένωσιν ἀτελῆ καὶ μείουρα. Συμπλήρωσις αὐτῶν, ὡς καὶ τῶν ἐθῶν τῶν ἐν τῇ πατριαρχικῇ αὐλῇ τηρουμένων μετ' εὐλαβείας, ἐπεβάλλετό μοι, καὶ τοῦτο γίνεται νῦν, μετὰ προσδοκιῶν ἀγαθῶν, ὅτι, τοῖς σοφοῖς διδομένης ἀφορμῆς, οὗτοι σοφώτεροι ἀποβήσονται καὶ τοῦτο τεκμηριώσουσι προστιθέντες τὰ λείποντα τὴν διατριβὴν ταύτην.

§

Καὶ περὶ μὲν τοῦ ὀνόματος «πατριάρχης» ἱκανὰ μὲν ἐγράφησαν ἐν ἐκείνῳ τῷ συγγράμματι, γραφήσονται δ' ἐν καιρῷ πλείονα· δεῖ εἰδέναι δ' ὅτε τῷ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως ὁ τίτλος οὗτος ἀπεδόθη κατὰ τὰ μέσα τοῦ Ε' αἰῶνος. Πάντας μὲν τοὺς πατέρας τῆς ἁγίας Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου πατριάρχας ἐκάλεσεν ὁ Νύσσης Γρηγόριος[1], γνωστὸν δ' ὅτι καὶ Σωκράτης ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος ἀπένειμε τὴν ὀνομασίαν ταύτην εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Νεκτάριον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Ἑλλάδιον τὸν Καισαρείας καὶ εἰς Ὀτρήϊον[2] τὸν

1. βλ. τὸν ἐπιτάφιον αὐτοῦ λόγον εἰς τὸν μέγαν Μελέτιον· Migne, Patrol. Gr. τόμ. Μς', στήλη 853.

2. αἱ τῶν Μηναίων ἐκδόσεις καὶ τῶν Ὡρολογίων Εὐτρώϊον γράφουσιν αὐτόν, ἐν βιογραφίᾳ τοῦ μεγάλου Εὐθυμίου (20 ἰανουαρίου).

Μελιτηνῆς καὶ εἰς Ἀμφιλόχιον τὸν Ἰκονίου καὶ εἰς ἄλλους. Ἀλλὰ πρόκειται περὶ τόλμης ἰδιωτικῆς, καὶ, τοῦ πράγματος οὕτως ἔχοντος, ἀναφέρω τόν τε χρονογράφον Μαλαλᾶν λέγοντα πατριάρχας τοὺς ἀποστόλους Ἰάκωβον, Ἰωάννην, Μάρκον καὶ Πέτρον[3], καὶ τοὺς συντάκτας τοῦ Πασχαλίου Χρονικοῦ πατριάρχας γράφοντας Ἰάκωβόν τε τὸν ἀδελφόθεον καὶ Συμεὼν[4] τὸν κατόπιν ἐκείνου προστάντα τῆς τῶν Ἱεροσολύμων Ἐκκλησίας· καὶ Θεόδωρον δὲ τὸν Ἀναγνώστην, τὸν ἐκκλησιαστικὸν ἱστοριογράφον, ἐνθάδε σημειοῦμεν, διότι παρὰ Θεοφάνει τῷ χρονογράφῳ[5] ψέγεται ὅτι «τὸν Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπον *ἀλόγως* ὀνομάζει πατριάρχην μὴ εἰδὼς τὸ διατί». Καὶ, ἐν τούτοις ἀνάγκη εἰπεῖν, προκειμένου λόγου περὶ τόλμης ἰδιωτικῆς, ὅτι αὐτὸς ὁ χρονογράφος Μαλαλᾶς τὸν ἐν μέσῳ τῆς ς΄ ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσαντα Μηνᾶν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπον ἀδιαφόρως[6] καλεῖ καὶ πατριάρχην.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ τῶν παρ' Ἰουδαίοις πατριαρχῶν ἀκμὴ φαίνεται παρατεινομένη καὶ κατὰ τὸν Δ΄ αὐτὸν αἰῶνα, ἀναφέρονται δ' ἐν Ἱεροσολύμοις καὶ μέχρι Ῥώμης ἀφικνούμενοι, κατ' αὐτὴν τὴν βασιλείαν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, «τῶν Ἰουδαίων ἄλλοι τε πλεῖστοι, πολλῶν ὑπερέχοντες ὀόξῃ τε καὶ σοφίᾳ, καὶ δὴ κατ' ἐξοχὴν ἄνδρες τινὲς, *δώδεκα τὸν ἀριθμὸν*, λογάδες, ὑπ' ἐκείνων *κριθέντες προεστάναι τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ, οὓς καὶ πατριάρχας καὶ ραββεῖς ἀπεκάλουν*[7]», οὐδὲν ἀεικὲς ὅτι Θεοδόσιος Β΄ ὁ μικρὸς ἐπονομασθεὶς, ὁ περὶ τὸ 420 καταλύσας τὴν ἀρχὴν τῶν τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ πατριαρχῶν[8], τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον καὶ τὸν θεῖον Λέοντα τὸν Ῥώμης ὠνόμασε πατριάρχας.

Ἡμεῖς, ζητοῦντες τὴν ἐπίσημον ὀνομασίαν, εὑρίσκομεν αὐτὴν ἐπὶ τῆς Δ΄ ἁγίας Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ὅτε «οἱ τῆς Ἀνατολῆς ἐπίσκοποι καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς ἐβόησαν . . . . Ὀρθόδοξε βασιλεῦ· σὺ αὐτὸν ἐκδίκησον· Λέοντος (τοῦ πάπα δῆλά γε δὴ) πολλὰ τὰ ἔτη. Τοῦ πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη» ἐννοοῦντες τὸν ἱερὸν Ἀνατόλιον Κωνσταντινουπόλεως[9]· ἀλλὰ καὶ πρὸς Ἀκάκιον, τὸν δεύτερον μετὰ τὸν Ἀνατόλιον, οἱ τῆς Ἀσίας ἐπίσκοποι, μικρῷ πρὸ τοῦ τέρματος τῆς Ε΄ ἑκατονταετηρίδος καὶ τριάκοντα μόλις ἔτη μετὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον, ἐπέστελλον «Ἀκακίῳ τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ ὁσιωτάτῳ πατριάρχῃ τῆς κατὰ τὴν βασιλεύουσαν Κωνσταντινούπολιν νέαν Ῥώμην ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας[10]». Ἦν ἄρα χρήσιμος, γενικευθεὶς, ὡς εἰπεῖν, ὁ τίτλος οὗτος· καὶ τὸ περιώνυμον δ' Ἀντεγκύκλιον τοῦ τυράννου Βασιλίσκου τῷ 477 ἀποδίδωσι τὰς ἐπαρχίας «τῷ εὐλαβεστάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ καὶ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀκακίῳ[11]».

Οὕτω δὲ τὰ τῷ πατριαρχικῷ τίτλῳ συμπλεκόμενα κοσμητικὰ φέρουσιν ἡμᾶς εἰς τὸν περὶ τούτων λόγον. Ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων συνήθεια μὲν ὑπῆρχε ν' ἀπονέμωσι κοσμητικὰ τοιαῦτα τοῖς φίλοις οἱ γράφοντες, ἀλλ' οὐδέποτε καθιερώθησαν λέξεις ἐπίτηδες διὰ κύκλον καὶ τάξιν ἀνθρώπων, ἐπαγγελμάτων καὶ ἀξιωμάτων τάξιν ὡρισμένην. Οἱ δὲ τοὺς πατριάρχας καί ποτε μητροπολίτας τινὰς ἐπιγράφοντες «δεσπότας» καὶ προσφωνοῦντας αὐτοὺς οὕτως ἀρχαίῳ τινὶ κατακολουθοῦσιν ἔθει, τοὐλάχιστον εἰς χρῆσιν ὄντι ἀπὸ τῆς Δ΄ ἑκατονταετηρίδος, ἐφ' ὅσον οἶδα. Πρὸς τὸν ἐπίσκοπον Τύρου γράφων Εὐσέβιος ὁ Νικομηδείας ἐπιστέλλει[12] «Τῷ δεσπότῃ μου Παυλίνῳ ἐν Κυρίῳ χαίρειν» Βασιλείῳ δὲ τῷ πατριάρχῃ τῆς Ἀντιοχείας γράφει Συμεὼν ὁ Στυλίτης[13] «Τῷ δεσπότῃ μου τῷ ὁσιωτάτῳ καὶ ἁγιωτάτῳ Βασιλείῳ, φιλοθέῳ ἀρχιεπισκόπῳ». Ἰνοκεντίῳ τῷ πάπᾳ Ῥώμης ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος γράφει[14] «Τῷ δεσπότῃ μου τῷ θεοφιλεστάτῳ». Ὁ δὲ τῆς Ἐμέσης ἐπίσκοπος Παῦλος πρὸς τὸν πάπαν Ἀλεξανδρείας Κύριλλον γράφων[15] ἀποκαλεῖ «δεσπότην πάντων ἕνεκεν ἁγιώτατον, ἀρχιεπίσκοπον ὁσιώτατον», ἐπίσης ὅμως ἐπιστέλλων ὁ πατριάρχης Ἀντιοχείας ὀνομάζει «δεσπότην θεοφιλέστατον, συλλειτουργὸν ἁγιώτατον». Αὐτοκράτωρ δὲ πρὸς πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως γράφων *ἁγιώτατον δεσπότην*[16] προσαγορεύει τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῆς ὑπερκαθημένης τῶν πόλεων, αὐτὸς ὁ μόνος δικαιούμενος ἵνα καλῆται δεσπότης, ὁ μόνος

3. Μαλαλᾶς· ἔκδ. Βόννης· σελ. 269.

4. Πασχάλ. Χρον. τῆς αὐτῆς ἐκδ. σελ. 460.

5. Θεοφάνης· Βόννης, τόμ. Α΄, σελ. 250.

6. Μαλαλᾶς· σελ. 483, 486.

7. Ἰγνατίου Σηλυβρίας Βίος Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης· ἐν Μνημείοις Ἁγιολογικοῖς Θεοφίλου Ἰωάννου· σελ. 191.

8. Πατριαρχικοὶ πίνακες· σελ. 9.

9. Εὐαγρίου Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. Β΄, κεφ. 18.

10. Εὐάγριος· βιβλ. Γ΄, κεφ. 9.

11. τοῦ αὐτοῦ ἱστοριογράφου βιβλ. Γ΄, 7.

12. Θεοδωρήτου Ἐκκλησ. Ἱστορ. βιβλ. Α΄, κεφ. 6.

13. Εὐαγρίου Ἐκκλησ. Ἱστορ. Β΄, 10.

14. λ. χ. ἐν ἐπιστ. ρκϐ.

15. Σπυρ. Μήλια τῶν ἁγίων Συνόδων κλπ. πλήρης καὶ ἀκριβεστάτη συλλογή· τομ. Α΄, σελ. 613, 614, 630.

16. Leunclavii Jus Græcoromanum (Freheri) τόμ. Α΄, σελ. 138, 169.

ὑπὸ τῶν δήμων ὡς τοιοῦτος ἀνευφημούμενος ἐν τελεταῖς ἐπισήμοις καὶ τοιοῦτος ἐν γράμμασιν ἐπιγραφόμενος.

Ἀλλὰ, κατὰ τὸν κουροπαλάτην Κῳδινόν, ἐπίσης ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς τοὺς λοιποὺς γράφων πατριάρχας, *ἁγιώτατε δέσποτα* τούτους ἐπέγραφε, καὶ φαίνεται ὅτι τὰς λέξεις ταύτας αὐτῇ χειρὶ ἔγραφεν ὁ οἰκουμενικὸς, ὡς ἐν τοῖς χρυσοβούλλοις ὁ αὐτοκράτωρ ἔγραφεν αὐτῇ χειρὶ τὰς λέξεις *λόγος* καὶ τινας ἑτέρας, ἃς οἱ τῶν χρυσοβούλλων ἐκδόται σημειοῦσι διὰ παχέων ψηφίων. Προσθετέον ὅτι ὁ οἰκουμενικὸς τὸν μὲν Τορνόβου, τὸν νεότευκτον πατριάρχην, ἔγραφεν «ἁγιώτατον πατριάρχην» καὶ μόνον αὐτὸν, ἐνῷ τὸν Πεκίου «ἁγιώτατον ἀρχιεπίσκοπον», τὸν δὲ Κύπρου καὶ τοὺς «καθολικοὺς» τῆς Ἰβηρίας «μακαριωτάτους ἀρχιεπισκόπους». Ἐπίσης δὲ, κατὰ τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν, οἱ μητροπολῖται γράφοντες πρός τε τὸν Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοὺς λοιποὺς πατριάρχας ὠνόμαζον «παναγιωτάτους».

(ἕπεται συνέχεια)

Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ **ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ**

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Μετ' ἐκτάκτου μεγαλοπρεπείας καὶ ἐπισημότητος ἑωρτάσθη τὸ παρελθὸν σάββατον, 4 δεκεμβρίου. ἡ Α' ἐπέτειος ἑορτὴ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἑδρεύοντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου, ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, προστάτου τοῦ Συλλόγου. Ἀπὸ πρωΐας ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐγένετο, καθ' ἃ ἠγγείλαμεν, χοροστασία πατριαρχικὴ καὶ συνοδική, ὅτε ἐτελέσθη καὶ ἀρτοκλασία, καθ' ἣν ἐμνημονεύθησαν οἱ ἱδρυταί, τὰ μέλη, οἱ δωρηταὶ καὶ προστάται τοῦ Συλλόγου. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, ἐπίτιμος τοῦ Συλλόγου πρόεδρος, ἀνῆλθεν εἰς τὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν, καὶ μετὰ μικρὰν ἀνάπαυλαν ἐν τῷ ἐφορείῳ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῶν τελετῶν, ἥτις ἦν ὑπέρπλεως κόσμου ἐκλεκτοῦ καὶ ἐν ᾧ διεκρίνοντο ἡ Α. Ε. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Ν. Μαυροκορδάτος, ἐπίτιμον τοῦ Συλλόγου μέλος, οἱ σεβασμιώτατοι συνοδικοὶ Δέρκων, Ἀμασείας, Πελαγωνείας, Βερροίας, Ρόδου, Μαρωνείας, Σωζουαγαθουπόλεως, Χαλδείας, Σερβίων καὶ Κοζάνης, καὶ Ἐλευθερουπόλεως, οἱ πανιερώτατοι μητροπολῖται Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ, πρώην Ἐρσεκίου καὶ πρώην Κῶου, οἱ θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι Μελιτουπόλεως, Παμφίλου καὶ Ῥοδοστόλου, ὁ ἀρχιμανδρίτης Μ. Κλεόβουλος Σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς, ὁ Μέγας Χαρτοφύλαξ Μανουὴλ Γεδεών, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου ἀρχιεπίσκοπος Διοκαισαρείας Νικόδημος, ὁ ἐπίτροπος τοῦ Ἁγίου Ὄρους Χαραλάμπης, ὁ ἀρχιγραμματεὺς μετὰ τοῦ ὑπογραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τὰ προεδρεῖα τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ Συλλόγων καὶ Ἀδελφοτήτων, οἱ ἀρχιμανδρῖται Γρηγόριος Κωνσταντινίδης, Μ. Ἱεροκῆρυξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Ἰάκωβος Βατοπεδινὸς ἡγούμενος τοῦ ἐν Μόσχᾳ Μετοχίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Κ. Βοντζαλίδης, νομικὸς σύμβουλος τῶν Πατριαρχείων, πάντες οἱ ἀνώτεροι κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ τῶν Πατριαρχείων ὑπάλληλοι, ὁ Γυμνασιάρχης κ. Χρ. Χατζηχρήστου, ὁ μουσικολόγος Jean Thibaut, οἱ πλεῖστοι τῶν μουσικοδιδασκάλων καὶ ἱεροψαλτῶν τῆς βασιλευούσης καὶ ἄλλοι ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γραμμάτων τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐμπορίου ἐπιφανῆ θέσιν κατέχοντες.

Ἀρξαμένης τῆς τελετῆς ἐψάλη ὑπὸ πολυμελοῦς χοροῦ μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας ὁ εἰς τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν ὕμνος, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ μουσικοδιδασκάλου Νηλέως Καμαράδου. Τὸν ὕμνον τοῦτον, ὡς καὶ τὰ εἰς τὴν Α. Α. Μ. τὸν Σουλτάνον καὶ τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἄσματα, τὰ μετὰ μεγάλης μουσικῆς τέχνης ἐκτελεσθέντα ὑπὸ τῶν χορῶν, ὧν ὁ μὲν διηυθύνετο ὑπὸ τοῦ Ν.Καμαράδου, ὁ δ' ἕτερος ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος Πρωτοψάλτου Γ. Βιολάκη, ἠκροάσθησαν πάντες ἱστάμενοι ὄρθιοι. Μετὰ ταῦτα ἐξετελέσθησαν λίαν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῶν κ. κ. Εὐστρατίου Παπαδοπούλου, Δημ. Μαυρίδου καὶ Α. Νικολέους διάφορα ἐκκλησιαστικὰ ἄσματα κατὰ τοὺς ὀκτὼ ἤχους ἐπὶ τοῦ νέου μουσικοῦ ὀργάνου, τοῦ προνοίᾳ καὶ δαπάναις τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κατασκευασθέντος καὶ τῷ Συλλόγῳ δωρηθέντος.

Κατόπιν ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ τεταγμένος τῆς ἡμέρας ῥήτωρ Γ. Ι. Παπαδόπουλος, ὅστις ἐξεφώνησε τὸν κατάλληλον πανηγυρικὸν λόγον, πραγματευσάμενος τὸ τῆς σημαδογραφίας τῆς ἡμετέρας μουσικῆς θέμα ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ὁ λόγος οὗτος τοῦ Παπαδοπούλου, καλλίστην ἐντύπωσιν ἐμποιήσας, δημοσιευθήσεται εἰς τὸ Α' τεῦχος τοῦ τῇ 1ῃ Ἰανουαρίου 1900 ἐκδοθησομένου περιοδικοῦ συγγράμματος τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου. Μετὰ ταῦτα ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἀπήγγειλε προσλαλιὰν μεστὴν ὡραίων ἐννοιῶν, παρενείρας ἅμα καὶ σοφὰς παραινέσεις πρὸς τὸν Σύλλογον, ὑπὲρ οὗ ἐν τέλει ηὔξατο ὅπως ἑορτάσῃ καὶ τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα αὐτοῦ. Ἡ τελετὴ ἔληξε διὰ τοῦ πολυχρονισμοῦ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, μελοποιηθέντος ὑπὸ τοῦ μουσικοδιδασκάλου Ν. Καμαράδου, ψαλέντος δὲ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῆς Μουσικῆς Σχολῆς τοῦ Συλλόγου.

Ὁ *ὑπεύθυνος* Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 17 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 52

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)

† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)

. . . . . .

ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5

διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3

ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά — Σχέσις τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἐπιστήμην τὴν Πολιτικὴν καὶ τὸν Πολιτισμόν — Βυζαντιναὶ Ἐκκλησίαι ἐξακριβούμεναι κυρίως δὲ ἡ Θεοτόκος τῶν Κύρου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—*Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.* — Ὁ Πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος μεταβὰς τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ εἰς Πέραν ἐξέφρασε τῷ κ. Εὐγενίῳ Ζαλοκώστᾳ, γενικῷ Προξένῳ τῆς Ἑλλάδος ἐν Σοφίᾳ καὶ προσωρινῶς ἐπιτετραμμένῳ τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς πρεσβείας, τὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. ἐπί τε τῇ ἔναγχος γενομένῃ προαγωγῇ αὐτοῦ καὶ τῇ αἰσίᾳ ἐξ Ἀθηνῶν ἐπανόδῳ.

Προχθὲς δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ διεβιβάσθησαν αἱ πατριαρχικαὶ προσρήσεις ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ αὐτοῦ ὀνοματικῇ ἑορτῇ καὶ τῷ ἐξοχωτάτῳ Ἐλευθεράκῃ πασᾷ.

—*Ἐπέτειοι ὀνομάτων.* —Τῆς Α. Μακαριότητος τοῦ ἐν Νεοχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου ἐφησυχάζοντος πατριάρχου πρώην Ἀντιοχείας Σπυρίδωνος ἄγοντος τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ, μνήμῃ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, ἐπισκόπου Τριμυθοῦντος, τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη αὐτῷ τηλεγραφικῶς.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς αὐτοῦ καὶ εὐλογίας καὶ τοῖς ἑορτάζουσιν ὁμογενέσι Σπ. Ζαβιτσιάνῳ ἰατρῷ καὶ Σπ. Καραγιαννίδῃ διευθυντῇ καὶ ἀρχισυντάκτῃ τῆς «Ν. Ἐφημερίδος» διὰ τοῦ πανοσιολογ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

Ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἀνελθὼν τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ εἰς Πέραν συνεχάρη ἐξ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τῷ κ. Εὐγενίῳ Ζαλοκώστᾳ, Γενικῷ Προξένῳ τῆς Ἑλλάδος ἐν Σοφίᾳ καὶ προσωρινῶς ἐπιτετραμμένῳ τῆς ἐνταῦθα ἑλληνικῆς πρεσβείας, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ ὀνοματικῇ αὐτοῦ ἑορτῇ.

Αὐθημερὸν ὁ κ. Εὐγένιος Ζαλοκώστας ἐλθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐν συνοδίᾳ τοῦ ἀξιοτίμου τραπεζίτου Δημοσθένους Εὐγενίδου ἐξέφρασε τῇ Α. Θ. Π. τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ ἐπὶ ταῖς διαβιβασθείσαις αὐτῷ συγχαρητηρίοις προσρήσεσι.

—*Ἐπίσκοπος Μελιτουπόλεως.*—Ἀνεγράψαμεν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 44 φύλλῳ ἡμῶν ὅτι ἡ Ἐκκλησία κατ' ἀκολουθίαν αἰτιάσεων διατυπωθεισῶν ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Κυζίκου Νικοδήμου κατὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ ἐπισκόπου ἁγίου Μελιτουπόλεως Ἰωακεὶμ προσεκάλεσεν εἰς βασιλεύουσαν τὴν Α. Θεοφιλίαν, ἥτις καὶ ἐντολῇ τῆς ἱερᾶς Συνόδου εἶχεν ὑποβάλῃ ἔγγραφον σχετικὴν ἀπολογίαν. Ταύτης δὲ ἀναγνωσθείσης ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδρίᾳ, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος ἐθεώρησε αὐτὴν ἐπαρκῆ καὶ συνεπῶς τὴν Α. Θ. ἀπηλλαγμένην πάσης εὐθύνης διὰ τὰ κατ' αὐτῆς διατυπωθέντα.

—*Μητροπολίτης Νικοπόλεως.*—Ὁ πανιερώτατος Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Κοσμᾶς τηλεγραφικῶς ἤγγειλε τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀφίκετο αἰσίως εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ γενόμενος δεκτὸς ὑπὸ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ μετὰ τῶν προσηκουσῶν ἐνδείξεων σεβασμοῦ.

—*Ἐπίσκοπος πρώην Μυριοφύτου.*—Ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πρώην Μυριοφύτου καὶ Περιστάσεως Κωνσταντῖνος ἀφίκετο τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ εἰς βασιλεύουσαν καὶ κατευθυνθεὶς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

—*Ἐπίσκεψις.*—Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὸν ἐνταῦθα προσωρινὸν ἐπίτροπον τοῦ Παναγίου Τάφου σεβ. ἀρχιεπίσκοπον Διοκαισαρείας Νικόδημον.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ

ΜΟΥΣΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἡ Διεύθυνσις αὐτῆς ἀπεφάσισεν ὅπως ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Ἰανουαρίου ἄρξηται ἐκδίδουσα κατὰ τριμηνίαν ἐν παραρτήματι ἐκ τριῶν μέχρι πέντε τυπογραφικῶν φύλλων τὰς ἐργασίας τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἐδρεύοντος Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἔκδοσις τούτων θ' ἀπαιτήσῃ δαπάνας οὐ σμικράς, τὸ παράρτημα θὰ παρέχηται δωρεὰν μὲν εἰς τοὺς προπληρώσαντας τὴν ἐτησίαν συνδρομὴν τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀθηλείας», τῇ προσθήκῃ δ' ἑνὸς ἀργυροῦ μετζητιὲ εἰς τοὺς λοιποὺς ἐκ τῶν συνδρομητῶν, οἵτινες δύνανται νὰ δηλώσωσι τοῦτο εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου σεβασμιώτατον ἅγιον Ἀμασείας κ. Ἄνθιμον.

ΣΧΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΗΝ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΝ

Τὸ ἄρθρον τοῦτο, μετάφρασις ὂν ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ, ἀπεστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συγγράψαντος αὐτὸ ῥώσσου θεολόγου, εἶνε δὲ ἀπάντησις εἰς τὰς ἐπιπολαίους κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις τάξεώς τινος λογίων, ἐν Ῥωσσίᾳ ἰδίᾳ, οἵτινες ἐκθαμβούμενοι ὑπὸ τῆς φαινομενικῆς κοινωνικῆς δράσεως τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ μὴ ἐμβαθύνοντες εἰς τὴν ἐξέτασιν, κατὰ πόσον πολλάκις ἡ τοιαύτη δρᾶσις τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας εἶνε σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἁγίας ἡμῶν θρησκείας, ψέγουσι τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς δῆθεν μὴ ἐξασκοῦσαν τὴν ἀπαιτουμένην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς προόδου, διότι δὲν ἀναμιγνύεται εἰς σφαίρας ἀλλοτρίας τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς.

Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου.

[Ἰω. 18, 36].

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων κατεργαζόμενος συνέστησεν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, ἥτις διὰ σκει καὶ ποδηγετεῖ τὴν πεσοῦσαν ἀνθρωπότητα εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν. Ἀλλὰ ποίας δυνάμεις καὶ μέσα ἔχει καὶ διατίθησιν ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς;

Ὑπάρχει τάξις τις λογίων, οἵτινες νομίζουσιν ὅτι πρὸς ἀναμόρφωσιν τῆς ἀνθρωπότητος ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ὑποτάξῃ εἰς ἑαυτὴν πάσας τὰς ἐκφάνσεις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ νὰ ἀναγκάσῃ αὐτὰς νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς θρησκείας. Κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ καθυποτάξῃ εἰς ἑαυτὴν τὴν ἐπιστήμην, τὴν πολιτικήν, τὰ κράτη καὶ τὰ ἔθνη, καὶ πᾶσαν ἐν γένει τέχνην καὶ μόρφωσιν, ἐξαναγκάζουσα τοὺς πάντας καὶ τὰ πάντα ἵνα ὑπηρετῶσιν εἰς τοὺς σκοποὺς αὐτῆς.

Ἰδοὺ πλάνη, ἥτις ἐν τῷ παρόντι καιρῷ τυφλώνει πολλοὺς καὶ δὴ καὶ μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων τινάς, λησμονοῦντας ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν καὶ ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας κέκτηται ἄνωθεν πᾶσαν τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἥτις εἶνε ἀναγκαία πρὸς σύστασιν καὶ παγίωσιν τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι ἡ ἄλογος καὶ ἄκαιρος συσχέτισις τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, ὅπερ ἐστὶν ἔργον τοῦ Θεοῦ, πρὸς τὰ ἔργα τῆς διανοίας τῶν ἀνθρώπων, ἢ τὴν πίστιν αὐτὴν ἐνδέχεται νὰ μειώσῃ, συνεπάγουσα τὸν ὀρθολογισμόν, ἢ τὴν πνευματικὴν πρόοδον τῶν ἀνθρώπων, δύναται νὰ παρακωλύσῃ, γεννῶσα τὴν δεισιδαιμονίαν καὶ τὸν φανατισμόν. Ὅτι δὲ ἡ θεία τοῦ χριστιανισμοῦ διδασκαλία, τὴν ψυχικὴν τῶν ἀνθρώπων σωτηρίαν ὡς σκοπὸν ἔχουσα, εἶνε ἄσχετος καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῶν κοσμικῶν μεριμνῶν καὶ ἀσχολιῶν, ἐκπεφρασμένως ἐκήρυξεν ἤδη τοῦτο αὐτὸς ὁ οὐράνιος θεμελιωτὴς αὐτῆς εἰπών· «Ἡ ἐμὴ βασιλεία οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου» (Ἰω. 18, 36). Ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἐκ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας πηγάζουσαι θεωρίαι περὶ προσδόσεως εἰς πάντα θρησκευτικῆς χροιᾶς, ὅπως ταῦτα ὑπηρετῶσιν εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς θρησκείας, ἤρξαντο διαδιδόμεναι καὶ μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ ὑποστηριζόμεναι ὑπό τινων, δὲν εἶνε ὅλως ἄσκοπον νὰ διαλάβωμεν ἐν ὀλίγοις περὶ τῶν σχέσεων τῆς χριστιανικῆς θρησκείας πρὸς τὴν ἐπιστήμην, τὴν πολιτικὴν καὶ τὸν πολιτισμόν.

Α'.

Ἡ ὑπάτη σφαῖρα τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ σφαῖρα τῆς πνευματικῆς ἐνερ-

γείας, τ. ἔ. ἡ ἐπιστήμη. Ἀλλὰ τίνα ἐπίδρασιν ἐν τῇ σφαίρᾳ ταύτῃ δύναται νὰ ἔχῃ ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία καὶ τίνα σημασίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἡ ἐπίδρασις αὕτη διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν ἐπιστήμην; Καὶ ἐν γένει εἶνε δυνατὴ χριστιανικὴ οὕτως εἰπεῖν ἐπιστήμη διακεκριμένη ἀπὸ τῆς ἐν γένει ἐπιστήμης;

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, διδάσκαλον ἔχων τὸν Οὐράνιον Πατέρα (Ἰω. 7, 16—17) δὲν ηὐδόκησε νὰ λάβῃ τὴν σχολικὴν μόρφωσιν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ. «Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε μὴ μεμαθηκώς» (Ἰω. 7, 15), ἠρώτων ἐκπεπληγμένοι οἱ συμπατριῶται αὐτοῦ, καλῶς γινώσκοντες τὴν οἰκογένειαν καὶ τὸν πρὸ τοῦ κηρύγματος βίον αὐτοῦ. Τοὺς ἑαυτοῦ ἀποστόλους ἐπίσης ἐξέλεξεν ἐκ τῶν ἀγραμμάτων, κατὰ δὲ τὸ κήρυγμα αὐτοῦ οὐχ ἅπαξ ἤλεγξε τοὺς Γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους, οἵτινες ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον τὰς κλεῖδας τῆς σοφίας. Ἀλλ' αὐτὸς πάλιν πρὸς κατήχησιν τοῦ μεμορφωμένου ἑλληνικοῦ κόσμου ἐξέλεξε τὸν πεπαιδευμένον ἀπόστολον τῶν ἐθνῶν, ἔφερε τὸ παράδειγμα τοῦ συνετοῦ ἐκείνου γραμματέως τοῦ ἐκβάλλοντος ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά (Ματθ. 13, 52), καὶ διὰ τοῦ ἐλέγχου δὲ τῶν ἐσφαλμένων ἑρμηνειῶν τοῦ νόμου, ἃς ἐποίουν οἱ γραμματεῖς, κατέδειξεν ὅτι οὗτοι ἐσφάλλοντο, οὐχὶ διότι ἠρμήνευον τὸν νόμον, ἀλλὰ διότι ἠρμήνευον αὐτὸν «μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μήτε τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ («Ματθ. 22, 29. Ἰω. 4, 39—49).

Ἄλλως βλέπομεν τὸν Ἰησοῦν ὁμιλοῦντα, ὁσάκις προὔκειτο περὶ ζητημάτων τῆς τότε παιδείας καὶ μορφώσεως. Ἡ ἐρώτησις τοῦ Πιλάτου περὶ τοῦ τί ἐστιν ἀλήθεια ἴσως ἦτο ἐρώτησις οὐχὶ ἁπλῆς κενῆς περιεργείας. Κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ἡ ἀπολέσασα τὴν πίστιν ἀνθρωπότης ἐζήτει τὴν λύσιν τῶν ὑπάτων προβλημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐν τῷ ὀρθῷ λόγῳ. Μόνον ἐν τῷ λόγῳ, ἔστω καὶ ἐλεεινῶς παραμεμορφωμένῳ διὰ τῶν νεοπλατωνικῶν παραληρημάτων, ἐζήτει ὁ σκεπτόμενος ἐθνικὸς τὴν κλεῖδα τῆς κατανοήσεως τῆς ἀληθείας. Καὶ ἰδοὺ ὁ τοιοῦτος ἐθνικὸς ἀποτείνεται πρὸς τὸν Χριστὸν ἐρωτῶν τί ἐστιν ἀλήθεια. Διὰ τὸν ἐθνικὸν τοῦτον ἡ περὶ τῆς ἀληθείας ἐρώτησις ἦτο ἐρώτησις καθαρῶς φιλοσοφική, ἐπιστημονική. Ἐν τῷ Χριστῷ ὁ Πιλάτος ἔβλεπεν ἴσως φιλόσοφόν τινα ἢ λόγιον ἐκ τῶν περιφερομένων ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, οἷοι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπῆρχον οὐκ ὀλίγοι. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ζήτημα ἀφεώρα εἰς τὴν ἀνθρωπίνην σοφίαν, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Καὶ ὁ λόγος εἶνε εὐνόητος. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, ἵνα μαρτυρήσῃ τὸ θέλημα τοῦ Οὐρανίου αὐτοῦ Πατρὸς καὶ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον. Πᾶν ὅ,τι δὲν εἶχε σχέσιν πρὸς τὸ ἔργον αὐτοῦ, τοῦτο ἦτο διὰ τὸν Χριστὸν πρᾶγμα ἀλλότριον αὐτοῦ καὶ δὴ καὶ ταπεινωτικόν. Καθ' ὅμοιον τρόπον καὶ ὁ πολυμαθὴς ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν οὐδέποτε ἐξηυτέλιζε τὸ εὐαγγελικὸν αὐτοῦ κήρυγμα δι' ἀναμίξεως πραγμάτων καὶ ζητημάτων ἀσχέτων πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. «Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ἡμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ». (Α' Κορ. 2, 4). Συνέβαινεν ἐνίοτε εἰς τὸν ἀπόστολον Παῦλον νὰ ὁμιλῇ καὶ πρὸς λογίους καὶ πρὸς ἐν ἀξιώμασιν ἀνθρώπους. (Πράξ. κεφ. 16), νὰ μεταχειρίζηται τότε τὴν συνήθη αὐτοῖς λογίαν γλῶσσαν, νὰ φιλονεικῇ μετὰ φιλοσόφων καὶ νὰ κηρύξῃ ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ (Πρ. 17, 18, 19). Ἀλλὰ περὶ τίνος καὶ ἐν ταῖς ὁμιλίαις ταύταις ἦτο ὁ λόγος; Οὐχὶ διὰ τὸ κήρυγμα περὶ τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Θεοῦ ἀπεκάλεσαν ὁ βασιλεὺς Ἀγρίππας καὶ ὁ Φῆστος τὸν Παῦλον μαινόμενον; Καὶ δὲν ἐθεωρήθη οὗτος ὡς σπερμολόγος ὑπὸ τῶν ἐν Ἀθήναις φιλοσόφων, ὅτε, ἀντὶ συζητήσεως περὶ φιλοσοφικῶν ζητημάτων, προέτεινεν αὐτοῖς τὸ κήρυγμα τὸ περὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς ἀναστάσεως;

Τὸ αὐτὸ πνεῦμα διήκει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ κατὰ τοὺς μετὰ τοὺς ἀποστόλους χρόνους. Τὰ συγγράμματα τῶν ἁγίων πατέρων καὶ αἱ κατηχητικαὶ σχολαὶ ἕνα καὶ μόνον κύριον εἶχον σκοπόν, τὸ κήρυγμα τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀποστόλους καὶ τὴν στήριξιν τῶν πιστῶν. Τὴν σύστασιν δὲ κοσμικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ χριστιανισμοῦ οἱ ἀρχαῖοι πατέρες τῆς Ἐκκλησίας οὐδὲ κἂν ἐφαντάσθησαν. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι οἱ ἀλεξανδρινοὶ διδάσκαλοι, ὡς λ. χ. Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς διετέθη ἐν τῇ ἑλληνικῇ φιλοσοφίᾳ καί τι συγγενὲς πρὸς τὴν χριστιανικὴν θεολογίαν. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀποδείξει τῆς ἀληθείας τοῦ χριστιανισμοῦ αὐτὸς ὁ Κλήμης οὐδέποτε ἀπέδωκε πολλὴν σημασίαν εἰς τὰς μαρτυρίας καὶ τὴν δύναμιν τοῦ κλασικοῦ πνεύματος, καίτοι δὲν περιεφρόνει αὐτάς, ἀλλὰ συχνάκις ἐποιεῖτο χρῆσιν αὐτῶν ἐν τοῖς συγγράμμασιν αὐτοῦ, ὑπερασπίζων τὸν χριστιανισμὸν διὰ τῆς βοηθείας τῆς φιλοσοφίας. Ἔτι ὀλιγώτερον ἠδύνατο ὁ Κλήμης νὰ σκεφθῇ περὶ ἐξαγιάσεώς τινος τῆς ἐθνικῆς ἐπιστήμης, ὅπως αὕτη ἀποβῇ «θερά-

παινα τῆς θεολογίας» (ancilla theologiae). Ἡ ἐμβριθὴς Ἀνατολὴ τοιαύτην θεράπαιναν οὐδέποτε ἀνεγνώρισεν. Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος καὶ ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης τὴν ἔξω σοφίαν ἐδιδάχθησαν ἐν σχολαῖς ἐθνικαῖς, αἱ σχολαὶ δὲ αὗται καὶ οἱ διδάσκοντες ἐν αὐτοῖς ἐξηκολούθουν ὑπάρχοντες καὶ πολὺ μετὰ ταῦτα. Ἠνείχετο δὲ τὰς σχολὰς ταύτας ἡ Ἀνατολή, οὐχὶ διότι ἦτο ὀλιγώτερον τῆς δύσεως ζηλώτρια ἐν τῇ πίστει, ἀλλὰ διότι κατενόει ὅτι πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἔξω ἐπιστημῶν ἀπαιτεῖται ἐλευθερία σκέψεως. Ἄριστον παράδειγμα τῆς γνώμης τῆς Ἐκκλησίας περὶ τῆς ἔξω σοφίας χρησιμεύουσιν ἡμῖν αἱ σχέσεις τῶν ὀνομασθέντων μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων πρὸς τοὺς ἐθνικοὺς διδασκάλους αὐτῶν. Εἶνε γνωστὸν πῶς προσεφέρετο πρὸς τὸν διάσημον ἐθνικὸν ῥήτορα Λιβάνιον, τὸν διδάσκαλον Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ὁ Μέγας Βασίλειος. Ὁ μέγας πατὴρ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐκφράζεται ἐν τῇ περισωθείσῃ ἀλληλογραφίᾳ αὐτοῦ περὶ τῆς ῥητορικῆς δεινότητος τοῦ εἰρημένου ἐθνικοῦ διδασκάλου, ἀποστέλλει δὲ προσέτι πρὸς αὐτὸν καὶ ἄλλους χριστιανοὺς παῖδας πρὸς μόρφωσιν. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τρέφει βαθύτατον σεβασμὸν πρὸς τὸν ἐθνικὸν ῥήτορα Θεμίστιον, μεθ' οὗ διατηρεῖ καὶ ἀλληλογραφίαν. Ὁ δὲ εὐσεβέστατος αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ Μέγας τὸν Θεμίστιον τοῦτον προσεκάλεσεν ὡς διδάσκαλον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Τὸ ἔργον τῆς πίστεως εἶνε ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὸ ἔργον δὲ τῆς ἐπιστήμης ἔργον ἀνθρώπινον, καὶ ἡ σοφὴ Ἀνατολὴ οὐδέποτε ἐξηυτέλισε τὸ πρῶτον διὰ τῆς ἀναμίξεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ δευτέρου. Οἱ ἅγιοι πατέρες τῆς Ἀνατολῆς ἐνόουν καλῶς ὅτι ὁ Θεὸς δὲν χρῄζει βοηθείας ἐκ μέρους τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας πρὸς διάδοσιν τῆς θείας ἀληθείας, «ὅπως μὴ κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον, καυχήσηται ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσα σάρξ». (Α' Κορ. 1, 29).

Τοὐναντίον, ἡ δυτικὴ θεολογία διεκρίνετο διὰ τὴν πτωχείαν καὶ τὸ στεῖρον αὐτῆς. Τούτου ἕνεκα καὶ ἔσπευσε παλαιόθεν νὰ ἐπινοήσῃ ἑαυτῇ θεραπαίνας, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐν τῇ ἀριστοτελικῇ φιλοσοφίᾳ, εἶτα δὲ καὶ ἐν διαφόροις ἄλλαις ἐπιστήμαις, ἐξαγιάσασα ἢ μᾶλλον παραποιήσασα αὐτάς.

Ἡ ἐπιστήμη, ἀποτέλεσμα οὖσα τῆς διανοητικῆς ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου, δὲν δύναται νὰ εἶνε οὔτε θρησκευτικὴ οὔτε ἀντιθρησκευτική, ἀλλὰ μόνον ἔλλογος, ἢ παράλογος. Διό, ἐὰν εἰς τὴν σφαῖραν τῆς ἐπιστήμης ἀναμιγνύηται ἡ πίστις, ἥτις εἶνε στοιχεῖον ξένον τῇ καθαρᾷ ἐπιστήμῃ, ἢ ἐν γένει ἄλλη τις θρησκευτικὴ τάσις, ἡ ἐπιστήμη ἀποβαίνει παράλογος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἀπόλυσι πᾶσαν ἐμπιστοσύνην καὶ ὑπόληψιν. Ἡ μαρτυρία τοιαύτης ἐπιστήμης ὑπὲρ θρησκευτικῆς τινος ἀληθείας εἰς τὰ ὄμματα τῶν ἀμερολήπτων ἀνθρώπων δύναται ἁπλῶς νὰ ἐλαττώσῃ τὴν σημασίαν τῆς ἀληθείας ταύτης, καὶ ἂν ἔτι αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν αὕτη εἶνε τὰ μάλιστα ἀξιόπιστος. Οὐχὶ διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Χριστὸς «ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω» (Ἰω. 5, 34). Οὕτως ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔχει ἀνάγκην τοιούτων μαρτυριῶν, αἵτινες καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν διαφέρουσιν αὐτῆς.

Καὶ ὅμως βλέπομεν νῦν ἐν τῇ δύσει ὁλόκληρα πανεπιστήμια ἱδρυθέντα ὑπὸ τῶν Ἰησουιτῶν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ καθολικισμοῦ. Ἐν τοῖς πανεπιστημίοις τούτοις καὶ τὴν φυσικὴν ἔτι καὶ τὴν χημείαν διδάσκουσιν οὐ μόνον ὑπὸ χριστιανικήν, ἀλλὰ καὶ καθολικὴν (παπικὴν) χροιάν. Ποῖον ὅμως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης διδασκαλίας; Αἱ παραμεμορφωμέναι ἐπιστῆμαι ὡς σεσηπότα στηρίγματα κακῶς ὑποβαστάζουσι τὸ κτίριον τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας. Παραλείποντες ὅτι ἡ ἐλπὶς τῆς περισώσεως τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς χρήσεως τοιούτων μέσων γενναῖ φυσικῶς τὸν ὀρθολογισμὸν καὶ τὸν θρησκευτικὸν σκεπτισμὸν καὶ ἐν αὐτοῖς ἔτι τοῖς ὑπερασπισταῖς τοῦ καθολικισμοῦ, θὰ ἐρωτήσωμεν ἁπλῶς, τίς ἐκ τῶν ὀλίγην ἢ μηδεμίαν πίστιν ἐχόντων εἰς τὴν καθολικὴν δογματικὴν θὰ δυνηθῇ νὰ βασισθῇ εἰς τὰς μαρτυρίας τῆς παραμεμορφωμένης οὕτως ἐπιστήμης; Ἀπαιτεῖται λοιπὸν καὶ πάλιν, ὡς οἰκοθεν ἐννοεῖται, πίστις τυφλή, ἀλλὰ πίστις οὐχὶ πλέον εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν δογμάτων, ἀλλ' εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς ὑποστηριζούσης τὰ δόγματα ἐπιστήμης. Καὶ οὕτως διὰ τοῦ συστήματος τούτου ἡ μὲν θεολογία λαμβάνουσα ὡς βοηθὸν τὴν ἐπιστήμην παραποιεῖ καὶ παραμορφώνει αὐτήν, ἡ δὲ ἐπιστήμη ἀναλαμβάνουσα νὰ ὑπηρετήσῃ τῇ θεολογίᾳ ἐξευτελίζει καὶ ἐλαττοῖ τὴν ἀξιοπιστίαν αὐτῆς.

Ἀλλά, θὰ ἀντείπῃ τις, μήπως λοιπὸν εἶνε ὁλοτελῶς ἀδύνατος ἡ ὕπαρξις χριστιανικῆς ἐπιστήμης; Μήπως ὁ Χριστὸς δὲν ἐφώτισε καὶ δὲν ἐξύψωσε τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν; Μήπως ἡ σύγχρονος ἡμῶν ἐπιστήμη δὲν εἶνε καρπὸς ἀναγκαῖος τοῦ χριστιανισμοῦ;

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶμεν. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιστήμης εἶνε γήινος καὶ πρόσκαιρος, ὁ σκοπὸς δὲ τοῦ χριστιανισμοῦ οὐράνιος καὶ αἰώνιος. Ὅπως δὲ δὲ

εἶνε δυνατὸν εἰς τὸ γήϊνον νὰ προσδώσῃ τις χαρακτῆρα οὐράνιον καὶ εἰς τὸ πρόσκαιρον χαρακτῆρα αἰώνιον, οὕτως ἀδύνατον εἶνε νὰ προσδώσῃ καὶ εἰς τὴν ἐπιστήμην χαρακτῆρα χριστιανικόν. Ἡ ἐπιστήμη ἐφείλει νὰ ἔχῃ πάντοτε χαρακτῆρα ἐπιστημονικὸν καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ τοὺς γηΐνους αὐτῆς σκοπούς. Διατί νὰ ἀποσπῶμεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς γῆς, ὅπου εἶνε ἀναγκαία, καὶ νὰ ἀνάγωμεν εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου οὐδόλως ἀναγκαιοῖ; Τοὐναντίον, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς θρησκείας ἡ ἐπιστήμη πρέπει καλῶς νὰ κατέχῃ τὸ ἑαυτῆς θέμα καὶ νὰ περιορίζηται αὐστηρῶς ἐν τοῖς ἰδίοις αὐτῆς ὁρίοις. Καὶ ἡ ἀληθὴς ἐπιστήμη ἡξεύρει τοῦτο πράγματι καλῶς, καὶ οὐδέποτε ἀποπειρᾶται νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς εἰς τὴν σφαῖραν ἐκείνην τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἥτις κεῖται ἐκτὸς τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῆς. Καὶ ναὶ μὲν ὑπάρχει καὶ ψευδὴς ἐπιστήμη, ἥτις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναγνωρίζῃ ὅρια τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῆς, διὸ καὶ θέλει πάντοτε νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐπιρροὴν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν μὴ ὑποκειμένην αὐτῇ σφαῖραν τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος· ἀλλὰ τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε ἐν πρώτοις λυπηρὸν δι' αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιστήμην, καὶ δύναταί τις πάντοτε νὰ εἶνε πεπεισμένος ὅτι οἱ ἐργάται τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης ταχέως αὐτοὶ οὗτοι θὰ ἐπαναγάγωσι τοὺς ἀποπλανηθέντας συναδέλφους αὐτῶν εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτῶν τροχιάν, περὶ οὗ ἔχομεν παραδείγματα οὐκ ὀλίγα[1]· δεύτερον δὲ ὁ χριστιανὸς δύναται νὰ ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν ἀντιπάλων μόνον διὰ τῶν ὅπλων τῆς πίστεως, οὐχὶ δὲ τῆς ἐπιστήμης· ἄλλως «πάντες οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀπολοῦνται» (Ματθ. 26, 52), τ. ἔ. ἐπιχειρῶν νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν δι' ὀρθολογιστικῶν ἀποδείξεων, αὐτὸς ὁ πιστὸς κινδυνεύει νὰ ἀπολέσῃ τὴν πίστιν του, περιπίπτων εἰς τὸν ὀρθολογισμόν, ὡς δὲν ἐλλείπουσι δυστυχῶς παραδείγματα. Καὶ ναὶ μὲν ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια ἐξηγιάσθη καὶ ἐξήρθη ἐν τῷ χριστιανισμῷ διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς οὐρανίου ἀληθείας· ἀλλὰ περὶ τῶν γηΐνων ἀληθειῶν, τῶν ἐπιστημονικῶν δηλ. καὶ πρακτικῶν, ὁ Χριστὸς οὐδὲν εἶπεν ἡμῖν. Περὶ τῶν ἀληθειῶν τούτων ὁμιλεῖ ἡμῖν ἡ ἐπιστήμη. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲ ἡ ἀνάπτυξις τῶν ἐπιστημῶν ἐγένετο καὶ γίνεται ἐν τοῖς χριστιανικοῖς ἀκριβῶς ἔθνεσι καὶ ὑπ' αὐτῶν καὶ ὅτι ἀναμφιβόλως ὁ χριστιανισμὸς παρέσχε μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἐπιστήμην διὰ τῆς ἐξυψώσεως τοῦ νοῦ καὶ τῆς ἀνακαθάρσεως τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, δὲν ἕπεται ὅτι διὰ τοῦτο αἱ ἐπιστῆμαι πρέπει νὰ ἀποβάλωσι τὸν ἀρχικὸν αὐτῶν προορισμὸν καὶ νὰ μεταβληθῶσιν εἰς ἁπλᾶς θεραπαίνας τῆς θεολογίας.

[ἕπεται συνέχεια].

1. Οὕτω, π. χ. ὁ διάσημος φυσικὸς Βίρχοβ ἐν τῷ ἐν Μονάχῳ συνεδρίῳ τῶν φυσιοδιφῶν κατὰ τὸ ἔτος 1877 ζωηρῶς ἀπέκρουσε τὰς φαντασιώδεις θεωρίας τοῦ Χέκκελ περὶ γενέσεως τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἕτερος δὲ διάσημος φυσικός, ὁ Δουβουὰ Ραϊμόντ, ἐν τῷ γνωστῷ αὐτοῦ λόγῳ «Ἑπτὰ αἰνίγματα τῆς κοσμογονίας», ὃν ἀπήγγειλε κατὰ τὸ ἔτος 1880, ἐριστικῶς καὶ σαφῶς ἀπεφάνθη ὅτι εἰς τὰ ζητήματα τῆς θρησκείας ἡ φυσιογνωσία ἀδυνατεῖ νὰ δώσῃ οἱανδήποτε ἀπάντησιν.

Ἀλλά, θὰ εἴπῃ τις, οἱ ἅγιοι πατέρες καὶ οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας ἀνῆκουν τὰς συγχρόνους αὐτοῖς πλάνας. Ἀνῆκουν, μάλιστα, ἀλλὰ τίς καὶ τί καὶ πῶς; Ἐν πρώτοις δὲν ἀνῆκουν οὔτε τὰς φυσικὰς οὔτε τὰς φιλοσοφικὰς θεωρίας τοῦ συγχρόνου αὐτοῖς ἐθνισμοῦ, ἐξ ὧν οὐδεμία ἦτο ἀκριβῶς σύμφωνος πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλ' ἤπτοντο τῶν θεωριῶν τούτων ἐν παρόδῳ μόνον, συγκρίνοντες αὐτὰς πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδασκαλίαν περὶ τῶν αὐτῶν ἢ τῶν σχετικῶν ἀντικειμένων. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πατράσι καὶ διδασκάλοις τῆς Ἐκκλησίας οὐδεμία πλήρη μελέτην, σκοπὸν εἰδικὸν ἔχουσαν τὴν ἐξέτασιν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς συγχρόνου αὐτοῖς φιλοσοφικῆς θεωρίας, ἀπαντῶμεν. Ἓν μόνον ἔχομεν καθαρῶς φιλοσοφικὸν σύγγραμμα, ἐδραζόμενον ἀποκλειστικῶς σχεδὸν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ λόγου, τὸ «Περὶ ἀρχῶν» σύγγραμμα τοῦ Ὠριγένους. Πράγματι ὁ Ὠριγένης, καθὼς καὶ ὁ Τερτυλλιανός, ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ἦσαν πρόθυμοι νὰ δώσωσι περισσοτέραν ἢ οἱ ἄλλοι ἐλευθερίαν εἰς τὸν ὀρθὸν λόγον· ἀλλ' ἀξιοσημείωτον ἅμα εἶνε ὅτι αὐτοὶ ἀκριβῶς περιέπεσον εἰς πλάνας, καταδικασθείσας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ κατετάχθησαν μεταξὺ τῶν αἱρετικῶν. Παράδειγμα οὐχὶ ἐνθαρρυντικόν. (Νικάνωρ ἀρχιεπίσκοπος Χερσῶνος καὶ Ὀδησσοῦ διδαχαὶ κτλ. ἔκδ. 1890 τόμ. 4 σελ. 126).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ

ΕΞΑΚΡΙΒΟΥΜΕΝΑΙ

ΚΥΡΙΩΣ ΔΕ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΟΥ

Εἰς ὅσα γινώσκομεν ἐκ τῆς τοπογραφίας τῆς βυζαντινῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐὰν μή τι ἐκ πείρας καὶ ἐρεύνης δυνηθῶ ἵνα προσθῶ, ἔξω τὴν ἐμὴν διάνοιαν καὶ συνείδησιν ἥσυχον ὅτι προέρχομαι γραφῇ προστιθείς τι νεώτερον ἐκ παλαιῶν χειρογράφων· αἱ δάφναι τοῦ διδάσκειν τι νέον ἐκ πείρας καὶ μετ' ἀνασκαφὰς εἰσι πολλοῖς μὲν τῶν περὶ τὰς μελέτας ταύτας ἀσχοληθέντων ἄγνωστοι· ἐμοὶ δὲ καὶ ἀνέφικτοι. Ἐὰν δ' εἴπω ὅτι μικράν τινά ποτέ που συμβολὴν παρέσχον εἰς τὰς περὶ τῆς βυζαντινῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐρεύνας, ὀφείλω ταύτην

εἰς εἰδήσεις, ἃς ἠρύσθην ἀπὸ παλαιῶν χειρογράφων, ἀναφερομένας κυρίως εἰς ἓν κεφάλαιον, τὸ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν, περὶ ὧν καὶ μικράν τινα παρεσκεύασα συγγραφήν, μετὰ δειλίας τινὸς ἐπαγγειλάμενος τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς, ἅτε τὰ χαρτία πολλῷ τῶν ἐμοὶ συγγραφησομένων ὁρῶν τιμιώτερα. Εἰς τὸν κατάλογον τῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν πρὸ δεκαεπτὰ μὲν ἐτῶν προσέθηκα *δέκα καὶ ἑννέα*, τέως ἀγνώστους, ἀπὸ χειρογράφου τῶν ποιημάτων τοῦ βυζαντινοῦ ποιητοῦ Μανουὴλ Φιλῆ, σήμερον δ' ἐνώπιον τῶν ἐπαϊόντων προερχόμενος, ἂν μὴ εἴπω ὅτι προστίθημι νέας, δύναμαι βεβαιῶσαι ὅμως ὅτι διακριβῶ τὸν βίον τινῶν. Διακριβῶ δ' ὑπ' ὄψιν ἔχων χειρόγραφα, κυρίως ἐξ ἐκείνων, ἅτινα περιαθροίζομεν ὡσεὶ ρακισυλλέκται, ὅπως δι' αὐτῶν φωτίσωμεν, ὡς λέγεται κοινῶς, σκοτεινὰς σελίδας, ὧν τινὲς ἴσως καὶ σκοτίζονται πλεῖον ἢ πρότερον, ἔν τισι σημείοις.

Μηδ' ἐκπλαγήτω τις τῶν ἀναγνωστῶν. Αἱ σωζόμεναι πηγαί εἰσι ζηλότυποι τῆς δόξης τοῦ μέλλοντος ἐρευνητοῦ τῆς βυζαντινῆς τοπογραφίας, οὐδὲ θέλουσι 'ν' ἀποκαλύψωσί τι σπουδαῖον ἂν μὴ νοῦς παρῇ σωφρόνως ἐνεργῶν, ἤτοι μετὰ παρατηρήσεως, μετ' ἐμβριθείας, καὶ τὸ κυριώτερον, μετὰ ζήλου λελογισμένου καὶ μετ' ἀγάπης πρός τε τὸ σύνολον τῶν τοιούτων ἐρευνῶν καὶ μαθήσεων καὶ πρὸς τοὺς δοκίμους ἐρευνητάς. Ὁ μὴ κεκτημένος τὰς ἀρετὰς ταύτας, ὁ κατηχούμενος ἀνάγκη 'να προέλθῃ ἔξω τῆς παρεμβολῆς τῶν ὁσίων.

Ἴσως φίλος τις εἴπῃ ὅτι νέους παράγομεν εἰς μέσον ἀφορισμούς· ἀλλὰ διὰ πᾶσαν μάθησιν καὶ γνῶσιν τὴν κατ' ἄνθρωπον οὐδεὶς σπουδάζων δύναται 'να μεταβάλῃ τὸ στάδιον τῆς σπουδῆς εἰς οἴκημα πάμμεγα τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς, ὅπου, τελουμένης εὐωχίας, ὁ καλὸς οἰκοδεσπότης συνήγαγεν ἀπὸ τῶν ρυμῶν καὶ τῶν τριόδων τοὺς ἀναπήρους καὶ λελωβημένους, τοὺς χωλοὺς καὶ καχεκτικούς, τοὺς ἀνιάτους πάσχοντας. Ἀπαιτεῖται νήφων νοῦς, οὐχὶ ἐσκοτισμένος ὑπὸ παθῶν, ὧν ἕνεκεν ἦθελεν ἀναγκασθῇ καὶ χρονολογίας καὶ τοποθεσίας 'να παρέλκῃ πολλάκις ἐπέκεινα τοῦ πιθανοῦ καὶ πέρα τοῦ γελοίου, καὶ 'ν' ἀρνηθῇ τὴν ὕπαρξιν ἐπιφανῶν προσώπων. Ἀλλ' ὡσαύτως θέλομεν αὐτὸν ἔχοντα ζῆλον λελογισμένον· ἐνταῦθα δ' ἀκριβῶς οὐδεὶς ἤθελε μεμφθῇ ἡμῶν, ἐὰν γινώσκῃ ὅτι πολὺν ἐδαπάνησάν τινες χρόνον εἰς ἐξήγησιν νεωτάτου μονογράμματος, ἢ τοίχου νεωτέρου, ἢ τίνος ὑπογείου, προσπαθοῦντες ἵν' ἀνακαλύψωσι τίνος ἁγίου ναὸς ἦν, ἢ τίνος «πανισχύρου δεσπότου Μιχαὴλ» ἦν τὸ σύμπλεγμα τριῶν γραμμάτων ΠΔΜ, χαραχθὲν χθὲς καὶ πρώην ὑπὸ συγχρόνου ἀρχιτέκτονος. Ἀκριβῶς ὁ πολὺς ἀλλ' ἀλόγιστος ζῆλος ἄγει εἰς ἄτοπα. Οὐδὲ ἐπιτρέπεται ἡμῖν εἰς πᾶσαν ἀνακάλυψιν ἀρχαίου τοίχου 'να φυλλομετρῶμεν ἀδιάκοπα τὸν πολὺν Δουκάγγιον, ἢ 'να ζητῶμεν, οἷον εἰπεῖν, ὑδραυλικοῦ πιεστηρίου βοήθειαν ὅπως ἐξαναγκάσωμεν αὐτὸν ὅπως εἴπῃ ὅ,τι πολλάκις οὔτε τότε ἦν, οὔτ' ἔστι καὶ νῦν. Οὐδὲ ἐπιτρέπεται ἡμῖν εἰς πᾶσαν ἀνακάλυψιν οἱουδήτινος ὑπογείου 'να ἐπαιτῶμεν ἀπὸ σιωπῶντος ἐσμοῦ χρονογράφων, οἱονεί τινων θεῶν ἀπὸ μηχανῆς, τὴν βοήθειαν ὅπως ὑποδείξωσιν ἡμῖν τίς ἦν ἀρά γε κινστέρνα, ἢ σκευοφυλακεῖον ναοῦ τινος, ὡς οὐδ' ἔστι δίκαιον 'να νομίζωμεν ὅτι πᾶσα σήραγξ ὑπόγειος ὁδηγεῖ εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ἐφ' ὅσον ἀμελέτητον ἔτι μένει τὸ σύστημα, καθ' ὃ συνεννοοῦντο ἐν τῇ πρωτευούσῃ ταύτῃ τοῦ κράτους, ἐπὶ βυζαντινῶν, ἐν ἐπικειμένῃ στάσει τῶν δήμων, οἱ στρατιῶται καὶ φύλακες τῆς τάξεως. Οὐδ' ἐπίσης ἐπιτρέπεται 'να φρονῶμεν ὅτι πᾶς λάκκος ὕδατος, ἁγιαζόμενος ὑπὸ τῆς θερμῆς πίστεως τῶν προσερχομένων, ὑποδείκνυσι τόπον, ἁγιασθέντα πρώην ἐκ τῆς ὑπάρξεως ναοῦ τινος ἐπὶ βυζαντινῶν. Ἀκριβῶς ὁ ζῆλος ὁ λελογισμένος, ἡ ἐπὶ τόπου σύντονος καὶ ἐμβριθὴς παρατήρησις καὶ μελέτη, μετὰ μελέτην τῶν γνωστῶν ἡμῖν πηγῶν, ἐντύπων ἢ χειρογράφων, αὕτη συντελέσει τὴν γνῶσιν ἔν τινι μέρει τῆς βυζαντινῆς τοπογραφίας, εἴτε προκειμένου λόγου περὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἴτε ὑποκειμένης ἐξετάσεως ἀγχιτέρμονός τινος ἢ τηλέχθονος πόλεως, ἢ κώμης, ἢ χωρίου.

§

Τὰς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγὰς ταύτας ὁρῶν, μετὰ τὴν φιλοπόνησιν τῆς λέξεως «Κωνσταντινουπόλεως», ἣν, ἀξιώσει τῶν φίλων Στ. Βουτυρᾶ καὶ Γ. Καρύδου, ἔγραψα διὰ τὸ «Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας», ἔτρεψα τὴν προσοχὴν εἰς τὴν εὕρεσιν χειρογράφων, ὅπου ἦν δυνατὸν 'ν' ἀνακαλυφθῇ σημείωσίς τις περὶ ναῶν ἢ κτιρίων βυζαντινῶν, καὶ τρεῖς τοιαύτας πηγὰς ἐξεμεταλλεύθην ὡς πρό τινων ἐτῶν, οὕτω καὶ νῦν. Πρώτη τοιαύτη σημείωσις, ἐκδοθεῖσα διὰ τοῦ Λεξικοῦ τούτου ἐν στοιχείῳ Κ, τῷ 1882, προσέθηκε δεκαεννέα ναοὺς εἰς τοὺς γνωστοὺς βυζαντινούς. Ἀλλ' ἡ λέξις «προσέθηκεν» ἐξεταστέα ἐν ἀντιβολῇ πρὸς ὅσα γράφω ἐν τῷ Λεξικῷ τούτῳ, λόγου προκειμένου περὶ τῆς ὀνομασίας τῶν ναῶν, καὶ ταῦτα περιττὸν ἐνταῦθα 'να ἐπαναλάβω.

Δευτέρα καὶ τρίτη σήμερον ἐκδιδόμεναι προστιθέασι νέους ναοὺς καί πως ὁρίζουσι τὸν χρόνον, ἐφ' ὅσον παρέτειναν τὴν ὕπαρξιν. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Βυζαντινοῦ» μου «Ἑορτολογίου», καθίσταται δυνατὴ ἡ προσθήκη τινῶν ὀνομάτων ἔτι ναῶν, ὧν ἔδει 'να καθορισθῇ ἡ θέσις. Νεώτεραι ἔρευναι, δι' ἃς εἰδικὸς ἐπί τε ζήλῳ καὶ γνώσεσίν ἐστιν ὁ φίλος Ξ. Σιδερίδης, συντελέσουσι τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν κατ' αὐτούς, ὧν κυριωτέρα καὶ πρωτίστη ἐστὶν ἡ τοῦ πάτρωνος ἁγίου, οὗ ἐπὶ τῷ ὀνόματι κατὰ καιροὺς ἕκαστος ἐτιμᾶτο ναός· διότι ὀλίγιστοί εἰσιν οἱ μὴ μεταβαλόντες ὄνομα. Ἐκ τῶν δεκαεννέα ναῶν, οὓς εἰς τὸ «Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας» ἐγνώρισα τοῖς φιλαρχαίοις ἄγνωστον πόσοι τέως ἦσαν ἀληθῶς ἄγνωστοι· ἡ σημείωσις ἀφορᾷ κυρίως εἰς τὴν γνῶσιν τῶν νέων αὐτῶν κτιτόρων, καὶ, μετὰ νεωτέρας ἐρεύνας, εἰς τὴν γνῶσιν τῶν νέων αὐτῶν ὀνομάτων. Αἱ νεώτεραι δὲ δύο σημειώσεις, αἱ σήμερον ἐκδιδόμεναι, εἰσὶν ἔν γε τούτῳ μᾶλλον τῶν παλαιοτέρων ἐκείνων ἀκριβεῖς. Ὁμοίαν τινὰ σημείωσιν ἐξέδωκα πρὸ δωδεκαετίας ἐν τῷ Α' φυλλαδίῳ τῆς ἱστορίας τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν, ἧς τρία μὲν τεύχη διενεμήθησαν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ νῦν ἀνατυπωθήσεται τὸ σύνολον τῆς συγγραφῆς, ὅπως οἱ μέλλοντες ποιῆσαι προσθήκας ἔχωσί τι κείμενον πρόχειρον, ἐφ' οὗ δύνανται 'να μελετήσωσιν.

Αἱ σημειώσεις αὗται μετεγράφησαν ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 27 χειρογράφου τῆς ἐνταῦθα βιβλιοθήκης τοῦ Παναγίου Τάφου, χάριτας δ' ὁμολογῶ τῷ τε γεραρῷ πατριάρχῃ πρώην Ἱεροσολύμων κ. Νικοδήμῳ, διὰ τὴν ἐπ' ἐμὲ πατρικὴν εὔνοιαν καὶ στοργήν, καὶ τῷ ἐνταῦθα κατὰ τὰ ἔτη 1887—1888 ἐπιτρόπῳ τοῦ Παναγίου Τάφου, νῦν δὲ πατριάρχῃ κ. Δαμιανῷ διὰ τὴν πρόθυμον αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐμαῖς ἐρεύναις ἠθικὴν ἀρωγήν. Εἰσὶ δ' ἀξιόπιστοι αἱ σημειώσεις, καθὰ γραφεῖσαι μὲν ἐντολῇ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων Δοσιθέου Νοταρᾶ, ἂν μὴ ὑπ' αὐτοῦ τούτου, διορθωθεῖσαι δ' ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ καὶ διαδόχου τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ Χρυσάνθου Νοταρᾶ, καὶ καθὸ σκοπὸν ἔχουσα, κυρίως ἡ δευτέρα, οὐχὶ 'ν' ἀριθμήσῃ τὰς ἐν τέλει τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ἐκκλησίας, τὰς εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ὀρθοδόξων διατελούσας, ἀλλὰ 'να δείξῃ πόσα κιβώτια ἐλεῶν, ἤτοι προαιρετικῶν εἰσφορῶν, περιήγοντο ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ ἐν τίσι ναοῖς τῆς πόλεως πρὸς συντήρησιν ἢ πρὸς ἐλάφρυνσιν τῶν χρεῶν τοῦ Πατριαρχείου τῶν Ἱεροσολύμων, τῆς πρώτης σημειώσεως ἀριθμούσης καὶ ταύτης «κιουρεκτζίδες».

Πρὸ τῆς σημειώσεως ταύτης ἀνάγκη 'να μνησθῶμεν ἀρχαιοτέρας τινός, γραφείσης τῷ 1648, καὶ μὴ σημειούσης μὲν πάσας τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας, ἀλλὰ γνωριζούσης ἡμῖν τρεῖς, αἵτινες ἐντὸς τῶν τειχῶν κείμεναι ἀπέθανον προδήλως μετὰ τὸ ἔτος 1683 ἢ καὶ κατόπιν· ἤτοι τὰς ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου ἐν Βλάγκᾳ, τοῦ Φυτίλη, καὶ τοῦ Ραμουντῆ. Αἱ δύο τελευταῖαι ἀναφέρονται ὡς ἐνορίαι, ἀλλὰ φρονοῦμεν ὅτι δυσκόλως πρέπει 'να πλεύσωμεν εἰς ὕπαρξιν ἐνορίας μὴ συνυπάρχοντος καὶ ναοῦ, καίτοι φρονῶ ὅτι δυνατὸν ἦν καὶ τὸ ἐναντίον, ὕπαρξις ἐνορίας δῆλον οὖν ἄνευ ναοῦ. Προσθετέον ὅτι ἐὰν θνήσκωσι καὶ ναοὶ καὶ πόλεις, ὡς ἄνθρωποι, κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, αἰτία πρωτίστη γίνεται τῶν κατοίκων ἡ παρ' ἡμέραν μείωσις. Περὶ τὰ μέσα λόγου χάριν τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ὁλόκληρος ἡ σήμερον ἐνορία τοῦ Φαναρίου ἔδιδε «πέντε κιουρεκτζίδες» σχεδόν, αἱ τῶν Ὑψωμαθείων καὶ τοῦ Βελιγραδίου ἕξ, ἡ τῶν Ἑξ Μαρμάρων τέσσαρας σχεδόν, αἱ δὲ ἐνορίαι τοῦ Γαλατᾶ, ἢ κυρίως τέσσαρες ἐξ αὐτῶν μόναι, ἔδιδον δέκα καὶ ἐννέα· εἰρήσθω ὅτι ἐν ταῖς ἐνορίαις τοῦ Γαλατᾶ καταριθμητέον καὶ μικρόν τι μέρος τοῦ Σταυροδρομίου, ἢ Τετραοδίου, καθὼς ὠνόμαζεν αὐτὸ λόγιός τις παλαιός. Ἐκ τῆς εἰς τὰ ἔγγραφα σημειουμένης παροχῆς τοῦ μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἀριθμοῦ τῶν «κιουρεκτζίδων», ἴσως τῶν ἐργαζομένων ἐν τῷ ναυστάθμῳ πρὸς ἐξάρτυσιν πλοίων ἢ πρὸς κατασκευὴν κωπῶν, νομίζω ὅτι δύναταί τις ἀκριβῶς πως 'να σχηματίσῃ μικρὰν ἰδέαν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κατοίκων, σύνδρομον μὲν ἔχων τὴν παράδοσιν, τὰ λεγόμενα δῆλά γε δὴ τῶν γηραιοτέρων καὶ, θεία μοῖρα, ἐπιζώντων ὁμογενῶν, ἀνατρέχων δὲ πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν ἑαυτοῦ συμπερασμάτων εἰς τὰ κατάστιχα τοῦ πατριαρχικοῦ ταμείου, ὅπου καταστρωννύονται τὰ ποσὰ τὰ παρ' ἑκάστου ναοῦ χορηγούμενα κατ' ἔτος εἰς τὸ Πατριαρχεῖον ὡς ἐμβατίκια· δυστυχῶς ὅμως ἡ ἀρχαιοτέρα μνεία τῶν ἐμβατικίων προχωρεῖ μέχρι τοῦ 1740. Ἡ σημείωσις τοῦ 1648 δεικνύει τὸ ὀλιγάριθμον τῶν κατοίκων τῶν ἐνοριῶν Παλίνου, Ἐγρικαπίου, καὶ Σαρμασικίου, καὶ τὸ σχετικῶς πολυάριθμον ἐν ταῖς ἐνορίαις Ξυλοπόρτης, Ἐδιρνεκαπίου, ἢ ἁγίων Θεοδώρων Βλάγκας. Ἐν τούτοις ἡ ἐνορία τῆς Θεοτόκου ἐν τῇ Βλάγκᾳ ἐχορήγει μισὸν «κιουρεκτζῆν», ἐπιτρέπεταί μοι δὲ 'να ὁρίσω τὸν πληθυσμὸν αὐτῆς εἰς τὸ ἥμισυ τῆς τοῦ Παλίνου· αἱ ἐνορίαι Φυτίλη καὶ Ραμουντῆ ἐχορήγουν δύο ἀμφότεραι. Ἐὰν δ' εἰκάσωμεν ἐκ τῆς σειρᾶς καὶ τάξεως, ἣν κατέχου-

σιν ἐν τῇ σημειώσει τοῦ 1648 αἱ δύο αὗται, δυνάμεθα ’να εἴπωμεν ὅτι ἐκεῖνο κατὰ τὰ ἀπὸ Φαναρίου μέχρι Ξυλοπόρτης καὶ τὰ ἄνω τῶν συνοικιῶν τούτων ἐκτεινόμενα μέρη τῆς πόλεως.

Φρονῶ ὅτι δι’ ἐνδειαν ἀριθμοῦ κατοίκων ἐσβέσθησαν ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς αἱ τρεῖς ἐνορίαι αὗται· ἴσως δὲ καὶ ἑτέρα τις αἰτία συνεπλήρου τὴν ἀπόσβεσιν ταύτην· ἤτοι ἡ ὑπέρογκος ὕψωσις τῶν χρηματικῶν ὀφειλῶν ἑκάστης πρὸς διαφόρους, εἰς οὓς οὐ μόνον τὰ ἀκίνητα λεγόμενα κτήματα, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οὗτοι οἱ ναοὶ ἐδίδοντο ἐνέχειρον ὑπὸ ἐπιτρόπων ἀσυνειδήτων· τοιοῦτό τι γινώσκομεν γενόμενον κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ις΄ αἰῶνος, ὅτε παρ’ ὀλίγον εἰς ἀφάντωσιν περιέπιπτον αἱ ἐκκλησίαι Θεοτόκου Παλίνου καὶ ἁγίου Δημητρίου Κανάβη, τῆς σήμερον Ξυλοπόρτης, ἃς τῷ 1597 πωλουμένας ἐξηγόρασεν ὁ λαμπρὸς ἐπιτηρητὴς τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου καὶ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Μελέτιος ὁ Πηγᾶς[1].

§

Αἱ νεώτεραι αὗται σημειώσεις ἐκδίδονται κατωτέρω προκαλοῦσαι τὰς ἐρεύνας τῶν θελόντων γράψαι περὶ ναῶν καθόλου, διότι ἡμεῖς ἔχομεν ἀνάγκην ’να μάθωμεν τίνες ἱεροὶ ναοὶ διετέλουν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ὀρθοδόξων ἐν Κωνσταντινουπόλει, σωζόμενοι κατὰ τὰ τέλη τῆς ΙΖ΄ ἑκατονταετηρίδος, ὅτε συνετάχθησαν αἱ δύο σημειώσεις αὗται· διότι ἡ μὲν φέρει χρονολογίαν 1683, ἡ δὲ στερουμένη τοιαύτης φαίνεται, ἂν οὐχὶ σύγχρονος, ἀλλὰ μικρῷ τῆς ἑτέρας μεταγενεστέρα. Ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς δευτέρας, ἀρκεῖ ’να εἴπω ὅτι περὶ δύο ναῶν λαμβάνομεν εἰδήσεις ἀκριβεστέρας πως, περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Πύργου, καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας τῶν Παλαιολόγων.

Ἀπό τε τῆς ὀνομασίας, ἀπὸ προφορικῶν μαρτυριῶν, ἀπὸ τῶν γραφομένων τοῦ Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου «ἐπὶ τῆς πύλης καὶ τοῦ τείχους τοῦ Φαναρίου» καὶ «ἐπὶ τῷ τείχει τῷ κατὰ τὴν πύλην τοῦ Φαναρίου»[2] καὶ τῶν κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους 1884 γενομένων ἀνακαλύψεων λειψάνων τῆς ἱερᾶς δομικῆς μανθάνομεν ὅτι ὁ ναὸς οὗτος, πλησιάζων πρὸς τὴν δευτέραν πύλην τοῦ Φαναρίου, προσερειδόμενος σχεδὸν ἐπὶ τοῦ τείχους, κυρίως εἰς τινα πύργον, ἐξ οὗ καὶ τὸ ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς χαρτίοις ὄνομα Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Πύργου, κατελάμβανε τὸν τόπον, ὃν κατέχουσι σήμερον ἡ οἰκία Κωστάκη Θωμαΐδου μετὰ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν αὐτῆς οἰκιῶν. Ἀπὸ τῶν τοῦ Κομνηνοῦ μανθάνομεν ὅτι ὁ ναὸς ἀπέθανε κατὰ τὴν πρώτην τριακονταετίαν τοῦ ΙΗ΄ αἰῶνος· ἡ μετὰ χεῖράς μου σημείωσις ἀναφέρει σαφῶς ὅτι τοῦτο συνέβη πρωθυπουργοῦντος τοῦ Ἀχμὲτ Καλαϊλῆ πασᾶ, δῆλά γε δὴ τῷ 1704.

Περὶ τῆς ἑτέρας ἐκκλησίας ἡ εἴδησις, ἣν τὸ χειρόγραφον μεταδίδωσιν ἡμῖν ἐστιν αὕτη: «Ἦτον καὶ ἡ μικρὴ ἐκκλησία Παναγία τοῦ Παλαιολόγου»· τὴν δὲ ἀφάνειαν αὐτῆς ὁ γράφων φαίνεται ἀποδιδοὺς εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ ΙΖ΄ αἰῶνος. Ἐκκλησίαν «τῶν Παλαιολόγων» γινώσκομεν ἀπό τε τοῦ Παχυμέρους[3] καὶ ἀπὸ τῶν ὑπὸ Miklosich καὶ Müller ἐκδοθέντων ἐγγράφων, ἀλλ’ ἐκ τούτων δείκνυται ὁ ναὸς σεμνυνόμενος ἐπ’ ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἐνταῦθα ὁ πάτρων ἅγιός ἐστιν ἡ Θεοτόκος, καὶ φαίνεται ὅτι ὠνομάσθη ὁ ναὸς οὕτως ὡς ἐκ τῆς εἰκόνος τῆς Παναγίας τῆς Μαγκουριωτίσσης, ἣν ἐπόθει ’να μετακομίσῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν Ἄννα ἡ Ἀσπιέτισσα κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΔ΄ αἰῶνος. Ἐν τούτοις ἔστι γνωστὴ καὶ Μονὴ τῆς Παλαιολογίνης, ἐν ἀρχαῖς ἴσως τοῦ ΙΔ΄ ἢ ἐν τέλει τοῦ ΙΓ΄ αἰῶνος οἰκοδομηθεῖσα ὑπό τινος Παλαιολογίνης. Λαμβάνων ὑπ’ ὄψιν ὅτι ἐν τῇ ὑπ’ ἐμοῦ ἐρευνωμένῃ σημειώσει ὁ ναὸς τοῦ Παλαιολόγου τάττεται μετὰ τοὺς τοῦ Τζιβαλίου, Μουχλίου, Ποτηρᾶ, καὶ Βλὰχ-Σεραγίου, συμπεραίνω ὅτι «ἡ μικρὴ ἐκκλησία τοῦ Παλαιολόγου, Παναγία» ἔκειτο μεταξὺ Φαναρίου καὶ Βαλατᾶ.

[ἕπεται συνέχεια]

Ὁ μέγας χαρτοφύλαξ **ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ**

1. Σάββα Σχεδίασμα περὶ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Β΄, Ἐν Ἀθήναις, 1870, σελ. πδ΄.

2. Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν· σελ. 681.

3. βλ. τοῦ βιβλίου Β΄ τὸ κεφ. ιϐ΄.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴτε τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 53

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πελαγωνείας ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
. . . . . .
ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 8
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἑξαμηνιαῖα τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

24 Δεκεμβρίου 1899 — Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ — Βυζαντιναὶ Ἐκκλησίαι ἐξακριβούμεναι κυρίως δὲ ἡ Θεοτόκος τῶν Κύρου — Κοινοποιήσεις.

24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1899.

Ἐν μέσῳ βαθείας καὶ ἠρέμου νυκτός, ἧς τὸ μὲν σκότος διέλυον μόνον αἱ πυραὶ τῶν ἀγραυλούντων ποιμένων, τὴν δὲ ἠρεμίαν ὁ ἐκ τῶν βοσκομένων θρεμμάτων θροῦς, ἐξαισίως πρὸ χιλίων ὀκτακοσίων ἐννενήκοντα ἐννέα ἐτῶν δι' ἀρρήτου ἀγγελικῆς χορῳδίας ἐχαιρετίσθη τὸ μέγα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν μυστήριον. Ηὐξήθη ἔκτοτε μέγα καὶ πλατύφυλλον τὸ οὐράνιον δένδρον τοῦ χριστιανισμοῦ, μεγάλοι ὑμνῳδοὶ καὶ μελοποιοὶ διὰ θαυμασίων ᾠδῶν καὶ μελῶν ἐξύμνησαν τὸ μέγα τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος τοῦ κόσμου γεγονός, ἀλλ' ἡ πρώτη ἐκείνη ψαλεῖσα ἐπὶ τῆς γῆς ἐπὶ τῇ ἀπολυτρώσει δοξολογία ἔμεινε καὶ θὰ μείνῃ κατὰ τὸ ὕψος, τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς συγκίνησιν ἀνυπέρβλητος. Θὰ ἦτο ἄλλως πολὺ ἀΰθαδες, ἂν τις καὶ ἐφαντάζετο ἔτι ὅτι ἦτο ἢ εἶνέ ποτε δυνατὸν νὰ ὑπερνικηθῇ ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς οὐρανίου στρατιᾶς, τῆς εὐαγγελισαμένης τὴν σωτηρίαν καὶ τὴν χαρὰν εἰς τὴν ἐπὶ αἰῶνας στενάζουσαν ἀνθρωπότητα. Μὴ ἐκ τῆς πρώτης ταύτης δοξολογίας δὲν ἀφωρμήθη καὶ ἐνεπνεύσθη ἡ εὔλαλος γλῶσσα καὶ ὁ ὀξὺς κάλαμος τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων καὶ μελῳδῶν ἐν τῇ ἐξυμνήσει τοῦ ἐν Βηθλεὲμ ὑπερφυοῦς τελεσιουργήματος;

Τίνες ὅμως τὸ ἄρρητον καὶ ἐξαίσιον τοῦτο κάλλος τῆς ἀγγελικῆς δοξολογίας ἠξιώθησαν νὰ ἀκούσωσι; Εἰς τίνας πρώτους ὁ συγχαίρων ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ κόσμου οὐρανὸς εὐηγγελίσατο οὕτω θαυμασίως τὴν γενομένην χαρὰν ἐν τῷ Ἰσραήλ; **«Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαυΐδ. Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. Καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων, Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία» (Λουκ. Β, 8—14).**

Ἠγρύπνουν ἴσως καὶ ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην καὶ τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Γραμματέων πολλοί· ἠγρύπνει ἴσως καὶ ὁ Ἡρῴδης μετὰ τοῦ παλατίου αὐτοῦ· ἀλλ' ἡ χαρμόσυνος ἀγγελία ἔπρεπε νὰ κηρυχθῇ τὸ πρῶτον καὶ δοξολογηθῇ ἐν τόπῳ, ἔνθα δὲν εἶχον στήσει τὰς καθέδρας αὐτῶν οἱ ὑποκριταί, καὶ εἰς ψυχάς, εἰς ἃς δὲν εἶχεν εἰσχωρήσει ἡ ἰδιοτέλεια καὶ ὁ

ἐγωϊσμός. Τί ᾐσθάνθη ὁ Ἡρῴδης, ὅτε ἤκουσε, παρὰ τῶν μάγων τὴν ἐμφάνισιν τοῦ προφητικοῦ ἀστέρος ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς; Δὲν ἐσκέφθη ἀντὶ παντὸς ἄλλου τὸν φόνον τοῦ Λυτρωτοῦ καὶ τὴν παιδοκτονίαν; Τί δὲ θὰ ᾐσθάνοντο καὶ οἱ ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ ἐνωτιζόμενοι τὴν ἀγγελικὴν ᾠδήν, ἐμαρτύρησαν διὰ τῆς ἐκτιμήσεως, ἣν ἔδειξαν ἀκολούθως εἰς τὴν θείαν διδασκαλίαν καὶ τὰ θαύματα αὐτοῦ τοῦ εὐαγγελισθέντος ὑπὸ τῶν ἀγγέλων Μεσσίου. Οἱ ἀγροῖκοι ὅμως ποιμένες, διότι εἶχον τὴν καρδίαν καθαρὰν καὶ τὴν πίστιν θερμήν, ἀκούσαντες τὸ εὐαγγέλιον τῆς χαρᾶς, οὔτε ἐκ τοῦ παρακαίρου τῆς ὥρας ἀνεχαιτίσθησαν, οὔτε τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ἐξέθετον τὰ ποίμνια αὐτῶν, τὴν μόνην ταύτην περιουσίαν των ἐσκέφθησαν, ἀλλὰ χαίροντες, μετὰ τὴν εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνοδον τῶν ἀγγέλων, «**ἦλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ**», καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ ἰδόντες αὐτοί τε ἐπίστευσαν καὶ εἰς ἄλλους «**διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου**» (Λουκ. 2, 17).

Θὰ ἠχήσωσιν ἆρά γε καὶ κατὰ τὴν νύκτα ταύτην οἱ τὸν ἐξ ὕψους ἀγγελικὸν χορὸν ἐκφαίνοντες κώδωνες τῶν ἐκκλησιῶν εἰς ὥτα ἀδόλων ποιμένων καὶ πιστῶν, καὶ θὰ σπεύσωσιν οἱ πάντες νὰ προσκυνήσωσι καὶ συνυμνήσωσι τὸν τεχθέντα Σωτῆρα ἐν τοῖς ἀντικαθιστῶσι τὸ σπήλαιον καὶ τὴν φάτνην τῆς Βηθλεὲμ ναοῖς, ἢ ψυχροὶ καὶ ἀδιάφοροι πολλοὶ θὰ ἀνεχθῶσι νὰ καθεύδωσι σωματικῶς καὶ πνευματικῶς καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἔτι, καθ' ἣν ὁ πέριξ κόσμος θὰ συνεορτάζῃ τὸ ὑπερφυὲς τῆς σωτηρίας ἡμῶν μυστήριον; Εἴθε νὰ μὴ εὑρεθῇ τις, ὅστις ὀλιγωτέραν τῶν ποιμένων θὰ αἰσθανθῇ κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμὴν συγκίνησιν καὶ ἀναθέρμανσιν ἐσωτερικήν.

Π.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.—Κατὰ τὰς ἐξ Ἀλεξανδρείας ληφθείσας πληροφορίας συνελθοῦσα ἡ ἐκλογὴ συνέλευσις ἀνέδειξε μεταξὺ 151 ψηφοφορούντων ὑποψηφίους τοὺς ἑξῆς: Τὸν Μητροπολίτην Ναζαρὲτ Φώτιον διὰ ψήφων 124, τὸν Θηβαΐδος Μητροπολίτην Γερμανὸν διὰ ψήφων 7, τὸν Πανιερώτατον πρώην Κωνσταντινουπόλεως Ἰωακεὶμ διὰ ψήφων ἓξ, τὸν Μέγαν Ἀρχιδιάκονον Παγώνην διὰ ψήφων πέντε, τὸν Τοποτηρητὴν τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ θρόνου διὰ ψήφων τριῶν καὶ ἄλλων τινῶν ὀλιγωτέρων ψήφων δοθεισῶν εἰς τρεῖς ἄλλους ὑποψηφίους.

—*Ἐπισκέψεις.*—Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ, ὁ πανοσιολογιώτατος Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος ἐν συνοδίᾳ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Α'. Πατριαρχικοῦ Γραφείου Ἰωάννου Τανταλίδου ἐπεσκέψαντο ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος πάντας ἐκείνους τῶν πρεσβευτῶν, οἵτινες κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἦγον τὴν πρώτην τοῦ νέου ἔτους, ὡς καὶ τὸν ἐνταῦθα ἀντιπρόσωπον τοῦ Πάπα σεβασμιώτατον Βοννέτην.

Αὐθημερὸν ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ὁ ἐν Σοφίᾳ Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος Εὐγένιος Ζαλοκώστας.

Προχθὲς ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης Ἀριστάρχης βέης ἀναρρώσας τελείως ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.* — Ἡ Α. Θ. Παναγιότης εὑρηστήθη νὰ διαβιβάσῃ τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας τοῖς ἑορτάζουσιν ἐκ τῶν ὁμογενῶν Ἀβραὰμ Βαπορίδῃ ἐφέντῃ καὶ Ἀβραὰμ Μαλιάκᾳ διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου.

Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ τοῦ ἐν τῇ βασιλευούσῃ παρεπιδημοῦντος πανιερωτάτου μητροπολίτου πρώην Ἐρσεκίου Ἰγνατίου ἄγοντος ὡσαύτως τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν, ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς συγχαρητηρίους αὐτοῦ προσρήσεις τῷ ἑορτάζοντι ἱεράρχῃ διὰ τοῦ πανοσιολ. Δευτερεύοντος Παρθενίου.

—*Ἄδεια παρασημοφορίας.*—Δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἀνακοινωθέντος τῇ Α. Θ. Π. ἐπετράπη τῷ πανοσιολογιωτάτῳ ἀρχιμανδρίτῃ Ἰακώβῳ Βατοπεδινῷ, ἡγουμένῳ καὶ διευθυντῇ τοῦ ἐν Μόσχᾳ Πατριαρχικοῦ Μετοχίου, ἵνα δεχθῇ καὶ φέρῃ τὸ ἀπονεμηθὲν αὐτῷ ὑπὸ τῆς Β. Ἑλληνικῆς κυβερνήσεως παράσημον τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Σωτῆρος.

—*Διανομὴ ἐλεῶν.*—Ὡς κατὰ πᾶν ἔτος, οὕτω καὶ ἐφέτος τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον διανέμει σήμερον ἐλέη εἰς διαφόρους ἐνδεεῖς καὶ πτωχούς δι' εἰδικῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τοῦ σεβασμιωτάτου μητροπολίτου Σηλυβρίας Κωνσταντίου, τοῦ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου ἀξιοτίμου Ἰωάννου Μαμοπούλου καὶ τοῦ Α' Γραμματέως τοῦ Συμβουλίου Δ. Ξανθοπούλου.

Ὡσαύτως σήμερον ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ μετέβη εἰς τὰς κεντρικὰς φυλακὰς ἡ Α. Πανοσιολογιότης ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος.

—*Ἀποφυλάκισις ἐλαφροποίνων.* — Διὰ τακριρίου τῆς Α. Θ. Π. ἀπελύθησαν τῶν φυλακῶν ὅπως ἑορτάσωσι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν τὰς ἑορτὰς ἱκανοὶ τῶν ἐλαφροποίνων.

Η ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Αὔριον τὸ μέγα τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον τελεσιουργεῖται. Ὁ προαιώνιος Λόγος σαρκοῦται καὶ ἡ πεπεδημένη ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ ἠθικοῦ ζόφου ἀνθρωπότης ἀπαλλάττεται. Ὁ υἱὸς τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, πλήρης ἀγάπης καὶ εὐσπλαγχνίας πρὸς τὸν δυνώμενον καὶ ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας δεδουλωμένον ἄνθρωπον, συγκαταβαίνει ἵνα σαρκούμενος σώσῃ αὐτὸν ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἐχθροῦ καὶ φωτίσῃ ὁδηγῶν αὐτὸν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας. Μορφὴν δούλου λαμβάνων καὶ σάρκα περιτιθέμενος γεννᾶται ἐν Βηθλεὲμ, χωρίῳ ἀσήμῳ, σπαργανούμενος. Ὢ! μέγα καὶ ἄπειρον τὸ ἔλεος τοῦ γεννηθέντος Σωτῆρος ἡμῶν. Ὑπερέχει πάντα νοῦν, διαφεύγει πᾶσαν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν τὸ ὑπερφυὲς τῆς ἐνσαρκώσεως γεγονός. Ὁ ἀπ' αἰώνων ἐν ἀπροσίτῳ φωτὶ διατελῶν καὶ αἰωνίᾳ μακαριότητι φιλάνθρωπος Πλάστης κατέρχεται εἰς τὴν γῆν σῶσαι θέλων τὸ ταλαιπωρούμενον καὶ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἁμαρτίας δεδουλωμένον διατελοῦν πλάσμα αὐτοῦ, ἐφ' οὗ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα ἀπετύπωσεν.

Σπουδαιότατον ἄρα, ἀναγνῶσται, εὐεργετικώτατον καὶ σωτηριωδέστατον τὸ μέγα γεγονὸς καὶ τὸ ὑπερθαύμαστον μυστήριον, ὅπερ χάριν ἡμῶν τελεῖται. Ἀπειράριθμα βεβαίως τὰ ἔργα καὶ τὰ κτίσματα δι' ὧν ἀποκαλύπτεται ἡμῖν ὁ Πανάγαθος Πατὴρ καὶ γνωρίζεται ἡμῖν ἡ παντοδυναμία καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ θέλημα. Πᾶσα ἡ περὶ ἡμᾶς φύσις ἀποτελεῖ μεγαλοπρεπέστατον ναὸν ἐν ᾧ τὴν δόξαν αὐτοῦ ἀποκαλύπτει ἡμῖν, ἀλλ' ἡ αὔριον ἡμέρα ἀποτελεῖ πηγὴν ἀπείρων χαρίτων ἐπιβάλλουσα πᾶσιν ἡμῖν αἶνον καὶ λατρείαν πρὸς τὴν ἄπειρον τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν ἀγαθότητα κορυφοῦσαν τὴν πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ἀγάπην αὐτοῦ. Γεννᾶται ὁ Σωτὴρ, καὶ ἐκπληροῦται ὁ πόθος τῶν λαῶν τῆς γῆς. Παρέρχεται ἡ σκοτία ἡ θλίβουσα τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ ἐπιφαίνεται τὸ φῶς ἐν τῷ κόσμῳ διανοῖγον τοὺς ψυχικοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἐν τῷ σκότει καθημένων. Οἷον ἔνδοξον ὅριον ζοφώδους παρελθόντος καὶ σωτηριώδους μέλλοντος· παρελθόντος ἄνευ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἤδη μέλλοντος φωτεινοῦ φωτιζομένου ὑπὸ τοῦ Ἡλίου τῆς δικαιοσύνης. Διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτεται ἡμῖν ὁ Θεὸς κατὰ τρόπον σύμφωνον πρὸς τὴν ἡμετέραν φύσιν. Τὸ γεννώμενον θεῖον παιδίον, ὅπερ φαίνεται ὂν τὸ πτωχότερον πάντων, εἶναι ἡ σωτηρία σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἡ πτωχεία αὐτοῦ εἶνε ὁ ἡμέτερος ψυχικὸς καὶ ἠθικὸς πλοῦτος, καὶ ἡ ἀδυναμία αὐτοῦ ἡ ἡμετέρα ἰσχύς. Ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου γεννᾶται, ὁ Λόγος σὰρξ γίνεται, ὁ μονογενὴς υἱὸς τοῦ Πατρὸς περιβάλλεται τὴν σάρκα· ἀντλήσωμεν δύναμιν, παραμυθίαν, καὶ ζῶσαν ἐλπίδα. Ὑπάρχει πρόνοια ἐφ' ἡμᾶς δεσπόζουσα καὶ οἰκτείρουσα, μὴ ἀποδειλιῶμεν ἄρα πρὸ τῶν θλίψεων καὶ τῶν ταλαιπωριῶν ἡμῶν, ἀλλὰ στηρίξωμεν ἀκράδαντον τὴν πίστιν πρὸς τὸν σώζοντα καὶ λυτροῦντα ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς κινδύνου καὶ πειρασμοῦ προσβάλλοντος ἡμᾶς. Κλίνωμεν γόνυ πρὸς τὸ μεγαλουργὸν παιδίον, οὗ τὴν γέννησιν ἑορτάζομεν αὔριον, προσκυνήσωμεν αὐτό, προσερχόμενοι μετὰ τῶν μάγων ἐνώπιον τῆς ἐν Βηθλεὲμ φάτνης καὶ δοξάσωμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας τὸν οὐράνιον Πατέρα, ὅστις τοσοῦτον ἡμᾶς ἠγάπησεν, ὥστε ἐξαπέστειλε τὸν μονογενῆ αὐτοῦ Υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, φωνοῦντες «**Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία**».

Ι. Β.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑΙ
ΕΞΑΚΡΙΒΟΥΜΕΝΑΙ
ΚΥΡΙΩΣ ΔΕ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΤΩΝ ΚΥΡΩΝ*

Παρεμπίπτων ἐστὶν ὁ λόγος περὶ τῶν ἀρχαίων ὀνομασιῶν, ὧν τινες ἐσώζοντο ἔτι τῷ 1683, σχεδὸν πρὸ διακοσίων ἐτῶν, καὶ τούτων καλὸν ἐὰν ἔχωμεν γνῶσιν. Τὸ μέρος τὸ ἀπὸ τῆς πύλης τοῦ Πετρίου μέχρι τῆς τοῦ Φαναρίου ἐκαλεῖτο, τοῦτο κυρίως, Διπλοφάναρον· τὰ ἔξω τῆς πύλης τοῦ Παλατᾶ ἐλέγοντο ἔξω τῆς πύλης τοῦ Κυνηγοῦ· ἡ Ξυλόπορτα ἐλέγετο ἐνορία τοῦ Κανάβη· αἱ συνοικίαι ἁγίου Μηνᾶ καὶ ἁγίου Κωνσταντίνου τῶν Ὑψωμαθείων ἐλέγοντο Καραμανία· οὕτω δ' ἐκαλοῦντο καὶ ἕνα αἰῶνα μετὰ τὴν ἅλωσιν· τὸ Τζιβαλὶ ἅγιος Νικόλαος τῆς Ἁγίας· ὁ σήμερον κατὰ παραφθορὰν Φωτηρᾶς, ἀθλίου τινος λογιωτάτου διορθοῦντος, ἐλέγετο ὀρθῶς Ποτηρᾶς· ἡ Καφατιανὴ ναὸς τῶν Καφατιανῶν· οὕτω δ' ἐπιγράφεται καὶ εἰς τὰ παλαιὰ χαρτία αὐτῆς· τέλος ὁ Ταξιάρχης ἐν Παλατᾷ ἅγιος Νικόλαος τῶν Ἀχρειδιανῶν, ἡ δὲ περὶ αὐτὸν τοποθεσία Παρμάκαπι.

Εἰς τὴν ἑτέραν τῶν ὑπ' ὄψιν μου σημειώσεων, προκειμένου περὶ χορηγίας «κιουρεκτζίδων», ἀνα-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 501 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

καλύπτονται πολλαὶ ἐκκλησίαι μὴ σωζόμεναι σήμερον, ἀποθανοῦσαι δὲ μᾶλλον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος. Ἐν τούτοις οὐ σημειοῦται, δηλ. τῷ 1683, ἡ πρὸ τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἀναφερομένη Παναγία τὸ (ἢ τοῦ) Βλάγκα, ἀναφέρεται δ' ὅμως ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου εἰς τὸ Κοντοσκάλι· ἐπειδὴ δὲ ἡ μὲν ἐνορία τῆς Ἐλπίδος φαίνεται δίδουσα κομπρεκτζῖδες τρεῖς, ἡ δὲ τῆς ἁγίας Κυριακῆς δύο καὶ μισόν, καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Νικολάου αὕτη ἕνα καὶ μισόν, ὑπονοῶ ὅτι ἦν οὐκ εὐκαταφρόνητος ἡ περὶ τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἐνορία. Ὁ γινώσκων ὅτι εἰς δύο οἰκίας ἐν Κοντοσκαλίῳ, ὧν ἔχουσι καὶ σήμερον ἔτι τὴν κυριότητα ὁμογενεῖς, εὕρηνται, καθὼς ἐμάθομεν, ἐν τοῖς ὑπογείοις αὐτῶν λείψανα κόγχης ἱεροῦ βήματος, συμπεραίνει ὅτι εἷς ἐκ τῶν δύο τούτων ἦν ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Τὸ σπουδαιότερον ὅμως πάντων ἐστὶν ἡ ἀρίθμησις τῶν ἐν τῷ Γαλατᾷ περατικῶν, ὡς ἔλεγον οἱ βυζαντινοὶ πατέρες ἡμῶν, ἐκκλησιῶν. Ἡ σημείωσις τοῦ 1683 ἀναφέρει ἐννέα κατὰ τὸν Γαλατᾶν ἐνορίας, εἰς ἃς εὐσυνειδήτως ἀδύνατον ἵνα προσθῶμεν καὶ μίαν ἑτέραν, τὴν «Καστελλιώτισαν», ὑπονοοῦντες μήπως αὕτη τυγχάνῃ ὁ ἐν τῇ αὐτῇ σημειώσει ἀναφερόμενος ναὸς τῆς Ἐλεούσης. Τῷ 1683 ἀναφέρονται ἐν Γαλατᾷ ἐνορίαι ἐννέα, ὧν τέσσαρες σώζονται καὶ νῦν, μετὰ τεσσάρων ναῶν, ἡ τοῦ Χριστοῦ τῶν Μποστανίων· ἡ τῆς Παναγίας τῆς Καφατιανῆς· ἡ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καμένου· καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Νικολάου· αἱ λοιπαὶ ἦσαν ἡ τοῦ Χριστοῦ Κρεμαστοῦ, ἡ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἡ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἡ τῆς Ἐλεούσης, ἡ τῆς Χρυσοπηγῆς. Περὶ τὰ 1560—1570 ἀναφέρεται ἱερουργῶν καὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ κηρύττων ἐν Γαλατᾷ Ἱερόθεος ὁ μαθητὴς τοῦ Θεοφάνους Ἐλεαβούλκου, κατόπι μητροπολίτης Μονεμβασίας γενόμενος· «αὐτὸς ἦτον πνευματικὸς τοῦ Γαλατᾶ καὶ τῆς πόλεως . . . . καὶ ἐκ βάθρων ἀνέκτισε τὴν ἐκκλησίαν του τὴν Καστελλιώτισαν», κατὰ τὸν «Χρονογράφον» τοῦ Δωροθέου Μονεμβασίας ἐν βίῳ Ἱερεμίου Β'. Ἀλλ' ἡ τῆς Χρυσοπηγῆς ἐκκλησία, ἥτις μικρῷ πρὸ τῶν μέσων τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἀπέβη κέντρον ἀταξιῶν, ἦδεν ἤδη τὸ κύκνειον περὶ τὰ 1670, διότι τὸ κατόπιν ἔτος ὁ πατριάρχης Διονύσιος Δ' ὁ Μουσελίμης ἀγοράσας τὰ μανουάλια ταύτης ἐδωρήσατο τῷ πατριαρχικῷ ναῷ. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ' αἰῶνος ὁ Δουκάγκιος ἀριθμεῖ ἓξ μόνον ναοὺς ἐν Γαλατᾷ, τοὺς τέσσαρας σήμερον γνωστοὺς καὶ ἅγιον Δημήτριον καὶ Χριστὸν Κρεμαστόν, πλὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ Κασήμπασα. Ὥστε ἀγνοεῖ τρεῖς. Ἐν τούτοις ἐν ἀρχαίῳ βακουφναμέ, ὃν ἐξέδωκα ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ φέροντι τίτλον «Εὐγενίου ἢ Ζωοδόχος Πηγή», ἀναφέρονται κατὰ τὴν πρώτην εἰκοσαετίαν τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος τρεῖς ἐκκλησίαι ἐν Γαλατᾷ· τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καὶ τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Ἐν ἐγγράφῳ δὲ τοῦ 1660, ἐκδοθέντι ὑπὸ Α. Κεραμέως, ἀναφέρεται ὅτι ἐν τῇ πυρκαϊᾷ τοῦ 1660, κατ' ἀπρίλιον, ὡς ἔοικεν, ἐν Γαλατᾷ γενομένῃ, ἐκάησαν αἱ ἐκκλησίαι Χρυσοπηγῆς, Ἐλεούσης, καὶ ἁγίου Γεωργίου. Φρονῶ ὅτι, καθὼς αἱ δύο ὑπ' ὄψιν μου σημειώσεις γράφουσι, καθ' ἃ τεκμαίρομαι ἐκ λόγων καὶ φράσεων ἐγγράφων τινῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἡ μεγάλη τοῦ 1660 ἐν Γαλατᾷ πυρκαϊά, καὶ ἡ μετὰ τριάκοντα ἓξ ἔτη ἐπαναληφθεῖσα πάλιν ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ μέρει, τὰ πολλὰ χρέη καὶ τὸ τῆς ἐνδείας ὑπέρογκον ἐγένοντο ἀφορμὴ ἵνα μὴ ζητῶσιν οἱ χριστιανοὶ τὴν ἀνοικοδόμησιν καὶ τῶν ἐννέα ἐκκλησιῶν. Οὕτω μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1660—1696 ἀπέθανον ἐκ τῶν ἐν Γαλατᾷ ἐκκλησίαι πέντε, ὧν ἡμῖν ἄγνωστοι μένουσι τέως αἱ τοποθεσίαι. Τὰ μετὰ χεῖρας μου χειρόγραφα οὐδὲν λέγουσιν· ἀπόκειται δὲ τοῖς μὴ πάσχουσι λιμὸν βιβλίων, ὅπως, ἀνερευνῶντες εἴ τι ἂν λέγωσι ξένοι ἀνὰ τοὺς ἡμετέρους τόπους ταξειδιῶται περὶ διαφόρων ναῶν, καὶ τὰ λεγόμενα πρός τε τὰς ἀπὸ μνήμης φερομένας καὶ τὰς ἐγγράφους παραδόσεις ἀντιβάλλοντες, ὁρίσωσι τὸ ὀρθὸν καὶ δόκιμον καὶ βέβαιον, μετὰ συζήτησιν ἐμβριθῆ τῶν ἐπαιόντων, ἢ τοὐλάχιστον τῶν ἐχόντων ἐπὶ τούτῳ προηγουμένας ἐρεύνας.

§

Ἐπὶ τούτοις ἐκδίδωμι τὰς τρεῖς ταύτας χειρογράφους σημειώσεις. Τούτων ἡ μὲν (Α') πρώτη εὕρηται ἐν τῇ «Νομικῇ Συναγωγῇ» τοῦ Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, ἡ δὲ (Β') δευτέρα καὶ ἡ (Γ') τρίτη ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμὸν 27 χειρογράφῳ κώδηκι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει βιβλιοθήκης τοῦ Παναγίου Τάφου. Εἰσὶ δ' αὗται·

Α'

† **Παρθένιος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

Κατάστιχον τῶν ἑκατὸν εἰκοσιπέντε κομπρεκτζίδων τῶν ριφθέντων εἰς τὰς ἐνορίας πόλεως καὶ Γαλατᾶ καὶ χωρίων κατὰ τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν πάντων· * *ἀχμή*.

* φαίνεται ὅτι ἀντὶ φυσικῶν προσώπων προσεφέρετο χρηματικόν τι ποσόν, πρὸς ἀντικατάστασιν.

Ἡ ἐνορία τοῦ πατριάρχου τέσσαρας.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Νικολάου Ἁγίας δύο καὶ ἓν κάρτον.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου μετὰ τοῦ Μπελιγραδίου καὶ ἁγίου Νικολάου ἅπασαι ἕξ.—Ἡ ἐνορία τῆς Χρυσαληθινῆς εἰς Ὑψωμαθεῖα ἓν ἀσήμιον.—Ἡ ἐνορία τῆς Γοργοεπηκόου τρεῖς καὶ κάρτα τρία.—Ἡ ἐνορία τῆς Παναγίας Βλάγκα μισός.—Ἡ ἐνορία τῶν ἁγίων Θεοδώρων Βλάγκα τρεῖς.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ὑψωμαθείων ἓν ἀσήμιον.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Πολυκάρπου δύο καὶ ἓν κάρτον.—Ἡ ἐνορία ἁγίας Παρασκευῆς Χάσκιογι δύο.—Ἐνορία Κυρίας Σαλμάκωλον δύο καὶ κάρτον.—Ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς πύλης Ἀνδριανουπόλεως, δύο καὶ ἓν κάρτον.—Ἡ ἐνορία τῆς Παναγίας Ἀραγπατζῆ ἕνας ἥμισυ.—Ἐνορία Ἐγρίκαπι Παναγίας Σούδας τρία κάρτα.—Ἐνορία τοῦ ἁγίου Δημητρίου Κανάβη τρεῖς καὶ κάρτον.—Ἡ ἐνορία τοῦ Μπαλύνου εἷς.—Ἡ ἐνορία τοῦ Τόπκαπι ἁγίου Νικολάου ἕνας ἥμισυς.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Νικολάου Ἀχρειτανῶν ἕνας ἥμισυς.—Ἡ ἐνορία τῆς Παναγίας τοῦ Μουχλίου δύο καὶ κάρτον.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου τοῦ Ποτηρᾶ ἓν ἥμισυ.—Ἡ ἐνορία τοῦ Σαρμασικτίου τρία κάρτα.—Ἡ ἐνορία τοῦ Πύργου μετὰ τοῦ παπᾶ Νικορήτου τρία κάρτα.—Ἡ ἐνορία τοῦ Φυτίλη μ[ετὰ] τοῦ Ραμουντῆ δύο.

Καὶ τῶν ἐνοριῶν τοῦ Γαλατᾶ.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ Ταταουλὰ ἕνας ἥμισυς.—Ἡ ἐνορία τῆς Παναγίας Χρυσοπηγῆς ἕξ.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἑπτά.—Ἡ ἐνορία τῆς Παναγίας Ἐλεούσης τρεῖς καὶ κάρτα τρία.—Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Νικολάου δύο.

Β΄

Κατάστιχον τῶν γερῶν κιουρεκτζίδων ὁποῦ συνάζονται· ,αχπ΄ῳ, Φεβρουαρίου ιγ΄ῃ·

Ἡ ἐνορία τοῦ Πατριαρχείου, κιουρεκτζίδες τρεισήμισυ.
Ἡ ἐνορία τῆς Ἁγίας, κιουρεκτζίδες τρεῖς.
Ἡ ἐνορία ἔξω τοῦ Μπαλατᾶ, τρεῖς.
Ἡ ἐνορία τοῦ Φυτίλη, κάρτα τρία.
Ἡ ἐνορία τοῦ Πύργου, κάρτα τρία.
Ἡ ἐνορία τοῦ Ῥαμουντῆ, κάρτα τρία.
Ἡ Παναγία Μαχουλιώτισσα, κιουρεκτζίδες δύο, καὶ κάρτο μισό.
Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ, κιουρεκτζῆς ἕνας καὶ μισός.
Ἡ ἐνορία τῶν Ὠχρειδιανῶν, κιουρεκτζῆς μισός.
Ἡ ἐνορία τοῦ Μπαλίνου κιουρεκτζῆς ἕνας.
Ἡ ἐνορία τοῦ Κανάβη κιουρεκτζίδες τρεῖς, καὶ κάρτα τρία.
Ἡ ἐνορία τοῦ Ἐγρίκαπι, κιουρεκτζῆς ἕνας, καὶ κάρτο μισό.
Ἡ ἐνορία τοῦ Ἀραμπατζῆ-μεϊντανίου ἕνας κιουρεκτζῆς, καὶ κάρτα τρία.
Ἡ ἐνορία τῆς Κυρίας τῶν Οὐρανῶν, κιουρεκτζίδες δύο, καὶ κάρτο ἕν.
Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου, περὶ τὴν πύλην Ἀδριανουπόλεως, κιουρεκτζῆς ἕνας καὶ μισός.
Ἡ ἐνορία τοῦ Σαρμασικίου, κάρτα τρία.
Ἡ ἐνορία τοῦ Τόπκαπι, κιουρεκτζῆς μισός.
Ἡ ἐνορία τῶν Ἓξ μαρμάρων, κιουρεκτζίδες τρεῖς, καὶ κάρτα τρία.
Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῶν Ὑψωμαθείων, κιουρεκτζῆς ἕνας καὶ ἥμισυς.
Ἡ Παναγία Χρυσαληθινὴ, κιουρεκτζῆς ἕνας, καὶ ἥμισυς.
Ὁ ἅγιος Πολύκαρπος, κιουρεκτζίδες δύο, καὶ κάρτο ἕν.
Ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος, ὁ ἅγιος Νικόλαος, καὶ ἡ Παναγία εἰς τὸ Μπελιγράδι, κιουρεκτζίδες ἓξ ἥμισυ.
Οἱ ἅγιοι Θεόδωροι Βλάγκα, κιουρεκτζῆς ἕνας.
Ἡ Ἐλπίδα, κιουρεκτζίδες τρεῖς.
Ὁ ἅγιος Νικόλαος Κοντοσκάλι, κιουρεκτζῆς ἕνας, καὶ μισός.
Ἡ ἁγία Κυριακὴ, κιουρεκτζίδες δύο, καὶ μισός.
Ἡ ἁγία Παρασκευὴ εἰς τὸ Χασκίοϊ, κιουρεκτζῆς ἕνας.
Ὁ ἅγιος Δημήτριος Ταταοῦλα, κιουρεκτζίδες δύο.
Ἡ ἐνορία τῆς Χρυσοπηγῆς, κιουρεκτζίδες ἕξ.
Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Γεωργίου Γαλατᾶ, κιουρεκτζίδες πέντε.
Ἡ ἐνορία τῆς Ἐλεούσης, κιουρεκτζίδες τρεῖς, καὶ κάρτα τρία.
Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Δημητρίου, κιουρεκτζῆς ἕνας.
Ἡ ἐνορία τῆς Παναγίας τῆς Καφατιανῆς, κιουρεκτζῆς ἕνας, καὶ μισός.
Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καμένου, ἥμισυς.
Ἡ ἐνορία τοῦ Χριστοῦ τῶν Μποστανίων, κιουρεκτζῆς ἕνας, καὶ μισός.

Ἡ ἐνορία τοῦ Χριστοῦ Κρεμαστοῦ, ἕνας, καὶ μισός.
Ἡ ἐνορία τοῦ ἁγίου Νικολάου, κιουρεκτζίδες δύο.
Ἡ ἐνορία τοῦ Μπεσικτασίου, κιουρεκτζίδες τρεῖς.
Ὁ Κουρούτζεσμὲς, κάρτα τρία.
Τὸ Ὀρτάκιοϊ κιουρεκτζίδες δύο καὶ ἥμισυς.
Τὸ Μέγα Ῥεῦμα κιουρεκτζίδες τέσσαρες, καὶ ἥμισυς.
Τὰ Θεραπεῖα, κιουρεκτζίδες τέσσαρες.
Ὁ Μπουγιούκτερες, κιουρεκτζίδες δύο.*

Γ'.

Αἱ ἐκκλησίαι τῆς Πόλεως καὶ τῶν πέριξ,

ἔνθα καὶ κουτεῖα τοῦ ἁγίου Τάφου,

ἐκτὸς τῶν ἐχόντων ἔξωθεν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Εἰς τὸ Διπλοφανάριον τὸ Πατριαρχεῖον ἅγιος Γεώργιος.
† Εἰς τὸν Πύργον ἅγιος Γεώργιος.
Τὸ μετόχι ἅγιος Γεώργιος.
Εἰς τὸ Παρμάκαπι ἅγιος Νικόλαος τῶν Ὠχρειδιανῶν.
Εἰς τὸν Μπαλατᾶν μέσα ἡ Παναγία τοῦ Μπαλίνου.
Ἔξω τοῦ Κυνηγοῦ ἅγιος Ἰωάννης τῶν Σιναΐτων.
Εἰς τὴν ἐνορία τοῦ Κανάβη ἅγιος Δημήτριος εἰς τὴν Ξυλόπορταν, ἤτοι τὸ Ἁγιβασαρίκαπι.
Εἰς τὸ Ἐγρίκαπι ἡ Παναγία Σούδα.
Εἰς τὸ Ἀραματζὶ-μεγιτάνι ἡ Παναγία.
Εἰς τὸ Ἐντρενέκαπι ἅγιος Γεώργιος.
Εἰς τὸ Σαρμασίκι ἅγιος Δημήτριος.
Εἰς τὸ Σαμλμὰ-τομπρούκι κάτωθεν τοῦ Ἐντρενέκαπι, ἡ Παναγία Κυρία τῶν Οὐρανῶν.
Εἰς τὸ Τόπκαπι ἅγιος Νικόλαος.
Εἰς τὰ Ἑξ μάρμαρα Παναγία Γοργοεπήκοος.
Εἰς τὴν Καραμανίαν ἅγιος Κωνσταντῖνος, καὶ, ἡ Παναγία τῶν Μπελιγραδίων.
Εἰς τὸν Ζεϊτοὺν μαχαλᾶν Καραμανία ἅγιος Πολύκαρπος.
Εἰς τὰ Ὑψωμαθεῖα Παναγία Χρυσαληθινή·
καὶ ἅγιος Νικόλαος·
καὶ ἅγιος Γεώργιος.
Εἰς τὸ Βλάγκα ἅγιοι Θεόδωροι.
Εἰς τὸ Κοντοσκάλι ἡ Παναγία ἡ Ἐλπίς.
Εἰς τὴν Ἁγίαν ἅγιος Νικόλαος.
Εἰς τὸ Μουχλεῖον ἡ Παναγία Μαγουλιώτισα.
Ὁ ἅγιος Γεώργιος τοῦ Ποτηρᾶ.
† Τὸ Βλὰχ σαράγι Παναγία.
† Ἦτον καὶ ἡ μικρὴ ἐκκλησία Παναγία τοῦ Παλαιολόγου, ὁποῦ κλπ.

Εἰς τὸ Χᾶσκιογι,

Ἡ ἁγία Παρασκευή.

Εἰς τὸν Γαλατᾶν,

Χριστὸς τῶν Μποστανίων.
Ἅγιος Νικόλαος.
Παναγία τῶν Καφατιανῶν.
Ἅγιος Ἰωάννης τῶν Χιωτῶν.

Εἰς Ταταοῦλα,

Ἅγιος Δημήτριος.

Εἰς τὸ Μπεσίκτασι τὸ Διπλοκιόνιον,

Ἡ Παναγία ἡ Κοίμησις.

Εἰς τὸ Ὀρτάκιογι,

Ὁ ἅγιος Φωκᾶς.

Εἰς τὸν Κουρούτζεσμέν,

Ὁ ἅγιος Δημήτριος.

Εἰς τὸ Ἀρναούτκιογι Μέγα ῥεῦμα,

Ἡ ἐκκλησία τῶν Ἀσωμάτων.

Εἰς τὸ Νεοχῶρι,

Ἅγιος Νικόλαος.
Παναγία.
Ἅγιος Γεώργιος τῶν Ἁγιοταφιτῶν.*

Ταῦτα τὰ ὀνομαζόμενα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔχουσι κουτεῖα τοῦ Ἁγίου Τάφου.

Οἱ γουναράδες. Οἱ μεταξάδες. Οἱ τζοχατζῆδες. Οἱ μπογιατζῆδες. Οἱ ταουκτζῆδες. Οἱ ἀμπατζῆδες. Οἱ τακιατζῆδες. Οἱ χρυσοχοί. Οἱ ντουλγέριδες. Οἱ τερλικτζῆδες. Οἱ μαλοχαράκται.** Οἱ καπῆλοι.

---

*διορθωθεισῶν τῶν ἀνορθογραφιῶν, ἐξυλάχθη μόνη ἡ στίξις.

** ὁ τίτλος ἐγράφη χειρὶ τοῦ Χρυσάνθου.

* φαίνεται γεγραμμένον ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς, ὑφ' ἧς τὸ προηγούμενον Β', ἀλλὰ συνετάχθη πάντως μετὰ τὸ 1696.

** μυλοχαράκται;

§

Τίνα δὲ τὰ συμπεράσματα ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τούτων μελέτης;

Ἂν εἰς τοὺς μὴ ὁμογενεῖς ἐπιβάλληται ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης ἡ σπουδὴ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δημοσίων ἱερῶν οἰκοδομημάτων ἐπὶ βυζαντινῶν, εἰς ἡμᾶς ἐπιβάλλεται κατὰ καθῆκον, ὅπως οὕτω δικαιώσωμεν τὴν ἀδικουμένην μνήμην τῶν βυζαντινῶν πατέρων, εἰκῇ κατακρινομένων ὅτι δῆθεν ἐπλήρωσαν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ κράτους ταύτην ἐκκλησιῶν. Ἴσως ἐκ μακρᾶς, ἐμβριθοῦς, καὶ ἀπροσπαθοῦς, τὸ κυριώτερον, μελέτης ἀνευρεθῇ ποτὲ ὅτι πολλαὶ ἐκκλησίαι ἦσαν ἡ αὐτὴ καὶ μία πολλὰς ἔχουσα ὀνομασίας, πότε μὲν ἀπὸ πάτρωνος ἁγίου, ἐντὸς δέκα καὶ δύο αἰώνων τρὶς ἢ τετράκις ἀλλαγέντος, πότε δὲ ἀπὸ τοῦ κτίτορος, ἀλλασσομένου καὶ τούτου πολὺ συνεχέστερον ἴσως τοῦ πάτρωνος. Ἴσως ἀνευρεθῇ ποτὲ ὅτι, κρημνισθείσης μιᾶς ἐκκλησίας, ἀνηγέρθη νεωτέρα μετ' ὀλίγους ἢ πολλοὺς ἐνιαυτοὺς ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνης, ἐπὶ νέῳ δ' ὀνόματι. Ἴσως ἀνευρεθῇ ὅτι, κἂν εἰς τετρακοσίας τεσσαράκοντα μόνον ἀριθμήσωμεν, ὡς ἠρίθμησα, τὰς ἐπὶ βυζαντινῶν ἐκκλησίας καὶ μονὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει, πράγματι κατὰ τὸ ἓν τρίτον ἐκ τοιαύτης ἐναλλαγῆς ἐξωγκώθη ὁ ἀριθμός. Ἴσως ἀνευρεθῇ ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ἐκκλησιῶν ἦσαν παρεκκλήσια μεγαλειτέρων ναῶν ἢ μονῶν, καὶ ὅτι τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ ἓν μὲν ὄνομα γινώσκομεν ὡς ναόν, ὑφ' ἕτερον δὲ ὡς μονήν, ἤτοι ὑπὸ τρία καὶ τέσσαρα ὀνόματα περιεχομένου τὸ ἓν καὶ μόνον ὄνομα τοῦ περιέχοντος· ὡσεὶ ὠνόμαζέ τις τὴν τοῦ Βατοπεδίου μονὴν ὑπὸ τριάκοντα ὀνόματα κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῇ παρεκκλησίων. Ἀνευρεθήσεται δέ ποτε καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐν ἑνὶ καὶ τῷ αὐτῷ αἰῶνι συνυπῆρχον αἱ 440 ἐκκλησίαι αὗται. Ἐπὰν δὲ ταῦτα γένωνται, τὸ στόμα τῆς ἀληθείας ἀπαγγελεῖ ὅτι οὐδαμῶς ἐδαπανῶντο οἱ βυζαντινοὶ πατέρες ἡμῶν διηνεκῶς καὶ κατὰ πᾶσαν γενεὰν εἰς ἀνεγέρσεις καὶ κτίσεις, ἀλλ' εἰς ἐπισκευὰς ἑκάστοτε καὶ στολισμοὺς ἱερῶν ναῶν, καὶ τούτων οὐχὶ τόσῳ πολλῶν, ὡς οἱ προκατειλημμένοι ὑπὸ φληναφιῶν ξένων διαδίδουσιν.

Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο πρώτιστα καὶ μάλιστα, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἀπαιτεῖται 'ν' ἀνερευνηθῶσι χειρόγραφα πολλά, ἀπὸ δὲ τούτων, εἴτε «κουβαρᾶδες» εἶσι ταῦτα, εἴτε Μηναῖα, εἴτε Εὐχολόγια, δυνατόν ἐστι καὶ προσδόκιμον 'να συμπληρώσωμεν τὰς ἡμετέρας γνώσεις, ἀναστηλοῦντες μὲν τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, παρεωραμένην ἢ διαστρεφομένην, ἀποδιδόντες δὲ δίκαιον εἰς τὴν μνήμην πατέρων ἀδικουμένων, οἷς ἓν καὶ μόνον παράπτωμα, καὶ παράπτωμα τρισμέγιστον, ἐπιγράφῳ, ὅτι παρήγαγον γενεὰς ἀμελῶν ἢ φυγοπόνων μετὰ κουφότητος ἐξεταζούσας αὐτὸ τὸ παρελθὸν τοῦ ἔθνους, γενεὰς ἀδιαφόρως, οἷον εἰπεῖν, ἐχούσας πρὸς πᾶν ὅ,τι πάτριον.

(ἕπεται συνέχεια).

ὁ Μ. χ. Μ. Ι. Γ.

ΤΑ ΒΑΠΤΙΣΤΗΡΙΑ ΜΑΡΤΤΡΙΚΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Μετὰ πολλῆς τῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης ἀγγέλλομεν ὅτι ἀλλεπάλληλοι καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, εἰς ἃς ἐγκαίρως εἶχον ἀποσταλῆ δείγματα καὶ παραγγελίαι τῶν μαρτυρικῶν τούτων, καταφθάνουσιν αἱ πληροφορίαι ὅτι τὰ μαρτυρικὰ ταῦτα καὶ ἐκεῖ ὡς καὶ ἐνταῦθα ἔτυχον θερμοτάτης ὑποδοχῆς καὶ ὑποστηρίξεως καὶ παντοχοῦ κατέστησαν περιζήτητα, καὶ πάντες φιλοτιμοῦνται ἀποδιοπομπούμενοι τὰ ξένα νὰ προμηθεύωνται μόνα τὰ τῶν ἡμετέρων Πατριαρχείων ταῦτα βαπτιστικά. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ Κ.Π. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξουδετέρωσιν καὶ παντελῆ ἐξαφάνισιν ἐκ μέσου τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος τῶν εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν ἄνευ οὐδεμιᾶς μάλιστα προσοχῆς κατασκευαζομένων μαρτυρικῶν κατὰ τύπους πάντοτε ἀλλοδόξους καὶ θρησκευτικῶς ἐπιληψίμους, πᾶσαν κατέβαλε προσπάθειαν, ὅπως τὰ τῶν Πατριαρχείων βαπτιστήρια μετάλλια ὦσι κατὰ πάντα λόγον ἀνώτερα καὶ ἀνεπίδεκτα συγκρίσεως πρὸς τὰ λοιπὰ ξένα τοιαῦτα, καὶ γνωστοῦ ὄντος ὅτι χάριν τῶν ἀπορωτέρων ἐμερίμνησεν ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπ' ἐσχάτων καὶ περὶ τῆς κατασκευῆς γ' καὶ δ' μεγέθους βαπτιστικῶν διὰ τὸ εὐωνότερον ἀντὶ ἐλαχίστου τιμήματος 3 γρ. μόνον τὴν δωδεκάδα, ἅτινα καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν μόλις κατέφθασαν, ἀδίστακτον τρέφομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ ὀρθόδοξος λαός, ὁ τοσοῦτον φιλοτίμως καὶ αὐστηρῶς τῶν πατρῴων ἐχόμενος καὶ πρόθυμος ἀείποτε ἀναδεικνύμενος ζηλωτὴς τῶν παρ' ἡμῖν καλῶς ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ διατασσομένων μέτρων, πρόθυμον καὶ ἐν τούτῳ θέλει ἐπιδείξῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ διὰ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ταῦτα βαπτιστικά. Πρὸς εὐκολίαν δὲ τῶν ἀγοραζόν-

των, ἐκτὸς τοῦ Παναγιώτη Καρδομάτη, ἐν τοῖς τρισὶ καταστήμασι τοῦ ὁποίου ἐν Γαλατᾷ πωλοῦνται τὰ βαπτιστικὰ ταῦτα, ἡ Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐνέκρινεν ὅπως καὶ εἰς ἄλλα καταστήματα ἀναπεθῇ ἡ πώλησις καὶ ὡς τοιαῦτα προϋτίμησε τὸ τῶν κυρίων Νομικοῦ καὶ Καλλιάδου ἐν Γαλατᾷ, τὸ τοῦ Ἐπαμεινώνδα Μακρῆ ἐν Ἐμὶν ὀνοῦ, τὸ τοῦ Σιακούρη καὶ Ἀτζιοπούλου ἐν Πέραν, τὸ τοῦ Ν. Σκορλάτου ἐν Τοῦνελ καὶ τὸ τῆς Κρουὲζ ἐν Γαλατᾷ. Αἱ τιμαὶ ἐννοεῖται πάντοτε εἶνε αἱ αὐταὶ εἰς ἅπαντα τὰ καταστήματα ἤτοι 10 γρόσια ἡ δωδεκὰς τοῦ Α' μεγέθους, 6 ἡ τοῦ Β', 4 ἡ τοῦ Γ' καὶ 3 ἡ τοῦ Δ'.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Π. Κ. Ἐκκλ. Ἐπιτροπῆς.

ΑΓΓΕΛΙΑ

Ὁ ἐν ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν ΦΩΤΙΟΣ, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐφημίζετο ὡς θεολόγος, ὡς φιλόλογος, ὡς νομομαθὴς καὶ ὡς ἰατρός, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὡς ῥήτωρ δεινός, οὐχὶ καὶ ὡς ὁμιλητὴς ἡδύφθογγος· διότι πρὶν ἢ δημοσιεύσωμεν διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» δέκα καὶ τρεῖς αὐτοῦ ὁμιλίας, ἦσαν ἐκδεδομέναι μόνον τέσσαρες. Ἤδη δέ, μετὰ πολλὰς ἐρεύνας ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς τε Ἑσπερίας καὶ τῆς Ἀνατολῆς, εὐμοιρήσαμεν ἵνα ἀπαρτίσωμεν συλλογὴν ὀγδοήκοντα καὶ τριῶν ὁμιλιῶν καὶ λόγων τοῦ εὐφραδεστάτου τούτου τῆς ἐκκλησίας ῥήτορος. Ὁπόσων δὲ ἀγώνων, ὁπόσων θυσιῶν ἡ περισυλλογὴ αὐτῶν ἐγένετο ἡμῖν παραίτιος, εὐχερῶς πᾶς τις περὶ τοιαῦτα ἔργα ἐνδιατρίβων ἤθελε κατανοήσει· διὸ καὶ μετὰ θάρρους ἐπικαλούμεθα τὴν ὑλικὴν συνδρομὴν τῶν φιλομούσων, τὴν ἠθικὴν συναντίληψιν τῶν φιλοκάλων ὅπως καὶ τὸ πόνημα τοῦτο, Θεοῦ συναιρομένου, φέρωμεν εἰς πέρας αἴσιον, καὶ εἰς ἄλλα παρόμοια ἀποδυθῶμεν ἀγωνίσματα.

Ἐκτὸς τῆς γενικῆς εἰσαγωγῆς, περιλαμβανούσης καὶ τὴν βιοτὴν τοῦ ἀειμνήστου πρωθιεράρχου τῆς Ἀνατολῆς ὑπὸ ὅλως νέαν ἄποψιν, ἐκτὸς τῶν κριτικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἄλλων σχολίων, προηγεῖται ἑκάστου λόγου, ἑκάστης ὁμιλίας προδιοικισίς τις, σαφηνίζουσα τὰ λίαν ἐνδιαφέροντα τῆς ἐποχῆς τοῦ ΦΩΤΙΟΥ ζητήματα. Ἀλλὰ καὶ εἰκὼν αὐτοῦ κοσμεῖ τὴν προμετωπίδα τοῦ ὅλου ἔργου, ὅπερ θέλει σύγκεισθαι ἐκ δύω τόμων εἰς 4ον.

Ἡ τιμὴ ἑκάστου τόμου ὡρίσθη ἀνὰ δύω ἀργυρᾶ μετζίτια διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Τουρκίας, ἀνὰ δέκα δὲ φράγκα χρυσᾶ διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 22 δεκεμβρίου 1899.

ὁ Μέγας Λογοθέτης **Σ. ΑΡΙΣΤΑΡΧΗΣ.**

ΛΕΞΙΚΟΝ ΤΟΥΡΚΟΕΛΛΗΝΙΚΟΝ

Καὶ διὰ τῶν ἐγχωρίων ἐφημερίδων καὶ διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὑπεμνήσθη διὰ ἰδίας πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς ἐγκαίρως τοῖς σεβασμιωτάτοις μητροπολίταις, ἐπισκόποις καὶ ἡγουμένοις, τοῖς εὐαρεστηθεῖσι ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐγγραφὴν συνδρομητῶν ὑπὲρ τοῦ πολυδαπάνου ἔργου μου ὅτι ἀνάγκη ὅπως ὡς τάχιον ἐπιστρέψωσί μοι τὰς ἀγγελίας ταύτας πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Α' Τόμου τοῦ Λεξικοῦ. Ἤδη, Θεῷ ἀρήγοντι, οὐ μόνον ὁ Α' Τόμος ἐξεδόθη καὶ διανέμεται, ἀλλὰ καὶ τοῦ Β' ὑπὸ τὰ πιεστήρια εὑρισκομένου ἐξεδόθησαν ὑπὲρ τὰ εἴκοσι τυπογραφικὰ φύλλα, αἱ δὲ σχετικαὶ ἀγγελίαι δὲν ἀπεστάλησαν εἰσέτι.

Ὅθεν παρακαλῶ καὶ αὖθις αὐτοὺς ὅπως ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὰς ὑλικὰς θυσίας, εἰς ἃς ὑπεβλήθην χάριν τοῦ πονήματός μου καὶ τὰς πρὸς τοῦτο ἐπειγόντως ἀπαιτουμένας πρὸς ἀποπεράτωσιν δαπάνας, εὐαρεστηθῶσι νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν εἰρημένων ἀγγελιῶν συντελοῦντες οὕτως εἰς τὴν ταχυτέραν τοῦ συγγράμματος ἔκδοσιν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 4 Νοεμβρίου 1899.

Ι. Χλωρός.

Ἡ Διεύθυνσις τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ἀγγέλλει τῷ δημοσίῳ ὅτι ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ γίνονται δεκταὶ παραγγελίαι ἐκτυπώσεως **βιβλίων, ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν βιβλίων, φυλλαδίων, διπλοτύπων, πινάκων, ἀγγελτηρίων, ἐπισκεπτηρίων** καὶ παντὸς εἴδους ἐντύπων εἴς τε τὴν ἑλληνικὴν, τὴν τουρκικὴν καὶ τὰς λοιπὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ ΜΗΝΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

ΣΥΝ ΤΩ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΩ ΔΕΛΤΙΩ

ΕΤΟΣ ΙΘ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1899 ΑΡΙΘ. 54

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ . . . . . (πρόεδρος)
† Ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Ἀρχιγρ. τῆς Ἱ. Συνόδου ΦΩΤΙΟΣ (ταμίας)
Ὁ Μέγας Ἀρχιδιάκονος ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ
ΧΡ. ΠΑΠΑ-Ι-ΩΑΝΝΟΥ (γραμματεύς)

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς διημοσιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25

ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίσυ

Ἡ Συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Ἰανουαρίου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικὰ — Ἀνατκόπησις τοῦ λήξαντος καὶ ἄποψις τοῦ ἀρχομένου ἔτους — Νικόδημος Μεταξᾶς Κεφαλληνίας ἢ Νεαπόλεως; — Ὁ πατριάρχης Φώτιος ὡς πατὴρ ἁγίως τῆς ὀρθοδόξου καθολικῆς Ἐκκλησίας — Ἐπεισόδιον ἐν τῷ ζητήματι τῆς μεταφράσεως τῶν ἁγίων Γραφῶν — Ἱστορικὸν Ἡμερολόγιον. — Βιβλιογραφία — Κοινοποιήσεις.

Κατ' ἀνωτέραν ἐντολὴν ἀναδημοσιεύομεν καὶ αὖθις τὴν κατωτέρω περὶ τηλεγραφημάτων **κοινοποίησιν,** διότι καίτοι ἐπανειλημμένως αὕτη ἐδημοσιεύθη, ἐν τούτοις ἐξακολουθοῦσιν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἀποστελλόμενα τοιαῦτα.

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι, καίτοι κατὰ τὸ ἔτος 1889, ἀποφάσει Αὐτῆς, ἐπανειλημμένως ἐκοινοποιήθη διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ὅτι δὲν θὰ γίνηται ὑπ' αὐτῆς οὐδεμία ἐνέργεια ἐπὶ τῇ βάσει τηλεγραφημάτων προερχομένων εἴτε παρὰ κοινοτήτων, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν καὶ ἐκφραζόντων ἢ τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τῆς πολιτείας τῶν οἰκείων μητροπολιτῶν ἢ τοὐναντίον, διὰ τὸν λόγον ὅτι ταῦτα φέρουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπογραφὰς δυσαναγνώστους καὶ ἀνεξελέγκτους καὶ πολλάκις διὰ τῶν αὐτῶν ὑπογραφῶν διαβιβάζονται εἰς τὰ Πατριαρχεῖα πράγματα ἀντιπίπτοντα πρὸς ἄλληλα, ἐν τούτοις ἀπό τινος χρόνου καὶ αὖθις ἐξακολουθοῦσι διαβιβαζόμενα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα τοιαῦτα τηλεγραφήματα· ἔτι δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι, ἐκτὸς τηλεγραφημάτων, ὡς τὰ ἀνωτέρω, διαβιβάζονται καὶ ἄλλα περὶ ὑποθέσεων, αἵτινες δύνανται ἄνευ βλάβης αὐτῶν νὰ ὑποβληθῶσι δι' ἐπιστολῶν, ὡς καὶ τηλεγραφήματα περὶ ὑποθέσεων ἀπαιτουσῶν ἐξέτασιν καὶ ἐξακρίβωσιν, ἢ περὶ ὑποθέσεων, δι' ἃς εἶναι ἀνάγκη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαβιβαζομένων πληροφοριῶν νὰ γίνηται ἐνέργειά τις, ὅπερ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν, διότι συνήθως τὰ τηλεγραφήματα ὡς ἐκ τῆς συντομίας αὐτῶν εἶναι ἀσαφῆ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ παραμεμορφωμένα καὶ δὲν περιέχουσι πάσας τὰς ἀπαιτουμένας πρὸς ἐνέργειαν πληροφορίας, διὰ ταῦτα ἐνέκρινεν, ἵνα καὶ αὖθις κοινοποιηθῇ, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων, ὡς ἄνω εἴρηται, τηλεγραφημάτων δὲν θὰ γίνηται οὐδεμία ἐνέργεια, εἰ μὴ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγράφων, προσηκόντως ὑπογεγραμμένων.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου
τῇ 11 Φεβρουαρίου 1899.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ἀρχιμανδρίτης ΦΩΤΙΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ
ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΙΣ

Ἐν μέσῳ συμπύκνου εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος, ἐγκαίρως τὸν πατριαρχικὸν ναὸν κατακλύσαντος, ἡ Α. Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐτέλεσε μετὰ τῆς εἰθισμένης εὐπρεπείας καὶ τάξεως τῷ παρελθόντι σαββάτῳ, ἐπὶ τῇ πανσέπτῳ ἑορτῇ τῆς Γεννήσεως τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, τὴν θείαν καὶ ἱερὰν λειτουργίαν, συνιερουργησάντων Αὐτῇ καὶ τῶν σεβασμίων ἁγίων συνοδικῶν ἀρχιερέων.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔν τε τῇ Μ. εἰσόδῳ καὶ τῇ ἁγίᾳ Προθέσει ἐμνημόνευσε μετὰ συγκινήσεως καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀειμνήστου Τερτίου Φιλίππωφ.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν ἡμέραν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐξηκολούθησε δεχομένη τὰς ἐπισκέψεις διαφόρων μετὰ σεβασμοῦ προσερχομένων καὶ ἐξαιτουμένων τὰς εὐχὰς Αὐτῆς. Ἐν τοῖς πρώτοις ἐπεσκέψαντο τὴν Α. Θ. Παναγιότητα οἱ σεβασμιώτατοι ἅγιοι συνοδικοί, οἱ ἐν ἐνεργείᾳ καὶ διαθεσιμότητι παρεπιδημοῦντες μητροπολῖται καὶ ἐπίσκοποι, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἁγίων Τόπων. Εἶτα δὲ οἱ ἐξοχώτατοι πρεσβευταὶ Ρωσίας Ζηνόβιεφ, Σερβίας Νοβάκοβιτς, Μαυροβουνίου Βάκιτς, ἡ Α. Ε. ὁ ἄρχων Μέγας Λογοθέτης Σταυράκης βὲης Ἀριστάρχης καὶ ὁ Α' διερμηνεὺς τῆς ἑλλην. πρεσβείας κ. Α. Νικούμ. Τηλεγραφικῶς δὲ συνεχάρησαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὁ παναγιώτατος πατριάρχης πρ. Κωνσταντινουπόλεως Νεόφυτος, ἡ Α. Μακαριότης ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δαμιανός, ἡ Α. Μ. ὁ πρ. Ἱεροσολύμων Νικόδημος, ἡ Α. Μακαρ. ὁ πρ. Ἀντιοχείας Σπυρίδων, ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Προκόπιος καὶ πάντες οἱ ὑπὸ τὸ κλῖμα τοῦ Οἰκ. Θρόνου μητροπολῖται, ἄλλοι μὲν τηλεγραφικῶς, ἄλλοι δὲ διὰ γραμμάτων. Πρὸς τούτοις δὲ τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἔγκριτοι ὁμογενεῖς βαθμοῦχοι καὶ τραπεζῖται, ἔμποροι καὶ λόγιοι καὶ ἐπιστήμονες, οἱ διευθυνταὶ τῶν Σχολῶν Θεολογικῆς καὶ Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς μετὰ τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου, ἀντιπρόσωποι διαφόρων σωματείων καὶ πάμπολλοι ἄλλοι ἐκ τῶν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

Αὐθημερὸν ἰδιαιτέρα ἐπιτροπή, συγκειμένη ἐκ τοῦ πρωτοσυγκέλλου τοῦ ἐν Κοντοσκαλίῳ ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Γαβριήλ, τοῦ ἰδιαιτέρου γραμματέως τοῦ πατριάρχου, τοῦ καπουκεχαγιᾶ, τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀρμενικοῦ ἀρχειοφυλακείου, ἐλθοῦσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἡμῶν διεβίβασε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰς προσρήσεις τῆς Α. Μακαρ. τοῦ πατριάρχου τῶν ἀνατολικῶν ἀρμενίων Μαλαχίου. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης συνδιελέξατο ἐφ' ἱκανὸν μετὰ τῆς πατριαρχικῆς πρεσβείας διερμηνεύοντος τοῦ ἐκ τῶν διαγγελέων τῶν Πατριαρχείων ἡμῶν ἀρμενομαθοῦς Δημ. Τσολακίδου. Ἡ ἐπιτροπὴ ἀπερχομένη εἰσῆλθεν εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναὸν καὶ ἀφοῦ ἠσπάσατο τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἀπῆλθεν ἀβροφρόνως προπεμφθεῖσα. — Αὐθημερὸν νῦξατο τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ εἰκότα καὶ ἡ Α. Μ. ὁ πατριάρχης τῶν καθολικῶν ἀρμενίων διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου πρωτοσυγκέλλου αὐτοῦ.—Χθὲς δὲ ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ὁ πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος Ἐξ. Ν. Μαυροκορδάτος.

—*Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν τοῖς ἀνακτόροις.*— Ὑψηλῇ αὐτοκρατορικῇ προσκλήσει ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐν συνοδίᾳ τῆς Α. Ε. τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου μετέβη τῇ ἑσπέρᾳ τῆς παρελθούσης δευτέρας εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ καὶ παρεκάθησεν εἰς τὸ ἰφτάριον, τυχὼν φιλοφρονεστάτης δεξιώσεως. Εἰς τὸ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι παρατεθὲν δεῖπνον παρεκάθησαν ἡ Α. Ε. ὁ Σαὶτ πασᾶς, πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τοῦ κράτους, ἡ Α. Υ. ὁ Μαχμοὺτ πασᾶς, ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν, αἱ ΑΑ. ΕΕ. ὁ Γαλὴπ πασᾶς, ὑπουργὸς τοῦ ἐφκαφίου, ὁ Τεφὴκ πασᾶς μουστεσάρης τῆς Μ. Βεζυρείας, ὁ Χατζῆ Ἀλῆ βέης, ἀρχιθαλαμηπόλος τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος, ὁ ἄρχων Μ. Λογοθέτης Σταυράκης βέης Ἀριστάρχης. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπανέκαμψεν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα περὶ ὥραν 3 τῆς νυκτός.

—*Ἐπισκέψεις.* — Τῇ δευτέρᾳ οἱ ἐρίτιμοι ὁμογενεῖς τραπεζῖται Λεωνίδας Ζαρίφης, Εὐστάθιος Εὐγενίδης, Κων. Βλαστάρης, Κ. Πετρίδης καὶ Θ. Μαυρογορδάτος προσελθόντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἰδιαιτέρᾳ προσκλήσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, συνεσκέψαντο περὶ τῆς προσφορωτέρας διαθέσεως τῆς ἐκ 15 χιλ. λιρῶν γνωστῆς ἡγεμονικῆς δωρεᾶς τοῦ ἀειμνήστου Ἀνδρέου Συγγροῦ εἰς τὰ ἡμέτερα Πατριαρχεῖα. Ὁ δὲ κ. Λ. Ζαρίφης προτιθέμενος νὰ ἀπέλθῃ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀπεχαιρέτισεν ἅμα τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Προχθὲς δὲ ἡ Α. Θ. Παναγιότης διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου ηὔξατο κατευόδιον τῷ ἐριτίμῳ ὁμογενεῖ ἀπερχομένῳ εἰς Αἴγυπτον.

—*Ἀναχώρησις.*—Ἀποχαιρετίσας τὴν Α. Θ. Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, τοὺς σεβασμιωτάτους ἁγίους συνοδικοὺς καὶ ἄλλους φίλους αὐτοῦ ἀπῆλθε τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ κατευθυνόμενος εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ σεβασμιώτατος μητροπολίτης Πελαγωνείας Ἀμβρόσιος προπεμφθεὶς ὑπὸ πολλῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν φίλων αὐτοῦ. Ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἀπεχαιρέτισε τὴν Α. Σ. ὁ δευτερεύων Παρθένιος.

—*Ἱερὰ Σύνοδος.*—Ἡ Α. Θ. Παναγιότης πρὸς ἀποφυγὴν συσσωρεύσεως τῶν ἐργασιῶν συνεκάλεσε τὴν Ἱ. Σύνοδον εἰς συνεδρίαν τῇ παρελθούσῃ τρίτῃ. Τῆς συνεδρίας ταύτης ἀπῆν ὁ σεβασμ. ἅγιος Δέρκων.

—*Ἐπιτροπὴ «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας».*—Ἐν τῇ τῆς παρελθούσης πέμπτης συνοδικῇ συνεδρίᾳ ἐξελέγη μέλος τῆς τὴν «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν» διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς, εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ ἄλλοτε τοιούτου πανιερ. μητροπολίτου Ἀδήμνου, ὁ πανοσιολογιώτατος Μέγας Ἀρχιδιάκονος Λαυρέντιος.

—*Ἐπέτειος ὀνόματος.*—Τῇ παρελθούσῃ δευτέρᾳ, μνήμῃ τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης συνεχάρη τοῖς τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτῶν ἑορτὴν ἄγουσι τηλεγραφικῶς μὲν τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Μηθύμνης, καὶ ταῖς ΑΑ. ΕΕ. Σ. Καραθεοδωρῇ πρεσβευτῇ τῆς Τουρκίας ἐν Βρυξέλλαις, καὶ τοῖς βοηθοῖς τῶν διοικητῶν Σ. Χρυσίδῃ Ἰωαννίνων καὶ Σ. Κρέστοβιτς Βιτωλίων, διὰ τοῦ πανοσιολογιωτάτου δὲ Μ. Πρωτοσυγκέλλου Χρυσοστόμου τῇ Α. Ε. τῷ ἐνταῦθα διαμένοντι Σ. Μουσούρῳ βέῃ, μέλει τοῦ Συμβουλίου τοῦ κράτους.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀπεσταλμένου καὶ τῇ Α. Ε. τῷ Ἰωσὴφ Οἰκιάδῃ ἐφέντῃ,

μελει τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, ἄγοντι τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ τὴν ἐπέτειον ὀνοματικὴν αὐτοῦ ἑορτήν. Τὴν ἐπέτειον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἄγοντι τῷ παρελθόντι σαββάτῳ τῷ γυμνασιάρχῃ τοῦ ἐν Πέραν Ἑλληνογαλλικοῦ Λυκείου Χατζηχρήστου, ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας διὰ τοῦ δευτερεύοντος Παρθενίου ὡς καὶ τῷ Ἐμμανουὴλ Καβάδᾳ, διευθυντῇ τοῦ Γραφείου τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων ἑορτάζοντι τῇ κυριακῇ.

Ὡσαύτως ἡ Α. Θ. Π. εὐαρεστήθη νὰ διαβιβάσῃ τὰς πατριαρχικὰς Αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ τῷ τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ ἑορτὴν ἄγοντι υἱῷ τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀλεξάνδρου Καραθεοδωρῆ πασᾶ, ἀρχιμεταφράστου τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου, Στεφανάκῃ βέη ἀποστείλασα αὐθημερὸν τὴν Α. πανοσιολογιότητα τὸν Μέγαν ἀρχιδιάκονον Λαυρέντιον.

— *Αἴτησις κατοίκων Κοὐρτ-Σουγιοῦ.*—Τριάκοντα περίπου ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι τοῦ παρὰ τὰ Κοτύωρα χωρίου Φάτσας τῆς ἐπαρχίας Νεοκαισαρείας, φεύγουσαι τὸ λεπτόγεων τοῦ τόπου αὐτῶν, μετηνάστευσαν πρὸ δέκα καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν εἰς τὴν ὑποδιοίκησιν Δούστζης τῆς νομαρχίας Κασταμονῆς καὶ ἐνταῦθα ἔπηξαν χωρίον ὀνομάσαντες αὐτὸ Κοὐρτ-Σουγιοῦ, ὅπερ ἔκτοτε διὰ τῆς μεταναστεύσεως καὶ ἄλλων οἰκογενειῶν αὐξηθὲν σήμερον ἀριθμεῖ περὶ τὰς ἑκατὸν οἰκογενείας. Καὶ μέχρι μὲν τοῦδε ἡ ὀρθόδοξος αὕτη κοινότης ἀνεφέρετο διὰ τὰς θρησκευτικὰς αὐτῆς ἀνάγκας εἰς τὸν μητροπολίτην Νεοκαισαρείας. Ἐπειδὴ ὅμως παρετήρησαν ὅτι ἕνεκα τῶν μεγάλων ἀποστάσεων ἀδύνατός ἐστιν ἡ ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Νεοκαισαρείας πνευματικὴ προστασία αὐτῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου πρὸς τοῖς ἄλλοις στεροῦνται καὶ ναοῦ καὶ σχολῆς, ἀνηνέχθησαν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐξαιτούμεναι τὴν προσάρτησιν τοῦ χωρίου αὐτῶν εἰς τὴν μητρόπολιν Χαλκηδόνος, ἅτε ἀπέχοντος της Ποντοηρακλείας, ὑπαγομένης τῇ ἐπαρχίᾳ Χαλκηδόνος, μόνον δώδεκα ὥρας. Ἡ Ἱ. Σύνοδος λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν αἴτησιν τοῦ εἰρημένου χωρίου, ἐπειδὴ τοῦτο ἱδρύθη ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς ἐπαρχίας Χαλκηδόνος καὶ ἑπομένως ἀνεξαρτήτως τῆς προελεύσεως τῶν κατοίκων ἀνήκει αὐτῇ, ἀνέθηκε τῷ μητροπολίτῃ Χαλκηδόνος τὴν πνευματικὴν προστασίαν αὐτοῦ, πληροφορήσασα περὶ τούτου καὶ τὸν μητροπολίτην Νεοκαισαρείας.

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΙΣ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ
ΚΑΙ
ΑΠΟΨΙΣ ΤΟΥ ΑΡΧΟΜΕΝΟΥ ΕΤΟΥΣ

Α'

Συμπληροῦμεν σήμερον χρονικὴν περίοδον 356 *ἡμερῶν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ βίου ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῆς αὔριον, Θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ συναιρομένου, εἰσερχόμεθα καὶ αὖθις εἰς ὁμοίαν. Ὀφείλομεν ἄρα ὡς ὁδοιπόροι τοσαύτην ὁδὸν τοῦ βίου διανύσαντες ἵνα στῶμεν ἐπὶ βραχὺ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου καὶ ρίπτοντες ἐναστικὸν βλέμμα ἀνασκοπήσωμεν πάντα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν βιωτικὴν ἡμῶν ὁδοιπορίαν ταύτην. Ἑκάστη τοῦ βίου ἡμῶν ἡμέρα ἔφερε σελίδα καὶ τὴν σελίδα ταύτην δέον ἤδη εἷς ἕκαστος ν' ἀναγνώσῃ καὶ ἀναπολήσῃ διδοὺς λόγον τῶν ἐν ταύτῃ σημειωθεισῶν πράξεων αὐτοῦ.*

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι ἔνιοι τῶν ὁδοιπόρων ἀνασκοποῦσι τὴν παρωχημένην χρονικὴν περίοδον· ἀλλὰ τὴν ἀνασκόπησιν ταύτην περιορίζουσιν ἁπλῶς εἰς τὰς ἐνεργηθείσας ὑπ' αὐτῶν πράξεις, εἰς τὰ ὑλικὰ συμβάματα καὶ ἠθικά, τὰ ἐπελθόντα αὐτοῖς· ἀναπολοῦσι δηλονότι τὰ εὐτυχήματα ἢ ἀτυχήματα, τὰς εὐαρέστους ἢ δυσαρέστους περιπετείας αὐτῶν· ὑπολογίζουσι τὰ κέρδη καὶ τὰς ζημίας, τὰς μερίμνας καὶ τὰ παθήματα· ὀλίγιστοι ὅμως ὑπολογίζουσι τοὺς θησαυροὺς καὶ τὰ κέρδη, ἅτινα κατέθηκαν διὰ τὸν αἰώνιον μέλλοντα αὐτῶν βίον· ὀλίγιστοι μελετῶσι τὰς ἀγαθὰς ἢ κακὰς πράξεις αὐτῶν, ἃς διέπραξαν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ὀλίγιστοι σκέπτονται τί καλὸν πρὸς τὸν πλησίον ἀπειργάσαντο, διὰ τίνος προθύμου καὶ συνετῆς βουλῆς καὶ παραμυθίας ἀνεκούφισαν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν, κινδυνεύοντα καὶ ἀπελπίζοντα, ὁποίαν παρέσχον προστασίαν εἰς ὀρφανὰ καὶ ἄπορα καὶ ἐν γένει ὁποίαν ἐπεδείξαντο πολιτείαν πρὸς συνοδίτας τοῦ βίου αὐτῶν.

Ὀλίγιστοι προβάλλουσιν ἑαυτοῖς τὸ ἐρώτημα: ὁποία ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην πολιτεία μου πρὸς τὸν Θεόν, τὸν ἱλαρὸν δότην καὶ χορηγὸν παντὸς ἀγαθοῦ; Κατέστησα κοινωνοὺς τῶν ἀγαθῶν, ἅτινα ὁ Ὕψιστος ἐπεδαψιλεύσατό μοι, καὶ τοὺς ἀδελφούς μου, πενομένους καὶ γυμνητεύοντας, ὀδυνωμένους καὶ πάσχοντας; Διέθηκα μέρος τῶν χορηγηθέντων μοι ἀγαθῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς μου, ἣ κατηνάλωσα ταῦτα πάντα εἰς ἰδίαν καὶ μόνον ἀπόλαυσιν καὶ τέρψιν πιὼν καὶ εὐφρανθεὶς καὶ εἰπὼν τῇ ψυχῇ μου: ψυχή μου, ἀπέκτησας πολλὰ ἀγαθὰ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, φάγε μόνη σύ, πίε καὶ εὐφράνθητι. Ὑπέστην τὰς πεμφθείσας μοι δοκιμασίας γενναιοφρόνως καὶ καρτερικῶς, ἢ διὰ τὰς, ἀνεξιχνιάστοις βουλαῖς, ἐπιγενομένας μοι καὶ πληξάσας με συμφορὰς τοῦ βίου

διήγειρον μέμψεις καὶ παράπονα; Δοκιμαζόμενος δὲ διὰ τῶν ἀτυχημάτων καὶ τῶν δεινῶν ἐνέμεινα ἀκλόνητος καὶ ἔμμονος ἐν τῇ πίστει τῶν πατέρων μου, ἣ ἐκλονήθην καὶ ἐσαλεύθην ἐν αὐτῇ ὀλιγοπιστήσας; Ἐξηκολούθησα κατὰ τὴν περίοδον ταύτην φοιτῶν τακτικῶς εἰς τὸν εὐκτήριον οἶκον τοῦ Ἁγαθοδότου καὶ συμπροσευχόμενος μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου, ἣ τύρβαι καὶ μέριμναι κοσμικαὶ ἀπέσπων με τῶν ἀπαραιτήτων χριστιανικῶν μου καθηκόντων καὶ ὤθουν εἰς ἐκπλήρωσιν ἐκείνων καὶ μόνων; Ὁποία ὑπῆρξεν ἡ πολιτεία μου πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὸν πλησίον μου, ἀγνή, χρηστή, ἐπιεικὴς καὶ φιλάδελφος; ἢ δολία, ἀνοικτίρμων, ἰδιοτελὴς καὶ μισάδελφος; Εὐηργέτησα αὐτοὺς διὰ τῶν νουθεσιῶν μου καὶ τῶν χειρῶν μου, ἢ προὐξένησα αὐτοῖς θλίψεις καὶ ὀδύνας διά τε τῆς δηκτικῆς καὶ πικρᾶς γλώσσης μου καὶ διὰ τῶν φιλαρπάγων καὶ πλεονεκτίδων χειρῶν μου; Ἔσπευσα εἰς τὴν καλοῦσάν με φωνὴν τοῦ πλησίον ὁμοθύμῳ τῇ ψυχῇ μου, ἢ ἔβυσα τὰ ὦτα εἰς τὰς στοναχὰς καὶ τὰς ἱκεσίας αὐτῶν; Προσεπάθησα, ὅσῃ μοι δύναμις, ἵνα κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἀποπλύνω ἐμαυτὸν ἀπὸ τοῦ ρύπου τῶν ἐπικινδύνων ἐλαττωμάτων καὶ τῶν κακῶν ἕξεων, καὶ ἐπιδείξω θεάρεστον πολιτείαν, ἢ εἰς τὰς πρώτας κακάς μου ἕξεις καὶ πάθη ἐπιπροσέθηκα νέαν σωρείαν παθῶν καὶ ἁμαρτημάτων ὀλεθρίων.

Τέλος προβάλωμεν εἷς ἕκαστος ἡμῶν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐρώτησιν: Προσεπαθήσαμεν ἵνα κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον χρηστῷ τῷ συνειδότι ἀνταποκριθῶμεν πρὸς τὴν κλῆσιν ἡμῶν καὶ ἐκπληρώσωμεν πάντα πιστῶς καὶ ἀνελλιπῶς, ἢ ἐφωράθημεν ἀδρανεῖς καὶ καθεύδοντες καὶ, τοῦ νυμφίου εἰσελθόντος, ἐμείναμεν ἔξω τοῦ νυμφῶνος;

Τοιαύτας κατὰ τὴν ἀνασκόπησιν τῆς χρονικῆς ταύτης περιόδου ἐρωτήσεις δύναται νὰ ποιήσῃ ἕκαστος ἡμῶν. Καὶ ἐὰν μὲν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ ἀνεύρῃ πλήρη τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν αὐτῷ ἐπιβαλλομένων, τότε μετὰ πεποιθήσεως χρηστῆς, καὶ ψυχικῆς γαλήνης καὶ εὐφροσύνως θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν νέαν, προσδοκῶν νέας παρὰ τοῦ Ὑψίστου χάριτας καὶ εὐλογίας. Ἐάν τις ὅμως συναισθάνηται ὅτι πάντων ὠλιγώρησε, πάντων τῶν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς καθηκόντων καὶ ὀφειλῶν ἠμέλησε, τότε ἰδοὺ σταθμὸς τοῦ βίου, καθ' ὃν παρέχεται αὐτῷ νύξις, ὅπως τά τε παρημελημένα ἐπανορθώσῃ καὶ τὰ μέλλοντα ἐπιστα-μένως, σωφρόνως, εὐβούλως καὶ εὐθαρσῶς διεξάγῃ φωτιζόμενος ὑπὸ τοῦ παρελθόντος.

Β΄

Τίσι πόθοις καὶ ἐλπίσι χαιρετίζομεν συνήθως οἱ χριστιανοὶ τὴν εἴσοδον ἑκάστου νέου ἔτους; Τί βουλευόμενοι προκαταβολικῶς χαίρομεν καὶ ἀγαλλόμεθα, ἀφοῦ «οὐχ ἡμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ Πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ»; Οἱ πλεῖστοι χαιρετίζομεν αὐτὸ ἀπεκδεχόμενοι πάντοτε ἐκπλήρωσιν πόθων ὑλικῶν, ἰδιοτελῶν καὶ ἀπόλαυσιν φρούδων ἀγαθῶν. Τὸν φιλοκερδῆ καὶ φιλοχρήματον ἀπασχολεῖ ἡ σκέψις καὶ ὁ τρόπος τῆς αὐξήσεως τοῦ χρήματος καὶ μόνον· χαιρετίζει οὗτος τὸ νέον ἀπεκδεχόμενος καὶ προιωνιζόμενος πολλαπλασιασμὸν τῶν ἐπιγείων θησαυρῶν αὐτοῦ. Ὁ φιλήδονος καὶ ὑλόφρων προσδοκᾷ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει ἀπολαύσεις μείζονας. Ὁ ὑπὸ τὸ βάρος τῶν συμφορῶν καὶ τῶν νόσων διατελῶν ἀτενίζει πρὸς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ νέου ἔτους ἀναμένων τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνακούφισιν. Ἐν γένει πάντες χαίρομεν ἐπὶ τῇ εἰσόδῳ τοῦ νέου ἔτους προσδοκῶντες ἐκπλήρωσιν πόθου, ὃν ἕκαστος ἡμῶν ἔχει, πόθου ὅμως συνήθως κοσμικοῦ καὶ ὑλικοῦ.

Ὀλίγιστοι ἔχομεν ὑπ' ὄψιν ἐκπλήρωσιν πόθων ἱερῶν καὶ ἁγίων. Ὀλίγιστοι συμμορφούμεθα πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, εἰπόντος ἡμῖν, **ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν**(Ματθ. ΙΣΤ΄, 33). Ἰδού, ἀναγνῶσται, ἀσφαλεστάτη ὑπόσχεσις διὰ τὸ νέον ἔτος, χάριν ἡμῶν. Πᾶς πόθος ἀφορῶν τὴν ἐπίγειον εὐδαιμονίαν ἡμῶν ἐκπληρωθήσεται ἡμῖν, λέγει, ὁ Σωτήρ, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ ζητήσωμεν, ἀρχομένου νέου ἔτους, πρῶτον τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ εἶτα πάντα προστεθήσονται ἡμῖν. Προσπαθήσωμεν ἄρα συντόνως, ἐπιμελῶς καὶ ἀδιαλείπτως ἵνα αὐξήσωμεν τὴν πίστιν καὶ τὸν σεβασμὸν πρὸς τὰ παραγγέλματα τοῦ Οὐρανίου Πατρός· ἀτενίσωμεν πρῶτον πρὸς τὴν ὑπεσχημένην ἡμῖν βασιλείαν Αὐτοῦ, καὶ εἶτα πάντων τῶν λοιπῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν θὰ γίνωμεν μέτοχοι. Σκεφθῶμεν πρότερον τί ἀγαθὸν θὰ πράξωμεν πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, διὰ τίνος χριστιανικῆς πράξεως θὰ φανῶμεν εὐάρεστοι τῷ Θεῷ ἡμῶν, καὶ εἶτα

ὁ Πατὴρ θὰ σκεφθῇ ἵνα ἀμείψῃ ἡμᾶς καὶ δι' ἀγαθῶν ἐπιγείων. Οἰκτείρωμεν ἡμεῖς πρῶτον τὸν ταλαιπωρούμενον ἀδελφὸν ἡμῶν, ἐπουλώσωμεν τὰ τραύματα καὶ τὰς πληγὰς αὐτοῦ, παραμυθήσωμεν αὐτόν, καὶ εἶτα ἡ πανσθενὴς δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου ἐπευλογήσει τὰ ἔργα ἡμῶν καὶ ἐπαδαψιλεύσει ἡμῖν τὰ πρόσκαιρα τοῦ βίου ἀγαθά. Μεριμνήσωμεν λοιπὸν πρότερον περὶ προσκτήσεως ἀγαθῶν αἰωνίων χάριν τῆς ψυχῆς ἡμῶν, καὶ εἶτα ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ Οὐράνιος κατὰ τὸ νέον ἔτος χορηγήσει ἡμῖν τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιγείων πόθων. Ζητοῦντες καὶ ἐπιδιώκοντες μόνον τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμέν ποτε εὐδαιμόνως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Τὰ ἐπίγεια ἀγαθὰ μόνα δὲν δύνανται νὰ παράσχωσιν ἡμῖν τὴν ποθητὴν εὐδαιμονίαν· ἀνάγκη νὰ εὐλογῶνται πρότερον ὑπὸ τοῦ οὐρανίου Πατρός. Μὴ φρονήσωμεν ὅτι θὰ διανύσωμεν εὐδαίμονα τὸν παρόντα βίον ἡμῶν συσσωρεύοντες πλοῦτον ἐπὶ πλούτου ἄνευ τῆς εὐλογίας τοῦ Ὑψίστου· ὀφείλομεν πρότερον νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὰ συγκομιζόμενα πλούτη διὰ τῆς εὐλογίας τοῦ Σωτῆρος.

Μεριμνήσωμεν ἄρα πῶς θὰ ἐκπληρωθῶσι πρότερον οἱ πόθοι οἱ ἀφορῶντες τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς ἡμῶν, διότι τοῦτο ἐξήρτηται ἐξ ἡμῶν αὐτῶν. Ἑνὸς ἑκάστου ὁ πόθος ἔστω πῶς θὰ ἀσφαλίσῃ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ αἰώνιον πλοῦτον· πῶς θὰ ἀναπληρώσῃ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ νέου ἔτους ἐλλείψεις, αἵτινες κατὰ τὸ ἀπελθὸν ἔτος ἐζημίωσαν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ἐμείωσαν τὸ κεφάλαιον τῆς σωτηρίας αὐτοῦ. Ἀγωνισθήτω λοιπὸν εἷς ἕκαστος ἵνα ἐπανακτήσῃ τὰ ἀπολεσθέντα κεφάλαια τῆς ἰδίας αὐτοῦ σωτηρίας καὶ ἐπιπροσθῇ εἰς ταῦτα νέα, σώζων οὕτω ἑαυτὸν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ ζῶν ἐν τῷ παρόντι εὐδαιμόνως καὶ ἐν γαλήνῃ.

Ἐκπλήρωσιν τοιούτων ἁγίων πόθων εὐχόμεθα πᾶσι τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις ἐπικαλούμενοι τὰς δαψιλεῖς τοῦ Θεοῦ εὐλογίας ἐπὶ πάντων κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ νέου σωτηρίου ἔτους 1900 καὶ προσφωνοῦντες αὐτοῖς τὸ τοῦ προφητάνακτος Δαυὶδ **ἀνδρίζεσθε, καὶ κραταιούσθω ἡ καρδία ὑμῶν, πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ Κύριον.**

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ
Κεφαλληνίας ἢ Νεαπόλεως;

Πρόκειται λόγος—ἀλλὰ βραχύτατος—περὶ τοῦ ἐπιφανοῦς κληρικοῦ Νικοδήμου Μεταξᾶ. Ὁ κ. Κ. Ν. Σάθας ἔγραψε πλεῖστα περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐν τῇ «Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ», καὶ πλειόνων ὅμως ἦν ἄξιος. Ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος αὐτοῦ, κυρίως ἡ ἐκκλησιαστική, χορηγεῖ τούτῳ θέσιν τιμῆς, ὡς κοινῶς σήμερον λέγεται, θέσιν ἔξοχον. Ἡ ἱστορία τῆς τυπογραφικῆς τέχνης ἐντιμοτάτης μνείας ἀξιοῖ τὸν Μεταξᾶν. Ἡ δὲ ἱστορία τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, ἣ παρέσχεν ὑπηρεσίας σπουδαίας, ἐν δυσχειμέροις καιροῖς, ὑπὸ τὸν πολύτλαν πατριάρχην Κύριλλον Λούκαριν, ἐκτιμᾷ τὸν καὶ ζωὴν καὶ σθένος εἰς ἱερὸν ἀγῶνα καθοσιώσαντα Νικόδημον. Κεφαλλήνιος ἀνήρ, ἀνέδειξε τὴν πατρίδα μετὰ καὶ τῆς Ζακύνθου μητρόπολιν, προβιβάσας ἀπὸ ἐπισκοπῆς. Φιλογενὴς ἀληθῶς, ἀνέλαβε τὸν διὰ τοῦ τύπου φωτισμὸν τῶν ὁμοεθνῶν, τὴν πρώτην ἐν Κωνσταντινουπόλει συστήσας πατριαρχικὴν τυπογραφίαν. Τῆς δόξης τῆς Ἐκκλησίας ζηλωτής, συνηγωνίσατο τῷ Λουκάρει κατὰ τὸν θαυμάσιον ἐκείνου πόλεμον ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἣν ἀνῆκεν.

Τοιούτων ἀνδρῶν καὶ τὰ μᾶλλον ἀσήμαντα τῆς ζωῆς ἐπεισόδια πρέπει ν' ἀνερευνῶνται καὶ γίνωνται γνωστά, καίτοι τὸ νῦν φανερούμενον οὐκ ἀσήμαντον.

Ὁ εὐμενὴς ἀναγνώστης ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τέσσαρα σημειώματα, ἐφ' ὧν ὀλίγιστοι θέλουσι ρίψει βλέμμα προσεκτικόν, ἀλλ' ἔχει καὶ πέμπτον περίεργον. Ταῦτα μεταγράψας ἀπὸ τῶν ἐξωφύλλων χειρογράφου τινὸς τοῦ Συμεὼν Σὴθ, κατ' ἐμὴν αἴτησιν, ὁ φίλος διδάκτωρ Ι. Κ. Οἰκονόμου, ἱατρὸς τῆς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, ἐν ᾗ σώζεται τὸ χειρόγραφον τοῦ Σὴθ, ἀπέστειλέ μοι·

1) τὸ πρῶτον ἀποσημείωμα ἀναφέρεται εἰς τὸν θάνατον τοῦ τῆς Βλαχίας ἡγεμόνος Σερβάνου Β' Καντακουζηνοῦ, τοῦ καὶ πρώτου συστησαμένου σχολεῖον ἑλληνικὸν ἐν Βουκουρεστίῳ, πρώτου δ' εἰσαγαγόντος ἐν Βλαχίᾳ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἀραβοσίτου καὶ τὴν ἐριουργίαν. Τὸ π' τῆς χρονικῆς σημειώσεως ἐσφαλμένως ἀνεγνώσθη α' [1].

2—3) τὸ δεύτερον καὶ τρίτον ἀποσημείωμα συντείνουσιν εἰς τὸ καταστῆσαι γνωστὸν ὅτι ὁ γράψας ἦν ἱερεὺς ἐν τῷ κατὰ Σαρμασίκιον, ἐν Κωνσταντινουπόλει, ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου· διότι πῶς ἄλλως ἐξηγεῖται ἡ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν εἰδήσεων ἐπίκλησις τοῦ μεγαλομάρτυρος ἵνα ᾖ βοηθὸς τοῦ ἐκλαμπροτάτου (πιθανῶς ἡγεμόνος τινὸς Βλαχίας ἢ Μολδαυίας).

Τὸ πέμπτον ἀποσημείωμα—περὶ τοῦ τετάρτου γὰρ οὐδὲ λόγος ψιλός—ἔστι παράδοξον, παραδιδὸν

1. Φωτεινοῦ, Ἱστορία Δακίας· τόμ. Β', σελ. 270.

ἡμῖν ὅτι Νικόδημος ὁ Μεταξᾶς ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Νεαπόλεως, τῇ 26 μαΐου 1628.

Οἱ περὶ Μεταξᾶ γράψαντες οὐδαμῶς ἐμνήσθησαν τούτου· μανθάνουσιν ἡμᾶς ὅτι γεννηθεὶς τῷ 1585 μετέβη τῷ 1620 εἰς Λονδῖνον, ἤδη γενόμενος ἱερεύς, ἐκεῖ δὲ συνέστησε περὶ τὰ 1624 μικρὸν ἑλληνικὸν τυπογραφεῖον, ὅπερ αὐξήσας ἐκόμισεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐν ᾧ καὶ ἐξετύπωσε τῷ 1627 ἑπτὰ μικρὰς ἐκκλησιαστικὰς συγγραφάς, ὧν μία τοῦ Κυρίλλου Λουκάρεως, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα (πότε;) «ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία προεχείρισεν ἀρχιεπίσκοπον Ναυπλίας», ἀλλ' αἰτήσει αὐτοῦ τούτου, προβιβάσασα τὴν πατρίδα τοῦ Μεταξᾶ Κεφαλληνίαν μετὰ τῆς Ζακύνθου καὶ τῆς Ἰθάκης ἀπὸ ἐπισκοπῆς (ὑπὸ τὴν τῆς Κορίνθου μητρόπολιν) εἰς ἀρχιεπισκοπήν, τῇ 8 ἰουλίου 1628, διώρισεν αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον[2].

Παρατιθεὶς ἀμέσως τὰ ἀποσημειώματα, παρασημειῶ, τιθεὶς ὑπ' αὐτά, τὸ πρέπον αὐτοῖς σχόλιον.

«Εἰς τοὺς ,αχπα', νοεμβρίῳ 13, ἡμέρᾳ τρίτῃ, τοῦ σαραντημέρου ἀπόκρηα, ἦλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει λόγος διὰ τὸν θάνατον τοῦ μακαρίτου Σερμπὰν μπέη».

«Εἰς τοὺς ,αχπε', τῆς ἁγίας Βαρβάρας, μὲ ἐχειροτόνησεν ὁ κὺρ Ἀθανάσιος ὁ Τορνόβου εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Δημήτριον, εἰς τὸ Σαρμασίκι».

«Εἰς τοὺς ,αχπθ', γεναρίῳ 3, ἡμέρᾳ πέμπτῃ, ἐσύντυχε ὁ ἐκλαμπρότατος διὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Μερζονίου καὶ ἐκίνησε· καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ ἦναι βοηθὸς καὶ ὁ μεγαλομάρτυς Δημήτριος».

«Εἰς δὲ κάτοχος τοῦ κώδηκος «Βασιλικὸς ταπεινὸς υἱὸς τοῦ Μιχάλη, ἀπὸ Λοκοβίτζα» 17 δεκεμβρίου, (ἄνευ ἔτους) γράφει ἐν ἐξωφύλλῳ ὅτι «τὸ βιβλίον τοῦτο, ἅγιοι πνευματικοί μου πατέρες, μοῦ τὸ ἔδωσεν ὁ γέρο Εὐθύμιος, καὶ ὁ πα'' Γρηγόριος μὲ τὸ ἐγύρεψεν ἐγγράφως καὶ δὲν τοῦ τὸ ἔστειλα, ἐπειδὴ καὶ μὲ χρειάζονταν νὰ τὸ ἀντιγράψω καὶ ἄλλο ὁποῦ δὲν τὸ ἐπῆρα ἀπὸ τὸ χέρι του· καὶ αὐτὸς ἔφυγεν ἀπὸ τὰς Σέρρας» κτλ.

«,αχκή', ἐν μηνὶ μαΐῳ κσ', (ἰνδικτιῶνος) ια', ἐχειροτονήθη ὁ ἁγιώτατος κύριος Νικόδημος ὁ Μεταξᾶς μητροπόλεως Νεαπόλεως, ἐπὶ τῆς πατριαρχίας κυρίου Κυρίλλου, εἰς τὸ Μετόχιον τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, ἐν Κωνσταντινουπόλει».

Οὕτω γίνεται γνωστὸν ὅτι ὁ Νικόδημος Μεταξᾶς ἐχειροτονήθη μητροπολίτης Νεαπόλεως, οὐχὶ δὲ Ναυπλίας, ὡς ὁ συγγραφεὺς τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας γράφει, μὴ παραπέμπων εἰς τὰς πηγάς. Ὁ πατριάρχης Κύριλλος ἔδει 'να τιμήσῃ τὸν ἄνδρα διά τε τὴν παιδείαν καὶ κυρίως διὰ τὸν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ζῆλον· ἤδη ὁ Νικόδημος οὐδεμίαν εἶχεν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Πατριαρχείῳ, καὶ, μετὰ τὴν 6 ἰανουαρίου 1628, τέλεον ἀπογοητευθείς, ἔβλεπε παρ' ἡμέραν τοὺς πόθους αὐτοῦ σβεννυμένους. Τυπογραφεῖον πατριαρχικὸν ἦν ἀδύνατον 'να ὑπάρχῃ, ὁ δὲ Μεταξᾶς ἐγεννήθη, καθὰ λέγεται κοινῶς, τυπογράφος, μετακομίσας στοιχεῖα καὶ μηχανὰς εἰς Κεφαλληνίαν, ἀρχιεπίσκοπος ἅμα καὶ τυπογράφος. Σχολάζοντα λοιπὸν ἐχειροτόνησεν, ὡς τὸ χειρόγραφον τοῦ Σήθ λέγει, μητροπολίτην Νεαπόλεως. Καὶ μητρόπολις μὲν τότε Νεαπόλεως οὐκ ἦν ἐν τοῖς ζῶσιν, ἀλλ' εἶπον ἄλλοτε[3] ὅτι ὁ μακάριος Λούκαρις οὐχ ἕνα μόνον, ἀλλὰ καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας ἐπ' ὀνόματι ψιλῷ μητροπολίτας ἐχειροτόνησεν, οἷον δὶς Συννάδων (τὸν ἕνα μάλιστα κατὰ μετάθεσιν), καὶ ἅπαξ Σίδης καὶ Σεβαστείας «διὰ τὸ μὴ τῆς ἐπαρχίας ταύτης τὸ ὄνομα τέλεον σβεσθῆναι». Πιθανῶς, ἵνα μὴ καὶ τὸ Νεαπόλεως ὄνομα σβεσθῇ τέλεον, ἐχειροτόνησε τὸν Μεταξᾶν Νεαπόλεως τιμῶν τὴν εὐσέβειαν αὐτοῦ, τὴν φιλογένειαν καὶ τὸν ζῆλον. Ἦν δὲ τότε τιμὴ διαπρεπὴς ἡ τοιαύτη ἐκλογή. Παρερμηνευθείσης φαίνεταί ποτε τῆς Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ νεαρᾶς, τοῦ νοεμβρίου 1093, τῆς διοριζομένης «τοὺς ψηφισθέντας εἰς ἀνατολικὰς ἐκκλησίας ἔχειν καὶ αὖθις τὰ προσόντα αὐτοῖς ἡγουμενεῖα καὶ ἀδελφάτα καὶ ὀρφίκια», δῆλά γε δὴ μένειν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ λέγεσθαι μὲν ἐπισκόπους ἢ μητροπολίτας τῆς ἐπαρχίας, ἣν ἐκληρώθησαν, ἀλλ' ἄλλως πως συντηρεῖσθαι, πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ἐν λόγῳ νεαρᾶς ἢ καὶ τοῦ ΛΖ' κανόνος τῆς ἐν Τρούλλῳ Πενθέκτης Συνόδου, ἀπὸ τοῦ 1606 κατηρξάμεθα τῆς τῶν τιτουλαρίων λεγομένων ἐπισκόπων χειροτονίας· ἀλλ' ἐπιφημιζόμενοι οὗτοι εἰς ὄνομα μητροπόλεώς τινος ἐχειροτονοῦντο μητροπολῖται, οὐχὶ δ' ἐπίσκοποι, καθὼς σήμερον, εἰ δ' ἐτιμῶντο τῷ ὀνόματί τινος ἐπισκοπῆς ἐφημίζοντο ἐπίσκοποι· μετεῖχον ὅμως, εἴτ' ἐπίσκοποι εἴτε μητροπολῖται ἐλέγοντο, τῶν αὐτῶν τιμῶν, παρακαθήμενοι δῆλον οὖν ἐν ταῖς συνοδικαῖς συνελεύσεσι καὶ τὰ τῶν ἐπισκόπων ἄμφια περιβαλλόμενοι οἱ ἐπίσκοποι, τὰ τῶν μητροπολιτῶν δ' οἱ μητροπολῖται· γνωστὸν δ' ὅτι τοῖς ἐπισκόποις ἡ τοῦ μανδύου χρῆσις οὐκ ἐπετρέ-

2. Σάθα, Νεοελληνικὴ Φιλολογία· Ἀθῆναι, 1868, σελ. 274—287. Δοσιθέου, Ἱστορία τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων κλπ. σελ. 1174. Βρετοῦ (Α Π.) Νεοελληνικὴ Φιλολογία· τόμ. Α', σελ. 222—223, ὅπου λέγεται ὅτι Παρθένιος ὁ Α' ἐχειροτόνησεν αὐτὸν ἀρχιερέα. Νικολάου Κατραμῆ ἀρχιεπισκόπου Ζακύνθου, Φιλολογικὰ Ἀνάλεκτα Ζακύνθου· σελ. 77 (στίχοι 4 μόνον). Ὁ φιλογενὴς Μεταξᾶς ἀπεβίωσεν ἐν Κεφαλληνίᾳ τῇ 29 μαρτίου 1646.

3. Μ. Ι. Γεδεών, Πατριαρχικοὶ Πίνακες· σελ. 563—564.

πετο, τὸ δὲ μιτροφορεῖν ἦν ἁμάρτημα, καθαιρέσαν καὶ αὐτὸν τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ, κατ' ἀρχὰς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος.

Ταῦτα παρεκβατικώτερον κείσθωσαν, χάριν τῆς μνήμης τοῦ φιλογενεστάτου Νικοδήμου τοῦ Μεταξᾶ.

ὁ μέγας χαρτοφύλαξ **ΜΑΝΟΥΗΛ ΙΩ. ΓΕΔΕΩΝ**

Ὁ πατριάρχης Φώτιος ὡς πατὴρ ἅγιος τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας.

Οὕτω καὶ μόνον δύναταί τις νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴν θρυλουμένην τῶν ὑποσχέσεων ἀθέτησιν· ὁπωσδήποτε βέβαιον εἶναι ὅτι τὸ ἐν Κων)πόλει τῶν ἀρχιερέων σχίσμα ἤρξατο περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ 858ου ἔτους, καὶ ὅτι ἔλῃξε τοῦτο μετὰ τεσσαράκοντα σχεδὸν ἔτη, τουτέστι περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ 897ου ἔτους. Διατί δὲ τώρα μετὰ τοσαῦτα ἔτη μετανοήσας ὁ Στυλιανὸς καὶ τῇ μερίδι τῶν περὶ τὸν Φώτιον ἀρχιερέων προστεθεὶς ἔσπευσε νὰ γνωρίσῃ τοῦτο ἐν Ρώμῃ καὶ τὴν αὐτόθεν ἐπιστροφὴν νὰ ζητήσῃ τοῦ κατὰ τοῦ πατριάρχου Φωτίου λιβέλλου τον ἔτει 897ῳ, ὡς ἀνωτέρω παρετηρήθη; Διὰ τὸν ἁπλούστατον βεβαίως λόγον, ὅτι ἐν τούτῳ τῷ ἔτει ἀπεβίωσεν αὐτὸς ὁ Φώτιος, οὗτινος μὴ ὑπάρχοντος, οἱ ἰγνατιανοὶ ἀρχιερεῖς, ὧν πρώτιστος ἦτο ὁ Στυλιανός, δὲν εἶχον κατ' ἀρχὴν λόγον ἐμμονῆς ἐν τῷ σχίσματί των· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς καὶ μόνος ὁ θάνατος δὲν ἤρκει, μετὰ τεσσαρακονταετῆ σχεδὸν πάλην, εἰς οὕτως αἰφνιδίαν τοῦ Στυλιανοῦ συμφιλίωσιν μετὰ τῶν περὶ τὸν Φώτιον ἀρχιερέων, ἀναγκαίως ἔχει νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι προὐκάλεσαν αὐτὴν καὶ ἄλλα τινὰ σχετικὰ πρὸς τὸν θάνατον αὐτοῦ γεγονότα. Γνωστὸν εἶναι, ὅτι ἡ περὶ τὸν Στυλιανὸν μερὶς, ἥτις ἄλλως ἦτο λίαν ὀλιγάριθμος, δὲν ἀνεγνώριζε τὰς γενομένας ὑπὸ τοῦ Φωτίου χειροτονίας ὡς κανονικάς· τούτων ὅμως τὸ κῦρος ἀνεγνώριζεν ἐπισήμως ἐν τῇ πράξει ἡ Ἐκκλησία τῆς Κων)πόλεως, ἀνεγνώριζον δὲ καὶ αἱ λοιπαὶ τῆς Ἀνατολῆς αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησίαι καὶ αὐτὴ ἡ τῆς Ρώμης ἐπὶ τῶν παπῶν Ἰωάννου τοῦ 8ου καὶ Ἀδριανοῦ τοῦ 3ου· ἀνεγνώριζε δὲ τέλος τὸ κῦρος αὐτὴ τοῦ βυζαντινοῦ κράτους ἡ σύγκλητος, αὐτὸ τοῦτο τὸ κράτος ἐπὶ τῶν βασιλέων Μιχαὴλ, Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος καὶ Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Συνέχεια ἀπὸ σελ. 498—501

Νομίμως ἄρα ζήτημα περὶ τῆς μὴ νομιμότητος τῶν χειροτονιῶν τοῦ Φωτίου οὐδόλως ὑπῆρχεν ἐν τῷ βυζαντινῷ κράτει καὶ μάλιστα ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀφοῦ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ τούτου διάδοχος Στέφανος, ὁ τοῦ Λέοντος ἀδελφός, εἶχε λάβῃ τὴν εἰς διάκονον χειροτονίαν του ἐξ αὐτῶν τῶν χειρῶν τοῦ Φωτίου, καὶ πάλιν ὁ τοῦ Στεφάνου διάδοχος Ἀντώνιος ὁ Καυλέας ὤφειλε κατὰ πιθανότητα τὴν εἰς πρεσβύτερον χειροτονίαν του εἰς αὐτὸν τὸν Φώτιον. Ὅθεν ὁ Νεοκαισαρείας Στυλιανὸς, καὶ τοῦ Φωτίου πατριαρχοῦντος καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν Στεφάνου καὶ Ἀντωνίου, ἂν μὴ πράγματι τὸ κῦρος ἀνεγνώριζε τῶν φωτιακῶν χειροτονιῶν, ἦτο βεβαιότατα καὶ κατὰ νόμους καὶ κατὰ πρᾶξιν ἔνοχος σχίσματος· διὸ καὶ δικαίως εἶχεν ἀποσταλῇ ποτε εἰς ἐξορίαν· ἐπειδὴ δὲ σοβαρῶς ἐπέμενεν ἐν τῷ σχίσματί του τεσσαράκοντα σχεδὸν ἔτη, φυσικὸν εἶναι νὰ ὑποτεθῇ ὅτι πλάναι τινὲς διανοητικαὶ καὶ πάθος ἰδίᾳ μνησικακίας ἔπειθον αὐτὸν νὰ γίνηται τυφλὸν ὄργανον ἢ παπῶν τινων τῆς Ρώμης, ἢ τὸ πιθανώτερον τῶν μελῶν τοῦ πεπτωκότος αὐτοκρατορικοῦ οἴκου, εἰς ὃν ὁ Ἰγνάτιος ἀνῆκε, καὶ τοῦτο πρὸς διάσεισιν τῆς μακεδονικῆς δυναστείας. Ὁ Στυλιανὸς ἄρα, ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν ἐκ μακροχρονίου σχίσματος μετάστασίν του δι' οὕτως αἰφνιδίου καὶ ἐσπευσμένης ἐκ Ρώμης ζητήσεως καὶ ἐπιστροφῆς τοῦ κατὰ Φωτίου λιβέλλου του, ὤφειλε νὰ ὑποστῇ πάθος τι αἰφνίδιον μᾶλλον ἢ προπαρεσκευασμένον καὶ ἐξηναγκασμένον· τοιοῦτον δὲ οὐδὲν ἄλλο δύναται νὰ εἶναι τώρα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φωτίου, ἢ ταραχή τις ἐν τῇ ἰδίᾳ του συνειδήσει ἐκ τοῦ ἀκούσματος, ὅτι ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Φωτίου τὸ θεῖον θαύματα τελέσαν εἰσήγαγε τοῦτον ἅμα τῇ ἐκπνοῇ εἰς τὸν χορὸν τῶν ἁγίων· τὸ δὲ πάθος τοῦτο, ὅπερ ἤδη καὶ πρὸς μετάνοιαν αὐτὸν ἐξηνάγκαζεν, ἐπηύξησεν ὁ κατόπι τοῦ θανάτου τοῦ Φωτίου χρόνος· τούτου δηλαδὴ θανόντος ἐν τῇ ἐξορίᾳ τῇ 6ῃ φεβρουαρίου 897, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ μηνὶ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας ἡ τῆς Κων)πόλεως Ἐκκλησία ἐξεφώνησεν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Σοφίᾳ τὸν μακαρισμὸν τοῦ Φωτίου, παραδοῦσα τότε ταὐτοχρόνως εἰς κοινὸν ἀνάθεμα πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ γεγραμμένα· ἐν τούτοις ἡ Ἐκκλησία συγκατηρίθμει τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου τοῦ 869, τὰ πρακτικὰ τῶν ἐν Ρώμῃ συνόδων, τὰ γράμματα τῶν παπῶν Νικολάου καὶ Ἀδριανοῦ 2ου, καὶ τὸν λίβελλον αὐτὸν τοῦ Στυλιανοῦ. Ὁ Στυλιανὸς οὕτως εἶδεν ἐν μιᾷ στιγμῇ τὸ τεσσαρακονταετὲς αὐτοῦ σχίσμα καταδεδικασμένον εἰς αἰώνιον ἀνάθεμα, αὐτὸν δὲ ἑαυτὸν τετιμωρημένον

ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἐκκλησίας ἐπαισχύντως καὶ εἰς κοινὴν παραδεδομένον κατάκρισιν[19]· ἐξ οὗ, ἂν μὴ ταχέως ἔπευδεν εἰς εἰλικρινῆ μετάνοιαν, ἐκινδύνευε καὶ νἀποκοπῇ τελείως ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας ὡς ὑβριστὴς τοῦ θείου, ὅπερ, κατὰ τὴν πεποίθησιν τοῦ τότε χριστιανικοῦ κόσμου, λαμπρῶς εἶχε φανερωθῇ διὰ θαυμάτων ἐπὶ τοῦ λειψάνου τοῦ Φωτίου, ἅτινα μέλος αὐτὸν ἀτυζητητὶ καὶ πάραυτα τοῦ χοροῦ τῶν ἁγίων ἀνέδειξαν, τοῖς δ' ὁμολογηταῖς αὐτοῦ γονεῦσιν Εἰρήνῃ καὶ Σεργίῳ ὁμόσκηνον ἐν τῷ Παραδείσῳ[20]. Οὕτως ὁ Στυλιανὸς ἢ πταίστην ἀναγνωρίσας ἑαυτὸν καὶ ἔνοχον ἁμαρτίας, ἢ κινδυνεύσας τὸ πιθανώτερον νἀποκοπῇ, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ ἀναθέματος, ἀπὸ τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἔσπευσε καὶ τὴν θείαν νὰ ἐξιλεώσῃ δίκην καὶ τὸ σχίσμα νἀποτινάξῃ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ τὸν ἀναθεματισμένον αὐτοῦ λίβελλον νὰ ἐξαλείψῃ ἐκ Ρώμης.

Ἡ μνήμη τοῦ πατριάρχου Φωτίου ὡς ἁγίου πατρὸς τῆς Ἐκκλησίας εἶναι καταγεγραμμένη ἐκ παλαιοῦ ἐν τοῖς συναξαρίοις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας, ἧς ὑπῆρξεν ἐκεῖνος ἀρχιεπίσκοπος· ἐκτὸς δὲ τούτου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατετέθη ἐξ ἀρχῆς τὸ λείψανόν του. Τοῦ ὀνόματός του ἡ ἀναγραφὴ ἐν τοῖς τοιούτοις συναξαρίοις ἁπαντᾷ ὑπὸ τὴν 6ην ἡμέραν τοῦ φεβρουαρίου μηνός· ὅπερ εἶναι δηλωτικὸν τοῦ χρόνου τῆς ἐν Κυρίῳ κοιμήσεως τοῦ Φωτίου· ἐπειδὴ δὲ προαπεδείχθη, ὅτι ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐγένετο ἔτει 897ῳ, παρατηρήσεως ἄξιον εἶναι ὅτι ἡ τούτου τοῦ ἔτους 6η φεβρουαρίου συμπίπτει πρὸς ἡμέραν Κυριακήν, ἥτις ἐξ ἐπόψεως ἐκκλησιαστικῆς λογίζεται «ἀναστάσιμος»· ὁ δὲ τοιαύτῃ ἡμέρᾳ δηλούμενος θάνατος οἱουδήτινος χριστιανοῦ θεωρεῖται μακάριος, τῆς ψυχῆς τοῦ θνήσκοντος ἐκλαμβανομένης τρόπον τινὰ ἡγιασμένης καὶ τῷ Θεῷ ἀρεστῆς. Ὁ τοῦ Φωτίου θάνατος ἐπῆλθεν ἐν τῷ τόπῳ τῆς ἐξορίας του, ἐν τῇ μονῇ τῶν Ἀρμενιανῶν ἢ Ἀρμονιανῶν, ἐπονομαζομένῃ συγχρόνως τοῦ Βόρδονος ἢ Γόρδονος[21], ἧς ἡ θέσις εἶναι σήμερον ἄγνωστος[22]· εἶχε δὲ τότε ὁ Φώτιος ἡλικίαν σχεδὸν ἑ-

19) Διὰ νὰ κατανοήσῃ τις τὴν δύναμιν τοῦ ἀναθέματος ἐν τῷ 9ῳ αἰῶνι, ὀφείλει νὰ μνησθῇ τῆς ἐπὶ τοῦ πατριάρχου ἁγίου Μεθοδίου γενομένης ἀπειλῆς κατὰ τῶν μοναχῶν τοῦ Στουδίου. Ὁ Μεθόδιος ἔγραφε τοῖς Στουδιώταις οὕτως· «ὁ μακάριος πατὴρ ὑμῶν Θεόδωρος, εἰ μὴ πρότερον ἀπεβάλετο ἃ εἶπε πάντα καὶ ἔγραψε κατὰ τῶν ἁγίων πατριαρχῶν Ταρασίου καὶ Νικηφόρου, οὐκ ἂν εἰς κοινωνίαν τοῦτον ἐδεχόμεθα». Καὶ πάλιν· «τὰ γεγραμμένα κατὰ τοῦ Νικηφόρου τοῦ πανσέπτου καὶ Ταρασίου τοῦ τρισολβίου, εἰ μὴ ἀναθεματίσητε . . . . γνῶτε ἀδελφοί, ὅτι ὑμᾶς τε ἑαυτοὺς . . . οὐχ ἁπλῶς ἀναθεματίσομεν, ἀλλ' αἰσχρότερον καταθεματίσομεν». Καὶ πάλιν· «πρὸς τοὺς Στουδιώτας ρητέον ταῦτα, ὅτι, εἰ μὴ ἀναθεματίσαιεν τὰ κατὰ Νικηφόρου καὶ Ταρασίου τῶν πανυγιωτάτων πατριαρχῶν συγγεγραμμένα τῷ πατρὶ αὐτῶν (Θεοδώρῳ). . . , εἶησαν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τοῦ πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα». Migne, Patrol. gr. τ. 100, σ. 1293—1297.

20) Ὅτι καὶ οἱ τοῦ Φωτίου γονεῖς εἶναι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἅγιοι, ἡμέραν ἑορτάσιμον ἔχοντες τὴν 13ην μαΐου, πολλὰς ἔχομεν περὶ τούτου μαρτυρίας. Ὁ τοῦ Φωτίου πατὴρ ὠνομάζετο Σέργιος (ἦτο δὲ σπαθάριος), ἡ δὲ μήτηρ Εἰρήνη. Ὁ Φώτιος ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ἀντιοχεῖς ἐπιστολῇ λέγει περὶ τῶν ἑαυτοῦ γονέων ταῦτα· «ἦν γὰρ (ἐμοὶ) καὶ πατὴρ τὸ πρόσθεν ἐπ' ἀρετὴν προσκαλούμενος, ὃς ἕνεκα δόξης ὀρθῆς καὶ πίστεως ἀληθοῦς πλούτῳ μὲν καὶ ταῖς τῶν ἀξιωμάτων περιφανείαις μακρὰν χαίρειν εἰπὼν καὶ πάντα παθὼν, ἵνα μὴ κατὰ μέρος λέγω, ἐν αὐτῷ τῷ μαρτυρίῳ ὑπερορισθεὶς τετελείωται· καὶ μήτηρ φιλόθεός τε καὶ φιλάρετος καὶ τοῦ ἀνδρὸς φιλονεικοῦσα κατὰ μηδὲν ἐν τούτοις ἀπολιμπάνεσθαι» (Φωτίου ἐπιστολαί, ἐκδ. Βαλέτα, σ. 145). Ὅτε δὲ οἱ περὶ τὸν πάπαν Ἀδριανὸν τὸν 2ον σχισματικοὶ ἀρχιερεῖς ἐτόλμησαν διὰ συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει νὰ ἀναθεματίσωσι τὸν Φώτιον, αὐτὸς οὗτος ὁ Φώτιος ἐξωμοίωσεν εὐφυέστατα τὸ καθ' ἑαυτοῦ ἀνάθεμά των πρὸς τὸ κατὰ τῶν γονέων του ἀνάθεμα τῶν εἰκονομάχων ἀρχιερέων, «ἀνεθεμάτισαν ἡμᾶς», γράψας πρὸς Γρηγόριον τὸν διάκονον καὶ χαρτουλάριον, «χρόνοις μακροῖς πᾶσα σύνοδος αἱρετικὴ καὶ πᾶν εἰκονομάχων συνέδριον· οὐχ ἡμᾶς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πατέρα καὶ θεῖον ἡμέτερον, ἄνδρας ὁμολογητὰς Χριστοῦ καὶ ἀρχιερέων σεμνολόγημα· ἀλλ' ἀναθεματίσαντες εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἡμᾶς ἀνήγαγον καὶ μὴ θέλοντας· ἀναθεματιζέτωσαν τοιγαροῦν καὶ νῦν οἱ παραπλησίως ἐκείνοις τῶν δεσποτικῶν ἐντολῶν ἀλογήσαντες καὶ παρανομίας ἁπάσης πλατεῖαν τὴν πύλην καὶ εὐρύχωρον ἀναπετάσαντες, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γῆς εἰς τὴν οὐράνιον ἡμᾶς βασιλείαν, καὶ ὀκνοῦντας, ἀναβιβάσωσιν» (ἐκδ. Βαλέτα, σ. 501). Καὶ ἐν ἑτέρᾳ ἐπιστολῇ ὁ Φώτιος, παραμυθῶν τὸν ἀδελφόν του Ταράσιον, γράφει· «ποῦ μοι πατήρ; ποῦ δέ μοι μήτηρ; οὐχὶ μικρὰ τῷ βίῳ προσπαίξαντες πλὴν ὅσα μαρτυρικὸς αὐτοὺς καὶ τῆς ὑπομονῆς διεκόσμει στέφανος. θάττον λιπόντες τὸ θέατρον ᾤχοντο;» (ἔκδ. Βαλέτα, σ. 459). Ἀλλὰ καὶ Ζαχαρίας ὁ Χαλκηδόνος ἐν τῇ 8ῃ οἰκουμενικῇ συνόδῳ πρὸς τοὺς παπικοὺς εἶπε λεγάτους· «τοῦτου (τοῦ Φωτίου) καὶ πατὴρ καὶ μήτηρ ὑπὲρ εὐσεβείας ἀθλοῦντες ἐναπέθανον» (Mansi τ. 17, σ. 460). Τῶν γονέων τοῦ Φωτίου τὰ ὀνόματα εἶναι καταγεγραμμένα ἐν πολλοῖς συναξαρίοις τῇ 13ῃ μαΐου· ἐξ ὧν μανθάνομεν, ὅτι οὗτοι ἤθλησαν ἐπὶ τῶν βασιλέων Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ τοῦ Θεοφίλου.

21) Λέων Γραμματικός, σ. 263 Bekker. Theophanes continuatus, σ. 354, 700, 849 Bekk. Ζωναρᾶς, τ. 4, σ. 38 Dind. Ducange, Constantinopolis christiana, τ. 2, σ. 153 Par.

22) Μεταξὺ τῆς νήσου Χάλκης καὶ τοῦ Μαλ-τεπέ, τοῦ ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, «εὑρίσκεται μεγάλη τις καὶ εὐρύχωρος ὕφαλος, ἔχουσα ἐπ' αὐτῆς ἴχνη εἴτουν κρηπίδα ἀρχαίου οἰκοδομήματος». Ἡ ὕφαλος αὕτη σήμερον ὀνομάζεται Βορδόνη, καὶ πιθανὸν εἶναι ὅτι ἐνταῦθα ἦκειτο ἡ μονὴ τοῦ Βόρδονος, ἥτις οὕτω θὰ ἦτο πολὺ μικρά. Ὅρα ἐπιστολὴν Ἠλία Τανταλίδου πρὸς Π. Ζάνον ἐν τῷ φυλλαδίῳ· «Φώτιος ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1864», σ. 57.

κατοντούτιδα[23]· ὡς δὲ βεβαιοῦσι τέσσαρες εἰλικρινεῖς χρονογράφοι, τὸ λείψανον αὐτοῦ ἐτιμήθη τότε δι' ἀνακομιδῆς, μετακομισθὲν δηλαδὴ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ἀποτεθὲν ἐν τῷ ναῷ τοῦ προφήτου Ἰωάννου τοῦ Πρόδρόμου, ὅντινα πρότερον ὁ Φώτιος ἐνοριακὸν ὄντα περιέλαβεν ἐντὸς γυναικείου μοναστηρίου, ὅπερ αὐτὸς οὗτος εἶχεν ἱδρύσῃ ἐπὶ τοῦ τόπου Μερδοσαγάρη[24], ὀνομάσας αὐτὸ Τὰ Ἐρημίας ἢ Τῆς Ἐρημίας ἢ Ἡρεμίας[25]· τοῦτο δὲ βεβαιοῦσι καὶ πολυάριθμα ἀντίγραφα παλαιῶν ἐκκλησιαστικῶν συναξαρίων, καλούντων καὶ τούτων ὡσαύτως τὴν μονὴν Ἐρημίας ἢ Ἡρεμίας. Μολονότι δὲ ἀγνοοῦμεν ἀκριβῶς, ἂν ἡ τοῦ λειψάνου μετακομιδὴ ἐγένετο εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φωτίου, οὐχ ἧττον δυνάμεθα κατὰ συμπερασμὸν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι αὕτη πραγματικῶς ἐγένετο ταχέως καὶ ἄνευ ἀναβολῆς, καὶ τοῦτο πάλιν κατ' ἀπαίτησιν τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

(ἕπεται συνέχεια)

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΕΝ ΤΩ ΖΗΤΗΜΑΤΙ

ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΓΡΑΦΩΝ

Ἡ παροῦσα ἐπιστολὴ ἀποτελεῖ μέρος σειρᾶς ἐπιστολῶν, ἃς ἐν καιρῷ πάσας ἤ τινας τούτων ἐκδοὺς γνωρίσω τὴν πηγήν, ἀφ' ἧς ἀντλοῦμεν εἰδήσεις σπουδαιοτάτας ἀναγομένας εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐν τέλει τῆς ΙΖ΄ καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΗ΄ ἑκατονταετηρίδος. Ἐπειδὴ ἡ ἐπιστολή ἐστι λίαν ὠφέλιμος ἔν γε τῷ παρόντι χρόνῳ, χειραγωγοῦσα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν γνώσεων ἡμῶν ἐν τῷ ζητήματι τῆς ἐκχυδαΐσεως τῶν Ἁγίων Γραφῶν, προτάττω ταύτην, ὑποτάττων, οἱονεὶ μῦρον ἐπὶ φακῆ, τὰ δέοντα, κριτῶν δεόμενα πολυϊδμόνων.

Καλλίνικος ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Εὐσεβέστατε, ἐκλαμπρότατε καὶ ὑψηλότατε αὐθέντα καὶ ἡγεμὼν μεγαλοπρεπέστατε, κύριε κύριε Ἰωάννη Κωνσταντῖνε Μπασαράμπα, βοεβόνδα πάσης Οὐγγροβλαχίας, υἱὲ κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε τῆς ἡμῶν μετριότητος· τὴν σὴν θεοσεβεστάτην ἐκλαμπρότητα εὐχόμεθα κοινῶς ἐκ μέσης ψυχῆς, καὶ εὐλογοῦντες ἐν Κυρίῳ αὐτὴν ἀσπαζόμεθα μετὰ τῆς περὶ ἡμᾶς ἱερᾶς τῶν συναδέλφων ἡμῶν ἀρχιερέων ὁμηγύρεως, δεόμενοι τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ ἵνα ἀπολαύσῃ αὐτὴν τὸ παρόν μας ἐν ὑγιείᾳ, εὐτυχίᾳ, εὐημερίᾳ, δόξῃ καὶ νίκῃ κατ' ἐχθρῶν ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων.

Τὸ πάντιμον καὶ ἔνδοξον γράμμα τῆς ὑψηλοτάτης σας ἐκλαμπρότητος ἀσμένως δεξάμενοι καὶ δι' αὐτοῦ τὴν αὐθεντικὴν αὐτῆς ὑγιείαν καὶ ἔνδοξον εὐτυχίαν καταλαβόντες, χαρᾶς ἐπλήσθημεν καὶ ἀγαλλιάσεως, δεόμενοι τοῦ Θεοῦ, ὅπως πάντοτε καὶ κατὰ πάντα νὰ τῇ ἐπιδαψηλεύηται ἐκ Θεοῦ ἡ ἀδιάλειπτος ὑγιεία καὶ εὐτυχία· εἰς τὸ ὁποῖον γράμμα της μᾶς σημειώνει ἡ ἐκλαμπρότης σας, ὅτι θείῳ ζήλῳ κινούμενος (καθὼς εἶναι καὶ ἡ ἀλήθεια φανερουμένη ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων) ἐφροντίσατε νὰ τυπωθοῦν διὰ τῆς αὐθεντικῆς σας ἐξοδεύσεως καὶ ἐπιμελείας διαφόρων γλωσσῶν βιβλία, εἰς βοήθειαν τοῦ δυστυχοῦς γένους ἡμῶν, καὶ κοινὴν ὠφέλειαν τῶν χριστιανῶν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἔργον θεῖον καὶ ἐπαινετὸν καὶ ἀξιομακάριστον· καὶ θέλετε ἔχει μισθὸν τὰς οὐρανίους ἀντιδόσεις, ἔν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἐπὶ τούτοις δὲ σᾶς ἐφάνη εὔλογον νὰ μεταγλωττισθῇ καὶ τὸ βιβλίον τοῦ Βουλγαρίας εἰς ἁπλῆν φράσιν, διὰ νὰ ἦναι πασίδηλον εἰς τοὺς φιλαναγνώστας· περὶ τοῦ ὁποίου ἐπιτάττει ἡ ἐκλαμπρότης σας νὰ τὸ προβάλωμεν συνοδικῶς, καὶ ἐὰν φανῇ ἀρεστὸν, νὰ γράψωμεν τῆς σῆς ἐκλαμπρότητος νὰ τὸ ἐπιχειρισθῇ. Ἔτζη κατὰ τὸν ὁρισμόν μας ἀνεγνώσθη ἐπὶ συνόδου τὸ γράμμα τῆς ἐκλαμπρότητός της, καὶ πάντες εὐφήμησαν τὸν ἐγκάρδιον πόθον, ὁποῦ ἡ ἐκλαμπρότης σας ἔχει εἰς τὰ τοιαῦτα θεῖα φιλεργήματα. Γνωρίζοντες καλὰ τὸν ἔνθεον σκοπὸν, ὁποῦ

---

23. Ἡ τοῦ Hergenrœther γνώμη, ἣν πολλοὶ συγγραφεῖς ἠσπάσθησαν, ὅτι ὁ Φώτιος ἐγεννήθη περὶ τὸ ἔτος 821 (Photius, τ. 3, σ. 315—316), εἶναι παντελῶς ἀβάσιμος καὶ συζητήσεως ἀναξία· διότι αὐτὸς ὁ Φώτιος ἔζη ἤδη τὸ ἔτει 815ῳ, ὅτε διὰ συνόδου τῶν Εἰκονομάχων καὶ οἱ γονεῖς του καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος ἀνεθεματίσθη· τὸ τοιοῦτον καθ' ἑαυτοῦ ἀνάθεμα ὁ Φώτιος ἐν τῇ ἀκμαίᾳ του ἡλικίᾳ ἐλογίζετο ὡς τίτλον δόξης· ὅτε δὲ ἀνεθεματίσθη ὑπὸ τῶν Εἰκονομάχων, θὰ εἶχε τοὐλάχιστον ἡλικίαν δεκαετῆ ἢ δεκαπενταετῆ.

24. Περὶ τοῦ ὀνόματος τούτου ὅρα Κ. Ἀνθόπουλον ἐν τῷ φυλλαδίῳ· «Φώτιος ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1864», σ. 58.

25. Λέων Γραμματικὸς σ· 258. Theophanes continuatus σ. 844. Γεωργίου μοναχοῦ χρονικόν, σ. 760 Muralt Θεοδοσίου Μελιτηνιώτου χρονογραφία, σ. 180 Tafel. Ἐν τῷ χρονικῷ Γεωργίου τοῦ μοναχοῦ τὸ ὄνομα Ἐρημίας εἶναι μεταβεβλημένον εἰς Ἱερεμίου.

ἔχει νὰ ὠφελήσῃ τὸχριστιανικὸν γένος, γυμνασθέντος καὶ τοῦ πράγματος κατὰ διαφόρους σκέψεις, ἐφάνη τὸ ἐπιχείρημα νὰ ἔχῃ κάποιαν δυσκολίαν, διατὶ δὲν εἶναι τὸ βιβλίον αὐτὸ ἁπλῶς διδασκαλικὸν, ὁποῦ νὰ συντείνῃ πρὸς τὸν λαὸν ἅπαντα, μόνον εἶναι ἐξήγησις τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ ἀλήθεια μεταγλωττίζεται ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν εἰς τὸ πεζὸν ἀμὴ κάμμίαν ὠφέλειαν εἰς τὸν λαὸν δὲν κάμνει, διατὶ τὰ λόγια εἶναι ἁπλᾶ, μηδὲ ἠμποροῦν οἱ ἀγράμματοι νὰ καταλάβουν τίποτες, μηδὲ γίνεται δημόσιον καλόν· μάλιστα οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας κατὰ διαφόρους τρόπους κάμνουν τὰς ἑρμηνείας, ἄλλα μὲν καθ' ἱστορίαν, ἄλλα δὲ κατ' ἀλληγορίαν, καὶ ἄλλα κατ' ἀναγωγὴν, καὶ δὴ κάποια φέρονται ἀγωνιστικῶς, εἰς κάποια συστέλλονται οἰκονομικῶς· ὁ δὲ χυδαῖος λαὸς ἀπ' αὐτὰ δὲν γνωρίζει τίποτε καὶ μόνον ζαλίζεται καὶ σκοτίζεται καὶ καμμίαν ὠφέλειαν δὲν ὠφελεῖται. Ὁ κόσμος ὁ ἁπλοῦς θέλει νὰ ἀκούῃ ἐκεῖνα, ὁποῦ γροικᾷ, διὰ νὰ κατανύγηται· ὡσὰν βίους ἁγίων, ὡσὰν παινγυρικοὺς λόγους καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀμὴ γραφικὰ καὶ μυστηριώδη νοήματα δὲν εἶναι διὰ τὸν λαόν· διατὶ ὁ χωρῶν χωρείτω. Εἰς τὴν βρύσιν πηγαίνει καθ' ἕνας μὲ τὸ ἀγγεῖόν του, καὶ ὅσον χωρεῖ τόσον πέρνει· ὁμοίως καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν, ὅσον χωρεῖ τοῦ καθενὸς ὁ νοῦς, τόσον πρέπει νὰ τὸν δίδουν· ἀμὴ τὸ ὑπερδύναμιν δὲν τὸν ὠφελεῖ, μάλιστα εἶναι καὶ κάτι ἀντίρρησις ὅτι ἡ ἀμάθεια εἶναι θράσος, καὶ ἐτζη ἄσκεπτα κανένας προπέτης πιάνει κανένα λόγον κατὰ ἁπλῆν πρόσληψιν, καὶ νὰ κρίνῃ τὰ πράγματα μὲ τὴν τάξιν τους δὲν ἠξεύρει· μόνον πεισματώνει καὶ ἐρεσχελεῖ καὶ κάμνει ταραχὰς, καὶ τοῦτο πολλάκις ἐξ ἐπηρείας τοῦ σατανᾶ γίνεται, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἐπικατάρατος ὅλα, ὅσα ἐξ ἀρχῆς ἔγειναν καλὰ, σπεύδει νὰ τὰ γυρίσῃ εἰς τὸ κακὸν, καὶ ὡς ἐκεῖ ὁποῦ σπεύδομεν νὰ ὠφελήσωμεν, μήπως καὶ τρέξῃ τίποτε ἀνάπαλιν. Καὶ κάμνει χρεία εἰς τοῦτο νὰ γίνῃ καλλίτερη στόχασις, διατὶ καλλίτερον εἶναι νὰ κάμῃ τινὰς ἐκεῖνο, ὁποῦ δὲν ἔχει φόβον διὰ νὰ μετανοῇ ὕστερον καὶ νὰ δυσφορῇ διατὶ τὸ ἔκαμε, παρὰ νὰ παραβλέψῃ τινὰς τὰ ἐνδεχόμενα καὶ νὰ κάμῃ ἐκεῖνο, ὁποῦ νὰ τὸν φέρῃ εἰς τὸ νὰ μετανοῇ, χάνωντας καὶ τοὺς κόπους του καὶ ὠφέλειαν μὴ κάμνωντας, ἢ νὰ τοῦ ἀκολουθήσῃ καὶ ἐκεῖνο, ὁποῦ λέγει ὁ κοινὸς ὁ λόγος, λεῖψαι ἀπὸ τὸν μισθὸν νὰ μὴ σὲ κολλήσῃ κρῖμα. Ὅλα δὲν εἶναι διὰ ὅλους, αὐθέντα ἐκλαμπρότατε, ὅτι, καθὼς φαίνεται, καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅταν οἱ ἀπόστολοι τὸν ἠρώτησαν, διατί εἰς τὸν λαὸν συντυχαίνει αἰνιγματωδῶς καὶ δὲν τοὺς λέγει φανερὰ τὰ λόγια; ἀπεκρίθη πρὸς αὐτούς· ὑμῖν μόνοις ἐδόθη τὸ μυστήριον γνῶναι, ἐκείνοις καὶ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς· ὅθεν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κάμνει χρεία νὰ ἦναι καὶ διδάσκοντες καὶ διδασκόμενοι· «μὴ πάντες διδάσκαλοι»· διὰ τὸν λαὸν ἔγιναν ἄλλα, διὰ τοὺς διδασκάλους εἶναι ἄλλα· τὰ σοφὰ τοῖς σοφοῖς, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις· δὲν εἶναι διὰ ὅλους ὅλα· μάλιστα εἶναι καὶ ὡς ἐνεργούμενός τις νόμος τῆς Ἐκκλησίας νὰ μὴ ἁπλώνουν ἐπάνω εἰς τὴν ἁγίαν Γραφὴν ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, διὰ τὸ ἐπικίνδυνον, μόνον καθὼς εὑρέθη ἔτζη νὰ στέκεται· καὶ φαίνεται εἰς κάποια κεφάλαια τοῦ γέρο Κυρίλλου, ὁποῦ ὡσὰν νὰ ἔστεργεν ἐκεῖνος νὰ μεταγλωττισθῇ ἡ ἁγία Γραφὴ, καὶ τὴν ἐμεταγλώττισαν οἱ φιαμέγκοι εἰς τὴν πεζὴν φράσιν, καὶ ἦλθαν τὰ βιβλία ἐδῶ, καὶ ἐμοιράσθησαν εἰς πολλοὺς, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἀπέστρεψε καὶ ἔμειναν ἄπρακτα. Διὰ τοῦτο διενοήθημεν νὰ φυλάξωμεν τὸ σέβας τῆς Γραφῆς, διατὶ πεζεύοντές την γίνεται εὐκαταφρόνητον τὸ πρᾶγμα καὶ ἄχαρι, καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ἀπηγορευμένον· Μάλιστα, χαριεντιζόμενοι νὰ εἰποῦμεν, ἤθελε μᾶς εἰπεῖ κανεὶς «καὶ ἐσεῖς κάμνετε σχολεῖα, καὶ σπεύδετε νὰ σοφίσετε τὸν βαρβαρισμὸν καὶ νὰ τὸν ἐξελληνίσητε, ἔπειτα ἐξ ἐναντίας ἀγωνίζεσθε νὰ βαρβαρίσητε τὸν ἑλληνισμὸν καὶ νὰ κάμητε τὸ σοφὸν ἄσοφον; καὶ πῶς συμφωνεῖ ἡ ἀντίφασις;» Τὰ πράγματα, καὶ φύσει καὶ θέσει, ἀπὸ τὸ ἀτελὲς προβαίνουσιν εἰς τὸ ἐντελὲς, ὄχι ἀπὸ τὴν τελειότητα ἀναποδίζουν καὶ καταβαίνουν εἰς τὸ ἀτελές. Λοιπὸν, αὐθέντα ἐκλαμπρότατε, εἰς τὴν κοινὴν λογοτριβὴν πολλὰ τοιαῦτα ἐλαλήθησαν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σημειώνομεν ταῦτα τὰ ὀλίγα, διὰ νὰ καταλάβῃ ἡ ἐκλαμπρότης σας τὴν ὑπόθεσιν πῶς ἔτρεξε, τὸ δὲ τέλος τοῦ πράγματος τὸ ἀφίνομεν εἰς τὴν ἐξουσίαν Αὐτῆς, κάμνοντας σκέψιν δευτέραν, ἡ ὁποία εἶναι ἀναγκαία νὰ γίνηται εἰς τοιαύτας ὑποθέσεις, ὅτι, λέγει, «αἱ δεύτεραι σκέψεις τῶν προτέρων σοφώτεραι»· καὶ καθὼς τὴν φωτίσει ὁ Θεὸς, ὁποῦ γνωρίζει τὴν καρδίαν της τὴν καθαρὰν καὶ τὸν πόθον, ὁποῦ ἔχει εἰς τὰ καλὰ ἔργα, θέλει ἀποφασίσει· μάλιστα εἶπαν κάποιοι, ἂν ἦναι ὁρισμός της, ἔτζη καθὼς εἶναι καὶ καθὼς εὑρίσκεται ἀμεταγλώττιστον τὸ βι-

βλίον, ἂν ἤθελε βάλει εἰς τὸν τύπον μερικὰ, διατὶ δὲν παραευρίσκονται, ἔργον ἤθελε γένει καλὸν καὶ ἐπαινετὸν καὶ ὠφέλιμον· καὶ ὡς εἶναι ὁρισμός της· Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος· ἡ χάρις δὲ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας θεοφιλοῦς ἐκλαμπρότητος.

Δαψ' νοεμβρίου κπ'.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως εὐχέτης τῆς σῆς ἐκλαμπρότητος.

Τῆς σῆς θεοσεβοῦς ἐκλαμπρότητος πρὸς Θεὸν εὐχέτης **ὁ Κυζίκου Κύριλλος.**

Εὐχέτης διάπυρος τῆς σῆς ἐκλαμπρότητος **ὁ Νικομηδείας Παρθένιος.**

Τῆς σῆς ὑψηλοτάτης ἐκλαμπρότητος ἐν Χριστῷ εὐχέτης διάπυρος **ὁ Χαλκηδόνος Γαβριήλ.**

Τῆς σῆς ὑψηλοτάτης ἐκλαμπρότητος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης **ὁ Φιλιππουπόλεως Μελέτιος.**

Τῆς σῆς ὑψηλοτάτης ἐκλαμπρότητος ἐν Χριστῷ διάπυρος εὐχέτης **ὁ Δέρκων Νικόδημος.**

(ἕπεται συνέχεια).

ὁ Μ. χ. Μ. Ι. Γ.

ΣΤΟΡΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου.

1 Δεκεμβρίου 1791.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Νεόφυτος Ζ' ὁ ἀπὸ Μαρωνείας ἱδρύει Σχολὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

2 Δεκεμβρίου 1349.—Παραίτησις Ἰσιδώρου Α' τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

3 Δεκεμβρίου 1659.—Θάνατος, ἐν Προύσῃ, τοῦ μακαρίου πατριάρχου πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γαβριὴλ Β'.

4 Δεκεμβρίου 1784.—Θάνατος, ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, τοῦ πολυγραφωτάτου στιχουργοῦ καὶ χρονογράφου Καισαρίου Δαπόντε, μοναχοῦ τῆς τοῦ Ξηροποτάμου μονῆς.

5 Δεκεμβρίου 1676.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Διονύσιος Δ' ὁ Μουσελίμης χειροθετεῖ μέγαν μὲν λογοθέτην τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας τὸν ἀρχιδιδάσκαλον τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας Ἰωάννην Καρυοφύλλην, μέγαν δὲ σκευοφύλακα τὸν πολὺν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον.

6 Δεκεμβρίου 1648.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Παρθένιος Β' (ὁ νέος) ἀποφαίνεται συνοδικῶς ὅτι ὁ ἐν Χίῳ ναὸς τῆς ἁγίας Κυριακῆς ἀνήκει τῷ Νικολάῳ Παντολέοντος Μαυροκορδάτῳ.

7 Δεκεμβρίου 630.—Γέννησις Κώνσταντος ἐγγόνου τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου.

8 Δεκεμβρίου 1137.—Λουκᾶς Χρυσοβέργης ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐκδίδωσι συνοδικὴν ἀπόφασιν ἀπαγορεύουσαν τοῖς ἱερεῦσι καὶ τοῖς διακόνοις τὸ προΐστασθαι καπηλείου, λουτρῶνος, ἐργαστηρίου μυρεψικοῦ καὶ τῶν τοιούτων, ὡς καὶ τὸ μετέρχεσθαι τὴν ἰατρικὴν καὶ τὸ περιβάλλεσθαι στολὰς κοσμικῶν.

9 Δεκεμβρίου 1488.—Συμπλήρωσις τῆς ἐκτυπώσεως τῶν Ὁμήρου ποιημάτων, ἐν Φλωρεντίᾳ γενομένης τὸ πρῶτον, ἐπιμελείᾳ Δημητρίου Μεδιολανέως τοῦ κρητὸς, ἕλληνος λογίου.

10 Δεκεμβρίου 1041.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος.

11 Δεκεμβρίου 969.—Θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Β' τοῦ Φωκᾶ.

12 Δεκεμβρίου 1646.—Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Ἰωάννης Β' ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας συνοδικῶς ἀποκαθίστησι τὴν ἄλλοτε μητρόπολιν Μαρωνείας, συνενώσας αὐτῇ τὰς νήσους Σαμοθράκην καὶ Θάσον.

12 Δεκεμβρίου 1714.—Θνήσκει, ἐν Κωνσταντινουπόλει, πρό μικροῦ μόλις εἰς τὴν μητρόπολιν Ἰωαννίνων μετατεθεὶς ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν Μελέτιος ὁ διάσημος ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος καὶ συγγραφεὺς τῆς Γεωγραφίας.

13 Δεκεμβρίου 1818.— Παραίτησις τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Κυρίλλου ς'.

14 Δεκεμβρίου 1818.—Ἐκλέγεται τὸ τρίτον πρὸς διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος Ε'.

15 Δεκεμβρίου 397.—Ὁ ἀντιοχεὺς πρεσβύτερο Ἰωάννης (ὁ Χρυσόστομος) ἐκλέγεται ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως.

16 Δεκεμβρίου 995.— Θάνατος τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Νικολάου Β' τοῦ Χρυσοβέργη.

17 Δεκεμβρίου 769.—Γάμος τῆς ἀθηναίας Εἰρήνης μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος (εἰκονομάχου) Λέοντος Δ' τοῦ ἐκ τῆς Χαζάρας.

18 Δεκεμβρίου 1720.—Συμπληροῦται ἡ οἰκοδομὴ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ (Κωνσταντινουπόλεως) ἐν Φαναρίῳ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Γ'.

19 Δεκεμβρίου 1839.—Οἱ πατριάρχαι Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος ς' ὁ ἀπὸ Σερρῶν καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἀθανάσιος ἐπιβάλλουσι διατυπώσεις τινὰς αὐστηρὰς εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ Θεοφίλου Καΐρη τοὺς ζητοῦντας διδασκαλικὰς θέσεις.

20 Δεκεμβρίου 1843. — Θνήσκει, ἐν Ἀθήναις, ὁ ἐπιφανέστατος εὐεργέτης καὶ διδάσκαλος τοῦ ἔθνους Νεόφυτος ἀρχιμανδρίτης ὁ Δούκας.

21 Δεκεμβρίου 1249.—Ὁ πάπας Ρώμης Ἰννοκέντιος Δ' δίδωσιν ἐντολὴν εἰς τὸν ἀρχιδιάκονον τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ λατινικῆς Ἐκκλησίας ἵνα λάβῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τοὺς ἐν Ἄκρῃ καὶ Τύρῳ ναοὺς τοῦ ἁγίου Μάρκου.

22 Δεκεμβρίου 362. — Θυρανοίξια τοῦ μεγάλου ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου καὶ Εὐτυχίου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου.

23 Δεκεμβρίου 362.—Ἐγκαίνια (τὰ δεύτερα) τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας.

24 Δεκεμβρίου 427.—Θάνατος τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως Σισινίου Α'.

25 Δεκεμβρίου 357.—Χειροτονία τοῦ Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Συρακουσῶν Γρηγορίου Ἀσβεστᾶ.

26 Δεκεμβρίου 1654.—Γέννησις, ἐν Κρήτῃ, τοῦ λατινόφρονος διδασκάλου Νικολάου Κομνηνοῦ Παπαδοπούλου, ὃς ὑπεγράφετο, ἔσθ' ὅτε, **φωτιονομάχος.**

27 Δεκεμβρίου 1731.—Ὁ πρεσβύτερος Σαμουὴλ ὁ Χαντζερῆς χειροτονεῖται μητροπολίτης Δέρκων ἐν τῷ ἐν Φαναρίῳ ναῷ τοῦ Ἁγιοταφικοῦ Μετοχίου ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Κρήτης (εἶτα Κυζίκου) Γερασίμου καὶ τῶν ἐπισκόπων Ἱερᾶς (τῆς ἐν Κρήτῃ) Ἀθανασίου καὶ πρώην Πρεσλάβας Ἰωακείμ.

28 Δεκεμβρίου 1823.—Θνήσκει, ἐν Ἰωαννίνοις, ὁ χαριέστατος ποιητὴς Ἰωάννης Βηλαρᾶς, ἰατρός.

29 Δεκεμβρίου 1677.—Ἄφιξις Δοσιθέου Νοταρᾶ τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων εἰς Βουκουρέστιον, ἐπὶ Δούκα βοεβόδα.

30 Δεκεμβρίου 1647.—Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Ἰωαννίκιος Β' ὁ ἀπὸ Ἡρακλείας ἐμποδίζει συνοδικῶς τὴν ἄνευ πατριαρχικῆς ἀδείας ἔλευσιν ἀρχιερέων εἰς Κωνσταντινούπολιν.

31 Δεκεμβρίου 1835.—Γρηγόριος ς' ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐκδίδωσι συνοδικὴν διάταξιν ὁρίζουσαν τίνα τὰ κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἀπαιτούμενα πρὸς σύναψιν νομίμου γάμου.

ΒΙΒΛΙΟΛΟΓΙΑ

Συλλογὴ 83 ὁμιλιῶν καὶ λόγων τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φωτίου.

Νέαν πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν φιλολογίαν κατατίθησιν ἡ ἐγνωσμένη φιλομουσία καὶ οἱ ἄτρυτοι μόχθοι τῆς αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου καθ' ἃ ἐκ τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθείσης ἀγγελίας τῆς Α. Ε. πληροφορούμεθα. Ἡ Α. Ε. ἀπαρτίσασα συλλογὴν ὀγδοήκοντα καὶ τριῶν ὁμιλιῶν καὶ λόγων τοῦ ἱεροῦ Φωτίου προτίθεται ἵνα ἐκδῷ ταύτας εἰς φῶς.

Ἐκτὸς τῆς γενικῆς εἰσαγωγῆς περιλαμβανούσης τὸ κατὰ τὸν βίον τοῦ ἁγίου πατρὸς ὑπὸ ὅλως νέαν ἄποψιν, ἐκτὸς τῶν κριτικῶν, ἱστορικῶν καὶ ἄλλων σχολίων, προτάσσεται ἑκάστου λόγου καὶ ἑκάστης ὁμιλίας **προδιοίκησις** *τις σαφηνίζουσα τὰ λίαν ἐνδιαφέροντα τῆς ἐποχῆς τοῦ Φωτίου ζητήματα.*

Ἐπιφυλασσόμενοι ὅπως μετὰ τὴν εἰς τὴν δημοσιότητα ἐμφάνισιν τοῦ συγγράμματος ποιήσωμεν τὸν προσήκοντα λόγον συγχαίρομεν τῷ πεπνυμένῳ συγγραφεῖ ἐπὶ τῷ νέῳ ἔργῳ αὐτοῦ εὐχόμενοι ὅπως μετ' οὐ πολὺ ἴδωμεν καὶ ἄλλα παραπλήσια ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν φιλολογίας, ἧς τρίβων ἐνδελεχής, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, τυγχάνει ἡ Α. Ἐξοχότης.

Τὸ πόνημα κοσμούμενον ἐν τῇ προμετωπίδι καὶ διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ κριτικωτάτου καὶ πολυμαθεστάτου πατρὸς ἀπαρτισθήσεται ἐκ δύο τόμων εἰς σχῆμα 4ον. Τιμὴ δὲ ἑκάστου τόμου ὡρίσθη δύο μὲν ἀργυρᾶ μετζήτια διὰ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Αὐτοκρατορίας, δέκα δὲ φρ. χρυσᾶ διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ληγούσης ὁσονούπω τῆς τεταγμένης τοῖς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Κωνσταντινουπόλεως νεωκόροις προθεσμίας, καθ' ἣν ὤφειλον μέχρι τῆς 10 προσεχοῦς Ἰανουαρίου ὅπως ἐφωδιασθῶσι διά τε τῶν Συστατικῶν καὶ τῶν Διαμονῶν αὐτῶν, συνιστᾶται τοῖς ἐν ταῖς Ἱεραῖς Ἐκκλησίαις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατικῶς τε καὶ ἱερατικῶς προϊσταμένοις, ὅπως μὴ ἀναγνωρίζωσιν ὡς τοιοῦτον πάντα νεωκόρον μὴ ἐφωδιασμένον διὰ τοῦ Συστατικοῦ καὶ τῆς Διαμονῆς αὐτοῦ ἐντὸς τῆς τεταγμένης προθεσμίας, ἀλλὰ καὶ καταγγέλλωσιν ἡμῖν τὸν τοιοῦτον διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 30 Δ]δρίου 1899.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς **Μ. Πρωτοσυγκελλίας.**

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΙΘ'. ΕΤΟΥΣ

Α.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Α.

Ἀντεπισκέψεις σελ. 2, 209, 486.
Ἀγκύρας Μητροπολίτης σελ. 47, 43, 153, 154, 170, 198, 210, 219.
Ἅγιον Ὄρος σελ. 38, 50, 172, 226.
Ἀρχιερατικαὶ μεταθέσεις σελ. 77, 129, 410.
Ἀρχιγένεια σελ. 106, 226, 258.
Ἀδελφότης Κυριῶν Πέραν σελ. 106.
Ἀποδείξεις Πατριαρχικαὶ σελ. 113. 199.
Ἀζαριὰν Πατριάρχης σελ. 124, 130.
Ἀντιοχείας Ἐκκλησία σελ. 129.
Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία σελ. 130.
Αὐτοκρατορικαὶ ἐνδείξεις εὐμενείας σελ. 154
Αἴνου Μητροπολίτης σελ. 170, 199, 304.
Ἁγιοταφιτικὸν Παρθεναγωγεῖον σελ. 228.
Ἀβέρωφ Γεώργιος σελ. 277.
Ἀδριανουπόλεως ἐπαρχία σελ. 314
Ἀλεξανδρείας Πατριάρχης σελ. 321, 506.
Ἀνάρρησις Σουλτάνου σελ 322.
Ἀπονομὴ βαθμῶν σελ. 326.
Ἀμασείας Μητροπολίτης σελ. 430.
Ἀμίδης Μητροπολίτης σελ. 449.
Ἀποφυλάκισις ἐλαφροποίνων σελ. 507.

Β.

Βελεγράδων μητροπολίτης σελ. 5. 46, 306.
Βοσνίας Μητροπ. σελ. 49,
Βόρις ἀρχιμανδρίτης σελ. 78, 162.
Βερροίας Μητροπολίτης σελ. 82, 384, 435, 449, 486.
Βελλᾶς Μητροπολίτης σελ. 106, 154, 209, 265, 273, 304, 314, 345, 384.
Βοδενῶν Μητροπολίτης σελ. 154, 171, 210.
Βικτωρίας Ἀνάσσης γενέθλια σελ. 162.
Βιβλιολογίαι σελ. 264, 285, 357, 432, 463, 512.
Βόσνης Μητροπολίτης σελ. 305.
Βιζύης Μητροπολίτης σελ. 306.

Γ.

Γάμοι ἑλλήνων ὑπηκόων σελ. 77.
Γάμος σελ. 304.
Γενέθλια βασιλέων σελ. 305, 489.

Δ.

Δωρεαὶ σελ. 9, 42, 46. 162, 219, 226.
Δύο Σώματα σελ. 41, 113, 124, 170, 209, 211, 273, 305, 313, 457.
Δήλωσις σελ. 69, 110, 161, 259, 280. 320, 326, 329, 384, 392, 400, 432, 464
Διάψευσις σελ. 74, 155, 274.
Διορισμοὶ σελ. 106, 109, 274.
Δυρραχίου Μητροπολίτης σελ. 112, 154, 162, 201, 274.
Διδυμοτείχου Μητροπολ. σελ. 134, 145. 192, 163, 210, 247, 226, 204, 306, 314, 486.
Δρυϊνουπόλεως Μητροπολίτης σελ. 163, 169, 171, 198, 228, 254, 314, 326, 330, 345, 360, 402.
Διασάφησις. σελ 402.

Ε.

Ἐπέτειοι ὀνομάτων σελ. 2, 35, 50, 124, 154, 162(169, 170, 254, 273, 303, 330, 337, 338, 345, 385, 393, 409, 435 486, 496, 507.
Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα σελ. 2, 201, 306, 483.
Ἐπισκέψεις, σελ. 35, 37, 46, 49, 69, 74, 78, 82, 106, 110, 114, 130, 171, 172, 198, 209. 219, 228, 258, 266, 274, 504, 306, 314, 326, 331, 337, 338, 353, 383, 385, 393, 402, 403 435, 449, 408, 486, 507, 524.
Ἐπανόρθωσις σελ. 409.
Ἐκπαιδευτικὴ Πατριαρχ. Ἐπιτροπὴ σελ. 35.
Ἐπετηρὶς σελ. 42.
Ἐκκλησιαστικὴ ποινὴ σελ. 46, 78, 162, 314.
Ἐπιτίμιον σελ. 47, 107, 436.
Ἐρσεκίου Μητροπ. σελ. 49.
«Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» σελ. 50, 506.
Ἐξαρχίαι σελ. 70, 74, 109, 172, 331, 436, 437.
Ἐκκλησιαστικὴ ἄδεια σελ. 77, 154.
Ἐπισκοπικαὶ μεταθέσεις σελ. 81.
Εὐχαριστίαι σελ. 82, 113, 154, 274.
Ἐλέη σελ. 114, 507.
Ἐλευθερουπόλεως πρώην Ἐπίσκοπος σελ. 160.
Ἐγγραφὴ ἐκλεξίμου σελ. 163, 373.
Ἐμπορικὴ Σχολὴ Χάλκης σελ. 219.
Ἐκκλησιαστικὸν ὀρφίκιον σελ. 254.
Ἐγκαίνια ναῶν σελ. 265, 430.
Ἐκκλησία Ρωσίας σελ. 273.
Ἐλευθερουπόλεως Μητροπολίτης σελ. 314, 358.
Ἐπικύρωσις Κανονισμῶν ἐπαρχιακῶν σελ. 393.

Ζ.

Ζάππειον Παρθεναγωγεῖον σελ. 170, 226.
Ζωγράφειον Γυμνάσιον σελ. 255.
Ζαβιτσιᾶνος Σπ. Ἰατρ. ἔκθετα σελ. 464.

Η.

Ἡγεμονία Σάμου σελ. 70, 314.
Ἡγεμὼν Μαυροβουνίου σελ. 324.

Θ.

Θεοφάνεια σελ. 2.

Θεολογική Σχολή Χάλκης σελ. 69, 154, 209, 254, 255, 313, 326, 430, 332, 408, 430, 486, 465.
Θεσσαλονικέων ζήτημα σελ. 170.

Ι.

Ἱερισσοῦ Ἐπίσκοπος σελ. 9, 50, 110, 113.
Ἱστορικὸν Ἡμερολόγιον σελ. 36, 68, 104, 152, 199, 255, 312, 385, 399, 482, 519.
Ἱερὰ κειμήλια σελ. 50.
Ἰωακείμειον Παρθεναγωγεῖον σελ. 114, 218, 804.
Ἰωακεὶμ ὁ Γ'. σελ. 129.
Ἰνδικτιὼν νέα σελ. 329.

Κ.

Κοινοποιήσεις σελ. 4, 8, 12, 40, 41, 44, 47, 48, 51, 70 71, 77, 107, 153 160.
Κήρυγμα θείου λόγου σελ. 42, 458.
Καθαίρεσις σελ. 47.
Κορινθίας ἐπίσκοπος σελ. 51.
Κλήσεις σελ. 44, 48, 72, 80, 88, 107, 112, 114, 128, 133, 168, 176, 232, 264, 280, 328, 336, 352, 365, 392, 400, 416, 456, 488·
Καινὴ Διαθήκη σελ. 110·
Καστορίας Μητροπολίτης σελ. 201, 215, 216, 217, 306, 338, 345.
Κεντρικὴ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπὴ σελ. 201, 266.
Κολωνίας Μητροπολίτης 201, 219.
Κανονισμὸς ἐνοριῶν ἀρχιεπ. Κωνσταντινουπόλεως σελ. 358.
Κυζίκου Μητροπολίτης σελ. 402.
Κεντρικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ σελ. 430.
Κιτέου Μητροπολίτης σελ. 450.

Λ.

Λήμνου Μητροπολίτης σελ, 217, 225, 227. 313, 326.
Λύκειον Χατζῆ Χρήστου σελ. 227.
Λέσχη Μνημοσύνη σελ. 431.
Λέρου καὶ Καλύμνου Μητροπολίτης σελ. 358.

Μ.

Μονὴ Εἰκοσιφοινίσσης σελ. 5.
Μεζίκης Δημήτριος σελ. 9.
Μητροπολίτης Πετρουπόλεως Ἀντώνιος σελ. 30.
Μ. Πρωτοσύγκελλος σελ. 35, 338, 353.
Μουσικὸς Σύλλογος σελ. 9, 35, 42, 413, 487, 496, 448.
Μνημόσυνα σελ· 37, 46, 78, 304, 338. 402.
Μελενίκου Μητροπολ. σελ. 82, 107, 154, 170, 171, 226.
Μονὴ Δεμιράδων σελ. 82, 172, 210·
Μονὴ ἁγ· Ἀναστασίας Πόντου σελ. 82.
Μετρῶν καὶ Ἀθύρων ἐπίσκοπος σελ. 113, 162, 431.
Μαρωνείας Ἰωακεὶμ σελ. 129.
Μελχίτης Πατριάρχης σελ. 161.
Μεγάλη τοῦ Γ Σχολὴ σελ. 201, 326, 330.
Μέγας Δοὺξ Γεώργιος Ἀλεξάνδροβιτς σελ. 253, 265.
Μεγάλη Ἀρχιδιακονία σελ. 254.
Μονὴ Λειμῶνος σελ. 345.
Μονὴ Πάτμου σελ. 353·
Μυριοφύτου ἐπίσκοπος σελ. 431, 476, 491, 497.
Μονὴ Πρίβελι σελ. 431.
Μονὴ Σπηλαίου σελ. 436.
Μέγα Ὡρολόγιον σελ. 449.
Μονὴ Γηρομερίου σελ. 475.
Μελιτουπόλεως ἐπίσκοπος σελ. 497.

Ν.

Νέον ἔτος σελ. 1.
Νεκρολογίαι σελ. 35, 42, 45, 47, 487.
Νικομηδείας μητροπολίτης σελ. 69.
Νικαίας μητροπολίτης σελ. 109.
Νομισματόσημα σελ. 114, 199, 264, 274, 280, 352, 360, 511.
Νικοπόλεως μητροπολίτης σελ. 130, 401, 402, 409, 430, 436, 492.
Νέα Μονὴ ἐν Χίῳ σελ. 155.
Νεωκόροι σελ. 304, 311, 320, 342, 392.
Νικόλαος Κουρουπέτρογλους σελ. 352,

Ξ.

Ξάνθης μητροπολίτης σελ. 109, 171.
Ξανθουπόλεως ἐπίσκοπος σελ. 198.

Π.

Παραράματα σελ. 3, 10, 110. 314
Πατριάρχου ἀδιαθεσία σελ. 5, 69, 73, 77, 198.
Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια 5, 37, 73, 74, 124, 154, 170, 254, 273, 393, 402, 486.
Πατριαρχικὴ Βιβλιοθήκη σελ. 9.
Πατριάρχης ἐν τοῖς ἀνακτόροις σελ. 34, 49, 109, 161, 198, 201, 313, 330, 408, 491, 506.
Παρασημοφορίαι σελ. 50, 125, 154, 162, 402, 409, 430, 430, 449, 507.
Πέλλης ἀρχιεπίσκοπος σελ. 51.
Πατριαρχικὴ λειτουργία σελ. 73, 81, 161, 330, 435, 457, 486.
Περισυλλογὴ Πατριαρχ. Ἐγκυκλίων σελ. 74.
Προικοννήσου μητροπολίτης σελ. 74, 401.
Περιουσίαι Σταυροπηγ. μονῶν σελ. 82.
Πατριαρχικαὶ προσρήσεις σελ. 107, 113, 124, 130, 171, 199, 201, 218, 254, 265, 304, 306, 346, 353, 440, 496,
Πρεσπῶν μητροπολίτης σελ. 107, 110.
Παιδικὸς Κόσμος σελ. 119.
Πάσχα ἑορταὶ σελ. 121.
Πατριάρχης Ἀρμενίων σελ. 122, 345, 457.
Πατριάρχης ἐν Ἀρμεν. Πατριαρχ. 122.
Παρίτσης Κωνσταντῖνος σελ. 125.
Πατριαρχ. συλλυπητήρια. σελ. 130, 326.
Πισιδίας μητροπολίτης σελ. 154. 172.
Πρόωροι εἰδήσεις σελ. 254.
Περιστερᾶς ἐπίσκοπος σελ. 265. 314. 345.
Προϋπολογισμὸς Σχολῶν σελ. 266. 274.
Πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ πρὸς Σουφλιώτας καὶ Κωρωνοφωλιώτας σελ. 275.
Πανήγυρις ναῶν σελ. 326.
Πτωχοκομεῖον αὐτοκρατορ. σελ. 322.
Πατριαρχ· Τυπογραφ. σελ. 337.
Πρόγραμμα ὑπὸ δοχῆς ἡγεμόνος Μαυροβουνίου σελ. 342.
Προσέλευσις σχισματικοῦ ἱερέως σελ. 402.

Πρώην Κων)πόλεως Ἄνθιμος σελ. 409.
Πατριάρχης Ἱεροσολύμων σελ. 430,
Πρώην Κων)πόλεως Νεόφυτος σελ. 435.
Πελαγονίας μητροπολίτης σελ. 491.

Ρ.

Ρασκόλνικοι σελ. 50.
Ρόδου μητροπολίτης σελ. 384.
Ροδοστόλου ἐπίσκοπος σελ 457.

Σ.

Σάμου μητροπολίτης σελ. 5. 70.
Συνοδικοὶ ἀρχιερεῖς σελ. 46. 458. 486.
Συμβούλιον σελ. 46, 69. 82. 105. 486. 496.
Συγχαρητήρια σελ. 44.
Σβορνικίου σελ. 49.
Συγγρὸς σελ. 45. 49. 76.
Σύνοδος σελ. 9. 37. 41. 73. 124. 161. 313.
Σηλυβρίας μητροπολ. σελ. 73. 109. 345.
Στρωμνίτσης σελ. 110.
Σταυροδρομίου Κοινότης σελ. 113.
Σιγίλλιον δωρεᾶς Ι. Σαραφίδου σελ. 115.
Συνεντεύξεις σελ. 170. 198. 225. 303. 326. 393. 409.
Σμύρνης νοσοκομεῖον σελ. 199. 264.
Συνάδων ἐπίσκοπος σελ. 217. 225. 254.
Σπηθίων τμῆμα σελ. 225.
Συγχώρησις σελ. 338.
Σκοπίων μητροπολίτης σελ. 393. 402.

Τ.

Τσάρου γενέθλια σελ. 154.
Τσάρου ἐπέτειος σελ. 162. 401. 491.
Τριπόλεως μητροπολίτης σελ. 326. 331.
Τέρτιος Φιλίππωφ σελ. 478.

Υ.

Ὑπόμνησις σελ. 171.
Ὑπεξαίρεσις Εὐαγγελίου Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου σελ. 201.

Φ.

Φιλαδελφείας μητροπολίτης σελ. 154. 170. 201. 327.
Φιλολογικὸς Σύλλογος σελ. 201.
Φιλιππουπόλεως μητροπολίτης σελ. 219. 258. 331.
Φιλανθρωπικὰ καταστήματα σελ. 306,

Χ.

Χοροστασίαι σελ. 2. 82. 113. 198. 209. 306. 409.
Χριστουπόλεως Κύριλλος σελ. 33.
Χρυσοβέργης Γεώργιος σελ. 328.
Χρύσανθος Μακρῆς σελ. 384.
Χαλκηδόνος ἐπαρχίαι Κούρτ-Σούγιου σελ. 516.
Χριστουγέννων ἑορταὶ σελ. 513.

Β.

ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ

Τὰ ἀγαθὰ τῆς εἰρήνης σελ. 3.
Συμπτώματα νοσούσης κοινωνίας σελ. 5.
Ἐπιβάλλεται ἡ νηστεία; σελ. 10
Γενικαὶ γνώσεις ἀρχαιολογ. σελ. 13, 53, 89, 177, 239. 281. 261.
Ἀπάντησις τῆς ἐν Ροττερδάμῃ Ἐπιτροπῆς τῶν Παλαιοκαθολικῶν σελ. 18. 137.
Ἔγγραφα Πατριαρχ. Σκευοφυλακίου σελ. 22, 59, 99, 142, 186, 245, 294, 367, 422.
Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου ἐπιτάφιος εἰς Θεόδωρον σελ. 24.
Τὸ ἐν Μόσχᾳ συνοδικὸν Σκευοφυλάκιον σελ. 28, 96, 133.
Ἡ ὀρθόδοξος ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἐν Ἀγγλίᾳ σελ. 29.
Μελέτη περὶ τῶν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῆς ἐνστάσεων σελ. 32.
Τὸ μασσονικὸν ζήτημα σελ. 48.
Οἱ ἄσωτοι υἱοὶ σελ. 43.
Τὸ Σάββατον τῶν ψυχῶν σελ. 47.
Τὸ Σάββατον καὶ ἡ Κυριακὴ τῶν ψυχῶν σελ. 50.
Συζητήσεις ἐν Ρωσίᾳ περὶ συγκλήσεως Οἰκουμενικῆς Συνόδου σελ. 63.
Ὁ ἐν Κανᾷ γάμος σελ. 66.
Οἱ χαιρετισμοὶ τῆς Θεοτόκου σελ. 71.
Λόγος τῇ Κυριακῇ τῆς Ὀρθοδοξίας 74, 78.
Λόγος εἰς μνημόσυνον Ἀνδρέου Συγγροῦ σελ. 83.
Παρερμηνεία καὶ ὀρθὴ ἑρμηνεία τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου σελ. 94.
Λόγος εἰς τὴν Β'. Κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς σελ. 102, 107, 111, 115.
Λόγος περὶ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου σελ. 118, 125.
Ἐπιστασίαι ἐπὶ τοῦ μαρτυρίου τῶν ἁγ. δέκα μαρτύρων σελ. 130.
Λόγος εἰς τὴν Ε. Κυριακὴν τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς σελ. 145.
Σημειώματα περὶ τῆς μητροπόλεως Σισανίου σελ. 148, 195, 252, 298.
Ἐπίσημα Βυζαντινὰ γράμματα σελ. 155, 183, 223, 229, 371, 404.
Περὶ καθηκόντων τῶν τέκνων σελ. 158.
Ἡ ἐπιρροὴ τῆς ξενομαθείας ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος σελ. 166.
Συμπληρωματικὰ περὶ Μελχιτῶν σελ. 172.
Βερροίας ἐπιγραφὴ χριστιανικὴ σελ. 173.

Γνώρισμα πονηρᾶς ψυχῆς σελ. 174.
Γράμμα περὶ τοῦ Πατριαρχ. ναοῦ σελ. 175.
Ἡ μουσικὴ τῆς Δύσεως καὶ Δὸν Lorenzo Perosi σελ. 189.
Ἀνάλεκτα ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν Κωδίκων σελ. 191, 263, 430.
Ἀποσπάσματα τοῦ Νομοκανόνος μου σελ. 192, 230, 261.
Ἐγκύκλιος περὶ αὐλικῶν ὁμολογιῶν σελ. 194.
Ἕνωσις τῶν ἀκτῶν τοῦ Ὀλικίου σελ. 204, 210.
Ἡ ὑψίτιμη ἐντολὴ πρὸς τοὺς εὐθύνας ὑπέχοντας σελ. 206.
Λογοδοσία Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς σελ. 207, 215.
Τρεῖς μῆνες ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Παλαιοκαθολικισμοῦ σελ. 212, 221, 239, 277, 316, 341.
Ἐξ ἀφορμῆς τῶν περὶ συγκλήτου Οἰκουμενικῆς Συνόδου θρυλουμένων σελ. 220.
Αἱ πυραὶ τῆς κγ'. Ἰουνίου καὶ αἱ κληδόνες σελ. 229.
Τὰ κρατοῦντα περὶ μικτῶν γάμων ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἀνατολ. Ἐκκλ. σελ. 242, 290.
Θεσπρωτικὰ ἤτοι σύντομος περιγραφὴ ἐπαρχίας Παραμυθ. σελ. 249, 261, 300.
Εἰσαγωγὴ τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς Τραπεζοῦντα σελ. 266.
Πῶς τιμῶμεν σήμερον τὰς ἑορτὰς σελ. 272.
Λόγος συντακτήριος μητροπολ. Καστορίας σελ. 287.
Βοηθῶμεν ἀλλήλοις σελ. 307.
Περὶ ἀνατροφῆς τῶν παίδων σελ. 307, 319.
Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ὀργῆς ἡμῶν σελ. 315.
Λόγος ἐπιμνημόσυνος εἰς Ἀλεξανδρείας Πατριάρχην σελ. 331.
Θρησκευτικὸς καὶ ἐκπαιδευτικὸς προσηλυτισμὸς σελ. 338, 346.
Περὶ κωλύματος γάμου ἐν οἰονεὶ ἀγχιστείᾳ ἐκ διαζυγίου σελ. 349.
Κανονισμὸς ἐνοριῶν ἀρχιεπισκοπῆς Κων)πόλεως σελ. 350, 390.
Περὶ τῶν ἐν Βεσσαραβίᾳ κτημάτων τῶν ἁγίων Τόπων σελ. 352.
Τὸ κάλλος τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου σελ. 354, 389, 397.
Χρηστὸν παράδειγμα εὐσεβοῦς πράξεως σελ. 357.
Περιγραφὴ δύο ἀρχαίων Εὐαγγελίων σελ. 365.
Δύο μνεῖαι ὑπὲρ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως σελ. 373.
Ἑορτολόγιον τῆς Οὐγκαπὰρ (ἀνατολικῆς) Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας σελ. 374.
Γνώσεις χρήσιμοι τῇ ἱστορίᾳ τῆς παρ' ἡμῖν παιδείας σελ. 377, 394, 422, 442.
Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία σελ. 385.
Παλαιοκαθολικοὶ ἐν Γερμανίᾳ σελ. 394.
Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάσωμεν σελ. 397.
Ἀσεβῆ βαττολογήματα σελ. 403.
Περὶ Μετανοίας σελ. 406, 410, 428, 448.
Ἡ οἰονεὶ ἀγχιστεία ἐκ διαζυγίου καὶ ἡ ἀγχιστεία σελ. 410.
Ἐκκλησιαστ. Μουσικὸς Σύλλογος σελ. 414, 446.
Δύο συνοδικαὶ πράξεις καὶ μία πατριαρχικὴ ἐπιστολὴ σελ. 417.
Τὸ Ἀντιοχικὸν ζήτημα σελ. 433.
Ὁ ἅγιος Κοσμᾶς σελ. 459.
Ἡ ἐν Θεσπρωτίᾳ μονὴ Γερομερίου σελ. 452.
Οἱ ὑπεκφεύγοντες τὴν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν φοίτησιν σελ. 459.
Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἡ πτωχεία σελ. 460.
Ἡ Μουσικολογία παρὰ τοῖς Ὀθωμανοῖς σελ. 461.
Ὁ Πατριάρχης Φώτιος ὡς πατὴρ ἅγιος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας σελ. 471, 518.
Ἡ τοῦ Πελαγίου Αὐγουστίνου καὶ Καλβίνου θεολ. πλάνη σελ. 476.
Λύσις ἀπορίας περὶ κωλύματος γάμου σελ. 483.
Ἀκύρωσις διαθήκης σελ. 484.
Μοναχοὶ λαϊκοὶ σελ. 492.
Οἱ κοσμικοὶ τίτλοι τοῦ Πατριάρχου σελ. 494.
Σχέσις τῆς Ἐκκλ. πρὸς τὴν ἐπιστήμην σελ. 498, 516.
Ἐκκλησίαι βυζαντιναὶ ἐξακριβούμεναι σελ. 501, 507.
24 Δεκεμβρίου 1899 σελ.
Ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ σελ. 508.
Ἀνασκόπησις τοῦ λήξαντος καὶ ἄποψις τοῦ ἀρχομένου ἔτους σελ. 515.
Ἐπεισόδιον ἐν τῷ ζητήματι τῆς μεταφράσεως τῶν ἁγίων Γραφῶν σελ. 524.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΘ'. ΕΤΟΥΣ